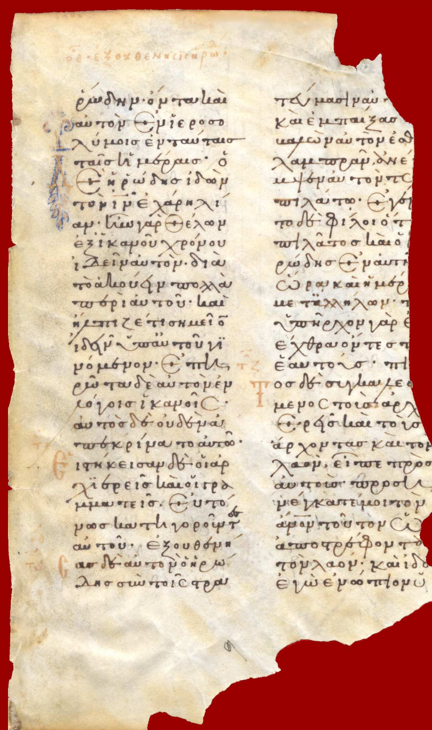
THE NEW TESTAMENT
IN THE ORIGINAL GREEK

BYZANTINE TEXTFORM
2005

Compiled and Arranged by

MAURICE A. ROBINSON
and
WILLIAM G. PIERPONT

THE NEW TESTAMENT was written in Koine Greek during the first century AD. From the time of its original revelation, handwritten copies continually were prepared in order to maintain and preserve that original text into the modern era. All copies made prior to the invention of movable-type printing were made by hand, resulting in various scribal alterations, most of these being of a minor nature. Although the autographs no longer exist, and no two manuscript copies are completely identical, sufficient evidence exists from which one can produce an accurate representation of the original text by comparing and evaluating the overall manuscript consensus. Robinson and Pierpont have taken the utmost care in preparing that text for this edition.

Various other methods for restoration of the original NT text have fallen short of their goal, in part due to methodological subjectivity, and in part to a presuppositional bias against the claims of the Byzantine Textform. The texts created under such a bias tend to be based on only a handful of favored manuscripts, and fail to consider all transmissional factors in the preservation of the original text. As a result, the modern eclectic texts tend to preserve more of a caricature than the essence of the originals.

In contrast, Robinson and Pierpont have applied many of the same methods of textual criticism to their task, but without the anti-Byzantine bias. Their method of "reasoned transmissionalism" is based on the wider scope of manuscript transmission throughout history. The preface of this edition explains the basic method by which the present editors have arrived at their basic text. The appendix contains Robinson's essay, "The Case for Byzantine Priority," which presents a rationale for and defense of the theory and methodology that has been applied in the preparation of this edition.

Front jacket photo: Byzantine minuscule leaf
(Luke 23:7b-14a), ca. 12th century, *Gregory-Aland* 2878
Courtesy of Donald L. Brake

THE NEW TESTAMENT
IN THE ORIGINAL GREEK

BYZANTINE TEXTFORM

2005

THE NEW TESTAMENT
IN THE ORIGINAL GREEK

BYZANTINE TEXTFORM

2005

COMPILED AND ARRANGED BY

MAURICE A. ROBINSON
AND
WILLIAM G. PIERPONT

Chilton Book Publishing
Southborough, Massachusetts

Published by Chilton Book Publishing
PO Box 606
Southborough, MA 01772-0606

Visit us on the World Wide Web: www.chiltonpublishing.com

ISBN-10: 0-7598-0077-4

ISBN-13: 978-0-7598-0077-9

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Bible. N.T. Greek. 2005.
The New Testament in the original Greek : Byzantine textform / compiled and arranged by Maurice A. Robinson and William G. Pierpont.
p. cm.
Includes bibliographical references.
ISBN 0-7598-0077-4 (alk. paper)
I. Robinson, Maurice A. II. Pierpont, William G. III. Title.
BS1965 2005
225.4'8–dc22

2005053781

Printed in the United States of America

FIRST EDITION

10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

KAC

Contents

In Memoriam

William Grover Pierpont
26 January 1915 - 20 February 2003

Let it never be forgotten, that just as it is the place of a Christian to look to God in prayer for his guidance and blessing in all his undertakings, so may he especially do this as to labours connected with the text of Scripture. The object sought in such prayer is not that the critic may be rendered infallible, or that he may discriminate genuine readings by miracle, but that he may be guided rightly and wisely to act on the evidence which the providence of God has preserved, and that he may ever bear in mind what Scripture is, even the testimony of the Holy Ghost to the grace of God in the gift of Christ, and that thus he may be kept from rashness and temerity in giving forth its text. As God in his providence has preserved Holy Scripture to us, so can He vouchsafe the needed wisdom to judge of its text simply on grounds of evidence. . . . One thing I do claim, to labour in the work of that substructure on which alone the building of God's truth can rest unshaken; and this claim, by the help of God, I will vindicate for the true setting forth of his word as He wills it for the instruction of his Church.

– Samuel Prideaux Tregelles, *An Account of the Printed Text of the Greek New Testament; with Remarks on its Revision upon Critical Principles.* (London: Samuel Bagster and Sons, 1854), 186, 272.

Preface

The text of the Greek New Testament has been transmitted, preserved, and maintained by the faithful labor of scribes from the time of the autographs to the present day. While the bulk of the text found in all manuscripts reflects a high degree of textual uniformity, that uniformity increases significantly when a consensus text is established from manuscripts that span the entire period of manual transmission. This consensus text reflects a unified dominance that permeates the vast majority of manuscripts. The editors have designated this dominant line of transmission the "Byzantine Textform."[1]

Although a general scribal care and concern for accuracy prevailed during the copying process, no single manuscript or intermediate exemplar can be claimed with certainty to reflect the precise autograph. Various human failings naturally occurred during the era of manual copying of documents; these failings appear among the manuscripts in varying degree, taking either the form of scribal error or intentional alteration. The manuscript tradition must be considered in its entirety, giving due regard to the transmissional factors that permitted the rise of such variation.

The dominant text of this scribal tradition is considered by the editors to reflect most closely that which was originally revealed by God through the human authors of the New Testament. The present edition therefore displays that dominant consensus text as it appears throughout the Greek New Testament. This Byzantine Textform volume is offered as an accurate representation of the New Testament canonical text, the written word of God according to the original Greek. This labor of love and devotion has been performed with the utmost care and respect for God's revealed word of truth, and is now presented in a format designed to satisfy the needs of students, clergy, and scholars alike.

[1] Early printed Textus Receptus (or "Received Text") editions closely resemble the Byzantine Textform but often diverge from it in significant readings. Such editions primarily derive from the limited selection of a small number of late manuscripts, as utilized by Erasmus, Ximenes, or their immediate historical successors. The overall text of these early printed editions differs from the Byzantine Textform in over 1800 instances, generally due to the inclusion of weakly supported non-Byzantine readings. Since the Receptus form of text does not provide an accurate reproduction of the common Greek manuscript tradition, the present edition strives to rectify that situation by presenting the readings of the Byzantine Textform in a more precise manner.

Those who have labored in the preparation of this volume trust that it will encourage many to broaden their knowledge of the New Testament through the exegesis and interpretation of its Koine Greek archetype, all to the glory of God. Our prayer and fervent hope is that the Lord Jesus Christ will prosper the work of our hands and use our labors for the benefit of his kingdom.

THE TEXT OF THIS EDITION

The newly edited Byzantine Greek text presented in this edition differs slightly from previous versions. All readings were carefully reexamined, with certain alterations being made to the main text after fresh reevaluation. Various typographical errors have been corrected, and the orthography has been standardized throughout. The underlying theory has been revised in light of new knowledge based upon extensive collation research.[2] Diacritical marks, punctuation, and capitalization now are included to assist the reader. Critical notes alert the reader to closely divided Byzantine readings as well as to differences between the Byzantine Textform and the predominantly Alexandrian text displayed in modern eclectic critical editions.

This edition with its marginal readings offers an accurate reflection of the true state of the Byzantine text of the Greek New Testament. While further minor adjustments yet may occur in view of additional information or the reassessment of existing data, the editors anticipate no future major alteration to the basic text here presented.

TEXTTYPES AND TEXTFORM

The New Testament autographs were composed in Greek during the first century AD. Copies of these sacred canonical documents rapidly circulated among the churches of the Roman Empire according to the ecclesiastical needs of the spreading early Christian communities. Conscientious scribes carefully prepared copies of the New Testament documents, either as separate canonical books or in collected groupings. This scribal labor was performed with a respectable degree of accuracy, and the manuscript copies thus prepared were able to establish and maintain the general form of the

[2] Robinson has collated the *Pericope Adulterae* (John 7:53-8:11) in all available Greek manuscripts and lectionaries that include the narrative of this incident. When these data are compared with full collation records of various uncial and minuscule manuscripts in all portions of the New Testament, a more comprehensive understanding of historical manuscript transmission results. The *Pericope Adulterae* data suggest an increased presumption of relative independence within the various lines of Byzantine manuscript descent. This provides a weighty premise by which to interpret transmissional history. The editors' previous assumption regarding the effect of scribal cross-comparison and correction using multiple exemplars is now seen to be a lesser factor in the overall transmissional process.

canonical New Testament text. Yet deviations from the original form of the text appeared within a fairly short time.

Most deviations resulted from simple copying errors caused by the eye, ear, or hand. These would include cases of itacism, misspelling, dittography, transposition or substitution of words, and omission of letters, words, or phrases by haplography, homoioteleuton or other causes. Some variations resulted from certain types of intentional alteration. These include conjectural attempts to restore damaged exemplars; the adjustment of readings considered problematic due to perceived difficulties in content, syntax, or style; and various theological alterations made by orthodox, heterodox, or heretics.

Some transmissional lines of the New Testament text, therefore, created and perpetuated certain readings and patterns of reading that differed from the autographs: these developed into the various known families and texttypes found among our extant manuscripts. While a family group usually can be traced to a more recent common ancestor, the origin of the larger texttype units remains problematic. Four divergent major texttypes predominate within the New Testament, although the existence and coherence of the Western and Caesarean have been called into question. The Byzantine and Alexandrian remain primary, and basically it is the preference for one of these two texts that characterizes the various printed Greek New Testament editions. The Byzantine-priority theory considers the Byzantine Textform to reflect the text that most closely reflects the canonical autographs, and thus to reflect the archetype from which all remaining texttypes have derived.

The Western Text

The earliest deviations from the autographs appear in the so-called Western, or “uncontrolled popular text,” of the second century. That text is characterized by free expansion, paraphrase, and alteration of previously existing words. Western witnesses are few and generally diverse, with a textual individuality that hampers the reconstruction of a common archetype. Even so, the bulk of its readings shares a commonalty with the text of the presumed autograph.

The Alexandrian Text

The Alexandrian texttype appears to originate in an early localized recensional attempt to purge and purify the alterations and accretions found among the Western manuscripts. The principles underlying this recensional activity seem to have been reductionist and

stylistic.[3] The manuscript(s) selected as the recensional exemplars likely were "mixed" in textual quality as well as scribally defective; this would parallel what is found in most early Egyptian or Palestinian papyri of the second and third centuries. The Alexandrian recension seems often to have overreacted and overextended itself, removing not only early Western expansions but many longer original readings in the process. Yet the same recension failed to correct many Western substitutions and transpositions, even while retaining many shorter "sensible" readings caused by accidental scribal omission in the intermediate archetype.[4]

The Alexandrian texttype is primarily represented throughout most of the New Testament by the agreement of Codex Vaticanus (B/03) and Codex Sinaiticus (א/01), with the support of other related manuscripts, such as $\mathfrak{P}^{75}$ and L/019. Critical editions such as the NA^{27} and UBS^{4} reflect a predominantly Alexandrian textbase,[5] with readings established on a variant-by-variant basis by means of subjectively applied internal criteria coupled with selectively determined external principles (the "reasoned" method of modern eclecticism). This modern eclectic process of subjective textual determination on a per-variant basis results in a textual patchwork that within numerous verses finds no support among any extant document, even over relatively short segments of scripture.[6] This problematic situation does not occur among the manuscript consensus that forms the basis of the Byzantine Textform.

The Caesarean Text

The Caesarean text appears to be an amalgam of readings from the Alexandrian and Byzantine traditions. Although the Caesarean manuscripts do appear to possess a distinctive pattern of readings, this texttype does not appear to have existed prior to either the Byzantine

[3] J. C. O'Neill, "The Rules followed by the Editors of the Text found in the Codex Vaticanus," *NTS* 35 (1989) 218-228. O'Neill suggests that specific editorial activity, accidental error, and attempted reconstruction characterized the recension that produced the original Alexandrian archetype reflected in its later $\mathfrak{P}^{75}$/B descendants.

[4] This suggestion is developed further in Maurice A. Robinson, "In Search of the Alexandrian Archetype: Observations from a Byzantine-Priority Perspective," in Christian-B. Amphoux and J. Keith Elliott, eds., *The New Testament Text in Early Christianity: Proceedings of the Lille Colloquium, July 2000,* Histoire du Texte Biblique 6 (Lausanne: Éditions du Zèbre, 2003), 45-67.

[5] Barbara Aland et al., eds., *Novum Testamentum Graece,* 27th ed. (Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1993); idem, *The Greek New Testament,* 4th rev. ed. (Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1994). The base text of both editions remains identical.

[6] Examples are provided in the Appendix to this volume, notes 16-18; see also Maurice A. Robinson, "Investigating Text-Critical Dichotomy: A Critique of Modern Eclectic Praxis from a Byzantine-Priority Perspective," *Faith and Mission* 16 (1999), 16-31, particularly 17-19; idem, "Rule 9, Isolated Variants, and the 'Test-Tube' Nature of the NA^{27} Text," in Stanley E. Porter and Mark Boda, eds., *Translating the New Testament: Text, Translation, Theology* (Grand Rapids: Eerdmans, forthcoming).

or Alexandrian texts. It is generally dismissed from any serious consideration regarding autograph originality.

The Byzantine Textform

The Byzantine Textform preserves with a general consistency the type of New Testament text that dominated the Greek-speaking world. This dominance existed from at least the fourth century until the invention of printing in the sixteenth century. Under the present theory, this text also is presumed in centuries prior to the fourth to have dominated the primary Greek-speaking region of the Roman Empire (southern Italy, Greece, and Asia Minor) – a large and diverse region within which manuscript, versional, and patristic evidence is lacking during the pre-fourth century era, yet the primary region of Byzantine Textform dominance in subsequent centuries.

From a transmissional standpoint, a single Textform would be expected to predominate among the vast majority of manuscripts in the absence of radical and well-documented upheavals in the manuscript tradition. This "normal" state of transmission presumes that the aggregate consentient testimony of the extant manuscript base is more likely to reflect its archetypal source (in this case the canonical autographs) than any single manuscript, small group of manuscripts, or isolated versional or patristic readings that failed to achieve widespread diversity or transmissional continuity. In support of this presumption is the fact that a consensus text – even when established from manuscripts representing non-dominant transmissional lines – tends to move *toward* rather than away from the more dominant tradition.

The Byzantine-priority hypothesis thus appears to offer the most plausible scenario for canonical autograph transmission. This hypothesis is far more probable than the speculative originality claimed for modern eclectic patchworks, constructed from scattered fragments, with continually shifting levels of support from existing manuscripts.[7] An historical theory that assumes a generally normal mode of transmission more readily accounts for the expansion and dominance of a single Textform that can be presumed closely to reflect

[7] Jenny Read-Heimerdinger, *The Bezan Text of Acts: A Contribution of Discourse Analysis to Textual Criticism,* JSNTSS 236 (Sheffield: Academic Press, 2002), states, "The current editions of the Greek New Testament . . . [present] a hypothetical text that has been reconstructed by selecting variant readings from different MSS . . . . There is no evidence whatsoever that the current text ever existed in the form in which it is edited" (51); thus, researchers and search programs "rely for their text on a printed edition whose text does not exist in any extant manuscript and which is reconstituted by textual critics" (64n7).

the original autographs. The Byzantine-priority theory presents far fewer difficulties than are found in the alternative solutions proffered by modern eclectic proponents.

While any explanation of early transmissional history remains a matter of theory, it is a fact that almost all readings found within the Byzantine Textform exist as component portions of either the Western or Alexandrian texts. Yet the Western and Alexandrian texttypes differ far more among themselves than does either when compared to the Byzantine Textform. This strongly suggests the separate derivation of each of these regional texts from a common source that would closely resemble the more dominant tradition. In addition, the individual Byzantine Textform readings are clearly defensible on reasonable internal, transcriptional, and transmissional grounds, and demonstrate far fewer weaknesses than exist with readings typical of non-Byzantine texttypes.

The simplicity of the Byzantine-priority hypothesis stands in stark contrast to the transmissional history demanded by the modern eclectic models (reasoned or thoroughgoing). Those models see the original text scattered to the four winds at a very early period, with a later development of disparate texttypes, none of which can claim to represent the "lost" autographs. Under those systems, the Byzantine text is considered to have arisen from an officially promulgated formal recension, or from an unguided "process" that involved a relatively unsystematic selection and conflation of readings taken from the (supposedly earlier) disparate Western and Alexandrian texttypes. In either case, this uncritical selection of readings then was coupled with various stylistic and harmonizing improvements that supposedly typified the later scribal mindset. The problem lies in explaining how such a haphazard procedure ever could result in the extensively disseminated but relatively unified Byzantine Textform. These suppositions (which lack historical confirmation) are seen to be unwarranted once the full theoretical and practical conspectus of the Byzantine-priority position has been examined in light of the existing evidence.

THE BYZANTINE-PRIORITY THEORY

The establishment of the most accurate form of the canonical Greek text of the New Testament is prerequisite to exegesis and to a proper hermeneutic. Many theories and extreme solutions have been proposed regarding the most appropriate method for determining the optimal form of the New Testament autograph text. Some researchers even have jettisoned the concept of autograph recoverability, while

others have abandoned entirely the concept of an original autograph.[8] The current trend seems merely to favor a critical inquiry into the various forms (or "states") of the text presented in the existing manuscripts, and to investigate their individual theological significance according to their position within church history, with little or no regard given to the concept of autograph originality.[9] In contrast, the present editors support a theory favoring the priority and canonical autograph authenticity of the Byzantine Textform.

Byzantine-priority functions within the framework of a predominantly transmissional approach, and stands as a legitimate alternative to the methods and results currently espoused by modern eclecticism. Rather than creating a preferred text on a variant-by-variant basis, Byzantine-priority seeks first the establishment of a viable history of textual transmission. Transcriptional and transmissional probabilities are then applied to the external data, which then is supplemented by various internal criteria. The resultant text reflects a defined level of agreement supported by a general transmissional continuity throughout all portions of the Greek New Testament.

Byzantine-priority differs from other theories and methods within New Testament textual criticism: the object is not the reconstruction of an "original" text that lacks demonstrable continuity or widespread existence among the extant manuscript base; nor is the object the restoration or recovery of an "original" text long presumed to have been "lost." Neither should the concept of an archetypal autograph be abandoned as hopeless. Rather, Byzantine-priority presents as canonical the Greek New Testament text as it has been attested, preserved, and maintained by scribes throughout the centuries. This transmissional basis characterizes the Byzantine-priority theory.

Byzantine-priority functions within accepted text-critical guidelines, utilizing all pertinent transmissional, transcriptional, external, and internal considerations when evaluating variant readings. Internal and external criteria function in a balanced manner, consistent

[8] See, for example, Eldon Jay Epp, "The Multivalence of the Term 'Original Text' in New Testament Textual Criticism," *HTR* 92 (1999) 245-281.

[9] Such is the emphasis of David C. Parker, *The Living Text of the Gospels* (Cambridge: University Press, 1997). Parker further amplifies his position in his "Through a Screen Darkly: Digital Texts and the New Testament." *JSNT* 25 (2003) 395-411: "Textual critics, under the guise of reconstructing original texts, are really creating new ones . . . . The biblical text, rather than being corrupted and needing to be restored . . . , is constantly under development . . . . In this light, the quest for the original text may be seen as a complete misunderstanding of what editors were really doing" (401); "I do not mean that the texts we are creating are necessarily superior to earlier creations. It is more significant that they are the texts that we *need* to create" (402, emphasis added).

with sound methodology. Texttype relationships and proclivities are recognized, and a reasoned method of textual evaluation is practiced. Extraneous theological factors are not invoked or imposed when establishing the most plausible original form of the New Testament text.

Byzantine-priority theory does not operate on an eclectic variant-by-variant basis. Rather, it continually investigates the position of all variant units within the history of transmission. Probabilities are evaluated in light of the extant manuscript and historical data, as well as the known habits of scribes. The emphasis of Byzantine-priority is upon a "reasoned transmissionalism," particularly in regard to the connected sequence of variant units as they appear in the text and as they relate to the external support provided by the manuscripts themselves.

Modern eclectic theory fails precisely at this point: it produces a sequence of favored readings that at times – even over short segments of text – has no demonstrated existence in any known manuscript, version, or father.[10] Byzantine-priority considers such a method and its results to be illegitimate, since it neglects the pertinent historical factors regarding manuscript transmission. Modern eclectic praxis is not a legitimate alternative to the acceptance of the text preserved among the consensus of the manuscripts. A viable praxis of textual criticism requires a transmissional history that does not contradict the general harmony found among the extant witnesses. The text produced by modern eclecticism lacks a viable theory of transmission; the text presented under Byzantine-priority is based upon a theory of transmission that offers consistent conclusions. This in itself suggests the validity of the Byzantine-priority hypothesis.

Byzantine-priority provides a compelling and logical perspective that stands on its own merits when establishing the optimal form of the New Testament text. It has a methodological consistency not demonstrated among the various eclectic alternatives. Modern eclectic claims to have established a quasi-authoritative form of the New Testament text consistently fall short, since the underlying theory lacks a transmissionally oriented base. The Byzantine-priority theory may appear simple, but it certainly is not simplistic: there are compelling reasons for recognizing a text that demonstrates

[10] Maurice A. Robinson, "The Recensional Nature of the Alexandrian Text-Type: A Response to Selected Criticisms of the Byzantine-Priority Theory," *Faith and Mission* 11 (1993) 46-74, especially 48, 68: "The text found in the current critical editions, taken as a whole, is not one found in any extant manuscript, version, or Father, nor ever will be . . . . Modern eclectics have created an artificial entity with no ancestral lineage from any single historical MS or group of MSS." Examples of the short-segment sequential reading problem can be found in the sources cited in footnote 6 above.

transmissional continuity and dominance for more than a thousand years as the most likely representation of the sacred autographs. The appendix to this volume discusses "The Case for Byzantine-Priority" in more detail.

THE BYZANTINE CONSENSUS TEXT

The Byzantine Textform reflects a dominant consensus pattern of readings that is maintained throughout most of the New Testament. In nearly all instances the consensus readings are readily established and confirmed by data published in various critical apparatuses, specialized studies, and collation records. The primary source for establishing the readings of the Byzantine Textform remains the massive apparatus of Hermann Freiherr von Soden,[11] supplemented in the Apocalypse by the relatively complete collation data of Herman C. Hoskier.[12] Additional confirmatory material appears in various sources, including the UBS^4, NA^{27}, the IGNTP volumes,[13] the Editio Critica Maior,[14] and specific manuscript collations published within the Studies and Documents series and elsewhere.

The *Text und Textwert* volumes[15] are particularly useful in this regard: this series presents complete collation data regarding selected variant units throughout the New Testament. Within each variant unit, *Text und Textwert* cites *all* available Greek manuscripts in relation to their support of specific readings. These data provide primary confirmation regarding the status of Byzantine readings that previously had been established from earlier published sources. In particular, these full collation results tend to confirm the Byzantine group evidence presented in von Soden's early twentieth-century apparatus. In a similar manner, the Claremont Profile Method also tends to confirm von Soden's general reliability in regard to the

[11] Hermann Freiherr von Soden, *Die Schriften des Neuen Testaments in ihrer ältesten erreichbaren Textgestalt,* 2 vols. in 4 parts (Göttingen: Vandenhoeck und Ruprecht, 1911).

[12] Herman C. Hoskier, *Concerning the Text of the Apocalypse,* 2 vols. (London: Bernard Quaritch, 1929).

[13] S. C. E. Legg, ed., *Nouum Testamentum Graece secundum Textum Westcotto-Hortianum: Euangelium secundum Marcum* (Oxford, Clarendon, 1935); idem, *Nouum Testamentum Graece secundum Textum Westcotto-Hortianum: Euangelium secundum Matthaeum* (Oxford, Clarendon, 1940); The American and British Committees of the International Greek New Testament Project, *The New Testament in Greek: The Gospel according to Luke,* 2 vols. (Oxford: Clarendon, 1984, 1987); W. J. Elliott and D. C. Parker, eds., *The New Testament in Greek, IV: The Gospel according to St. John. 1. The Papyri* (Leiden: Brill, 1995).

[14] Barbara Aland et al., eds., *Novum Testamentum Graecum: Editio Critica Maior, IV, Die Katholischen Briefe:* 1, Der Jakobusbrief; 2, Die Petrusbriefe; 3, Der Erste Johannesbrief (Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1997-2003).

[15] Kurt Aland et al., eds., *Text und Textwert der griechischen Handschriften des Neuen Testaments*; I, Die Katholischen Briefe; II, Die Paulinischen Briefe; III, Die Apostelgeschichte; IV, Die Synoptischen Evangelien: 1, Das Markusevangelium; 2, Das Matthäusevangelium; 3, Das Lukasevangelium (Berlin: Walter DeGruyter, 1987-1999).

identification of groups.[16] Although von Soden cannot be relied upon when dealing with specific readings of individual manuscripts,[17] his overall general reliability in regard to the larger groupings of texttypes and sub-types remains stable in view of the evidence provided by these outside sources.

ESTABLISHING THE TEXT OF THIS EDITION

The primary readings of the Byzantine Textform are established in a straightforward manner: subject to additional confirmation, when a reading in von Soden's apparatus is identified by a bold **K**, that reading becomes the main text in the present edition (**K** = Κοινη = the Byzantine Textform). Where von Soden makes no statement regarding bold **K,** his main text represents the Byzantine reading, and is reproduced without change. Where his bold **K** is divided, the K^x subgroup is followed (K^x represents the dominant component within bold **K**). Where K^x is divided, the readings of lesser K subgroups are included in the evaluation. When K^x and the various K subgroups are closely divided, alternate readings are displayed in the side margin in proximity to the portion of text affected. At all times, pertinent transmissional, transcriptional, external, and internal factors are considered as component elements of weight. In the relatively few instances where von Soden's main text or apparatus has been confirmed to be in error, other pertinent sources have been used for correction.

In regard to the *Pericope Adulterae* (John 7:53-8:11) and the book of the Revelation a different evaluative procedure is required. In those portions of scripture, the generally unified Byzantine Textform divides into various equally supported transmissional streams. Where these streams unite, the text represents the Byzantine consensus; where they divide, other methodological approaches are required. These are now discussed separately.

---

[16] See Frederik Wisse, *The Profile Method for Classifying and Evaluating Manuscript Evidence,* SD 44 (Grand Rapids: Eerdmans, 1982).

[17] Beyond the valid criticism dealing with error in regard to individual manuscript citation (often typographical), Von Soden also has been criticized because his apparatus does not permit the accurate reconstruction of the complete text of any given manuscript. Yet this criticism applies to any edition containing a limited critical apparatus. One cannot reconstruct from the text and apparatus of NA[27] the continuous text of any single manuscript, even from among its "consistently cited witnesses." Von Soden's data are recognized as having a particular and demonstrated value when presenting the evidence of *groups* of manuscripts; it is primarily from these data that the text of the present edition is established.

The Pericope Adulterae

The narrative regarding the woman accused of adultery is clearly a canonical component within the Byzantine Textform. Yet this particular twelve-verse passage reflects a complex transmissional history, perhaps caused by its exclusion from standard lectionary use within the Greek church in relation to the portion of text selected for reading at the feast of Pentecost.[18] Von Soden identified seven distinct lines of transmission within this short section of text. Robinson's complete collation of all available manuscripts containing this pericope suggests that von Soden may have underestimated the complexity of its transmissional lines. Nevertheless, Von Soden's three primary lines of transmission remain valid, and encompass the bulk of the manuscript tradition. Each of these three lines – termed by von Soden μ^5, μ^6, and μ^7 – retains a near-equal level of support.[19]

The μ^7 group exists primarily among manuscripts of the 12th and subsequent centuries. This group is recognized by von Soden and other researchers as possessing a late recensional text that corresponds to the K^r group found in other portions of the New Testament. The μ^5 and μ^6 transmissional lines dominate the remaining portion of the Byzantine manuscript tradition, and reflect earlier forms that were diverse and widespread within that tradition. The autograph form of the *Pericope Adulterae* is more likely to have been one of these two transmissional lines, as opposed to that found in the recensional μ^7 = K^r tradition.

Previously, the editors displayed the text of the *Pericope Adulterae* as a tentative hybrid, combining elements of μ^5 and μ^6, with some readings bracketed. In this edition, the primary text is μ^5, with its marginal alternates in their proper location. The μ^6 text is displayed separately as an italicized footnote, along with its own alternate marginal readings. For this pericope the μ^5 and μ^6 texts no longer are dependent on von Soden's reconstructions, but each text is published as a group-based consensus derived from the collated manuscripts that date through the eleventh century.

Although final decisions require the detailed analysis of the full collation data (a task yet future), the editors consider the μ^5 group more likely to reflect the autograph form of this pericope. The μ^6 text appears to be secondary, possessing transmissional and internal

[18] See Maurice A. Robinson, "Preliminary Observations Regarding the *Pericope Adulterae* based upon Fresh Collations of nearly all Continuous-Text Manuscripts and all Lectionary Manuscripts containing the Passage." *Filología Neotestamentaria* 13 (2000) 35-59.

[19] The μ as used by von Soden indicates the Greek chapter heading τῆς μοιχαλίδος = "of the adulteress."

characteristics suggestive of later recensional activity. While further analysis of the collation data may lead to minor adjustments regarding the precise form of the μ^5 and μ^6 texts, no major changes to either group are anticipated.

The Text of the Apocalypse

The establishment of the Byzantine text of the Apocalypse is a task far more complex than that which exists in the greater part of the New Testament. The dominant Apocalypse text appears in two related but distinct transmissional lines within the Byzantine tradition. These forms are generally known as Av and Q, each supported by an approximately equal number of manuscripts. The Av readings predominate in manuscripts that contain or derive from the fourth-century commentary of Andreas of Caesarea (Cappadocia). The Q readings predominate in manuscripts related to the uncial 046.

Where Av and Q agree, that reading reflects the Byzantine Textform. The union of Av and Q prevails throughout most of the Apocalypse. Nevertheless, Av and Q frequently differ, with their respective readings possessing near-equal levels of support among the extant manuscript base. Adjudication between these competing readings requires a precise application of transmissional and internal principles.

In previous editions, the equally divided Av and Q textual differences were partially indicated by the enclosure of some words in square brackets; these signified only cases of inclusion or omission. The remaining instances of equally divided Av and Q division – cases of substitution and transposition – were not indicated, despite their frequency of occurrence. The present edition displays *all* closely divided alternate Byzantine readings in the margin, with more of these divided readings appearing in the Apocalypse than elsewhere in the New Testament.[20]

In the Apocalypse, the main text is considered to be the strongest transmissional representation of the Byzantine archetype; generally this is the text of the Q group. Although the Andreas text has an ancient origin, it appears to reflect recensional adjustment, both prior to the time of Andreas, and possibly also during Andreas' preparation of his commentary.[21] In contrast, the Q text is based upon a consensus of disparate manuscripts that represent many copying

[20] Many bracketed Av readings of earlier editions are now relocated to the margin. The main Apocalypse text of this edition thus moves slightly more toward Q than previously.

[21] Josef Schmid, *Studien zur Geschichte des griechischen Apokalypse-textes. 1. Teil. Der Apokalypse-Kommentar des Andreas von Kaisareia: Einleitung.* München: Karl Zink, 1955, 125-129.

locations and eras.[22] Despite the transmissional diversity found among the Q manuscripts, the consensus Q text generally remains stable. The unplanned coincidental agreement among the diverse Q manuscripts argues strongly for their transmissional independence and autograph originality; this stands in contrast to the Andreas manuscripts with their apparent recensional origin. Nevertheless, for the greater portion of the Apocalypse, the Av and Q texts share a common base.

The Q manuscripts are not slavishly followed, however. At times, a significant number of Q manuscripts abandon their group consensus and align with the Av reading. This situation does not appear to be coincidental, nor is it due to intrusion from the Andreas stream, given the general independence of the manuscripts within the Q tradition. Manuscripts of the Av tradition rarely support Q readings; this suggests that, when Q manuscripts offer their support in some quantity to the Av readings, a particular weight should be attached to the phenomenon. Where the Av reading is supported by a significant number of Q manuscripts, it is presumed that the Q^{pt} + Av reading preserves the autograph text (readings common to undivided Q + Av already are considered of autograph originality).

The approach remains transmissional: readings jointly supported by Av and Q represent the Byzantine archetype. When Av and Q are divided, the Q reading generally is preferred due to its transmissional diversity and relative independence. Only when a significant number of Q manuscripts supports the Av reading will that reading appear as the main text. Equally divided readings appear in the margin, as is the case elsewhere in the New Testament. Exceptions to these transmissional parameters occur when compelling transcriptional, contextual, or internal considerations strongly favor an alternative reading.

This method has been applied judiciously by the editors. The autograph authenticity of the Apocalypse text is supported with a high degree of accuracy, based upon the combination of transmissional, transcriptional, and internal factors. The main text should be regarded as superior to the marginal alternatives as well as to the text presented in non-Byzantine printed editions.

---

[22] Schmid, *Einleitung,* 126, states, "Der *K*-Text [Q] ist außerordentlich geschlossen überliefert. Das Gros seiner Hss weist keine fremden Einflüsse auf, und der Text des Archetyps *K* selbst ist höchstens an ein paar Stellen fraglich. Für die Av-Überlieferung dagegen ist die größte Zersplitterung bezeichnend. Die Rekonstruktion des Archetyps ist infolgedessen schwierig und nicht in allen Fällen mit Sicherheit möglich."

General Considerations

For most of the New Testament the Byzantine Textform is supported by nearly the whole of the manuscript tradition; in almost every case the Byzantine reading reflects the concurrence of at least 70% and usually more than 80% of the extant manuscripts. Yet the primary basis of textual determination remains non-quantitative: the transmissional and transcriptional factors that have characterized the manuscripts over the centuries are of greater significance than the mere quantity of evidence. As these non-numerical factors are applied to the evaluation of individual variant units, the sequential resultant text becomes more securely established and reflects a basic transmissional consensus.

Although the far greater *numerical* quantity of Byzantine manuscripts (approaching 80%) exists among the documents of the twelfth and later centuries, the readings of the Byzantine Textform almost always are fully established from the earlier Byzantine lines of transmission that extend through the eleventh century. The documents of the twelfth and later centuries generally are irrelevant to the establishment of primary Byzantine readings, and at best serve only a confirmatory purpose.

The quantity of witnesses does play a role when evaluating transmissional and transcriptional probabilities, but number by itself cannot become the sole or even the primary factor in the evaluation process. Quantity alone cannot be determinative when evaluating variant units: *all* pertinent considerations regarding external, internal, transcriptional, and transmissional evidence must be examined and evaluated before final decisions upon readings can be made. The "number" factor particularly plays a passive role when the manuscripts comprising the Byzantine Textform are seriously divided. Where the marginal apparatus of this edition displays divided Byzantine readings, the main text necessarily has been established on non-numerical grounds.

This method of "reasoned transmissionalism" is based primarily upon external and documentary evidence; yet *all* pertinent transmissional and transcriptional factors constantly are evaluated in relation to the various aspects of external and internal criteria before any final decisions are made regarding the text to be established.

Final judgment on readings requires the application of internal principles following the initial evaluation of the external data. No reading can be established in isolation from its neighboring variant units; nor can the transmissional and transcriptional habits of scribes

be ignored when examining the development and dissemination of competing readings.[23] In general, scribes tended to preserve the text that lay before them in their exemplars; this despite the various accidental corruptions or intentional alterations that occurred during the transmissional process. Extensive alteration was not frequent or widespread: the vast bulk of the text found in all manuscripts – regardless of texttype – remains a common possession. Existing family and texttype groupings are directly related to the transmissional development of the text in various eras and locales.

Manuscripts and readings must be evaluated in regard to their antiquity, diversity, and continuity within transmissional history. Individual scribes must be characterized in regard to their degree of care when copying from their exemplars. A proper implementation of each of these factors results in a well-established representation of the traditionally disseminated Byzantine Textform. This Textform dominated textual transmission in the primary Greek-speaking regions for more than a thousand years, and it is this Textform that holds the strongest transmissional claim to represent the canonical autographs.

The Byzantine Textform is well-established within the canonical books of the Greek New Testament. The maximum degree of significant Byzantine textual variation is displayed in the relatively few readings of the marginal apparatus. Readings that lack a Byzantine consensus or are not part of the closely divided Byzantine tradition do not appear in either the main text or marginal readings. Research concerning the divided Byzantine readings must continue, particularly in regard to the *Pericope Adulterae* and the book of the Revelation. Significant progress has been made in these areas, and exploration continues regarding closely divided Byzantine readings and the various minority lines of transmission that occur within the Byzantine Textform. The main text and marginal apparatus represent the primary locus within which Byzantine-priority theory functions. From this base future Byzantine Textform research must proceed.

[23] See Ernest C. Colwell, "Method in Evaluating Scribal Habits: A Study of $\mathfrak{P}^{45}$, $\mathfrak{P}^{66}$, $\mathfrak{P}^{75}$," in his *Studies in Methodology in Textual Criticism of the New Testament,* NTTS 9 (Grand Rapids: Eerdmans, 1968), 106-124; Maurice A. Robinson, "Scribal Habits among Manuscripts of the Apocalypse" (PhD Diss., Southwestern Baptist Theological Seminary, 1982); James R. Royse, "Scribal Habits in the Transmission of New Testament Texts," in Wendy D. O'Flaherty, ed., *The Critical Study of Sacred Texts* (Berkeley: Graduate Theological Union, 1979), 139-161; idem, "Scribal Habits in Early Greek New Testament Papyri," ThD Diss., Graduate Theological Union, Berkeley, 1981; idem, "Scribal Tendencies in the Transmission of the Text of the New Testament," in Bart D. Ehrman and Michael W. Holmes, eds., *The Text of the New Testament in Contemporary Research: Essays on the Status Quaestionis,* SD 46 (Grand Rapids: Eerdmans, 1995), 239-252.

THE FORMAT OF THE PRESENT EDITION

The Title of this Volume

With good reason, the present title deliberately parallels that of Westcott and Hort (*The New Testament in the Original Greek*). The Byzantine Textform stands as the opposing point on a continuum that extends from the well-established and influential Alexandrian text presented by Westcott and Hort in 1881. As Westcott and Hort had claimed to reproduce with near-certainty the original form of the New Testament documents "in the original Greek," the present edition likewise sets forth a text that – within the framework of its underlying theory – is considered to reflect the canonical autographs in a highly accurate manner. All other Greek New Testament editions fall within the continuum bounded by the Byzantine and Alexandrian traditions.

The editors' names appear on the title page in order to indicate task-based responsibility. The Greek New Testament text remains the written word of God, produced by holy men of old who wrote under God's immediate inspiration and superintendence. The presentation of that word of God according to its clearest transmissional integrity requires only a minor level of editorial involvement and labor. The editors merely recognize and present the text that has been maintained by the scribes of past generations, constructing a textual consensus from the material available in previously published collation and apparatus resources. Our duty was to be faithful to this task, and it is to that end that we have labored.

Individual Book Titles

The New Testament book titles are not part of the inspired canonical text. Their wording varies dramatically among the different manuscripts and editions of the Greek New Testament. The book titles that appear in this edition represent a minimal consensus as found within the canonical tradition.

The Order of the Canonical Books

Individual manuscripts present the New Testament books in various arrangements; nevertheless, a particular Greek "canonical order" seems to have been popular during early transmissional history. This order is partially evidenced within various early papyri and manuscripts,[24] and occurs in the fourth-century Festal Letter of Athanasius (AD 367) and the list of canonical books attributed to the

[24] See David Trobisch, *The First Edition of the New Testament* (Oxford: University Press, 2000), 21-38. On page 28, Trobisch presents evidence from several early manuscripts that demonstrate the sequence of the "canonical edition."

Laodicean Council (AD 360/363).[25] The present edition reproduces that early "canonical order" for the Greek New Testament books.

According to the "canonical order," the New Testament books are grouped as follows: Gospels, Acts and General Epistles, Pauline Epistles, and Revelation. The individual books within each category follow the familiar order, except that in the Pauline Epistles, Hebrews stands between Second Thessalonians and First Timothy, intentionally separating Paul's local church epistles from those written to individuals.[26]

Accents, Breathings, Capitalization, and Punctuation

Early manuscripts were written in capital letter format (termed "uncial" or "majuscule"). They lacked word division, and possessed few (if any) diacritical marks, paragraph breaks, or marks of punctuation. These distinctions appear systematically only after the commencement of the minuscule era during the ninth century. While specialists are familiar with the plainer form of the Greek text, the modern reader expects readability features as a matter of course.

For a reader's edition, clarity is the basic aim. Since this edition is designed for the non-specialist, word separation, paragraph division, punctuation, and diacritical markings have been added throughout.[27] These editorial insertions are not considered definitive for the interpretation of the text. Although alternative accentuation, aspiration, or punctuation could alter the interpretation of many passages and affect exegetical comprehension, the editors have followed the general usage found in standard printed editions. No

[25] Daniel J. Theron, *Evidence of Tradition* (Grand Rapids: Baker, 1958), 118-119 (Athanasius), 124-125 (Laodicea). See also 116-117 (the general grouping of NT books by Cyril of Jerusalem). Compare Brooke Foss Westcott, *A General Survey of the History of the Canon of the New Testament,* 6th ed. (Cambridge and London: Macmillan and Co., 1889), Appendix D, 539-579; in particular, 540-541 (Laodicea), 545-546 (John of Damascus), 549-550 (Cyril of Jerusalem), 552-553 (the index of Codex Alexandrinus), 554-555 (Athanasius), 559-560 (Leontius); but see 431-439 in regard to the possible inauthenticity of the Laodicean list.

[26] William H. P. Hatch, "The Position of Hebrews in the Canon of the New Testament," *HTR* 29 (1936) 133-151. The canonical order Second Thessalonians-Hebrews-First Timothy is discussed on 136-143. Hatch shows that this order is found among early and geographically diverse Greek manuscripts, fathers, and versions, and was retained among some manuscripts over many centuries. Hatch termed this order "Alexandrian," due to his views regarding textual development. The secondary "Western" (or early Latin) order (which is more familiar to the modern reader) was termed "Byzantine" by Hatch (143, 149-150), due to its presence in later Byzantine manuscripts that had adopted the Western usage. The editors suggest, on the contrary, that Hatch's data support the early Greek canonical order as original and authentically "Byzantine." Clearly, the earliest Greek canonical order differed from the early Western tradition; only much later did Byzantine Greek manuscripts adopt the Western order.

[27] The added marks of accentuation, aspiration, punctuation, and capitalization have been extensively proofread for this edition, but perfection is not claimed. The reader is encouraged to offer pertinent correction where necessary.

diacritical insertions should affect the traditional understanding of the Byzantine Greek New Testament text. Readability, therefore, is improved without the imposition of unwarranted interpretation. The text always must be received according to its original inspired intent, without unwarranted editorial alteration.

The text appears in paragraph format, with breaks inserted at appropriate points. Capitalization appears at the beginning of sentences, and at the commencement of direct quotation within a sentence (modern quotation marks are not used). Proper names are capitalized throughout, but not descriptive titles.[28] The various *nomina sacra* abbreviations that commonly appear in manuscripts for members of the Godhead, significant persons, or particular locations are not abbreviated in this edition, but are written in full form, even though the abbreviated forms normally dominate the manuscript tradition.[29]

The Marginal Apparatus

The main text displays the Byzantine Textform, according to its strongest transmissional, transcriptional, external, and internal testimony. Where the Byzantine manuscripts are strongly united, the main text stands without marginal comment. Where the manuscripts comprising the Byzantine Textform are significantly divided, superior angle brackets ⸢ ⸣ mark the affected word or words in the main text. The alternate Byzantine readings are displayed in the side margin, in proximity to the marked portion of the main text.[30] Minority subvariants within the Byzantine tradition are not cited in this edition.

Numerals are written as complete words throughout the main text. Some marginal variants – particularly in the Apocalypse – indicate Greek numerical forms (alphabet letters marked by the numerical superscript bar, e. g., $\overline{\text{ΙΒ}}$, $\overline{\text{ΡΜΔ}}$, $\overline{\text{ΑΧ}}$). In these rare instances, the *majority* of Greek manuscripts display the marginal numeric form; however, just as with the otherwise uncited *nomina sacra* abbreviations (which also tend to appear in the majority of all manuscripts), these

[28] Descriptive titles particularly applied to members of the Godhead include the various inflected forms of θεός, πατήρ, υἱός, χριστός, κύριος, ἅγιος, and πνεῦμα.

[29] Trobisch, *First Edition,* 66-68, 104-105, correctly suggests that a "canonical edition" should at least utilize the *nomina sacra* abbreviations representing the descriptive titles κύριος, θεός, and χριστός, as well as the abbreviation representing the proper name Ἰησοῦς. Since the modern reader generally is unfamiliar with the *nomina sacra* abbreviations, Trobisch's suggestion has not been implemented in this edition.

[30] Exceptions to this policy involve the μ⁶ text of the *Pericope Adulterae* (discussed above) and the lengthy Byzantine alternate reading encompassing Acts 24:6b-8a (see in context). In these two instances, the Byzantine alternative reading and its marginal variants appear separately, between the main text and the NA[27] apparatus.

marginal numeric forms are not printed as the main text of this edition.

Some marginal entries reflect more than one alternative Byzantine subvariant. When word substitution or transposition is involved among the subvariants, the alternate readings are displayed, separated by an equals sign (=). When the subvariants concern a long and short reading, characterized solely by the addition or omission of a word or phrase, the removable words are surrounded by square brackets [ ]. The main text reading is not affected by the various divided marginal alternatives.

The Lower Apparatus

Variants from the main Byzantine text that occur in the base text of the NA^{27} and UBS^{4} modern critical editions appear in the lower apparatus. These variants are *not* marked within the main Byzantine text. In the lower apparatus, the reading of the Byzantine main text appears on the left, and is separated from the reading of NA^{27}/UBS^{4} by a diamond (♦). The NA^{27}/UBS^{4} variant appears to the right of the diamond. Some NA^{27}/UBS^{4} readings *may* coincide with marginal Byzantine readings, but not with the main Byzantine text. Neither the UBS^{4} nor the more extensive NA^{27} apparatus cites *all* differences between their common text and the Byzantine Textform; many non-cited differences are text-critically and translationally significant, and are here clearly displayed in their totality for the first time.

Where the NA^{27}/UBS^{4} main text includes bracketed words or portions of words, the brackets also appear to the right of the diamond. Some words that occur within NA^{27}/UBS^{4} brackets *may* agree with the Byzantine main text (which has no brackets) or with the Byzantine marginal text. The brackets in modern critical editions are used to indicate various degrees of textual uncertainty as perceived by those editors. Double brackets in NA^{27}/UBS^{4} indicate what those editors consider to be later and non-original interpolations.[31] The status of the Byzantine main or marginal readings is *not* affected by any modern critical text readings or brackets that appear in the lower apparatus.

[31] Double brackets in NA^{27}/UBS^{4} that relate to the Byzantine main text appear at Mark 16:9-20; Luke 22:43-44; Luke 23:34; and John 7:53-8:11. The only NA^{27} double-bracketed portion not related to the Byzantine Textform is the so-called "shorter ending" of Mark, which NA^{27} inserts between Mark 16:8 and 9, preceding its double-bracketed "longer ending" (Mark 16:9-20). The NA^{27} "shorter ending" reads as follows: [[Πάντα δὲ τὰ παρηγγελμένα τοῖς περὶ τὸν Πέτρον συντόμως ἐξήγγειλαν. Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ ἀνατολῆς καὶ ἄχρι δύσεως ἐξαπέστειλεν δι᾽ αὐτῶν τὸ ἱερὸν καὶ ἄφθαρτον κήρυγμα τῆς αἰωνίου σωτηρίας. Ἀμήν.]]

The Apparatuses in General

In the marginal and lower apparatuses, instances of substitution, transposition, or addition are cited in full. When a word or phrase is omitted in relation to the main text, a dash (—) indicates the omission. Where a word affected by variation appears more than once in a given verse, the apparatuses provide sufficient context for clarity. Minor orthographic variants encompassing movable final letters, alternative punctuation, accentuation, and capitalization are not recorded in either apparatus.

Orthography

The orthography has been standardized throughout. Manuscript irregularities, inconsistencies, and itacistic peculiarities are not reproduced. Movable Nu (-ν) is always present; movable Sigma (-ς) is retained for οὕτως but is omitted from μέχρι and ἄχρι. Elision of final vowels (δι', ἀπ', ἀφ', etc.) follows the regular pattern; so too consonantal alterations preceding rough or smooth breathings (ἐξ, οὐκ, οὐχ, etc.). Compound forms reflect phonetic assimilation (ἐν- becomes ἐγ-; συν- becomes συμ-, συγ-, or συλ-; -λημπ- and -λημψ- become -ληπ- and -ληψ-). The generally abbreviated name of David ($\overline{\Delta A \Delta}$) is written in full as Δαυίδ, avoiding the itacistic form Δαυεῖδ found in the early Egyptian manuscripts. Other variant spellings of proper names are retained (Μωσῆς/Μωϋσῆς, Ἱεροσόλυμα/Ἱερουσαλὴμ, etc.), as well as the spelling of specific words that may reflect authorial preference. Iota subscript appears as such, even in initial capital letters; iota adscript is not used.

Chapter and Verse Numbers

A generally recognized chapter and verse numbering system is followed, although the positioning of verse numbers does not always correspond to that found in other Greek New Testament editions or translations. Verse references in the lower apparatus are keyed to the present edition; on a few occasions, the NA^{27} and UBS^{4} variant text may appear under a different verse number, differing by a single digit. Some early printed editions (usually Textus Receptus) and English translations include words or phrases that are not part of the Byzantine Textform (e. g., portions of Acts 9:5-6, 1 John 2:23, 1 John 5:7). The verse numbering is not affected by their absence.

In two passages the verse numbering has been adjusted for clarity. In some printed editions and translations, Matthew 23:13-14 appears in an order opposite that of the Byzantine Textform; the present edition maintains a consecutive numerical sequence within its own order of material. Also, the doxology generally published

as Romans 16:25-27 appears in the Byzantine Textform following Romans 14:23; in this location, the doxology is renumbered as Romans 14:24-26 (the epistle concludes at Romans 16:24 in the Byzantine Textform).

In four instances (Luke 17:36, Acts 8:37, Acts 15:34, Acts 24:7) a verse number appears alone in the main text, immediately followed by the next sequential verse number. These indicate lengthy portions of text that were included in some early Textus Receptus printed editions but which have never been part of the primary Byzantine Textform. The verse number is retained solely for reference, in order to preserve the traditional numbering of the remaining verses within the affected chapters. Elsewhere, the verse numbering is not affected.

CONCLUDING OBSERVATIONS

The New Testament is God's revelation to his chosen people who comprise Christ's church. The Christian believer receives these scriptures as canonical and normative: the inspired and authoritative written word of God that serves as the infallible rule of faith and practice for God's people. The content of these scriptures is truth without mixture of error in all that they affirm. A corollary to these doctrinal beliefs is the confessional declaration that this revelation has been kept pure in all ages by the singular care and providence of God.

The Greek text of the New Testament therefore must be established and certified in a manner appropriate to its historical and theological significance. The task set before God's people is to identify and receive the best-attested form of that Greek biblical text as preserved among the extant evidence. Although no divine instruction exists regarding the establishment of the most precise form of the original autographs, such instruction is not required: autograph textual preservation can be recognized and established by a careful and judicious examination of the existing evidence. Scribal fidelity in manuscript transmission over the centuries remains the primary locus of autograph preservation.

God did not decree that identical copies of the autographs would be maintained during the era of manual transmission; indeed, no two manuscripts agree precisely. Yet the original Greek New Testament text has been preserved by ordinary means with a remarkable degree of accuracy in almost all manuscripts, through the unregulated dissemination and transmission of the New Testament documents. The basic integrity of this original text is confirmed by the apparently mundane labor carried out by generations of reasonably accurate scribes; the security and authority of the autograph text thus has been

preserved amid the complement of the total evidence presented within transmissional history. God has permitted the preservation of his inspired word in its best-attested form by means of the transmissional process: the extant Greek witnesses reflect a mutual consensus text that establishes and maintains the integrity and authority of the original revelation. This consensus text is the focal point of transmissional history. The divinely preserved autograph text exists and functions within the framework of *all* existing Greek source documents (manuscripts, lectionaries, patristic quotations). This text also is substantially reflected in the various ancient versions and non-Greek patristic quotations.

Since the divine method of autograph preservation resides in the totality of the extant Greek evidence, the strongest claimant for autograph originality remains the general consensus text preserved among that material. The New Testament text thus can be established securely and presented accurately by a proper use of the existing data. The Christian need only apply sound principles of evidence – transmissional, transcriptional, external, and internal – and frame these within a properly nuanced theory and praxis of textual criticism that avoids the hazards of subjective speculation. By these means the autograph text preserved among the extant witnesses readily can be recognized and established. While diligent labor, careful research, and a systematic methodology is required for optimal results, the establishment of the basic consensus text remains a clear and simple task. A consensus-based text – derived from the entire body of extant Greek witnesses – is fully compatible with the concept of a benevolent overarching providence that has maintained the autographs in their basic integrity by means of normal transmission.

No additional visible means of propagation was necessary to guarantee the integrity of the sacred originals. The testimony of the autographs has been preserved by means of independent transmission, scattered over a wide geographical area, amid a multitude of witnesses that span many centuries. The consensus Byzantine Textform thus is established by cooperation without collusion, requiring no imposition of external ecclesiastical authority. Special pleading is not demanded in order to maintain this perspective: everything corresponds to the extant preserved evidence.

The recognition of autograph originality amid the preserved Greek transmissional consensus found in the Byzantine Textform is far more reasonable than a multitude of conflicting speculations derived from various forms of eclectic methodology. The consensus-based approach does not appeal to favored individual manuscripts, local texts, or minority regional texttypes, nor to subjective internal

criteria that adopt an amalgam of individual readings with ever-changing degrees of minority support. The appeal is to the combined evidence that has been preserved among the extant Greek witnesses.

The Christian scholar need not speculate widely regarding the original form of the Greek New Testament text. That text can be recognized and established in its basic integrity by the application of proper and sound critical principles that take into consideration the consensus of the preserved evidence. The Byzantine Textform presented in this edition fulfills that goal: the Byzantine Textform is that which was transmitted and maintained as the dominant stream of manual Greek transmission within Christian history. Now, at the culmination of twenty-seven years of intense collaboration (1976-2003), the editors here present the newly edited Byzantine Textform as the strongest representative of the canonical autographs of the Greek New Testament text. It has been toward the fulfillment of this most noble and sacred goal that the editors have labored and now present the completion of their task.

On behalf of those who produced this edition, we would like to express our heartfelt appreciation to the various volunteers – too numerous to name individually – who gave of their time in proofreading and making corrections regarding the text and format of the present edition. Their efforts for the glory of God and the Lord Jesus Christ have greatly assisted the completion of this project.

May God be praised for his magnificent word!
All honor and glory to the Lord Jesus Christ!

WILLIAM G. PIERPONT
MAURICE A. ROBINSON

ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ

Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ χριστοῦ, υἱοῦ Δαυίδ, υἱοῦ Ἀβραάμ.
2 Ἀβραὰμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ· Ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησεν
τὸν Ἰακώβ· Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς
ἀδελφοὺς αὐτοῦ· 3 Ἰούδας δὲ ἐγέννησεν τὸν Φαρὲς καὶ τὸν
Ζαρὰ ἐκ τῆς Θάμαρ· Φαρὲς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑσρώμ· Ἑσρὼμ
δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀράμ· 4 Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ·
Ἀμιναδὰβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ναασσών· Ναασσὼν δὲ ἐγέννησεν
τὸν Σαλμών· 5 Σαλμὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Βοὸζ ἐκ τῆς Ῥαχάβ·
Βοὸζ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὠβὴδ ἐκ τῆς Ῥούθ· Ὠβὴδ δὲ ἐγέννησεν
τὸν Ἰεσσαί· 6 Ἰεσσαὶ δὲ ἐγέννησεν τὸν Δαυὶδ τὸν βασιλέα.

Δαυὶδ δὲ ὁ βασιλεὺς ἐγέννησεν τὸν Σολομῶνα ἐκ τῆς τοῦ
Οὐρίου· 7 Σολομὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ῥοβοάμ· Ῥοβοὰμ δὲ
ἐγέννησεν τὸν Ἀβιά· Ἀβιὰ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀσά· 8 Ἀσὰ δὲ
ἐγέννησεν τὸν Ἰωσαφάτ· Ἰωσαφὰτ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωράμ·
Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὀζίαν· 9 Ὀζίας δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ἰωάθαμ· Ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἄχαζ· Ἄχαζ δὲ ἐγέννησεν
τὸν Ἑζεκίαν· 10 Ἑζεκίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ·
Μανασσῆς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμών· Ἀμὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ἰωσίαν· 11 Ἰωσίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς
ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος.

12 Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος, Ἰεχονίας
ἐγέννησεν τὸν Σαλαθιήλ· Σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ζοροβάβελ· 13 Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιούδ· Ἀβιοὺδ
δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακείμ· Ἐλιακεὶμ δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ἀζώρ· 14 Ἀζὼρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαδώκ· Σαδὼκ δὲ ἐγέννησεν
τὸν Ἀχείμ· Ἀχεὶμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιούδ· 15 Ἐλιοὺδ δὲ
ἐγέννησεν τὸν Ἐλεάζαρ· Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ματθάν·
Ματθὰν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ· 16 Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησεν τὸν

1.5 Βοὸζ ἐκ ♦ Βόες ἐκ
1.5 Βοὸζ δὲ ♦ Βόες δὲ
1.5 Ὠβὴδ ἐκ ♦ Ἰωβὴδ ἐκ
1.5 Ὠβὴδ δὲ ♦ Ἰωβὴδ δὲ
1.6 ὁ βασιλεὺς ♦ —
1.7 Ἀσά ♦ Ἀσάφ
1.8 Ἀσὰ ♦ Ἀσὰφ
1.10 Ἀμών Ἀμὼν ♦ Ἀμώς Ἀμὼς
1.13 Ἐλιακείμ Ἐλιακεὶμ ♦ Ἐλιακίμ Ἐλιακὶμ
1.14 Ἀχείμ Ἀχεὶμ ♦ Ἀχίμ Ἀχὶμ

Ἰωσὴφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς, ὁ λεγόμενος
χριστός.

17 Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Δαυὶδ γενεαὶ
δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ Δαυὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος,
γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως
τοῦ χριστοῦ, γενεαὶ δεκατέσσαρες.

18 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν.
Μνηστευθείσης γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν
ἢ συνελθεῖν αὐτούς, εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος
ἁγίου. 19 Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὤν, καὶ μὴ θέλων
αὐτὴν παραδειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν.
20 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδού, ἄγγελος κυρίου κατ'
ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ, λέγων, Ἰωσήφ, υἱὸς Δαυίδ, μὴ φοβηθῇς
παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ
γεννηθὲν ἐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου. 21 Τέξεται δὲ υἱόν, καὶ
καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν
αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. 22 Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα
πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος,
23 Ἰδού, ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ
καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὅ ἐστιν
μεθερμηνευόμενον, Μεθ' ἡμῶν ὁ θεός. 24 Διεγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσὴφ
ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος
κυρίου· καὶ παρέλαβεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, 25 καὶ οὐκ
ἐγίνωσκεν αὐτὴν ἕως οὗ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν
πρωτότοκον· καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

2 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἐν
ἡμέραις Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως, ἰδού, μάγοι ἀπὸ
ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα, 2 λέγοντες, Ποῦ ἐστιν
ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν
ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ.
3 Ἀκούσας δὲ Ἡρῴδης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη, καὶ πᾶσα
Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ· 4 καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς
ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν

1.18 γέννησις ♦ γένεσις
1.18 γὰρ ♦ —
1.19 παραδειγματίσαι ♦ δειγματίσαι
1.20 Μαριὰμ ♦ Μαρίαν
1.22 τοῦ κυρίου ♦ κυρίου
1.24 Διεγερθεὶς ♦ Ἐγερθεὶς
1.25 τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον ♦ υἱόν
2.3 Ἡρῴδης ὁ βασιλεὺς ♦ ὁ βασιλεὺς Ἡρῴδης

ποῦ ὁ χριστὸς γεννᾶται. 5 Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Ἐν Βηθλεὲμ τῆς
Ἰουδαίας· οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου, 6 Καὶ σὺ
Βηθλεέμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν
Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν
λαόν μου τὸν Ἰσραήλ. 7 Τότε Ἡρῴδης, λάθρα καλέσας τοὺς
μάγους, ἠκρίβωσεν παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου
ἀστέρος. 8 Καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπεν, Πορευθέντες
ἀκριβῶς ἐξετάσατε περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε,
ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. 9 Οἱ δὲ
ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδού, ὁ ἀστήρ, ὃν
εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτούς, ἕως ἐλθὼν ἔστη ἐπάνω
οὗ ἦν τὸ παιδίον. 10 Ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα, ἐχάρησαν χαρὰν
μεγάλην σφόδρα. 11 καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, εἶδον τὸ
παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες
προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν
προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν.
12 Καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρῴδην,
δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

13 Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδού, ἄγγελος κυρίου
φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ, λέγων, Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ
παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι
ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοί· μέλλει γὰρ Ἡρῴδης ζητεῖν τὸ παιδίον,
τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. 14 Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ
τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτός, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, 15 καὶ
ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρῴδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ
τοῦ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα
τὸν υἱόν μου. 16 Τότε Ἡρῴδης, ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν
μάγων, ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλεν πάντας τοὺς
παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς ὁρίοις αὐτῆς, ἀπὸ
διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσεν παρὰ
τῶν μάγων. 17 Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Ἰερεμίου τοῦ
προφήτου, λέγοντος, 18 Φωνὴ ἐν Ῥαμᾶ ἠκούσθη, θρῆνος καὶ
κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς, Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα
αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν.

2.5 εἶπον ♦ εἶπαν
2.8 ἀκριβῶς ἐξετάσατε ♦ ἐξετάσατε ἀκριβῶς
2.9 ἔστη ♦ ἐστάθη
2.15 τοῦ κυρίου ♦ κυρίου
2.17 ὑπὸ ♦ διὰ
2.18 θρῆνος καὶ ♦ —

19 Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρῴδου, ἰδού, ἄγγελος κυρίου κατʼ
ὄναρ φαίνεται τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ, 20 λέγων, Ἐγερθεὶς
παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς
γῆν Ἰσραήλ· τεθνήκασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ
παιδίου. 21 Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν
μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν εἰς γῆν Ἰσραήλ. 22 Ἀκούσας δὲ ὅτι
Ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ Ἡρῴδου τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατʼ
ὄναρ, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, 23 καὶ ἐλθὼν
κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ
ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν, ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

3 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ
βαπτιστής, κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας, 2 καὶ
λέγων, Μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
3 Οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ῥηθεὶς ὑπὸ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου,
λέγοντος, Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν
κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. 4 Αὐτὸς δὲ ὁ
Ἰωάννης εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ
ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφὴ αὐτοῦ ἦν
ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. 5 Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν
Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ
Ἰορδάνου· 6 καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ὑπʼ αὐτοῦ,
ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. 7 Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν
Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα
αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν
φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; 8 Ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον
τῆς μετανοίας· 9 καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα
ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν
λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. 10 Ἤδη δὲ καὶ ἡ
ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ
ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.
11 Ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω
μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστίν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ

2.19 κατʼ ὄναρ φαίνεται ♦ φαίνεται κατʼ ὄναρ
2.21 ἦλθεν ♦ εἰσῆλθεν
2.22 ἐπὶ ♦ —
2.22 Ἡρῴδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ♦ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρῴδου
3.2 καὶ ♦ [καὶ]
3.3 ὑπὸ ♦ διὰ
3.4 αὐτοῦ ἦν ♦ ἦν αὐτοῦ
3.6 ὑπʼ ♦ ποταμῷ ὑπʼ
3.10 καὶ ἡ ♦ ἡ
3.11 βαπτίζω ὑμᾶς ♦ ὑμᾶς βαπτίζω

ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ.
[12] Οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα
αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ
ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

[13] Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν
Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ.
[14] Ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτόν, λέγων, Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ
σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με; [15] Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ
Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν, Ἄφες ἄρτι· οὕτως γὰρ πρέπον ἐστὶν
ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. Τότε ἀφίησιν αὐτόν.
[16] Καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ
ἰδού, ἀνεῴχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδεν τὸ πνεῦμα τοῦ
θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν.
[17] Καὶ ἰδού, φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός
μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

4 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος,
πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. [2] Καὶ νηστεύσας ἡμέρας
τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, ὕστερον ἐπείνασεν.
[3] Καὶ προσελθὼν αὐτῷ ὁ πειράζων εἶπεν, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ,
εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. [4] Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
εἶπεν, Γέγραπται, Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ'
ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ. [5] Τότε
παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ
ἵστησιν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, [6] καὶ λέγει αὐτῷ, Εἰ
υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι Τοῖς
ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν
σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σοῦ. [7] Ἔφη αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦς, Πάλιν γέγραπται, Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν
σου. [8] Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν
λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ
τὴν δόξαν αὐτῶν, [9] καὶ λέγει αὐτῷ, Ταῦτα πάντα σοι δώσω,

3.11 ἁγίῳ ♦ ἁγίῳ καὶ πυρί
3.16 Καὶ βαπτισθεὶς ♦ Βαπτισθεὶς δὲ
3.16 ἀνέβη εὐθὺς ♦ εὐθὺς ἀνέβη
3.16 ἀνεῴχθησαν αὐτῷ ♦ ἠνεῴχθησαν [αὐτῷ]
3.16 τὸ πνεῦμα τοῦ ♦ [τὸ] πνεῦμα [τοῦ]
3.16 καὶ ἐρχόμενον ♦ [καὶ] ἐρχόμενον
4.2 τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα ♦ τεσσεράκοντα καὶ νύκτας τεσσεράκοντα
4.3 αὐτῷ ὁ πειράζων εἶπεν ♦ ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ
4.4 ἄνθρωπος ♦ ὁ ἄνθρωπος
4.5 ἵστησιν ♦ ἔστησεν
4.9 λέγει ♦ εἶπεν
4.9 πάντα σοι ♦ σοι πάντα

ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. 10 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Ὕπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· γέγραπται γάρ, Κύριον τὸν θεόν
σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. 11 Τότε ἀφίησιν
αὐτὸν ὁ διάβολος· καὶ ἰδού, ἄγγελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν
αὐτῷ.

12 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη,
ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· 13 καὶ καταλιπὼν τὴν
Ναζαρέτ, ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς Καπερναοὺμ τὴν
παραθαλασσίαν, ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλείμ· 14 ἵνα
πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, 15 Γῆ
Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλείμ, ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ
Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, 16 ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν
σκότει εἶδεν φῶς μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ
θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

17 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν,
Μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

18 Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν
δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν·
ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς. 19 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ
ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων. 20 Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ
δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. 21 Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν, εἶδεν
ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ
Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ
πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν· καὶ ἐκάλεσεν
αὐτούς. 22 Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα
αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ.

23 Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς, διδάσκων ἐν
ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς
βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν
ἐν τῷ λαῷ. 24 Καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν·
καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις

4.10 ὀπίσω μου ♦ —
4.12 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
4.13 Ναζαρέτ ♦ Ναζαρὰ
4.13 Καπερναοὺμ ♦ Καφαρναοὺμ
4.13 Νεφθαλείμ ♦ Νεφθαλίμ
4.15 Νεφθαλείμ ♦ Νεφθαλίμ
4.16 εἶδεν φῶς ♦ φῶς εἶδεν
4.23 ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς ♦ ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ

νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ δαιμονιζομένους, καὶ
σεληνιαζομένους, καὶ παραλυτικούς· καὶ ἐθεράπευσεν
αὐτούς. 25 Καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς
Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων καὶ Ἰουδαίας
καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

5 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος
αὐτοῦ, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· 2 καὶ ἀνοίξας
τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτούς, λέγων,

3 Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι· ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ
βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

4 Μακάριοι οἱ πενθοῦντες· ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται.

5 Μακάριοι οἱ πρᾳεῖς· ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσιν τὴν γῆν.

6 Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην· ὅτι
αὐτοὶ χορτασθήσονται.

7 Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες· ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.

8 Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ· ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν
ὄψονται.

9 Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί· ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ
κληθήσονται.

10 Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης· ὅτι αὐτῶν
ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

11 Μακάριοί ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσιν, καὶ
εἴπωσιν πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ’ ὑμῶν ψευδόμενοι, ἕνεκεν
ἐμοῦ. 12 Χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν
τοῖς οὐρανοῖς· οὕτως γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ
ὑμῶν.

13 Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν
τίνι ἁλισθήσεται; Εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω καὶ
καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. 14 Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ
κόσμου· οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη·
15 οὐδὲ καίουσιν λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον,
ἀλλ’ ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ.

4.24 καὶ δαιμονιζομένους ♦ [καὶ] δαιμονιζομένους
5.1 προσῆλθον ♦ προσῆλθαν
5.11 ῥῆμα ♦ —
5.11 ψευδόμενοι ♦ [ψευδόμενοι]
5.13 βληθῆναι ἔξω καὶ ♦ βληθὲν ἔξω

[16] Οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

[17] Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς
προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι. [18] Ἀμὴν γὰρ
λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν ἢ μία
κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένηται.
[19] Ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων,
καὶ διδάξῃ οὕτως τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν
τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ᾽ ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος
μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. [20] Λέγω γὰρ
ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον τῶν
γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν
βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

[21] Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐ φονεύσεις· ὃς δ᾽
ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· [22] ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς
ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῇ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς
δ᾽ ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, Ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ·
ὃς δ᾽ ἂν εἴπῃ, Μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.
[23] Ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ
ἐκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, [24] ἄφες ἐκεῖ
τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὕπαγε, πρῶτον
διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν
σου. [25] Ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχύ, ἕως ὅτου εἶ ἐν τῇ
ὁδῷ μετ᾽ αὐτοῦ, μήποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ
κριτής σε παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ.
[26] Ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν, ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν
ἔσχατον κοδράντην.

[27] Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, Οὐ μοιχεύσεις· [28] ἐγὼ δὲ λέγω
ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτὴν ἤδη
ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. [29] Εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου
ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ·
συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον
τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. [30] Καὶ εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ

5.20 ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν ♦ ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη
5.22 εἰκῇ ♦ —
5.23 καὶ ἐκεῖ ♦ κἀκεῖ
5.25 ἐν τῇ ὁδῷ μετ᾽ αὐτοῦ ♦ μετ᾽ αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ
5.25 σε παραδῷ τῷ ♦ τῷ

σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὴν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει
γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά
σου βληθῇ εἰς γέενναν. 31 Ἐρρέθη δὲ ὅτι ῝Ος ἂν ἀπολύσῃ τὴν
γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον· 32 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν,
ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου
πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι· καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην
γαμήσῃ μοιχᾶται.

33 Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐκ
ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου· 34 ἐγὼ δὲ
λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος
ἐστὶν τοῦ θεοῦ· 35 μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστιν τῶν ποδῶν
αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶν τοῦ μεγάλου
βασιλέως· 36 μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὀμόσῃς, ὅτι οὐ δύνασαι
μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι. 37 Ἔστω δὲ ὁ λόγος
ὑμῶν, ναὶ ναί, οὒ οὔ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ
ἐστιν.

38 Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, Ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ, καὶ
ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος· 39 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ
πονηρῷ· ἀλλ’ ὅστις σε ῥαπίσει ἐπί τὴν δεξιὰν ⸀σιαγόνα,⸃ σου σιαγόνα
στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· 40 καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι
καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· 41 καὶ
ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ’ αὐτοῦ δύο. 42 Τῷ
αἰτοῦντί σε δίδου· καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ
ἀποστραφῇς.

43 Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου, καὶ
μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου· 44 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Ἀγαπᾶτε τοὺς
ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς
ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν
ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, καὶ διωκόντων ὑμᾶς· 45 ὅπως γένησθε υἱοὶ
τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν ⸀τοῖς⸃ οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ —
ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθούς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους

5.30 βληθῇ εἰς γέενναν ♦ εἰς γέενναν ἀπέλθῃ
5.31 ὅτι ♦ —
5.32 ὃς ἂν ἀπολύσῃ ♦ πᾶς ὁ ἀπολύων
5.32 μοιχᾶσθαι ♦ μοιχευθῆναι
5.36 ἢ μέλαιναν ποιῆσαι ♦ ποιῆσαι ἢ μέλαιναν
5.39 ῥαπίσει ἐπί ♦ ῥαπίζει εἰς
5.39 στρέψον ♦ [σου] στρέψον
5.42 δίδου ♦ δός
5.42 δανείσασθαι ♦ δανίσασθαι
5.44 εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς ♦ —
5.44 ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ ♦ —
5.45 τοῖς ♦ —

καὶ ἀδίκους. 46 Ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς,
τίνα μισθὸν ἔχετε; Οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν;
47 Καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς φίλους ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν
ποιεῖτε; Οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτως ποιοῦσιν; 48 Ἔσεσθε οὖν
ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός
ἐστιν.

6 Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν
τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε,
μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

2 Ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν
σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν
ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. 3 Σοῦ δὲ ποιοῦντος
ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου,
4 ὅπως ᾖ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ
βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ αὐτὸς ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.

5 Καὶ ὅταν προσεύχῃ, οὐκ ἔσῃ ὥσπερ οἱ ὑποκριταί, ὅτι
φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν
ἑστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως ἂν φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις·
ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. 6 Σὺ δέ, ὅταν
προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν
σου, πρόσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου
ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.
7 Προσευχόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε, ὥσπερ οἱ ἐθνικοί·
δοκοῦσιν γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται.
8 Μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδεν γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρείαν
ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. 9 Οὕτως οὖν προσεύχεσθε
ὑμεῖς· Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά
σου· 10 ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν
οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· 11 τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς
ἡμῖν σήμερον· 12 καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ

5.47 φίλους ♦ ἀδελφοὺς
5.47 τελῶναι οὕτως ♦ ἐθνικοὶ τὸ αὐτὸ
5.48 ὥσπερ ♦ ὡς
5.48 ἐν τοῖς οὐρανοῖς ♦ οὐράνιος
6.1 τὴν ἐλεημοσύνην ♦ [δὲ] τὴν δικαιοσύνην
6.1 μήγε ♦ μή γε
6.4 αὐτὸς ♦ —
6.4 ἐν τῷ φανερῷ ♦ —
6.5 προσεύχῃ οὐκ ἔσῃ ὥσπερ ♦ προσεύχησθε οὐκ ἔσεσθε ὡς
6.5 ἂν ♦ —
6.5 ὅτι ἀπέχουσιν ♦ ἀπέχουσιν
6.6 ταμιεῖόν ♦ ταμεῖόν
6.6 ἐν τῷ φανερῷ ♦ —
6.7 βαττολογήσητε ♦ βατταλογήσητε
6.10 τῆς ♦ —

ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· 13 καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς
εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. Ὅτι σοῦ
ἐστιν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας.
Ἀμήν. 14 Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα
αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· 15 ἐὰν δὲ μὴ
ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ
ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

16 Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ
σκυθρωποί· ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως
φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι
ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. 17 Σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου
τὴν κεφαλήν, καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, 18 ὅπως μὴ φανῇς
τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ·
καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι.

19 Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς
καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσιν καὶ
κλέπτουσιν· 20 θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ,
ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ
διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν. 21 Ὅπου γάρ ἐστιν ὁ
θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν. 22 Ὁ λύχνος
τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός· ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου
ἁπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· 23 ἐὰν δὲ ὁ
ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται.
Εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν, τὸ σκότος πόσον;
24 Οὐδεὶς δύναται δυσὶν κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα
μισήσει, καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ
ἑτέρου καταφρονήσει. Οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.
25 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε
καὶ τί πίητε· μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύσησθε. Οὐχὶ ἡ ψυχὴ
πλεῖόν ἐστιν τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος;
26 Ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν,
οὐδὲ θερίζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ

6.12 ἀφίεμεν ♦ ἀφήκαμεν
6.13 Ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας Ἀμήν ♦ —
6.15 τὰ παραπτώματα αὐτῶν ♦ —
6.16 ὥσπερ ♦ ὡς
6.16 ὅτι ♦ —
6.18 κρυπτῷ καὶ ♦ κρυφαίῳ καὶ
6.18 κρυπτῷ ἀποδώσει ♦ κρυφαίῳ ἀποδώσει
6.21 ὑμῶν ἐκεῖ ♦ σου ἐκεῖ
6.21 καρδία ὑμῶν ♦ καρδία σου
6.22 οὖν ὁ ♦ οὖν ᾖ ὁ
6.22 ᾖ ♦ —
6.25 καὶ τί πίητε ♦ [ἢ τί πίητε]

ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε
αὐτῶν; 27 Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν
ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα; 28 Καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε;
Καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ, πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ
νήθει· 29 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ
περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. 30 Εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ,
σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ θεὸς
οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι;
31 Μὴ οὖν μεριμνήσητε, λέγοντες, Τί φάγωμεν, ἤ τί πίωμεν, ἤ τί
περιβαλώμεθα; 32 Πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ· οἶδεν
γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῄζετε τούτων ἁπάντων.
33 Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ τὴν
δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν.
34 Μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον
μεριμνήσει τὰ ἑαυτῆς. Ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

7 Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· 2 ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε,
κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, μετρηθήσεται ὑμῖν.
3 Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου,
τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; 4 Ἢ πῶς ἐρεῖς
τῷ ἀδελφῷ σου, Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ
σου· καὶ ἰδού, ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου; 5 Ὑποκριτά,
ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε
διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ
σου.

6 Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσίν· μηδὲ βάλητε τοὺς
μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε
καταπατήσωσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν, καὶ στραφέντες
ῥήξωσιν ὑμᾶς.

7 Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε·
κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. 8 Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει,
καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. 9 Ἢ τίς
ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ

6.28 αὐξάνει οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει ♦ αὐξάνουσιν οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν
6.32 ἐπιζητεῖ ♦ ἐπιζητοῦσιν
6.33 τοῦ θεοῦ ♦ [τοῦ θεοῦ]
6.34 τὰ ♦ —
7.4 ἀπὸ ♦ ἐκ
7.5 τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου ♦ ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου τὴν δοκόν
7.6 καταπατήσωσιν ♦ καταπατήσουσιν
7.9 ἐὰν αἰτήσῃ ♦ αἰτήσει

λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; 10 Καὶ ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ὄφιν
ἐπιδώσει αὐτῷ; 11 Εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα
ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ
ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν; 12 Πάντα
οὖν ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτως καὶ
ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

13 Εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη, καὶ
εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί
εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι’ αὐτῆς· 14 τί στενὴ ἡ πύλη, καὶ
τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ
εὑρίσκοντες αὐτήν.

15 Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται
πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασιν προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσιν λύκοι
ἅρπαγες. 16 Ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς· μήτι
συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλήν, ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα;
17 Οὕτως πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ· τὸ δὲ
σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. 18 Οὐ δύναται
δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον
σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν. 19 Πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν
καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. 20 Ἄρα γε ἀπὸ
τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. 21 Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι,
Κύριε, κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν·
ἀλλ’ ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.
22 Πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, Κύριε, κύριε, οὐ τῷ
σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια
ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν;
23 Καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι Οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς·
ἀποχωρεῖτε ἀπ’ ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. 24 Πᾶς οὖν
ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτούς,
ὁμοιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησεν τὴν οἰκίαν
αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν· 25 καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ
ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ

7.10 Καὶ ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσῃ ♦ Ἢ καὶ ἰχθὺν αἰτήσει
7.12 ἂν ♦ ἐὰν
7.13 Εἰσέλθετε ♦ Εἰσέλθατε
7.15 δὲ ἀπὸ ♦ ἀπὸ
7.16 σταφυλήν ♦ σταφυλὰς
7.21 οὐρανοῖς ♦ τοῖς οὐρανοῖς
7.22 προεφητεύσαμεν ♦ ἐπροφητεύσαμεν
7.24 ὁμοιώσω αὐτὸν ♦ ὁμοιωθήσεται
7.24 τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ♦ αὐτοῦ τὴν οἰκίαν
7.25 προσέπεσον ♦ προσέπεσαν

ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. 26 Καὶ
πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτούς,
ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησεν τὴν οἰκίαν
αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἄμμον· 27 καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ
ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ
ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσεν· καὶ ἦν ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη.

28 Καὶ ἐγένετο ὅτε συνετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους
τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· 29 ἦν γὰρ
διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.

8 Καταβάντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν αὐτῷ
ὄχλοι πολλοί· 2 καὶ ἰδού, λεπρὸς ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ,
λέγων, Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. 3 Καὶ
ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Θέλω,
καθαρίσθητι. Καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. 4 Καὶ
λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅρα μηδενὶ εἴπῃς· ἀλλὰ ὕπαγε, σεαυτὸν
δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε τὸ δῶρον ὃ προσέταξεν Μωσῆς,
εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

5 Εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ εἰς Καπερναούμ, προσῆλθεν αὐτῷ
ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτόν, 6 καὶ λέγων, Κύριε, ὁ παῖς
μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος.
7 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν.
8 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἑκατόνταρχος ἔφη, Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς
ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ, καὶ
ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. 9 Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ
ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας· καὶ λέγω τούτῳ,
Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, Ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ
τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. 10 Ἀκούσας δὲ ὁ
Ἰησοῦς ἐθαύμασεν, καὶ εἶπεν τοῖς ἀκολουθοῦσιν, Ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον. 11 Λέγω δὲ
ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσιν, καὶ
ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ἐν τῇ

7.26 τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ♦ αὐτοῦ τὴν οἰκίαν
7.28 συνετέλεσεν ♦ ἐτέλεσεν
7.29 γραμματεῖς ♦ γραμματεῖς αὐτῶν
8.1 Καταβάντι δὲ αὐτῷ ♦ Καταβάντος δὲ αὐτοῦ
8.2 ἐλθὼν ♦ προσελθὼν
8.3 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
8.4 προσένεγκε ♦ προσένεγκον
8.4 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
8.5 Εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ ♦ Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ
8.5 Καπερναούμ ♦ Καφαρναοὺμ
8.7 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
8.10 οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν ♦ παρ' οὐδενὶ τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ

βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· 12 οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας
ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ
κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. 13 Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ
ἑκατοντάρχῃ, Ὕπαγε, καὶ ὡς ἐπίστευσας γενηθήτω σοι. Καὶ
ἰάθη ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

14 Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου, εἶδεν τὴν
πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν, 15 καὶ ἥψατο
τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός· καὶ ἠγέρθη, καὶ
διηκόνει αὐτῷ. 16 Ὀψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ
δαιμονιζομένους πολλούς· καὶ ἐξέβαλεν τὰ πνεύματα λόγῳ,
καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν· 17 ὅπως πληρωθῇ
τὸ ῥηθὲν διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Αὐτὸς τὰς
ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβεν, καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.

18 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους περὶ αὐτόν, ἐκέλευσεν
ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. 19 Καὶ προσελθὼν εἷς γραμματεὺς εἶπεν
αὐτῷ, Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. 20 Καὶ
λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν, καὶ τὰ
πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. 21 Ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ
θάψαι τὸν πατέρα μου. 22 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἀκολούθει
μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.

23 Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ. 24 Καὶ ἰδού, σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ
θαλάσσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων·
αὐτὸς δὲ ἐκάθευδεν. 25 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ ἤγειραν
αὐτόν, λέγοντες, Κύριε, σῶσον ἡμᾶς, ἀπολλύμεθα. 26 Καὶ λέγει
αὐτοῖς, Τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; Τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησεν
τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη.
27 Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν, λέγοντες, Ποταπός ἐστιν οὗτος,
ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;

8.13 καὶ ὡς ♦ ὡς
8.13 αὐτοῦ ♦ [αὐτοῦ]
8.18 πολλοὺς ὄχλους ♦ ὄχλον
8.21 αὐτοῦ ♦ [αὐτοῦ]
8.22 εἶπεν ♦ λέγει
8.25 οἱ μαθηταὶ ♦ —
8.25 ἡμᾶς ♦ —
8.27 ὑπακούουσιν αὐτῷ ♦ αὐτῷ ὑπακούουσιν

28 Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν
Γεργεσηνῶν, ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν
μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ
παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης· 29 καὶ ἰδού, ἔκραξαν λέγοντες,
Τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ; Ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ
βασανίσαι ἡμᾶς; 30 Ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων
πολλῶν βοσκομένη. 31 Οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτόν,
λέγοντες, Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν εἰς τὴν
ἀγέλην τῶν χοίρων. 32 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑπάγετε. Οἱ δὲ
ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων· καὶ ἰδού,
ὥρμησεν πᾶσα ἡ ἀγέλη τῶν χοίρων κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν
θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν. 33 Οἱ δὲ βόσκοντες
ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν πάντα, καὶ
τὰ τῶν δαιμονιζομένων. 34 Καὶ ἰδού, πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς
συνάντησιν τῷ Ἰησοῦ· καὶ ἰδόντες αὐτόν, παρεκάλεσαν ὅπως
μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

9 Καὶ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον διεπέρασεν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν
ἰδίαν πόλιν. 2 Καὶ ἰδού, προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν
ἐπὶ κλίνης βεβλημένον· καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν
εἶπεν τῷ παραλυτικῷ, Θάρσει, τέκνον· ἀφέωνταί σοι αἱ
ἁμαρτίαι σου. 3 Καὶ ἰδού, τινὲς τῶν γραμματέων εἶπον ἐν
εἰδὼς ἑαυτοῖς, Οὗτος βλασφημεῖ. 4 Καὶ ⸀ἰδὼν⸃ ὁ Ἰησοῦς τὰς
ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν, Ἵνα τί ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν
ταῖς καρδίαις ὑμῶν; 5 Τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν,
σοι Ἀφέωνταί ⸀σου⸃ αἱ ἁμαρτίαι· ἢ εἰπεῖν, Ἔγειραι καὶ περιπάτει;
6 Ἵνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς
γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας — τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ —
Ἐγερθεὶς ἆρόν σου τὴν κλίνην, καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου.
7 Καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. 8 Ἰδόντες δὲ οἱ
ὄχλοι ἐθαύμασαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν θεόν, τὸν δόντα ἐξουσίαν
τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

8.28 ἐλθόντι αὐτῷ ♦ ἐλθόντος αὐτοῦ
8.28 Γεργεσηνῶν ♦ Γαδαρηνῶν
8.29 Ἰησοῦ ♦ —
8.31 ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν ♦ ἀπόστειλον ἡμᾶς
8.32 τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων ♦ τοὺς χοίρους
8.32 τῶν χοίρων κατὰ ♦ κατὰ
8.34 συνάντησιν ♦ ὑπάντησιν
9.1 τὸ ♦ —
9.2 ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου ♦ ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι
9.3 εἶπον ♦ εἶπαν
9.4 Ἵνα τί ♦ ἱνατί
9.4 ὑμεῖς ♦ —
9.5 Ἀφέωνταί ♦ Ἀφίενταί
9.5 Ἔγειραι ♦ Ἔγειρε
9.8 ἐθαύμασαν ♦ ἐφοβήθησαν

9 Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄνθρωπον
καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Ματθαῖον λεγόμενον, καὶ λέγει
αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. Καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

10 Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδού,
πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ
Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. 11 Καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι
εἶπον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ
ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; 12 Ὁ δὲ Ἰησοῦς
ἀκούσας εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ,
ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. 13 Πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστιν,
Ἔλεον θέλω, καὶ οὐ θυσίαν· οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους,
ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

14 Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, λέγοντες,
Διὰ τί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν πολλά, οἱ δὲ μαθηταί
σου οὐ νηστεύουσιν; 15 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ
δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν, ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν
ἐστιν ὁ νυμφίος; Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ'
αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. 16 Οὐδεὶς δὲ
ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἴρει
γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα
γίνεται. 17 Οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ
δὲ μήγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ
ἀπολοῦνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινούς,
καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται.

18 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδού, ἄρχων εἷς ἐλθὼν
προσεκύνει αὐτῷ, λέγων ὅτι Ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν·
ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτήν, καὶ ζήσεται.
19 Καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθησεν αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ. 20 Καὶ ἰδού, γυνὴ αἱμορροοῦσα δώδεκα ἔτη,
προσελθοῦσα ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου
αὐτοῦ. 21 Ἔλεγεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ, Ἐὰν μόνον ἅψωμαι τοῦ
ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι. 22 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς καὶ
ἰδὼν αὐτὴν εἶπεν, Θάρσει, θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.

9.9 Ματθαῖον ♦ Μαθθαῖον
9.11 εἶπον ♦ ἔλεγον
9.12 Ἰησοῦς ♦ —
9.12 αὐτοῖς ♦ —
9.13 Ἔλεον ♦ Ἔλεος
9.13 εἰς μετάνοιαν ♦ —
9.14 πολλά ♦ [πολλά]
9.17 μήγε ♦ μή γε
9.17 ἀπολοῦνται ♦ ἀπόλλυνται
9.22 ἐπιστραφεὶς ♦ στραφεὶς

Καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. 23 Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς
εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν
ὄχλον θορυβούμενον, 24 λέγει αὐτοῖς, Ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ
ἀπέθανεν τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει. Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ.
25 Ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησεν τῆς χειρὸς
αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον. 26 Καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς
ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.

27 Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ, ἠκολούθησαν αὐτῷ δύο
υἱὸς τυφλοί, κράζοντες καὶ λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς, ⸀υἱὲ⸃ Δαυίδ.
28 Ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοί, καὶ
λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι;
Λέγουσιν αὐτῷ, Ναί, κύριε. 29 Τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν
αὐτῶν, λέγων, Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. 30 Καὶ
ἀνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· καὶ ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς ὁ
Ἰησοῦς, λέγων, Ὁρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω. 31 Οἱ δὲ ἐξελθόντες
διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

32 Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδού, προσήνεγκαν αὐτῷ
ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον. 33 Καὶ ἐκβληθέντος τοῦ
δαιμονίου, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι,
λέγοντες, Οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ. 34 Οἱ δὲ
Φαρισαῖοι ἔλεγον, Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ
δαιμόνια.

35 Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας,
διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ
εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ
πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. 36 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους,
ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐσκυλμένοι καὶ
ἐρριμμένοι ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. 37 Τότε λέγει τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ, Ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι·
38 δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας
εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

9.24 λέγει αὐτοῖς ♦ ἔλεγεν
9.27 αὐτῷ ♦ [αὐτῷ]
9.27 υἱὲ ♦ υἱὸς
9.30 ἀνεῴχθησαν ♦ ἠνεῴχθησαν
9.30 ἐνεβριμήσατο ♦ ἐνεβριμήθη
9.35 ἐν τῷ λαῷ ♦ —

10 Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ,
ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε
ἐκβάλλειν αὐτά, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν
μαλακίαν.

2 Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστιν ταῦτα·
πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος, καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς
αὐτοῦ· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς
αὐτοῦ· 3 Φίλιππος, καὶ Βαρθολομαῖος· Θωμᾶς, καὶ Ματθαῖος ὁ
τελώνης· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς
Θαδδαῖος· 4 Σίμων ὁ Κανανίτης, καὶ Ἰούδας Ἰσκαριώτης ὁ καὶ
παραδοὺς αὐτόν.

5 Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς, παραγγείλας
αὐτοῖς, λέγων, Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν
Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε· 6 πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ
πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. 7 Πορευόμενοι δὲ
κηρύσσετε, λέγοντες ὅτι Ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
8 Ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, λεπροὺς καθαρίζετε, δαιμόνια
ἐκβάλλετε· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. 9 Μὴ κτήσησθε
χρυσόν, μηδὲ ἄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν, 10 μὴ
πήραν εἰς ὁδόν, μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα, μηδὲ
ῥάβδους· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστιν. 11 Εἰς ἣν
δ᾽ ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός
ἐστιν· κἀκεῖ μείνατε, ἕως ἂν ἐξέλθητε. 12 Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς
τὴν οἰκίαν, ἀσπάσασθε αὐτήν. 13 Καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία,
ἐλθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ᾽ αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία, ἡ εἰρήνη
ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. 14 Καὶ ὃς ἐὰν μὴ δέξηται ὑμᾶς
μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι τῆς οἰκίας ἢ τῆς
πόλεως ἐκείνης, ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν.
15 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ
Γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

16 Ἰδού, ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων·
γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ

10.2 Ἰάκωβος ♦ καὶ Ἰάκωβος
10.3 Ματθαῖος ♦ Μαθθαῖος
10.3 Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς ♦ —
10.4 Κανανίτης ♦ Καναναῖος
10.4 Ἰούδας ♦ Ἰούδας ὁ
10.5 Σαμαρειτῶν ♦ Σαμαριτῶν
10.8 λεπροὺς ♦ νεκροὺς ἐγείρετε λεπροὺς
10.10 ῥάβδους ♦ ῥάβδον
10.10 ἐστιν ♦ —
10.13 ἐλθέτω ♦ ἐλθάτω
10.14 ἐὰν ♦ ἂν
10.14 ἐξερχόμενοι ♦ ἐξερχόμενοι ἔξω

περιστεραί. 17 Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων·
παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς
αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· 18 καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ
βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ
τοῖς ἔθνεσιν. 19 Ὅταν δὲ παραδιδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε
πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί
λαλήσετε· 20 οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστὲ οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα
τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. 21 Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς
ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται
τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. 22 Καὶ ἔσεσθε
μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς
τέλος, οὗτος σωθήσεται. 23 Ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει
ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ
τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραήλ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου.

24 Οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος
ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. 25 Ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ
διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. Εἰ τὸν
οἰκοδεσπότην Βεελζεβοὺλ ἐκάλεσαν, πόσῳ μᾶλλον τοὺς
οἰκειακοὺς αὐτοῦ; 26 Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν γάρ
ἐστιν κεκαλυμμένον ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται· καὶ κρυπτὸν ὃ
οὐ γνωσθήσεται. 27 Ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ
φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ οὖς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων.
28 Καὶ μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ
ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβήθητε δὲ μᾶλλον τὸν
ψυχὴν | καὶ δυνάμενον καὶ ⸀τὴν ψυχὴν⸀ ⸀καὶ τὸ⸀ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ.
29 Οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; Καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ
πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν· 30 ὑμῶν δὲ καὶ αἱ
τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσίν. 31 Μὴ οὖν
φοβηθῆτε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. 32 Πᾶς οὖν
ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων,
ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν
οὐρανοῖς. 33 Ὅστις δ’ ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν

10.19 παραδιδῶσιν ♦ παραδῶσιν
10.19 λαλήσετε ♦ λαλήσητε
10.23 ἄλλην ♦ ἑτέραν
10.25 ἐκάλεσαν ♦ ἐπεκάλεσαν
10.25 οἰκειακοὺς ♦ οἰκιακοὺς
10.28 ἀποκτενόντων ♦ ἀποκτεννόντων
10.28 φοβήθητε ♦ φοβεῖσθε
10.28 τὴν ψυχὴν καὶ τὸ ♦ ψυχὴν καὶ
10.31 φοβηθῆτε ♦ φοβεῖσθε
10.32 οὐρανοῖς ♦ [τοῖς] οὐρανοῖς

ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν κἀγὼ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου
τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

34 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ
ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. 35 Ἦλθον γὰρ διχάσαι
ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς
μητρὸς αὐτῆς, καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς· 36 καὶ
ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκειακοὶ αὐτοῦ. 37 Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ
μητέρα ὑπὲρ ἐμέ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ
θυγατέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· 38 καὶ ὃς οὐ λαμβάνει
τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστιν μου
ἄξιος. 39 Ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ
ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὑρήσει αὐτήν.

40 Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται· καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος
δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. 41 Ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς
ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου λήψεται· καὶ ὁ δεχόμενος
δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δικαίου λήψεται. 42 Καὶ ὃς
ἐὰν ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς
ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν
αὐτοῦ.

11 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων τοῖς
δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν
καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

2 Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ
χριστοῦ, πέμψας δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, 3 εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ
ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; 4 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς
εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ ἀκούετε καὶ
βλέπετε· 5 τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, καὶ χωλοὶ περιπατοῦσιν,
λεπροὶ καθαρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, νεκροὶ
ἐγείρονται, καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· 6 καὶ μακάριός ἐστιν,
ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. 7 Τούτων δὲ πορευομένων,
ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου, Τί ἐξήλθετε
εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; Κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου

10.33 αὐτὸν κἀγὼ ♦ κἀγὼ αὐτὸν
10.33 οὐρανοῖς ♦ [τοῖς] οὐρανοῖς
10.36 οἰκειακοὶ ♦ οἰκιακοὶ
10.41 λήψεται καὶ ♦ λήμψεται καὶ
10.41 δικαίου λήψεται ♦ δικαίου λήμψεται
10.42 ἐὰν ♦ ἂν
11.2 δύο ♦ διὰ
11.5 νεκροὶ ♦ καὶ νεκροὶ
11.7 ἐξήλθετε ♦ ἐξήλθατε

σαλευόμενον; 8 Ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; ˇἌνθρωπον ἐν
μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; Ἰδού, οἱ τὰ μαλακὰ
βασιλέων φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν ⸀βασιλείων⸃ εἰσίν. 9 Ἀλλὰ τί
ἐξήλθετε ἰδεῖν; Προφήτην; Ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον
προφήτου· 10 οὗτος γάρ ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται, Ἰδού, ἐγὼ
ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς
κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. 11 Ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου
τοῦ βαπτιστοῦ. Ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν
μείζων αὐτοῦ ἐστιν. 12 Ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ
βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ
βιασταὶ ἁρπάζουσιν αὐτήν. 13 Πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ
νόμος ἕως Ἰωάννου προεφήτευσαν· 14 καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι,
αὐτός ἐστιν Ἠλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. 15 Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν
ἀκουέτω. 16 Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; Ὁμοία ἐστὶν
ἀγορᾷ παιδίοις ἐν ⸀ἀγοραῖς⸃ καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσιν τοῖς
ἑτέροις ⸀ἑταίροις⸃ αὐτῶν, 17 καὶ λέγουσιν, Ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ
ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε. 18 Ἦλθεν
γὰρ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ λέγουσιν, Δαιμόνιον
ἔχει. 19 Ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ
λέγουσιν, Ἰδού, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν
φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. Καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων
αὐτῆς.

20 Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ
πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν. 21 Οὐαί σοι,
βηθσαϊδάν Χοραζίν, οὐαί σοι, ⸀βηθσαϊδά,⸃ ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι
ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ
καὶ σποδῷ μετενόησαν. 22 Πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι
ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ ὑμῖν. 23 Καὶ σύ,
ὑψωθῇς Καπερναούμ, ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ⸀ὑψωθεῖσα,⸃ ἕως ˇᾍδου

11.8 ἐξήλθετε ♦ ἐξήλθατε
11.8 ἱματίοις ♦ —
11.8 βασιλείων ♦ βασιλέων
11.9 ἐξήλθετε ♦ ἐξήλθατε
11.10 γάρ ♦ —
11.13 προεφήτευσαν ♦ ἐπροφήτευσαν
11.15 ἀκούειν ♦ —
11.16 ἐν ἀγοραῖς καθημένοις καὶ προσφωνοῦσιν τοῖς ἑταίροις αὐτῶν ♦ καθημένοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἃ προσφωνοῦντα τοῖς ἑτέροις
11.17 καὶ λέγουσιν ♦ λέγουσιν
11.17 ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν ♦ ἐθρηνήσαμεν
11.19 τέκνων ♦ ἔργων
11.23 Καπερναούμ ἡ ♦ Καφαρναούμ μὴ
11.23 τοῦ ♦ —
11.23 ὑψωθεῖσα ♦ ὑψωθήσῃ

καταβιβασθήσῃ· ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ
γενόμεναι ἐν σοί, ἔμειναν ἂν μέχρι τῆς σήμερον. [24] Πλὴν λέγω
ὑμῖν, ὅτι γῇ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ
σοί.

[25] Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν,
Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι
ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας
αὐτὰ νηπίοις. [26] Ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία
ἔμπροσθέν σου. [27] Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου·
καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱόν, εἰ μὴ ὁ πατήρ· οὐδὲ τὸν
πατέρα τις ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ ὁ υἱός, καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς
ἀποκαλύψαι. [28] Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ
πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. [29] Ἄρατε τὸν ζυγόν μου
ἐφ᾽ ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ᾽ ἐμοῦ, ὅτι πρᾷός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ
καρδίᾳ· καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. [30] Ὁ γὰρ
ζυγός μου χρηστός, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.

12 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασιν
διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ
ἤρξαντο τίλλειν στάχυας καὶ ἐσθίειν. [2] Οἱ δὲ Φαρισαῖοι
ἰδόντες εἶπον αὐτῷ, Ἰδού, οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ
ἔξεστιν ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. [3] Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἀνέγνωτε
τί ἐποίησεν Δαυίδ, ὅτε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ·
[4] πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς
προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς μετ᾽
αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν μόνοις; [5] Ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ
νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον
βεβηλοῦσιν, καὶ ἀναίτιοί εἰσιν; [6] Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ
μεῖζόν ἐστιν ὧδε. [7] Εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν, Ἔλεον θέλω καὶ
οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους. [8] κύριος γάρ
ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

[9] Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν.
[10] Καὶ ἰδού, ἄνθρωπος ἦν τὴν χεῖρα ἔχων ξηράν· καὶ

11.23 καταβιβασθήσῃ ♦ καταβήσῃ
11.23 ἐγένοντο ♦ ἐγενήθησαν
11.23 ἔμειναν ♦ ἔμεινεν
11.25 ἀπέκρυψας ♦ ἔκρυψας
11.26 ἐγένετο εὐδοκία ♦ εὐδοκία ἐγένετο
11.29 πρᾷός ♦ πραΰς
12.2 εἶπον ♦ εἶπαν
12.3 αὐτὸς ♦ —
12.4 ἔφαγεν οὓς ♦ ἔφαγον ὃ
12.7 Ἔλεον ♦ Ἔλεος
12.10 ἦν τὴν ♦ —

ἐπηρώτησαν αὐτόν, λέγοντες, Εἰ ἔξεστιν τοῖς σάββασιν
θεραπεύειν; Ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. 11 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς,
Τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἕξει πρόβατον ἕν, καὶ ἐὰν
ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ
καὶ ἐγερεῖ; 12 Πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου. Ὥστε
ἔξεστιν τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν. 13 Τότε λέγει τῷ
ἀνθρώπῳ, Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. Καὶ ἐξέτεινεν, καὶ
ἀποκατεστάθη ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. 14 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι
συμβούλιον ἔλαβον κατ’ αὐτοῦ ἐξελθόντες, ὅπως αὐτὸν
ἀπολέσωσιν. 15 Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν· καὶ
ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς
πάντας, 16 καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν
ποιήσωσιν· 17 ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἠσαΐου τοῦ
προφήτου, λέγοντος, 18 Ἰδού, ὁ παῖς μου ὃν ᾑρέτισα· ὁ
ἀγαπητός μου εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου· θήσω τὸ πνεῦμά
μου ἐπ’ αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ. 19 Οὐκ
ἐρίσει, οὐδὲ κραυγάσει· οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν
φωνὴν αὐτοῦ. 20 Κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει, καὶ
λῖνον τυφόμενον οὐ σβέσει· ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν
κρίσιν. 21 Καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσιν.

22 Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος, τυφλὸς καὶ
κωφός· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν τυφλὸν καὶ κωφὸν
καὶ λαλεῖν καὶ βλέπειν. 23 Καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ
ἔλεγον, Μήτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δαυίδ; 24 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι
ἀκούσαντες εἶπον, Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν
τῷ Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. 25 Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς
τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα βασιλεία
μερισθεῖσα καθ’ ἑαυτῆς ἐρημοῦται· καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία
μερισθεῖσα καθ’ ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται. 26 Καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς
τὸν Σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ’ ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν
σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; 27 Καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ
ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; Διὰ
τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν ἔσονται κριταί. 28 Εἰ δὲ ἐν πνεύματι θεοῦ ἐγὼ

12.10 θεραπεύειν ♦ θεραπεῦσαι
12.13 τὴν χεῖρά σου ♦ σου τὴν χεῖρα
12.13 ἀποκατεστάθη ♦ ἀπεκατεστάθη
12.14 Οἱ δὲ ♦ Ἐξελθόντες δὲ οἱ
12.14 ἐξελθόντες ♦ —
12.15 ὄχλοι ♦ [ὄχλοι]
12.17 ὅπως ♦ ἵνα
12.22 τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ ♦ κωφὸν
12.25 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
12.27 ὑμῶν ἔσονται κριταί ♦ κριταὶ ἔσονται ὑμῶν

ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ
θεοῦ. 29 Ἢ πῶς δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ
ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ
τὸν ἰσχυρόν; Καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. 30 Ὁ μὴ ὢν
μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστιν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ,
σκορπίζει. 31 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πᾶσα ἁμαρτία καὶ
βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ πνεύματος
βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις. 32 Καὶ ὃς ἐὰν εἴπῃ
λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ' ἂν
εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ,
οὔτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. 33 Ἢ ποιήσατε τὸ
δένδρον καλόν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν, ἢ ποιήσατε τὸ
δένδρον σαπρόν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ
καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται. 34 Γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς
δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν, πονηροὶ ὄντες; Ἐκ γὰρ τοῦ
περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. 35 Ὁ ἀγαθὸς
ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει ἀγαθά· καὶ ὁ
πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει
πονηρά. 36 Λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργόν, ὃ ἐὰν λαλήσωσιν
οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσιν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ
κρίσεως. 37 Ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν
λόγων σου καταδικασθήσῃ.

38 Τότε ἀπεκρίθησάν τινες τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων,
λέγοντες, Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. 39 Ὁ δὲ
ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον
ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον
Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. 40 Ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ
κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας.
41 Ἄνδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς
γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ
κήρυγμα Ἰωνᾶ· καὶ ἰδού, πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. 42 Βασίλισσα
νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ
κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι

12.29 διαρπάσαι ♦ ἁρπάσαι
12.31 οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις ♦ οὐκ ἀφεθήσεται
12.32 τῷ νῦν ♦ τούτῳ τῷ
12.36 ἐὰν λαλήσωσιν ♦ λαλήσουσιν
12.38 τινες ♦ αὐτῷ τινες

τὴν σοφίαν Σολομῶνος· καὶ ἰδού, πλεῖον Σολομῶνος ὧδε.
43 Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου,
διέρχεται δι᾽ ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ
εὑρίσκει. 44 Τότε λέγει, Ἐπιστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν
ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει σχολάζοντα, σεσαρωμένον, καὶ
κεκοσμημένον. 45 Τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ᾽
ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ
εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου
ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. Οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ
τῇ πονηρᾷ.

46 Ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδού, ἡ μήτηρ καὶ οἱ
ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν ἔξω, ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι.
47 Εἶπεν δέ τις αὐτῷ, Ἰδού, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω
ἑστήκασιν, ζητοῦντές σοι λαλῆσαι. 48 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν
τῷ εἰπόντι αὐτῷ, Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου; Καὶ τίνες εἰσὶν οἱ
ἀδελφοί μου; 49 Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς
μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν, Ἰδού, ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου.
50 Ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν
οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

13 Ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς
οἰκίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν. 2 Καὶ
συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ
πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν
εἱστήκει. 3 Καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς, λέγων,
σπεῖραι Ἰδού, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ ⌜σπείρειν.⌝ 4 Καὶ ἐν τῷ σπείρειν
αὐτόν, ἃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν· καὶ ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ
κατέφαγεν αὐτά. 5 Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη, ὅπου οὐκ
εἶχεν γῆν πολλήν· καὶ εὐθέως ἐξανέτειλεν, διὰ τὸ μὴ ἔχειν
βάθος γῆς· 6 ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ
μὴ ἔχειν ῥίζαν, ἐξηράνθη. 7 Ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας,
καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά. 8 Ἄλλα δὲ

12.44 Ἐπιστρέψω εἰς ♦ Εἰς
12.44 ὅθεν ♦ ἐπιστρέψω ὅθεν
12.46 δὲ ♦ —
12.47 Εἶπεν ♦ [Εἶπεν
12.47 λαλῆσαι ♦ λαλῆσαι]
12.48 εἰπόντι ♦ λέγοντι
13.1 δὲ ♦ —
13.1 ἀπὸ ♦ —
13.2 τὸ ♦ —
13.4 ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ ♦ ἐλθόντα τὰ πετεινὰ
13.7 ἀπέπνιξαν ♦ ἔπνιξαν

ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλήν, καὶ ἐδίδου καρπόν, ὃ μὲν ἑκατόν,
ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. 9 Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.

10 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπον αὐτῷ, Διὰ τί ἐν
παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς; 11 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς
ὅτι Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν
οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. 12 Ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται
αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει,
ἀρθήσεται ἀπ’ αὐτοῦ. 13 Διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς
λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσιν, καὶ ἀκούοντες οὐκ
ἀκούουσιν, οὐδὲ συνιοῦσιν. 14 Καὶ ἀναπληροῦται αὐτοῖς ἡ
προφητεία Ἠσαΐου, ἡ λέγουσα, Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ
συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. 15 Ἐπαχύνθη
γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν,
καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσιν τοῖς
ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν,
καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ⸀ἰάσομαι⸂ αὐτούς. 16 Ὑμῶν δὲ μακάριοι ἰάσωμαι
οἱ ὀφθαλμοί, ὅτι βλέπουσιν· καὶ τὰ ὦτα ὑμῶν, ὅτι ἀκούει.
17 Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι
ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ
ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν. 18 Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν
παραβολὴν τοῦ σπείροντος. 19 Παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς
βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρός, καὶ ἁρπάζει τὸ
ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν
σπαρείς. 20 Ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν
λόγον ἀκούων, καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν· 21 οὐκ
ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστιν· γενομένης δὲ
θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς σκανδαλίζεται. 22 Ὁ
δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων,
καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου
συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. 23 Ὁ δὲ ἐπὶ τὴν γῆν
τὴν καλὴν σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ
συνιών· ὃς δὴ καρποφορεῖ, καὶ ποιεῖ ὁ μὲν ἑκατόν, ὁ δὲ
ἑξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα.

13.9 ἀκούειν ♦ —
13.10 εἶπον ♦ εἶπαν
13.16 ἀκούει ♦ ἀκούουσιν
13.17 εἶδον ♦ εἶδαν
13.18 σπείροντος ♦ σπείραντος
13.22 τούτου ♦ —
13.23 γῆν τὴν καλὴν ♦ καλὴν γῆν
13.23 συνιών ♦ συνιείς

24 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, Ὡμοιώθη ἡ
βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείροντι καλὸν σπέρμα ἐν
τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· 25 ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἦλθεν
αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ ἔσπειρεν ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου, καὶ
ἀπῆλθεν. 26 Ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησεν,
τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. 27 Προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ
οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ, Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας
ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; Πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια; 28 Ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς,
Ἐχθρὸς ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. Οἱ δὲ δοῦλοι εἶπον αὐτῷ,
συλλέξωμεν Θέλεις οὖν ἀπελθόντες ⸀συλλέξομεν⸃ αὐτά; 29 Ὁ δὲ ἔφη, Οὔ·
μήποτε, συλλέγοντες τὰ ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν
σῖτον. 30 Ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα μέχρι τοῦ θερισμοῦ·
καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς, Συλλέξατε
πρῶτον τὰ ζιζάνια, καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ
κατακαῦσαι αὐτά· τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην
μου.

31 Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, Ὁμοία
ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν
ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· 32 ὃ μικρότερον μέν
ἐστιν πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖζον τῶν
λαχάνων ἐστίν, καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ
τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

33 Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς, Ὁμοία ἐστὶν ἡ
ἐνέκρυψεν βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ⸀ἔκρυψεν⸃ εἰς
ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

34 Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς
ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· 35 ὅπως
πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, Ἀνοίξω ἐν
παραβολαῖς τὸ στόμα μου, ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ
καταβολῆς κόσμου.

36 Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ὁ Ἰησοῦς·
καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Φράσον ἡμῖν

13.24 σπείροντι ♦ σπείραντι
13.25 ἔσπειρεν ♦ ἐπέσπειρεν
13.28 εἶπον ♦ λέγουσιν
13.28 συλλέξομεν ♦ συλλέξωμεν
13.29 ἔφη ♦ φησιν
13.30 μέχρι ♦ ἕως
13.33 ἔκρυψεν ♦ ἐνέκρυψεν
13.34 οὐκ ♦ οὐδὲν
13.35 κόσμου ♦ [κόσμου]
13.36 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
13.36 Φράσον ♦ Διασάφησον

τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. 37 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
εἶπεν αὐτοῖς, Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου· 38 ὁ δὲ ἀγρός ἐστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα,
οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνιά εἰσιν οἱ υἱοὶ
τοῦ πονηροῦ· 39 ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτά ἐστιν ὁ διάβολος· ὁ
δὲ θερισμὸς συντέλεια τοῦ αἰῶνός ἐστιν· οἱ δὲ θερισταὶ
ἄγγελοί εἰσιν. 40 Ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ
καίεται, οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου.
41 Ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ
συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ
τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, 42 καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν
κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν
ὀδόντων. 43 Τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ
βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.

44 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ
κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὑρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψεν· καὶ ἀπὸ
τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει, καὶ πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ, καὶ
ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

45 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ
ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας· 46 ὃς εὑρὼν ἕνα
πολύτιμον μαργαρίτην, ἀπελθὼν πέπρακεν πάντα ὅσα εἶχεν,
καὶ ἠγόρασεν αὐτόν.

47 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ
βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ παντὸς γένους
συναγαγούσῃ· 48 ἥν, ὅτε ἐπληρώθη, ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν
αἰγιαλόν, καὶ καθίσαντες, συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἀγγεῖα, τὰ δὲ
σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. 49 Οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ
αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ ἀφοριοῦσιν τοὺς
πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων, 50 καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς
τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς
τῶν ὀδόντων.

13.37 αὐτοῖς ♦ —
13.39 τοῦ ♦ —
13.40 καίεται ♦ [κατα]καίεται
13.40 τούτου ♦ —
13.43 ἀκούειν ♦ —
13.44 Πάλιν ♦ —
13.44 πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ ♦ πωλεῖ πάντα ὅσα ἔχει
13.46 ὃς εὑρὼν ♦ εὑρὼν δὲ
13.48 ἀγγεῖα ♦ ἄγγη

51 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Συνήκατε ταῦτα πάντα; Λέγουσιν
αὐτῷ, Ναί, κύριε. 52 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τοῦτο πᾶς
γραμματεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν
ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ
θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά.

53 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς
ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν· 54 καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ
ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήττεσθαι
αὐτοὺς καὶ λέγειν, Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις;
55 Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; Οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ
λέγεται Μαριάμ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσῆς
καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; 56 Καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι
πρὸς ἡμᾶς εἰσίν; Πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; 57 Καὶ
ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ
ἔστιν προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ
οἰκίᾳ αὐτοῦ. 58 Καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλάς, διὰ
τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

14 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρῴδης ὁ τετράρχης τὴν
ἀκοὴν Ἰησοῦ, 2 καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν αὐτοῦ, Οὗτός
ἐστιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ
διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. 3 Ὁ γὰρ Ἡρῴδης
κρατήσας τὸν Ἰωάννην ἔδησεν αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ, διὰ
Ἡρῳδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.
4 Ἔλεγεν γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης, Οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν αὐτήν.
5 Καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς
προφήτην αὐτὸν εἶχον. 6 Γενεσίων δὲ ἀγομένων τοῦ Ἡρῴδου,
ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρῳδιάδος ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἤρεσεν
τῷ Ἡρῴδῃ· 7 ὅθεν μεθ᾽ ὅρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν
αἰτήσηται. 8 Ἡ δέ, προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, Δός
μοι, φησίν, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ
βαπτιστοῦ. 9 Καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεύς, διὰ δὲ τοὺς ὅρκους καὶ

13.51 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ♦ —
13.51 κύριε ♦ —
13.52 εἰς τὴν βασιλείαν ♦ τῇ βασιλείᾳ
13.54 ἐκπλήττεσθαι ♦ ἐκπλήσσεσθαι
13.55 Οὐχί ♦ Οὐχ
13.55 Ἰωσῆς ♦ Ἰωσὴφ
13.57 αὐτοῦ καὶ ♦ καὶ
14.1 τετράρχης ♦ τετραάρχης
14.3 αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ ♦ [αὐτὸν] καὶ ἐν φυλακῇ ἀπέθετο
14.4 αὐτῷ ὁ Ἰωάννης ♦ ὁ Ἰωάννης αὐτῷ
14.6 Γενεσίων δὲ ἀγομένων ♦ Γενεσίοις δὲ γενομένοις
14.9 ἐλυπήθη ♦ λυπηθεὶς
14.9 δὲ ♦ —

τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσεν δοθῆναι· 10 καὶ πέμψας
ἀπεκεφάλισεν τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. 11 Καὶ ἠνέχθη ἡ
κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ· καὶ ἤνεγκεν
τῇ μητρὶ αὐτῆς. 12 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ
σῶμα, καὶ ἔθαψαν αὐτό· καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ.

13 Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς
ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν· καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι
ἠκολούθησαν αὐτῷ πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων. 14 Καὶ ἐξελθὼν ὁ
Ἰησοῦς εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς, καὶ
ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν. 15 Ὀψίας δὲ γενομένης,
προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Ἔρημός ἐστιν ὁ
τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλθεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα
ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. 16 Ὁ
δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε
αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. 17 Οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ, Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ
μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. 18 Ὁ δὲ εἶπεν, Φέρετέ μοι
αὐτοὺς ὧδε. 19 Καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ
τοὺς χόρτους, λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας,
ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησεν, καὶ κλάσας ἔδωκεν
τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. 20 Καὶ
ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον
τῶν κλασμάτων, δώδεκα κοφίνους πλήρεις. 21 Οἱ δὲ ἐσθίοντες
ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι, χωρὶς γυναικῶν καὶ
παιδίων.

22 Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς ἐμβῆναι
εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ
τοὺς ὄχλους. 23 Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος
κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι· ὀψίας δὲ γενομένης, μόνος ἦν ἐκεῖ.
24 Τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν, βασανιζόμενον
ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. 25 Τετάρτῃ δὲ
φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἀπῆλθεν πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, περιπατῶν

14.10 τὸν ♦ [τὸν]
14.12 σῶμα ♦ πτῶμα
14.12 αὐτό ♦ αὐτό[ν]
14.13 Καὶ ἀκούσας ♦ Ἀκούσας δὲ
14.14 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
14.15 αὐτοῦ ♦ —
14.16 Ἰησοῦς ♦ [Ἰησοῦς]
14.18 αὐτοὺς ὧδε ♦ ὧδε αὐτούς
14.19 τοὺς χόρτους ♦ τοῦ χόρτου
14.22 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
14.24 μέσον τῆς θαλάσσης ἦν ♦ σταδίους πολλοὺς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπεῖχεν
14.25 ἀπῆλθεν ♦ ἦλθεν
14.25 ὁ Ἰησοῦς ♦ —

ἐπὶ τῆς θαλάσσης. [26] Καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν
θάλασσαν περιπατοῦντα ἐταράχθησαν, λέγοντες ὅτι
Φάντασμά ἐστιν· καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. [27] Εὐθέως δὲ
ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Θαρσεῖτε· ἐγώ εἰμι· μὴ
φοβεῖσθε. [28] Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν, Κύριε, εἰ σὺ
εἶ, κέλευσόν με πρός σε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα. [29] Ὁ δὲ εἶπεν,
Ἐλθέ. Καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ
τὰ ὕδατα, ἐλθεῖν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. [30] Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον
ἰσχυρὸν ἐφοβήθη· καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξεν,
λέγων, Κύριε, σῶσόν με. [31] Εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν
χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ, Ὀλιγόπιστε, εἰς τί
ἐδίστασας; [32] Καὶ ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ
ἄνεμος· [33] οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ,
λέγοντες, Ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς εἶ.

[34] Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὴν γῆν Γεννησαρέτ. [35] Καὶ
ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς
ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας
τοὺς κακῶς ἔχοντας· [36] καὶ παρεκάλουν αὐτόν, ἵνα μόνον
ἅψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἥψαντο
διεσώθησαν.

15 Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων
γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, λέγοντες, [2] Διὰ τί οἱ
μαθηταί σου παραβαίνουσιν τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων;
Οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. [3] Ὁ
δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν
ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; [4] Ὁ γὰρ θεὸς
ἐνετείλατο, λέγων, Τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα· καί, Ὁ
κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω· [5] ὑμεῖς δὲ
λέγετε, Ὃς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί, Δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ
ὠφεληθῇς, καὶ οὐ μὴ τιμήσῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα

14.25 τῆς θαλάσσης ♦ τὴν θάλασσαν
14.26 Καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ♦ Οἱ δὲ μαθηταὶ ἰδόντες αὐτὸν
14.26 τὴν θάλασσαν ♦ τῆς θαλάσσης
14.27 Εὐθέως ♦ Εὐθὺς
14.27 αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ♦ [ὁ Ἰησοῦς] αὐτοῖς
14.28 πρός σε ἐλθεῖν ♦ ἐλθεῖν πρός σε
14.29 ὁ Πέτρος ♦ [ὁ] Πέτρος
14.29 ἐλθεῖν ♦ καὶ ἦλθεν
14.30 ἰσχυρὸν ♦ [ἰσχυρὸν]
14.32 ἐμβάντων ♦ ἀναβάντων
14.33 ἐλθόντες ♦ —
14.34 εἰς τὴν γῆν ♦ ἐπὶ τὴν γῆν εἰς
15.1 οἱ ♦ —
15.1 γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ♦ Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς
15.2 αὐτῶν ♦ [αὐτῶν]
15.4 ἐνετείλατο λέγων ♦ εἶπεν
15.5 καὶ ♦ —
15.5 τιμήσῃ ♦ τιμήσει
15.5 αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα ♦ —

αὐτοῦ· 6 καὶ ἠκυρώσατε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν
παράδοσιν ὑμῶν· 7 ὑποκριταί, καλῶς προεφήτευσεν περὶ ὑμῶν
Ἠσαΐας, λέγων, 8 Ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν,
καὶ τοῖς χείλεσίν με τιμᾷ· ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ'
ἐμοῦ. 9 Μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας
ἐντάλματα ἀνθρώπων. 10 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον,
εἶπεν αὐτοῖς, Ἀκούετε καὶ συνίετε. 11 Οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς
τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ
στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. 12 Τότε προσελθόντες οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπον αὐτῷ, Οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι
ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; 13 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
εἶπεν, Πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος,
ἐκριζωθήσεται. 14 Ἄφετε αὐτούς· ὁδηγοί εἰσιν τυφλοὶ τυφλῶν·
τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον
πεσοῦνται. 15 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Φράσον ἡμῖν
τὴν παραβολὴν ταύτην. 16 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἀκμὴν καὶ
ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; 17 Οὔπω νοεῖτε, ὅτι πᾶν τὸ
εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ, καὶ εἰς
ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; 18 Τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος
ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται, κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. 19 Ἐκ
γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι,
μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι·
20 ταῦτά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτοις
χερσὶν φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

21 Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη
Τύρου καὶ Σιδῶνος. 22 Καὶ ἰδού, γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὁρίων
ἐκείνων ἐξελθοῦσα ἐκραύγασεν αὐτῷ, λέγουσα, Ἐλέησόν με,
κύριε, υἱὲ Δαυίδ· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. 23 Ὁ δὲ
οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
ἠρώτων αὐτόν, λέγοντες, Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὄπισθεν
ἡμῶν. 24 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ
πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. 25 Ἡ δὲ ἐλθοῦσα

15.6 τὴν ἐντολὴν ♦ τὸν λόγον
15.7 προεφήτευσεν ♦ ἐπροφήτευσεν
15.8 Ἐγγίζει μοι ♦ —
15.8 τῷ στόματι αὐτῶν καὶ ♦ —
15.12 αὐτοῦ εἶπον ♦ λέγουσιν
15.14 ὁδηγοί εἰσιν τυφλοὶ τυφλῶν ♦ τυφλοί εἰσιν ὁδηγοί [τυφλῶν]
15.15 ταύτην ♦ [ταύτην]
15.16 Ἰησοῦς ♦ —
15.17 Οὔπω ♦ Οὐ
15.22 ἐκραύγασεν αὐτῷ ♦ ἔκραζεν
15.22 υἱὲ ♦ υἱὸς
15.23 ἠρώτων ♦ ἠρώτουν

προσεκύνησεν αὐτῷ λέγουσα, Κύριε, βοήθει μοι. 26 Ὁ δὲ
ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐκ ἔστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν
τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. 27 Ἡ δὲ εἶπεν, Ναί, κύριε·
καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ
τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. 28 Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς
εἶπεν αὐτῇ, Ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς
θέλεις. Καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

29 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν παρὰ τὴν
θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος ἐκάθητο
ἐκεῖ. 30 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, ἔχοντες μεθ'
ἑαυτῶν χωλούς, τυφλούς, κωφούς, κυλλούς, καὶ ἑτέρους
πολλούς, καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ
ἐθεράπευσεν αὐτούς· 31 ὥστε τοὺς ὄχλους θαυμάσαι,
βλέποντας κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς, χωλοὺς
περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἐδόξασαν τὸν
θεὸν Ἰσραήλ.

32 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ
εἶπεν, Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς
προσμένουσίν μοι, καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἀπολῦσαι
αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω, μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. 33 Καὶ
λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι
τοσοῦτοι, ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; 34 Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ
Ἰησοῦς, Πόσους ἄρτους ἔχετε; Οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτά, καὶ ὀλίγα
ἰχθύδια. 35 Καὶ ἐκέλευσεν τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν·
36 καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας, εὐχαριστήσας
ἔκλασεν, καὶ ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, οἱ δὲ μαθηταὶ τῷ
ὄχλῳ. 37 Καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν τὸ
περισσεῦον τῶν κλασμάτων, ἑπτὰ σπυρίδας πλήρεις. 38 Οἱ δὲ
ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες, χωρὶς γυναικῶν καὶ
ἀνέβη παιδίων. 39 Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ⸀ἐνέβη⸁ εἰς τὸ πλοῖον,
καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια Μαγδαλά.

15.25 προσεκύνησεν ♦ προσεκύνει
15.30 κωφούς κυλλούς ♦ κυλλούς κωφούς
15.30 τοῦ Ἰησοῦ ♦ αὐτοῦ
15.31 τοὺς ὄχλους ♦ τὸν ὄχλον
15.31 χωλοὺς ♦ καὶ χωλοὺς
15.33 αὐτοῦ ♦ —
15.34 εἶπον ♦ εἶπαν
15.35 ἐκέλευσεν τοῖς ὄχλοις ♦ παραγγείλας τῷ ὄχλῳ
15.36 καὶ λαβὼν ♦ ἔλαβεν
15.36 εὐχαριστήσας ♦ καὶ εὐχαριστήσας
15.36 ἔδωκεν ♦ ἐδίδου
15.36 αὐτοῦ ♦ —
15.36 τῷ ὄχλῳ ♦ τοῖς ὄχλοις
15.37 ἦραν τὸ ♦ τὸ
15.37 ἑπτὰ ♦ ἦραν ἑπτὰ
15.39 Μαγδαλά ♦ Μαγαδάν

16 Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι
πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς. 2 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς,
Ὀψίας γενομένης λέγετε, Εὐδία· πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός.
3 Καὶ πρωΐ, Σήμερον χειμών· πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ
οὐρανός. Ὑποκριταί, τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε
διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε; 4 Γενεὰ
πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ
δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. Καὶ
καταλιπὼν αὐτούς, ἀπῆλθεν.

5 Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο
ἄρτους λαβεῖν. 6 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ὁρᾶτε καὶ
προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.
7 Οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς, λέγοντες ὅτι Ἄρτους οὐκ
ἐλάβομεν. 8 Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τί διαλογίζεσθε
ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε; 9 Οὔπω
νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν
πεντακισχιλίων, καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; 10 Οὐδὲ τοὺς
ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, καὶ πόσας σπυρίδας
ἐλάβετε; 11 Πῶς οὐ νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ ἄρτου εἶπον ὑμῖν
προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων;
12 Τότε συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπεν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τοῦ
ἄρτου, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ
Σαδδουκαίων.

13 Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου
ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων, Τίνα με λέγουσιν οἱ
ἄνθρωποι εἶναι, τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; 14 Οἱ δὲ εἶπον, Οἱ μὲν
Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ Ἠλίαν· ἕτεροι δὲ Ἰερεμίαν,
ἢ ἕνα τῶν προφητῶν. 15 Λέγει αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε
εἶναι; 16 Ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπεν, Σὺ εἶ ὁ χριστός, ὁ
υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. 17 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
αὐτῷ, Μακάριος εἶ, Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ

16.2 Ὀψίας ♦ [Ὀψίας
16.3 Ὑποκριταί ♦ —
16.3 δύνασθε ♦ δύνασθε]
16.4 τοῦ προφήτου ♦ —
16.5 αὐτοῦ ♦ —
16.8 αὐτοῖς ♦ —
16.8 ἐλάβετε ♦ ἔχετε
16.11 ἄρτου ♦ ἄρτων
16.11 προσέχειν ♦ προσέχετε δὲ
16.12 τοῦ ἄρτου ♦ τῶν ἄρτων
16.13 με ♦ —
16.14 εἶπον ♦ εἶπαν
16.17 Καὶ ἀποκριθεὶς ♦ Ἀποκριθεὶς δὲ

ἀπεκάλυψέν σοι, ἀλλ’ ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 18 Κἀγὼ
δέ σοι λέγω, ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ
οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾞδου οὐ
κατισχύσουσιν αὐτῆς. 19 Καὶ δώσω σοὶ τὰς κλεῖς τῆς
βασιλείας τῶν οὐρανῶν· καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται
δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται
λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 20 Τότε διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ χριστός.

21 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πολλὰ
παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων,
καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. 22 Καὶ
προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾷν αὐτῷ λέγων,
Ἵλεώς σοι, κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. 23 Ὁ δὲ στραφεὶς
εἶπεν τῷ Πέτρῳ, Ὕπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ, σκάνδαλον μου εἶ·
ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. 24 Τότε ὁ
Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου
ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ,
καὶ ἀκολουθείτω μοι. 25 Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
σῶσαι ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ’ ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
ἕνεκεν ἐμοῦ εὑρήσει αὐτήν· 26 τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος ἐὰν
τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; Ἢ τί
δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; 27 Μέλλει γὰρ
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν
πρᾶξιν αὐτοῦ. 28 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσίν τινες ὧδε ἑστῶτες,
οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσιν τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

16.19 Καὶ δώσω ⬩ Δώσω
16.19 κλεῖς ⬩ κλεῖδας
16.20 αὐτοῦ ⬩ —
16.20 Ἰησοῦς ⬩ —
16.21 ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα ⬩ εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν
16.23 μου εἶ ⬩ εἶ ἐμοῦ
16.25 ἂν θέλῃ ⬩ ἐὰν θέλῃ
16.26 ὠφελεῖται ⬩ ὠφεληθήσεται
16.28 εἰσίν ⬩ ὅτι εἰσίν
16.28 ὧδε ⬩ τῶν ὧδε
16.28 ἑστῶτες ⬩ ἑστώτων

17 Καὶ μεθ᾽ ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν
Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ,
καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ᾽ ἰδίαν. 2 Καὶ
μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον
αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ⸀ἐγένοντο⸀ λευκὰ ὡς τὸ ἐγένετο
φῶς. 3 Καὶ ἰδού, ὤφθησαν αὐτοῖς Μωσῆς καὶ Ἠλίας, μετ᾽
αὐτοῦ συλλαλοῦντες. 4 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν τῷ
Ἰησοῦ, κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις,
ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσῇ μίαν, καὶ
μίαν Ἠλίᾳ. 5 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδού, νεφέλη φωτεινὴ
ἐπεσκίασεν αὐτούς· καὶ ἰδού, φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα,
Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ
ἀκούετε. 6 Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον
αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. 7 Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς
ἥψατο αὐτῶν καὶ εἶπεν, Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε.
8 Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, οὐδένα εἶδον, εἰ μὴ τὸν
Ἰησοῦν μόνον.

9 Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅραμα, ἕως οὗ ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. 10 Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες, Τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι
Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; 11 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν
αὐτοῖς, Ἠλίας μὲν ἔρχεται πρῶτον, καὶ ἀποκαταστήσει πάντα·
12 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι Ἠλίας ἤδη ἦλθεν, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν
αὐτόν, ἀλλὰ ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν· οὕτως καὶ ὁ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ᾽ αὐτῶν. 13 Τότε συνῆκαν
οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

14 Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν πρὸς τὸν ὄχλον, προσῆλθεν αὐτῷ
ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτὸν 15 καὶ λέγων, Κύριε, ἐλέησόν μου
τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς πάσχει· πολλάκις γὰρ

17.2 ἐγένοντο ♦ ἐγένετο
17.3 ὤφθησαν ♦ ὤφθη
17.3 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
17.3 μετ᾽ αὐτοῦ συλλαλοῦντες ♦ συλλαλοῦντες μετ᾽ αὐτοῦ
17.4 ποιήσωμεν ♦ ποιήσω
17.4 Μωσῇ ♦ Μωϋσεῖ
17.4 μίαν Ἠλίᾳ ♦ Ἠλίᾳ μίαν
17.5 αὐτοῦ ἀκούετε ♦ ἀκούετε αὐτοῦ
17.6 ἔπεσον ♦ ἔπεσαν
17.7 προσελθὼν ♦ προσῆλθεν
17.7 ἥψατο αὐτῶν καὶ ♦ καὶ ἁψάμενος αὐτῶν
17.8 τὸν ♦ αὐτὸν
17.9 ἀναστῇ ♦ ἐγερθῇ
17.10 αὐτοῦ ♦ —
17.11 Ἰησοῦς ♦ —
17.11 αὐτοῖς ♦ —
17.11 πρῶτον ♦ —
17.14 αὐτῶν ♦ —

πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. 16 Καὶ προσήνεγκα
αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν
θεραπεῦσαι. 17 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ὦ γενεὰ
ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι μεθ' ὑμῶν; Ἕως
πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; Φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε. 18 Καὶ ἐπετίμησεν
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καὶ
ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. 19 Τότε προσελθόντες
οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν εἶπον, Διὰ τί ἡμεῖς οὐκ
ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; 20 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ
τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν. Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς
κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ, Μετάβηθι ἔντεῦθεν
ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται· καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν. 21 Τοῦτο δὲ
τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.

22 Ἀναστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, εἶπεν αὐτοῖς
ὁ Ἰησοῦς, Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς
χεῖρας ἀνθρώπων, 23 καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ
ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται. Καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.

24 Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καπερναούμ, προσῆλθον οἱ τὰ
δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ εἶπον, Ὁ διδάσκαλος
ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα; 25 Λέγει, Ναί. Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς
τὴν οἰκίαν, προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Τί σοι δοκεῖ,
Σίμων; Οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσιν τέλη ἢ
κῆνσον; Ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; 26 Λέγει
αὐτῷ ὁ Πέτρος, Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Ἄρα γε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί. 27 Ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν
αὐτούς, πορευθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον, καὶ τὸν
ἀναβάντα ⸢ἀναβαίνοντα⸣ πρῶτον ἰχθὺν ἆρον· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα
αὐτοῦ, εὑρήσεις στατῆρα· ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ
καὶ σοῦ.

17.17 ἔσομαι μεθ' ὑμῶν ♦ μεθ' ὑμῶν ἔσομαι
17.20 Ἰησοῦς εἶπεν ♦ λέγει
17.20 ἀπιστίαν ♦ ὀλιγοπιστίαν
17.20 Μετάβηθι ἔντεῦθεν ♦ Μετάβα ἔνθεν
17.21 —
17.22 Ἀναστρεφομένων ♦ Συστρεφομένων
17.24 Καπερναούμ ♦ Καφαρναοὺμ
17.24 εἶπον ♦ εἶπαν
17.24 τελεῖ τὰ ♦ τελεῖ [τὰ]
17.25 ὅτε εἰσῆλθεν ♦ ἐλθόντα
17.26 Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος ♦ Εἰπόντος δέ
17.27 τὴν ♦ —
17.27 ἀναβαίνοντα ♦ ἀναβάντα

18 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ,
λέγοντες, Τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν
οὐρανῶν; 2 Καὶ προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς παιδίον ἔστησεν
αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, 3 καὶ εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ
στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν
βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. 4 Ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ
παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν
οὐρανῶν. 5 Καὶ ὃς ἐὰν δέξηται παιδίον τοιοῦτον ἓν ἐπὶ τῷ
ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· 6 Ὃς δ’ ἂν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν
μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα
κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ
καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. 7 Οὐαὶ τῷ κόσμῳ
ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα·
πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι’ οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται.
8 Εἰ δὲ ἡ χείρ σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὰ
καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοι ἐστὶν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν
χωλὸν ἢ κυλλόν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς
τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. 9 Καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε,
ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοι ἐστὶν μονόφθαλμον
εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς
τὴν γέενναν τοῦ πυρός. 10 Ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν
μικρῶν τούτων, λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν
οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσιν τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου
τοῦ ἐν οὐρανοῖς. 11 Ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ
ἀπολωλός. 12 Τί ὑμῖν δοκεῖ; Ἐὰν γένηταί τινι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν
πρόβατα, καὶ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν· οὐχὶ ἀφεὶς τὰ ἐνενήκοντα
ἐννέα, ἐπὶ τὰ ὄρη πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώμενον; 13 Καὶ ἐὰν
γένηται εὑρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι χαίρει ἐπ’ αὐτῷ
μᾶλλον, ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἐννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις.
14 Οὕτως οὐκ ἔστιν θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν
οὐρανοῖς, ἵνα ἀπόληται εἷς τῶν μικρῶν τούτων.

18.2 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
18.5 παιδίον τοιοῦτον ἓν ♦ ἓν παιδίον τοιοῦτο
18.6 εἰς τὸν ♦ περὶ τὸν
18.7 ἐστιν ♦ —
18.7 ἐκείνῳ ♦ —
18.8 αὐτὰ ♦ αὐτὸν
18.8 χωλὸν ἢ κυλλόν ♦ κυλλὸν ἢ χωλὸν
18.11 —
18.12 ἀφεὶς ♦ ἀφήσει
18.12 πορευθεὶς ♦ καὶ πορευθεὶς
18.14 εἷς ♦ ἓν

15 Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε καὶ
ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. Ἐάν σου ἀκούσῃ,
ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου· 16 ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε
μετὰ σοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν
σταθῇ πᾶν ῥῆμα· 17 ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ τῇ
ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι
ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης. 18 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν
δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἐὰν
λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ. 19 Πάλιν
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς
περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς
παρὰ τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. 20 Οὗ γάρ εἰσιν δύο ἢ
τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν.

21 Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν, Κύριε, ποσάκις
ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ; Ἕως
ἑπτάκις; 22 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Οὐ λέγω σοι ἕως ἑπτάκις,
ἀλλ᾽ ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. 23 Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ
βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησεν
συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. 24 Ἀρξαμένου δὲ
αὐτοῦ συναίρειν, προσηνέχθη αὐτῷ εἷς ὀφειλέτης μυρίων
ταλάντων. 25 Μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἐκέλευσεν
αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πραθῆναι, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ
τέκνα, καὶ πάντα ὅσα εἶχεν, καὶ ἀποδοθῆναι. 26 Πεσὼν οὖν ὁ
δοῦλος προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, Κύριε, Μακροθύμησον ἐπ᾽
ἐμοί, καὶ πάντα σοι ἀποδώσω. 27 Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ
δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ.
28 Ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων
αὐτοῦ, ὃς ὤφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν
ἔπνιγεν, λέγων, Ἀπόδος μοι εἴ τι ὀφείλεις. 29 Πεσὼν οὖν ὁ
σύνδουλος αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ παρεκάλει αὐτόν,
λέγων, Μακροθύμησον ἐπ᾽ ἐμοί, καὶ ἀποδώσω σοι. 30 Ὁ δὲ οὐκ

18.15 εἰς σὲ ♦ [εἰς σὲ]
18.15 καὶ ἔλεγξον ♦ ἔλεγξον
18.18 δεδεμένα ἐν τῷ ♦ δεδεμένα ἐν
18.18 λελυμένα ἐν τῷ ♦ λελυμένα ἐν
18.19 ἀμὴν ♦ [ἀμὴν]
18.19 ὑμῶν συμφωνήσωσιν ♦ συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν
18.21 αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν ♦ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ
18.22 ἀλλ᾽ ♦ ἀλλὰ
18.25 αὐτοῦ πραθῆναι ♦ πραθῆναι
18.25 αὐτοῦ καὶ ♦ καὶ
18.25 εἶχεν ♦ ἔχει
18.26 Κύριε ♦ —
18.26 σοι ἀποδώσω ♦ ἀποδώσω σοι
18.28 μοι ♦ —
18.29 εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ ♦ —

ἤθελεν, ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακήν, ἕως οὗ
ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον. 31 Ἰδόντες δὲ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ
γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα· καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ
κυρίῳ ἑαυτῶν πάντα τὰ γενόμενα. 32 Τότε προσκαλεσάμενος
αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ, Δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν
ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· 33 οὐκ ἔδει
καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς καὶ ἐγώ σε ἠλέησα;
34 Καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς
βασανισταῖς, ἕως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ.
35 Οὕτως καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ
ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ
παραπτώματα αὐτῶν.

19 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους
τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ
ὅρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. 2 Καὶ ἠκολούθησαν
αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ. 3 Καὶ
προσῆλθον αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτόν, καὶ
λέγοντες αὐτῷ, Εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα
αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; 4 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς,
Οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ ποιήσας ἀπʼ ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ
ἐποίησεν αὐτούς, 5 καὶ εἶπεν, Ἕνεκεν τούτου καταλείψει
ἄνθρωπος τὸν ⸀πατέρα⸃ καὶ τὴν μητέρα, καὶ πατέρα αὐτοῦ
⸀προσκολληθήσεται⸃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς κολληθήσεται
σάρκα μίαν; 6 Ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία· ὃ οὖν ὁ
θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. 7 Λέγουσιν αὐτῷ, Τί
οὖν Μωσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου, καὶ
ἀπολῦσαι αὐτήν; 8 Λέγει αὐτοῖς ὅτι Μωσῆς πρὸς τὴν
σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας
ὑμῶν· ἀπʼ ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως. 9 Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν
ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, μὴ ἐπὶ πορνείᾳ, καὶ γαμήσῃ
ἄλλην, μοιχᾶται· καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται.

18.30 οὗ ♦ —
18.31 δὲ ♦ οὖν
18.33 καὶ ἐγώ ♦ κἀγὼ
18.34 αὐτῷ ♦ —
18.35 ἐπουράνιος ♦ οὐράνιος
18.35 τὰ παραπτώματα αὐτῶν ♦ —
19.3 οἱ ♦ —
19.3 αὐτῷ Εἰ ♦ Εἰ
19.4 αὐτοῖς ♦ —
19.4 ποιήσας ♦ κτίσας
19.5 Ἕνεκεν ♦ Ἕνεκα
19.5 προσκολληθήσεται ♦ κολληθήσεται
19.7 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
19.7 αὐτήν ♦ [αὐτήν]
19.8 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
19.9 καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται ♦ —

10 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ
ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει γαμῆσαι. 11 Ὁ δὲ
εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ πάντες χωροῦσιν τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ᾽ οἷς
δέδοται. 12 Εἰσὶν γὰρ εὐνοῦχοι, οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς
ἐγεννήθησαν οὕτως· καί εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες
εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· καί εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες
εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὁ
δυνάμενος χωρεῖν χωρείτω.

13 Τότε προσηνέχθη αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ
αὐτοῖς, καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς.
14 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄφετε τὰ παιδία, καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ
ἐλθεῖν πρός με· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν
οὐρανῶν. 15 Καὶ ἐπιθεὶς αὐτοῖς τὰς χεῖρας, ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.
16 Καὶ ἰδού, εἷς προσελθὼν εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί
ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον; 17 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Τί
με λέγεις ἀγαθόν; Οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἷς, ὁ θεός. Εἰ δὲ θέλεις
εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωήν, τήρησον τὰς ἐντολάς. 18 Λέγει αὐτῷ,
Ποίας; Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Τὸ Οὐ φονεύσεις· οὐ μοιχεύσεις· οὐ
κλέψεις· οὐ ψευδομαρτυρήσεις· 19 τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν
μητέρα· καί, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. 20 Λέγει
αὐτῷ ὁ νεανίσκος, Πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου·
τί ἔτι ὑστερῶ; 21 Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι,
ὕπαγε, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις
θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι. 22 Ἀκούσας
δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον ἀπῆλθεν λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων
κτήματα πολλά.

23 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν
ὅτι δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν
οὐρανῶν. 24 Πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον
διὰ τρυπήματος ῥαφίδος διελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν

19.10 αὐτοῦ ♦ [αὐτοῦ]
19.11 τοῦτον ♦ [τοῦτον]
19.13 προσηνέχθη ♦ προσηνέχθησαν
19.15 αὐτοῖς τὰς χεῖρας ♦ τὰς χεῖρας αὐτοῖς
19.16 εἶπεν αὐτῷ ♦ αὐτῷ εἶπεν
19.16 ἀγαθέ ♦ —
19.16 ἔχω ♦ σχῶ
19.17 λέγεις ἀγαθόν ♦ ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ
19.17 Οὐδεὶς ἀγαθός εἰ μὴ εἷς ὁ θεός ♦ Εἷς ἐστιν ὁ ἀγαθός
19.17 εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωήν ♦ εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν
19.20 ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου ♦ ἐφύλαξα
19.21 πτωχοῖς ♦ [τοῖς] πτωχοῖς
19.21 οὐρανῷ ♦ οὐρανοῖς
19.23 δυσκόλως πλούσιος ♦ πλούσιος δυσκόλως
19.24 εἰς ♦ εἰσελθεῖν εἰς

βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. 25 Ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ ἐξεπλήσσοντο σφόδρα, λέγοντες, Τίς ἄρα δύναται
σωθῆναι; 26 Ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Παρὰ
ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν, παρὰ δὲ θεῷ πάντα ⸀δυνατά.⸃ δυνατά ἐστιν
27 Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Ἰδού, ἡμεῖς ἀφήκαμεν
πάντα καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; 28 Ὁ δὲ
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὑμεῖς οἱ
ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ ὑμεῖς
ἐπὶ δώδεκα θρόνους, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ.
29 Καὶ πᾶς ὅς ἀφῆκεν οἰκίας, ἢ ἀδελφούς, ἢ ἀδελφάς, ἢ πατέρα,
ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἢ ἀγρούς, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός
μου, ἑκατονταπλασίονα λήψεται, καὶ ζωὴν αἰώνιον
κληρονομήσει. 30 Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ
ἔσχατοι πρῶτοι.

20 Ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ
οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρωῒ μισθώσασθαι
ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. 2 Καὶ συμφωνήσας μετὰ τῶν
ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν
ἀμπελῶνα αὐτοῦ. 3 Καὶ ἐξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν, εἶδεν
ἄλλους ἑστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς· 4 καὶ ἐκείνοις εἶπεν,
Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον
δώσω ὑμῖν. 5 Οἱ δὲ ἀπῆλθον. Πάλιν ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ
ἐνάτην ὥραν, ἐποίησεν ὡσαύτως. 6 Περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην
ὥραν ἐξελθών, εὗρεν ἄλλους ἑστῶτας ἀργούς, καὶ λέγει
αὐτοῖς, Τί ὧδε ἑστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί; 7 Λέγουσιν
αὐτῷ, Ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. Λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε
καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον λήψεσθε.
8 Ὀψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ
ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ, Κάλεσον τοὺς ἐργάτας, καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν
μισθόν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων. 9 Καὶ
ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον.

19.24 εἰσελθεῖν ♦ —
19.25 αὐτοῦ ♦ —
19.28 καθίσεσθε ♦ καθήσεσθε
19.29 ὅς ♦ ὅστις
19.29 ἢ γυναῖκα ♦ —
19.29 λήψεται ♦ λήμψεται
20.2 Καὶ συμφωνήσας ♦ Συμφωνήσας δὲ
20.5 ἐξελθὼν ♦ [δὲ] ἐξελθὼν
20.6 ὥραν ♦ —
20.6 ἀργούς ♦ —
20.7 καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον λήψεσθε ♦ —

[10] Ἐλθόντες δὲ οἱ πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι πλεῖονα λήψονται· καὶ
ἔλαβον καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον. [11] Λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον
κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου, [12] λέγοντες ὅτι Οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν
ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας, τοῖς
βαστάσασιν τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. [13] Ὁ δὲ
ἀποκριθεὶς εἶπεν ἑνὶ αὐτῶν, Ἑταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ
δηναρίου συνεφώνησάς μοι; [14] Ἆρον τὸ σὸν καὶ ὕπαγε· θέλω
δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί. [15] Ἢ οὐκ ἔξεστίν μοι
ποιῆσαι ὃ θέλω ἐν τοῖς ἐμοῖς; Εἰ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν,
ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι; [16] Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι, καὶ οἱ
πρῶτοι ἔσχατοι· πολλοὶ γὰρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.
[17] Καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα παρέλαβεν τοὺς
δώδεκα μαθητὰς κατ' ἰδίαν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς,
[18] Ἰδού, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ
γραμματεῦσιν· καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, [19] καὶ
παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ
μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

[20] Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου μετὰ
τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνοῦσα καὶ αἰτοῦσά τι παρ' αὐτοῦ.
[21] Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, Τί θέλεις; Λέγει αὐτῷ, Εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν
οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου, εἷς ἐκ δεξιῶν σου, καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων
σου, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. [22] Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Οὐκ
οἴδατε τί αἰτεῖσθε. Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω
πίνειν, ἢ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι;
Λέγουσιν αὐτῷ, Δυνάμεθα. [23] Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τὸ μὲν
ποτήριόν μου πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι
βαπτισθήσεσθε· Τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων
μου, οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ
πατρός μου. [24] Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἠγανάκτησαν περὶ τῶν

20.10 Ἐλθόντες δὲ ♦ Καὶ ἐλθόντες
20.10 πλεῖονα ♦ πλεῖον
20.10 λήψονται ♦ λήμψονται
20.10 καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον ♦ [τὸ] ἀνὰ δηνάριον καὶ αὐτοί
20.12 ὅτι ♦ —
20.13 εἶπεν ἑνὶ αὐτῶν ♦ ἑνὶ αὐτῶν εἶπεν
20.15 Ἢ ♦ [Ἢ]
20.15 ποιῆσαι ὃ θέλω ♦ ὃ θέλω ποιῆσαι
20.15 Εἰ ♦ Ἢ
20.16 πολλοὶ γὰρ εἰσιν κλητοί ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί ♦ —
20.17 μαθητὰς ♦ [μαθητὰς]
20.17 ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ♦ καὶ ἐν τῇ ὁδῷ
20.19 ἀναστήσεται ♦ ἐγερθήσεται
20.20 παρ' ♦ ἀπ'
20.22 ἢ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι ♦ —
20.23 Καὶ λέγει ♦ Λέγει
20.23 καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε ♦ —
20.23 μου οὐκ ♦ οὐκ
20.23 δοῦναι ♦ [τοῦτο] δοῦναι

δύο ἀδελφῶν. 25 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν,
Οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ
οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. 26 Οὐχ οὕτως δέ ἔσται ἐν
ὑμῖν· ἀλλ’ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι ἔσται ὑμῶν
διάκονος· 27 καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος ἔστω ὑμῶν
δοῦλος· 28 ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν
διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

29 Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἰεριχώ, ἠκολούθησεν
αὐτῷ ὄχλος πολύς. 30 Καὶ ἰδού, δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ
τὴν ὁδόν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν, λέγοντες,
Ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε, υἱὸς Δαυίδ. 31 Ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν
αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν. Οἱ δὲ μεῖζον ἔκραζον, λέγοντες,
Ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε, υἱὸς Δαυίδ. 32 Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς
ἐφώνησεν αὐτούς, καὶ εἶπεν, Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν;
33 Λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἵνα ἀνοιχθῶσιν ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί.
34 Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν· καὶ
εὐθέως ἀνέβλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἠκολούθησαν
αὐτῷ.

21 Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦλθον εἰς
⌜Βηθσφαγῇ⌝ πρὸς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, τότε ὁ Ἰησοῦς Βηθφαγῆ
ἀπέστειλεν δύο μαθητάς, 2 λέγων αὐτοῖς, Πορεύθητε εἰς τὴν
κώμην τὴν ἀπέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθέως εὑρήσετε ὄνον
δεδεμένην, καὶ πῶλον μετ’ αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι. 3 Καὶ
ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε ὅτι Ὁ κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει·
εὐθέως δὲ ἀποστέλλει αὐτούς. 4 Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα
πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, 5 Εἴπατε τῇ
θυγατρὶ Σιών, Ἰδού, ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι, πραῢς καὶ
ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου. 6 Πορευθέντες
δὲ οἱ μαθηταί, καὶ ποιήσαντες καθὼς προσέταξεν αὐτοῖς ὁ

20.26 δέ ⬧ —
20.27 ἐὰν ⬧ ἂν
20.27 ἔστω ⬧ ἔσται
20.30 κύριε ⬧ [κύριε]
20.31 ἔκραζον ⬧ ἔκραξαν
20.33 ἀνοιχθῶσιν ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί ⬧ ἀνοιγῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν
20.34 ὀφθαλμῶν ⬧ ὀμμάτων
20.34 αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί ⬧ —
21.1 Βηθσφαγῇ πρὸς ⬧ Βηθφαγὴ εἰς
21.1 ὁ ⬧ —
21.2 Πορεύθητε ⬧ Πορεύεσθε
21.2 ἀπέναντι ⬧ κατέναντι
21.3 εὐθέως δὲ ἀποστέλλει ⬧ εὐθὺς δὲ ἀποστελεῖ
21.4 ὅλον ⬧ —
21.5 πῶλον ⬧ ἐπὶ πῶλον
21.6 προσέταξεν ⬧ συνέταξεν

Ἰησοῦς, 7 ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω
αὐτῶν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. 8 Ὁ δὲ
πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ· ἄλλοι
δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων, καὶ ἐστρώννυον ἐν τῇ
ὁδῷ. 9 Οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες
ἔκραζον, λέγοντες, Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυίδ· Εὐλογημένος ὁ
ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.
10 Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐσείσθη πᾶσα ἡ
πόλις, λέγουσα, Τίς ἐστιν οὗτος; 11 Οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον, Οὗτός
ἐστιν Ἰησοῦς ὁ προφήτης, ὁ ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας.

12 Καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ θεοῦ, καὶ
ἐξέβαλεν πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ,
καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψεν, καὶ τὰς
καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς. 13 Καὶ λέγει αὐτοῖς,
Γέγραπται, Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται· ὑμεῖς δὲ
αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν. 14 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ
χωλοὶ καὶ τυφλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς.
15 Ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ
ἐποίησεν, καὶ τοὺς παῖδας κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ λέγοντας,
Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυίδ, ἠγανάκτησαν, 16 καὶ εἶπον αὐτῷ,
Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Ναί·
οὐδέποτε ἀνέγνωτε ὅτι Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων
κατηρτίσω αἶνον; 17 Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς
πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ.

18 Πρωΐας δὲ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν, ἐπείνασεν·

19 καὶ ἰδὼν συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἦλθεν ἐπ᾽ αὐτήν, καὶ
οὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον· καὶ λέγει αὐτῇ,
Μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ἐξηράνθη
παραχρῆμα ἡ συκῆ. 20 Καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν,
λέγοντες, Πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ; 21 Ἀποκριθεὶς δὲ
ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν, καὶ
μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ κἂν τῷ

21.7 ἐπέθηκαν ἐπάνω ♦ ἐπέθηκαν ἐπ᾽
21.7 αὐτῶν καὶ ♦ καὶ
21.9 καὶ ♦ αὐτὸν καὶ
21.11 Ἰησοῦς ὁ προφήτης ♦ ὁ προφήτης Ἰησοῦς
21.11 Ναζαρὲτ ♦ Ναζαρὲθ
21.12 ὁ ♦ —
21.12 τοῦ θεοῦ ♦ —
21.13 ἐποιήσατε ♦ ποιεῖτε
21.14 χωλοὶ καὶ τυφλοὶ ♦ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ
21.15 κράζοντας ♦ τοὺς κράζοντας
21.16 εἶπον ♦ εἶπαν
21.18 Πρωΐας ♦ Πρωῒ

ὄρει τούτῳ εἴπητε, Ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν,
γενήσεται. [22] Καὶ πάντα ὅσα ⸀ἐὰν⸃ αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ, ἂν
πιστεύοντες, λήψεσθε.

[23] Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ ἱερόν, προσῆλθον αὐτῷ
διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ,
λέγοντες, Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; Καὶ τίς σοι ἔδωκεν
τὴν ἐξουσίαν ταύτην; [24] Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς,
Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἕνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, κἀγὼ ὑμῖν
ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. [25] Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου
πόθεν ἦν; Ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; Οἱ δὲ διελογίζοντο παρ᾽
ἑαυτοῖς, λέγοντες, Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν, Διὰ τί
οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; [26] Ἐὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων,
φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην ὡς
προφήτην. [27] Καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπον, Οὐκ οἴδαμεν.
Ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐτός, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ
ταῦτα ποιῶ. [28] Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; Ἄνθρωπος εἶχεν τέκνα δύο,
καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπεν, Τέκνον, ὕπαγε, σήμερον
ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνί μου. [29] Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐ
θέλω· ὕστερον δὲ μεταμεληθείς, ἀπῆλθεν. [30] Καὶ προσελθὼν
τῷ ⸀δευτέρῳ⸃ εἶπεν ὡσαύτως. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἐγώ, ἑτέρῳ
κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθεν. [31] Τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν τὸ θέλημα
τοῦ πατρός; Λέγουσιν αὐτῷ, Ὁ πρῶτος. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν
ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. [32] Ἦλθεν γὰρ πρὸς ὑμᾶς
Ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ
τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐ
μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ.

[33] Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε. Ἄνθρωπός ⸀τις⸃ ἦν —
οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ
περιέθηκεν, καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνόν, καὶ ᾠκοδόμησεν
πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. [34] Ὅτε

21.22 ἐὰν ♦ ἂν
21.22 λήψεσθε ♦ λήμψεσθε
21.23 ἐλθόντι αὐτῷ ♦ ἐλθόντος αὐτοῦ
21.25 Ἰωάννου ♦ τὸ Ἰωάννου
21.25 παρ᾽ ♦ ἐν
21.26 ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην ♦ ὡς προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην
21.27 εἶπον ♦ εἶπαν
21.28 μου ♦ —
21.30 Καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ ♦ Προσελθὼν δὲ τῷ ἑτέρῳ
21.31 αὐτῷ ♦ —
21.32 πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης ♦ Ἰωάννης πρὸς ὑμᾶς
21.32 οὐ ♦ οὐδὲ
21.33 τις ♦ —
21.33 ἐξέδοτο ♦ ἐξέδετο

δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλεν τοὺς δούλους
αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργούς, λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ· 35 καὶ
λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ
ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. 36 Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους
δούλους πλείονας τῶν πρώτων· καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως.
37 Ὕστερον δὲ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, λέγων,
Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. 38 Οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν
εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε,
ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ κατάσχωμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ.
39 Καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ
ἀπέκτειναν. 40 Ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί
ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις; 41 Λέγουσιν αὐτῷ, Κακοὺς
κακῶς ἀπολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις
γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς
καιροῖς αὐτῶν. 42 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐδέποτε ἀνέγνωτε
ἐν ταῖς γραφαῖς, Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες,
οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη,
καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν; 43 Διὰ τοῦτο λέγω
ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ
δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. 44 Καὶ ὁ πεσὼν
ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ,
λικμήσει αὐτόν. 45 Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν
λέγει. 46 Καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι, ἐφοβήθησαν τοὺς
ὄχλους, ἐπειδὴ ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον.

22 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν αὐτοῖς ἐν
παραβολαῖς, λέγων, 2 Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν
οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησεν γάμους τῷ υἱῷ
αὐτοῦ· 3 καὶ ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς
κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. 4 Πάλιν
ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους, λέγων, Εἴπατε τοῖς κεκλημένοις.
Ἰδού, τὸ ἄριστόν μου ἡτοίμασα, οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ
τεθυμένα, καὶ πάντα ἕτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. 5 Οἱ δὲ

21.38 κατάσχωμεν ♦ σχῶμεν
21.44 Καὶ ♦ [Καὶ
21.44 αὐτόν ♦ αὐτόν]
21.46 ἐπειδὴ ὡς ♦ ἐπεὶ εἰς
22.1 αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς ♦ ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς
22.4 ἡτοίμασα ♦ ἡτοίμακα

ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὁ μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, ὁ δὲ εἰς τὴν
ἐμπορίαν αὐτοῦ· 6 οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους
αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. 7 Καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς
ἐκεῖνος ὠργίσθη, καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπώλεσεν
τοὺς φονεῖς ἐκείνους, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν. 8 Τότε
λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ, Ὁ μὲν γάμος ἕτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ
κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι. 9 Πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους
τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ⸂ἂν⸃ εὕρητε, καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. ἐὰν
10 Καὶ ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον
πάντας ὅσους εὗρον, πονηρούς τε καὶ ἀγαθούς· καὶ ἐπλήσθη ὁ
γάμος ἀνακειμένων. 11 Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι
τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον
ἔνδυμα γάμου· 12 καὶ λέγει αὐτῷ, Ἑταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ
ἔχων ἔνδυμα γάμου; Ὁ δὲ ἐφιμώθη. 13 Τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς
τοῖς διακόνοις, Δήσαντες αὐτοῦ ⸂πόδας καὶ χεῖρας,⸃ ἄρατε χεῖρας καὶ πόδας
αὐτὸν καὶ ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ
κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. 14 Πολλοὶ γάρ εἰσιν
κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

15 Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον ὅπως
αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. 16 Καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς
μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρῳδιανῶν, λέγοντες, Διδάσκαλε,
οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ
διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ βλέπεις εἰς
πρόσωπον ἀνθρώπων. 17 Εἰπὲ οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ; Ἔξεστιν
δοῦναι κῆνσον Καίσαρι, ἢ οὔ; 18 Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν
πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν, Τί με πειράζετε, ὑποκριταί;
19 Ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου. Οἱ δὲ προσήνεγκαν
αὐτῷ δηνάριον. 20 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ
ἐπιγραφή; 21 Λέγουσιν αὐτῷ, Καίσαρος. Τότε λέγει αὐτοῖς,
Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι· καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ.
22 Καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν· καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

23 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, ⸂οἱ⸃ —
λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν,

22.5 ὁ μὲν ♦ ὃς μὲν
22.5 ὁ δὲ εἰς ♦ ὃς δὲ ἐπὶ
22.7 Καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος ♦ Ὁ δὲ βασιλεὺς
22.9 ἂν ♦ ἐὰν
22.10 ὅσους ♦ οὓς
22.13 εἶπεν ὁ βασιλεὺς ♦ ὁ βασιλεὺς εἶπεν
22.13 ἄρατε αὐτὸν καὶ ἐκβάλετε ♦ ἐκβάλετε αὐτὸν
22.22 ἀπῆλθον ♦ ἀπῆλθαν
22.23 οἱ ♦ —

24 λέγοντες, Διδάσκαλε, Μωσῆς εἶπεν, Ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ
ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα
αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. 25 Ἦσαν δὲ
παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος γαμήσας ἐτελεύτησεν·
καὶ μὴ ἔχων σπέρμα, ἀφῆκεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ. 26 Ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος, καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἑπτά.
27 Ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνή. 28 Ἐν τῇ οὖν
ἀναστάσει, τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή; Πάντες γὰρ ἔσχον
αὐτήν. 29 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πλανᾶσθε, μὴ
εἰδότες τὰς γραφάς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ. 30 Ἐν γὰρ τῇ
ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε ἐκγαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι
τοῦ θεοῦ ἐν οὐρανῷ εἰσιν. 31 Περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν
νεκρῶν, οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, λέγοντος,
32 Ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ θεὸς Ἰσαάκ, καὶ ὁ θεὸς
Ἰακώβ; Οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. 33 Καὶ
ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

34 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι, ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσεν τοὺς
Σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό. 35 Καὶ ἐπηρώτησεν εἷς
ἐξ αὐτῶν νομικός, πειράζων αὐτόν, καὶ λέγων, 36 Διδάσκαλε,
ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; 37 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ,
Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου, ἐν ὅλῃ καρδίᾳ σου, καὶ ἐν ὅλῃ
ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. 38 Αὕτη ἐστὶν πρώτη καὶ
αὕτη μεγάλη ἐντολή. 39 Δευτέρα δὲ ὁμοία ⸀αὐτῇ,⸣ Ἀγαπήσεις τὸν
πλησίον σου ὡς σεαυτόν. 40 Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς
ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται.

41 Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων, ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ
Ἰησοῦς, 42 λέγων, Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ χριστοῦ; Τίνος υἱός
ἐστιν; Λέγουσιν αὐτῷ, Τοῦ Δαυίδ. 43 Λέγει αὐτοῖς, Πῶς οὖν
Δαυὶδ ἐν πνεύματι κύριον αὐτὸν καλεῖ, λέγων, 44 Εἶπεν ὁ
κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς

22.24 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
22.25 γαμήσας ♦ γήμας
22.27 καὶ ♦ —
22.28 οὖν ἀναστάσει ♦ ἀναστάσει οὖν
22.30 ἐκγαμίζονται ♦ γαμίζονται
22.30 τοῦ θεοῦ ἐν ♦ ἐν τῷ
22.32 ὁ θεὸς θεὸς ♦ [ὁ] θεὸς
22.35 νομικός ♦ [νομικὸς]
22.35 καὶ λέγων ♦ —
22.37 Ἰησοῦς ♦ —
22.37 καρδίᾳ ♦ τῇ καρδίᾳ
22.37 ψυχῇ ♦ τῇ ψυχῇ
22.38 πρώτη καὶ μεγάλη ♦ ἡ μεγάλη καὶ πρώτη
22.40 καὶ ♦ κρέμαται καὶ
22.40 κρέμανται ♦ —
22.43 κύριον αὐτὸν καλεῖ ♦ καλεῖ αὐτὸν κύριον
22.44 ὁ ♦ —

ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; 45 Εἰ οὖν Δαυὶδ καλεῖ
αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν; 46 Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο
αὐτῷ ἀποκριθῆναι λόγον· οὐδὲ ἐτόλμησέν τις ἀπ' ἐκείνης τῆς
ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

23 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ, 2 λέγων, Ἐπὶ τῆς Μωσέως καθέδρας ἐκάθισαν
οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι· 3 πάντα οὖν ὅσα ἐὰν εἴπωσιν
ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε· κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ
ποιεῖτε, λέγουσιν γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσιν. 4 Δεσμεύουσιν γὰρ
φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα, καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς
ὤμους τῶν ἀνθρώπων, τῷ δὲ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσιν
κινῆσαι αὐτά. 5 Πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσιν πρὸς τὸ
θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις· πλατύνουσιν δὲ τὰ φυλακτήρια
αὐτῶν, καὶ μεγαλύνουσιν τὰ κράσπεδα τῶν ἱματίων αὐτῶν·
6 φιλοῦσίν τε τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις, καὶ τὰς
πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, 7 καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν
ταῖς ἀγοραῖς, καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, Ῥαββί,
Ῥαββί· 8 ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε Ῥαββί· εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ
καθηγητής, ὁ χριστός· πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε. 9 Καὶ
πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γάρ ἐστιν ὁ πατὴρ
ὑμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 10 μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί· εἷς γὰρ
ὑμῶν ἐστιν ὁ καθηγητής, ὁ χριστός. 11 Ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται
ὑμῶν διάκονος. 12 Ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτόν, ταπεινωθήσεται·
καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτόν, ὑψωθήσεται.

13 Οὐαὶ δέ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι
κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ
προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα.
14 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι κλείετε

22.44 ὑποπόδιον ♦ ὑποκάτω
22.46 αὐτῷ ἀποκριθῆναι ♦ ἀποκριθῆναι αὐτῷ
23.2 Μωσέως ♦ Μωϋσέως
23.3 τηρεῖν τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε ♦ ποιήσατε καὶ τηρεῖτε
23.4 γὰρ ♦ δὲ
23.4 καὶ δυσβάστακτα ♦ [καὶ δυσβάστακτα]
23.4 τῷ δὲ ♦ αὐτοὶ δὲ τῷ
23.5 πλατύνουσιν δὲ ♦ πλατύνουσιν γὰρ
23.5 τῶν ἱματίων αὐτῶν ♦ —
23.6 τε ♦ δὲ
23.7 Ῥαββί Ῥαββί ♦ Ῥαββί
23.8 καθηγητής ὁ χριστός ♦ διδάσκαλος
23.9 ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ♦ ὑμῶν ὁ πατὴρ ὁ οὐράνιος
23.10 εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστιν ὁ καθηγητής ♦ ὅτι καθηγητὴς ὑμῶν ἐστιν εἷς
23.13 κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα ♦ —
23.14 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι ♦ —

τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν.

15 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν.

16 Οὐαὶ ὑμῖν, ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ λέγοντες, Ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν
τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ᾽ ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ,
ὀφείλει. 17 Μωροὶ καὶ τυφλοί· τίς γὰρ μείζων ἐστίν, ὁ χρυσός, ἢ
ὁ ναὸς ὁ ἁγιάζων τὸν χρυσόν; 18 Καί, Ὃς ἐὰν ὀμόσῃ ἐν τῷ
θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ᾽ ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ
ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. 19 Μωροὶ καὶ τυφλοί· τί γὰρ μεῖζον, τὸ
δῶρον, ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον; 20 Ὁ οὖν
ὀμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς
ἐπάνω αὐτοῦ· 21 καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν
τῷ κατοικήσαντι αὐτόν· 22 καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ ὀμνύει
ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.

23 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι
ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ
ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸν ἔλεον καὶ
τὴν πίστιν· ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι.
24 Ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ διϋλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον
καταπίνοντες.

25 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι
καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν
δὲ γέμουσιν ἐξ ἁρπαγῆς καὶ ἀδικίας. 26 Φαρισαῖε τυφλέ,
καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος,
ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν καθαρόν.

27 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι
παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν
φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ
πάσης ἀκαθαρσίας. 28 Οὕτως καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε

23.17 ἁγιάζων ♦ ἁγιάσας
23.18 ἐὰν ♦ ἂν
23.19 Μωροὶ καὶ ♦ —
23.21 κατοικήσαντι ♦ κατοικοῦντι
23.23 τὸν ἔλεον ♦ τὸ ἔλεος
23.23 ἔδει ♦ [δὲ] ἔδει
23.25 ἀδικίας ♦ ἀκρασίας
23.26 καὶ τῆς παροψίδος ♦ —
23.26 αὐτῶν ♦ αὐτοῦ

τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δέ μεστοί ἐστε ὑποκρίσεως καὶ
ἀνομίας.

29 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι
οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν, καὶ κοσμεῖτε τὰ
μνημεῖα τῶν δικαίων, 30 καὶ λέγετε, Εἰ ἦμεν ἐν ταῖς ἡμέραις
τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἦμεν κοινωνοὶ αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι
τῶν προφητῶν. 31 Ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς ὅτι υἱοί ἐστε τῶν
φονευσάντων τοὺς προφήτας· 32 καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ
μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. 33 Ὄφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς
φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης; 34 Διὰ τοῦτο, ἰδού, ἐγὼ
ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς·
καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν
μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως
εἰς πόλιν· 35 ὅπως ἔλθῃ ἐφ᾽ ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον
ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ τοῦ δικαίου,
ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε
μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. 36 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι
ἥξει ⸀πάντα ταῦτα⸃ ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην. ταῦτα πάντα

37 Ἱερουσαλήμ, Ἱερουσαλήμ, ἡ ⸀ἀποκτένουσα⸃ τοὺς ἀποκτείνουσα
προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν,
ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον
ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσσία ἑαυτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ
ἠθελήσατε. 38 Ἰδού, ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος.
39 Λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μή με ἴδητε ἀπ᾽ ἄρτι, ἕως ἂν εἴπητε,
Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

24 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ· καὶ
προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς
οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. 2 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ βλέπετε
⸀πάντα ταῦτα;⸃ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ ταῦτα πάντα
λίθον, ὃς οὐ καταλυθήσεται.

23.28 μεστοί ἐστε ♦ ἐστε μεστοὶ
23.30 ἦμεν ἐν ♦ ἤμεθα ἐν
23.30 ἦμεν κοινωνοὶ αὐτῶν ♦ ἤμεθα αὐτῶν κοινωνοὶ
23.34 καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε ♦ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε
23.35 ἐκχυνόμενον ♦ ἐκχυννόμενον
23.36 ὅτι ♦ —
23.36 πάντα ταῦτα ♦ ταῦτα πάντα
23.37 ἀποκτένουσα ♦ ἀποκτείνουσα
23.37 ἐπισυνάγει ὄρνις ♦ ὄρνις ἐπισυνάγει
23.37 ἑαυτῆς ♦ αὐτῆς
24.1 ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ♦ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο
24.2 Ἰησοῦς ♦ ἀποκριθεὶς
24.2 πάντα ταῦτα ♦ ταῦτα πάντα

3 Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν,
προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ’ ἰδίαν, λέγοντες, Εἰπὲ ἡμῖν,
πότε ταῦτα ἔσται; Καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας, καὶ τῆς
συντελείας τοῦ αἰῶνος; 4 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
αὐτοῖς, Βλέπετε, μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. 5 Πολλοὶ γὰρ
ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, Ἐγώ εἰμι ὁ χριστός·
καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. 6 Μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους
καὶ ἀκοὰς πολέμων· ὁρᾶτε, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ πάντα
γενέσθαι· ἀλλ’ οὔπω ἐστὶν τὸ τέλος. 7 Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος
ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ
λοιμοὶ καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους. 8 Πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ
ὠδίνων. 9 Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν, καὶ
ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν
ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου. 10 Καὶ τότε σκανδαλισθήσονται
πολλοί, καὶ ἀλλήλους παραδώσουσιν, καὶ μισήσουσιν
ἀλλήλους. 11 Καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται, καὶ
πλανήσουσιν πολλούς. 12 Καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν
ἀνομίαν, ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν· 13 ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς
τέλος, οὗτος σωθήσεται. 14 Καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ
εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον
πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν· καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος.

15 Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν
διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἑστὼς ἐν τόπῳ ἁγίῳ — ὁ
ἀναγινώσκων νοείτω — 16 τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν
ἐπὶ τὰ ὄρη· 17 ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβαινέτω ἆραι τὰ ἐκ τῆς
οἰκίας αὐτοῦ· 18 καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἆραι
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. 19 Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς
θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. 20 Προσεύχεσθε δὲ ἵνα
μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος, μηδὲ σαββάτῳ. 21 Ἔσται
γὰρ τότε θλίψις μεγάλη, οἵα οὐ γέγονεν ἀπ’ ἀρχῆς κόσμου ἕως
τοῦ νῦν, οὐδ’ οὐ μὴ γένηται. 22 Καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ
ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· διὰ δὲ τοὺς
ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. 23 Τότε ἐάν τις
ὑμῖν εἴπῃ, Ἰδού, ὧδε ὁ χριστός, ἤ ὧδε, μὴ πιστεύσητε.

24.3 τῆς συντελείας ♦ συντελείας
24.6 πάντα ♦ —
24.7 λοιμοὶ καὶ ♦ —
24.15 ἑστὼς ♦ ἑστὸς
24.16 ἐπὶ ♦ εἰς
24.17 καταβαινέτω ♦ καταβάτω
24.18 τὰ ἱμάτια ♦ τὸ ἱμάτιον

24 Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ
δώσουσιν σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ
δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. 25 Ἰδού, προείρηκα ὑμῖν. 26 Ἐὰν
οὖν εἴπωσιν ὑμῖν, Ἰδού, ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστίν, μὴ ἐξέλθητε· Ἰδού,
ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε. 27 Ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ
ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως
ἔσται ⸀καὶ ἡ⸃ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. 28 Ὅπου γὰρ ἡ
ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί.

29 Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, ὁ ἥλιος
σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ
ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν
οὐρανῶν σαλευθήσονται. 30 Καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον
τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ τότε κόψονται
πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ
δόξης πολλῆς. 31 Καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ
σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσιν τοὺς ἐκλεκτοὺς
αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ᾽ ἄκρων οὐρανῶν ἕως
ἄκρων αὐτῶν.

32 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἤδη ὁ
κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλός, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε
ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος· 33 οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ⸀ταῦτα πάντα ταῦτα
πάντα,⸃ γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. 34 Ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα ταῦτα
γένηται. 35 Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου
οὐ μὴ παρέλθωσιν. 36 Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας
οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου
μόνος. 37 Ὥσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἡ
παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. 38 Ὥσπερ γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς
ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες,
γαμοῦντες καὶ ἐκγαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς
τὴν κιβωτόν, 39 καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ἕως ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς

24.27 καὶ ἡ ⬩ ἡ
24.28 γὰρ ⬩ —
24.30 τῷ ⬩ —
24.31 φωνῆς ⬩ —
24.31 ἕως ⬩ ἕως [τῶν]
24.33 ταῦτα πάντα ⬩ πάντα ταῦτα
24.34 οὐ ⬩ ὅτι οὐ
24.35 παρελεύσονται ⬩ παρελεύσεται
24.36 εἰ μὴ ὁ πατήρ μου ⬩ οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατὴρ
24.37 δὲ ⬩ γὰρ
24.37 καὶ ⬩ —
24.38 Ὥσπερ ⬩ ὡς
24.38 ἡμέραις ⬩ ἡμέραις [ἐκείναις]
24.38 ἐκγαμίζοντες ⬩ γαμίζοντες

καὶ ἦρεν ἅπαντας, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ
ἀνθρώπου. 40 Τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ εἷς
παραλαμβάνεται, καὶ ὁ εἷς ἀφίεται. 41 Δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ
μύλωνι· μία παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται. 42 Γρηγορεῖτε
οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται. 43 Ἐκεῖνο
δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ
κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ οὐκ ἂν εἴασεν
διορυγῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. 44 Διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε
ἕτοιμοι· ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.
45 Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ
κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι αὐτοῖς τὴν
τροφὴν ἐν καιρῷ; 46 Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ
κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως. 47 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι
ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. 48 Ἐὰν δὲ
εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρονίζει ὁ
κύριός μου ἐλθεῖν, 49 καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους,
ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν μετὰ τῶν μεθυόντων, 50 ἥξει ὁ κύριος τοῦ
δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ
γινώσκει, 51 καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ
τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν
ὀδόντων.

25 Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα
παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ἀυτῶν
ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου. 2 Πέντε δὲ ἦσαν ἐξ αὐτῶν
φρόνιμοι, καὶ αἱ πέντε μωραί. 3 Αἵτινες μωραί, λαβοῦσαι τὰς
λαμπάδας αὐτῶν, οὐκ ἔλαβον μεθ᾽ ἑαυτῶν ἔλαιον· 4 αἱ δὲ
φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις αὐτῶν μετὰ τῶν
λαμπάδων ἀυτῶν. 5 Χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου, ἐνύσταξαν
πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. 6 Μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν,

24.39 καὶ ἡ ⬧ [καὶ] ἡ
24.40 ἀγρῷ ὁ ⬧ ἀγρῷ
24.40 καὶ ὁ ⬧ καὶ
24.41 μύλωνι ⬧ μύλῳ
24.42 ὥρᾳ ⬧ ἡμέρᾳ
24.43 διορυγῆναι ⬧ διορυχθῆναι
24.44 ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε ⬧ οὐ δοκεῖτε ὥρᾳ
24.45 αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ διδόναι ⬧ ἐπὶ τῆς οἰκετείας αὐτοῦ τοῦ δοῦναι
24.46 ποιοῦντα οὕτως ⬧ οὕτως ποιοῦντα
24.48 ὁ κύριός μου ⬧ μου ὁ κύριος
24.48 ἐλθεῖν ⬧ —
24.49 συνδούλους ⬧ συνδούλους αὐτοῦ
24.49 ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν ⬧ ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ
25.1 ἀυτῶν ⬧ ἑαυτῶν
25.1 ἀπάντησιν ⬧ ὑπάντησιν
25.2 ἦσαν ἐξ αὐτῶν ⬧ ἐξ αὐτῶν ἦσαν
25.2 φρόνιμοι καὶ αἱ πέντε μωραί ⬧ μωραὶ καὶ πέντε φρόνιμοι
25.3 Αἵτινες ⬧ Αἱ γὰρ
25.4 ἀγγείοις αὐτῶν ⬧ ἀγγείοις
25.4 λαμπάδων ἀυτῶν ⬧ λαμπάδων ἑαυτῶν

Ἰδού, ὁ νυμφίος ἔρχεται, ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ.
7 Τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι, καὶ ἐκόσμησαν
τὰς λαμπάδας ἀυτῶν. 8 Αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπον, Δότε
ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται.
9 Ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι, λέγουσαι, Μήποτε οὐκ ἀρκέσῃ
ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ
ἀγοράσατε ἑαυταῖς. 10 Ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι,
ἦλθεν ὁ νυμφίος· καὶ αἱ ἕτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς
γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. 11 Ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ
λοιπαὶ παρθένοι, λέγουσαι, Κύριε, κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. 12 Ὁ
δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς.
13 Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν, ἐν
ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

14 Ὥσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσεν τοὺς ἰδίους
δούλους, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· 15 καὶ ᾧ
μὲν ἔδωκεν πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἕν, ἑκάστῳ κατὰ τὴν
ἰδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως. 16 Πορευθεὶς δὲ ὁ τὰ
πέντε τάλαντα λαβὼν εἰργάσατο ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐποίησεν ἄλλα
πέντε τάλαντα. 17 Ὡσαύτως καὶ ὁ τὰ δύο ἐκέρδησεν καὶ αὐτὸς
ἄλλα δύο. 18 Ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν ἀπελθὼν ὤρυξεν ἐν τῇ γῇ, καὶ
ἀπέκρυψεν τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. 19 Μετὰ δὲ χρόνον
πολὺν ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων, καὶ συναίρει μετ'
αὐτῶν λόγον. 20 Καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν
προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα, λέγων, Κύριε, πέντε
τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα
ἐπ' αὐτοῖς. 21 Ἔφη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ
καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω·
εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. 22 Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ
τὰ δύο τάλαντα λαβὼν εἶπεν, Κύριε, δύο τάλαντά μοι
παρέδωκας· ἴδε, ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς.

25.6 ἔρχεται ♦ —
25.6 αὐτοῦ ♦ [αὐτοῦ]
25.7 ἀυτῶν ♦ ἑαυτῶν
25.8 εἶπον ♦ εἶπαν
25.9 οὐκ ♦ οὐ μὴ
25.9 δὲ μᾶλλον ♦ μᾶλλον
25.13 ἐν ᾗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται ♦ —
25.16 δὲ ♦ —
25.16 εἰργάσατο ♦ ἠργάσατο
25.16 ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα ♦ ἐκέρδησεν ἄλλα πέντε
25.17 καὶ ὁ ♦ ὁ
25.17 καὶ αὐτὸς ♦ —
25.18 ἐν τῇ γῇ καὶ ἀπέκρυψεν ♦ γῆν καὶ ἔκρυψεν
25.19 χρόνον πολὺν ♦ πολὺν χρόνον
25.19 μετ' αὐτῶν λόγον ♦ λόγον μετ' αὐτῶν
25.20 ἐπ' αὐτοῖς ♦ —
25.21 δὲ ♦ —
25.22 δὲ ♦ [δὲ]
25.22 λαβὼν ♦ —
25.22 ἐπ' αὐτοῖς ♦ —

23 Ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ
ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν
χαρὰν τοῦ κυρίου σου. 24 Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον
εἰληφὼς εἶπεν, Κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος,
θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν οὐ
διεσκόρπισας· 25 καὶ φοβηθείς, ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν
σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε, ἔχεις τὸ σόν. 26 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ
εἶπεν αὐτῷ, Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρέ, ᾔδεις ὅτι θερίζω ὅπου
οὐκ ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα· 27 ἔδει οὖν σε
βαλεῖν τὸ ἀργύριόν μου τοῖς τραπεζίταις, καὶ ἐλθὼν ἐγὼ
ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. 28 Ἄρατε οὖν ἀπ᾽ αὐτοῦ τὸ
τάλαντον, καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα. 29 Τῷ γὰρ
ἔχοντι παντὶ δοθήσεται, καὶ περισσευθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ
ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει, ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ. 30 Καὶ τὸν ἀχρεῖον
δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον. Ἐκεῖ ἔσται ὁ
κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

31 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ
πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ᾽ αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου
δόξης αὐτοῦ, 32 καὶ συναχθήσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ
ἔθνη, καὶ ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ᾽ ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν
ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων· 33 καὶ στήσει τὰ μὲν
πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. 34 Τότε
ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, Δεῦτε, οἱ εὐλογημένοι
τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν
βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. 35 Ἐπείνασα γάρ, καὶ
ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με· ξένος ἤμην,
καὶ συνηγάγετέ με· 36 γυμνός, καὶ περιεβάλετέ με· ἠσθένησα,
καὶ ἐπεσκέψασθέ με· ἐν φυλακῇ ἤμην, καὶ ἤλθετε πρός με.
37 Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι, λέγοντες, Κύριε, πότε
σὲ εἴδομεν πεινῶντα, καὶ ἐθρέψαμεν; Ἢ διψῶντα, καὶ
ἐποτίσαμεν; 38 Πότε δέ σε εἴδομεν ξένον, καὶ συνηγάγομεν; Ἢ
γυμνόν, καὶ περιεβάλομεν; 39 Πότε δέ σε εἴδομεν ἀσθενῆ, ἢ ἐν
φυλακῇ, καὶ ἤλθομεν πρός σε; 40 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς
ἐρεῖ αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ᾽ ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων

25.27 οὖν σε ♦ σε οὖν
25.27 τὸ ἀργύριόν ♦ τὰ ἀργύριά
25.29 ἀπὸ δὲ τοῦ ♦ τοῦ δὲ
25.31 ἅγιοι ♦ —
25.32 συναχθήσεται ♦ συναχθήσονται
25.32 ἀφοριεῖ ♦ ἀφορίσει
25.36 ἤλθετε ♦ ἤλθατε
25.39 ἀσθενῆ ♦ ἀσθενοῦντα

τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. 41 Τότε ἐρεῖ
καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων, Πορεύεσθε ἀπ’ ἐμοῦ, οἱ κατηραμένοι, εἰς
τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς
ἀγγέλοις αὐτοῦ. 42 Ἐπείνασα γάρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν·
ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με· 43 ξένος ἤμην, καὶ οὐ
συνηγάγετέ με· γυμνός, καὶ οὐ περιεβάλετέ με· ἀσθενής, καὶ ἐν
φυλακῇ, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. 44 Τότε ἀποκριθήσονται καὶ
αὐτοί, λέγοντες, Κύριε, πότε σὲ εἴδομεν πεινῶντα, ἢ διψῶντα, ἢ
ξένον, ἢ γυμνόν, ἢ ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐ διηκονήσαμέν
σοι; 45 Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς, λέγων, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ’
ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ
ἐποιήσατε. 46 Καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον· οἱ
δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

26 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους
τούτους, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, 2 Οἴδατε ὅτι μετὰ
δύο ἡμέρας τὸ Πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι. 3 Τότε συνήχθησαν οἱ
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς
τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα, 4 καὶ
συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλῳ κρατήσωσιν καὶ
ἀποκτείνωσιν. 5 Ἔλεγον δέ, Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος
γένηται ἐν τῷ λαῷ. 6 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν
οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, 7 προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ
ἀλάβαστρον μύρου ἔχουσα βαρυτίμου, καὶ κατέχεεν ἐπὶ τὴν
κεφαλὴν αὐτοῦ ἀνακειμένου. 8 Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
ἠγανάκτησαν, λέγοντες, Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη; 9 Ἠδύνατο γὰρ
τοῦτο τὸ μύρον πραθῆναι πολλοῦ, καὶ δοθῆναι ⸀πτωχοῖς.⸃ τοῖς πτωχοῖς
10 Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τί κόπους παρέχετε τῇ
γυναικί; Ἔργον γὰρ καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμέ. 11 ⸀Πάντοτε γὰρ Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε
τοὺς πτωχοὺς⸃ ἔχετε μεθ’ ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.
12 Βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου, πρὸς
τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. 13 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν
κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται

25.41 οἱ ♦ [οἱ]
26.3 γραμματεῖς καὶ οἱ ♦ —
26.7 ἀλάβαστρον μύρου ἔχουσα ♦ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου
26.7 τὴν κεφαλὴν ♦ τῆς κεφαλῆς
26.8 αὐτοῦ ♦ —
26.9 Ἠδύνατο ♦ Ἐδύνατο
26.9 τὸ μύρον ♦ —
26.10 εἰργάσατο ♦ ἠργάσατο

καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη, εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. 14 Τότε πορευθεὶς
εἷς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς
καὶ ἐγὼ ἀρχιερεῖς, 15 εἶπεν, Τί θέλετέ μοι δοῦναι, ⸂κἀγὼ⸃ ὑμῖν
παραδώσω αὐτόν; Οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια.
16 Καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ.

17 Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ
ἑτοιμάσωμέν Ἰησοῦ, λέγοντες αὐτῷ, Ποῦ θέλεις ⸂ἑτοιμάσομέν⸃ σοι φαγεῖν τὸ
Πάσχα; 18 Ὁ δὲ εἶπεν, Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα,
καὶ εἴπατε αὐτῷ, Ὁ διδάσκαλος λέγει, Ὁ καιρός μου ἐγγύς
ἐστιν· πρὸς σὲ ποιῶ τὸ Πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. 19 Καὶ
ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ
ἡτοίμασαν τὸ Πάσχα. 20 Ὀψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ
τῶν δώδεκα. 21 Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν
ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. 22 Καὶ λυπούμενοι σφόδρα
ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕκαστος αὐτῶν, Μήτι ἐγώ εἰμι, κύριε;
23 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ὁ ἐμβάψας μετ’ ἐμοῦ ἐν τῷ τρυβλίῳ
τὴν χεῖρα, οὗτός με παραδώσει. 24 Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ
ἐκείνῳ, δι’ οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν
αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. 25 Ἀποκριθεὶς δὲ
Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν εἶπεν, Μήτι ἐγώ εἰμι, ῥαββί; Λέγει
αὐτῷ, Σὺ εἶπας. 26 Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς τὸν
ἄρτον, καὶ εὐχαριστήσας, ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς,
καὶ εἶπεν, Λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου. 27 Καὶ
λαβὼν τὸ ποτήριον, καὶ εὐχαριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων,
Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· 28 τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς
καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν
ἁμαρτιῶν. 29 Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπ’ ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ
γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ
πίνω μεθ’ ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός μου.

30 Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.

26.17 αὐτῷ ♦ —
26.17 ἑτοιμάσομέν ♦ ἑτοιμάσωμέν
26.22 ἕκαστος αὐτῶν ♦ εἷς ἕκαστος
26.23 ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα ♦ τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ
26.26 τὸν ♦ —
26.26 εὐχαριστήσας ♦ εὐλογήσας
26.26 ἐδίδου ♦ δοὺς
26.26 καὶ εἶπεν ♦ εἶπεν
26.27 τὸ ♦ —
26.28 τὸ τῆς καινῆς ♦ τῆς
26.28 ἐκχυνόμενον ♦ ἐκχυννόμενον
26.29 ὅτι ♦ —
26.29 γεννήματος ♦ γενήματος

31 Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πάντες ὑμεῖς
σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· γέγραπται γάρ,
Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα τῆς
ποίμνης. 32 Μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν
Γαλιλαίαν. 33 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Εἰ πάντες
σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ ⌜δὲ οὐδέποτε⌝ οὐδέποτε
σκανδαλισθήσομαι. 34 Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι
ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτί, πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ
με. 35 Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ
μή σε ⌜ἀπαρνήσωμαι.⌝ Ὁμοίως δὲ καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον. ἀπαρνήσομαι

36 Τότε ἔρχεται μετ᾽ αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον
Γεθσημανῆ, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς, Καθίσατε αὐτοῦ, ἕως οὗ
ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ. 37 Καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ
τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου, ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν.
38 Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως
θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ᾽ ἐμοῦ. 39 Καὶ
προσελθὼν μικρόν, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος
καὶ λέγων, Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστιν, παρελθέτω ἀπ᾽ ἐμοῦ
τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ᾽ ὡς σύ. 40 Καὶ
ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητάς, καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας,
καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, Οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν
γρηγορῆσαι μετ᾽ ἐμοῦ; 41 Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ
εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ
ἀσθενής. 42 Πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσηύξατο, λέγων,
Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ᾽
ἐμοῦ, ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου. 43 Καὶ ἐλθὼν
εὑρίσκει αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ
ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. 44 Καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς ἀπελθὼν πάλιν
προσηύξατο ἐκ τρίτου, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. 45 Τότε ἔρχεται
πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς, Καθεύδετε τὸ

26.31 διασκορπισθήσεται ♦ διασκορπισθήσονται
26.33 δὲ οὐδέποτε ♦ οὐδέποτε
26.35 ἀπαρνήσωμαι ♦ ἀπαρνήσομαι
26.35 δὲ ♦ —
26.35 εἶπον ♦ εἶπαν
26.36 Γεθσημανῆ ♦ Γεθσημανὶ
26.36 οὗ ♦ [οὗ]
26.36 προσεύξωμαι ἐκεῖ ♦ ἐκεῖ προσεύξωμαι
26.38 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
26.39 προσελθὼν ♦ προελθὼν
26.39 παρελθέτω ♦ παρελθάτω
26.42 τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ᾽ ἐμοῦ ♦ παρελθεῖν
26.43 εὑρίσκει αὐτοὺς πάλιν ♦ πάλιν εὗρεν αὐτοὺς
26.44 ἀπελθὼν πάλιν ♦ πάλιν ἀπελθὼν
26.44 εἰπών ♦ εἰπὼν πάλιν
26.45 αὐτοῦ ♦ —
26.45 τὸ ♦ [τὸ]

λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἰδού, ἤγγικεν ἡ ὥρα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν. 46 Ἐγείρεσθε,
ἄγωμεν. Ἰδού, ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με.

47 Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδού, Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα
ἦλθεν, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων,
ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ. 48 Ὁ δὲ
παραδιδοὺς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον, λέγων, Ὃν ἂν
φιλήσω, αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτόν. 49 Καὶ εὐθέως
προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπεν, Χαῖρε, ῥαββί· καὶ κατεφίλησεν
αὐτόν. 50 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἑταῖρε, ἐφ' ᾧ πάρει; Τότε
προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ
ἐκράτησαν αὐτόν. 51 Καὶ ἰδού, εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ, ἐκτείνας
τὴν χεῖρα, ἀπέσπασεν τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ πατάξας τὸν
δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. 52 Τότε λέγει
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀπόστρεψόν σου τὴν μάχαιραν εἰς τὸν τόπον
αὐτῆς· πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρᾳ
ἀποθανοῦνται. 53 Ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι ἄρτι παρακαλέσαι
τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι πλείους ἢ δώδεκα
λεγεῶνας ἀγγέλων; 54 Πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαί, ὅτι
οὕτως δεῖ γενέσθαι; 55 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς
ὄχλοις, Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων
συλλαβεῖν με; Καθ' ἡμέραν πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμην διδάσκων
ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. 56 Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν,
ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. Τότε οἱ μαθηταὶ
πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον.

57 Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν
τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι
συνήχθησαν. 58 Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν,
ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως, καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ
τῶν ὑπηρετῶν, ἰδεῖν τὸ τέλος. 59 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
πρεσβύτεροι καὶ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν
κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως θανατώσωσιν αὐτόν. 60 Καὶ οὐχ εὗρον·

26.50 ᾧ ♦ ὃ
26.52 σου τὴν μάχαιραν ♦ τὴν μάχαιράν σου
26.52 μαχαίρᾳ ἀποθανοῦνται ♦ μαχαίρῃ ἀπολοῦνται
26.53 ἄρτι ♦ —
26.53 πλείους ἢ δώδεκα λεγεῶνας ♦ ἄρτι πλείω δώδεκα λεγιῶνας
26.55 ἐξήλθετε ♦ ἐξήλθατε
26.55 πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμην διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ ♦ ἐν τῷ ἱερῷ ἐκαθεζόμην διδάσκων
26.59 οἱ πρεσβύτεροι καὶ ♦ —
26.59 θανατώσωσιν αὐτόν ♦ αὐτὸν θανατώσωσιν

καὶ πολλῶν ψευδομαρτύρων προσελθόντων, οὐχ εὗρον.
61 Ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες εἶπον, Οὗτος
ἔφη, Δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τριῶν
ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι αὐτόν. 62 Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν
αὐτῷ, Οὐδὲν ἀποκρίνῃ; Τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; 63 Ὁ
δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ,
Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς εἰ σὺ εἶ
ὁ χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. 64 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Σὺ εἶπας.
Πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν
νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. 65 Τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξεν τὰ ἱμάτια
αὐτοῦ, λέγων ὅτι Ἐβλασφήμησεν· τί ἔτι χρείαν ἔχομεν
μαρτύρων; Ἴδε, νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ. 66 Τί
ὑμῖν δοκεῖ; Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον, Ἔνοχος θανάτου ἐστίν.
67 Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν
αὐτόν· οἱ δὲ ἐρράπισαν, 68 λέγοντες, Προφήτευσον ἡμῖν,
Χριστέ, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε;

69 Ὁ δὲ Πέτρος ἔξω ἐκάθητο ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσῆλθεν
αὐτῷ μία παιδίσκη, λέγουσα, Καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ
Γαλιλαίου. 70 Ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν αὐτῶν πάντων,
λέγων, Οὐκ οἶδα τί λέγεις. 71 Ἐξελθόντα δὲ αὐτὸν εἰς τὸν
πυλῶνα, εἶδεν αὐτὸν ἄλλη, καὶ λέγει αὐτοῖς ἐκεῖ, Καὶ οὗτος ἦν
μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. 72 Καὶ πάλιν ἠρνήσατο μεθ'
ὅρκου ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. 73 Μετὰ μικρὸν δὲ
προσελθόντες οἱ ἑστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ, Ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ
αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ. 74 Τότε ἤρξατο
καταθεματίζειν καὶ ὀμνύειν ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. Καὶ
εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. 75 Καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ
ῥήματος τοῦ Ἰησοῦ εἰρηκότος αὐτῷ ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα
φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με. Καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν
πικρῶς.

26.60 καὶ πολλῶν ♦ πολλῶν
26.60 ψευδομαρτύρων προσελθόντων οὐχ εὗρον ♦ προσελθόντων ψευδομαρτύρων
26.61 ψευδομάρτυρες ♦ —
26.61 εἶπον ♦ εἶπαν
26.61 αὐτόν ♦ —
26.63 ἀποκριθεὶς ♦ —
26.65 ὅτι ♦ —
26.65 βλασφημίαν αὐτοῦ ♦ βλασφημίαν
26.66 εἶπον ♦ εἶπαν
26.67 ἐρράπισαν ♦ ἐράπισαν
26.69 ἔξω ἐκάθητο ♦ ἐκάθητο ἔξω
26.70 αὐτῶν ♦ —
26.71 αὐτὸν εἰς ♦ εἰς
26.71 αὐτοῖς ἐκεῖ Καὶ ♦ τοῖς ἐκεῖ
26.72 μεθ' ♦ μετὰ
26.75 τοῦ Ἰησοῦ εἰρηκότος αὐτῷ ♦ Ἰησοῦ εἰρηκότος

27 Πρωΐας δὲ γενομένης, συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ
Ἰησοῦ, ὥστε θανατῶσαι αὐτόν· 2 καὶ δήσαντες αὐτὸν
ἀπήγαγον καὶ παρέδωκαν αὐτὸν Ποντίῳ Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι.

3 Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν ὅτι κατεκρίθη,
μεταμεληθεὶς ἀπέστρεψεν τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς
ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυτέροις, 4 λέγων, Ἥμαρτον
παραδοὺς αἷμα ἀθῷον. Οἱ δὲ εἶπον, Τί πρὸς ἡμᾶς; Σὺ ὄψει.
5 Καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ, ἀνεχώρησεν· καὶ ἀπελθὼν
ἀπήγξατο. 6 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια εἶπον, Οὐκ
ἔξεστιν βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματός
ἐστιν. 7 Συμβούλιον δὲ λαβόντες ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν
τοῦ κεραμέως, εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. 8 Διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς
ἐκεῖνος Ἀγρὸς Αἵματος, ἕως τῆς σήμερον. 9 Τότε ἐπληρώθη τὸ
ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Καὶ ἔλαβον τὰ
τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο
ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ· 10 καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ
κεραμέως, καθὰ συνέταξέν μοι κύριος.

11 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ
ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμών, λέγων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν
Ἰουδαίων; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ, Σὺ λέγεις. 12 Καὶ ἐν τῷ
κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν
πρεσβυτέρων, οὐδὲν ἀπεκρίνατο. 13 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος,
Οὐκ ἀκούεις πόσα σοῦ καταμαρτυροῦσιν; 14 Καὶ οὐκ ἀπεκρίθη
αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν.
15 Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἕνα τῷ ὄχλῳ
δέσμιον, ὃν ἤθελον. 16 Εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον,
λεγόμενον Βαραββᾶν. 17 Συνηγμένων οὖν αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς
ὁ Πιλάτος, Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν; Βαραββᾶν, ἢ Ἰησοῦν
τὸν λεγόμενον χριστόν; 18 Ἤδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν
αὐτόν. 19 Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλεν
πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ, λέγουσα, Μηδέν σοι καὶ τῷ δικαίῳ

27.2 αὐτὸν Ποντίῳ ♦ —
27.3 ἀπέστρεψεν ♦ ἔστρεψεν
27.3 τοῖς πρεσβυτέροις ♦ πρεσβυτέροις
27.4 εἶπον ♦ εἶπαν
27.4 ὄψει ♦ ὄψῃ
27.5 ἐν τῷ ναῷ ♦ εἰς τὸν ναὸν
27.6 εἶπον ♦ εἶπαν
27.11 ἔστη ♦ ἐστάθη
27.11 αὐτῷ ♦ —
27.12 τῶν πρεσβυτέρων ♦ πρεσβυτέρων
27.16 Βαραββᾶν ♦ [Ἰησοῦν] Βαραββᾶν
27.17 Βαραββᾶν ♦ [Ἰησοῦν τὸν] Βαραββᾶν

ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ’ ὄναρ δι’ αὐτόν. [20] Οἱ
δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους ἵνα
αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν.
[21] Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς, Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν
δύο ἀπολύσω ὑμῖν; Οἱ δὲ εἶπον, Βαραββᾶν. [22] Λέγει αὐτοῖς ὁ
Πιλάτος, Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν;
Λέγουσιν αὐτῷ πάντες, Σταυρωθήτω. [23] Ὁ δὲ ἡγεμὼν ἔφη, Τί
γὰρ κακὸν ἐποίησεν; Οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον, λέγοντες,
Σταυρωθήτω. [24] Ἰδὼν δὲ ὁ Πιλάτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ
μᾶλλον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ, ἀπενίψατο τὰς χεῖρας
ἀπέναντι τοῦ ὄχλου, λέγων, Ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ
δικαίου τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. [25] Καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς
εἶπεν, Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ’ ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. [26] Τότε
ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας
παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ.

[27] Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος, παραλαβόντες τὸν
Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ’ αὐτὸν ὅλην τὴν
σπεῖραν· [28] καὶ ἐκδύσαντες αὐτόν, περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα
κοκκίνην. [29] Καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν
ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ· καὶ
γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέπαιζον αὐτῷ, λέγοντες,
Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· [30] καὶ ἐμπτύσαντες εἰς
αὐτόν, ἔλαβον τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν
αὐτοῦ. [31] Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν
χλαμύδα, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἀπήγαγον
αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι.

[32] Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὀνόματι
Σίμωνα· τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.
[33] Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὅ ἐστιν
λεγόμενος Κρανίου Τόπος, [34] ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὄξος μετὰ
χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος οὐκ ἤθελεν πιεῖν.
[35] Σταυρώσαντες δὲ αὐτόν, διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ,

27.21 εἶπον ♦ εἶπαν Τὸν
27.22 αὐτῷ ♦ —
27.23 ἡγεμὼν ♦ —
27.24 τοῦ δικαίου ♦ —
27.28 περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην ♦ χλαμύδα κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ
27.29 τὴν κεφαλὴν ♦ τῆς κεφαλῆς
27.29 ἐπὶ τὴν δεξιὰν ♦ ἐν τῇ δεξιᾷ
27.29 ἐνέπαιζον ♦ ἐνέπαιξαν
27.29 ὁ βασιλεὺς ♦ βασιλεῦ
27.33 λεγόμενος Κρανίου Τόπος ♦ Κρανίου Τόπος λεγόμενος
27.34 ὄξος ♦ οἶνον
27.34 ἤθελεν ♦ ἠθέλησεν

βάλλοντες κλῆρον. 36 Καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ.
37 Καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ
γεγραμμένην, Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.
38 Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λῃσταί, εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ
εἷς ἐξ εὐωνύμων. 39 Οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν
αὐτόν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, 40 καὶ λέγοντες, Ὁ
καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον
σεαυτόν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.
41 Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν
γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων καὶ Φαρισαίων ἔλεγον,
42 Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. Εἰ βασιλεὺς
Ἰσραήλ ἐστιν, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ
πιστεύσομεν ἐπ᾽ αὐτῷ. 43 Πέποιθεν ἐπὶ τὸν θεόν· ῥυσάσθω νῦν
αὐτόν, εἰ θέλει αὐτόν. Εἶπεν γὰρ ὅτι θεοῦ εἰμι υἱός. 44 Τὸ δ᾽
αὐτὸ καὶ οἱ λῃσταὶ οἱ συσταυρωθέντες αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.

45 Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἕως
ὥρας ἐνάτης· 46 περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς
φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, Ἠλί, Ἠλί, λιμὰ σαβαχθανί; Τοῦτ᾽ ἔστιν,
Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες; 47 Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ
ἑστώτων ἀκούσαντες ἔλεγον ὅτι Ἠλίαν φωνεῖ οὗτος. 48 Καὶ
εὐθέως δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν, καὶ λαβὼν σπόγγον, πλήσας τε
ὄξους, καὶ περιθεὶς καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν. 49 Οἱ δὲ λοιποὶ
ἔλεγον, Ἄφες, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας σώσων αὐτόν. 50 Ὁ δὲ
Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ ἀφῆκεν τὸ πνεῦμα. 51 Καὶ
ἰδού, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν
ἕως κάτω· καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη· καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν· 52 καὶ
τὰ μνημεῖα ἀνεῴχθησαν· καὶ πολλὰ σώματα τῶν
κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθη· 53 καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν
μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν
πόλιν, καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς. 54 Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος καὶ
οἱ μετ᾽ αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμὸν καὶ
τὰ γενόμενα, ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες, Ἀληθῶς θεοῦ
υἱὸς ἦν οὗτος. 55 Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν

27.40 κατάβηθι ♦ [καὶ] κατάβηθι
27.41 δὲ ♦ —
27.41 καὶ Φαρισαίων ♦ —
27.42 Εἰ ♦ —
27.42 αὐτῷ ♦ αὐτόν
27.43 νῦν αὐτόν ♦ νῦν
27.44 αὐτῷ ♦ σὺν αὐτῷ
27.46 λιμὰ ♦ λεμα
27.46 ἵνα τί ♦ ἱνατί
27.47 ἑστώτων ♦ ἑστηκότων
27.51 εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω ♦ ἀπ᾽ ἄνωθεν ἕως κάτω εἰς δύο
27.52 ἠγέρθη ♦ ἠγέρθησαν

θεωροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς
Γαλιλαίας, διακονοῦσαι αὐτῷ· 56 ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ
Μαγδαληνή, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ μήτηρ, καὶ ἡ
μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

57 Ὀψίας δὲ γενομένης, ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ
Ἀριμαθαίας, τοὔνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθήτευσεν τῷ
Ἰησοῦ· 58 οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ, ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ
Ἰησοῦ. Τότε ὁ Πιλάτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα. 59 Καὶ
λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσὴφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ,
60 καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν
ἐν τῇ πέτρᾳ· καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ
μνημείου, ἀπῆλθεν. 61 Ἦν δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ ἡ
ἄλλη Μαρία, καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.

62 Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶν μετὰ τὴν Παρασκευήν,
συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλάτον,
63 λέγοντες, Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι
ζῶν, Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. 64 Κέλευσον οὖν
ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας· μήποτε
ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς κλέψωσιν αὐτόν, καὶ
εἴπωσιν τῷ λαῷ, Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη
πλάνη χείρων τῆς πρώτης. 65 Ἔφη δὲ αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Ἔχετε
κουστωδίαν· ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. 66 Οἱ δὲ
πορευθέντες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον, σφραγίσαντες τὸν λίθον,
μετὰ τῆς κουστωδίας.

28 Ὀψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν
σαββάτων, ἦλθεν Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ ἡ ἄλλη
Μαρία, θεωρῆσαι τὸν τάφον. 2 Καὶ ἰδού, σεισμὸς ἐγένετο
μέγας· ἄγγελος γὰρ κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, προσελθὼν
ἀπεκύλισεν τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας, καὶ ἐκάθητο ἐπάνω
αὐτοῦ. 3 Ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπή, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ
λευκὸν ὡσεὶ χιών. 4 Ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ
τηροῦντες καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροί. 5 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος

27.56 Ἰωσῆ ♦ Ἰωσὴφ
27.57 ἐμαθήτευσεν ♦ ἐμαθητεύθη
27.58 ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα ♦ ἀποδοθῆναι
27.59 σινδόνι ♦ [ἐν] σινδόνι
27.61 Μαρία ἡ ♦ Μαριὰμ ἡ
27.64 νυκτὸς ♦ —
27.65 δὲ ♦ —
28.1 Μαρία ἡ ♦ Μαριὰμ ἡ
28.2 προσελθὼν ♦ καὶ προσελθὼν
28.2 ἀπὸ τῆς θύρας ♦ —
28.3 ἰδέα ♦ εἰδέα
28.3 ὡσεὶ ♦ ὡς
28.4 ἐγένοντο ὡσεὶ ♦ ἐγενήθησαν ὡς

εἶπεν ταῖς γυναιξίν, Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν
τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. 6 Οὐκ ἔστιν ὧδε· ἠγέρθη γάρ, καθὼς
εἶπεν. Δεῦτε, ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ κύριος. 7 Καὶ ταχὺ
πορευθεῖσαι εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν
νεκρῶν· καὶ ἰδού, προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν
ὄψεσθε· ἰδού, εἶπον ὑμῖν. 8 Καὶ ἐξελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ
μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης, ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. 9 Ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ ἰδού, Ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς, λέγων,
Χαίρετε. Αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας,
καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. 10 Τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ
φοβεῖσθε· ὑπάγετε, ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα
κἀκεῖ ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ⸀καὶ ἐκεῖ⸃ με ὄψονται.

11 Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδού, τινὲς τῆς κουστωδίας
ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ
γενόμενα. 12 Καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων,
συμβούλιόν τε λαβόντες, ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς
στρατιώταις, 13 λέγοντες, Εἴπατε ὅτι Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς
ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων. 14 Καὶ ἐὰν
ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτόν, καὶ
ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν. 15 Οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια
ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ
Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον.

16 Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν,
εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. 17 Καὶ ἰδόντες αὐτὸν
προσεκύνησαν αὐτῷ· οἱ δὲ ἐδίστασαν. 18 Καὶ προσελθὼν ὁ
Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς, λέγων, Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν
οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς. 19 Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ
ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ
Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος· 20 διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν
πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδού, ἐγὼ μεθ᾽ ὑμῶν εἰμι
πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ἀμήν.

28.6 ὁ κύριος ♦ —
28.8 ἐξελθοῦσαι ♦ ἀπελθοῦσαι
28.9 Ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ♦ —
28.9 ἀπήντησεν ♦ ὑπήντησεν
28.10 καὶ ἐκεῖ ♦ κἀκεῖ
28.14 αὐτόν ♦ [αὐτὸν]
28.15 σήμερον ♦ σήμερον [ἡμέρας]
28.17 αὐτῷ ♦ —
28.18 γῆς ♦ [τῆς] γῆς
28.19 μαθητεύσατε ♦ οὖν μαθητεύσατε
28.20 Ἀμήν ♦ —

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ

Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ χριστοῦ, υἱοῦ τοῦ θεοῦ·
2 Ὡς γέγραπται ἐν τοῖς προφήταις, Ἰδού, ἐγὼ
ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς
κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. 3 Φωνὴ βοῶντος
ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς
τρίβους αὐτοῦ. 4 Ἐγένετο Ἰωάννης βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ
κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. 5 Καὶ
ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα, καὶ οἱ
Ἱεροσολυμῖται, καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες ἐν τῷ Ἰορδάνῃ
ποταμῷ ὑπ᾽ αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.
6 Ἦν δὲ ὁ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου, καὶ ζώνην
δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἐσθίων ἀκρίδας καὶ
μέλι ἄγριον. 7 Καὶ ἐκήρυσσεν, λέγων, Ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός
μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν
ὑποδημάτων αὐτοῦ. 8 Ἐγὼ μὲν ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι· αὐτὸς
δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

9 Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ
Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν
Ἰορδάνην. 10 Καὶ εὐθέως ἀναβαίνων ἀπὸ τοῦ ὕδατος, εἶδεν
σχιζομένους τοὺς οὐρανούς, καὶ τὸ πνεῦμα ⸀ὡσεὶ⸀ περιστερὰν ὡς
καταβαῖνον ἐπ᾽ αὐτόν· 11 καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν, Σὺ
εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

12 Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον.
13 Καὶ ἦν ἐκεῖ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος

1.1 υἱοῦ τοῦ θεοῦ ♦ [υἱοῦ θεοῦ]
1.2 Ὡς ♦ Καθὼς
1.2 τοῖς προφήταις ♦ τῷ Ἠσαΐᾳ τῷ προφήτῃ
1.2 ἐγὼ ♦ —
1.2 ἔμπροσθέν σου ♦ —
1.4 βαπτίζων ♦ [ὁ] βαπτίζων
1.5 καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες ♦ πάντες καὶ ἐβαπτίζοντο
1.5 ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ᾽ αὐτοῦ ♦ ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ
1.6 Ἦν δὲ ♦ καὶ ἦν
1.8 μὲν ♦ —
1.8 ὑμᾶς ἐν ὕδατι ♦ ὑμᾶς ὕδατι
1.9 ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην ♦ εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου
1.10 εὐθέως ♦ εὐθὺς
1.10 ἀπὸ ♦ ἐκ
1.10 ὡσεὶ ♦ ὡς
1.10 ἐπ᾽ ♦ εἰς
1.11 ᾧ ♦ σοὶ
1.13 ἐκεῖ ♦ —
1.13 ἡμέρας τεσσαράκοντα ♦ τεσσεράκοντα ἡμέρας

ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων, καὶ οἱ ἄγγελοι
διηκόνουν αὐτῷ.

14 Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς
εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τοῦ
θεοῦ, 15 καὶ λέγων ὅτι Πεπλήρωται ὁ καιρός, καὶ ἤγγικεν ἡ
βασιλεία τοῦ θεοῦ· μετανοεῖτε, καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

16 Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν
Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, τοῦ Σίμωνος
βάλλοντας ἀμφίβληστρον ἐν τῇ θαλάσσῃ· ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς.
17 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω
ὑμᾶς γενέσθαι ἁλιεῖς ἀνθρώπων. 18 Καὶ εὐθέως ἀφέντες τὰ
δίκτυα αὐτῶν, ἠκολούθησαν αὐτῷ. 19 Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν
ὀλίγον, εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ
δίκτυα. 20 Καὶ εὐθέως ἐκάλεσεν αὐτούς· καὶ ἀφέντες τὸν
πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν
ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

21 Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καπερναούμ· καὶ εὐθέως τοῖς
σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγήν, ἐδίδασκεν. 22 Καὶ
ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς
ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. 23 Καὶ ἦν ἐν τῇ
συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ
ἀνέκραξεν, 24 λέγων, Ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ;
Ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; Οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. 25 Καὶ
ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Φιμώθητι, καὶ ἔξελθε ἐξ
αὐτοῦ. 26 Καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον καὶ
κράξαν φωνῇ μεγάλῃ, ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. 27 Καὶ ἐθαμβήθησαν
πάντες, ὥστε συζητεῖν πρὸς ἑαυτούς, λέγοντας, Τί ἐστιν τοῦτο;
Τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη, ὅτι κατ’ ἐξουσίαν καὶ τοῖς
πνεύμασιν τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

1.14 τῆς βασιλείας ♦ —
1.16 Περιπατῶν δὲ ♦ Καὶ παράγων
1.16 αὐτοῦ τοῦ ♦ —
1.16 βάλλοντας ἀμφίβληστρον ♦ ἀμφιβάλλοντας
1.18 εὐθέως ♦ εὐθὺς
1.18 αὐτῶν ♦ —
1.19 ἐκεῖθεν ♦ —
1.20 εὐθέως ♦ εὐθὺς
1.21 Καπερναούμ καὶ εὐθέως ♦ Καφαρναούμ καὶ εὐθὺς
1.23 ἦν ♦ εὐθὺς ἦν
1.24 Ἔα ♦ —
1.26 κράξαν ♦ φωνῆσαν
1.27 πάντες ♦ ἅπαντες
1.27 Τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη ὅτι ♦ διδαχὴ καινὴ

28 Ἐξῆλθεν δὲ ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς
Γαλιλαίας.

29 Καὶ εὐθέως ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες, ἦλθον εἰς τὴν
οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου, μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου.
30 Ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα, καὶ εὐθέως
λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς· 31 καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτήν,
κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς· καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετὸς
εὐθέως, καὶ διηκόνει αὐτοῖς.

32 Ὀψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν
πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους· 33 καὶ ἡ
πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν πρὸς τὴν θύραν. 34 Καὶ
ἐθεράπευσεν πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις, καὶ
δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλεν, καὶ οὐκ ἤφιεν λαλεῖν τὰ δαιμόνια,
ὅτι ᾔδεισαν ⸀αὐτόν.⸁ ⸀αὐτόν χριστὸν εἶναι⸁

35 Καὶ πρωῒ ἔννυχον λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθεν, καὶ ἀπῆλθεν
εἰς ἔρημον τόπον, κἀκεῖ προσηύχετο. 36 Καὶ κατεδίωξαν αὐτὸν
ὁ Σίμων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ· 37 καὶ εὑρόντες αὐτὸν λέγουσιν
αὐτῷ ὅτι Πάντες σε ζητοῦσιν. 38 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἄγωμεν εἰς
τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα καὶ ἐκεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ
ἐξελήλυθα. 39 Καὶ ἦν κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν εἰς
ὅλην τὴν Γαλιλαίαν, καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.

40 Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρός, παρακαλῶν αὐτὸν καὶ
γονυπετῶν αὐτόν, καὶ λέγων αὐτῷ ὅτι Ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με
καθαρίσαι. 41 Ὁ δὲ Ἰησοῦς σπλαγχνισθείς, ἐκτείνας τὴν χεῖρα,
ἥψατο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ, Θέλω, καθαρίσθητι. 42 Καὶ
εἰπόντος αὐτοῦ εὐθέως ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ
ἐκαθαρίσθη. 43 Καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ, εὐθέως ἐξέβαλεν
αὐτόν, 44 καὶ λέγει αὐτῷ, Ὅρα, μηδενὶ μηδὲν εἴπῃς· ἀλλ'

1.28 Ἐξῆλθεν δὲ ♦ Καὶ ἐξῆλθεν
1.28 εἰς ♦ πανταχοῦ εἰς
1.29 εὐθέως ♦ εὐθὺς
1.30 εὐθέως ♦ εὐθὺς
1.31 αὐτῆς ♦ —
1.31 εὐθέως ♦ —
1.33 ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν ♦ ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυνηγμένη
1.35 ἔννυχον ♦ ἔννυχα
1.36 κατεδίωξαν ♦ κατεδίωξεν
1.36 ὁ ♦ —
1.37 εὑρόντες αὐτὸν ♦ εὗρον αὐτὸν καὶ
1.37 σε ζητοῦσιν ♦ ζητοῦσίν σε
1.38 Ἄγωμεν ♦ Ἄγωμεν ἀλλαχοῦ
1.38 ἐξελήλυθα ♦ ἐξῆλθον
1.39 ἦν ♦ ἦλθεν
1.39 ἐν ταῖς συναγωγαῖς ♦ εἰς τὰς συναγωγὰς
1.40 καὶ γονυπετῶν αὐτόν ♦ [καὶ γονυπετῶν]
1.41 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ♦ Καὶ
1.41 ἥψατο αὐτοῦ ♦ αὐτοῦ ἥψατο
1.42 εἰπόντος αὐτοῦ ♦ —
1.42 εὐθέως ♦ εὐθὺς
1.43 εὐθέως ♦ εὐθὺς
1.44 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ

ὕπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ
καθαρισμοῦ σου ἃ προσέταξεν Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.
45 Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν
λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν
εἰσελθεῖν, ἀλλ' ἔξω ἐν ἐρήμοις τόποις ἦν· καὶ ἤρχοντο πρὸς
αὐτὸν πανταχόθεν.

2 Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν εἰς Καπερναοὺμ δι' ἡμερῶν· καὶ
ἠκούσθη ὅτι εἰς οἶκόν ἐστιν. 2 Καὶ εὐθέως συνήχθησαν
πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν· καὶ
ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. 3 Καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτόν,
παραλυτικὸν φέροντες, αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων. 4 Καὶ μὴ
δυνάμενοι προσεγγίσαι αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν
κράβαττον στέγην ὅπου ἦν, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσιν τὸν ⸀κράββατον⸃ ἐφ'
ᾧ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. 5 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν
αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ, Τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ
ἁμαρτίαι σου. 6 Ἦσαν δέ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ
καθήμενοι, καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, 7 Τί
οὗτος οὕτως λαλεῖ βλασφημίας; Τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας
εἰ μὴ εἷς, ὁ θεός; 8 Καὶ εὐθέως ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι
αὐτοῦ ὅτι οὕτως αὐτοὶ διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶπεν αὐτοῖς,
Τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; 9 Τί ἐστιν
εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ, Ἀφέωνταί σου αἱ
Ἔγειρε | κράβαττον ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν, ⸀Ἔγειραι,⸃ καὶ ἆρόν σου τὸν ⸀κράββατον,⸃
καὶ περιπάτει; 10 Ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ
ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἀνθρώπου ⸀ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς⸃ ἁμαρτίας — λέγει τῷ
ἔγειρε | κράβαττόν παραλυτικῷ — 11 Σοὶ λέγω, ⸀ἔγειραι⸃ καὶ ἆρον τὸν ⸀κράββατόν⸃
σου, καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. 12 Καὶ ἠγέρθη εὐθέως, καὶ

1.44 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
1.45 ἐν ♦ ἐπ'
1.45 πανταχόθεν ♦ πάντοθεν
2.1 εἰσῆλθεν ♦ εἰσελθὼν
2.1 Καπερναοὺμ ♦ Καφαρναοὺμ
2.1 καὶ ἠκούσθη ♦ ἠκούσθη
2.1 εἰς οἶκόν ♦ ἐν οἴκῳ
2.2 εὐθέως ♦ —
2.3 πρὸς αὐτόν παραλυτικὸν φέροντες ♦ φέροντες πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν
2.4 προσεγγίσαι ♦ προσενέγκαι
2.4 κράββατον ἐφ' ᾧ ♦ κράβαττον ὅπου
2.5 Ἰδὼν δὲ ♦ Καὶ ἰδὼν
2.5 ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου ♦ ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι
2.7 λαλεῖ βλασφημίας; ♦ λαλεῖ; Βλασφημεῖ.
2.8 εὐθέως ♦ εὐθὺς
2.8 αὐτοὶ ♦ —
2.8 εἶπεν ♦ λέγει
2.9 Ἀφέωνταί ♦ Ἀφίενταί
2.9 Ἔγειραι ♦ Ἔγειρε
2.9 σου τὸν κράββατον ♦ τὸν κράβαττόν σου
2.10 ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας ♦ ἁμαρτίας ἐπὶ τῆς γῆς
2.11 ἔγειραι καὶ ♦ ἔγειρε
2.11 κράββατόν ♦ κράβαττόν
2.12 εὐθέως καὶ ♦ καὶ εὐθὺς

ἄρας τὸν ⌜κράββατον,⌝ ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων· ὥστε κράβαττον
ἐξίστασθαι πάντας, καὶ δοξάζειν τὸν θεόν, λέγοντας ὅτι
Οὐδέποτε οὕτως εἴδομεν.

[13] Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος
ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. [14] Καὶ παράγων
εἶδεν ⌜Λευῒ⌝ τὸν τοῦ Ἀλφαίου καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ Λευῒν
λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. Καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.
[15] Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ
πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἦσαν γὰρ πολλοί, καὶ ἠκολούθησαν
αὐτῷ. [16] Καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, ἰδόντες αὐτὸν
ἐσθίοντα μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν, ἔλεγον τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ, Τί ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν
ἐσθίει καὶ πίνει; [17] Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Οὐ
χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ᾽ οἱ κακῶς ἔχοντες.
Οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλους εἰς
μετάνοιαν.

[18] Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων
νηστεύοντες· καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Διὰ τί οἱ
μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ
σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσιν; [19] Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ
δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ᾽ αὐτῶν
ἐστιν, νηστεύειν; Ὅσον χρόνον μεθ᾽ ἑαυτῶν ἔχουσιν τὸν
νυμφίον, οὐ δύνανται νηστεύειν· [20] ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν
ἀπαρθῇ ἀπ᾽ αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν
ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. [21] Καὶ οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους
ἀγνάφου ἐπιρράπτει ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· εἰ δὲ μή, αἴρει τὸ
πλήρωμα αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον σχίσμα

2.12 κράββατον ◆ κράβαττον
2.12 ἐναντίον ◆ ἔμπροσθεν
2.12 Οὐδέποτε οὕτως ◆ Οὕτως οὐδέποτε
2.14 Λευῒ ◆ Λευῒν
2.15 ἐγένετο ἐν τῷ ◆ γίνεται
2.15 ἠκολούθησαν ◆ ἠκολούθουν
2.16 καὶ οἱ Φαρισαῖοι ◆ τῶν Φαρισαίων
2.16 αὐτὸν ἐσθίοντα ◆ ὅτι ἐσθίει
2.16 τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἔλεγον ◆ ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν ἔλεγον
2.16 Τί ◆ —
2.16 καὶ πίνει ◆ —
2.17 Οὐ ◆ [ὅτι] Οὐ
2.17 εἰς μετάνοιαν ◆ —
2.18 τῶν Φαρισαίων νηστεύοντες ◆ Φαρισαῖοι νηστεύοντες
2.18 τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν ◆ μαθηταὶ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν
2.19 μεθ᾽ ἑαυτῶν ἔχουσιν τὸν νυμφίον ◆ ἔχουσιν τὸν νυμφίον μετ᾽ αὐτῶν
2.20 ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ◆ ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ
2.21 Καὶ οὐδεὶς ◆ Οὐδεὶς
2.21 ἐπιρράπτει ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ ◆ ἐπιράπτει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν
2.21 αὐτοῦ ◆ ἀπ᾽ αὐτοῦ

γίνεται. 22 Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς·
εἰ δὲ μή, ῥήσσει ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος
ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς
καινοὺς βλητέον.

23 Καὶ ἐγένετο παραπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν διὰ
τῶν σπορίμων, καὶ ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὁδὸν ποιεῖν
τίλλοντες τοὺς στάχυας. 24 Καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ,
Ἴδε, τί ποιοῦσιν ἐν τοῖς σάββασιν ὃ οὐκ ἔξεστιν; 25 Καὶ αὐτὸς
ἔλεγεν αὐτοῖς, Οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυίδ, ὅτε
χρείαν ἔσχεν καὶ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; 26 Πῶς
εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐπὶ Ἀβιάθαρ ἀρχιερέως, καὶ
τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ
μὴ τοῖς ἱερεῦσιν, καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσιν; 27 Καὶ
ἔλεγεν αὐτοῖς, Τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, οὐχ ὁ
ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον· 28 ὥστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

3 Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν εἰς τὴν συναγωγήν, καὶ ἦν ἐκεῖ
ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα. 2 Καὶ παρετήρουν
αὐτὸν εἰ τοῖς σάββασιν θεραπεύσει αὐτόν, ἵνα κατηγορήσωσιν
αὐτοῦ. 3 Καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν
χεῖρα, Ἔγειραι εἰς τὸ μέσον. 4 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἔξεστιν τοῖς
σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι, ἢ κακοποιῆσαι; Ψυχὴν σῶσαι, ἢ
ἀποκτεῖναι; Οἱ δὲ ἐσιώπων. 5 Καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ'
ὀργῆς, συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν,
λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. Καὶ ἐξέτεινεν, καὶ
ἀπεκατεστάθη ⌜ἀποκατεστάθη⌝ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. 6 Καὶ
ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι εὐθέως μετὰ τῶν Ἡρῳδιανῶν
συμβούλιον ἐποίουν κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.
7 Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς τὴν

2.22 ῥήσσει ♦ ῥήξει
2.22 ὁ νέος ♦ —
2.22 ἐκχεῖται ♦ ἀπόλλυται
2.22 ἀπολοῦνται ♦ —
2.22 βλητέον ♦ —
2.23 παραπορεύεσθαι αὐτὸν ♦ αὐτὸν
2.23 διὰ ♦ παραπορεύεσθαι διὰ
2.23 ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ♦ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤρξαντο
2.24 ἐν ♦ —
2.25 αὐτὸς ἔλεγεν ♦ λέγει
2.26 τοῖς ἱερεῦσιν ♦ τοὺς ἱερεῖς
2.27 οὐχ ♦ καὶ οὐχ
3.3 ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα Ἔγειραι ♦ τὴν ξηρὰν χεῖρα ἔχοντι ἔγειρε
3.4 ἀγαθοποιῆσαι ♦ ἀγαθὸν ποιῆσαι
3.5 σου ♦ —
3.5 ἀποκατεστάθη ♦ ἀπεκατεστάθη
3.5 ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη ♦ —
3.6 εὐθέως ♦ εὐθὺς
3.6 ἐποίουν ♦ ἐδίδουν
3.7 ἀνεχώρησεν μετὰ ♦ μετὰ
3.7 πρὸς ♦ ἀνεχώρησεν πρὸς

θάλασσαν· καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ⌜ἠκολούθησαν⌝ ἠκολούθησεν
αὐτῷ, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, 8 καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων, καὶ ἀπὸ
τῆς Ἰδουμαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ οἱ περὶ Τύρον καὶ
Σιδῶνα, πλῆθος πολύ, ἀκούσαντες ὅσα ἐποίει, ἦλθον πρὸς
αὐτόν. 9 Καὶ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα πλοιάριον
προσκαρτερῇ αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν.
10 Πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ, ἵνα αὐτοῦ
ἅψωνται, ὅσοι εἶχον μάστιγας. 11 Καὶ τὰ πνεύματα τὰ
ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρει, προσέπιπτεν αὐτῷ, καὶ
ἔκραζεν, λέγοντα ὅτι Σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. 12 Καὶ πολλὰ
ἐπετίμα αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν.

13 Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος, καὶ προσκαλεῖται οὓς ἤθελεν
αὐτός· καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. 14 Καὶ ἐποίησεν δώδεκα, ἵνα
ὦσιν μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν, 15 καὶ
ἔχειν ἐξουσίαν θεραπεύειν τὰς νόσους, καὶ ἐκβάλλειν τὰ
δαιμόνια· 16 καὶ ἐπέθηκεν τῷ Σίμωνι ὄνομα Πέτρον· 17 καὶ
Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ
Ἰακώβου· καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὀνόματα Βοανεργές, ὅ ἐστιν,
Υἱοὶ Βροντῆς· 18 καὶ Ἀνδρέαν, καὶ Φίλιππον, καὶ
Βαρθολομαῖον, καὶ Ματθαῖον, καὶ Θωμᾶν, καὶ Ἰάκωβον τὸν
τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Θαδδαῖον, καὶ Σίμωνα τὸν Κανανίτην,
19 καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην, ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.

Καὶ ἔρχονται εἰς οἶκον· 20 καὶ συνέρχεται πάλιν ὄχλος,
ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μήτε ἄρτον φαγεῖν. 21 Καὶ
ἀκούσαντες οἱ παρ᾽ αὐτοῦ ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον
γὰρ ὅτι Ἐξέστη. 22 Καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων
καταβάντες ἔλεγον ὅτι Βεελζεβοὺλ ἔχει, καὶ ὅτι Ἐν τῷ ἄρχοντι
τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. 23 Καὶ
προσκαλεσάμενος αὐτούς, ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς, Πῶς
δύναται Σατανᾶς Σατανᾶν ἐκβάλλειν; 24 Καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ᾽

3.7 ἠκολούθησαν αὐτῷ ♦ [ἠκολούθησεν]
3.8 οἱ ♦ —
3.8 ἀκούσαντες ♦ ἀκούοντες
3.11 ἐθεώρει προσέπιπτεν ♦ ἐθεώρουν προσέπιπτον
3.11 ἔκραζεν λέγοντα ♦ ἔκραζον λέγοντες
3.12 φανερὸν αὐτὸν ♦ αὐτὸν φανερὸν
3.14 δώδεκα ♦ δώδεκα [οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν]
3.15 θεραπεύειν τὰς νόσους καὶ ♦ —
3.16 καὶ ἐπέθηκεν τῷ Σίμωνι ὄνομα ♦ [καὶ ἐποίησεν τοὺς δώδεκα] καὶ ἐπέθηκεν ὄνομα τῷ Σίμωνι
3.17 ὀνόματα Βοανεργές ♦ ὀνόμα[τα] Βοανηργές
3.18 Ματθαῖον ♦ Μαθθαῖον
3.18 Κανανίτην ♦ Καναναῖον
3.19 Ἰσκαριώτην ♦ Ἰσκαριώθ
3.19 ἔρχονται ♦ ἔρχεται
3.20 ὄχλος ♦ [ὁ] ὄχλος
3.20 μήτε ♦ μηδὲ

ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ βασιλεία ἐκείνη.
25 Καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ’ ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ
οἰκία ἐκείνη. 26 Καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς ἀνέστη ἐφ’ ἑαυτὸν καὶ
μεμέρισται, οὐ δύναται σταθῆναι, ἀλλὰ τέλος ἔχει. 27 Οὐδεὶς
δύναται τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ,
διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δήσῃ, καὶ τότε τὴν
διαρπάσει οἰκίαν αὐτοῦ ⌜διαρπάσῃ.⌝ 28 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πάντα
ἀφεθήσεται τὰ ἁμαρτήματα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, καὶ
βλασφημίαι ὅσας ἂν βλασφημήσωσιν· 29 ὃς δ’ ἂν
βλασφημήσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν
αἰῶνα, ἀλλ’ ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου κρίσεως. 30 Ὅτι ἔλεγον,
Πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει.

31 Ἔρχονται οὖν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἔξω
ἑστῶτες ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν, φωνοῦντες αὐτόν. 32 Καὶ
ἐκάθητο ὄχλος περὶ αὐτόν· εἶπον δὲ αὐτῷ, Ἰδού, ἡ μήτηρ σου
καὶ οἱ ἀδελφοί σου καὶ αἱ ἀδελφαί σου ἔξω ζητοῦσίν σε.
33 Καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων, Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου ἢ οἱ
ἀδελφοί μου; 34 Καὶ περιβλεψάμενος κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτὸν
καθημένους, λέγει, Ἴδε, ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου.
35 Ὃς γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου
καὶ ἀδελφή μου καὶ μήτηρ ἐστίν.

4 Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν. Καὶ
συνήχθη πρὸς αὐτὸν ὄχλος πολύς, ὥστε αὐτὸν ἐμβάντα εἰς
τὸ πλοῖον καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν

3.25 δύναται σταθῆναι ἡ οἰκία ἐκείνη ♦ δυνήσεται ἡ οἰκία ἐκείνη σταθῆναι
3.26 μεμέρισται ♦ ἐμερίσθη
3.26 σταθῆναι ♦ στῆναι
3.27 Οὐδεὶς δύναται ♦ Ἀλλ’ οὐ δύναται οὐδεὶς
3.27 τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν ♦ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν τὰ σκεύη
3.27 διαρπάσῃ ♦ διαρπάσει
3.28 τὰ ἁμαρτήματα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων ♦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα
3.28 καὶ ♦ καὶ αἱ
3.28 ὅσας ἂν ♦ ὅσα ἐὰν
3.29 ἀλλ’ ♦ ἀλλὰ
3.29 κρίσεως ♦ ἁμαρτήματος
3.31 Ἔρχονται οὖν ♦ Καὶ ἔρχεται
3.31 οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ ♦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ
3.31 ἑστῶτες ♦ στήκοντες
3.31 φωνοῦντες ♦ καλοῦντες
3.32 ὄχλος περὶ αὐτόν ♦ περὶ αὐτὸν ὄχλος
3.32 εἶπον δὲ ♦ καὶ λέγουσιν
3.32 καὶ αἱ ἀδελφαί σου ♦ [καὶ αἱ ἀδελφαί σου]
3.33 ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων ♦ ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει
3.33 ἢ οἱ ♦ καὶ οἱ
3.33 ἀδελφοί μου ♦ ἀδελφοί [μου]
3.34 κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτὸν ♦ τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλῳ
3.35 γὰρ ♦ [γὰρ]
3.35 ἀδελφή μου ♦ ἀδελφὴ
4.1 συνήχθη ♦ συνάγεται
4.1 πολύς ♦ πλεῖστος
4.1 ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον ♦ εἰς πλοῖον ἐμβάντα

θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦν. [2] Καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν
παραβολαῖς πολλά, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ,
[3] Ἀκούετε· ἰδού, ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι· [4] καὶ ἐγένετο
ἐν τῷ σπείρειν, ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθεν τὰ
πετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτό. [5] Ἄλλο δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ
πετρῶδες, ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν· καὶ εὐθέως ἐξανέτειλεν,
διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· [6] ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος
ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. [7] Καὶ ἄλλο
ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ
συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκεν. [8] Καὶ ἄλλο ἔπεσεν
εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν· καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ
αὐξάνοντα, καὶ ἔφερεν ἐν τριάκοντα, καὶ ἐν ἑξήκοντα, καὶ ἐν
ἑκατόν. [9] Καὶ ἔλεγεν Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.

[10] Ὅτε δὲ ἐγένετο καταμόνας, ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ περὶ
αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα τὴν παραβολήν. [11] Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς,
Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὸ μυστήριον τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ·
ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω, ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται· [12] ἵνα
βλέποντες βλέπωσιν, καὶ μὴ ἴδωσιν· καὶ ἀκούοντες ἀκούωσιν,
καὶ μὴ συνιῶσιν· μήποτε ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἀφεθῇ αὐτοῖς τὰ
ἁμαρτήματα. [13] Καὶ λέγει αὐτοῖς, Οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν
ταύτην; Καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε; [14] Ὁ
σπείρων τὸν λόγον σπείρει. [15] Οὗτοι δέ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδόν,
ὅπου σπείρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθέως ἔρχεται ὁ
Σατανᾶς καὶ αἴρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον ἐν ταῖς καρδίαις
αὐτῶν. [16] Καὶ οὗτοί εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη
σπειρόμενοι, οἵ, ὅταν ἀκούσωσιν τὸν λόγον, εὐθέως μετὰ χαρᾶς
λαμβάνουσιν αὐτόν, [17] καὶ οὐκ ἔχουσιν ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς,
ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν· εἶτα γενομένης θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ
τὸν λόγον, εὐθέως σκανδαλίζονται. [18] Καὶ οὗτοί εἰσιν οἱ εἰς

4.1 ἦν ♦ ἦσαν
4.3 τοῦ ♦ —
4.5 Ἄλλο δὲ ♦ καὶ ἄλλο
4.5 εὐθέως ♦ εὐθὺς
4.6 ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ♦ καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος
4.8 ἄλλο ♦ ἄλλα
4.8 αὐξάνοντα ♦ αὐξανόμενα
4.8 ἐν...ἐν...ἐν ♦ ἕν...ἕν...ἕν
4.9 Ὁ ἔχων ♦ ὃς ἔχει
4.10 Ὅτε δὲ ἐγένετο καταμόνας ἠρώτησαν ♦ Καὶ ὅτε ἐγένετο κατὰ μόνας ἠρώτων
4.10 τὴν παραβολήν ♦ τὰς παραβολάς
4.11 δέδοται γνῶναι τὸ μυστήριον ♦ τὸ μυστήριον δέδοται
4.12 τὰ ἁμαρτήματα ♦ —
4.15 εὐθέως ♦ εὐθὺς
4.15 ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν ♦ εἰς αὐτούς
4.16 ὁμοίως ♦ —
4.16 εὐθέως ♦ εὐθὺς
4.17 εὐθέως ♦ εὐθὺς
4.18 οὗτοί ♦ ἄλλοι

τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι, οἱ τὸν λόγον ἀκούοντες, 19 καὶ αἱ
μέριμναι τοῦ αἰῶνος τούτου, καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου, καὶ αἱ
περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι συμπνίγουσιν τὸν
λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. 20 Καὶ οὗτοί εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν
τὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσιν τὸν λόγον, καὶ
παραδέχονται, καὶ καρποφοροῦσιν, ἐν τριάκοντα, καὶ ἐν
ἑξήκοντα, καὶ ἐν ἑκατόν.

21 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Μήτι ὁ λύχνος ἔρχεται ἵνα ὑπὸ τὸν
μόδιον τεθῇ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; Οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν
ἐπιτεθῇ; 22 Οὐ γάρ ἐστίν τι κρυπτόν, ὃ ἐὰν μὴ φανερωθῇ· οὐδὲ
ἐγένετο ἀπόκρυφον, ἀλλ᾽ ἵνα εἰς φανερὸν ἔλθῃ. 23 Εἴ τις ἔχει
ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. 24 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Βλέπετε τί
ἀκούετε. Ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν, καὶ
προστεθήσεται ὑμῖν τοῖς ἀκούουσιν. 25 Ὃς γὰρ ἂν ἔχῃ,
δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ᾽
αὐτοῦ.

26 Καὶ ἔλεγεν, Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ὡς ἐὰν
ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, 27 καὶ καθεύδῃ καὶ
ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος βλαστάνῃ καὶ
μηκύνηται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός. 28 Αὐτομάτη γὰρ ἡ γῆ
καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτα στάχυν, εἶτα πλήρη σῖτον ἐν
τῷ στάχυϊ. 29 Ὅταν δὲ παραδῷ ὁ καρπός, εὐθέως ἀποστέλλει
τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός.

ὁμοιώσομεν 30 Καὶ ἔλεγεν, Τίνι ⸢ὁμοιώσωμεν⸣ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ;
Ἢ ἐν ποίᾳ παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν; 31 Ὡς κόκκον
σινάπεως, ὅς, ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερος πάντων τῶν
σπερμάτων ἐστὶν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς· 32 καὶ ὅταν σπαρῇ,

4.18 οἱ τὸν ♦ οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν
4.18 ἀκούοντες ♦ ἀκούσαντες
4.19 τούτου ♦ —
4.20 οὗτοί ♦ ἐκεῖνοί
4.20 ἐν...ἐν...ἐν ♦ ἕν...ἕν...ἕν
4.21 ὁ λύχνος ἔρχεται ♦ ἔρχεται ὁ λύχνος
4.21 ἐπιτεθῇ ♦ τεθῇ
4.22 τι κρυπτόν ὃ ἐὰν μὴ ♦ κρυπτὸν ἐὰν μὴ ἵνα
4.22 εἰς φανερὸν ἔλθῃ ♦ ἔλθῃ εἰς φανερόν
4.24 τοῖς ἀκούουσιν ♦ —
4.25 ἂν ἔχῃ ♦ ἔχει
4.26 ἐὰν ♦ —
4.27 βλαστάνῃ ♦ βλαστᾷ
4.28 γὰρ ♦ —
4.28 πλήρη ♦ πλήρη[ς]
4.29 παραδῷ ♦ παραδοῖ
4.29 εὐθέως ♦ εὐθὺς
4.30 Τίνι ὁμοιώσωμεν ♦ πῶς ὁμοιώσωμεν
4.30 ποίᾳ παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν ♦ τίνι αὐτὴν παραβολῇ θῶμεν
4.31 κόκκον ♦ κόκκῳ
4.31 μικρότερος ♦ μικρότερον ὂν
4.31 ἐστὶν ♦ —

ἀναβαίνει, καὶ γίνεται πάντων τῶν λαχάνων μείζων, καὶ ποιεῖ
κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ
πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν. 33 Καὶ τοιαύταις
παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἐδύναντο
ἀκούειν· 34 χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· κατ' ἰδίαν
δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐπέλυεν πάντα.

35 Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὀψίας γενομένης,
Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. 36 Καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον,
παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ. Καὶ ἄλλα δὲ
πλοιάρια ἦν μετ' αὐτοῦ. 37 Καὶ γίνεται λαῖλαψ ἀνέμου
μεγάλη· τὰ δὲ κύματα ⸀ἐπέβαλλεν⸀ εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε αὐτὸ ἐπέβαλεν
ἤδη γεμίζεσθαι. 38 Καὶ ἦν αὐτὸς ἐπὶ τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ
προσκεφάλαιον καθεύδων· καὶ διεγείρουσιν αὐτόν, καὶ
λέγουσιν αὐτῷ, Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα;
39 Καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ, καὶ εἶπεν τῇ θαλάσσῃ,
Σιώπα, πεφίμωσο. Καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη
μεγάλη. 40 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τί δειλοί ἐστε οὕτως; Πῶς οὐκ
ἔχετε πίστιν; 41 Καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς
ἀλλήλους, Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ
θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;

5 Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν χώραν τῶν
Γαδαρηνῶν. 2 Καὶ ἐξελθόντι αὐτῷ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως
ἀπήντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι
ἀκαθάρτῳ, 3 ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνήμασιν· καὶ
οὔτε ἁλύσεσιν οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτὸν δῆσαι, 4 διὰ τὸ αὐτὸν
πολλάκις πέδαις καὶ ἁλύσεσιν δεδέσθαι, καὶ διεσπᾶσθαι ὑπ'
αὐτοῦ τὰς ἁλύσεις, καὶ τὰς πέδας συντετρίφθαι· καὶ οὐδεὶς
αὐτὸν ἴσχυεν δαμάσαι· 5 καὶ διὰ παντός, νυκτὸς καὶ ἡμέρας,
ἐν τοῖς ὄρεσιν καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν ἦν κράζων καὶ κατακόπτων

4.32 πάντων τῶν λαχάνων μείζων ♦ μεῖζον πάντων τῶν λαχάνων
4.33 ἐδύναντο ♦ ἠδύναντο
4.34 μαθηταῖς αὐτοῦ ♦ ἰδίοις μαθηταῖς
4.36 δὲ πλοιάρια ♦ πλοῖα
4.37 ἀνέμου μεγάλη ♦ μεγάλη ἀνέμου
4.37 τὰ δὲ ♦ καὶ τὰ
4.37 αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθαι ♦ ἤδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον
4.38 ἦν αὐτὸς ἐπὶ τῇ ♦ αὐτὸς ἦν ἐν τῇ
4.38 διεγείρουσιν ♦ ἐγείρουσιν
4.40 ἐστε οὕτως; Πῶς οὐκ ♦ ἐστε; Οὔπω
4.41 ὑπακούουσιν ♦ ὑπακούει
5.1 Γαδαρηνῶν ♦ Γερασηνῶν
5.2 ἐξελθόντι αὐτῷ ♦ ἐξελθόντος αὐτοῦ
5.2 εὐθέως ἀπήντησεν ♦ εὐθὺς ὑπήντησεν
5.3 οὔτε ἁλύσεσιν ♦ οὐδὲ ἁλύσει οὐκέτι
5.4 αὐτὸν ἴσχυεν ♦ ἴσχυεν αὐτὸν
5.5 ὄρεσιν ♦ μνήμασιν
5.5 μνήμασιν ♦ ὄρεσιν

ἑαυτὸν λίθοις. [6] Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν, ἔδραμεν
καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ, [7] καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν, Τί
ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; Ὁρκίζω σε τὸν
θεόν, μή με βασανίσῃς. [8] Ἔλεγεν γὰρ αὐτῷ, Ἔξελθε, τὸ
πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον, ἐκ τοῦ ἀνθρώπου. [9] Καὶ ἐπηρώτα αὐτόν,
Τί σοι ὄνομα; Καὶ ἀπεκρίθη, λέγων, Λεγεὼν ὄνομά μοι, ὅτι
πολλοί ἐσμεν. [10] Καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλά, ἵνα μὴ αὐτοὺς
ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας. [11] Ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ ὄρει ἀγέλη
χοίρων μεγάλη βοσκομένη· [12] καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν πάντες
οἱ δαίμονες, λέγοντες, Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς
αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. [13] Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς εὐθέως ὁ Ἰησοῦς.
Καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς
χοίρους· καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν
θάλασσαν· ἦσαν δὲ ὡς δισχίλιοι· καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ
θαλάσσῃ. [14] Οἱ δὲ βόσκοντες τοὺς χοίρους ἔφυγον, καὶ
ἀνήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. Καὶ ἐξῆλθον
ἰδεῖν τί ἐστιν τὸ γεγονός· [15] καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ
θεωροῦσιν τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον καὶ ἱματισμένον
καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν Λεγεῶνα· καὶ
ἐφοβήθησαν. [16] Διηγήσαντο δὲ αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐγένετο
τῷ δαιμονιζομένῳ, καὶ περὶ τῶν χοίρων. [17] Καὶ ἤρξαντο
παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. [18] Καὶ
ἐμβάντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐτὸν ὁ
δαιμονισθείς, ἵνα ᾖ μετ᾽ αὐτοῦ. [19] Ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἀφῆκεν
αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ, Ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς
σούς, καὶ ἀνάγγειλον αὐτοῖς ὅσα σοι ὁ κύριος πεποίηκεν, καὶ
ἠλέησέν σε. [20] Καὶ ἀπῆλθεν καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ
Δεκαπόλει ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ πάντες
ἐθαύμαζον.

5.6 Ἰδὼν δὲ ⬩ Καὶ ἰδὼν
5.7 εἶπεν ⬩ λέγει
5.9 σοι ὄνομα ⬩ ὄνομά σοι
5.9 ἀπεκρίθη λέγων ⬩ λέγει αὐτῷ
5.9 Λεγεὼν ⬩ Λεγιὼν
5.10 αὐτοὺς ⬩ αὐτὰ
5.12 πάντες οἱ δαίμονες ⬩ —
5.13 εὐθέως ὁ Ἰησοῦς ⬩ —
5.13 ἦσαν δὲ ⬩ —
5.14 Οἱ δὲ ⬩ Καὶ οἱ
5.14 τοὺς χοίρους ⬩ αὐτοὺς
5.14 ἀνήγγειλαν ⬩ ἀπήγγειλαν
5.14 ἐξῆλθον ⬩ ἦλθον
5.15 καθήμενον καὶ ἱματισμένον ⬩ καθήμενον ἱματισμένον
5.15 Λεγεῶνα ⬩ Λεγιῶνα
5.16 Διηγήσαντο δὲ ⬩ Καὶ διηγήσαντο
5.18 ἐμβάντος ⬩ ἐμβαίνοντος
5.18 ᾖ μετ᾽ αὐτοῦ ⬩ μετ᾽ αὐτοῦ ᾖ
5.19 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ⬩ Καὶ
5.19 ἀνάγγειλον ⬩ ἀπάγγειλον
5.19 σοι ὁ κύριος ⬩ ὁ κύριός σοι

21 Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ πάλιν εἰς τὸ
πέραν, συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ᾽ αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ τὴν
θάλασσαν. 22 Καὶ ἰδού, ἔρχεται εἷς τῶν ἀρχισυναγώγων,
ὀνόματι Ἰάειρος, καὶ ἰδὼν αὐτόν, πίπτει πρὸς τοὺς πόδας
αὐτοῦ, 23 καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλά, λέγων ὅτι Τὸ θυγάτριόν
μου ἐσχάτως ἔχει· ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς αὐτῇ τὰς χεῖρας, ὅπως
σωθῇ καὶ ζήσεται. 24 Καὶ ἀπῆλθεν μετ᾽ αὐτοῦ· καὶ ἠκολούθει
αὐτῷ ὄχλος πολύς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν.

25 Καὶ γυνή τις οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἔτη δώδεκα, 26 καὶ
πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν, καὶ δαπανήσασα τὰ παρ᾽
αὐτῆς πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ
χεῖρον ἐλθοῦσα, 27 ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ
ὄχλῳ ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· 28 ἔλεγεν γὰρ ὅτι Κἂν
τῶν ἱματίων αὐτοῦ ἅψωμαι, σωθήσομαι. 29 Καὶ εὐθέως
ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι
ἴαται ἀπὸ τῆς μάστιγος. 30 Καὶ εὐθέως ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνοὺς ἐν
ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ
ὄχλῳ, ἔλεγεν, Τίς μου ἥψατο τῶν ἱματίων; 31 Καὶ ἔλεγον αὐτῷ
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ
λέγεις, Τίς μου ἥψατο; 32 Καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο
ποιήσασαν. 33 Ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὃ
γέγονεν ἐπ᾽ αὐτῇ, ἦλθεν καὶ προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ
πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. 34 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, θύγατερ, ἡ πίστις σου
σέσωκέν σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς
μάστιγός σου.

35 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου,
λέγοντες ὅτι Ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανεν· τί ἔτι σκύλλεις τὸν
διδάσκαλον; 36 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εὐθέως ἀκούσας τὸν λόγον
λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ, Μὴ φοβοῦ, μόνον
πίστευε. 37 Καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα αὐτῷ συνακολουθῆσαι, εἰ
μὴ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου.

5.21 ἐν τῷ πλοίῳ ♦ [ἐν τῷ πλοίῳ]
5.22 ἰδού ♦ —
5.22 Ἰάειρος ♦ Ἰάϊρος
5.23 παρεκάλει ♦ παρακαλεῖ
5.23 αὐτῇ τὰς χεῖρας ὅπως ♦ τὰς χεῖρας αὐτῇ ἵνα
5.23 ζήσεται ♦ ζήσῃ
5.25 τις ♦ —
5.25 ἔτη δώδεκα ♦ δώδεκα ἔτη
5.28 Κἂν ♦ Ἐὰν ἅψωμαι κἂν
5.28 ἅψωμαι ♦ —
5.29 εὐθέως ♦ εὐθὺς
5.30 εὐθέως ♦ εὐθὺς
5.33 ἐπ᾽ ♦ —
5.34 θύγατερ ♦ θυγάτηρ
5.36 εὐθέως ἀκούσας ♦ παρακούσας
5.37 αὐτῷ ♦ μετ᾽ αὐτοῦ
5.37 Πέτρον ♦ τὸν Πέτρον

[38] Καὶ ἔρχεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ
θόρυβον, κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά. [39] Καὶ εἰσελθὼν
λέγει αὐτοῖς, Τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; Τὸ παιδίον οὐκ
ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. [40] Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. Ὁ δέ,
ἐκβαλὼν πάντας, παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ
τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ
παιδίον ἀνακείμενον. [41] Καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου,
λέγει αὐτῇ, Ταλιθά, κοῦμι· ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον, Τὸ
κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειραι. [42] Καὶ εὐθέως ἀνέστη τὸ κοράσιον
καὶ περιεπάτει, ἦν γὰρ ἐτῶν δώδεκα· καὶ ἐξέστησαν ἐκστάσει
μεγάλῃ. [43] Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πολλὰ ἵνα μηδεὶς γνῷ
τοῦτο· καὶ εἶπεν δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

6 Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ·
καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. [2] Καὶ
γενομένου σαββάτου, ἤρξατο ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν· καὶ
πολλοὶ ἀκούοντες ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες, Πόθεν τούτῳ
ταῦτα; Καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα αὐτῷ, καὶ δυνάμεις τοιαῦται
διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γίνονται; [3] Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ
υἱὸς Μαρίας, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ καὶ Ἰούδα καὶ
Σίμωνος; Καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς; Καὶ
ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. [4] Ἔλεγεν δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι
Οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, καὶ ἐν
τοῖς συγγενέσιν καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. [5] Καὶ οὐκ ἠδύνατο ἐκεῖ
οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεὶς τὰς
χεῖρας, ἐθεράπευσεν. [6] Καὶ ἐθαύμαζεν διὰ τὴν ἀπιστίαν
αὐτῶν.

Καὶ περιῆγεν τὰς κώμας κύκλῳ διδάσκων.

[7] Καὶ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐτοὺς
ἀποστέλλειν δύο δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν

5.38 ἔρχεται ♦ ἔρχονται
5.38 κλαίοντας ♦ καὶ κλαίοντας
5.40 Ὁ ♦ Αὐτὸς
5.40 ἀνακείμενον ♦ —
5.41 κοῦμι ♦ κοῦμ
5.41 ἔγειραι ♦ ἔγειρε
5.42 εὐθέως ♦ εὐθὺς
5.42 ἐκστάσει ♦ [εὐθὺς] ἐκστάσει
5.43 γνῷ ♦ γνοῖ
6.1 ἦλθεν ♦ ἔρχεται
6.2 ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν ♦ διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ
6.2 αὐτῷ καὶ ♦ τούτῳ καὶ αἱ
6.2 γίνονται ♦ γινόμεναι
6.3 Μαρίας ♦ τῆς Μαρίας
6.3 ἀδελφὸς δὲ ♦ καὶ ἀδελφὸς
6.3 Ἰωσῆ ♦ Ἰωσῆτος
6.4 Ἔλεγεν δὲ ♦ καὶ ἔλεγεν
6.4 συγγενέσιν ♦ συγγενεῦσιν αὐτοῦ
6.5 ἠδύνατο ἐκεῖ οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι ♦ ἐδύνατο ἐκεῖ ποιῆσαι οὐδεμίαν δύναμιν

πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων. 8 Καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἵνα
μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδόν, εἰ μὴ ῥάβδον μόνον· μὴ πήραν, μὴ
ἄρτον, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν· 9 ἀλλ’ ὑποδεδεμένους
σανδάλια· καὶ μὴ ἐνδύσησθε δύο χιτῶνας. 10 Καὶ ἔλεγεν
αὐτοῖς, Ὅπου ἐὰν εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν
ἐξέλθητε ἐκεῖθεν. 11 Καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται ὑμᾶς, μηδὲ
ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν, ἐκτινάξατε τὸν χοῦν
τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. Ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόρροις ἐν ἡμέρᾳ
κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. 12 Καὶ ἐξελθόντες ἐκήρυσσον ἵνα
μετανοήσωσιν· 13 καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλειφον
ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον.

14 Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρῴδης, φανερὸν γὰρ ἐγένετο
τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν ὅτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐκ νεκρῶν
ἠγέρθη, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ.
15 Ἄλλοι ἔλεγον ὅτι Ἠλίας ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι
Προφήτης ἐστίν, ὡς εἷς τῶν προφητῶν. 16 Ἀκούσας δὲ ⸀Ἡρῴδης⸁ ὁ Ἡρῴδης
εἶπεν ὅτι Ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτός ἐστιν· αὐτὸς
ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν. 17 Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρῴδης ἀποστείλας
ἐκράτησεν τὸν Ἰωάννην, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ, διὰ
Ἡρῳδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι
αὐτὴν ἐγάμησεν. 18 Ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρῴδῃ ὅτι Οὐκ
ἔξεστίν σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. 19 Ἡ δὲ
Ἡρῳδιὰς ἐνεῖχεν αὐτῷ, καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι· καὶ οὐκ
ἠδύνατο· 20 ὁ γὰρ Ἡρῴδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν
ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν· καὶ ἀκούσας
αὐτοῦ, πολλὰ ἐποίει, καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουεν. 21 Καὶ
γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου, ὅτε Ἡρῴδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ
δεῖπνον ἐποίει τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ
τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας, 22 καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς

6.8 πήραν μὴ ἄρτον ♦ ἄρτον μὴ πήραν
6.9 ἀλλ’ ♦ ἀλλὰ
6.11 ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται ♦ ὃς ἂν τόπος μὴ δέξηται
6.11 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόρροις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ ♦ —
6.12 ἐκήρυσσον ἵνα μετανοήσωσιν ♦ ἐκήρυξαν ἵνα μετανοῶσιν
6.14 ἔλεγεν ♦ ἔλεγον
6.14 ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη ♦ ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν
6.15 Ἄλλοι ἔλεγον ♦ Ἄλλοι δὲ ἔλεγον
6.15 ἐστίν ὡς ♦ ὡς
6.16 Ἡρῴδης εἶπεν ὅτι ♦ ὁ Ἡρῴδης ἔλεγεν
6.16 ἐστιν αὐτὸς ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν ♦ ἠγέρθη
6.20 ἐποίει ♦ ἠπόρει
6.21 ἐποίει ♦ ἐποίησεν

αὐτῆς τῆς Ἡρῳδιάδος καὶ ὀρχησαμένης, καὶ ἀρεσάσης τῷ
Ἡρῴδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις, εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ
κορασίῳ, Αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοί· [23] καὶ ὤμοσεν
αὐτῇ ὅτι Ὃ ἐάν με αἰτήσῃς, δώσω σοί, ἕως ἡμίσους τῆς
βασιλείας μου. [24] Ἡ δὲ ἐξελθοῦσα εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς, Τί
αἰτήσομαι; Ἡ δὲ εἶπεν, Τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ.
[25] Καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα,
ᾐτήσατο, λέγουσα, Θέλω ἵνα μοι δῷς ἐξαυτῆς ἐπὶ πίνακι τὴν
κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. [26] Καὶ περίλυπος γενόμενος
ὁ βασιλεύς, διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους οὐκ
ἠθέλησεν αὐτὴν ἀθετῆσαι. [27] Καὶ εὐθέως ἀποστείλας ὁ
βασιλεὺς σπεκουλάτορα ἐπέταξεν ἐνεχθῆναι τὴν κεφαλὴν
αὐτοῦ. [28] Ὁ δὲ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ,
καὶ ἤνεγκεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν
τῷ κορασίῳ· καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς.
[29] Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθον, καὶ ἦραν τὸ πτῶμα
αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν μνημείῳ.

[30] Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ
ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα, καὶ ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν.
[31] Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον
τόπον, καὶ ἀναπαύεσθε ὀλίγον. Ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ
ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν εὐκαίρουν. [32] Καὶ ἀπῆλθον
εἰς ἔρημον τόπον τῷ πλοίῳ κατ' ἰδίαν. [33] Καὶ εἶδον αὐτοὺς
ὑπάγοντας καὶ ἐπέγνωσαν αὐτὸν πολλοί, καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν
τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ, καὶ προῆλθον αὐτούς, καὶ
συνῆλθον πρὸς αὐτόν. [34] Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν ὁ Ἰησοῦς πολὺν
ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς, ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ
ἔχοντα ποιμένα· καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. [35] Καὶ
ἤδη ὥρας πολλῆς γενομένης, προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ

6.22 αὐτῆς τῆς ♦ αὐτοῦ
6.22 καὶ ἀρεσάσης ♦ ἤρεσεν
6.23 ὅτι Ὃ ♦ [πολλὰ] Ὅ τι
6.24 Ἡ δὲ ἐξελθοῦσα ♦ Καὶ ἐξελθοῦσα
6.24 αἰτήσομαι ♦ αἰτήσωμαι
6.24 βαπτιστοῦ ♦ βαπτίζοντος
6.25 εὐθέως ♦ εὐθὺς
6.25 μοι δῷς ἐξαυτῆς ♦ ἐξαυτῆς δῷς μοι
6.26 συνανακειμένους ♦ ἀνακειμένους
6.26 αὐτὴν ἀθετῆσαι ♦ ἀθετῆσαι αὐτήν
6.27 εὐθέως ♦ εὐθὺς
6.27 ἐνεχθῆναι ♦ ἐνέγκαι
6.28 Ὁ δὲ ♦ Καὶ
6.30 πάντα καὶ ♦ πάντα
6.31 εἶπεν ♦ λέγει
6.31 ἀναπαύεσθε ♦ ἀναπαύσασθε
6.32 εἰς ἔρημον τόπον τῷ πλοίῳ ♦ ἐν τῷ πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον
6.33 αὐτὸν πολλοί ♦ πολλοὶ
6.33 καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν ♦ —
6.34 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
6.34 αὐτοῖς ♦ αὐτούς

αὐτοῦ λέγουσιν ὅτι Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἤδη ὥρα πολλή·
36 ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ
κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς ἄρτους. Τί γὰρ φάγωσιν οὐκ
ἔχουσιν. 37 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς
φαγεῖν. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν
δηναρίων διακοσίων ἄρτους, καὶ δῶμεν αὐτοῖς φαγεῖν; 38 Ὁ δὲ
λέγει αὐτοῖς, Πόσους ἄρτους ἔχετε; Ὑπάγετε καὶ ἴδετε. Καὶ
γνόντες λέγουσιν, Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας. 39 Καὶ ἐπέταξεν
αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντας συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ
χόρτῳ. 40 Καὶ ἀνέπεσον πρασιαὶ πρασιαί, ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ
πεντήκοντα. 41 Καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο
ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησεν, καὶ
κατέκλασεν τοὺς ἄρτους, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα
παραθῶσιν αὐτοῖς· καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισεν πᾶσιν.
42 Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν· 43 καὶ ἦραν
κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις, καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων.
44 Καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους πεντακισχίλιοι ἄνδρες.

45 Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς
τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως
αὐτὸς ἀπολύσῃ τὸν ὄχλον. 46 Καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς,
ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. 47 Καὶ ὀψίας γενομένης, ἦν
τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς.
48 Καὶ εἶδεν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν, ἦν γὰρ ὁ
ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς, καὶ περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς
ἔρχεται πρὸς αὐτούς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· καὶ ἤθελεν
παρελθεῖν αὐτούς. 49 Οἱ δέ, ἰδόντες αὐτὸν περιπατοῦντα ἐπὶ
τῆς θαλάσσης, ἔδοξαν φάντασμα εἶναι, καὶ ἀνέκραξαν·
50 πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον, καὶ ἐταράχθησαν. Καὶ εὐθέως
ἐλάλησεν μετ᾽ αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, Θαρσεῖτε· ἐγώ εἰμι, μὴ
φοβεῖσθε. 51 Καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ

6.35 λέγουσιν ♦ ἔλεγον
6.36 ἄρτους Τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν ♦ τί φάγωσιν
6.37 δῶμεν ♦ δώσομεν
6.38 καὶ ἴδετε ♦ ἴδετε
6.40 ἀνέπεσον ♦ ἀνέπεσαν
6.40 ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ ♦ κατὰ ἑκατὸν καὶ κατὰ
6.41 αὐτοῦ ♦ [αὐτοῦ]
6.41 παραθῶσιν ♦ παρατιθῶσιν
6.43 κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις ♦ κλάσματα δώδεκα κοφίνων πληρώματα
6.44 τοὺς ἄρτους ♦ [τοὺς ἄρτους]
6.45 εὐθέως ♦ εὐθὺς
6.45 ἀπολύσῃ ♦ ἀπολύει
6.48 εἶδεν ♦ ἰδὼν
6.48 καὶ περὶ ♦ περὶ
6.49 περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης ♦ ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα
6.49 φάντασμα εἶναι ♦ ὅτι Φάντασμά ἐστιν
6.50 Καὶ εὐθέως ♦ Ὁ δὲ εὐθὺς

ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος· καὶ λίαν ἐκπερισσοῦ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο,
καὶ ἐθαύμαζον. 52 Οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις· ἦν γὰρ
αὐτῶν ἡ καρδία πεπωρωμένη.

53 Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν Γεννησαρέτ, καὶ
προσωρμίσθησαν. 54 Καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου,
εὐθέως ἐπιγνόντες αὐτόν, 55 περιδραμόντες ὅλην τὴν
περίχωρον ἐκείνην, ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραββάτοις τοὺς κακῶς
ἔχοντας περιφέρειν, ὅπου ἤκουον ὅτι ἐκεῖ ἐστιν. 56 Καὶ ὅπου ἂν
εἰσεπορεύετο εἰς κώμας ἢ πόλεις ἢ ἀγρούς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς
ἐτίθουν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἂν τοῦ
κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἅψωνται· καὶ ὅσοι ἂν ἥπτοντο
αὐτοῦ ἐσῴζοντο.

7 Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι, καί τινες τῶν
γραμματέων, ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων· 2 καὶ ἰδόντες
τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ κοιναῖς χερσίν, τοῦτ᾽ ἔστιν ἀνίπτοις,
ἐσθίοντας ἄρτους ἐμέμψαντο. 3 Οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ
Ἰουδαῖοι, ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσιν,
κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων· 4 καὶ ἀπὸ
ἀγορᾶς, ἐὰν μὴ βαπτίσωνται, οὐκ ἐσθίουσιν· καὶ ἄλλα πολλά
ἐστιν ἃ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν
καὶ χαλκίων καὶ κλινῶν. 5 Ἔπειτα ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ
Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς, Διὰ τί οἱ μαθηταί σου οὐ
περιπατοῦσιν κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ
ἀνίπτοις χερσὶν ἐσθίουσιν τὸν ἄρτον; 6 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν
αὐτοῖς ὅτι Καλῶς προεφήτευσεν Ἠσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν
ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται, Οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χείλεσίν με τιμᾷ, ἡ
δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ᾽ ἐμοῦ. 7 Μάτην δὲ σέβονταί
με, διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων.

6.51 ἐκπερισσοῦ ♦ [ἐκ περισσοῦ]
6.51 καὶ ἐθαύμαζον ♦ —
6.52 ἦν γὰρ ♦ ἀλλ᾽ ἦν
6.53 ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν ♦ ἐπὶ τὴν γῆν ἦλθον εἰς
6.54 εὐθέως ♦ εὐθὺς
6.55 περιδραμόντες ♦ περιέδραμον
6.55 περίχωρον ♦ χώραν
6.55 ἤρξαντο ♦ καὶ ἤρξαντο
6.55 κραββάτοις ♦ κραβάττοις
6.55 ἐκεῖ ♦ —
6.56 πόλεις ἢ ♦ εἰς πόλεις ἢ εἰς
6.56 ἐτίθουν ♦ ἐτίθεσαν
6.56 ἥπτοντο ♦ ἥψαντο
7.2 κοιναῖς ♦ ὅτι κοιναῖς
7.2 ἐσθίοντας ἄρτους ἐμέμψαντο ♦ ἐσθίουσιν τοὺς ἄρτους
7.4 ἀπὸ ♦ ἀπ᾽
7.4 καὶ κλινῶν ♦ [καὶ κλινῶν]
7.5 Ἔπειτα ♦ Καὶ
7.5 οἱ μαθηταί σου οὐ περιπατοῦσιν ♦ οὐ περιπατοῦσιν οἱ μαθηταί σου
7.5 ἀνίπτοις ♦ κοιναῖς
7.6 ἀποκριθεὶς ♦ —
7.6 ὅτι ♦ —
7.6 προεφήτευσεν ♦ ἐπροφήτευσεν
7.6 Οὗτος ♦ [ὅτι] Οὗτος

8 Ἀφέντες γὰρ τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, κρατεῖτε τὴν παράδοσιν
τῶν ἀνθρώπων, βαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων· καὶ ἄλλα
παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. 9 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Καλῶς
ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν
τηρήσητε. 10 Μωσῆς γὰρ εἶπεν, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν
μητέρα σου· καί, Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ
τελευτάτω· 11 ὑμεῖς δὲ λέγετε, Ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ
τῇ μητρί, Κορβᾶν, ὅ ἐστιν, δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς·
12 καὶ οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἢ τῇ
μητρὶ αὐτοῦ, 13 ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῇ παραδόσει
ὑμῶν ᾗ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.
14 Καὶ προσκαλεσάμενος πάντα τὸν ὄχλον, ἔλεγεν αὐτοῖς,
Ἀκούετέ μου πάντες, καὶ συνίετε. 15 Οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ
ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτόν, ὃ δύναται αὐτὸν
κοινῶσαι· ἀλλὰ τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ᾽ αὐτοῦ, ἐκεῖνά ἐστιν τὰ
κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον. 16 Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.
17 Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐτὸν
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τῆς παραβολῆς. 18 Καὶ λέγει αὐτοῖς,
Οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; Οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν
εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι,
19 ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ᾽ εἰς τὴν
κοιλίαν· καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, καθαρίζον πάντα
τὰ βρώματα. 20 Ἔλεγεν δὲ ὅτι Τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου
ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. 21 Ἔσωθεν γάρ,
ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ
ἐκπορεύονται, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, φόνοι, 22 κλοπαί,
πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός,
βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη· 23 πάντα ταῦτα τὰ
πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται, καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

7.8 γὰρ ♦ —
7.8 βαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε ♦ —
7.9 τηρήσητε ♦ στήσητε
7.10 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
7.12 καὶ ♦ —
7.12 αὐτοῦ ἢ ♦ ἢ
7.12 μητρὶ αὐτοῦ ♦ μητρί
7.14 πάντα ♦ πάλιν
7.14 Ἀκούετέ ♦ Ἀκούσατέ
7.14 συνίετε ♦ σύνετε
7.15 αὐτὸν κοινῶσαι ♦ κοινῶσαι αὐτόν
7.15 ἐκπορευόμενα ἀπ᾽ αὐτοῦ ἐκεῖνά ♦ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενά
7.16 —
7.17 περὶ τῆς παραβολῆς ♦ τὴν παραβολήν
7.19 καθαρίζον ♦ καθαρίζων
7.21 μοιχεῖαι πορνεῖαι ♦ πορνεῖαι κλοπαί
7.22 κλοπαί ♦ μοιχεῖαι

24 Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ μεθόρια Τύρου καὶ
Σιδῶνος. Καὶ εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν, οὐδένα ἤθελεν γνῶναι, καὶ
οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν. 25 Ἀκούσασα γὰρ γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς
εἶχεν τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα
προσέπεσεν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ· 26 ἦν δὲ ἡ γυνὴ Ἑλληνίς,
Συραφοίνικισσα τῷ γένει· καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον
ἐκβάλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. 27 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ,
Ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γὰρ καλόν ἐστιν
λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. 28 Ἡ
δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ, Ναί, κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια
ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων.
29 Καὶ εἶπεν αὐτῇ, Διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὕπαγε· ἐξελήλυθεν τὸ
δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρός σου. 30 Καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον
αὐτῆς, εὗρεν τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός, καὶ τὴν θυγατέρα
βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης.

31 Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος,
ἦλθεν πρὸς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, ἀνὰ μέσον τῶν
μογιλάλον ὁρίων Δεκαπόλεως. 32 Καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν ⸀μογγιλάλον,⸃
καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. 33 Καὶ
ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ᾽ ἰδίαν, ἔβαλεν τοὺς
δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ, καὶ πτύσας ἥψατο τῆς
γλώσσης αὐτοῦ, 34 καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, ἐστέναξεν,
καὶ λέγει αὐτῷ, Ἐφφαθά, ὅ ἐστιν, Διανοίχθητι. 35 Καὶ εὐθέως
διηνοίχθησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί· καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς
γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς. 36 Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς
ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν· ὅσον δὲ αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο, μᾶλλον
περισσότερον ἐκήρυσσον. 37 Καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο,

7.24 Καὶ ἐκεῖθεν ♦ Ἐκεῖθεν δὲ
7.24 μεθόρια Τύρου καὶ Σιδῶνος ♦ ὅρια Τύρου
7.25 Ἀκούσασα γὰρ ♦ ἀλλ᾽ εὐθὺς ἀκούσασα
7.26 ἦν δὲ ἡ γυνὴ Ἑλληνίς Συραφοίνικισσα ♦ ἡ δὲ γυνὴ ἦν Ἑλληνίς Συροφοινίκισσα
7.27 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν ♦ καὶ ἔλεγεν
7.27 καλόν ἐστιν ♦ ἐστιν καλὸν
7.27 βαλεῖν τοῖς κυναρίοις ♦ τοῖς κυναρίοις βαλεῖν
7.28 Ναί κύριε καὶ γὰρ ♦ κύριε καὶ
7.28 ἐσθίει ♦ ἐσθίουσιν
7.29 τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρός σου ♦ ἐκ τῆς θυγατρός σου τὸ δαιμόνιον
7.30 δαιμόνιον ἐξεληλυθός καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης ♦ παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός
7.31 καὶ Σιδῶνος ἦλθεν πρὸς ♦ ἦλθεν διὰ Σιδῶνος εἰς
7.32 μογγιλάλον ♦ καὶ μογιλάλον
7.35 εὐθέως διηνοίχθησαν ♦ [εὐθέως] ἠνοίγησαν
7.36 εἴπωσιν ♦ λέγωσιν
7.36 αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο ♦ αὐτοῖς διεστέλλετο αὐτοὶ

λέγοντες, Καλῶς πάντα πεποίηκεν· καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ
ἀκούειν, καὶ τοὺς ἀλάλους λαλεῖν.

8 Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, παμπόλλου ὄχλου ὄντος, καὶ μὴ
ἐχόντων τί φάγωσιν, προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς
μαθητὰς αὐτοῦ λέγει αὐτοῖς, [2] Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον·
ὅτι ἤδη ⸀ἡμέραι⸃ τρεῖς προσμένουσίν μοι, καὶ οὐκ ἔχουσιν τί ἡμέρας
φάγωσιν· [3] καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν,
ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· τινὲς γὰρ αὐτῶν μακρόθεν ἥκουσιν.
[4] Καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Πόθεν τούτους
δυνήσεταί τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ᾽ ἐρημίας; [5] Καὶ ἐπηρώτα
αὐτούς, Πόσους ἔχετε ἄρτους; Οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτά. [6] Καὶ
παρήγγειλεν τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς
ἑπτὰ ἄρτους, εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ, ἵνα παραθῶσιν· καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. [7] Καὶ εἶχον
ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ εὐλογήσας εἶπεν ⸀παραθεῖναι⸃ καὶ αὐτά. παραθῆναι
[8] Ἔφαγον δέ, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν περισσεύματα
κλασμάτων ἑπτὰ σπυρίδας. [9] Ἦσαν δὲ οἱ φαγόντες ὡς
τετρακισχίλιοι· καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς. [10] Καὶ εὐθέως ἐμβὰς εἰς
τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἦλθεν εἰς τὰ μέρη
Δαλμανουθά.

[11] Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι, καὶ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ,
ζητοῦντες παρ᾽ αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες
αὐτόν. [12] Καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ λέγει, Τί ἡ
γενεὰ αὕτη σημεῖον ἐπιζητεῖ; Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ
γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον. [13] Καὶ ἀφεὶς αὐτούς, ἐμβὰς πάλιν ⸀εἰς⸃ εἰς τὸ
πλοῖον, ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν.

[14] Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἕνα ἄρτον οὐκ
εἶχον μεθ᾽ ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. [15] Καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς,
λέγων, Ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς

7.37 τοὺς ἀλάλους ♦ [τοὺς] ἀλάλους
8.1 παμπόλλου ♦ πάλιν πολλοῦ
8.1 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
8.1 αὐτοῦ ♦ —
8.3 τινὲς γὰρ ♦ καί τινες
8.3 μακρόθεν ἥκουσιν ♦ ἀπὸ μακρόθεν ἥκασιν
8.4 Πόθεν ♦ ὅτι Πόθεν
8.5 ἐπηρώτα ♦ ἠρώτα
8.5 εἶπον ♦ εἶπαν
8.6 παρήγγειλεν ♦ παραγγέλλει
8.6 παραθῶσιν ♦ παρατιθῶσιν
8.7 εἶπεν παραθεῖναι καὶ αὐτά ♦ αὐτὰ εἶπεν καὶ ταῦτα παρατιθέναι
8.8 Ἔφαγον δέ ♦ Καὶ ἔφαγον
8.9 οἱ φαγόντες ♦ —
8.10 εὐθέως ♦ εὐθὺς
8.12 σημεῖον ἐπιζητεῖ ♦ ζητεῖ σημεῖον
8.13 ἐμβὰς πάλιν εἰς πλοῖον ♦ πάλιν ἐμβὰς

ζύμης Ἡρῴδου. [16] Καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες
ὅτι Ἄρτους οὐκ ἔχομεν. [17] Καὶ γνοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Τί
διαλογίζεσθε ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; Οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ συνίετε;
Ἔτι πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν; [18] Ὀφθαλμοὺς
ἔχοντες οὐ βλέπετε; Καὶ ὦτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; Καὶ οὐ
μνημονεύετε; [19] Ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς
πεντακισχιλίους, πόσους κοφίνους πλήρεις κλασμάτων ἤρατε;
Λέγουσιν αὐτῷ, Δώδεκα. [20] Ὅτε δὲ τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς
τετρακισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων
ἤρατε; Οἱ δὲ εἶπον, Ἑπτά. [21] Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Πῶς οὐ
συνίετε;

[22] Καὶ ἔρχεται εἰς Βηθσαϊδάν. Καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλόν,
καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἅψηται. [23] Καὶ
ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ, ἐξήγαγεν αὐτὸν ἔξω τῆς
κώμης· καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας
αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτὸν εἴ τι βλέπει. [24] Καὶ ἀναβλέψας ἔλεγεν,
Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ περιπατοῦντας.
[25] Εἶτα πάλιν ἐπέθηκεν τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ,
καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι. Καὶ ἀποκατεστάθη, καὶ
ἀνέβλεψεν ⸀ἐνέβλεψεν⸀ τηλαυγῶς ἅπαντας. [26] Καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς
— ⸀τὸν⸀ οἶκον αὐτοῦ, λέγων, Μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθῃς, μηδὲ
εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ.

[27] Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς
κώμας Καισαρείας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς
μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων αὐτοῖς, Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι
εἶναι; [28] Οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν, Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν· καὶ
ἄλλοι Ἠλίαν, ἄλλοι δὲ ἕνα τῶν προφητῶν. [29] Καὶ αὐτὸς λέγει
αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος
λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ χριστός. [30] Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα

8.16 λέγοντες ♦ —
8.16 ἔχομεν ♦ ἔχουσιν
8.17 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
8.17 Ἔτι ♦ —
8.19 πλήρεις κλασμάτων ♦ κλασμάτων πλήρεις
8.20 δὲ τοὺς ♦ τοὺς
8.20 Οἱ δὲ εἶπον ♦ Καὶ λέγουσιν [αὐτῷ]
8.21 Πῶς οὐ ♦ οὔπω
8.22 ἔρχεται ♦ ἔρχονται
8.23 ἐξήγαγεν ♦ ἐξήνεγκεν
8.23 εἴ τι βλέπει. ♦ Εἴ τι βλέπεις;
8.25 ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι ♦ διέβλεψεν
8.25 ἀποκατεστάθη ♦ ἀπεκατέστη
8.25 ἐνέβλεψεν ♦ ἐνέβλεπεν
8.25 ἅπαντας ♦ ἅπαντα
8.26 τὸν ♦ —
8.26 μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ ♦ —
8.28 ἀπεκρίθησαν ♦ εἶπαν αὐτῷ λέγοντες [ὅτι]
8.28 ἕνα ♦ ὅτι εἷς
8.29 λέγει αὐτοῖς ♦ ἐπηρώτα αὐτούς
8.29 δὲ ὁ ♦ ὁ

μηδενὶ λέγωσιν περὶ αὐτοῦ. 31 Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτούς,
ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ
ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων
καὶ τῶν γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας
ἀναστῆναι· 32 καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. Καὶ
προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾷν αὐτῷ. 33 Ὁ δὲ
ἐπιστραφείς, καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἐπετίμησεν τῷ
Πέτρῳ, λέγων, Ὕπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ
τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. 34 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν
ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Ὅστις θέλει
ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν
σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. 35 Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ’ ἂν ἀπολέσῃ τὴν
ἑαυτοῦ ψυχὴν ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, οὗτος σώσει
αὐτήν. 36 Τί γὰρ ὠφελήσει ἄνθρωπον, ἐὰν κερδήσῃ τὸν κόσμον
ὅλον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; 37 Ἢ τί δώσει ἄνθρωπος
ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; 38 Ὃς γὰρ ⌜ἐὰν⌝ ἐπαισχυνθῇ με ἂν
καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ
ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτόν,
ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν
ἁγίων.

9 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἰσίν τινες τῶν
ὧδε ἑστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν
ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

2 Καὶ μεθ’ ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον
καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ ⌜Ἰωάννην,⌝ καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος τὸν Ἰωάννην
ὑψηλὸν κατ’ ἰδίαν μόνους· καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν
αὐτῶν· 3 καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ⌜ἐγένοντο⌝ στίλβοντα, λευκὰ ἐγένετο
λίαν ὡς χιών, οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται λευκᾶναι.
4 Καὶ ὤφθη αὐτοῖς Ἠλίας σὺν ⌜Μωσῇ,⌝ καὶ ἦσαν Μωσεῖ

8.31 ἀπὸ ♦ ὑπὸ
8.32 αὐτὸν ὁ Πέτρος ♦ ὁ Πέτρος αὐτὸν
8.33 τῷ Πέτρῳ λέγων ♦ Πέτρῳ καὶ λέγει
8.34 Ὅστις ♦ Εἴ τις
8.35 ἂν θέλῃ ♦ ἐὰν θέλῃ
8.35 ἀπολέσῃ ♦ ἀπολέσει
8.35 ἑαυτοῦ ψυχὴν ♦ ψυχὴν αὐτοῦ
8.35 οὗτος ♦ —
8.36 ὠφελήσει ♦ ὠφελεῖ
8.36 ἐὰν κερδήσῃ ♦ κερδῆσαι
8.36 ζημιωθῇ ♦ ζημιωθῆναι
8.37 Ἢ τί δώσει ♦ τί γὰρ δοῖ
9.1 τῶν ὧδε ♦ ὧδε τῶν
9.2 μεθ’ ♦ μετὰ
9.2 Ἰωάννην ♦ τὸν Ἰωάννην
9.3 ἐγένοντο ♦ ἐγένετο
9.3 ὡς χιών ♦ —
9.3 λευκᾶναι ♦ οὕτως λευκᾶναι
9.4 Μωσῇ ♦ Μωϋσεῖ

συλλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. 5 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ
Ἰησοῦ, Ῥαββί, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν
Μωσεῖ σκηνὰς τρεῖς, σοὶ μίαν, καὶ ⸀Μωσῇ⸁ μίαν, καὶ Ἠλίᾳ μίαν. 6 Οὐ
γὰρ ᾔδει τί λαλήσει· ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι. 7 Καὶ ἐγένετο νεφέλη
ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς· καὶ ἦλθεν φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, Οὗτός
ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός· αὐτοῦ ἀκούετε. 8 Καὶ ἐξάπινα
περιβλεψάμενοι, οὐκέτι οὐδένα εἶδον, ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον
μεθ᾽ ἑαυτῶν.

9 Καταβαινόντων δὲ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, διεστείλατο
αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ διηγήσωνται ἃ εἶδον, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. 10 Καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς
ἑαυτούς, συζητοῦντες τί ἐστιν τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. 11 Καὶ
ἐπηρώτων αὐτόν, λέγοντες ὅτι Λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι
Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; 12 Ὁ δὲ ἀποκριθείς, εἶπεν αὐτοῖς,
Ἠλίας μὲν ἐλθὼν πρῶτον, ἀποκαθιστᾷ πάντα· καὶ πῶς
γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ
ἐξουδενωθῇ. 13 Ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ Ἠλίας ἐλήλυθεν, καὶ
ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν, καθὼς γέγραπται ἐπ᾽ αὐτόν.

14 Καὶ ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητάς, εἶδεν ὄχλον πολὺν περὶ
αὐτούς, καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας αὐτοῖς. 15 Καὶ εὐθέως
πᾶς ὁ ὄχλος ἰδὼν αὐτὸν ἐξεθαμβήθη, καὶ προστρέχοντες
ἠσπάζοντο αὐτόν. 16 Καὶ ἐπηρώτησεν τοὺς γραμματεῖς, Τί
συζητεῖτε πρὸς αὐτούς; 17 Καὶ ἀποκριθεὶς εἷς ἐκ τοῦ ὄχλου
εἶπεν, Διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σε, ἔχοντα πνεῦμα
ἄλαλον. 18 Καὶ ὅπου ἂν αὐτὸν καταλάβῃ, ῥήσσει αὐτόν· καὶ
ἀφρίζει, καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ, καὶ ξηραίνεται· καὶ
εἶπον τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσιν, καὶ οὐκ ἴσχυσαν.
19 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει, Ὦ γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς
ὑμᾶς ἔσομαι; Ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; Φέρετε αὐτὸν πρός με.

9.5 σκηνὰς τρεῖς ⬩ τρεῖς σκηνάς
9.5 Μωσῇ ⬩ Μωϋσεῖ
9.6 λαλήσει ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι ⬩ ἀποκριθῇ ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο
9.7 ἦλθεν ⬩ ἐγένετο
9.7 αὐτοῦ ἀκούετε ⬩ ἀκούετε αὐτοῦ
9.9 Καταβαινόντων δὲ αὐτῶν ἀπὸ ⬩ Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ
9.9 διηγήσωνται ἃ εἶδον ⬩ ἃ εἶδον διηγήσωνται
9.12 ἀποκριθείς εἶπεν ⬩ ἔφη
9.12 ἀποκαθιστᾷ ⬩ ἀποκαθιστάνει
9.12 ἐξουδενωθῇ ⬩ ἐξουδενηθῇ
9.13 ἠθέλησαν ⬩ ἤθελον
9.14 ἐλθὼν ⬩ ἐλθόντες
9.14 εἶδεν ⬩ εἶδον
9.14 αὐτοῖς ⬩ πρὸς αὐτούς
9.15 εὐθέως ⬩ εὐθὺς
9.15 ἰδὼν αὐτὸν ἐξεθαμβήθη ⬩ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεθαμβήθησαν
9.16 τοὺς γραμματεῖς ⬩ αὐτούς
9.17 ἀποκριθεὶς ⬩ ἀπεκρίθη αὐτῷ
9.17 εἶπεν ⬩ —
9.18 ἂν ⬩ ἐὰν
9.18 αὐτοῦ ⬩ —
9.18 εἶπον ⬩ εἶπα
9.19 αὐτῷ ⬩ αὐτοῖς

20 Καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν· καὶ ἰδὼν αὐτόν, εὐθέως τὸ
πνεῦμα ἐσπάραξεν αὐτόν· καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκυλίετο
ἀφρίζων. 21 Καὶ ἐπηρώτησεν τὸν πατέρα αὐτοῦ, Πόσος χρόνος
ἐστίν, ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; Ὁ δὲ εἶπεν, Παιδιόθεν. 22 Καὶ
πολλάκις αὐτὸν καὶ εἰς τό πῦρ ἔβαλεν καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα
ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ' εἴ τι δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν,
σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς. 23 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Τό εἰ
δύνασαι πιστεῦσαι, πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. 24 Καὶ
εὐθέως κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου, μετὰ δακρύων ἔλεγεν,
Πιστεύω, κύριε, βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. 25 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς
ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος, ἐπετίμησεν τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ,
λέγων αὐτῷ, Τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφόν, ἐγώ σοι
ἐπιτάσσω, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ, καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν.
26 Καὶ κράξαν, καὶ πολλὰ σπαράξαν αὐτόν, ἐξῆλθεν· καὶ
ἐγένετο ὡσεὶ νεκρός, ὥστε πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. 27 Ὁ
δὲ Ἰησοῦς κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρός, ἤγειρεν αὐτόν· καὶ
ἀνέστη. 28 Καὶ εἰσελθόντα αὐτὸν εἰς οἶκον, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν ὅτι Ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν
ἐκβαλεῖν αὐτό; 29 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ
δύναται ἐξελθεῖν, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.

30 Καὶ ἐκεῖθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς
Γαλιλαίας· Καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γνῷ. 31 Ἐδίδασκεν γὰρ τοὺς
μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι Ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν·
καὶ ἀποκτανθείς, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται. 32 Οἱ δὲ
ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

33 Καὶ ἦλθεν εἰς Καπερναούμ· καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος
ἐπηρώτα αὐτούς, Τί ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς ἑαυτοὺς διελογίζεσθε;

9.20 εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν ♦ τὸ πνεῦμα εὐθὺς συνεσπάραξεν
9.21 Παιδιόθεν ♦ Ἐκ παιδιόθεν
9.22 αὐτὸν καὶ εἰς τό πῦρ ♦ καὶ εἰς πῦρ αὐτὸν
9.22 δύνασαι ♦ δύνῃ
9.23 δύνασαι πιστεῦσαι ♦ δύνῃ
9.24 Καὶ εὐθέως ♦ Εὐθὺς
9.24 μετὰ δακρύων ♦ —
9.24 κύριε ♦ —
9.25 πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφόν ♦ ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα
9.25 σοι ἐπιτάσσω ♦ ἐπιτάσσω σοι
9.26 κράξαν ♦ κράξας
9.26 σπαράξαν αὐτόν ♦ σπαράξας
9.26 πολλοὺς ♦ τοὺς πολλοὺς
9.27 αὐτὸν τῆς χειρός ♦ τῆς χειρὸς αὐτοῦ
9.28 εἰσελθόντα αὐτὸν ♦ εἰσελθόντος αὐτοῦ
9.28 ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν ♦ κατ' ἰδίαν ἐπηρώτων αὐτόν
9.29 καὶ νηστείᾳ ♦ —
9.30 Καὶ ἐκεῖθεν ♦ Κἀκεῖθεν
9.30 γνῷ ♦ γνοῖ
9.31 τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ♦ μετὰ τρεῖς ἡμέρας
9.33 ἦλθεν εἰς Καπερναούμ ♦ ἦλθον εἰς Καφαρναούμ
9.33 πρὸς ἑαυτοὺς ♦ —

34 Οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ,
τίς μείζων. 35 Καὶ καθίσας ἐφώνησεν τοὺς δώδεκα, καὶ λέγει
αὐτοῖς, Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος, καὶ
πάντων διάκονος. 36 Καὶ λαβὼν παιδίον, ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ
αὐτῶν· καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτό, εἶπεν αὐτοῖς· 37 Ὃς ἐὰν ἓν
τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται·
καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν
ἀποστείλαντά με.

ὁ Ἰωάννης 38 Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ⸀Ἰωάννης,⸃ λέγων, Διδάσκαλε, εἴδομέν
τινα τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ
ἡμῖν· καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν. 39 Ὁ δὲ
Ἰησοῦς εἶπεν, Μὴ κωλύετε αὐτόν· οὐδεὶς γάρ ἐστιν ὃς ποιήσει
δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί
με. 40 Ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστιν. 41 Ὃς γὰρ
ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν ὀνόματί μου, ὅτι χριστοῦ
ἐστέ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ. 42 Καὶ
ὃς ἐὰν σκανδαλίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ,
καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον εἰ περίκειται λίθος μυλικὸς περὶ τὸν
τράχηλον αὐτοῦ, καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. 43 Καὶ ἐὰν
σκανδαλίζῃ σε ἡ χείρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλόν σοι ἐστὶν
κυλλὸν εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα
ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, 44 ὅπου ὁ
σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. 45 Καὶ ἐὰν
σε ὁ πούς σου σκανδαλίζῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλόν ἐστίν ⸀σοι⸃
εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλόν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα
βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, 46 ὅπου ὁ
σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. 47 Καὶ ἐὰν
ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλόν σοι
ἐστὶν μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ

9.37 ἐὰν ἓν ♦ ἂν ἓν
9.37 ἐὰν ἐμὲ δέξηται ♦ ἂν ἐμὲ δέχηται
9.38 Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ Ἰωάννης λέγων ♦ Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰωάννης
9.38 τῷ ♦ ἐν τῷ
9.38 ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν καὶ ἐκωλύσαμεν ♦ καὶ ἐκωλύομεν
9.38 ἀκολουθεῖ ♦ ἠκολούθει
9.40 ὑμῶν ὑπὲρ ὑμῶν ♦ ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν
9.41 μου ♦ —
9.41 οὐ ♦ ὅτι οὐ
9.42 ἐὰν ♦ ἂν
9.42 τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ ♦ τούτων τῶν πιστευόντων [εἰς ἐμέ]
9.42 λίθος μυλικὸς ♦ μύλος ὀνικὸς
9.43 σοι ἐστὶν ♦ ἐστίν σε
9.43 εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν ♦ εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν
9.44 —
9.45 σοι ♦ σε
9.45 εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον ♦ —
9.46 —
9.47 σοι ♦ σέ

δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός,
48 ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.
49 Πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισθήσεται, καὶ πᾶσα θυσία ἁλὶ
ἁλισθήσεται. 50 Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας ἄναλον
γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; Ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλας, καὶ
εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.

10 Κἀκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας
διὰ τοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου· Καὶ συμπορεύονται
πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν· καί, ὡς εἰώθει, πάλιν ἐδίδασκεν
αὐτούς. 2 Καὶ προσελθόντες ⸢Φαρισαῖοι⸣ ἐπηρώτησαν αὐτόν, οἱ Φαρισαῖοι
Εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι, πειράζοντες αὐτόν. 3 Ὁ
δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωσῆς; 4 Οἱ δὲ
εἶπον, Μωσῆς ἐπέτρεψεν βιβλίον ἀποστασίου γράψαι, καὶ
ἀπολῦσαι. 5 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πρὸς τὴν
σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην· 6 ἀπὸ
δὲ ἀρχῆς κτίσεως, ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ θεός.
7 Ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ
τὴν μητέρα· καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ,
8 καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. Ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο,
ἀλλὰ μία σάρξ. 9 Ὃ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ
χωριζέτω. 10 Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ πάλιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τοῦ
αὐτοῦ ἐπηρώτησαν αὐτόν. 11 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὃς ἐὰν
ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ'
αὐτήν· 12 καὶ ἐὰν γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ γαμηθῇ
ἄλλῳ, μοιχᾶται.

13 Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία ἵνα ἅψηται αὐτῶν· οἱ δὲ
μαθηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν. 14 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς
ἠγανάκτησεν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι

9.47 τοῦ πυρός ♦ —
9.49 καὶ πᾶσα θυσία ἁλὶ ἁλισθήσεται ♦ —
9.50 ἅλας καὶ ♦ ἅλα καὶ
10.1 Κἀκεῖθεν ♦ Καὶ ἐκεῖθεν
10.1 διὰ τοῦ ♦ [καὶ]
10.2 ἐπηρώτησαν ♦ ἐπηρώτων
10.3 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
10.4 εἶπον Μωσῆς ἐπέτρεψεν ♦ εἶπαν Ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς
10.5 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ♦ ὁ δὲ
10.6 ὁ θεός ♦ —
10.7 καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ♦ [καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ]
10.10 ἐν τῇ οἰκίᾳ ♦ εἰς τὴν οἰκίαν
10.10 αὐτοῦ περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπηρώτησαν ♦ περὶ τούτου ἐπηρώτων
10.11 ἐὰν ♦ ἂν
10.12 γυνὴ ἀπολύσῃ ♦ αὐτὴ ἀπολύσασα
10.12 καὶ γαμηθῇ ἄλλῳ ♦ γαμήσῃ ἄλλον
10.13 ἅψηται αὐτῶν ♦ αὐτῶν ἅψηται
10.13 ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν ♦ ἐπετίμησαν αὐτοῖς

πρός με· μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία
τοῦ θεοῦ. 15 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν
τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. 16 Καὶ
ἐναγκαλισάμενος αὐτά, τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ᾽ αὐτά, εὐλόγει
αὐτά.

17 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδόν, προσδραμὼν εἷς καὶ
γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν, Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί
ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; 18 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν
αὐτῷ, Τί με λέγεις ἀγαθόν; Οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἷς, ὁ θεός.
19 Τὰς ἐντολὰς οἶδας, Μὴ μοιχεύσῃς, μὴ φονεύσῃς, μὴ κλέψῃς,
μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, μὴ ἀποστερήσῃς, τίμα τὸν πατέρα σου
καὶ τὴν μητέρα. 20 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε,
ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. 21 Ὁ δὲ Ἰησοῦς
ἐμβλέψας αὐτῷ ἠγάπησεν αὐτόν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἕν σοι
ὑστερεῖ· ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις
θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι, ἄρας τὸν
σταυρόν. 22 Ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν λυπούμενος·
ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

23 Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ, Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν
τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται. 24 Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς
λόγοις αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς,
Τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστιν τοὺς πεποιθότας ἐπὶ χρήμασιν εἰς
τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. 25 Εὐκοπώτερόν ἐστιν
κάμηλον διὰ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον
εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. 26 Οἱ δὲ περισσῶς
ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες πρὸς ἑαυτούς, Καὶ τίς δύναται
σωθῆναι; 27 Ἐμβλέψας δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει, Παρὰ
ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ᾽ οὐ παρὰ θεῷ· πάντα γὰρ δυνατά
ἐστιν παρὰ τῷ θεῷ. 28 Ἤρξατο ὁ Πέτρος λέγειν αὐτῷ, Ἰδού,
ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι.

10.15 ἐὰν ♦ ἂν
10.16 τιθεὶς ♦ κατευλόγει τιθεὶς
10.16 εὐλόγει αὐτά ♦ —
10.19 μοιχεύσῃς μὴ φονεύσῃς ♦ φονεύσῃς Μὴ μοιχεύσῃς
10.20 ἀποκριθεὶς εἶπεν ♦ ἔφη
10.21 σοι ♦ σε
10.21 πτωχοῖς ♦ [τοῖς] πτωχοῖς
10.21 ἄρας τὸν σταυρόν ♦ —
10.24 τοὺς πεποιθότας ἐπὶ χρήμασιν ♦ —
10.25 τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος εἰσελθεῖν ♦ [τῆς] τρυμαλιᾶς [τῆς] ῥαφίδος διελθεῖν
10.27 δὲ ♦ —
10.27 ἐστιν ♦ —
10.28 ὁ Πέτρος λέγειν ♦ λέγειν ὁ Πέτρος
10.28 ἠκολουθήσαμέν ♦ ἠκολουθήκαμέν

29 ⸢Ἀποκριθεὶς⸣ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδείς ἐστιν Ἀποκριθεὶς δὲ
ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφούς, ἢ ἀδελφάς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα,
ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἢ ἀγρούς, ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ ⸢ἕνεκεν τοῦ⸣ τοῦ
εὐαγγελίου, 30 ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ
καιρῷ τούτῳ, οἰκίας καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς καὶ μητέρας
καὶ τέκνα καὶ ἀγρούς, μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ
ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον. 31 Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι,
⸢καὶ ἔσχατοι⸣ πρῶτοι. καὶ οἱ ἔσχατοι

32 Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ
ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, καὶ
ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. Καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς
δώδεκα, ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν·
33 ὅτι Ἰδού, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ
γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, καὶ
παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν, 34 καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτῷ,
καὶ μαστιγώσουσιν αὐτόν, καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ, καὶ
ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

35 Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης οἱ υἱοὶ
Ζεβεδαίου, λέγοντες, Διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν
αἰτήσωμεν, ποιήσῃς ἡμῖν. 36 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Τί θέλετε
ποιῆσαί με ὑμῖν; 37 Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Δὸς ἡμῖν, ἵνα εἷς ἐκ
δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ
σου. 38 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε.
Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ
βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; 39 Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Δυνάμεθα. Ὁ δὲ
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τὸ μὲν ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίεσθε· καὶ τὸ
βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε· 40 τὸ δὲ καθίσαι
ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ᾽

10.29 Ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν ♦ ἔφη ὁ Ἰησοῦς
10.29 πατέρα ἢ μητέρα ἢ γυναῖκα ♦ μητέρα ἢ πατέρα
10.31 καὶ ἔσχατοι ♦ καὶ [οἱ] ἔσχατοι
10.32 καὶ ἀκολουθοῦντες ♦ οἱ δὲ ἀκολουθοῦντες
10.33 γραμματεῦσιν ♦ τοῖς γραμματεῦσιν
10.34 μαστιγώσουσιν αὐτόν καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ ♦ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν
10.34 αὐτόν καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ♦ καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας
10.35 λέγοντες ♦ λέγοντες αὐτῷ
10.35 αἰτήσωμεν ♦ αἰτήσωμεν σε
10.36 ποιῆσαί με ♦ [με] ποιήσω
10.37 εἶπον ♦ εἶπαν
10.37 ἐκ δεξιῶν σου ♦ σου ἐκ δεξιῶν
10.37 εὐωνύμων σου ♦ ἀριστερῶν
10.38 καὶ ♦ ἢ
10.39 εἶπον ♦ εἶπαν
10.39 μὲν ♦ —
10.40 καὶ ♦ ἢ

οἷς ἡτοίμασται. [41] Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο
ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. [42] Ὁ δὲ Ἰησοῦς
προσκαλεσάμενος αὐτοὺς λέγει αὐτοῖς, Οἴδατε ὅτι οἱ
δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν· καὶ οἱ
μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. [43] Οὐχ οὕτως δὲ
ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ γενέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν, ἔσται
ὑμῶν· διάκονος· [44] καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος,
ἔσται πάντων δοῦλος. [45] Καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ
ἦλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

[46] Καὶ ἔρχονται εἰς Ἰεριχώ· καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ
Ἰεριχώ, καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ ὄχλου ἱκανοῦ, υἱὸς
Τιμαίου Βαρτίμαιος ὁ τυφλὸς ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν
προσαιτῶν. [47] Καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖός ἐστιν,
ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν, Ὁ υἱὸς Δαυὶδ, Ἰησοῦ, ἐλέησόν με.
[48] Καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοί, ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῷ μᾶλλον
ἔκραζεν, Υἱὲ Δαυίδ, ἐλέησόν με. [49] Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
αὐτὸν φωνηθῆναι· καὶ φωνοῦσιν τὸν τυφλόν, λέγοντες αὐτῷ,
Θάρσει· ἔγειραι, φωνεῖ σε. [50] Ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ
ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. [51] Καὶ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ
ὁ Ἰησοῦς, Τί θέλεις ποιήσω σοί; Ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ,
Ῥαββουνί, ἵνα ἀναβλέψω. [52] Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ,
Ὕπαγε· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. Καὶ εὐθέως ἀνέβλεψεν, καὶ
ἠκολούθει τῷ Ἰησοῦ ἐν τῇ ὁδῷ.

Βηθφαγὴ 11 Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱερουσαλήμ, εἰς ⸀Βηθσφαγὴ⸀
καὶ Βηθανίαν, πρὸς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ἀποστέλλει
δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, [2] καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε εἰς τὴν
κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν· καὶ εὐθέως εἰσπορευόμενοι εἰς

10.42 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ♦ Καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς
10.43 ἔσται ἐν ♦ ἐστιν ἐν
10.43 ἐὰν θέλῃ γενέσθαι μέγας ♦ ἂν θέλῃ μέγας γενέσθαι
10.44 ἐὰν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι ♦ ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι
10.46 υἱὸς ♦ ὁ υἱὸς
10.46 ὁ τυφλὸς ♦ τυφλὸς προσαίτης
10.46 προσαιτῶν ♦ —
10.47 Ναζωραῖός ♦ Ναζαρηνός
10.47 Ὁ υἱὸς ♦ Υἱὲ
10.49 αὐτὸν φωνηθῆναι ♦ Φωνήσατε αὐτόν
10.49 ἔγειραι ♦ ἔγειρε
10.50 ἀναστὰς ♦ ἀναπηδήσας
10.51 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ♦ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
10.51 θέλεις ποιήσω σοί ♦ σοι θέλεις ποιήσω
10.52 Ὁ δὲ ♦ καὶ ὁ
10.52 εὐθέως ♦ εὐθὺς
10.52 τῷ Ἰησοῦ ♦ αὐτῷ
11.1 Ἱερουσαλήμ εἰς Βηθσφαγὴ ♦ Ἱεροσόλυμα εἰς Βηθφαγὴ
11.2 εὐθέως ♦ εὐθὺς

αὐτὴν εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ’ ὃν οὐδεὶς ἀνθρώπων
κεκάθικεν· λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. 3 Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Τί
ποιεῖτε τοῦτο; Εἴπατε, ὅτι Ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει· καὶ
εὐθέως αὐτὸν ἀποστελλεῖ ὧδε. 4 Ἀπῆλθον δὲ καὶ εὗρον ⸢πῶλον⸣ τὸν πῶλον
δεδεμένον πρὸς τὴν θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφόδου, καὶ λύουσιν
αὐτόν. 5 Καί τινες τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς, Τί ποιεῖτε
λύοντες τὸν πῶλον; 6 Οἱ δὲ εἶπον αὐτοῖς καθὼς ἐνετείλατο ὁ
Ἰησοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. 7 Καὶ ἤγαγον τὸν πῶλον πρὸς τὸν
Ἰησοῦν, καὶ ἐπέβαλον αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ’
αὐτῷ. 8 Πολλοὶ δὲ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν·
ἄλλοι δὲ στοιβάδας ἔκοπτον ἐκ τῶν δένδρων, καὶ ἐστρώννυον
εἰς τὴν ὁδόν. 9 Καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες
ἔκραζον, λέγοντες, Ὡσαννά· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν
ὀνόματι κυρίου· 10 Εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία ἐν
ὀνόματι κυρίου τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαυίδ· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς
ὑψίστοις.

11 Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἰς τὸ ἱερόν·
καὶ περιβλεψάμενος πάντα, ὀψίας ἤδη οὔσης τῆς ὥρας,
ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.

12 Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας,
ἐπείνασεν. 13 Καὶ ἰδὼν συκῆν μακρόθεν, ἔχουσαν φύλλα,
ἦλθεν εἰ ἄρα εὑρήσει τι ἐν αὐτῇ· καὶ ἐλθὼν ἐπ’ αὐτήν, οὐδὲν
εὗρεν εἰ μὴ φύλλα· οὐ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων. 14 Καὶ ἀποκριθεὶς
ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, Μηκέτι ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μηδεὶς
καρπὸν φάγοι. Καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

15 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ εἰσελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς
τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας

11.2 ἀνθρώπων κεκάθικεν λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε ♦ οὔπω ἀνθρώπων ἐκάθισεν λύσατε αὐτὸν καὶ φέρετε
11.3 ὅτι ♦ —
11.3 εὐθέως ♦ εὐθὺς
11.3 ὧδε ♦ πάλιν ὧδε
11.4 Ἀπῆλθον δὲ ♦ Καὶ ἀπῆλθον
11.4 τὴν ♦ —
11.6 εἶπον ♦ εἶπαν
11.6 ἐνετείλατο ♦ εἶπεν
11.7 ἤγαγον ♦ φέρουσιν
11.7 ἐπέβαλον ♦ ἐπιβάλλουσιν
11.7 ἐπ’ αὐτῷ ♦ ἐπ’ αὐτόν
11.8 Πολλοὶ δὲ τὰ ♦ Καὶ πολλοὶ τὰ
11.8 στοιβάδας ἔκοπτον ♦ στιβάδας κόψαντες
11.8 δένδρων καὶ ἐστρώννυον εἰς τὴν ὁδόν ♦ ἀγρῶν
11.9 λέγοντες ♦ —
11.10 ἐν ὀνόματι κυρίου ♦ —
11.11 ὁ Ἰησοῦς καὶ ♦ —
11.13 μακρόθεν ♦ ἀπὸ μακρόθεν
11.13 εὑρήσει τι ♦ τι εὑρήσει
11.13 οὐ γὰρ ἦν καιρὸς ♦ ὁ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν
11.14 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
11.14 ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα ♦ εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ
11.15 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
11.15 ἀγοράζοντας ♦ τοὺς ἀγοράζοντας

ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν, καὶ τὰς
καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς κατέστρεψεν· 16 καὶ
οὐκ ἤφιεν ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ. 17 Καὶ
ἐδίδασκεν, λέγων αὐτοῖς, Οὐ γέγραπται ὅτι Ὁ οἶκός μου οἶκος
προσευχῆς κληθήσεται πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν; Ὑμεῖς δὲ
ἐποιήσατε αὐτὸν σπήλαιον λῃστῶν. 18 Καὶ ἤκουσαν οἱ
γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν
ἀπολέσωσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτόν, ὅτι πᾶς ὁ ὄχλος
ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

19 Καὶ ὅτε ὀψὲ ἐγένετο, ἐξεπορεύετο ἔξω τῆς πόλεως.

20 Καὶ πρωῒ παραπορευόμενοι, εἶδον τὴν συκῆν
ἐξηραμμένην ἐκ ῥιζῶν. 21 Καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει
αὐτῷ, Ῥαββί, ἴδε, ἡ συκῆ ἣν κατηράσω ἐξήρανται. 22 Καὶ
ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Ἔχετε πίστιν θεοῦ. 23 Ἀμὴν
γὰρ λέγω ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ, Ἄρθητι, καὶ
βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ
αὐτοῦ, ἀλλὰ πιστεύσῃ ὅτι ἃ λέγει γίνεται· ἔσται αὐτῷ ὃ ἐὰν
εἴπῃ. 24 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πάντα ὅσα ἄν προσευχόμενοι
αἰτεῖσθε ⌜αἰτῆσθε,⌝ πιστεύετε ὅτι λαμβάνετε, καὶ ἔσται ὑμῖν. 25 Καὶ ὅταν
στήκετε προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατά τινος· ἵνα καὶ ὁ
πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα
ὑμῶν. 26 Εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς
οὐρανοῖς ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

27 Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ἐν τῷ ἱερῷ
περιπατοῦντος αὐτοῦ, ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, 28 καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Ἐν ποίᾳ
ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; Καὶ τίς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν
ἵνα ταῦτα ποιῇς; 29 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς,
Ἐπερωτήσω ὑμᾶς καὶ ἐγὼ ἕνα λόγον, καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ

11.17 λέγων ⬧ καὶ ἔλεγεν
11.17 ἐποιήσατε ⬧ πεποιήκατε
11.18 γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ⬧ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς
11.18 ὅτι πᾶς ⬧ πᾶς γὰρ
11.19 ὅτε ⬧ ὅταν
11.19 ἐξεπορεύετο ⬧ ἐξεπορεύοντο
11.20 πρωῒ παραπορευόμενοι ⬧ παραπορευόμενοι πρωῒ
11.23 γὰρ ⬧ —
11.23 πιστεύσῃ ⬧ πιστεύῃ
11.23 ἃ λέγει ⬧ ὃ λαλεῖ
11.23 ὃ ἐὰν εἴπῃ ⬧ —
11.24 ἄν προσευχόμενοι αἰτῆσθε ⬧ προσεύχεσθε καὶ αἰτεῖσθε
11.24 λαμβάνετε ⬧ ἐλάβετε
11.25 στήκητε ⬧ στήκετε
11.26 —
11.28 λέγουσιν ⬧ ἔλεγον
11.28 Καὶ τίς ⬧ Ἢ τίς
11.28 τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν ⬧ ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην
11.29 ἀποκριθεὶς ⬧ —
11.29 καὶ ἐγὼ ⬧ —

ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. 30 Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου
ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; Ἀποκρίθητέ μοι. 31 Καὶ
ἐλογίζοντο πρὸς ἑαυτούς, λέγοντες, Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ
οὐρανοῦ, ἐρεῖ, Διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; 32 Ἀλλ᾽
εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, ἐφοβοῦντο τὸν λαόν· ἅπαντες γὰρ
εἶχον τὸν Ἰωάννην, ὅτι ὄντως προφήτης ἦν. 33 Καὶ
ἀποκριθέντες λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ, Οὐκ οἴδαμεν. Καὶ ὁ Ἰησοῦς
ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ
ταῦτα ποιῶ.

12 Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λέγειν, Ἀμπελῶνα
ἐφύτευσεν ἄνθρωπος, καὶ περιέθηκεν φραγμόν, καὶ
ὤρυξεν ὑπολήνιον, καὶ ᾠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν
γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. 2 Καὶ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς
γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ
τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος. 3 Οἱ δὲ λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν,
καὶ ἀπέστειλαν κενόν. 4 Καὶ πάλιν ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς
ἄλλον δοῦλον· κἀκεῖνον λιθοβολήσαντες ἐκεφαλαίωσαν, καὶ
ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον. 5 Καὶ πάλιν ἄλλον ἀπέστειλεν·
κἀκεῖνον ἀπέκτειναν· καὶ πολλοὺς ἄλλους, τοὺς μὲν δέροντες,
τοὺς δὲ ἀποκτένοντες. 6 Ἔτι οὖν ἕνα υἱὸν ἔχων ἀγαπητὸν
αὐτοῦ, ἀπέστειλεν καὶ αὐτὸν πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον, λέγων ὅτι
Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. 7 Ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ εἶπον
πρὸς ἑαυτοὺς ὅτι Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε,
ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. 8 Καὶ
λαβόντες αὐτὸν ἀπέκτειναν, καὶ ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος.
9 Τί οὖν ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; Ἐλεύσεται καὶ

11.30 Ἰωάννου ♦ τὸ Ἰωάννου
11.31 ἐλογίζοντο ♦ διελογίζοντο
11.31 οὖν ♦ [οὖν]
11.32 Ἀλλ᾽ ♦ ἀλλὰ
11.32 λαόν ♦ ὄχλον
11.32 ὅτι ὄντως ♦ ὄντως ὅτι
11.33 λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ ♦ τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν
11.33 ἀποκριθεὶς ♦ —
12.1 λέγειν ♦ λαλεῖν
12.1 ἐφύτευσεν ἄνθρωπος ♦ ἄνθρωπος ἐφύτευσεν
12.1 ἐξέδοτο ♦ ἐξέδετο
12.2 τοῦ καρποῦ ♦ τῶν καρπῶν
12.3 Οἱ δὲ ♦ Καὶ
12.4 λιθοβολήσαντες ♦ —
12.4 ἐκεφαλαίωσαν ♦ ἐκεφαλίωσαν
12.4 ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον ♦ ἠτίμασαν
12.5 πάλιν ♦ —
12.5 τοὺς μὲν δέροντες τοὺς δὲ ἀποκτένοντες ♦ οὓς μὲν δέροντες οὓς δὲ ἀποκτέννοντες
12.6 οὖν ♦ —
12.6 υἱὸν ἔχων ♦ εἶχεν υἱὸν
12.6 αὐτοῦ ♦ —
12.6 καὶ ♦ —
12.6 πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον ♦ ἔσχατον πρὸς αὐτοὺς
12.7 εἶπον πρὸς ἑαυτοὺς ♦ πρὸς ἑαυτοὺς εἶπαν
12.8 αὐτὸν ἀπέκτειναν ♦ ἀπέκτειναν αὐτόν
12.8 ἐξέβαλον ♦ ἐξέβαλον αὐτὸν
12.9 οὖν ♦ [οὖν]

ἀπολέσει τοὺς γεωργούς, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις.
10 Οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε, Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν
οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· 11 παρὰ
κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;
12 Καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον·
ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπεν· καὶ
ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

13 Καὶ ἀποστέλλουσιν πρὸς αὐτόν τινας τῶν Φαρισαίων καὶ
τῶν Ἡρῳδιανῶν, ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσιν λόγῳ. 14 Οἱ δὲ
ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ, Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ,
καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον
ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις·
ἔξεστιν κῆνσον Καίσαρι δοῦναι ἢ οὔ; 15 Δῶμεν, ἢ μὴ δῶμεν; Ὁ
δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν αὐτοῖς, Τί με πειράζετε;
Φέρετέ μοι δηνάριον, ἵνα ἴδω. 16 Οἱ δὲ ἤνεγκαν. Καὶ λέγει
αὐτοῖς, Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ,
Καίσαρος. 17 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἀπόδοτε
τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. Καὶ ἐθαύμασαν
ἐπ' αὐτῷ.

18 Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες λέγουσιν
ἀνάστασιν μὴ εἶναι· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν, λέγοντες,
19 Διδάσκαλε, Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ὅτι ἐάν τινος ἀδελφὸς
ἀποθάνῃ, καὶ καταλίπῃ γυναῖκα, καὶ τέκνα μὴ ἀφῇ, ἵνα λάβῃ ὁ
ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ
ἀδελφῷ αὐτοῦ· 20 ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβεν
γυναῖκα, καὶ ἀποθνῄσκων οὐκ ἀφῆκεν σπέρμα· 21 καὶ ὁ
δεύτερος ἔλαβεν αὐτήν, καὶ ἀπέθανεν, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφῆκεν
σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως. 22 Καὶ ἔλαβον αὐτὴν οἱ ἑπτά,
καὶ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα. Ἐσχάτη πάντων ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνή.
23 Ἐν τῇ ἀναστάσει, ὅταν ἀναστῶσιν, τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή;

12.14 Οἱ δὲ ἐλθόντες ♦ καὶ ἐλθόντες
12.14 κῆνσον Καίσαρι δοῦναι ♦ δοῦναι κῆνσον Καίσαρι
12.16 εἶπον ♦ εἶπαν
12.17 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ♦ Ὁ δὲ
12.17 Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος ♦ Τὰ Καίσαρος ἀπόδοτε
12.17 ἐθαύμασαν ♦ ἐξεθαύμαζον
12.18 ἐπηρώτησαν ♦ ἐπηρώτων
12.19 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
12.19 τέκνα μὴ ἀφῇ ♦ μὴ ἀφῇ τέκνον
12.19 αὐτοῦ καὶ ♦ καὶ
12.21 καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφῆκεν ♦ μὴ καταλιπὼν
12.22 ἔλαβον αὐτὴν ♦ —
12.22 καὶ οὐκ ♦ οὐκ
12.22 Ἐσχάτη ♦ Ἔσχατον
12.22 ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνή ♦ καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν
12.23 ὅταν ἀναστῶσιν ♦ [ὅταν ἀναστῶσιν]

Οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. [24] Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς
εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφάς,
μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ; [25] Ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν
ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε γαμίσκονται, ἀλλ᾽ εἰσὶν ὡς
ἄγγελοι οἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. [26] Περὶ δὲ τῶν νεκρῶν, ὅτι
ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ ⸀Μωσέως,⸃ ἐπὶ τοῦ Μωϋσέως
βάτου, ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ θεός, λέγων, Ἐγὼ ὁ θεὸς Ἀβραάμ, καὶ ὁ
θεὸς Ἰσαάκ, καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ; [27] Οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς νεκρῶν,
ἀλλὰ θεὸς ζώντων· ὑμεῖς οὖν πολὺ πλανᾶσθε.

[28] Καὶ προσελθὼν εἷς τῶν γραμματέων, ἀκούσας αὐτῶν
συζητούντων, εἰδὼς ὅτι καλῶς αὐτοῖς ἀπεκρίθη, ἐπηρώτησεν
αὐτόν, Ποία ἐστὶν πρώτη πάντων ἐντολή; [29] Ὁ δὲ Ἰησοῦς
ἀπεκρίθη αὐτῷ ὅτι Πρώτη πάντων τῶν ἐντολῶν, Ἄκουε,
Ἰσραήλ· κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν, κύριος εἷς ἐστίν· [30] καὶ
ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ
ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης
τῆς ἰσχύος σου. Αὕτη πρώτη ἐντολή. [31] Καὶ δευτέρα ὁμοία
αὕτη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. Μείζων τούτων
ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστιν. [32] Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεύς,
Καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ᾽ ἀληθείας εἶπας ὅτι εἷς ἐστιν, καὶ οὐκ
ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ· [33] καὶ τὸ ἀγαπᾷν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς
καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, καὶ
ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾷν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτόν,
πλεῖόν ἐστιν πάντων τῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ θυσιῶν. [34] Καὶ ὁ
Ἰησοῦς ἰδὼν αὐτὸν ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ, Οὐ
μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. Καὶ οὐδεὶς οὐκέτι
ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

[35] Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ,
Πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι ὁ χριστὸς υἱός ἐστιν Δαυίδ;

12.24 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς ⬧ ἔφη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς
12.25 γαμίσκονται ⬧ γαμίζονται
12.25 οἱ ⬧ —
12.26 Μωσέως ⬧ Μωϋσέως
12.26 ὡς ⬧ πῶς
12.26 ὁ θεὸς Ἰσαάκ ⬧ [ὁ] θεὸς Ἰσαάκ
12.26 ὁ θεὸς Ἰακώβ ⬧ [ὁ] θεὸς Ἰακώβ
12.27 ὁ ⬧ —
12.27 θεὸς ζώντων ⬧ ζώντων
12.27 ὑμεῖς οὖν ⬧ —
12.28 εἰδὼς ⬧ ἰδὼν
12.28 αὐτοῖς ἀπεκρίθη ⬧ ἀπεκρίθη αὐτοῖς
12.28 πρώτη πάντων ἐντολή ⬧ ἐντολὴ πρώτη πάντων
12.29 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ ⬧ Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς
12.29 πάντων τῶν ἐντολῶν ⬧ ἐστίν
12.30 Αὕτη πρώτη ἐντολή ⬧ —
12.31 Καὶ δευτέρα ὁμοία ⬧ Δευτέρα
12.32 εἶπας ⬧ εἶπες
12.33 ψυχῆς καὶ ἐξ ὅλης τῆς ⬧ —
12.33 πλεῖόν ⬧ περισσότερόν
12.34 αὐτὸν ὅτι ⬧ [αὐτὸν] ὅτι
12.35 ἐστιν Δαυίδ ⬧ Δαυίδ ἐστιν

36 Αὐτὸς γὰρ Δαυὶδ εἶπεν ἐν πνεύματι ἁγίῳ, Λέγει ὁ κύριος τῷ
κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου
ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. 37 Αὐτὸς οὖν Δαυὶδ λέγει αὐτὸν
κύριον· καὶ πόθεν υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν; Καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν
αὐτοῦ ἡδέως.

38 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, Βλέπετε ἀπὸ τῶν
γραμματέων, τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν, καὶ
ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, 39 καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς
συναγωγαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις· 40 οἱ
κατεσθίοντες τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ
προσευχόμενοι· οὗτοι λήψονται περισσότερον κρίμα.

41 Καὶ καθίσας ὁ Ἰησοῦς κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου
ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ
πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλά. 42 Καὶ ἐλθοῦσα μία χήρα
πτωχὴ ἔβαλεν λεπτὰ δύο, ὅ ἐστιν κοδράντης. 43 Καὶ
προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγει αὐτοῖς, Ἀμὴν
λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ πλεῖον πάντων βέβληκεν
βαλόντων τῶν ⸀βαλλόντων⸁ εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· 44 πάντες γὰρ ἐκ τοῦ
περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον· αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως
αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

13 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ εἷς
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Διδάσκαλε, ἴδε, ποταποὶ λίθοι καὶ
ποταπαὶ οἰκοδομαί. 2 Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ,
Βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; Οὐ μὴ ἀφεθῇ λίθος ἐπὶ
λίθῳ, ὃς οὐ μὴ καταλυθῇ.

3 Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν κατέναντι
τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτων αὐτὸν κατ' ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ
Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας, 4 Εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται; Καὶ τί τὸ
σημεῖον ὅταν μέλλῃ πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι; 5 Ὁ δὲ

12.36 γὰρ ♦ —
12.36 πνεύματι ἁγίῳ ♦ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ
12.36 Λέγει ὁ ♦ Εἶπεν
12.36 ὑποπόδιον ♦ ὑποκάτω
12.37 οὖν ♦ —
12.37 υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν ♦ αὐτοῦ ἐστιν υἱός
12.37 ὁ ♦ [ὁ]
12.38 ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ♦ ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν
12.40 λήψονται ♦ λήμψονται
12.41 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
12.43 λέγει ♦ εἶπεν
12.43 βέβληκεν ♦ ἔβαλεν
13.2 ἀποκριθεὶς ♦ —
13.2 λίθος ἐπὶ λίθῳ ♦ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον
13.3 ἐπηρώτων ♦ ἐπηρώτα
13.4 Εἰπὲ ♦ Εἰπὸν
13.4 πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι ♦ ταῦτα συντελεῖσθαι πάντα

Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς αὐτοῖς ἤρξατο λέγειν, Βλέπετε μή τις ὑμᾶς
πλανήσῃ. [6] Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου,
λέγοντες ὅτι Ἐγώ εἰμι· καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. [7] Ὅταν δὲ
ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ
γενέσθαι· ἀλλ’ οὔπω τὸ τέλος. [8] Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ
ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσονται σεισμοὶ κατὰ
τόπους, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ ταραχαί· ἀρχαὶ ὠδίνων ταῦτα.

[9] Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτούς· παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶς εἰς
συνέδρια, καὶ εἰς συναγωγὰς δαρήσεσθε, καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ
βασιλέων σταθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.
[10] Καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη δεῖ πρῶτον κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον.
[11] Ὅταν δὲ ἀγάγωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί
λαλήσητε, μηδὲ μελετᾶτε· ἀλλ’ ὃ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ
ὥρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε· οὐ γάρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ
πνεῦμα τὸ ἅγιον. [12] Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς
θάνατον, καὶ πατὴρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ
γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς· [13] καὶ ἔσεσθε μισούμενοι
ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος
σωθήσεται.

[14] Ὅταν δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν ὑπὸ
Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἑστὼς ὅπου οὐ δεῖ — ὁ ἀναγινώσκων
νοείτω — τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· [15] ὁ δὲ
ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω εἰς τὴν οἰκίαν, μηδὲ εἰσελθέτω
ἆραί τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ· [16] καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν ὢν μὴ
ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω, ἆραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. [17] Οὐαὶ δὲ
ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς
ἡμέραις. [18] Προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν
χειμῶνος. [19] Ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλίψις, οἵα οὐ
γέγονεν τοιαύτη ἀπ’ ἀρχῆς κτίσεως ἧς ἔκτισεν ὁ θεὸς ἕως τοῦ

13.5 ἀποκριθεὶς αὐτοῖς ἤρξατο λέγειν ♦ ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς
13.6 γὰρ ♦ —
13.7 γὰρ ♦ —
13.8 ἐπὶ ἔθνος ♦ ἐπ’ ἔθνος
13.8 καὶ ἔσονται σεισμοὶ ♦ ἔσονται σεισμοὶ
13.8 καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ ταραχαί ἀρχαὶ ♦ ἔσονται λιμοί ἀρχὴ
13.9 γὰρ ♦ —
13.10 δεῖ πρῶτον ♦ πρῶτον δεῖ
13.11 Ὅταν δὲ ἀγάγωσιν ♦ καὶ ὅταν ἄγωσιν
13.11 μηδὲ μελετᾶτε ♦ —
13.12 Παραδώσει δὲ ♦ καὶ παραδώσει
13.14 τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου ♦ —
13.14 ἑστὼς ♦ ἑστηκότα
13.15 δὲ ♦ [δὲ]
13.15 εἰς τὴν οἰκίαν ♦ —
13.15 εἰσελθέτω ♦ εἰσελθάτω
13.16 ὢν ♦ —
13.18 ἡ φυγὴ ὑμῶν ♦ —
13.19 ἧς ♦ ἣν

νῦν, καὶ οὐ μὴ γένηται. [20] Καὶ εἰ μὴ κύριος ἐκολόβωσεν τὰς
ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτούς,
Καὶ τότε οὓς ἐξελέξατο, ἐκολόβωσεν τὰς ἡμέρας. [21] ⌜Τότε⌝ ἐάν τις ὑμῖν
εἴπῃ, Ἰδού, ὧδε ὁ χριστός, ἤ Ἰδού, ἐκεῖ, μὴ πιστεύετε.
[22] Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ
δώσουσιν σημεῖα καὶ τέρατα, πρὸς τὸ ἀποπλανᾷν, εἰ δυνατόν,
καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. [23] Ὑμεῖς δὲ βλέπετε· ἰδού, προείρηκα ὑμῖν
πάντα.

[24] Ἀλλ᾽ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, μετὰ τὴν θλῖψιν ἐκείνην, ὁ
ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς,
[25] καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτοντες, καὶ αἱ
δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται. [26] Καὶ τότε
ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις μετὰ
δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης. [27] Καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς
ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν
τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ᾽ ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ.

[28] Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν αὐτῆς
ἤδη ὁ κλάδος ἁπαλὸς γένηται καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώσκετε
ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· [29] οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ταῦτα ἴδητε
γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. [30] Ἀμὴν λέγω
ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, μέχρι οὗ πάντα ταῦτα
παρελεύσονται γένηται. [31] Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ⌜παρελεύσεται·⌝ οἱ δὲ λόγοι μου
οὐ μὴ παρέλθωσιν. [32] Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἢ ὥρας οὐδεὶς
οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι οἱ ἐν οὐρανῷ, οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ.
[33] Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ
καιρός ἐστιν. [34] Ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφεὶς τὴν οἰκίαν
αὐτοῦ, καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, καὶ ἑκάστῳ
τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῇ.
[35] Γρηγορεῖτε οὖν· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας

13.20 κύριος ἐκολόβωσεν ♦ ἐκολόβωσεν κύριος
13.21 Τότε ♦ Καὶ τότε
13.21 Ἰδού ὧδε ♦ Ἴδε ὧδε
13.21 ἤ Ἰδού ♦ Ἴδε
13.22 καὶ τοὺς ♦ τοὺς
13.23 ἰδού ♦ —
13.24 Ἀλλ᾽ ♦ Ἀλλὰ
13.25 τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ♦ ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
13.25 ἐκπίπτοντες ♦ πίπτοντες
13.27 αὐτοῦ καὶ ♦ καὶ
13.27 αὐτοῦ ἐκ ♦ [αὐτοῦ] ἐκ
13.28 αὐτῆς ἤδη ὁ κλάδος ♦ ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς
13.29 ταῦτα ἴδητε ♦ ἴδητε ταῦτα
13.30 μέχρι ♦ μέχρις
13.30 πάντα ταῦτα ♦ ταῦτα πάντα
13.31 παρελεύσεται ♦ παρελεύσονται
13.31 παρέλθωσιν ♦ παρελεύσονται
13.32 ὥρας ♦ τῆς ὥρας
13.32 οἱ ἐν ♦ ἐν
13.33 καὶ προσεύχεσθε ♦ —
13.34 καὶ ἑκάστῳ ♦ ἑκάστῳ

ἔρχεται, ὀψέ, ἢ μεσονυκτίου, ἢ ἀλεκτοροφωνίας, ἢ πρωΐ· [36] μὴ
ἐλθὼν ἐξαίφνης εὕρῃ ὑμᾶς καθεύδοντας. [37] Ἃ δὲ ὑμῖν λέγω
πᾶσιν λέγω, Γρηγορεῖτε.

14 Ἦν δὲ τὸ Πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας· καὶ
ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν
δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν· [2] ἔλεγον δέ, Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ,
μήποτε θόρυβος ἔσται τοῦ λαοῦ.

[3] Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ, ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ
λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ, ἦλθεν γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον
μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς· καὶ συντρίψασα ⌜τὸ⌝ τὸν
ἀλάβαστρον, κατέχεεν αὐτοῦ κατὰ τῆς κεφαλῆς. [4] Ἦσαν δέ
τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυτούς, καὶ λέγοντες, Εἰς τί ἡ
ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν; [5] Ἠδύνατο γὰρ τοῦτο
πραθῆναι ἐπάνω τριακοσίων δηναρίων, καὶ δοθῆναι τοῖς
πτωχοῖς. Καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ. [6] Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄφετε
αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; Καλὸν ἔργον εἰργάσατο ἐν
ἐμοί. [7] Πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, καὶ ὅταν
θέλητε δύνασθε αὐτοὺς εὖ ποιῆσαι· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.
[8] Ὃ ἔσχεν αὕτη ἐποίησεν· προέλαβεν μυρίσαι μου τὸ σῶμα εἰς
τὸν ἐνταφιασμόν. [9] Ἀμὴν ⌜λέγω⌝ ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ δὲ λεγω
εὐαγγέλιον τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη
λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

[10] Καὶ ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, εἷς τῶν δώδεκα, ἀπῆλθεν
πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ἵνα παραδῷ αὐτὸν αὐτοῖς. [11] Οἱ δὲ
ἀκούσαντες ἐχάρησαν, καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον
δοῦναι· καὶ ἐζήτει πῶς εὐκαίρως αὐτὸν παραδῷ.

[12] Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ Πάσχα ἔθυον,
λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες
⌜ἑτοιμάσωμεν⌝ ἵνα φάγῃς τὸ Πάσχα; [13] Καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν ἑτοιμάσομεν

13.35 ὀψέ ἢ μεσονυκτίου ♦ ἢ ὀψὲ ἢ μεσονύκτιον
13.37 Ἃ ♦ Ὃ
14.2 δέ ♦ γάρ
14.2 θόρυβος ἔσται ♦ ἔσται θόρυβος
14.3 καὶ συντρίψασα τὸ ♦ συντρίψασα τὴν
14.3 κατὰ ♦ —
14.4 καὶ λέγοντες ♦ —
14.5 τοῦτο ♦ τοῦτο τὸ μύρον
14.5 τριακοσίων δηναρίων ♦ δηναρίων τριακοσίων
14.6 εἰργάσατο ♦ ἠργάσατο
14.7 αὐτοὺς ♦ αὐτοῖς
14.8 αὕτη ♦ —
14.8 μου τὸ σῶμα ♦ τὸ σῶμά μου
14.9 λέγω ♦ δὲ λέγω
14.9 τοῦτο ♦ —
14.10 ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης ♦ Ἰούδας Ἰσκαριὼθ ὁ
14.10 παραδῷ αὐτὸν ♦ αὐτὸν παραδοῖ
14.11 εὐκαίρως αὐτὸν παραδῷ ♦ αὐτὸν εὐκαίρως παραδοῖ

μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ
ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων·
ἀκολουθήσατε αὐτῷ, 14 καὶ ὅπου ἐὰν εἰσέλθῃ, εἴπατε τῷ
οἰκοδεσπότῃ ὅτι Ὁ διδάσκαλος λέγει, Ποῦ ἐστιν τὸ κατάλυμα,
ὅπου τὸ Πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; 15 Καὶ αὐτὸς ὑμῖν
ἀνάγαιον δείξει ⸂ἀνώγεον⸃ μέγα ἐστρωμένον ἕτοιμον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε
ἡμῖν. 16 Καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἦλθον εἰς τὴν
πόλιν, καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ Πάσχα.

17 Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα. 18 Καὶ
ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ.
19 Οἱ δὲ ἤρξαντο λυπεῖσθαι, καὶ λέγειν αὐτῷ εἷς καθ' εἷς, Μήτι
ἐγώ; Καὶ ἄλλος, Μήτι ἐγώ; 20 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Εἷς
ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρυβλίον.
21 Ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ
αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος
ἐκεῖνος.

22 Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον εὐλογήσας
ἔκλασεν, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ εἶπεν, Λάβετε, φάγετε· τοῦτό
ἐστιν τὸ σῶμά μου. 23 Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον εὐχαριστήσας
ἔδωκεν αὐτοῖς· καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες. 24 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς,
Τοῦτό ἐστιν τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ
πολλῶν ἐκχυνόμενον. 25 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πίω
ἐκ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου, ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν
αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

26 Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.

27 Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πάντες
σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· ὅτι γέγραπται,
Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα.

14.14 κατάλυμα ♦ κατάλυμά μου
14.15 ἀνώγεον ♦ ἀνάγαιον
14.15 ἐκεῖ ♦ καὶ ἐκεῖ
14.16 αὐτοῦ ♦ —
14.18 εἶπεν ὁ Ἰησοῦς ♦ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
14.19 Οἱ δὲ ♦ —
14.19 καθ' ♦ κατὰ
14.19 Μήτι ἐγώ Καὶ ἄλλος ♦ —
14.20 ἀποκριθεὶς ♦ —
14.20 ἐκ ♦ —
14.21 Ὁ μὲν ♦ Ὅτι ὁ μὲν
14.21 ἦν ♦ —
14.22 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
14.22 φάγετε ♦ —
14.23 τὸ ♦ —
14.24 τὸ τῆς καινῆς ♦ τῆς
14.24 περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον ♦ ἐκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν
14.27 ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ ♦ —
14.27 διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα ♦ τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται

28 Ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν.
29 Ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ, Καὶ εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται,
ἀλλ᾽ οὐκ ἐγώ. 30 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν λέγω σοι, ὅτι
σὺ σήμερον ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, πρὶν ἢ δὶς ἀλέκτορα φωνῆσαι,
τρίς ἀπαρνήσῃ με. 31 Ὁ δὲ ἐκπερισσοῦ ἔλεγεν μᾶλλον, Ἐάν με
δέῃ συναποθανεῖν σοι, οὐ μή σε ἀπαρνήσωμαι. Ὡσαύτως δὲ
καὶ πάντες ἔλεγον.

32 Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα Γεθσημανῆ· καὶ
λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Καθίσατε ὧδε, ἕως προσεύξωμαι.
33 Καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην
μεθ᾽ ἑαυτοῦ, καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. 34 Καὶ
λέγει αὐτοῖς, Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου·
μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε. 35 Καὶ προσελθὼν μικρόν, ἔπεσεν
ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσηύχετο ἵνα, εἰ δυνατόν ἐστιν, παρέλθῃ ἀπ᾽
αὐτοῦ ἡ ὥρα. 36 Καὶ ἔλεγεν, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ, πάντα δυνατά σοι.
Παρένεγκε τὸ ποτήριον ἀπ᾽ ἐμοῦ τοῦτο· ἀλλ᾽ οὐ τί ἐγὼ θέλω,
ἀλλὰ τί σύ. 37 Καὶ ἔρχεται καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας,
καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, Σίμων, καθεύδεις; Οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν
γρηγορῆσαι; 38 Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε
εἰς πειρασμόν. Τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής.
39 Καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών.
40 Καὶ ὑποστρέψας εὗρεν αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας· ἦσαν
γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν βεβαρημένοι, καὶ οὐκ ᾔδεισαν τί αὐτῷ
ἀποκριθῶσιν. 41 Καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον, καὶ λέγει αὐτοῖς,
Καθεύδετε λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε. Ἀπέχει· ἦλθεν ἡ ὥρα·
ἰδού, παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν
ἁμαρτωλῶν. 42 Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδού, ὁ παραδιδούς με
ἤγγικεν.

14.29 Καὶ εἰ ♦ Εἰ καὶ
14.30 ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ ♦ ταύτῃ τῇ νυκτὶ
14.30 ἀπαρνήσῃ με ♦ με ἀπαρνήσῃ
14.31 ἐκπερισσοῦ ἔλεγεν μᾶλλον ♦ ἐκπερισσῶς ἐλάλει
14.31 με δέῃ ♦ δέῃ με
14.31 ἀπαρνήσωμαι ♦ ἀπαρνήσομαι
14.32 Γεθσημανῆ ♦ Γεθσημανί
14.33 Ἰάκωβον ♦ [τὸν] Ἰάκωβον
14.33 Ἰωάννην ♦ [τὸν] Ἰωάννην
14.33 μεθ᾽ ἑαυτοῦ ♦ μετ᾽ αὐτοῦ
14.35 προσελθὼν ♦ προελθὼν
14.35 ἔπεσεν ♦ ἔπιπτεν
14.36 ἀπ᾽ ἐμοῦ τοῦτο ♦ τοῦτο ἀπ᾽ ἐμοῦ
14.38 εἰσέλθητε ♦ ἔλθητε
14.40 ὑποστρέψας εὗρεν αὐτοὺς πάλιν ♦ πάλιν ἐλθὼν εὗρεν αὐτοὺς
14.40 οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ♦ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ
14.40 βεβαρημένοι ♦ καταβαρυνόμενοι
14.40 αὐτῷ ἀποκριθῶσιν ♦ ἀποκριθῶσιν αὐτῷ
14.41 λοιπὸν ♦ τὸ λοιπὸν

43 Καὶ εὐθέως, ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, παραγίνεται Ἰούδας,
εἷς ὢν τῶν δώδεκα, καὶ μετ’ αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν
καὶ ξύλων, παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν
πρεσβυτέρων. 44 Δεδώκει δὲ ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν σύσσημον
αὐτοῖς, λέγων, Ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτόν,
καὶ ἀπαγάγετε ἀσφαλῶς. 45 Καὶ ἐλθών, εὐθέως προσελθὼν
αὐτῷ λέγει αὐτῷ, Ῥαββί, ῥαββί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. 46 Οἱ
δὲ ἐπέβαλον ἐπ’ αὐτὸν τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ ἐκράτησαν
αὐτόν. 47 Εἷς δέ τις τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν
μάχαιραν ἔπαισεν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἀφεῖλεν
αὐτοῦ τὸ ὠτίον. 48 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ὡς
ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με;
49 Καθ’ ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ
ἐκρατήσατέ με· ἀλλ’ ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. 50 Καὶ
ἀφέντες αὐτὸν πάντες ἔφυγον.

51 Καὶ εἷς τις νεανίσκος ἠκολούθησεν αὐτῷ,
περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ. Καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν οἱ
νεανίσκοι· 52 ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ’
αὐτῶν.

53 Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα· καὶ
συνέρχονται αὐτῷ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ
οἱ γραμματεῖς. 54 Καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν
αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως· καὶ ἦν
συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ
φῶς. 55 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ
τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν, εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν· καὶ οὐχ
εὕρισκον. 56 Πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ’ αὐτοῦ, καὶ
ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. 57 Καί τινες ἀναστάντες
ἐψευδομαρτύρουν κατ’ αὐτοῦ, λέγοντες 58 ὅτι Ἡμεῖς
ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν
τοῦτον τὸν χειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον

14.43 εὐθέως ♦ εὐθὺς
14.43 ὢν ♦ —
14.43 πολὺς ♦ —
14.44 ἀπαγάγετε ♦ ἀπάγετε
14.45 εὐθέως ♦ εὐθὺς
14.45 αὐτῷ Ῥαββί ♦ —
14.46 ἐπ’ αὐτὸν ♦ —
14.46 αὐτῶν ♦ αὐτῷ
14.47 τις ♦ [τις]
14.47 ὠτίον ♦ ὠτάριον
14.48 ἐξήλθετε ♦ ἐξήλθατε
14.50 πάντες ἔφυγον ♦ ἔφυγον πάντες
14.51 εἷς τις νεανίσκος ἠκολούθησεν ♦ νεανίσκος τις συνηκολούθει
14.51 οἱ νεανίσκοι ♦ —
14.52 ἀπ’ αὐτῶν ♦ —
14.53 αὐτῷ ♦ —
14.55 εὕρισκον ♦ ηὕρισκον

ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. 59 Καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ
μαρτυρία αὐτῶν. 60 Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον
ἐπηρώτησεν τὸν Ἰησοῦν, λέγων, Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; Τί οὗτοί
σου καταμαρτυροῦσιν; 61 Ὁ δὲ ἐσιώπα, καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο.
Πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτόν, καὶ λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ
χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ; 62 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐγώ εἰμι.
Καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν καθήμενον τῆς
δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ.
63 Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρρήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει, Τί ἔτι
χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; 64 Ἠκούσατε τῆς βλασφημίας· τί
ὑμῖν φαίνεται; Οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν εἶναι ἔνοχον
θανάτου. 65 Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ, καὶ
περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ κολαφίζειν αὐτόν, καὶ
λέγειν αὐτῷ, Προφήτευσον· καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν
⸀ἔβαλλον.⸁ ἔβαλον

66 Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου ἐν τῇ αὐλῇ κάτω, ἔρχεται μία τῶν
παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως, 67 καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον
θερμαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει, Καὶ σὺ μετὰ τοῦ
Ναζαρηνοῦ Ἰησοῦ ἦσθα. 68 Ὁ δὲ ἠρνήσατο, λέγων, Οὐκ οἶδα,
⸀οὐδὲ⸁ ἐπίσταμαι τί σὺ λέγεις. Καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ οὔτε
προαύλιον· καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. 69 Καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα
αὐτὸν πάλιν ἤρξατο λέγειν τοῖς παρεστηκόσιν ὅτι Οὗτος ἐξ
αὐτῶν ἐστίν. 70 Ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο. Καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ
παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ, Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ
Γαλιλαῖος εἶ, καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει. 71 Ὁ δὲ ἤρξατο
ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύναι ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον
ὃν λέγετε. 72 Καὶ ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. Καὶ
ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τὸ ῥῆμα ὃ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πρὶν
ἀλέκτορα φωνῆσαι δίς, ἀπαρνήσῃ με τρίς. Καὶ ἐπιβαλὼν
ἔκλαιεν.

14.61 οὐδὲν ἀπεκρίνατο ♦ οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδέν
14.64 εἶναι ἔνοχον ♦ ἔνοχον εἶναι
14.65 τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ♦ αὐτοῦ τὸ πρόσωπον
14.65 ἔβαλλον ♦ ἔλαβον
14.66 ἐν τῇ αὐλῇ κάτω ♦ κάτω ἐν τῇ αὐλῇ
14.67 Ἰησοῦ ἦσθα ♦ ἦσθα τοῦ Ἰησοῦ
14.68 Οὐκ ♦ Οὔτε
14.68 οὐδὲ ♦ οὔτε
14.68 τί σὺ ♦ σὺ τί
14.68 καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν ♦ [καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν]
14.69 πάλιν ἤρξατο ♦ ἤρξατο πάλιν
14.69 παρεστηκόσιν ♦ παρεστῶσιν
14.70 καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει ♦ —
14.72 ἐκ ♦ εὐθὺς ἐκ
14.72 ὃ εἶπεν ♦ ὡς εἶπεν
14.72 ἀπαρνήσῃ με τρίς ♦ τρίς με ἀπαρνήσῃ

15 Καὶ εὐθέως ἐπὶ τὸ πρωῒ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ
ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων, καὶ
ὅλον τὸ συνέδριον, δήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν καὶ
παρέδωκαν τῷ Πιλάτῳ. 2 Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πιλάτος, Σὺ
εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ, Σὺ
λέγεις. 3 Καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά· 4 ὁ δὲ
Πιλάτος πάλιν ἐπηρώτησεν αὐτόν, λέγων, Οὐκ ἀποκρίνῃ
οὐδέν; Ἴδε, πόσα σου καταμαρτυροῦσιν. 5 Ὁ δὲ Ἰησοῦς
οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλάτον.

6 Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἕνα δέσμιον, ὅνπερ
ᾐτοῦντο. 7 Ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν
συστασιαστῶν δεδεμένος, οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνον
πεποιήκεισαν. 8 Καὶ ἀναβοήσας ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι
καθὼς ἀεὶ ἐποίει αὐτοῖς. 9 Ὁ δὲ Πιλάτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς,
λέγων, Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;
10 Ἐγίνωσκεν γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ
ἀρχιερεῖς. 11 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον, ἵνα μᾶλλον
τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. 12 Ὁ δὲ Πιλάτος ἀποκριθεὶς
πάλιν εἶπεν αὐτοῖς, Τί οὖν θέλετε ποιήσω ὃν λέγετε βασιλέα
τῶν Ἰουδαίων; 13 Οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν, Σταύρωσον αὐτόν.
14 Ὁ δὲ Πιλάτος ἔλεγεν αὐτοῖς, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; Οἱ δὲ
περισσοτέρως ἔκραξαν, Σταύρωσον αὐτόν. 15 Ὁ δὲ Πιλάτος
βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν
Βαραββᾶν· καὶ παρέδωκεν τὸν Ἰησοῦν, φραγελλώσας, ἵνα
σταυρωθῇ.

16 Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς, ὅ ἐστιν
πραιτώριον, καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν. 17 Καὶ
ἐνδύουσιν αὐτὸν πορφύραν, καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες

15.1 εὐθέως ἐπὶ τὸ ♦ εὐθὺς
15.1 τῷ ♦ —
15.2 εἶπεν αὐτῷ ♦ αὐτῷ λέγει
15.4 ἐπηρώτησεν ♦ ἐπηρώτα
15.4 καταμαρτυροῦσιν ♦ κατηγοροῦσιν
15.6 ὅνπερ ᾐτοῦντο ♦ ὃν παρῃτοῦντο
15.7 συστασιαστῶν ♦ στασιαστῶν
15.8 ἀναβοήσας ♦ ἀναβὰς
15.8 ἀεὶ ♦ —
15.12 ἀποκριθεὶς πάλιν εἶπεν ♦ πάλιν ἀποκριθεὶς ἔλεγεν
15.12 θέλετε ποιήσω ὃν λέγετε ♦ [θέλετε] ποιήσω [ὃν λέγετε] τὸν
15.14 κακὸν ἐποίησεν ♦ ἐποίησεν κακόν
15.14 περισσοτέρως ♦ περισσῶς
15.17 ἐνδύουσιν ♦ ἐνδιδύσκουσιν

ἀκάνθινον στέφανον, 18 καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν,
Χαῖρε, ⸀ὁ βασιλεὺς⸃ τῶν Ἰουδαίων· 19 καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν βασιλεῦ
κεφαλὴν καλάμῳ, καὶ ἐνέπτυον αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα
προσεκύνουν αὐτῷ. 20 Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν
αὐτὸν τὴν πορφύραν, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια τὰ ἴδια.

Καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν. 21 Καὶ
ἀγγαρεύουσιν παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον, ἐρχόμενον
ἀπ᾽ ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ῥούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν
σταυρὸν αὐτοῦ. 22 Καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ Γολγοθᾶ τόπον, ὅ
ἐστιν μεθερμηνευόμενον, Κρανίου Τόπος. 23 Καὶ ἐδίδουν αὐτῷ
πιεῖν ἐσμυρνισμένον οἶνον· ὁ δὲ οὐκ ἔλαβεν. 24 Καὶ
σταυρώσαντες αὐτόν, διαμερίζονται τὰ ἱμάτια αὐτοῦ,
βάλλοντες κλῆρον ἐπ᾽ αὐτά, τίς τί ἄρῃ. 25 Ἦν δὲ ὥρα τρίτη, καὶ
ἐσταύρωσαν αὐτόν. 26 Καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐτοῦ
ἐπιγεγραμμένη, Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. 27 Καὶ σὺν αὐτῷ
σταυροῦσιν δύο λῃστάς, ἕνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων
αὐτοῦ. 28 Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, Καὶ μετὰ ἀνόμων
ἐλογίσθη. 29 Καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτόν,
κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ λέγοντες, Οὐά, ὁ καταλύων
τὸν ναόν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, 30 σῶσον σεαυτόν,
καὶ κατάβα ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. 31 Ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς
ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων ἔλεγον,
Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. 32 Ὁ χριστὸς ὁ
βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα
ἴδωμεν καὶ ⸀πιστεύσωμεν αὐτῷ.⸃ Καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι πιστεύσωμεν
αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.

33 Γενομένης δὲ ὥρας ἕκτης, σκότος ἐγένετο ἐφ᾽ ὅλην τὴν
γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. 34 Καὶ τῇ ὥρᾳ τῇ ἐνάτῃ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς

15.18 ὁ βασιλεὺς ♦ βασιλεῦ
15.20 τὰ ἴδια ♦ αὐτοῦ
15.22 Γολγοθᾶ ♦ τὸν Γολγοθᾶν
15.23 πιεῖν ♦ —
15.23 ὁ ♦ ὃς
15.24 σταυρώσαντες αὐτόν ♦ σταυροῦσιν αὐτὸν καὶ
15.28 —
15.29 ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν ♦ οἰκοδομῶν ἐν τρισὶν ἡμέραις
15.30 καὶ κατάβα ♦ καταβὰς
15.32 τοῦ Ἰσραὴλ ♦ Ἰσραὴλ
15.32 πιστεύσωμεν αὐτῷ ♦ πιστεύσωμεν
15.32 συνεσταυρωμένοι ♦ συνεσταυρωμένοι σὺν
15.33 Γενομένης δὲ ♦ Καὶ γενομένης
15.34 ὥρᾳ τῇ ἐνάτῃ ♦ ἐνάτῃ ὥρᾳ

φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, Ἐλωΐ, Ἐλωΐ, λιμὰ σαβαχθανι; Ὅ ἐστιν
μεθερμηνευόμενον, Ὁ θεός μου, ὁ θεός μου, εἰς τί με
ἐγκατέλιπες; [35] Καί τινες τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες
ἔλεγον, Ἰδού, Ἠλίαν φωνεῖ. [36] Δραμὼν δὲ εἷς, καὶ γεμίσας
σπόγγον ὄξους, περιθείς τε καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν, λέγων,
Ἄφετε, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας καθελεῖν αὐτόν. [37] Ὁ δὲ
Ἰησοῦς ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσεν. [38] Καὶ τὸ
καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω.
[39] Ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ ὅτι
οὕτως κράξας ἐξέπνευσεν, εἶπεν, Ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος
υἱὸς ἦν θεοῦ. [40] Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν
θεωροῦσαι, ἐν αἷς ἦν καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ Μαρία ἡ
τοῦ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ Ἰωσῆ μήτηρ, καὶ Σαλώμη, [41] αἳ
καί, ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἠκολούθουν αὐτῷ, καὶ διηκόνουν
αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς
Ἱεροσόλυμα.

[42] Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν Παρασκευή, ὅ ἐστιν
πρὸς σάββατον ⸀προσάββατον,⸃ [43] ἦλθεν Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, εὐσχήμων
βουλευτής, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ
θεοῦ· τολμήσας εἰσῆλθεν πρὸς Πιλάτον, καὶ ᾐτήσατο τὸ σῶμα
τοῦ Ἰησοῦ. [44] Ὁ δὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκεν· καὶ
προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα, ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ
πάλαι ἀπέθανεν. [45] Καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος,
ἐδωρήσατο τὸ σῶμα τῷ Ἰωσήφ. [46] Καὶ ἀγοράσας σινδόνα, καὶ
καθελὼν αὐτόν, ἐνείλησεν τῇ σινδόνι, καὶ κατέθηκεν αὐτὸν ἐν
μνημείῳ, ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας· καὶ προσεκύλισεν
λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. [47] Ἡ δὲ Μαρία ἡ
Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία Ἰωσῆ ἐθεώρουν ποῦ τίθεται.

15.34 λέγων ♦ —
15.34 λιμὰ ♦ λεμα
15.34 με ἐγκατέλιπες ♦ ἐγκατέλιπές με
15.35 Ἰδού ♦ Ἴδε
15.36 εἷς καὶ ♦ τις [καὶ]
15.36 τε ♦ —
15.38 ἀπὸ ♦ ἀπ'
15.39 κράξας ♦ —
15.39 ὁ ἄνθρωπος οὗτος ♦ οὗτος ὁ ἄνθρωπος
15.39 ἦν θεοῦ ♦ θεοῦ ἦν
15.40 ἦν ♦ —
15.40 τοῦ Ἰακώβου ♦ Ἰακώβου
15.40 Ἰωσῆ ♦ Ἰωσῆτος
15.41 αἳ καί ♦ αἳ
15.43 ἦλθεν Ἰωσὴφ ὁ ♦ ἐλθὼν Ἰωσὴφ [ὁ]
15.43 Πιλάτον ♦ τὸν Πιλᾶτον
15.45 σῶμα ♦ πτῶμα
15.46 καὶ καθελὼν ♦ καθελὼν
15.46 κατέθηκεν ♦ ἔθηκεν
15.47 Ἰωσῆ ♦ ἡ Ἰωσῆτος
15.47 τίθεται ♦ τέθειται

16 Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου, Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ
καὶ Μαρία ⸀Ἰακώβου⸁ καὶ Σαλώμη ἠγόρασαν ἡ τοῦ Ἰακώβου
ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν. 2 Καὶ λίαν πρωῒ τῆς
μιᾶς σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ
ἡλίου. 3 Καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς, Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν
λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; 4 Καὶ ἀναβλέψασαι
θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα.
5 Καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον καθήμενον
ἐν τοῖς δεξιοῖς, περιβεβλημένον στολὴν λευκήν· καὶ
ἐξεθαμβήθησαν. 6 Ὁ δὲ λέγει αὐταῖς, Μὴ ἐκθαμβεῖσθε·
Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη,
οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε, ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. 7 Ἀλλ’
ὑπάγετε, εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι Προάγει
ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν.
8 Καὶ ἐξελθοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχεν δὲ αὐτὰς
τρόμος καὶ ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον, ἐφοβοῦντο γάρ.

9 Ἀναστὰς δὲ πρωῒ πρώτῃ σαββάτου ἐφάνη πρῶτον Μαρίᾳ
τῇ Μαγδαληνῇ, ἀφ’ ἧς ἐκβεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια. 10 Ἐκείνη
πορευθεῖσα ἀπήγγειλεν τοῖς μετ’ αὐτοῦ γενομένοις, πενθοῦσιν
καὶ κλαίουσιν. 11 Κἀκεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι ζῇ καὶ ἐθεάθη ὑπ’
αὐτῆς ἠπίστησαν.

12 Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερώθη
ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ, πορευομένοις εἰς ἀγρόν. 13 Κἀκεῖνοι
ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις
ἐπίστευσαν.

14 Ὕστερον ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἕνδεκα ἐφανερώθη,
καὶ ὠνείδισεν τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν, ὅτι
τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον οὐκ ἐπίστευσαν. 15 Καὶ
εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα, κηρύξατε τὸ
εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. 16 Ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς
σωθήσεται· ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. 17 Σημεῖα δὲ τοῖς

16.1 Ἰακώβου ♦ ἡ [τοῦ] Ἰακώβου
16.2 τῆς μιᾶς ♦ τῇ μιᾷ τῶν
16.7 Ἀλλ’ ♦ Ἀλλὰ
16.8 δὲ ♦ γὰρ
16.8 εἶπον ♦ εἶπαν
16.8 γάρ ♦ γάρ + [[shorter ending]]
16.9 Ἀναστὰς ♦ [[Ἀναστὰς
16.9 ἀφ’ ♦ παρ’
16.14 ἀνακειμένοις ♦ [δὲ] ἀνακειμένοις

πιστεύσασιν ταῦτα παρακολουθήσει· ἐν τῷ ὀνόματί μου
δαιμόνια ἐκβαλοῦσιν· γλώσσαις λαλήσουσιν καιναῖς·
18 ὄφεις ἀροῦσιν· κἂν θανάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς
βλάψῃ· ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσιν, καὶ καλῶς
ἕξουσιν.

19 Ὁ μὲν οὖν κύριος, μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς, ἀνελήφθη εἰς
τὸν οὐρανόν, καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ. 20 Ἐκεῖνοι δὲ
ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου συνεργοῦντος, καὶ
τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων.
Ἀμήν.

16.18 ὄφεις ♦ [καὶ ἐν ταῖς χερσὶν] ὄφεις
16.19 κύριος ♦ κύριος Ἰησοῦς
16.19 ἀνελήφθη ♦ ἀνελήμφθη
16.20 σημείων. Ἀμήν ♦ σημείων.]]

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν
περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων,
2 καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται
γενόμενοι τοῦ λόγου, 3 ἔδοξεν κἀμοί, παρηκολουθηκότι ἄνωθεν
πᾶσιν ἀκριβῶς, καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, 4 ἵνα
ἐπιγνῷς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

5 Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως τῆς
Ἰουδαίας ἱερεύς τις ὀνόματι Ζαχαρίας, ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά·
καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρών, καὶ τὸ ὄνομα
αὐτῆς Ἐλισάβετ. 6 Ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι ἐνώπιον τοῦ
θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασιν
τοῦ κυρίου ἄμεμπτοι. 7 Καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἡ
Ἐλισάβετ ἦν στεῖρα, καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς
ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν.

8 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς
ἐφημερίας αὐτοῦ ἔναντι τοῦ θεοῦ, 9 κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας,
ἔλαχεν τοῦ θυμιᾶσαι εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου. 10 Καὶ
πᾶν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ
θυμιάματος. 11 Ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου, ἑστὼς ἐκ
δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. 12 Καὶ ἐταράχθη
Ζαχαρίας ἰδών, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. 13 Εἶπεν δὲ πρὸς
αὐτὸν ὁ ἄγγελος, Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία· διότι εἰσηκούσθη ἡ
δέησίς σου, καὶ ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ
καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην. 14 Καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ
ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γεννήσει αὐτοῦ χαρήσονται.
15 Ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον ⌜τοῦ⌝ κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα —
οὐ μὴ πίῃ, καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας
μητρὸς αὐτοῦ. 16 Καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ
κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν· 17 καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον
αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας
πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων,

1.5 τοῦ ♦ —
1.5 ἡ γυνὴ αὐτοῦ ♦ γυνὴ αὐτῷ
1.6 ἐνώπιον ♦ ἐναντίον
1.7 ἡ Ἐλισάβετ ἦν ♦ ἦν ἡ Ἐλισάβετ
1.14 γεννήσει ♦ γενέσει
1.15 τοῦ ♦ [τοῦ]

ἑτοιμάσαι κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον. 18 Καὶ εἶπεν
Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον, Κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; Ἐγὼ γάρ
εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις
αὐτῆς. 19 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ, Ἐγώ εἰμι
Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ· καὶ ἀπεστάλην
λαλῆσαι πρός σε, καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. 20 Καὶ ἰδού,
ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι, ἄχρι ἧς ἡμέρας
γένηται ταῦτα, ἀνθ’ ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες
πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. 21 Καὶ ἦν ὁ λαὸς
προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν· καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν
αὐτόν ἐν τῷ ναῷ. 22 Ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἠδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς·
καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν
διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενεν κωφός. 23 Καὶ ἐγένετο, ὡς
ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν
οἶκον αὐτοῦ.

24 Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ
αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα 25 ὅτι
Οὕτως μοι πεποίηκεν ὁ κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν
τὸ ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.

26 Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ
τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ᾗ ὄνομα Ναζαρέτ, 27 πρὸς
παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρί, ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου
Δαυίδ· καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. 28 Καὶ εἰσελθὼν ὁ
ἄγγελος πρὸς αὐτὴν εἶπεν, Χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ κύριος μετὰ
σοῦ, εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν. 29 Ἡ δὲ ἰδοῦσα διεταράχθη
ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμὸς
οὗτος. 30 Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ, Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εὗρες
γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ. 31 Καὶ ἰδού, συλλήψῃ ἐν γαστρί, καὶ
τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. 32 Οὗτος
ἔσται μέγας, καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται· καὶ δώσει αὐτῷ
κύριος ὁ θεὸς τὸν θρόνον Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, 33 καὶ
βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς

1.21 αὐτόν ἐν τῷ ναῷ ♦ ἐν τῷ ναῷ αὐτόν
1.22 ἠδύνατο ♦ ἐδύνατο
1.25 ὁ ♦ —
1.25 τὸ ♦ —
1.26 ὑπὸ ♦ ἀπὸ
1.26 Ναζαρέτ ♦ Ναζαρὲθ
1.27 μεμνηστευμένην ♦ ἐμνηστευμένην
1.28 ὁ ἄγγελος ♦ —
1.28 εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν ♦ —
1.29 ἰδοῦσα ♦ —
1.29 διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ ♦ ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη
1.31 συλλήψῃ ♦ συλλήμψῃ

βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. 34 Εἶπεν δὲ Μαριὰμ πρὸς τὸν
ἄγγελον, Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; 35 Καὶ
ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ, Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται
ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ
γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται υἱὸς θεοῦ. 36 Καὶ ἰδού,
Ἐλισάβετ ἡ συγγενής σου, καὶ αὐτὴ συνείληφυῖα υἱὸν ἐν γήρει
αὐτῆς· καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρᾳ.
37 Ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ θεῷ πᾶν ῥῆμα. 38 Εἶπεν δὲ
Μαριάμ, Ἰδού, ἡ δούλη κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου.
Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ᾽ αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

39 Ἀναστᾶσα δὲ Μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐπορεύθη
εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς, εἰς πόλιν Ἰούδα, 40 καὶ εἰσῆλθεν
εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου, καὶ ἠσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ. 41 Καὶ
ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἡ Ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας,
ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ ἐπλήσθη
πνεύματος ἁγίου ἡ Ἐλισάβετ, 42 καὶ ἀνεφώνησεν φωνῇ
μεγάλῃ, καὶ εἶπεν, Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν, καὶ
εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. 43 Καὶ πόθεν μοι τοῦτο,
ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρὸς μέ; 44 Ἰδοὺ γάρ, ὡς
ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησεν
τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. 45 Καὶ μακαρία ἡ
πιστεύσασα, ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ
κυρίου. 46 Καὶ εἶπεν Μαριάμ, Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν
κύριον, 47 καὶ ἠγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτῆρί
μου. 48 Ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ.
Ἰδοὺ γάρ, ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσίν με πᾶσαι αἱ γενεαί.
49 Ὅτι ἐποίησέν μοι μεγαλεῖα ὁ δυνατός, καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα
αὐτοῦ. 50 καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν τοῖς
φοβουμένοις αὐτόν. 51 Ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ·
διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν.
52 Καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων, καὶ ὕψωσεν ταπεινούς.
53 Πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν, καὶ πλουτοῦντας
ἐξαπέστειλεν κενούς. 54 Ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ,

1.36 συγγενής ♦ συγγενίς
1.36 συνείληφυῖα ♦ συνείληφεν
1.37 τῷ θεῷ ♦ τοῦ θεοῦ
1.41 ἡ Ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ♦ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ἡ Ἐλισάβετ
1.42 φωνῇ ♦ κραυγῇ
1.43 μέ ♦ ἐμέ
1.44 τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει ♦ ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος
1.49 μεγαλεῖα ♦ μεγάλα
1.50 γενεῶν ♦ καὶ γενεὰς

μνησθῆναι ἐλέους, 55 καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας
ἡμῶν, τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα.

56 Ἔμεινεν δὲ Μαριὰμ σὺν αὐτῇ ὡσεὶ μῆνας τρεῖς, καὶ
ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

57 Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτήν, καὶ
ἐγέννησεν υἱόν. 58 Καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς
αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνεν κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ
συνέχαιρον αὐτῇ. 59 Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ, ἦλθον
περιτεμεῖν τὸ παιδίον· καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν. 60 Καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ
εἶπεν, Οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης. 61 Καὶ εἶπον πρὸς
αὐτὴν ὅτι Οὐδείς ἐστιν ἐν τῇ συγγενείᾳ σου ὃς καλεῖται τῷ
ὀνόματι τούτῳ. 62 Ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, τὸ τί ἂν θέλοι
καλεῖσθαι αὐτόν. 63 Καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψεν, λέγων,
Ἰωάννης ἐστὶν τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἐθαύμασαν πάντες.
64 Ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα καὶ ἡ γλῶσσα
αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν θεόν. 65 Καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας
φόβος τοὺς περιοικοῦντας αὐτούς· καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὀρεινῇ τῆς
Ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα. 66 Καὶ ἔθεντο
πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες, Τί ἄρα τὸ
παιδίον τοῦτο ἔσται; Καὶ χεὶρ κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ.

67 Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου,
καὶ προεφήτευσεν, λέγων, 68 Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ
Ἰσραήλ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ λαῷ
αὐτοῦ, 69 καὶ ἤγειρεν κέρας σωτηρίας ἡμῖν ἐν τῷ οἴκῳ Δαυὶδ
τοῦ παιδὸς αὐτοῦ — 70 καθὼς ἐλάλησεν διὰ στόματος τῶν
ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ — 71 σωτηρίαν ἐξ
ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς·
72 ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ μνησθῆναι
διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ, 73 ὅρκον ὃν ὤμοσεν πρὸς Ἀβραὰμ τὸν
πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν, 74 ἀφόβως, ἐκ χειρὸς τῶν
ἐχθρῶν ἡμῶν ῥυσθέντας, λατρεύειν αὐτῷ 75 ἐν ὁσιότητι καὶ

1.56 ὡσεὶ ♦ ὡς
1.59 ὀγδόῃ ἡμέρᾳ ♦ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ
1.61 εἶπον ♦ εἶπαν
1.61 ἐν τῇ συγγενείᾳ ♦ ἐκ τῆς συγγενείας
1.62 αὐτόν ♦ αὐτό
1.63 τὸ ♦ —
1.66 χεὶρ ♦ γὰρ χεὶρ
1.67 προεφήτευσεν ♦ ἐπροφήτευσεν
1.69 τῷ οἴκῳ Δαυὶδ τοῦ ♦ οἴκῳ Δαυὶδ
1.70 τῶν ἀπ' ♦ ἀπ'
1.74 τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν ♦ ἐχθρῶν

δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν.
76 Καὶ σύ, παιδίον, προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ· προπορεύσῃ
γὰρ πρὸ προσώπου κυρίου ἑτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ· 77 τοῦ
δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν
αὐτῶν, 78 διὰ σπλάγχνα ἐλέους θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπεσκέψατο
ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους, 79 ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ
θανάτου καθημένοις, τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς
ὁδὸν εἰρήνης.

80 Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, καὶ ἦν
ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν
Ἰσραήλ.

2 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξῆλθεν δόγμα παρὰ
Καίσαρος Αὐγούστου, ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν
οἰκουμένην. 2 Αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος
τῆς Συρίας Κυρηνίου. 3 Καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι,
ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. 4 Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς
Γαλιλαίας, ἐκ πόλεως Ναζαρέτ, εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰς πόλιν
Δαυίδ, ἥτις καλεῖται Βηθλέεμ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ
πατριᾶς Δαυίδ, 5 ἀπογράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ
μεμνηστευμένῃ αὐτῷ γυναικί, οὔσῃ ἐγκύῳ. 6 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ
εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν.
7 Καὶ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ
ἐσπαργάνωσεν αὐτόν, καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ, διότι
οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.

8 Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ
φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν.
9 Καὶ ἰδού, ἄγγελος κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς, καὶ δόξα κυρίου
περιέλαμψεν αὐτούς· καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. 10 Καὶ
εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος, Μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ γάρ, εὐαγγελίζομαι
ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ· 11 ὅτι ἐτέχθη
ὑμῖν σήμερον σωτήρ, ὅς ἐστιν χριστὸς κύριος, ἐν πόλει Δαυίδ.
12 Καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον· εὑρήσετε βρέφος

1.75 πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ♦ πάσαις ταῖς ἡμέραις
1.76 σύ ♦ σὺ δέ
1.76 πρὸ προσώπου ♦ ἐνώπιον
1.78 ἐπεσκέψατο ♦ ἐπισκέψεται
2.2 ἡ ♦ —
2.3 ἰδίαν ♦ ἑαυτοῦ
2.4 Ναζαρέτ ♦ Ναζαρὲθ
2.5 μεμνηστευμένῃ αὐτῷ γυναικί ♦ ἐμνηστευμένῃ αὐτῷ
2.7 τῇ ♦ —
2.9 ἰδού ♦ —

ἐσπαργανωμένον, κείμενον ἐν φάτνῃ. 13 Καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο
σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου, αἰνούντων τὸν
θεόν, καὶ λεγόντων, 14 Δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς
εἰρήνη· ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.

15 Καὶ ἐγένετο, ὡς ἀπῆλθον ἀπ᾽ αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ
ἄγγελοι, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες εἶπον πρὸς ἀλλήλους,
Διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλέεμ, καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ
γεγονός, ὃ ὁ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. 16 Καὶ ἦλθον σπεύσαντες,
καὶ ἀνεῦρον τήν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσήφ, καὶ τὸ βρέφος
κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. 17 Ἰδόντες δὲ διεγνώρισαν περὶ τοῦ
ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου.
18 Καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων
ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς. 19 Ἡ δὲ Μαριὰμ πάντα
συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα, συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ
αὐτῆς. 20 Καὶ ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες, δοξάζοντες καὶ
αἰνοῦντες τὸν θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον, καθὼς
ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

21 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν αὐτόν,
καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ
ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

22 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν
κατὰ τὸν νόμον Μωσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα,
παραστῆσαι τῷ κυρίῳ — 23 καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ κυρίου
ὅτι Πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται
— 24 καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν νόμῳ κυρίου,
Ζεῦγος τρυγόνων ἢ δύο νεοσσοὺς περιστερῶν. 25 Καὶ ἰδού, ἦν
ἄνθρωπος ἐν Ἱερουσαλήμ, ᾧ ὄνομα Συμεών, καὶ ὁ ἄνθρωπος
οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ
Ἰσραήλ, καὶ πνεῦμα ἦν ἅγιον ἐπ᾽ αὐτόν. 26 Καὶ ἦν αὐτῷ
κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μὴ ἰδεῖν
θάνατον πρὶν ἢ ἴδῃ τὸν χριστὸν κυρίου. 27 Καὶ ἦλθεν ἐν τῷ
πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ

2.12 κείμενον ♦ καὶ κείμενον
2.14 εὐδοκία ♦ εὐδοκίας
2.15 καὶ οἱ ἄνθρωποι ♦ —
2.15 εἶπον ♦ ἐλάλουν
2.16 ἦλθον ♦ ἦλθαν
2.16 ἀνεῦρον ♦ ἀνεῦραν
2.17 διεγνώρισαν ♦ ἐγνώρισαν
2.21 συλληφθῆναι ♦ συλλημφθῆναι
2.22 Μωσέως ♦ Μωϋσέως
2.24 νόμῳ ♦ τῷ νόμῳ
2.24 νεοσσοὺς ♦ νοσσοὺς
2.25 ἦν ἄνθρωπος ♦ ἄνθρωπος ἦν
2.26 ἢ ♦ [ἢ] ἂν

παιδίον Ἰησοῦν, τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ
νόμου περὶ αὐτοῦ, 28 καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας
αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησεν τὸν θεόν, καὶ εἶπεν, 29 Νῦν ἀπολύεις τὸν
δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου, ἐν εἰρήνῃ· 30 ὅτι εἶδον
οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, 31 ὃ ἡτοίμασας κατὰ
πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν· 32 φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν,
καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ. 33 Καὶ ἦν Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ
αὐτοῦ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. 34 Καὶ
εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεών, καὶ εἶπεν πρὸς Μαριὰμ τὴν μητέρα
αὐτοῦ, Ἰδού, οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν
τῷ Ἰσραήλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον· 35 καὶ σοῦ δὲ
αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία· ὅπως ἂν
ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί. 36 Καὶ ἦν
Ἅννα προφῆτις, θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ — αὕτη
προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα ἔτη μετὰ ἀνδρὸς
ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς, 37 καὶ αὕτη χήρα ὡς ἐτῶν
ὀγδοήκοντα τεσσάρων — ἣ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ,
νηστείαις καὶ δεήσεσιν λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. 38 Καὶ
αὕτη αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα ἀνθωμολογεῖτο τῷ κυρίῳ, καὶ
ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν ἐν
Ἱερουσαλήμ. 39 Καὶ ὡς ἐτέλεσαν ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν νόμον
κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὴν πόλιν ἑαυτῶν
Ναζαρέτ.

40 Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανεν, καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι,
πληρούμενον σοφίας· καὶ χάρις θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.

41 Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς
Ἱερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα. 42 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν
δώδεκα, ἀναβάντων αὐτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα κατὰ τὸ ἔθος τῆς
ἑορτῆς, 43 καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν
αὐτούς, ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλήμ· καὶ οὐκ

2.28 αὐτοῦ ♦ —
2.33 Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ ♦ ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ
2.35 δὲ ♦ [δὲ]
2.36 ἔτη μετὰ ἀνδρὸς ♦ μετὰ ἀνδρὸς ἔτη
2.37 ὡς ♦ ἕως
2.37 ἀπὸ ♦ —
2.38 αὕτη αὐτῇ ♦ αὐτῇ
2.38 κυρίῳ ♦ θεῷ
2.38 ἐν ♦ —
2.39 ἅπαντα ♦ πάντα
2.39 ὑπέστρεψαν ♦ ἐπέστρεψαν
2.39 τὴν πόλιν ♦ πόλιν
2.39 Ναζαρέτ ♦ Ναζαρέθ
2.40 πνεύματι ♦ —
2.40 σοφίας ♦ σοφίᾳ
2.42 ἀναβάντων ♦ ἀναβαινόντων
2.42 εἰς Ἱεροσόλυμα ♦ —

ἔγνω Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ· 44 νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῇ
συνοδίᾳ εἶναι, ἦλθον ἡμέρας ὁδόν, καὶ ἀνεζήτουν αὐτὸν ἐν
τοῖς συγγενέσιν καὶ ἐν τοῖς γνωστοῖς· 45 καὶ μὴ εὑρόντες αὐτόν,
ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, ζητοῦντες αὐτόν. 46 Καὶ ἐγένετο,
μεθ' ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, καθεζόμενον ἐν
μέσῳ τῶν διδασκάλων, καὶ ἀκούοντα αὐτῶν, καὶ ἐπερωτῶντα
αὐτούς. 47 Ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ
συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. 48 Καὶ ἰδόντες αὐτὸν
ἐξεπλάγησαν· καὶ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν, Τέκνον, τί
ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; Ἰδού, ὁ πατήρ σου κἀγὼ ὀδυνώμενοι
ἐζητοῦμέν σε. 49 Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; Οὐκ
ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με; 50 Καὶ αὐτοὶ οὐ
συνῆκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. 51 Καὶ κατέβη μετ'
αὐτῶν, καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέτ· καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς.
Καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ
καρδίᾳ αὐτῆς.

52 Καὶ Ἰησοῦς προέκοπτεν σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ, καὶ χάριτι
παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

3 Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου
Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας,
καὶ τετραρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρῴδου, Φιλίππου δὲ τοῦ
ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας καὶ
Τραχωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς
τετραρχοῦντος, 2 ἐπὶ ἀρχιερέως Ἄννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο
ῥῆμα θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. 3 Καὶ
ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου, κηρύσσων
βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· 4 ὡς γέγραπται ἐν
βίβλῳ λόγων Ἠσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Φωνὴ βοῶντος
ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς
τρίβους αὐτοῦ. 5 Πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται, καὶ πᾶν ὄρος

2.43 ἔγνω Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ ♦ ἔγνωσαν οἱ γονεῖς
2.44 ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι ♦ εἶναι ἐν τῇ συνοδίᾳ
2.44 συγγενέσιν καὶ ἐν ♦ συγγενεῦσιν καὶ
2.45 αὐτόν ὑπέστρεψαν ♦ ὑπέστρεψαν
2.45 ζητοῦντες ♦ ἀναζητοῦντες
2.46 μεθ' ♦ μετὰ
2.48 πρὸς ♦ εἶπεν πρὸς
2.48 εἶπεν ♦ —
2.51 Ναζαρέτ ♦ Ναζαρέθ
2.51 ταῦτα ♦ —
2.52 σοφίᾳ ♦ [ἐν τῇ] σοφίᾳ
3.1 καὶ τετραρχοῦντος ♦ καὶ τετρααρχοῦντος
3.1 αὐτοῦ τετραρχοῦντος ♦ αὐτοῦ τετρααρχοῦντος
3.1 Ἀβιληνῆς τετραρχοῦντος ♦ Ἀβιληνῆς τετρααρχοῦντος
3.3 τὴν ♦ [τὴν]
3.4 λέγοντος ♦ —

καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται· καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν,
καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας· 6 καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ
σωτήριον τοῦ θεοῦ.

7 Ἔλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ᾽
αὐτοῦ, Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς
μελλούσης ὀργῆς; 8 Ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς
μετανοίας· καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν
τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων
τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. 9 Ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς
τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν
καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. 10 Καὶ
ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντες, Τί οὖν ποιήσομεν;
11 Ἀποκριθεὶς δὲ λέγει αὐτοῖς, Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω
τῷ μὴ ἔχοντι· καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁμοίως ποιείτω. 12 Ἦλθον δὲ
καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι, καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν, Διδάσκαλε, τί
ποιήσομεν; 13 Ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ
διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. 14 Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ
στρατευόμενοι, λέγοντες, Καὶ ἡμεῖς τί ποιήσομεν; Καὶ εἶπεν
πρὸς αὐτούς, Μηδένα διασείσητε, μηδὲ συκοφαντήσητε· καὶ
ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν.

15 Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ διαλογιζομένων πάντων
ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ
χριστός, 16 ἀπεκρίνατο ὁ Ἰωάννης, ἅπασιν λέγων, Ἐγὼ μὲν
ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ
ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς
βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί· 17 οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ
αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συναξεῖ τὸν
σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ
ἀσβέστῳ.

18 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν
λαόν· 19 ὁ δὲ Ἡρῴδης ὁ τετράρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ᾽ αὐτοῦ περὶ
Ἡρῳδιάδος τῆς γυναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ περὶ πάντων

3.10 ποιήσομεν ♦ ποιήσωμεν
3.11 λέγει ♦ ἔλεγεν
3.12 εἶπον ♦ εἶπαν
3.12 ποιήσομεν ♦ ποιήσωμεν
3.14 Καὶ ἡμεῖς τί ποιήσομεν ♦ Τί ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς
3.14 πρὸς αὐτούς ♦ αὐτοῖς
3.16 ὁ Ἰωάννης ἅπασιν λέγων ♦ λέγων πᾶσιν ὁ Ἰωάννης
3.17 καὶ διακαθαριεῖ ♦ διακαθᾶραι
3.17 συναξεῖ ♦ συναγαγεῖν
3.19 τετράρχης ♦ τετραάρχης

ὧν ἐποίησεν πονηρῶν ὁ Ἡρῴδης, 20 προσέθηκεν καὶ τοῦτο ἐπὶ
πᾶσιν, καὶ κατέκλεισεν τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ.

21 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαόν, καὶ
Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου, ἀνεῳχθῆναι τὸν
οὐρανόν, 22 καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῷ εἴδει
ὡσεὶ περιστερὰν ἐπ' αὐτόν, καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι,
λέγουσαν, Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.

23 Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος,
ὢν — ὡς ἐνομίζετο — υἱός Ἰωσήφ, τοῦ Ἡλί, 24 τοῦ Ματθάτ,
τοῦ Λευΐ, τοῦ Μελχί, τοῦ Ἰαννά, τοῦ Ἰωσήφ, 25 τοῦ Ματταθίου,
τοῦ Ἀμώς, τοῦ Ναούμ, τοῦ Ἐσλί, τοῦ Ναγγαί, 26 τοῦ Μαάθ, τοῦ
Σεμεεῖ Ματταθίου, τοῦ ⸀Σεμεΐ,⸁ τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ Ἰούδα, 27 τοῦ
Ἰωαννᾶ ⸀Ἰωανάν,⸁ τοῦ Ῥησά, τοῦ Ζοροβάβελ, τοῦ Σαλαθιήλ, τοῦ Νηρί,
28 τοῦ Μελχί, τοῦ Ἀδδί, τοῦ Κωσάμ, τοῦ Ἐλμωδάμ, τοῦ Ἤρ,
29 τοῦ Ἰωσή, τοῦ Ἐλιέζερ, τοῦ Ἰωρείμ, τοῦ Ματθάτ, τοῦ Λευΐ,
30 τοῦ Συμεών, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ Ἰωνάν, τοῦ
Ἐλιακείμ, 31 τοῦ Μελεᾶ, τοῦ Μαϊνάν, τοῦ Ματταθά, τοῦ
Ἀράμ, τοῦ Ναθάν, τοῦ Δαυίδ, 32 τοῦ Ἰεσσαί, τοῦ Ὠβήδ, τοῦ Βόοζ, τοῦ
Ἰωράμ, Σαλμών, τοῦ Ναασσών, 33 τοῦ Ἀμιναδάβ, τοῦ ⸀Ἀράμ,⸁ τοῦ
Ἑσρώμ, τοῦ Φάρες, τοῦ Ἰούδα, 34 τοῦ Ἰακώβ, τοῦ Ἰσαάκ, τοῦ
Θάρρα Ἀβραάμ, τοῦ ⸀Θάρα,⸁ τοῦ Ναχώρ, 35 τοῦ Σερούχ, τοῦ Ῥαγαῦ,
Φαλέκ τοῦ ⸀Φάλεγ,⸁ τοῦ Ἐβέρ, τοῦ Σαλά, 36 τοῦ Καϊνάν, τοῦ
Ἀρφαξάδ, τοῦ Σήμ, τοῦ Νῶε, τοῦ Λάμεχ, 37 τοῦ Μαθουσάλα,
τοῦ Ἐνώχ, τοῦ Ἰαρέδ, τοῦ Μαλελεήλ, τοῦ Καϊνάν, 38 τοῦ
Ἐνώς, τοῦ Σήθ, τοῦ Ἀδάμ, τοῦ θεοῦ.

3.20 καὶ κατέκλεισεν ♦ [καὶ] κατέκλεισεν
3.20 τῇ ♦ —
3.22 ὡσεὶ ♦ ὡς
3.22 λέγουσαν ♦ —
3.23 ὁ Ἰησοῦς ♦ Ἰησοῦς
3.23 ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος ♦ ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα
3.23 ὡς ἐνομίζετο υἱός ♦ υἱός ὡς ἐνομίζετο
3.24 Ματθάτ ♦ Μαθθὰτ
3.24 Ἰαννά ♦ Ἰανναὶ
3.26 Σεμεΐ τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Ἰούδα ♦ Σεμεῒν τοῦ Ἰωσὴχ τοῦ Ἰωδὰ
3.28 Ἐλμωδάμ ♦ Ἐλμαδὰμ
3.29 Ἰωσή ♦ Ἰησοῦ
3.29 Ἰωρείμ τοῦ Ματθάτ ♦ Ἰωρὶμ τοῦ Μαθθὰτ
3.30 Ἰωνάν τοῦ Ἐλιακείμ ♦ Ἰωνὰμ τοῦ Ἐλιακὶμ
3.31 Μαϊνάν ♦ Μεννὰ
3.31 Ναθάν ♦ Ναθὰμ
3.32 Ὠβήδ τοῦ Βόοζ τοῦ Σαλμών ♦ Ἰωβὴδ τοῦ Βόος τοῦ Σαλὰ
3.33 Ἀράμ ♦ Ἀδμὶν τοῦ Ἀρνὶ
3.35 Φάλεγ ♦ Φάλεκ
3.36 Καϊνάν ♦ Καϊνὰμ
3.37 Ἰαρέδ ♦ Ἰάρετ
3.37 Καϊνάν ♦ Καϊνὰμ

4 Ἰησοῦς δὲ πνεύματος ἁγίου πλήρης ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ
Ἰορδάνου, καὶ ἤγετο ἐν τῷ πνεύματι εἰς τήν ἐρήμον,
2 ἡμέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου. Καὶ
οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις· καὶ
συντελεσθεισῶν αὐτῶν, ὕστερον ἐπείνασεν. 3 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ
διάβολος, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται
ἄρτος. 4 Καὶ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν, λέγων, Γέγραπται
ὅτι Οὐκ ἐπ’ ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ⸀ἄνθρωπος,⸁ ἀλλ’ ἐπὶ παντὶ ὁ ἄνθρωπος
ῥήματι θεοῦ. 5 Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος
ὑψηλὸν ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν
στιγμῇ χρόνου. 6 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, Σοὶ δώσω τὴν
ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν· ὅτι ἐμοὶ
παραδέδοται, καὶ ᾧ ἐὰν θέλω δίδωμι αὐτήν. 7 Σὺ οὖν ἐὰν
προσκυνήσῃς ἐνώπιον ἐμοῦ, ἔσται σοῦ πᾶσα. 8 Καὶ ἀποκριθεὶς
αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Ὕπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· γέγραπται,
Προσκυνήσεις κύριον τὸν θεόν σου, καὶ αὐτῷ μόνῳ
λατρεύσεις. 9 Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ ἔστησεν
αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ
θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· 10 γέγραπται γὰρ ὅτι Τοῖς
ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, τοῦ διαφυλάξαι σε·
11 καί, Ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον
τὸν πόδα σου. 12 Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι
Εἴρηται, Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. 13 Καὶ
συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος ἀπέστη ἀπ’ αὐτοῦ
ἄχρι καιροῦ.

14 Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος
εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ φήμη ἐξῆλθεν καθ’ ὅλης τῆς περιχώρου
περὶ αὐτοῦ. 15 Καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν,
δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων.

4.1 πνεύματος ἁγίου πλήρης ♦ πλήρης πνεύματος ἁγίου
4.1 εἰς τήν ἐρήμον ♦ ἐν τῇ ἐρήμῳ
4.2 τεσσαράκοντα ♦ τεσσεράκοντα
4.2 ὕστερον ♦ —
4.3 Καὶ εἶπεν ♦ Εἶπεν δὲ
4.4 Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν ♦ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς
4.4 λέγων ♦ —
4.4 ἄνθρωπος ♦ ὁ ἄνθρωπος
4.4 ἀλλ’ ἐπὶ παντὶ ῥήματι θεοῦ ♦ —
4.5 ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν ♦ —
4.8 αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς ♦ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ
4.8 Ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ ♦ —
4.8 Προσκυνήσεις κύριον τὸν θεόν σου ♦ Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις
4.9 Καὶ ἤγαγεν ♦ Ἤγαγεν δὲ
4.9 αὐτὸν ἐπὶ ♦ ἐπὶ
4.11 Ἐπὶ ♦ ὅτι Ἐπὶ

16 Καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ναζαρέτ, οὗ ἦν τεθραμμένος· καὶ
εἰσῆλθεν, κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων εἰς
τὴν συναγωγήν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. 17 Καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ
βιβλίον Ἠσαΐου τοῦ προφήτου. Καὶ ἀναπτύξας τὸ βιβλίον,
εὗρεν τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον, 18 Πνεῦμα κυρίου ἐπ᾽ ἐμέ,
οὗ εἵνεκεν ἔχρισέν με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς· ἀπέσταλκέν με
ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν· κηρύξαι
αἰχμαλώτοις ἄφεσιν, καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι
τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, 19 κηρύξαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν.
20 Καὶ πτύξας τὸ βιβλίον, ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ, ἐκάθισεν· καὶ
πάντων ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ.
21 Ἤρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐτοὺς ὅτι Σήμερον πεπλήρωται ἡ
γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν. 22 Καὶ πάντες ἐμαρτύρουν
αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς
ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτος
ἐστιν ὁ υἱός Ἰωσήφ; 23 Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Πάντως ἐρεῖτέ
μοι τὴν παραβολὴν ταύτην, Ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα
ἠκούσαμεν γενόμενα ἐν τῇ Καπερναούμ, ποίησον καὶ ὧδε ἐν τῇ
πατρίδι σου. 24 Εἶπεν δέ, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς προφήτης
δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. 25 Ἐπ᾽ ἀληθείας δὲ λέγω
ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἠλίου ἐν τῷ
Ἰσραήλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς
ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν· 26 καὶ πρὸς οὐδεμίαν
αὐτῶν ἐπέμφθη Ἠλίας, εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδῶνος πρὸς
γυναῖκα χήραν. 27 Καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐπὶ Ἐλισσαίου τοῦ
προφήτου ἐν τῷ Ἰσραήλ· καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη, εἰ μὴ
Νεεμὰν ὁ Σύρος. 28 Καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ
συναγωγῇ, ἀκούοντες ταῦτα, 29 καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον
αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὀφρύος τοῦ ὄρους
ἐφ᾽ οὗ ἡ πόλις αὐτῶν ᾠκοδόμητο, εἰς τὸ κατακρημνίσαι αὐτόν.
30 Αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.

4.16 τὴν Ναζαρέτ ♦ Ναζαρά
4.17 Ἠσαΐου τοῦ προφήτου ♦ τοῦ προφήτου Ἠσαΐου
4.18 ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν ♦ —
4.20 ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὀφθαλμοὶ ♦ οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ συναγωγῇ
4.22 Οὐχ οὗτος ἐστιν ὁ υἱός Ἰωσήφ ♦ Οὐχὶ υἱός ἐστιν Ἰωσὴφ οὗτος
4.23 ἐν τῇ Καπερναούμ ♦ εἰς τὴν Καφαρναοὺμ
4.26 Σιδῶνος ♦ Σιδωνίας
4.27 ἐπὶ Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου ἐν τῷ Ἰσραήλ ♦ ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἐπὶ Ἐλισαίου τοῦ προφήτου
4.27 Νεεμὰν ♦ Ναιμὰν
4.29 αὐτῶν ᾠκοδόμητο εἰς τὸ ♦ ᾠκοδόμητο αὐτῶν ὥστε

31 Καὶ κατῆλθεν εἰς Καπερναοὺμ πόλιν τῆς Γαλιλαίας· καὶ
ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασιν. 32 Καὶ ἐξεπλήσσοντο
ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. 33 Καὶ ἐν
τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου,
καὶ ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ, 34 λέγων, Ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοί,
Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; Ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; Οἶδά σε τίς εἶ, ὁ
ἅγιος τοῦ θεοῦ. 35 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων,
Φιμώθητι, καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. Καὶ ῥίψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον
εἰς μέσον ἐξῆλθεν ἀπ᾽ αὐτοῦ, μηδὲν βλάψαν αὐτόν. 36 Καὶ
ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους,
λέγοντες, Τίς ὁ λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει
ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασιν, καὶ ἐξέρχονται; 37 Καὶ
ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου.

38 Ἀναστὰς δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς, εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν
Σίμωνος· πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ
μεγάλῳ· καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. 39 Καὶ ἐπιστὰς
ἐπάνω αὐτῆς, ἐπετίμησεν τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν·
παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς.

40 Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου, πάντες ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας
νόσοις ποικίλαις ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἑνὶ ἑκάστῳ
αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιθεὶς ἐθεράπευσεν αὐτούς. 41 Ἐξήρχετο δὲ
καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, ⸀κράζοντα⸣ καὶ λέγοντα ὅτι Σὺ εἶ ὁ κραυγάζοντα
χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. Καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἴα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι
ᾔδεισαν τὸν χριστὸν αὐτὸν εἶναι.

42 Γενομένης δὲ ἡμέρας, ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον
τόπον, καὶ οἱ ὄχλοι ἐπεζήτουν αὐτόν, καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ, καὶ
κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ᾽ αὐτῶν. 43 Ὁ δὲ εἶπεν
πρὸς αὐτοὺς ὅτι Καὶ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαί με
δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· ὅτι εἰς τοῦτο ἀπεστάλμαι.

44 Καὶ ἦν κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῆς Γαλιλαίας.

4.31 Καπερναοὺμ ♦ Καφαρναοὺμ
4.34 λέγων ♦ —
4.35 ἐξ ♦ ἀπ᾽
4.35 μέσον ♦ τὸ μέσον
4.38 ἐκ ♦ ἀπὸ
4.40 πάντες ♦ ἅπαντες
4.40 ἐπιθεὶς ἐθεράπευσεν ♦ ἐπιτιθεὶς ἐθεράπευεν
4.41 κράζοντα ♦ κρ[αυγ]άζοντα
4.41 ὁ χριστὸς ♦ —
4.43 εἰς τοῦτο ἀπεστάλμαι ♦ ἐπὶ τοῦτο ἀπεστάλην
4.44 ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῆς Γαλιλαίας ♦ εἰς τὰς συναγωγὰς τῆς Ἰουδαίας

5 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ τοῦ ἀκούειν
τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἑστὼς παρὰ τὴν λίμνην
Γεννησαρέτ· 2 καὶ εἶδεν δύο πλοῖα ἑστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ
δὲ ἁλιεῖς ἀποβάντες ἀπ’ αὐτῶν ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα.
3 Ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν τοῦ Σίμωνος, ἠρώτησεν
αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον. Καὶ καθίσας ἐδίδασκεν
ἐκ τοῦ πλοίου τοὺς ὄχλους. 4 Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπεν
πρὸς τὸν Σίμωνα, Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ
δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. 5 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων εἶπεν αὐτῷ,
Ἐπιστάτα, δι’ ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν·
ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον. 6 Καὶ τοῦτο
ποιήσαντες, συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων πολύ· διερρήγνυτο δὲ
τὸ δίκτυον αὐτῶν· 7 καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις τοῖς ἐν τῷ
ἑτέρῳ πλοίῳ, τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθον
καὶ ἔπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά.
8 Ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος προσέπεσεν τοῖς γόνασιν Ἰησοῦ,
λέγων, Ἔξελθε ἀπ’ ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι, κύριε.
9 Θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ, ἐπὶ
τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ᾗ συνέλαβον· 10 ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον
καὶ Ἰωάννην, υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι.
Καὶ εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα ὁ Ἰησοῦς, Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν
ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν. 11 Καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν
γῆν, ἀφέντες ἅπαντα, ἠκολούθησαν αὐτῷ.

12 Καὶ ἐγένετο, ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, καὶ
ἰδού, ἀνὴρ πλήρης λέπρας· καὶ ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ
πρόσωπον, ἐδεήθη αὐτοῦ, λέγων, Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με
καθαρίσαι. 13 Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ, εἰπών,
Θέλω, καθαρίσθητι. Καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ’ αὐτοῦ.
14 Καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν· ἀλλὰ ἀπελθὼν
δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ
σου, καθὼς προσέταξεν Μωσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

5.1 τοῦ ἀκούειν ♦ καὶ ἀκούειν
5.2 ἀποβάντες ἀπ’ αὐτῶν ἀπέπλυναν ♦ ἀπ’ αὐτῶν ἀποβάντες ἔπλυνον
5.3 τοῦ Σίμωνος ♦ Σίμωνος
5.3 Καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου ♦ Καθίσας δὲ ἐκ τοῦ πλοίου ἐδίδασκεν
5.5 ὁ Σίμων εἶπεν αὐτῷ ♦ Σίμων εἶπεν
5.5 τῆς ♦ —
5.5 τὸ δίκτυον ♦ τὰ δίκτυα
5.6 διερρήγνυτο δὲ τὸ δίκτυον ♦ διερρήσσετο δὲ τὰ δίκτυα
5.7 τοῖς ἐν ♦ ἐν
5.9 ᾗ ♦ ὧν
5.11 ἅπαντα ♦ πάντα
5.12 καὶ ἰδὼν ♦ ἰδὼν δὲ
5.13 εἰπών ♦ λέγων
5.14 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς

15 Διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ· καὶ συνήρχοντο
ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν, καὶ θεραπεύεσθαι ὑπ᾽ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν
ἀσθενειῶν αὐτῶν. 16 Αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ
προσευχόμενος.

17 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων·
καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι, οἳ ἦσαν
ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ
Ἱερουσαλήμ· καὶ δύναμις κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς.
18 Καὶ ἰδού, ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον ὃς ἦν
παραλελυμένος, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι
ἐνώπιον αὐτοῦ· 19 καὶ μὴ εὑρόντες ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν
διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα, διὰ τῶν κεράμων
καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ
Ἰησοῦ. 20 Καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπεν αὐτῷ, Ἄνθρωπε,
ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. 21 Καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι
οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, λέγοντες, Τίς ἐστιν οὗτος ὃς
λαλεῖ βλασφημίας; Τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ μόνος
ὁ θεός; 22 Ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν
ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς
καρδίαις ὑμῶν; 23 Τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, Ἀφέωνταί σοι
αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν, Ἔγειραι καὶ περιπάτει; 24 Ἵνα δὲ
εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς
ἀφιέναι ἁμαρτίας — εἶπεν τῷ παραλελυμένῳ — Σοὶ λέγω,
ἔγειραι, καὶ ἄρας τὸ κλινίδιόν σου, πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου.
25 Καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ᾽ ὃ
κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, δοξάζων τὸν θεόν.
26 Καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν, καὶ
ἐπλήσθησαν φόβου, λέγοντες ὅτι Εἴδομεν παράδοξα σήμερον.

27 Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν, καὶ ἐθεάσατο τελώνην, ὀνόματι
Λευΐν, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀκολούθει
μοι. 28 Καὶ καταλιπὼν ἅπαντα, ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.
29 Καὶ ἐποίησεν δοχὴν μεγάλην Λευὶς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ·

5.15 ὑπ᾽ αὐτοῦ ♦ —
5.17 αὐτούς ♦ αὐτόν
5.18 ἐνώπιον ♦ [αὐτὸν] ἐνώπιον
5.20 αὐτῷ ♦ —
5.21 ἀφιέναι ἁμαρτίας ♦ ἁμαρτίας ἀφεῖναι
5.23 Ἔγειραι ♦ Ἔγειρε
5.24 ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ♦ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐξουσίαν ἔχει
5.24 ἔγειραι ♦ ἔγειρε
5.28 ἅπαντα ♦ πάντα
5.28 ἠκολούθησεν ♦ ἠκολούθει

καὶ ἦν ὄχλος τελωνῶν πολύς, καὶ ἄλλων οἳ ἦσαν μετ᾽ αὐτῶν
κατακείμενοι. 30 Καὶ ἐγόγγυζον οἱ γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ
Φαρισαῖοι πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγοντες, Διὰ τί μετὰ
— ⸀τῶν⸃ τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; 31 Καὶ
ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ
ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, ἀλλ᾽ οἱ κακῶς ἔχοντες. 32 Οὐκ ἐλήλυθα
καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. 33 Οἱ δὲ
εἶπον πρὸς αὐτόν, Διά τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσιν
πυκνά, καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων·
οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσιν καὶ πίνουσιν; 34 Ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς,
Μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ᾽
αὐτῶν ἐστιν, ποιῆσαι νηστεύειν; 35 Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ
ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ᾽ αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηστεύσουσιν ἐν
ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. 36 Ἔλεγεν δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς
αὐτοὺς ὅτι Οὐδεὶς ἐπίβλημα ἱματίου καινοῦ ἐπιβάλλει ἐπὶ
ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίζει, καὶ τῷ
παλαιῷ οὐ συμφωνεῖ τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. 37 Καὶ οὐδεὶς βάλλει
οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήξει ὁ νέος οἶνος
τοὺς ἀσκούς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται.
38 Ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον, καὶ ἀμφότεροι
συντηροῦνται. 39 Καὶ οὐδεὶς πιὼν παλαιὸν εὐθέως θέλει νέον·
λέγει γάρ, Ὁ παλαιὸς χρηστότερός ἐστιν.

6 Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ διαπορεύεσθαι
αὐτὸν διὰ τῶν σπορίμων· καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
τοὺς στάχυας, καὶ ἤσθιον, ψώχοντες ταῖς χερσίν. 2 Τινὲς δὲ τῶν
Φαρισαίων εἶπον αὐτοῖς, Τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ἐν τοῖς
σάββασιν; 3 Καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ
τοῦτο ἀνέγνωτε, ὃ ἐποίησεν Δαυίδ, ὁπότε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ

5.29 τελωνῶν πολύς ♦ πολὺς τελωνῶν
5.30 γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρισαῖοι ♦ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν
5.31 ἀλλ᾽ ♦ ἀλλὰ
5.33 εἶπον ♦ εἶπαν
5.33 Διά τί οἱ ♦ Οἱ
5.34 εἶπεν ♦ Ἰησοῦς εἶπεν
5.34 νηστεύειν ♦ νηστεῦσαι
5.36 ἱματίου καινοῦ ♦ ἀπὸ ἱματίου καινοῦ σχίσας
5.36 μήγε ♦ μή γε
5.36 σχίζει ♦ σχίσει
5.36 συμφωνεῖ ♦ συμφωνήσει τὸ ἐπίβλημα
5.37 μήγε ♦ μή γε
5.37 ὁ νέος οἶνος ♦ ὁ οἶνος ὁ νέος
5.38 καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται ♦ —
5.39 Καὶ ♦ [καὶ]
5.39 εὐθέως ♦ —
5.39 χρηστότερός ♦ χρηστός
6.1 δευτεροπρώτῳ ♦ —
6.1 τῶν ♦ —
6.1 τοὺς στάχυας καὶ ἤσθιον ♦ καὶ ἤσθιον τοὺς στάχυας
6.2 εἶπον αὐτοῖς ♦ εἶπαν
6.2 ποιεῖν ἐν ♦ —
6.3 ὁπότε ♦ ὅτε

οἱ μετ᾽ αὐτοῦ ὄντες; 4 Ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ
τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔλαβεν, καὶ ἔφαγεν, καὶ ἔδωκεν καὶ
τοῖς μετ᾽ αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς
ἱερεῖς; 5 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι Κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

6 Ἐγένετο δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν
συναγωγὴν καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἡ χεὶρ
αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά. 7 Παρετήρουν δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ
Φαρισαῖοι, εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύσει· ἵνα εὕρωσιν
κατηγορίαν αὐτοῦ. 8 Αὐτὸς δὲ ᾔδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν,
καὶ εἶπεν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα, Ἔγειραι, καὶ
στῆθι εἰς τὸ μέσον. Ὁ δὲ ἀναστὰς ἔστη. 9 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς
πρὸς αὐτούς, Ἐπερωτήσω ὑμᾶς τί, Ἔξεστιν τοῖς σάββασιν,
ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι;
10 Καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτούς, εἶπεν αὐτῷ, Ἔκτεινον
τὴν χεῖρά σου. Ὁ δὲ ἐποίησεν καὶ ἀποκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ
ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. 11 Αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας· καὶ
διελάλουν πρὸς ἀλλήλους, τί ἂν ποιήσειαν τῷ Ἰησοῦ.

12 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐξῆλθεν εἰς τὸ ὄρος
προσεύξασθαι· καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ
θεοῦ. 13 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησεν τοὺς μαθητὰς
αὐτοῦ· καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ᾽ αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ
ἀποστόλους ὠνόμασεν, 14 Σίμωνα ὃν καὶ ὠνόμασεν Πέτρον,
καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην,
Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον, 15 Ματθαῖον καὶ Θωμᾶν,
Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἁλφαίου, καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον

6.3 ὄντες ♦ [ὄντες]
6.4 Ὡς ♦ [Ὡς]
6.4 ἔλαβεν καὶ ♦ λαβὼν
6.4 καὶ τοῖς ♦ τοῖς
6.5 ὅτι ♦ —
6.5 ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου ♦ τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
6.6 καὶ ἐν ♦ ἐν
6.6 ἐκεῖ ἄνθρωπος ♦ ἄνθρωπος ἐκεῖ
6.7 Παρετήρουν δὲ ♦ Παρετηροῦντο δὲ αὐτὸν
6.7 θεραπεύσει ♦ θεραπεύει
6.7 κατηγορίαν ♦ κατηγορεῖν
6.8 καὶ εἶπεν τῷ ἀνθρώπῳ ♦ εἶπεν δὲ τῷ ἀνδρὶ
6.8 Ἔγειραι ♦ Ἔγειρε
6.8 Ὁ δὲ ♦ Καὶ
6.9 οὖν ♦ δὲ
6.9 Ἐπερωτήσω ♦ Ἐπερωτῶ
6.9 τί ♦ εἰ
6.9 τοῖς σάββασιν ♦ τῷ σαββάτῳ
6.9 ἀποκτεῖναι ♦ ἀπολέσαι
6.10 ἀποκατεστάθη ♦ ἀπεκατεστάθη
6.10 ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη ♦ —
6.11 ποιήσειαν ♦ ποιήσαιεν
6.12 ἐξῆλθεν ♦ ἐξελθεῖν αὐτὸν
6.14 Ἰάκωβον ♦ καὶ Ἰάκωβον
6.14 Φίλιππον ♦ καὶ Φίλιππον
6.15 Ματθαῖον ♦ καὶ Μαθθαῖον
6.15 Ἰάκωβον τὸν τοῦ ♦ καὶ Ἰάκωβον

Ζηλωτήν, [16] Ἰούδαν Ἰακώβου, καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην, ὃς
καὶ ἐγένετο προδότης, [17] Καὶ καταβὰς μετ᾽ αὐτῶν, ἔστη ἐπὶ
τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ
λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ, καὶ τῆς
παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος, οἵ ἦλθον ἀκοῦσαί αὐτοῦ, καὶ
ἀπὸ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν· [18] καὶ οἱ ὀχλούμενοι ⸀ὑπὸ⸁
πνευμάτων ἀκαθάρτων, καὶ ἐθεραπεύοντο. [19] Καὶ πᾶς ὁ ὄχλος
ἐζήτει ἅπτεσθαι αὐτοῦ· ὅτι δύναμις παρ᾽ αὐτοῦ ἐξήρχετο καὶ
ἰᾶτο πάντας.

[20] Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς
μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγεν,

Μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.

[21] Μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε.

Μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε.

[22] Μακάριοί ἐστε, ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ
ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς, καὶ ὀνειδίσωσιν, καὶ ἐκβάλωσιν τὸ
ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρόν, ἕνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
[23] Χάρητε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε· ἰδοὺ γάρ, ὁ
μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς
προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

[24] Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν
παράκλησιν ὑμῶν.

[25] Οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμένοι, ὅτι πεινάσετε.

Οὐαί ὑμῖν, οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε.

εἴπωσιν πάντες [26] Οὐαὶ ὅταν καλῶς ὑμᾶς ⸀εἴπωσιν⸁ οἱ ἄνθρωποι· κατὰ
ταῦτα γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

Ἀλλὰ [27] ⸀Ἀλλ᾽⸁ ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν, Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς
ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, [28] εὐλογεῖτε τοὺς

6.16 Ἰούδαν Ἰακώβου ♦ καὶ Ἰούδαν Ἰακώβου
6.16 Ἰσκαριώτην ♦ Ἰσκαριώθ
6.16 ὃς καὶ ♦ ὃς
6.17 μαθητῶν ♦ πολὺς μαθητῶν
6.18 ὀχλούμενοι ♦ ἐνοχλούμενοι
6.18 ὑπὸ ♦ ἀπὸ
6.18 καὶ ἐθεραπεύοντο ♦ ἐθεραπεύοντο
6.19 ἐζήτει ♦ ἐζήτουν
6.23 ταῦτα ♦ τὰ αὐτὰ
6.25 ἐμπεπλησμένοι ♦ ἐμπεπλησμένοι νῦν
6.25 ὑμῖν οἱ γελῶντες ♦ οἱ γελῶντες
6.26 καλῶς ὑμᾶς εἴπωσιν ♦ ὑμᾶς καλῶς εἴπωσιν πάντες
6.26 ταῦτα ♦ τὰ αὐτὰ
6.27 Ἀλλ᾽ ♦ Ἀλλὰ

καταρωμένους ὑμῖν, προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων
ὑμᾶς. 29 Τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα, πάρεχε καὶ τὴν
ἄλλην· καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντός σου τὸ ἱμάτιον, καὶ τὸν χιτῶνα μὴ
κωλύσῃς. 30 Παντὶ δὲ τῷ αἰτοῦντί σε δίδου· καὶ ἀπὸ τοῦ
αἴροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει. 31 Καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν
ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. 32 Καὶ εἰ
ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; Καὶ γὰρ
οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσιν. 33 Καὶ ἐὰν
ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις
ἐστίν; Καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. 34 Καὶ ἐὰν
δανείζητε παρ’ ὧν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν;
Καὶ γὰρ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανείζουσιν, ἵνα ἀπολάβωσιν
τὰ ἴσα. 35 Πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καὶ ἀγαθοποιεῖτε,
καὶ δανείζετε, μηδὲν ἀπελπίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν
πολύς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ ὑψίστου· ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ
τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς. 36 Γίνεσθε οὖν οἰκτίρμονες,
καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστίν. 37 Καὶ μὴ κρίνετε,
καὶ οὐ μὴ κριθῆτε. Μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ
καταδικασθῆτε· ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε· 38 δίδοτε, καὶ
δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλόν, πεπιεσμένον καὶ σεσαλευμένον
καὶ ὑπερεκχυνόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν. Τῷ γὰρ
αὐτῷ μέτρῳ ᾧ μετρεῖτε ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν.

39 Εἶπεν δὲ παραβολὴν αὐτοῖς, Μήτι δύναται τυφλὸς
τυφλὸν ὁδηγεῖν; Οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται;
40 Οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ·
κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. 41 Τί δὲ
βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ
δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; 42 Ἢ πῶς
δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου, Ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ

6.28 ὑμῖν ⬧ ὑμᾶς
6.28 ὑπὲρ ⬧ περὶ
6.30 δὲ τῷ ⬧ —
6.31 καὶ ὑμεῖς ⬧ —
6.33 ἐὰν ⬧ [γὰρ] ἐὰν
6.33 γὰρ ⬧ —
6.34 δανείζητε ⬧ δανίσητε
6.34 ἀπολαβεῖν ⬧ λαβεῖν
6.34 ἐστίν ⬧ [ἐστίν]
6.34 γὰρ ⬧ —
6.34 δανείζουσιν ⬧ δανίζουσιν
6.35 δανείζετε ⬧ δανίζετε
6.36 οὖν ⬧ —
6.36 καὶ ⬧ [καὶ]
6.37 κριθῆτε ⬧ κριθῆτε. Καὶ
6.38 καὶ σεσαλευμένον ⬧ σεσαλευμένον
6.38 καὶ ὑπερεκχυνόμενον ⬧ ὑπερεκχυννόμενον
6.38 Τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ᾧ ⬧ ᾧ γὰρ μέτρῳ
6.39 δὲ ⬧ δὲ καὶ
6.39 πεσοῦνται ⬧ ἐμπεσοῦνται
6.40 αὐτοῦ κατηρτισμένος ⬧ κατηρτισμένος
6.42 Ἢ ⬧ —

κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σοῦ
δοκὸν οὐ βλέπων; Ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ
ὀφθαλμοῦ σοῦ, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν
τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου. 43 Οὐ γάρ ἐστιν δένδρον καλὸν
ποιοῦν καρπὸν σαπρόν· οὐδὲ δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν
καλόν. 44 Ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ
γινώσκεται. Οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ
βάτου τρυγῶσιν σταφυλήν. 45 Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ
ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ
ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας
αὐτοῦ προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς
καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ.

46 Τί δέ με καλεῖτε, Κύριε, κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω;
47 Πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρός με καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων καὶ
ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιος· 48 ὅμοιός ἐστιν
ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψεν καὶ ἐβάθυνεν, καὶ
ἔθηκεν θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν· πλημμύρας δὲ γενομένης,
προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν
σαλεῦσαι αὐτήν· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. 49 Ὁ δὲ
ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι
οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου· ᾗ προσέρρηξεν ὁ ποταμός,
καὶ εὐθέως ἔπεσεν, καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης
μέγα.

7 Ἐπει δὲ ἐπλήρωσεν πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς
τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καπερναούμ.

2 Ἑκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων ἔμελλεν
τελευτᾷν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. 3 Ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ,
ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν
αὐτόν, ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. 4 Οἱ δέ,

6.42 ἐκβαλεῖν τὸ ♦ τὸ
6.42 ἀδελφοῦ σου ♦ ἀδελφοῦ σου ἐκβαλεῖν
6.43 οὐδὲ ♦ οὐδὲ πάλιν
6.44 τρυγῶσιν σταφυλήν ♦ σταφυλὴν τρυγῶσιν
6.45 αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν ♦ προφέρει τὸ ἀγαθόν
6.45 πονηρὸς ἄνθρωπος ♦ πονηρὸς
6.45 πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ ♦ πονηροῦ
6.45 τοῦ περισσεύματος τῆς ♦ περισσεύματος
6.48 πλημμύρας ♦ πλημμύρης
6.48 προσέρρηξεν ♦ προσέρηξεν
6.48 τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν ♦ διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομῆσθαι αὐτήν
6.49 προσέρρηξεν ♦ προσέρηξεν
6.49 εὐθέως ἔπεσεν ♦ εὐθὺς συνέπεσεν
7.1 Ἐπει δὲ ♦ Ἐπειδὴ
7.1 Καπερναούμ ♦ Καφαρναούμ
7.2 ἔμελλεν ♦ ἤμελλεν

παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, παρεκάλουν αὐτὸν
σπουδαίως, λέγοντες ὅτι Ἄξιός ἐστιν ᾧ παρέξει τοῦτο·
5 ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς
ᾠκοδόμησεν ἡμῖν. 6 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. Ἤδη
δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἔπεμψεν πρὸς
αὐτὸν ὁ ἑκατόνταρχος φίλους, λέγων αὐτῷ, Κύριε, μὴ
σκύλλου· οὐ γὰρ εἰμι ἱκανὸς ἵνα ⸀ὑπὸ τὴν στέγην μου⸃ μου ὑπὸ τὴν στέγην
εἰσέλθῃς· 7 διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρὸς σὲ ἐλθεῖν· ἀλλ᾽ εἰπὲ
λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. 8 Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι
ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ᾽ ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ
λέγω τούτῳ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, Ἔρχου, καὶ
ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ.
9 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ στραφεὶς
τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπεν, Λέγω ὑμῖν, ⸀οὔτε⸃ ἐν τῷ οὐδὲ
Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον. 10 Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ
πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον εὗρον τὸν ἀσθενοῦντα δοῦλον
ὑγιαίνοντα.

11 Καὶ ἐγένετο ἐν ⸀τῷ⸃ ἑξῆς, ἐπορεύετο εἰς πόλιν καλουμένην τῇ
Ναΐν· καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοί, καὶ
ὄχλος πολύς. 12 Ὡς δὲ ἤγγισεν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδού,
ἐξεκομίζετο τεθνηκώς, υἱὸς μονογενὴς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ
αὐτὴ ⸀χήρα·⸃ καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς σὺν αὐτῇ. 13 Καὶ ἦν χήρα
ἰδὼν αὐτὴν ὁ κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ᾽ αὐτῇ, καὶ εἶπεν αὐτῇ,
Μὴ κλαῖε. 14 Καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς σοροῦ· οἱ δὲ
βαστάζοντες ἔστησαν. Καὶ εἶπεν, Νεανίσκε, σοὶ λέγω,
ἐγέρθητι. 15 Καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρός, καὶ ἤρξατο λαλεῖν. Καὶ
ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. 16 Ἔλαβεν δὲ φόβος πάντας, καὶ
ἐδόξαζον τὸν θεόν, λέγοντες ὅτι Προφήτης μέγας ἐγήγερται ἐν
ἡμῖν, καὶ ὅτι Ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. 17 Καὶ
ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐν
πάσῃ τῇ περιχώρῳ.

7.4 παρέξει ♦ παρέξῃ
7.6 πρὸς αὐτὸν ὁ ἑκατόνταρχος φίλους ♦ φίλους ὁ ἑκατοντάρχης
7.6 εἰμι ἱκανὸς ♦ ἱκανός εἰμι
7.7 ἀλλ᾽ ♦ ἀλλὰ
7.7 ἰαθήσεται ♦ ἰαθήτω
7.9 οὔτε ♦ οὐδὲ
7.10 οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον ♦ εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες
7.10 ἀσθενοῦντα ♦ —
7.11 ἐπορεύετο ♦ ἐπορεύθη
7.11 ἱκανοί ♦ —
7.12 υἱὸς μονογενὴς ♦ μονογενὴς υἱὸς
7.12 χήρα ♦ ἦν χήρα
7.12 σὺν ♦ ἦν σὺν
7.16 ἐγήγερται ♦ ἠγέρθη
7.17 ἐν πάσῃ ♦ πάσῃ

18 Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννῃ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων
τούτων. 19 Καί προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης ἔπεμψεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, λέγων, Σὺ εἶ ὁ
ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; 20 Παραγενόμενοι δὲ πρὸς
αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἶπον, Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν ἡμᾶς
πρός σε, λέγων, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν;
21 Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσεν πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ
μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς
ἐχαρίσατο τὸ βλέπειν. 22 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
αὐτοῖς, Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ εἴδετε καὶ
ἠκούσατε· ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, χωλοὶ περιπατοῦσιν,
λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούουσιν, νεκροὶ ἐγείρονται,
πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· 23 καὶ μακάριός ἐστιν, ὃς ἐὰν μὴ
σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

24 Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου, ἤρξατο λέγειν
τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου, Τί ἐξεληλύθατε εἰς τὴν ἔρημον
θεάσασθαι; Κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; 25 Ἀλλὰ τί
ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; Ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις
ἠμφιεσμένον; Ἰδού, οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ
ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. 26 Ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε
ἰδεῖν; Προφήτην; Ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου.
27 Οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται, Ἰδού, ἐγώ ἀποστέλλω τὸν
ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν
σου ἔμπροσθέν σου. 28 Λέγω γὰρ ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς
γυναικῶν προφήτης Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ οὐδείς ἐστιν· ὁ δὲ
μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστιν.
29 Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν
θεόν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου· 30 οἱ δὲ Φαρισαῖοι
καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτούς, μὴ
βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ. 31 Τίνι οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους
τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι; 32 Ὅμοιοί εἰσιν
παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσιν

7.19 Ἰησοῦν ♦ κύριον
7.20 εἶπον ♦ εἶπαν
7.20 ἀπέσταλκεν ♦ ἀπέστειλεν
7.21 αὐτῇ δὲ ♦ ἐκείνῃ
7.21 τὸ ♦ —
7.22 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
7.22 ὅτι ♦ —
7.22 κωφοὶ ♦ καὶ κωφοὶ
7.24 τοῖς ὄχλοις ♦ πρὸς τοὺς ὄχλους
7.24 ἐξεληλύθατε ♦ ἐξήλθατε
7.25 ἐξεληλύθατε ♦ ἐξήλθατε
7.26 ἐξεληλύθατε ♦ ἐξήλθατε
7.27 ἐγώ ♦ —
7.28 γὰρ ♦ —
7.28 προφήτης Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ♦ Ἰωάννου

ἀλλήλοις, καὶ λέγουσιν, Ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ
ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ἐκλαύσατε.
33 Ἐλήλυθεν γὰρ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς μήτε ἄρτον ἐσθίων
μὴτὲ οἶνον πίνων, καὶ λέγετε, Δαιμόνιον ἔχει· 34 ἐλήλυθεν ὁ
υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε, Ἰδού,
ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ
ἁμαρτωλῶν. 35 Καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς
πάντων.

36 Ἠρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἵνα φάγῃ μετ᾽ αὐτοῦ·
καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἶκὶαν τοῦ Φαρισαίου ἀνεκλίθη. 37 Καὶ
ἰδού, γυνὴ ἐν τῇ πόλει, ἥτις ἦν ἁμαρτωλός, ⸢ἐπιγνοῦσα⸣ ὅτι καὶ ἐπιγνοῦσα
ἀνάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον
μύρου, 38 καὶ στᾶσα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὀπίσω κλαίουσα,
ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσιν, καὶ ταῖς
θριξὶν τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσεν, καὶ κατεφίλει τοὺς
πόδας αὐτοῦ, καὶ ἤλειφεν τῷ μύρῳ. 39 Ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ
καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων, Οὗτος, εἰ ἦν προφήτης,
ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ ἥτις ἅπτεται αὐτοῦ, ὅτι
ἁμαρτωλός ἐστιν. 40 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς
αὐτόν, Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. Ὁ δέ φησιν, Διδάσκαλε, εἰπέ.
41 Δύο χρεωφειλέται ἦσαν δανειστῇ τινί· ὁ εἷς ὤφειλεν
δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. 42 Μὴ ἐχόντων δὲ
αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. Τίς οὖν αὐτῶν, εἶπέ,
πλεῖον αὐτόν ἀγαπήσει; 43 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν,
Ὑπολαμβάνω ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ,
Ὀρθῶς ἔκρινας. 44 Καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα, τῷ Σίμωνι
ἔφη, Βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; Εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν,
ὕδωρ ἐπὶ τοὺς πόδας μου οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν

7.32 καὶ λέγουσιν ♦ ἃ λέγει
7.32 ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν ♦ ἐθρηνήσαμεν
7.33 μήτε ἄρτον ἐσθίων ♦ μὴ ἐσθίων ἄρτον
7.33 οἶνον πίνων ♦ πίνων οἶνον
7.35 τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων ♦ πάντων τῶν τέκνων αὐτῆς
7.36 τὴν οἶκὶαν ♦ τὸν οἶκον
7.36 ἀνεκλίθη ♦ κατεκλίθη
7.37 ἐν τῇ πόλει ἥτις ἦν ♦ ἥτις ἦν ἐν τῇ πόλει
7.37 ἐπιγνοῦσα ♦ καὶ ἐπιγνοῦσα
7.37 ἀνάκειται ♦ κατάκειται
7.38 παρὰ ♦ ὀπίσω παρὰ
7.38 ὀπίσω κλαίουσα ♦ κλαίουσα τοῖς δάκρυσιν
7.38 τοῖς δάκρυσιν ♦ —
7.40 φησιν Διδάσκαλε εἰπέ ♦ Διδάσκαλε εἰπέ φησίν
7.41 χρεωφειλέται ἦσαν δανειστῇ ♦ χρεοφειλέται ἦσαν δανιστῇ
7.42 δὲ ♦ —
7.42 εἶπέ πλεῖον αὐτόν ἀγαπήσει ♦ πλεῖον ἀγαπήσει αὐτόν
7.43 δὲ ὁ ♦ —
7.44 ἐπὶ τοὺς πόδας μου ♦ μοι ἐπὶ πόδας

ἔβρεξέν μου τοὺς πόδας, καὶ ταῖς θριξὶν τῆς κεφαλῆς αὐτῆς
ἐξέμαξεν. 45 Φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δέ, ἀφ’ ἧς
εἰσῆλθον, οὐ διέλιπεν καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. 46 Ἐλαίῳ
τοὺς πόδας μου τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψεν ⸀μου
τοὺς πόδας.⸃ 47 Οὗ χάριν, λέγω σοι, ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι
αὐτῆς αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησεν πολύ· ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται,
ὀλίγον ἀγαπᾷ. 48 Εἶπεν δὲ αὐτῇ, Ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι.
49 Καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Τίς οὗτός
ἐστιν ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν; 50 Εἶπεν δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα,
Ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

8 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς, καὶ αὐτὸς διώδευεν κατὰ πόλιν
καὶ κώμην, κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν
τοῦ θεοῦ· καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, 2 καὶ γυναῖκές τινες αἳ
ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν,
Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνή, ἀφ’ ἧς δαιμόνια ἑπτὰ
ἐξεληλύθει, 3 καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρῴδου, καὶ
Σωσάννα ⸀Σουσάννα,⸃ καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες διηκόνουν αὐτοῖς ἀπὸ
τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

4 Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ, καὶ τῶν κατὰ πόλιν
ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτόν, εἶπεν διὰ παραβολῆς, 5 Ἐξῆλθεν
ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον αὐτοῦ· καὶ ἐν τῷ σπείρειν
αὐτόν, ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ
πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό. 6 Καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ
τὴν πέτραν, καὶ φυὲν ἐξηράνθη, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα. 7 Καὶ
ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσαι αἱ
ἄκανθαι ἀπέπνιξαν αὐτό. 8 Καὶ ἕτερον ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν
ἀγαθήν, καὶ φυὲν ἐποίησεν καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. Ταῦτα
λέγων ἐφώνει, Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.

9 Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Τίς εἴη ἡ
παραβολὴ αὕτη; 10 Ὁ δὲ εἶπεν, Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ
μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν
παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσιν, καὶ ἀκούοντες μὴ
συνιῶσιν. 11 Ἔστιν δὲ αὕτη ἡ παραβολή· Ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ

7.44 τῆς κεφαλῆς ♦ —
7.46 μου τοὺς πόδας ♦ τοὺς πόδας μου
8.3 ἀπὸ ♦ ἐκ
8.6 ἔπεσεν ♦ κατέπεσεν
8.9 λέγοντες ♦ —
8.9 εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη ♦ αὕτη εἴη ἡ παραβολή

λόγος τοῦ θεοῦ. 12 Οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδόν εἰσιν οἱ ἀκούοντες, εἶτα
ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας
αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. 13 Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας
οἵ, ὅταν ἀκούσωσιν, μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον, καὶ οὗτοι
ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἳ πρὸς καιρὸν πιστεύουσιν, καὶ ἐν καιρῷ
πειρασμοῦ ἀφίστανται. 14 Τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί
εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου καὶ
ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συμπνίγονται, καὶ οὐ
τελεσφοροῦσιν. 15 Τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες ἐν
καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ, ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσιν,
καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ.

16 Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας καλύπτει αὐτὸν σκεύει, ἢ
ὑποκάτω κλίνης τίθησιν, ἀλλ᾽ ἐπὶ λυχνίας ἐπιτίθησιν, ἵνα οἱ
εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν τὸ φῶς. 17 Οὐ γάρ ἐστιν κρυπτόν, ὃ
οὐ φανερὸν γενήσεται· οὐδὲ ἀπόκρυφον, ὃ οὐ γνωσθήσεται καὶ
εἰς φανερὸν ἔλθῃ. 18 Βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· ὃς γὰρ ἐὰν ἔχῃ,
δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς ἐὰν μὴ ἔχῃ, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν
ἀρθήσεται ἀπ᾽ αὐτοῦ.

19 Παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ
αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον.
20 Καὶ ἀπηγγέλη αὐτῷ, λέγοντων, Ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί
σου ἑστήκασιν ἔξω, ἰδεῖν σε θέλοντές. 21 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
εἶπεν πρὸς αὐτούς, Μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν, οἱ
τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιοῦντες αὐτόν.

22 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς
πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς,
Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης· Καὶ ἀνήχθησαν.
23 Πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσεν· καὶ κατέβη λαῖλαψ ἀνέμου
εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο, καὶ ἐκινδύνευον.
24 Προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτόν, λέγοντες, Ἐπιστάτα,
ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα. Ὁ δὲ ἐγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ
καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο

8.12 ἀκούοντες ♦ ἀκούσαντες
8.16 ἐπιτίθησιν ♦ τίθησιν
8.17 γνωσθήσεται ♦ μὴ γνωσθῇ
8.18 γὰρ ἐὰν ♦ ἂν γὰρ
8.18 ἐὰν μὴ ♦ ἂν μὴ
8.19 Παρεγένοντο ♦ Παρεγένετο
8.20 Καὶ ἀπηγγέλη αὐτῷ λέγοντων ♦ Ἀπηγγέλη δὲ αὐτῷ
8.20 σε θέλοντές ♦ θέλοντές σε
8.21 αὐτόν ♦ —
8.22 Καὶ ἐγένετο ♦ Ἐγένετο δὲ
8.24 ἐγερθεὶς ♦ διεγερθεὶς

γαλήνη. [25] Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Ποῦ ἐστιν ἡ πίστις ὑμῶν;
Φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, Τίς ἄρα
οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ
ὑπακούουσιν αὐτῷ;

[26] Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν, ἥτις
ἐστὶν ἀντιπέραν τῆς Γαλιλαίας. [27] Ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν
γῆν, ὑπήντησεν αὐτῷ ἀνήρ τις ἐκ τῆς πόλεως, ὅς εἶχεν δαιμόνια
ἐκ χρόνων ἱκανῶν, καὶ ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο, καὶ ἐν οἰκίᾳ
οὐκ ἔμενεν, ἀλλ᾽ ἐν τοῖς μνήμασιν. [28] Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν, καὶ
ἀνακράξας, προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν, Τί ἐμοὶ
καὶ σοί, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; Δέομαί σου, μή με
βασανίσῃς. [29] Παρήγγειλεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ
ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου· πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει
αὐτόν, καὶ ἐδεσμεῖτο ἁλύσεσιν καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ
διαρρήσσων τὰ δεσμὰ ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος εἰς τὰς
ἐρήμους. [30] Ἐπηρώτησεν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Τί σοι
ἐστιν ὄνομα; Ὁ δὲ εἶπεν, Λεγεών· ὅτι δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν
εἰς αὐτόν. [31] Καὶ παρεκάλει αὐτὸν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς
τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. [32] Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν
βοσκομένων ἐν τῷ ὄρει· καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα ἐπιτρέψῃ
αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν. Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς.
[33] Ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσῆλθον εἰς
τοὺς χοίρους· καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν
λίμνην, καὶ ἀπεπνίγη. [34] Ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ
γεγενημένον ἔφυγον, καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς
ἀγρούς. [35] Ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός· καὶ ἦλθον πρὸς τὸν
Ἰησοῦν, καὶ εὗρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ᾽ οὗ τὰ
δαιμόνια ἐξεληλύθει, ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα, παρὰ
τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐφοβήθησαν. [36] Ἀπήγγειλαν δὲ
αὐτοῖς καὶ οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς. [37] Καὶ

8.25 ἐστιν ἡ ♦ ἡ
8.26 Γαδαρηνῶν ♦ Γερασηνῶν
8.26 ἀντιπέραν ♦ ἀντιπέρα
8.27 αὐτῷ ἀνήρ ♦ ἀνήρ
8.27 ὅς εἶχεν ♦ ἔχων
8.27 ἐκ χρόνων ἱκανῶν καὶ ♦ καὶ χρόνῳ ἱκανῷ
8.27 ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο ♦ οὐκ ἐνεδύσατο ἱμάτιον
8.28 καὶ ἀνακράξας ♦ ἀνακράξας
8.29 ἐδεσμεῖτο ♦ ἐδεσμεύετο
8.29 δαίμονος ♦ δαιμονίου
8.30 λέγων ♦ —
8.30 ἐστιν ὄνομα ♦ ὄνομά ἐστιν
8.30 Λεγεών ♦ Λεγιών
8.30 δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν ♦ εἰσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ
8.31 παρεκάλει ♦ παρεκάλουν
8.32 βοσκομένων ♦ βοσκομένη
8.32 παρεκάλουν ♦ παρεκάλεσαν
8.34 γεγενημένον ♦ γεγονὸς
8.35 ἐξεληλύθει ♦ ἐξῆλθεν
8.36 καὶ ♦ —

ἠρώτησαν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν
Γαδαρηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ’ αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο·
αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον ὑπέστρεψεν. 38 Ἐδέετο δὲ αὐτοῦ ὁ
ἀνὴρ ἀφ’ οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια εἶναι σὺν αὐτῷ.
Ἀπέλυσεν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων, 39 Ὑπόστρεφε εἰς τὸν
οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησεν σοι ὁ θεός. Καὶ ἀπῆλθεν,
καθ’ ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

40 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑποστρέψαι τὸν Ἰησοῦν, ἀπεδέξατο
αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν. 41 Καὶ
ἰδού, ἦλθεν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Ἰάειρος, καὶ αὐτὸς ἄρχων τῆς
συναγωγῆς ὑπῆρχεν, καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ
παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· 42 ὅτι θυγάτηρ
μονογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ ⸀αὕτη⸁ ἀπέθνῃσκεν. αὐτὴ
Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν.

43 Καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἥτις
ἰατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον οὐκ ἴσχυσεν ὑπ’
οὐδενὸς θεραπευθῆναι, 44 προσελθοῦσα ὄπισθεν, ἥψατο τοῦ
κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις
τοῦ αἵματος αὐτῆς. 45 Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Τίς ὁ ἁψάμενός μου;
Ἀρνουμένων δὲ πάντων, εἶπεν ὁ Πέτρος καὶ οἱ μετ’ αὐτοῦ,
Ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσίν σε καὶ ἀποθλίβουσιν, καὶ
λέγεις, Τίς ὁ ἁψάμενός μου; 46 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἥψατό μού
τις· ἐγὼ γὰρ ἔγνων δύναμιν ἐξελθοῦσαν ἀπ’ ἐμοῦ. 47 Ἰδοῦσα δὲ
ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθεν, τρέμουσα ἦλθεν, καὶ προσπεσοῦσα
αὐτῷ, δι’ ἣν αἰτίαν ἥψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἐνώπιον
παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα. 48 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ,
Θάρσει, θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς
εἰρήνην.

8.37 ἠρώτησαν ♦ ἠρώτησεν
8.37 Γαδαρηνῶν ♦ Γερασηνῶν
8.37 τὸ πλοῖον ♦ πλοῖον
8.38 Ἐδέετο ♦ Ἐδεῖτο
8.38 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
8.39 ἐποίησεν σοι ♦ σοι ἐποίησεν
8.40 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑποστρέψαι ♦ Ἐν δὲ τῷ ὑποστρέφειν
8.41 Ἰάειρος καὶ αὐτὸς ♦ Ἰάϊρος καὶ οὗτος
8.41 τοῦ ♦ [τοῦ]
8.42 αὕτη ♦ αὐτὴ
8.43 ἰατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον ♦ [ἰατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον]
8.43 ὑπ’ ♦ ἀπ’
8.45 καὶ οἱ μετ’ αὐτοῦ ♦ —
8.45 καὶ λέγεις Τίς ὁ ἁψάμενός μου ♦ —
8.46 ἐξελθοῦσαν ♦ ἐξεληλυθυῖαν
8.47 αὐτῷ ἐνώπιον ♦ ἐνώπιον
8.48 Θάρσει θύγατερ ♦ Θυγάτηρ

49 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχεταί τις παρὰ τοῦ
ἀρχισυναγώγου, λέγων αὐτῷ ὅτι Τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου· μὴ
σκύλλε τὸν διδάσκαλον. 50 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη
αὐτῷ, λέγων, Μὴ φοβοῦ. Μόνον πίστευε, καὶ σωθήσεται.
51 Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν οὐδένα, εἰ μὴ
Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον, καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς
καὶ τὴν μητέρα. 52 Ἔκλαιον δὲ πάντες, καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν.
Ὁ δὲ εἶπεν, Μὴ κλαίετε· οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. 53 Καὶ
κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. 54 Αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν
ἔξω πάντας, καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς, ἐφώνησεν λέγων,
Ἡ παῖς ἔγειρου. 55 Καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ
ἀνέστη παραχρῆμα· καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. 56 Καὶ
ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ
εἰπεῖν τὸ γεγονός.

9 Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα, ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν
καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια, καὶ νόσους
θεραπεύειν. 2 Καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν
βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ ἰᾶσθαι τοὺς ἀσθενοῦντας. 3 Καὶ εἶπεν
πρὸς αὐτούς, Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν· μήτε ῥάβδους, μήτε
πήραν, μήτε ἄρτον, μήτε ἀργύριον, μήτε ἀνὰ δύο χιτῶνας ἔχειν.
4 Καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε, καὶ ἐκεῖθεν
ἐξέρχεσθε. 5 Καὶ ὅσοι ἐάν μὴ δέξωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ
τῆς πόλεως ἐκείνης καὶ τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν
ἀποτινάξατε εἰς μαρτύριον ἐπ᾽ αὐτούς. 6 Ἐξερχόμενοι δὲ
διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας, εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες
πανταχοῦ.

7 Ἤκουσεν δὲ Ἡρῴδης ὁ τετράρχης τὰ γινόμενα ὑπ᾽ αὐτοῦ
πάντα· καὶ διηπόρει, διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπό τινων ὅτι Ἰωάννης
ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν· 8 ὑπό τινων δὲ ὅτι Ἠλίας ἐφάνη· ἄλλων
δὲ ὅτι Προφήτης εἷς τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. 9 Καὶ εἶπεν Ἡρῴδης,

8.49 αὐτῷ ♦ —
8.49 μὴ ♦ μηκέτι
8.50 λέγων ♦ —
8.50 πίστευε ♦ πίστευσον
8.51 οὐδένα ♦ τινα σὺν αὐτῷ
8.52 οὐκ ♦ οὐ γὰρ
8.54 ἐκβαλὼν ἔξω πάντας καὶ ♦ —
8.54 ἔγειρου ♦ ἔγειρε
9.2 τοὺς ἀσθενοῦντας ♦ [τοὺς ἀσθενεῖς]
9.3 ῥάβδους ♦ ῥάβδον
9.3 ἀνὰ ♦ [ἀνὰ]
9.5 ἐάν μὴ δέξωνται ♦ ἂν μὴ δέχωνται
9.5 καὶ τὸν ♦ τὸν
9.5 ἀποτινάξατε ♦ ἀποτινάσσετε
9.7 τετράρχης ♦ τετραάρχης
9.7 ὑπ᾽ αὐτοῦ ♦ —
9.7 ἐγήγερται ♦ ἠγέρθη
9.8 εἷς ♦ τις
9.9 Καὶ εἶπεν Ἡρῴδης ♦ Εἶπεν δὲ Ἡρῴδης

Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δὲ ἐστιν οὗτος, περὶ οὗ ἐγὼ
ἀκούω τοιαῦτα; Καὶ ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν.

10 Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα
ἐποίησαν. Καὶ παραλαβὼν αὐτούς, ὑπεχώρησεν κατ' ἰδίαν εἰς
τόπον ἔρημον πόλεως καλουμένης Βηθσαϊδάν. 11 Οἱ δὲ ὄχλοι
γνόντες ἠκολούθησαν αὐτῷ· καὶ δεξάμενος αὐτούς, ἐλάλει
αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς χρείαν ἔχοντας
θεραπείας ἰᾶτο. 12 Ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες
δὲ οἱ δώδεκα εἶπον αὐτῷ, Ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα ἀπελθόντες
εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ τοὺς ἀγροὺς καταλύσωσιν, καὶ
εὕρωσιν ἐπισιτισμόν· ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν. 13 Εἶπεν δὲ
πρὸς αὐτούς, Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. Οἱ δὲ εἶπον, Οὐκ εἰσὶν
ἡμῖν πλεῖον ἢ πέντε ἄρτοι καὶ ἰχθύες δύο, εἰ μήτι πορευθέντες
ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα.
14 Ἦσαν γὰρ ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλιοι. Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς
μαθητὰς αὐτοῦ, Κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας ἀνὰ πεντήκοντα.
15 Καὶ ἐποίησαν οὕτως, καὶ ἀνέκλιναν ἅπαντας. 16 Λαβὼν δὲ
τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν
οὐρανόν, εὐλόγησεν αὐτούς, καὶ κατέκλασεν, καὶ ἐδίδου τοῖς
μαθηταῖς παρατιθέναι τῷ ὄχλῳ. 17 Καὶ ἔφαγον καὶ
ἐχορτάσθησαν πάντες· καὶ ἤρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς
κλασμάτων, κόφινοι δώδεκα.

18 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον
καταμόνας, συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί· καὶ ἐπηρώτησεν
αὐτούς, λέγων, Τίνα με λέγουσιν οἱ ὄχλοι εἶναι; 19 Οἱ δὲ
ἀποκριθέντες εἶπον, Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ Ἠλίαν·
ἄλλοι δέ, ὅτι Προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. 20 Εἶπεν δὲ
αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος
εἶπεν, Τὸν χριστὸν τοῦ θεοῦ. 21 Ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς
παρήγγειλεν μηδενὶ εἰπεῖν τοῦτο, 22 εἰπὼν ὅτι Δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν

9.9 ἐγὼ ἀκούω ♦ ἀκούω
9.10 τόπον ἔρημον ♦ —
9.10 πόλεως καλουμένης Βηθσαϊδάν ♦ πόλιν καλουμένην Βηθσαϊδά
9.11 δεξάμενος ♦ ἀποδεξάμενος
9.12 εἶπον ♦ εἶπαν
9.12 ἀπελθόντες ♦ πορευθέντες
9.12 τοὺς ♦ —
9.13 εἶπον ♦ εἶπαν
9.13 πέντε ἄρτοι ♦ ἄρτοι πέντε
9.14 ἀνὰ ♦ [ὡσεὶ] ἀνὰ
9.15 ἀνέκλιναν ♦ κατέκλιναν
9.16 παρατιθέναι ♦ παραθεῖναι
9.18 καταμόνας ♦ κατὰ μόνας
9.19 εἶπον ♦ εἶπαν
9.20 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος ♦ Πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς
9.21 εἰπεῖν ♦ λέγειν

πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ
ἐγερθῆναι ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ⸀ἀναστῆναι.⸀ 23 Ἔλεγεν δὲ
πρὸς πάντας, Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω
ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι.
24 Ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν·
ὃς δʼ ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει
αὐτήν. 25 Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, κερδήσας τὸν κόσμον
ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς; 26 Ὃς γὰρ ἂν
ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ
τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων. 27 Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς,
εἰσίν τινες τῶν ὧδε ἑστώτων, οἳ οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως
ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

28 Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτώ,
καὶ παραλαβὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς
τὸ ὄρος προσεύξασθαι. 29 Καὶ ἐγένετο, ἐν τῷ προσεύχεσθαι
αὐτόν, τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς
αὐτοῦ λευκὸς ἐξαστράπτων. 30 Καὶ ἰδού, ἄνδρες δύο
συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωσῆς καὶ Ἠλίας, 31 οἳ
ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ ἣν ἔμελλεν πληροῦν
ἐν Ἱερουσαλήμ. 32 Ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν
βεβαρημένοι ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν
αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ. 33 Καὶ
ἐγένετο, ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπʼ αὐτοῦ, εἶπεν Πέτρος
πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ
Μωσεῖ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοί, καὶ μίαν ⸀Μωσῇ,⸀ καὶ μίαν
Ἠλίᾳ· μὴ εἰδὼς ὃ λέγει. 34 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ἐγένετο
νεφέλη καὶ ἐπεσκίασεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ ἐκείνους
εἰσελθεῖν εἰς τὴν νεφέλην. 35 Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης,
λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός· αὐτοῦ ἀκούετε.
36 Καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνήν, εὑρέθη ὁ Ἰησοῦς μόνος. Καὶ

9.22 ἀναστῆναι ♦ ἐγερθῆναι
9.23 ἐλθεῖν ἀπαρνησάσθω ♦ ἔρχεσθαι ἀρνησάσθω
9.23 αὐτοῦ ♦ αὐτοῦ καθʼ ἡμέραν
9.24 ἐὰν ♦ ἂν
9.27 ὧδε ἑστώτων ♦ αὐτοῦ ἑστηκότων
9.28 καὶ παραλαβὼν ♦ [καὶ] παραλαβὼν
9.30 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
9.31 ἔμελλεν ♦ ἤμελλεν
9.33 Πέτρος ♦ ὁ Πέτρος
9.33 Μωσῇ ♦ Μωϋσεῖ
9.34 ἐπεσκίασεν ♦ ἐπεσκίαζεν
9.34 ἐκείνους εἰσελθεῖν ♦ εἰσελθεῖν αὐτοὺς
9.35 ἀγαπητός ♦ ἐκλελεγμένος
9.36 ὁ ♦ —

αὐτοὶ ἐσίγησαν, καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς
ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑώρακασιν.

37 Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ
τοῦ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς. 38 Καὶ ἰδού, ἀνὴρ
ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἀνεβόησεν, λέγων, Διδάσκαλε, δέομαί σου,
⸀ἐπιβλέψαι⸀ ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενής ἐστίν μοι· 39 καὶ ἐπίβλεψον
ἰδού, πνεῦμα λαμβάνει αὐτόν, καὶ ἐξαίφνης κράζει, καὶ
σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ᾽ αὐτοῦ,
συντρῖβον αὐτόν. 40 Καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου ἵνα
ἐκβάλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. 41 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ
Ἰησοῦς εἶπεν, Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε
ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; Προσάγαγε τὸν υἱόν
σου ὧδε. 42 Ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ, ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ
δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν· ἐπετίμησεν δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ
πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα, καὶ ἀπέδωκεν
αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. 43 Ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ
μεγαλειότητι τοῦ θεοῦ.

Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς,
εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, 44 Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν
τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει
παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. 45 Οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα
τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ᾽ αὐτῶν, ἵνα μὴ αἴσθωνται
αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.

46 Εἰσῆλθεν δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη μείζων
αὐτῶν. 47 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας
αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος παιδίου, ἔστησεν αὐτὸ παρ᾽ ἑαυτῷ,
48 καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὃς ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ
ὀνόματί μου ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται δέχεται τὸν
ἀποστείλαντά με· ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων
οὗτος ἔσται μέγας.

49 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶπεν, Ἐπιστάτα, εἴδομέν τινα
ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια· καὶ ἐκωλύσαμεν

9.36 ἑώρακασιν ♦ ἑώρακαν
9.37 ἐν ♦ —
9.38 ἀνεβόησεν ♦ ἐβόησεν
9.38 ἐστίν μοι ♦ μοί ἐστιν
9.41 τὸν υἱόν σου ὧδε ♦ ὧδε τὸν υἱόν σου
9.43 ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ♦ ἐποίει
9.47 ἰδὼν ♦ εἰδὼς
9.47 παιδίου ♦ παιδίον
9.48 ἐὰν ἐμὲ ♦ ἂν ἐμὲ
9.48 ἔσται ♦ ἐστιν
9.49 ὁ ♦ —
9.49 ἐπὶ ♦ ἐν
9.49 ἐκωλύσαμεν ♦ ἐκωλύομεν

αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ’ ἡμῶν. 50 Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ὁ
Ἰησοῦς, Μὴ κωλύετε· ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ’ ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν
ἐστιν.

51 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς
ἀναλήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήριξεν
τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ, 52 καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους
πρὸ προσώπου αὐτοῦ· καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην
Σαμαρειτῶν, ὥστε ἑτοιμάσαι αὐτῷ. 53 Καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν,
ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ.
54 Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης εἶπον,
Κύριε, θέλεις εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
ἀναλῶσαι αὐτούς, ὡς καὶ Ἠλίας ἐποίησεν; 55 Στραφεὶς δὲ
— ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ⸀καὶ εἶπεν, Οὐκ οἴδατε οἵου πνεύματός ἐστε
— ὑμεῖς·⸃ 56 ⸀ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν ψυχὰς
ἀνθρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι.⸃ Καὶ ἐπορεύθησαν εἰς
ἑτέραν κώμην.

57 Ἐγένετο δὲ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ, εἶπέν τις πρὸς
ἐὰν αὐτόν, Ἀκολουθήσω σοι ὅπου ⸀ἂν⸃ ἀπέρχῃ, κύριε. 58 Καὶ εἶπεν
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν, καὶ τὰ πετεινὰ
τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει
ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. 59 Εἶπεν δὲ πρὸς ἕτερον, Ἀκολούθει
μοι. Ὁ δὲ εἶπεν, Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι ἀπελθόντι πρῶτον θάψαι
τὸν πατέρα μου. 60 Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἄφες τοὺς νεκροὺς
θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς· σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν
βασιλείαν τοῦ θεοῦ. 61 Εἶπεν δὲ καὶ ἕτερος, Ἀκολουθήσω σοι,
κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν
μου. 62 Εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν, Οὐδείς, ἐπιβαλὼν τὴν
χεῖρα αὐτοῦ ἐπ’ ἄροτρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω, εὔθετός
ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

9.50 Καὶ εἶπεν ♦ Εἶπεν δὲ
9.50 ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ♦ ὑμῶν ὑπὲρ ὑμῶν
9.51 ἀναλήψεως ♦ ἀναλήμψεως
9.51 αὐτοῦ ἐστήριξεν ♦ ἐστήρισεν
9.52 Σαμαρειτῶν ὥστε ♦ Σαμαριτῶν ὡς
9.54 αὐτοῦ ♦ —
9.54 εἶπον ♦ εἶπαν
9.54 ὡς καὶ Ἠλίας ἐποίησεν ♦ —
9.55 καὶ εἶπεν Οὐκ οἴδατε οἵου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς ♦ —
9.56 ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι ἀλλὰ σῶσαι ♦ —
9.57 Ἐγένετο δὲ ♦ Καὶ
9.57 ἂν ♦ ἐὰν
9.57 κύριε ♦ —
9.59 Κύριε ♦ [Κύριε]
9.60 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
9.62 ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν ♦ [πρὸς αὐτὸν] ὁ Ἰησοῦς
9.62 αὐτοῦ ♦ —
9.62 εἰς τὴν βασιλείαν ♦ τῇ βασιλείᾳ

10 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος καὶ ἑτέρους
ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ
προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ ἔμελλεν αὐτὸς
ἔρχεσθαι. 2 Ἔλεγεν οὖν πρὸς αὐτούς, Ὁ μὲν θερισμὸς πολύς,
οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι. Δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ,
ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. 3 Ὑπάγετε· ἰδού,
ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. 4 Μὴ βαστάζετε
βαλάντιον, μὴ πήραν, μηδὲ ὑποδήματα· καὶ μηδένα κατὰ τὴν
ὁδὸν ἀσπάσησθε. 5 Εἰς ἣν δ᾽ ἂν οἰκίαν εἰσέρχησθε, πρῶτον
λέγετε, Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. 6 Καὶ ἐὰν ᾖ ἐκεῖ υἱὸς εἰρήνης,
ἐπαναπαύσεται ἐπ᾽ αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε, ἐφ᾽ ὑμᾶς
ἀνακάμψει. 7 Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες καὶ
πίνοντες τὰ παρ᾽ αὐτῶν· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ
ἐστίν. Μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. 8 Καὶ εἰς ἣν ἂν
πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ
παρατιθέμενα ὑμῖν, 9 καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς,
καὶ λέγετε αὐτοῖς, Ἤγγικεν ἐφ᾽ ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.
10 Εἰς ἣν δ᾽ ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς,
ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς εἴπατε, 11 Καὶ τὸν κονιορτὸν
τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν ἀπομασσόμεθα ὑμῖν·
πλὴν τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἤγγικεν ἐφ᾽ ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ
θεοῦ. 12 Λέγω ὑμῖν, ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
ἀνεκτότερον ἔσται, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. 13 Οὐαί σοι, Χοραζίν,
οὐαί σοι, Βηθσαϊδά· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ
δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ
καθήμεναι μετενόησαν. 14 Πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον
ἔσται ἐν τῇ κρίσει, ἢ ὑμῖν. 15 Καὶ σύ, Καπερναούμ, ἡ ἕως τοῦ
οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, ἕως ᾅδου καταβιβασθήσῃ. 16 Ὁ ἀκούων

10.1 καὶ ἑτέρους ἑβδομήκοντα ♦ ἑτέρους ἑβδομήκοντα [δύο]
10.1 ἀνὰ δύο ♦ ἀνὰ δύο [δύο]
10.1 ἔμελλεν ♦ ἤμελλεν
10.2 οὖν πρὸς ♦ δὲ πρὸς
10.2 ἐκβάλῃ ἐργάτας ♦ ἐργάτας ἐκβάλῃ
10.3 ἐγὼ ♦ —
10.4 βαλάντιον ♦ βαλλάντιον
10.4 μηδὲ ♦ μὴ
10.5 οἰκίαν εἰσέρχησθε ♦ εἰσέλθητε οἰκίαν
10.6 ᾖ ἐκεῖ ♦ ἐκεῖ ᾖ
10.6 ἐπαναπαύσεται ♦ ἐπαναπαήσεται
10.6 μήγε ♦ μή γε
10.7 ἐστίν ♦ —
10.10 εἰσέρχησθε ♦ εἰσέλθητε
10.11 ἀπομασσόμεθα ♦ εἰς τοὺς πόδας ἀπομασσόμεθα
10.11 ἐφ᾽ ὑμᾶς ♦ —
10.13 ἐγένοντο ♦ ἐγενήθησαν
10.13 καθήμεναι ♦ καθήμενοι
10.15 Καπερναούμ ἡ ♦ Καφαρναούμ μὴ
10.15 τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα ♦ οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ
10.15 ᾅδου καταβιβασθήσῃ ♦ τοῦ Ἅδου καταβήσῃ

ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ
ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.

17 Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς, λέγοντες,
Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου.
18 Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ πεσόντα. 19 Ἰδού, δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ
πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν
τοῦ ἐχθροῦ· καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ. 20 Πλὴν ἐν τούτῳ
μὴ χαίρετε ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται· χαίρετε δὲ ὅτι
τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

21 Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύματι ὁ Ἰησοῦς, καὶ
εἶπεν, Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς
γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ
ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο
εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. 22 Καὶ στραφείς πρός τούς μαθητάς
εἶπεν πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς
γινώσκει τίς ἐστιν ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστιν ὁ πατήρ,
εἰ μὴ ὁ υἱὸς, καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. 23 Καὶ
στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ’ ἰδίαν εἶπεν, Μακάριοι οἱ
ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. 24 Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ
προφῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ
οὐκ εἶδον· καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.

25 Καὶ ἰδού, νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων αὐτόν, καὶ
λέγων, Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;
26 Ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν, Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; Πῶς
ἀναγινώσκεις; 27 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἀγαπήσεις κύριον
τὸν θεόν σου, ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς
σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου·
καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. 28 Εἶπεν δὲ αὐτῷ, Ὀρθῶς
ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει, καὶ ζήσῃ. 29 Ὁ δὲ θέλων δικαιοῦν

10.17 ἑβδομήκοντα ♦ ἑβδομήκοντα [δύο]
10.19 δίδωμι ♦ δέδωκα
10.20 ἐγράφη ♦ ἐγγέγραπται
10.21 τῷ πνεύματι ♦ [ἐν] τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ
10.21 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
10.21 ἐγένετο εὐδοκία ♦ εὐδοκία ἐγένετο
10.22 Καὶ στραφείς πρός τούς μαθητάς εἶπεν ♦ —
10.24 εἶδον ♦ εἶδαν
10.25 καὶ λέγων ♦ λέγων
10.27 τῆς καρδίας ♦ [τῆς] καρδίας
10.27 ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας ♦ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ
10.29 δικαιοῦν ♦ δικαιῶσαι

ἑαυτὸν εἶπεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Καὶ τίς ἐστίν μου πλησίον;
30 Ὑπολαβὼν δέ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν
ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἰεριχώ, καὶ λῃσταῖς περιέπεσεν, οἳ καὶ
ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον, ἀφέντες
ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. 31 Κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεύς τις
κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ· καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν.
32 Ὁμοίως δὲ καὶ Λευΐτης γενόμενος κατὰ τὸν τόπον ἐλθὼν καὶ
ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν. 33 Σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων ἦλθεν κατ᾽
αὐτόν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη, 34 καὶ προσελθὼν
κατέδησεν τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον·
ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος, ἤγαγεν αὐτὸν εἰς
πανδοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. 35 Καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον
ἐξελθών, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκεν τῷ πανδοχεῖ, καὶ εἶπεν
αὐτῷ, Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ· καὶ ὅ τι ἂν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν
τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. 36 Τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν
πλησίον δοκεῖ σοι γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς;
37 Ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ᾽ αὐτοῦ. Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦς, Πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.

38 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτούς, καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν
εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτόν
εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. 39 Καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη Μαρία,
ἣ καὶ παρακαθίσασα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ ἤκουεν τὸν
λόγον αὐτοῦ. 40 Ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν
διακονίαν· ἐπιστᾶσα δὲ εἶπεν, Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ
ἀδελφή μου μόνην με κατέλειπεν διακονεῖν; Εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα
μοι συναντιλάβηται. 41 Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς,
Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά· 42 ἑνὸς δέ
ἐστιν χρεία· Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ
ἀφαιρεθήσεται ἀπ᾽ αὐτῆς.

10.30 δέ ♦ —
10.30 τυγχάνοντα ♦ —
10.32 γενόμενος ♦ [γενόμενος]
10.33 Σαμαρείτης ♦ Σαμαρίτης
10.33 αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη ♦ ἐσπλαγχνίσθη
10.35 ἐξελθών ♦ —
10.35 δύο δηνάρια ἔδωκεν ♦ ἔδωκεν δύο δηνάρια
10.35 αὐτῷ ♦ —
10.36 οὖν ♦ —
10.37 οὖν ♦ δὲ
10.38 Ἐγένετο δὲ ἐν ♦ Ἐν δὲ
10.38 καὶ ♦ —
10.38 εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς ♦ —
10.39 Μαρία ἣ ♦ Μαριάμ [ἣ]
10.39 παρακαθίσασα παρὰ ♦ παρακαθεσθεῖσα πρὸς
10.39 Ἰησοῦ ♦ κυρίου
10.40 κατέλειπεν ♦ κατέλιπεν
10.41 Ἰησοῦς ♦ κύριος
10.41 τυρβάζῃ ♦ θορυβάζῃ
10.42 Μαρία δὲ ♦ Μαριὰμ γὰρ
10.42 ἀπ᾽ ♦ —

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ
προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέν τις τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ πρὸς αὐτόν, Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς
καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. 2 Εἶπεν δὲ αὐτοῖς,
Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε, Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοις,
ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου. Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου. Γενηθήτω
τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῳ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. 3 Τὸν ἄρτον
ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν. 4 Καὶ ἄφες
ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίεμεν παντὶ
ὀφείλοντι ἡμῖν. Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ
ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

5 Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τίς ἐξ ὑμῶν ἕξει φίλον, καὶ
πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου, καὶ εἴπῃ αὐτῷ, Φίλε,
χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους, 6 ἐπειδὴ φίλος παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ
πρός με, καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ· 7 κἀκεῖνος ἔσωθεν
ἀποκριθεὶς εἴπῃ, Μή μοι κόπους πάρεχε· ἤδη ἡ θύρα
κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν·
οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. 8 Λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει
αὐτῷ ἀναστάς, διὰ τὸ εἶναι αὐτοῦ φίλον, διά γε τὴν ἀναίδειαν
αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσον χρῄζει. 9 Κἀγὼ ὑμῖν λέγω,
αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε,
καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. 10 Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει· καὶ ὁ
ζητῶν εὑρίσκει· καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. 11 Τίνα δὲ ὑμῶν
τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; Ἢ
καὶ ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; 12 Ἢ καὶ ἐὰν
αἰτήσῃ ᾠόν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; 13 Εἰ οὖν ὑμεῖς
πονηροὶ ὑπάρχοντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις
ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα ἅγιον
τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;

14 Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν κωφόν. Ἐγένετο
δέ, τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ

11.2 ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοις ♦ —
11.2 Γενηθήτω τὸ θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῳ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ♦ —
11.4 ἀφίεμεν ♦ ἀφίομεν
11.4 ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ ♦ —
11.6 φίλος ♦ φίλος μου
11.8 αὐτοῦ φίλον ♦ φίλον αὐτοῦ
11.8 ὅσον ♦ ὅσων
11.10 ἀνοιγήσεται ♦ ἀνοιγ[ήσ]εται
11.11 ὑμῶν ♦ ἐξ ὑμῶν
11.11 ἄρτον μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ ♦ —
11.11 Ἢ καὶ ἰχθύν μὴ ♦ ἰχθύν καὶ
11.11 ἐπιδώσει αὐτῷ ♦ αὐτῷ ἐπιδώσει
11.12 ἐὰν αἰτήσῃ ᾠόν μὴ ♦ αἰτήσει ᾠόν
11.13 ὁ ἐξ ♦ [ὁ] ἐξ
11.14 καὶ αὐτὸ ἦν ♦ [καὶ αὐτὸ ἦν]

ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι. [15] Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον, Ἐν
Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.
[16] Ἕτεροι δὲ πειράζοντες σημεῖον παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ
οὐρανοῦ. [17] Αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς,
Πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται· καὶ
οἶκος ἐπὶ οἶκον, πίπτει. [18] Εἰ δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν
διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; Ὅτι λέγετε, ἐν
Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια. [19] Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν
Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι
ἐκβάλλουσιν; Διὰ τοῦτο κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ ἔσονται. [20] Εἰ δὲ ἐν
δακτύλῳ θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ
βασιλεία τοῦ θεοῦ. [21] Ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος
φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶν τὰ ὑπάρχοντα
αὐτοῦ· [22] ἐπὰν δὲ ὁ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν,
τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει ἐφ' ᾗ ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκῦλα
αὐτοῦ διαδίδωσιν. [23] Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστιν· καὶ ὁ
μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει. [24] Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον
πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων
τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν· καὶ μὴ εὑρίσκον λέγει, Ὑποστρέψω
εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον. [25] Καὶ ἐλθὸν εὑρίσκει
σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. [26] Τότε πορεύεται καὶ
παραλαμβάνει ἑπτά ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ
ἐλθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου
ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων.

[27] Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπάρασά τις γυνὴ
φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ, Μακαρία ἡ κοιλία ἡ
βαστάσασά σε, καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας. [28] Αὐτὸς δὲ εἶπεν,
Μενοῦνγε μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ
φυλάσσοντες αὐτόν.

[29] Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων ἤρξατο λέγειν, Ἡ γενεὰ
αὕτη πονηρά ἐστιν· σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ

11.15 ἄρχοντι ♦ τῷ ἄρχοντι
11.16 παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ ♦ ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ
11.19 κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ ♦ αὐτοὶ ὑμῶν κριταὶ
11.20 ἐκβάλλω ♦ [ἐγὼ] ἐκβάλλω
11.22 ὁ ♦ —
11.24 λέγει ♦ [τότε] λέγει
11.26 ἑπτά ἕτερα ♦ ἕτερα
11.26 καὶ ἐλθόντα ♦ ἑπτά καὶ εἰσελθόντα
11.27 γυνὴ φωνὴν ♦ φωνὴν γυνὴ
11.28 Μενοῦνγε ♦ Μενοῦν
11.28 αὐτόν ♦ —
11.29 πονηρά ♦ γενεὰ πονηρά
11.29 ἐπιζητεῖ ♦ ζητεῖ

δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου.
[30] Καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς σημεῖον τοῖς Νινευΐταις, οὕτως
ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ. [31] Βασίλισσα
νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς
ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς
γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος, καὶ ἰδού, πλεῖον
Νινευῖται Σολομῶνος ὧδε. [32] Ἄνδρες ⸂Νινευῒ⸃ ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει
μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι
μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδού, πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε.

[33] Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας εἰς κρύπτην τίθησιν, οὐδὲ ὑπὸ τὸν
μόδιον, ἀλλ᾽ ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος
βλέπωσιν. [34] Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός· ὅταν
οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν
ἐστιν· ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν.
[35] Σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν. [36] Εἰ οὖν τὸ
σῶμά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον τι μέρος σκοτεινόν, ἔσται
φωτεινὸν ὅλον, ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε.

[37] Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι, ἠρωτᾷ αὐτὸν Φαρισαῖός τις ὅπως
ἀριστήσῃ παρ᾽ αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. [38] Ὁ δὲ
Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ
ἀρίστου. [39] Εἶπεν δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν, Νῦν ὑμεῖς οἱ
Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος
καθαρίζετε, τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας.
[40] Ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησεν;
[41] Πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην· καὶ ἰδού, πάντα καθαρὰ
ὑμῖν ἐστιν.

[42] Ἀλλ᾽ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ
ἡδύοσμον καὶ τὸ πήγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε
τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ· ταῦτα ἔδει ποιῆσαι,
κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι. [43] Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε
τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς

11.29 τοῦ προφήτου ♦ —
11.30 σημεῖον τοῖς Νινευΐταις ♦ τοῖς Νινευΐταις σημεῖον
11.32 Νινευῒ ♦ Νινευῖται
11.33 δὲ ♦ —
11.33 οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον ♦ [οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον]
11.33 φέγγος ♦ φῶς
11.34 ἐστιν ὁ ὀφθαλμός ♦ ἐστιν ὁ ὀφθαλμός σου
11.34 οὖν ♦ —
11.36 τι μέρος ♦ μέρος τι
11.37 ἠρωτᾷ αὐτὸν Φαρισαῖός τις ♦ ἐρωτᾷ αὐτὸν Φαρισαῖος
11.42 Ἀλλ᾽ ♦ Ἀλλὰ
11.42 ἔδει ♦ δὲ ἔδει
11.42 ἀφιέναι ♦ παρεῖναι

ἐν ταῖς ἀγοραῖς. 44 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι,
ὑποκριταί, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι
περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἴδασιν.

45 Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ, Διδάσκαλε,
ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. 46 Ὁ δὲ εἶπεν, Καὶ ὑμῖν τοῖς
νομικοῖς οὐαί, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία
δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἑνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ
προσψαύετε τοῖς φορτίοις. 47 Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ
μνημεῖα τῶν προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς.
48 Ἄρα μάρτυρεῖτε καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων
ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε
αὐτῶν τὰ μνημεῖα. 49 Διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ θεοῦ εἶπεν,
Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν
ἀποκτενοῦσιν καὶ ἐκδιώξουσιν· 50 ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα
πάντων τῶν προφητῶν τὸ ἐκχυνόμενον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου
ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, 51 ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ ἕως τοῦ
αἵματος Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου
καὶ τοῦ οἴκου· ναί, λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς
ταύτης. 52 Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς
γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθετε, καὶ τοὺς εἰσερχομένους
ἐκωλύσατε.

53 Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς, ἤρξαντο οἱ
γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν, καὶ
ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων, 54 ἐνεδρεύοντες αὐτόν,
ζητοῦντες θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἵνα
κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.

12 Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε
καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς
μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον, Προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν
Φαρισαίων, ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις. 2 Οὐδὲν δὲ

11.44 γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί ♦ —
11.44 περιπατοῦντες ♦ [οἱ] περιπατοῦντες
11.48 μάρτυρεῖτε ♦ μάρτυρές ἐστε
11.48 αὐτῶν τὰ μνημεῖα ♦ —
11.49 ἐκδιώξουσιν ♦ διώξουσιν
11.50 ἐκχυνόμενον ♦ ἐκκεχυμένον
11.51 ἀπὸ τοῦ ♦ ἀπὸ
11.51 ἕως τοῦ ♦ ἕως
11.52 εἰσήλθετε ♦ εἰσήλθατε
11.53 Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς ♦ Κἀκεῖθεν ἐξελθόντος αὐτοῦ
11.54 ζητοῦντες ♦ —
11.54 ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ ♦ —
12.1 τῶν Φαρισαίων ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις ♦ ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις τῶν Φαρισαίων

συγκεκαλυμμένον ἐστίν, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ
κρυπτόν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. [3] Ἀνθ’ ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε,
ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται· καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς
ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων. [4] Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς
φίλοις μου, Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων τὸ σῶμα, καὶ
μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων περισσότερόν τι ποιῆσαι. [5] Ὑποδείξω
δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι
ἐξουσίαν ἔχοντα ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν· ναί, λέγω ὑμῖν,
τοῦτον φοβήθητε. [6] Οὐχὶ πέντε στρουθία πωλεῖται ἀσσαρίων
δύο; Καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ
θεοῦ. [7] Ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι
ἠρίθμηνται. Μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε.
[8] Λέγω δὲ ὑμῖν, Πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν
ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ
ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ· [9] ὁ δὲ ἀρνησάμενός με
ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων
τοῦ θεοῦ. [10] Καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου,
ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι
οὐκ ἀφεθήσεται. [11] Ὅταν δὲ προσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς
συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ μεριμνᾶτε πῶς
ἢ τί ἀπολογήσησθε, ἢ τί εἴπητε· [12] τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει
ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ἃ δεῖ εἰπεῖν.

[13] Εἶπεν δέ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου, Διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ
ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ’ ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. [14] Ὁ δὲ
εἶπεν αὐτῷ, Ἄνθρωπε, τίς με κατέστησεν δικαστὴν ἢ μεριστὴν
ἐφ’ ὑμᾶς; [15] Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς, Ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ
τῆς πλεονεξίας· ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτῷ
ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ. [16] Εἶπεν δὲ παραβολὴν πρὸς
αὐτούς, λέγων, Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα·
[17] καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων, Τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ
συνάξω τοὺς καρπούς μου; [18] Καὶ εἶπεν, Τοῦτο ποιήσω·
καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας, καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ

12.4 ἀποκτενόντων ♦ ἀποκτεινόντων
12.5 ἐξουσίαν ἔχοντα ♦ ἔχοντα ἐξουσίαν
12.6 πωλεῖται ♦ πωλοῦνται
12.7 οὖν ♦ —
12.11 προσφέρωσιν ♦ εἰσφέρωσιν
12.11 μεριμνᾶτε ♦ μεριμνήσητε
12.13 αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου ♦ ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ
12.14 δικαστὴν ♦ κριτὴν
12.15 τῆς ♦ πάσης
12.15 αὐτῷ ♦ αὐτοῦ
12.15 αὐτοῦ ♦ αὐτῷ

συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γενήματά μου καὶ τὰ ἀγαθά μου. [19] Καὶ
ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου, Ψυχή, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη
πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. [20] Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ
θεός, Ἄφρον, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ
σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται; [21] Οὕτως ὁ θησαυρίζων
ἑαυτῷ, καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν.

[22] Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς αὐτοῦ, Διὰ τοῦτο ὑμῖν λέγω,
μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε· μηδὲ τῷ σώματι, τί
ἐνδύσησθε. [23] Ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστιν τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα
τοῦ ἐνδύματος. [24] Κατανοήσατε τοὺς κόρακας, ὅτι οὐ
σπείρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστιν ταμεῖον οὐδὲ
ἀποθήκη, καὶ ὁ θεὸς τρέφει αὐτούς· πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς
διαφέρετε τῶν πετεινῶν; [25] Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται
προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα; [26] Εἰ οὖν οὐτὲ
ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε;
[27] Κατανοήσατε τὰ κρίνα πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει·
λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ
περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. [28] Εἰ δὲ τὸν χόρτον ἐν τῷ ἀγρῷ
σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ θεὸς
οὕτως ἀμφιέννυσιν, πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; [29] Καὶ
ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε, ἢ τί πίητε· καὶ μὴ μετεωρίζεσθε.
[30] Ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητεῖ· ὑμῶν δὲ ὁ
πατὴρ οἶδεν ὅτι χρῄζετε τούτων. [31] Πλὴν ζητεῖτε τὴν
βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν.
[32] Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον· ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν
δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. [33] Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν
καὶ δότε ἐλεημοσύνην. Ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλάντια μὴ
παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου
κλέπτης οὐκ ἐγγίζει, οὐδὲ σὴς διαφθείρει· [34] ὅπου γάρ ἐστιν ὁ
θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν ἔσται.

12.18 τὰ γενήματά μου ⬩ τὸν σῖτον
12.20 Ἄφρον ⬩ Ἄφρων
12.22 αὐτοῦ ⬩ [αὐτοῦ]
12.22 ὑμῖν λέγω ⬩ λέγω ὑμῖν
12.22 ὑμῶν ⬩ —
12.23 ψυχὴ ⬩ γὰρ ψυχὴ
12.25 προσθεῖναι ἐπὶ ⬩ ἐπὶ
12.25 πῆχυν ἕνα ⬩ προσθεῖναι πῆχυν
12.26 οὐτὲ ⬩ οὐδὲ
12.28 τὸν χόρτον ἐν τῷ ἀγρῷ σήμερον ὄντα ⬩ ἐν ἀγρῷ τὸν χόρτον ὄντα σήμερον
12.28 ἀμφιέννυσιν ⬩ ἀμφιέζει
12.29 ἢ ⬩ καὶ
12.30 ἐπιζητεῖ ⬩ ἐπιζητοῦσιν
12.31 τοῦ θεοῦ καὶ ταῦτα πάντα ⬩ αὐτοῦ καὶ ταῦτα
12.33 βαλάντια ⬩ βαλλάντια

35 Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι, καὶ οἱ λύχνοι
καιόμενοι· 36 καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν
κύριον ἑαυτῶν, πότε ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γάμων, ἵνα, ἐλθόντος καὶ
κρούσαντος, εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ. 37 Μακάριοι οἱ δοῦλοι
ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὑρήσει γρηγοροῦντας· ἀμὴν λέγω
ὑμῖν ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτούς, καὶ παρελθὼν
διακονήσει αὐτοῖς. 38 Καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ, καὶ
ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ, καὶ εὕρῃ οὕτως, μακάριοί εἰσιν οἱ
δοῦλοι ἐκεῖνοι. 39 Τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ
οἰκοδεσπότης ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἄν,
καὶ οὐκ ἂν ἀφῆκεν διορυγῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ. 40 Καὶ ὑμεῖς
οὖν γίνεσθε ἕτοιμοι· ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
ἔρχεται.

41 Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος, Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν
ταύτην λέγεις, ἢ καὶ πρὸς πάντας; 42 Εἶπεν δὲ ὁ κύριος, Τίς ἄρα
ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος καὶ φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος
ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτριον;
43 Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ
εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως. 44 Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν
τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. 45 Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ
δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρονίζει ὁ κύριός μου
ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας,
ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι· 46 ἥξει ὁ κύριος τοῦ
δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ
γινώσκει· καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν
ἀπίστων θήσει. 47 Ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ
κυρίου ἑαυτοῦ, καὶ μὴ ἑτοιμάσας μηδὲ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα
αὐτοῦ, δαρήσεται πολλάς· 48 ὁ δὲ μὴ γνούς, ποιήσας δὲ ἄξια
πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας. Παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολύ, πολὺ
ζητηθήσεται παρ᾽ αὐτοῦ· καὶ ᾧ παρέθεντο πολύ, περισσότερον
αἰτήσουσιν αὐτόν.

12.38 Καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ καὶ ♦ κἂν ἐν τῇ δευτέρᾳ κἂν
12.38 οἱ δοῦλοι ♦ —
12.39 ἐγρηγόρησεν ἄν καὶ ♦ —
12.39 διορυγῆναι ♦ διορυχθῆναι
12.40 οὖν ♦ —
12.41 αὐτῷ ♦ —
12.42 Εἶπεν δὲ ♦ Καὶ εἶπεν
12.42 καὶ φρόνιμος ♦ ὁ φρόνιμος
12.42 τὸ ♦ [τὸ]
12.47 ἑαυτοῦ ♦ αὐτοῦ
12.47 μηδὲ ♦ ἢ

49 Πῦρ ἦλθον βαλεῖν εἰς τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη;
50 Βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως οὗ
τελεσθῇ. 51 Δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ;
Οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἢ διαμερισμόν. 52 Ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ
νῦν πέντε ἐν οἴκῳ ἑνὶ διαμεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσίν, καὶ δύο
ἐπὶ τρισίν. 53 Διαμερισθήσεται πατὴρ ἐπὶ υἱῷ, καὶ υἱὸς ἐπὶ
πατρί· μήτηρ ἐπὶ θυγατρί, καὶ θυγάτηρ ἐπὶ μητρί· πενθερὰ ἐπὶ
τὴν νύμφην αὐτῆς, καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθερὰν αὐτῆς.
54 Ἔλεγεν δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις, Ὅταν ἴδητε τὴν νεφέλην
ἀνατέλλουσαν ἀπὸ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε Ὄμβρος ἔρχεται·
καὶ γίνεται οὕτως. 55 Καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε ὅτι
Καύσων ἔσται· καὶ γίνεται. 56 Ὑποκριταί, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς
καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν· τὸν δὲ καιρὸν τοῦτον πῶς
οὐ δοκιμάζετε; 57 Τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον;
58 Ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ
ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ· μήποτε κατασύρῃ
σε πρὸς τὸν κριτήν, καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ πράκτορι, καὶ ὁ
πράκτωρ σε βάλῃ εἰς φυλακήν. 59 Λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς
ἐκεῖθεν, ἕως οὗ καὶ τὸν ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῷς.

13 Παρῆσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες
αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων, ὧν τὸ αἷμα Πιλάτος ἔμιξεν
μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. 2 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
αὐτοῖς, Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας
τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασιν; 3 Οὐχί,
λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῆτε, πάντες ὡσαύτως
ἀπολεῖσθε. 4 Ἢ ἐκεῖνοι οἱ δεκα καὶ ὀκτώ, ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ
πύργος ἐν τῷ Σιλωὰμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι οὗτοι
ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας ἀνθρώπους τοὺς
κατοικοῦντας ἐν Ἱερουσαλήμ; 5 Οὐχί, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ

12.49 εἰς ♦ ἐπὶ
12.50 οὗ ♦ ὅτου
12.52 οἴκῳ ἑνὶ ♦ ἑνὶ οἴκῳ
12.53 Διαμερισθήσεται ♦ Διαμερισθήσονται
12.53 θυγατρί ♦ τὴν θυγατέρα
12.53 μητρί ♦ τὴν μητέρα
12.53 πενθερὰν αὐτῆς ♦ πενθεράν
12.54 τὴν ♦ [τὴν]
12.54 ἀπὸ ♦ ἐπὶ
12.54 Ὄμβρος ♦ ὅτι Ὄμβρος
12.56 δὲ καιρὸν ♦ καιρὸν δὲ
12.56 οὐ δοκιμάζετε ♦ οὐκ οἴδατε δοκιμάζειν
12.58 παραδῷ ♦ παραδώσει
12.58 βάλῃ ♦ βαλεῖ
12.59 οὗ καὶ τὸν ♦ καὶ τὸ
13.2 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
13.2 τοιαῦτα ♦ ταῦτα
13.3 ὡσαύτως ♦ ὁμοίως
13.4 δεκα καὶ ὀκτώ ♦ δεκαοκτὼ
13.4 οὗτοι ♦ αὐτοὶ
13.4 ἀνθρώπους ♦ τοὺς ἀνθρώπους
13.4 κατοικοῦντας ἐν ♦ κατοικοῦντας

μετανοῆτε, πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε. 6 Ἔλεγεν δὲ ταύτην τὴν
παραβολήν· Συκῆν εἶχέν τις ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ
πεφυτευμένην· καὶ ἦλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ, καὶ οὐχ
εὗρεν. 7 Εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν, Ἰδού, τρία ἔτη
ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ, καὶ οὐχ εὑρίσκω·
ἔκκοψον αὐτήν· ἵνα τί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; 8 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
λέγει αὐτῷ, Κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου
σκάψω περὶ αὐτήν, καὶ βάλω κόπρια· 9 κἂν μὲν ποιήσῃ
καρπόν· εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον ἐκκόψεις αὐτήν.

10 Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς
σάββασιν· 11 καὶ ἰδού, γυνὴ ἦν πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη
δέκα καὶ ὀκτώ, καὶ ἦν συγκύπτουσα, καὶ μὴ δυναμένη
ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. 12 Ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς
προσεφώνησεν, καὶ εἶπεν αὐτῇ, Γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς
ἀσθενείας σου. 13 Καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ
παραχρῆμα ἀνωρθώθη, καὶ ἐδόξαζεν τὸν θεόν. 14 Ἀποκριθεὶς
δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν
ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ ὄχλῳ, Ἓξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ
ἐργάζεσθαι· ἐν ταύταις οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε, καὶ μὴ τῇ
ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. 15 Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ κύριος, καὶ
εἶπεν, Ὑποκριταί, ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν
αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης, καὶ ἀπαγαγὼν ποτίζει;
16 Ταύτην δέ, θυγατέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν ἔδησεν ὁ Σατανᾶς,
ἰδού, δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ
τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; 17 Καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ,
κατῃσχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος
ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ᾽ αὐτοῦ.

18 Ἔλεγεν δέ, Τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ; Καὶ
τίνι ὁμοιώσω αὐτήν; 19 Ὁμοία ἐστὶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν
λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ· καὶ ηὔξησεν, καὶ
ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ

13.5 ὁμοίως ♦ ὡσαύτως
13.6 ἐν τῷ ♦ πεφυτευμένην ἐν τῷ
13.6 πεφυτευμένην ♦ —
13.7 ἔρχομαι ♦ ἀφ᾽ οὗ ἔρχομαι
13.7 αὐτήν ♦ [οὖν] αὐτήν
13.7 ἵνα τί ♦ ἱνατί
13.9 εἰ δὲ μήγε εἰς τὸ μέλλον ♦ εἰς τὸ μέλλον εἰ δὲ μή γε
13.11 ἦν πνεῦμα ♦ πνεῦμα
13.11 δέκα καὶ ὀκτώ ♦ δεκαοκτώ
13.14 Ἓξ ♦ ὅτι Ἓξ
13.14 ταύταις ♦ αὐταῖς
13.15 οὖν ♦ δὲ
13.18 δέ ♦ οὖν
13.19 μέγα ♦ —

κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. [20] Πάλιν εἶπεν, Τίνι
ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ; [21] Ὁμοία ἐστὶν ζύμῃ, ἣν
λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ
ἐζυμώθη ὅλον. [22] Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας
διδάσκων, καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱερουσαλήμ. [23] Εἶπεν
δέ τις αὐτῷ, Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σῳζόμενοι; Ὁ δὲ εἶπεν πρὸς
αὐτούς, [24] Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι
πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν, καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν.
[25] Ἀφ᾽ οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν,
καὶ ἄρξησθε ἔξω ἑστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν, λέγοντες,
Κύριε, κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν, Οὐκ οἶδα
ὑμᾶς, πόθεν ἐστέ· [26] τότε ἄρξεσθε λέγειν, Ἐφάγομεν ἐνώπιόν
σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας. [27] Καὶ
ἐρεῖ, Λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ· ἀπόστητε ἀπ᾽ ἐμοῦ
πάντες οἱ ἐργάται τῆς ἀδικίας. [28] Ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ
βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν ὄψησθε Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ
Ἰακὼβ καὶ πάντας τοὺς προφήτας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ,
ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω. [29] Καὶ ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ
δυσμῶν, καὶ βορρᾶ καὶ νότου, καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ
βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. [30] Καὶ ἰδού, εἰσὶν ἔσχατοι οἳ ἔσονται
πρῶτοι, καὶ εἰσὶν πρῶτοι οἳ ἔσονται ἔσχατοι.

[31] Ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθόν τινες Φαρισαῖοι, λέγοντες
αὐτῷ, Ἔξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρῴδης θέλει σε
ἀποκτεῖναι. [32] Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες εἴπατε τῇ
ἀλώπεκι ταύτῃ, Ἰδού, ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἐπιτελῶ
σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι. [33] Πλὴν δεῖ με
σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι· ὅτι οὐκ
ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἱερουσαλήμ.
[34] Ἱερουσαλήμ, Ἱερουσαλήμ, ἡ ⸀ἀποκτένουσα⸀ τοὺς προφήτας, ἀποκτείνουσα
καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις
ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις τὴν ἑαυτῆς
νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε. [35] Ἰδού,

13.20 Πάλιν ♦ Καὶ πάλιν
13.21 ἐνέκρυψεν ♦ [ἐν]έκρυψεν
13.22 Ἱερουσαλήμ ♦ Ἱεροσόλυμα
13.24 πύλης ♦ θύρας
13.25 Κύριε κύριε ♦ Κύριε
13.27 Λέγω ♦ λέγων
13.27 ὑμᾶς ♦ [ὑμᾶς]
13.27 οἱ ἐργάται τῆς ♦ ἐργάται
13.29 βορρᾶ ♦ ἀπὸ βορρᾶ
13.31 ἡμέρᾳ προσῆλθόν ♦ ὥρᾳ προσῆλθάν
13.32 ἐπιτελῶ ♦ ἀποτελῶ
13.34 ἀποκτένουσα ♦ ἀποκτείνουσα

ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος· λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐ μή με
ἴδητε ἕως ἄν ἥξει, ὅτε εἴπητε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν
ὀνόματι κυρίου.

14 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν
ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ
αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. 2 Καὶ ἰδού, ἄνθρωπός τις
ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ. 3 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς
εἶπεν πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ Φαρισαίους, λέγων, Εἰ ἔξεστιν τῷ
σαββάτῳ θεραπεύειν; 4 Οἱ δὲ ἡσύχασαν. Καὶ ἐπιλαβόμενος
ἰάσατο αὐτόν, καὶ ἀπέλυσεν. 5 Καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς
εἶπεν, Τίνος ὑμῶν υἱὸς ἢ βοῦς εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖται, καὶ οὐκ
εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; 6 Καὶ οὐκ
ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ πρὸς ταῦτα.

7 Ἔλεγεν δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολήν, ἐπέχων
πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς, 8 Ὅταν
κληθῇς ὑπό τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν
πρωτοκλισίαν· μήποτε ἐντιμότερός σου ᾖ κεκλημένος ὑπ'
αὐτοῦ, 9 καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι, Δὸς τούτῳ
τόπον· καὶ τότε ἄρξῃ μετ' αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον
κατέχειν. 10 Ἀλλ' ὅταν κληθῇς, πορευθεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν
ἔσχατον τόπον· ἵνα, ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκώς σε, εἴπῃ σοι, Φίλε,
προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον τῶν
συνανακειμένων σοι. 11 Ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν
ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

12 Ἔλεγεν δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτόν, Ὅταν ποιῇς ἄριστον
ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου, μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου,
μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου, μηδὲ γείτονας πλουσίους· μήποτε καὶ
αὐτοί σε ἀντικαλέσωσιν, καὶ γένηταί σοι ἀνταπόδομα.
13 Ἀλλ' ὅταν ποιῇς δοχήν, κάλει πτωχούς, ἀναπήρους, χωλούς,

13.35 ἔρημος ♦ —
13.35 δὲ ♦ [δὲ]
13.35 ὅτι ♦ —
13.35 με ἴδητε ♦ ἴδητέ με
13.35 ἄν ἥξει ὅτε ♦ [ἥξει ὅτε]
14.1 τῶν Φαρισαίων ♦ [τῶν] Φαρισαίων
14.3 Εἰ ♦ —
14.3 θεραπεύειν ♦ θεραπεῦσαι ἢ οὔ
14.5 ἀποκριθεὶς ♦ —
14.5 ἐμπεσεῖται ♦ πεσεῖται
14.5 τῇ ♦ —
14.6 αὐτῷ ♦ —
14.9 μετ' ♦ μετὰ
14.10 εἴπῃ ♦ ἐρεῖ
14.10 τῶν ♦ πάντων τῶν
14.12 σε ἀντικαλέσωσιν ♦ ἀντικαλέσωσίν σε
14.12 σοι ἀνταπόδομα ♦ ἀνταπόδομά σοι
14.13 ποιῇς δοχήν ♦ δοχὴν ποιῇς
14.13 ἀναπήρους ♦ ἀναπείρους

τυφλούς· 14 καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί
σοι· ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων.

15 Ἀκούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ,
Μακάριος, ὃς φάγεται ἄριστον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. 16 Ὁ
δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ἄνθρωπός τις ἐποίησεν δεῖπνον μέγα, καὶ
ἐκάλεσεν πολλούς· 17 καὶ ἀπέστειλεν τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ
ὥρᾳ τοῦ δείπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις, Ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη
ἕτοιμά ἐστιν πάντα. 18 Καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς παραιτεῖσθαι
πάντες. Ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ, Ἀγρὸν ἠγόρασα, καὶ ἔχω
ἀνάγκην ἐξελθεῖν καὶ ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με
παρῃτημένον. 19 Καὶ ἕτερος εἶπεν, Ζεύγη βοῶν ἠγόρασα πέντε,
καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με
παρῃτημένον. 20 Καὶ ἕτερος εἶπεν, Γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ
τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. 21 Καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος
ἐκεῖνος ἀπήγγειλεν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. Τότε ὀργισθεὶς ὁ
οἰκοδεσπότης εἶπεν τῷ δούλῳ αὐτοῦ, Ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς
πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ
ἀναπήρους καὶ χωλοὺς καὶ τυφλοὺς εἰσάγαγε ὧδε. 22 Καὶ εἶπεν
ὁ δοῦλος, Κύριε, γέγονεν ὡς ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστίν.
23 Καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον, Ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς
καὶ φραγμούς, καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ ὁ οἶκος
μου. 24 Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν
κεκλημένων γεύσεταί μου τοῦ δείπνου. ⸂Πολλοί γὰρ εἰσιν —
κλητοί, ὀλίγοι δέ ἐκλεκτοί.⸃

25 Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· καὶ στραφεὶς εἶπεν
πρὸς αὐτούς, 26 Εἴ τις ἔρχεται πρός με, καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα
αὐτοῦ, καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τοὺς
ἀδελφούς, καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι δέ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, οὐ
δύναταί μου μαθητὴς εἶναι. 27 Καὶ ὅστις οὐ βαστάζει τὸν
σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται εἶναί μου

14.15 ὃς φάγεται ἄριστον ♦ ὅστις φάγεται ἄρτον
14.16 ἐποίησεν ♦ ἐποίει
14.17 πάντα ♦ —
14.18 παραιτεῖσθαι πάντες ♦ πάντες παραιτεῖσθαι
14.18 ἐξελθεῖν καὶ ♦ ἐξελθὼν
14.21 ἐκεῖνος ♦ —
14.21 ἀναπήρους ♦ ἀναπείρους
14.21 χωλοὺς καὶ τυφλοὺς ♦ τυφλοὺς καὶ χωλοὺς
14.22 ὡς ♦ ὃ
14.23 ὁ οἶκος μου ♦ μου ὁ οἶκος
14.24 Πολλοί γὰρ εἰσιν κλητοί ὀλίγοι δέ ἐκλεκτοί ♦ —
14.26 αὐτοῦ καὶ ♦ ἑαυτοῦ καὶ
14.26 δέ ♦ τε
14.26 ἑαυτοῦ ψυχήν ♦ ψυχὴν ἑαυτοῦ
14.26 μου μαθητὴς εἶναι ♦ εἶναί μου μαθητής
14.27 Καὶ ὅστις ♦ Ὅστις
14.27 αὐτοῦ ♦ ἑαυτοῦ

μαθητής. 28 Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν, ὁ θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι, οὐχὶ
πρὸς πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει τὰ ⌜εἰς⌝
ἀπαρτισμόν; 29 Ἵνα μήποτε, θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ
ἰσχύοντος ἐκτελέσαι, πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται
ἐμπαίζειν αὐτῷ, 30 λέγοντες, ὅτι Οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο
οἰκοδομεῖν, καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι. 31 Ἢ τίς βασιλεὺς
πορευόμενος συμβαλεῖν ἑτέρῳ βασιλεῖ εἰς πόλεμον οὐχὶ
καθίσας πρῶτον βουλεύεται εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν
ἀπαντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν; 32 Εἰ
δὲ μήγε, ἔτι πόρρω αὐτοῦ ὄντος, πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ
τὰ πρὸς εἰρήνην. 33 Οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν ὃς οὐκ ἀποτάσσεται
πᾶσιν τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν, οὐ δύναταί μου εἶναι μαθητής.
34 Καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι
ἀρτυθήσεται; 35 Οὔτε εἰς γῆν οὔτε εἰς κοπρίαν εὔθετόν ἐστιν·
ἔξω βάλλουσιν αὐτό. Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.

15 Ἦσαν δὲ ἐγγίζοντες αὐτῷ πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ
ἁμαρτωλοί, ἀκούειν αὐτοῦ. 2 Καὶ διεγόγγυζον οἱ
Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες ὅτι Οὗτος ἁμαρτωλοὺς
προσδέχεται, καὶ συνεσθίει αὐτοῖς.

3 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην, λέγων, 4 Τίς
ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα, καὶ ἀπολέσας ἓν ἐξ
αὐτῶν, οὐ καταλείπει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ
πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλός, ἕως εὕρῃ αὐτό; 5 Καὶ εὑρὼν
ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους ἑαυτοῦ χαίρων. 6 καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν
οἶκον, συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς,
Συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός.
7 Λέγω ὑμῖν ὅτι οὕτως χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ
ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα δικαίοις,
οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσιν μετανοίας.

14.28 ὁ ♦ —
14.28 τὰ ♦ —
14.29 ἐμπαίζειν αὐτῷ ♦ αὐτῷ ἐμπαίζειν
14.31 συμβαλεῖν ἑτέρῳ βασιλεῖ ♦ ἑτέρῳ βασιλεῖ συμβαλεῖν
14.31 βουλεύεται ♦ βουλεύσεται
14.31 ἀπαντῆσαι ♦ ὑπαντῆσαι
14.32 μήγε ♦ μή γε
14.32 πόρρω αὐτοῦ ♦ αὐτοῦ πόρρω
14.33 μου εἶναι ♦ εἶναί μου
14.34 Καλὸν ♦ Καλὸν οὖν
14.34 δὲ ♦ δὲ καὶ
15.1 ἐγγίζοντες αὐτῷ ♦ αὐτῷ ἐγγίζοντες
15.2 Φαρισαῖοι ♦ τε Φαρισαῖοι
15.4 ἓν ἐξ αὐτῶν ♦ ἐξ αὐτῶν ἓν
15.5 ἑαυτοῦ ♦ αὐτοῦ
15.7 ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ♦ ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται

8 Ἢ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν
μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον, καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν, καὶ ζητεῖ
ἐπιμελῶς ἕως ὅτου εὕρῃ; 9 Καὶ εὑροῦσα συγκαλεῖται τὰς φίλας
καὶ τὰς γείτονας, λέγουσα, Συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὴν
δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. 10 Οὕτως, λέγω ὑμῖν, χαρὰ γίνεται
ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι.

11 Εἶπεν δέ, Ἄνθρωπός τις εἶχεν δύο υἱούς· 12 καὶ εἶπεν ὁ
νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί, Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος
τῆς οὐσίας. Καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον. 13 Καὶ μετ᾽ οὐ πολλὰς
ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς
χώραν μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ζῶν
ἀσώτως. 14 Δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα, ἐγένετο λιμὸς
ἰσχυρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο
ὑστερεῖσθαι. 15 Καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἑνὶ τῶν πολιτῶν τῆς
χώρας ἐκείνης· καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ
βόσκειν χοίρους. 16 Καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ
ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι· καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ.
17 Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν εἶπεν, Πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου
περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ἀπόλλυμαι· 18 ἀναστὰς
πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ, Πάτερ,
ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου· 19 καὶ οὐκέτι εἰμὶ
ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου.
20 Καὶ ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν ⸀πατέρα αὐτοῦ.⸃ Ἔτι δὲ αὐτοῦ πατέρα ἑαυτοῦ
μακρὰν ἀπέχοντος, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ
ἐσπλαγχνίσθη, καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ,
καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. 21 Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ υἱός, Πάτερ,
ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκέτι εἰμὶ
ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. 22 Εἶπεν δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς
δούλους αὐτοῦ, Ἐξενέγκατε τὴν στολὴν τὴν πρώτην καὶ
ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ
ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας· 23 καὶ ἐνέγκαντες τὸν μόσχον τὸν

15.8 ὅτου ♦ οὗ
15.9 συγκαλεῖται ♦ συγκαλεῖ
15.9 τὰς γείτονας ♦ γείτονας
15.10 χαρὰ γίνεται ♦ γίνεται χαρὰ
15.12 Καὶ διεῖλεν ♦ Ὁ δὲ διεῖλεν
15.13 ἅπαντα ♦ πάντα
15.14 ἰσχυρὸς ♦ ἰσχυρὰ
15.16 γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ ♦ χορτασθῆναι ἐκ
15.17 εἶπεν ♦ ἔφη
15.17 περισσεύουσιν ♦ περισσεύονται
15.17 ἀπόλλυμαι ♦ ὧδε ἀπόλλυμαι
15.19 καὶ ♦ —
15.20 πατέρα αὐτοῦ ♦ πατέρα ἑαυτοῦ
15.21 αὐτῷ ὁ υἱός ♦ ὁ υἱὸς αὐτῷ
15.21 καὶ οὐκέτι ♦ οὐκέτι
15.22 Ἐξενέγκατε τὴν ♦ Ταχὺ ἐξενέγκατε
15.23 ἐνέγκαντες ♦ φέρετε

σιτευτὸν θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν· 24 ὅτι οὗτος ὁ
υἱός μου νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησεν· καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ
εὑρέθη. Καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. 25 Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ
πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισεν τῇ οἰκίᾳ,
ἤκουσεν συμφωνίας καὶ χορῶν. 26 Καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα
τῶν παίδων, ἐπυνθάνετο τί εἴη ταῦτα. 27 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι Ὁ
ἀδελφός σου ἥκει· καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν
σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. 28 Ὠργίσθη δέ, καὶ
οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν· ὁ οὖν πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει
αὐτόν. 29 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ πατρί, Ἰδού, τοσαῦτα ἔτη
δουλεύω σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ
οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ.
30 Ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος ὁ καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ
πορνῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν. 31 Ὁ δὲ
εἶπεν αὐτῷ, Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ᾽ ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ
σά ἐστιν. 32 Εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει· ὅτι ὁ ἀδελφός
σου οὗτος νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησεν· καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ
εὑρέθη.

16 Ἔλεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Ἄνθρωπός
τις ἦν πλούσιος, ὃς εἶχεν οἰκονόμον· καὶ οὗτος
διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. 2 Καὶ
φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ, Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; Ἀπόδος
τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου· οὐ γὰρ δύνήσῃ ἔτι οἰκονομεῖν.
3 Εἶπεν δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος, Τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου
ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ᾽ ἐμοῦ; Σκάπτειν οὐκ ἰσχύω,
ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι. 4 Ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα, ὅταν μετασταθῶ
τῆς οἰκονομίας, δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν. 5 Καὶ
προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεωφειλετῶν τοῦ κυρίου
ἑαυτοῦ, ἔλεγεν τῷ πρώτῳ, Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; 6 Ὁ δὲ
εἶπεν, Ἑκατὸν βάτους ἐλαίου. Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Δέξαι σου τὸ
γράμμα, καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα. 7 Ἔπειτα
ἑτέρῳ εἶπεν, Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; Ὁ δὲ εἶπεν, Ἑκατὸν κόρους

15.24 καὶ ἀπολωλὼς ἦν ♦ ἦν ἀπολωλὼς
15.26 εἴη ♦ ἂν εἴη
15.28 οὖν ♦ δὲ
15.29 πατρί ♦ πατρί αὐτοῦ
15.30 μόσχον τὸν σιτευτόν ♦ σιτευτὸν μόσχον
15.32 ἀνέζησεν καὶ ἀπολωλὼς ἦν ♦ ἔζησεν καὶ ἀπολωλὼς
16.1 μαθητὰς αὐτοῦ ♦ μαθητὰς
16.2 δύνήσῃ ♦ δύνῃ
16.4 τῆς ♦ ἐκ τῆς
16.5 χρεωφειλετῶν ♦ χρεοφειλετῶν
16.6 Καὶ εἶπεν ♦ Ὁ δὲ εἶπεν
16.6 τὸ γράμμα ♦ τὰ γράμματα

σίτου. Καὶ λέγει αὐτῷ, Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ γράψον
ὀγδοήκοντα. 8 Καὶ ἐπῄνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς
ἀδικίας ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου
φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν
ἑαυτῶν εἰσιν. 9 Κἀγὼ ὑμῖν λέγω, Ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ
τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα, ὅταν ἐκλίπητε, δέξωνται ὑμᾶς εἰς
τὰς αἰωνίους σκηνάς. 10 Ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ
πιστός ἐστιν, καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός
ἐστιν. 11 Εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ
ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει; 12 Καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ
οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει; 13 Οὐδεὶς οἰκέτης
δύναται δυσὶν κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει, καὶ
τὸν ἕτερον ἀγαπήσει· ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἑτέρου
καταφρονήσει. Οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.

14 Ἤκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι
ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. 15 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς,
Ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ
δὲ θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις
ὑψηλὸν βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 16 Ὁ νόμος καὶ οἱ
προφῆται ἕως Ἰωάννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ
εὐαγγελίζεται, καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. 17 Εὐκοπώτερον δέ
ἐστιν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν, ἢ τοῦ νόμου μίαν
κεραίαν πεσεῖν. 18 Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ
γαμῶν ἑτέραν μοιχεύει· καὶ πᾶς ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς
γαμῶν μοιχεύει.

19 Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο
πορφύραν καὶ βύσσον, εὐφραινόμενος καθ’ ἡμέραν λαμπρῶς.
20 Πτωχὸς δέ τις ἦν ὀνόματι Λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν
πυλῶνα αὐτοῦ ἡλκωμένος 21 καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ
τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου·
ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἀπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ.
22 Ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχόν, καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν

16.7 Καὶ λέγει ♦ Λέγει
16.7 τὸ γράμμα ♦ τὰ γράμματα
16.9 Κἀγὼ ♦ Καὶ ἐγὼ
16.9 Ποιήσατε ἑαυτοῖς ♦ Ἑαυτοῖς ποιήσατε
16.9 ἐκλίπητε ♦ ἐκλίπῃ
16.14 καὶ οἱ ♦ οἱ
16.16 ἕως ♦ μέχρι
16.18 καὶ πᾶς ♦ καὶ
16.20 ἦν ὀνόματι Λάζαρος ὃς ♦ ὀνόματι Λάζαρος
16.20 ἡλκωμένος ♦ εἱλκωμένος
16.21 τῶν ψιχίων ♦ —
16.21 ἀπέλειχον ♦ ἐπέλειχον

ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ· ἀπέθανεν δὲ καὶ ὁ
πλούσιος, καὶ ἐτάφη. 23 Καὶ ἐν τῷ ᾍδῃ ἐπάρας τοὺς
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ τὸν Ἀβραὰμ ἀπὸ
μακρόθεν, καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. 24 Καὶ αὐτὸς
φωνήσας εἶπεν, Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον
Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος, καὶ
καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου· ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ.
25 Εἶπεν δὲ Ἀβραάμ, Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες σὺ τὰ
ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ
ὧδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. 26 Καὶ ἐπὶ πάσιν τούτοις,
μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ
θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ οἱ
ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. 27 Εἶπεν δέ, Ἐρωτῶ οὖν σε,
πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου, 28 ἔχω
γὰρ πέντε ἀδελφούς, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ
αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. 29 Λέγει αὐτῷ
Ἀβραάμ, Ἔχουσιν Μωσέα καὶ τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν
αὐτῶν. 30 Ὁ δὲ εἶπεν, Οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ· ἀλλ᾽ ἐάν τις ἀπὸ
νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν. 31 Εἶπεν δὲ
αὐτῷ, Εἰ Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδέ, ἐὰν
τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ, πεισθήσονται.

17 Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς, Ἀνένδεκτόν ἐστιν τοῦ μὴ
ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· οὐαὶ δὲ δι᾽ οὗ ἔρχεται.
2 Λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ μύλος ὀνικὸς περίκειται περὶ τὸν τράχηλον
αὐτοῦ, καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ ἕνα
τῶν μικρῶν τούτων. 3 Προσέχετε ἑαυτοῖς. Ἐὰν δὲ ἁμάρτῃ εἰς
σὲ ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ· καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφες
αὐτῷ. 4 Καὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἁμάρτῃ εἰς σέ, καὶ ἑπτάκις
τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψῃ, λέγων, Μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ,

16.23 τὸν ♦ —
16.25 σὺ τὰ ♦ τὰ
16.26 ἐπὶ ♦ ἐν
16.26 οἱ ἐκεῖθεν ♦ ἐκεῖθεν
16.27 οὖν σε ♦ σε οὖν
16.29 Λέγει αὐτῷ ♦ Λέγει δὲ
16.29 Μωσέα ♦ Μωϋσέα
16.31 Μωσέως ♦ Μωϋσέως
16.31 οὐδέ ♦ οὐδ᾽
17.1 μαθητάς ♦ μαθητάς αὐτοῦ
17.1 μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα ♦ τὰ σκάνδαλα μὴ ἐλθεῖν
17.1 οὐαὶ δὲ ♦ πλὴν οὐαὶ
17.2 μύλος ὀνικὸς ♦ λίθος μυλικὸς
17.2 ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ♦ τῶν μικρῶν τούτων ἕνα
17.3 δὲ ἁμάρτῃ εἰς σὲ ♦ ἁμάρτῃ
17.4 ἁμάρτῃ ♦ ἁμαρτήσῃ
17.4 τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψῃ ♦ ἐπιστρέψῃ πρὸς σὲ

5 Καὶ εἶπον οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ, Πρόσθες ἡμῖν πίστιν.
6 Εἶπεν δὲ ὁ κύριος, Εἰ ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως,
ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ, Ἐκριζώθητι, καὶ φυτεύθητι ἐν
τῇ θαλάσσῃ· καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν. 7 Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον
ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ
ἐρεῖ εὐθέως, Παρελθὼν ἀνάπεσε· 8 ἀλλ᾽ οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ,
Ἑτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι, ἕως
φάγω καὶ πίω· καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; 9 Μὴ
χάριν ἔχει τῷ δούλῳ ἐκείνῳ ὅτι ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα; οὐ
δοκῶ. 10 Οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα
ὑμῖν, λέγετε ὅτι Δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν· ὅτι ὃ ⸀ὀφείλομεν⸀ ὠφείλομεν
ποιῆσαι πεποιήκαμεν.

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ
αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσου Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας. 12 Καὶ
εἰσερχομένου αὐτοῦ εἴς τινα κώμην, ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα
λεπροὶ ἄνδρες, οἳ ἔστησαν πόρρωθεν· 13 καὶ αὐτοὶ ἦραν
φωνήν, λέγοντες, Ἰησοῦ, ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. 14 Καὶ ἰδὼν
εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσιν.
Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτούς, ἐκαθαρίσθησαν. 15 Εἷς δὲ ἐξ
αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψεν, μετὰ φωνῆς μεγάλης
δοξάζων τὸν θεόν· 16 καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς
πόδας αὐτοῦ, εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρείτης.
17 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν;
Οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; 18 Οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι
δόξαν τῷ θεῷ, εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος, 19 καὶ εἶπεν αὐτῷ,
Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.

20 Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων, πότε ἔρχεται ἡ
βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν, Οὐκ ἔρχεται ἡ
βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως· 21 οὐδὲ ἐροῦσιν, Ἰδοὺ
ὧδε, ἤ, Ἰδοὺ ἐκεῖ. Ἰδοὺ γάρ, ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν
ἐστίν.

17.5 εἶπον ♦ εἶπαν
17.6 ταύτῃ ♦ [ταύτῃ]
17.7 ἐρεῖ ♦ ἐρεῖ αὐτῷ
17.9 χάριν ἔχει ♦ ἔχει χάριν
17.9 ἐκείνῳ ♦ —
17.9 οὐ δοκῶ ♦ —
17.10 ὅτι ὃ ὀφείλομεν ♦ ὃ ὠφείλομεν
17.11 αὐτὸν ♦ —
17.11 μέσου ♦ μέσον
17.12 αὐτῷ ♦ [αὐτῷ]
17.16 Σαμαρείτης ♦ Σαμαρίτης
17.21 Ἰδοὺ ἐκεῖ ♦ Ἐκεῖ

22 Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς, Ἐλεύσονται ἡμέραι ὅτε
ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν,
καὶ οὐκ ὄψεσθε. 23 Καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν, Ἰδοὺ ὧδε, ἤ, Ἰδοὺ ἐκεῖ·
μὴ ἀπέλθητε, μηδὲ διώξητε. 24 Ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἡ
ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπ᾽ οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπ᾽ οὐρανὸν λάμπει,
οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ.
25 Πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι
ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. 26 Καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις
Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
27 Ἤσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, ἐξεγαμίζοντο, ἄχρι ἧς ἡμέρας
εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμός, καὶ
ἀπώλεσεν ἅπαντας. 28 Ὁμοίως καὶ ὡς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις
Λώτ· ἤσθιον, ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον,
ᾠκοδόμουν· 29 ᾗ δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθεν Λὼτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξεν
πῦρ καὶ θεῖον ἀπ᾽ οὐρανοῦ, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας· 30 κατὰ
ταῦτα ἔσται ᾗ ἡμέρᾳ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται.
31 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος, καὶ τὰ σκεύη
αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἆραι αὐτά· καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ
ὁμοίως μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. 32 Μνημονεύετε τῆς
γυναικὸς Λώτ. 33 Ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι
ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὃς ἐὰν ἀπολέσῃ αὐτὴν ζῳογονήσει αὐτήν.
34 Λέγω ὑμῖν, ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς· εἷς
παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται. 35 Δύο ἔσονται
ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό· μία παραληφθήσεται, καὶ ἡ ἑτέρα
ἀφεθήσεται. 36 37 Καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ, Ποῦ,
κύριε; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται
οἱ ἀετοί.

17.23 ὧδε ἤ Ἰδοὺ ἐκεῖ ♦ ἐκεῖ [ἤ] Ἰδοὺ ὧδε
17.24 ἡ ἀστράπτουσα ♦ ἀστράπτουσα
17.24 ὑπ᾽ οὐρανὸν εἰς ♦ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς
17.24 ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ ♦ [ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ]
17.27 ἐξεγαμίζοντο ♦ ἐγαμίζοντο
17.27 ἅπαντας ♦ πάντας
17.28 καὶ ὡς ♦ καθὼς
17.29 ἅπαντας ♦ πάντας
17.30 ταῦτα ♦ τὰ αὐτὰ
17.31 τῷ ♦ —
17.33 σῶσαι ♦ περιποιήσασθαι
17.33 καὶ ὃς ἐὰν ♦ ὃς δ᾽ ἂν
17.33 ἀπολέσῃ αὐτὴν ♦ ἀπολέσῃ
17.34 εἷς παραληφθήσεται ♦ ὁ εἷς παραλημφθήσεται
17.35 Δύο ἔσονται ♦ Ἔσονται δύο
17.35 μία παραληφθήσεται καὶ ἡ ♦ ἡ μία παραλημφθήσεται ἡ δὲ
17.37 συναχθήσονται οἱ ἀετοί ♦ καὶ οἱ ἀετοὶ ἐπισυναχθήσονται

18 Ἔλεγεν δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε
προσεύχεσθαι, καὶ μὴ ἐκκακεῖν, 2 λέγων, Κριτής τις ἦν
ἔν τινι πόλει, τὸν θεὸν μὴ φοβούμενος, καὶ ἄνθρωπον μὴ
ἐντρεπόμενος· 3 χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς
αὐτόν, λέγουσα, Ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. 4 Καὶ
οὐκ ἠθέλησεν ἐπὶ χρόνον· μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, Εἰ καὶ
τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι, καὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπομαι· 5 διά γε
τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην, ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα
μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑποπιάζῃ με. 6 Εἶπεν δὲ ὁ κύριος,
Ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει. 7 Ὁ δὲ θεὸς οὐ μὴ
⸀ποιήσῃ⸁ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βοώντων πρὸς ποιήσει
αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ μακροθυμῶν ἐπ’ αὐτοῖς; 8 Λέγω
ὑμῖν ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. Πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ἐλθὼν ἆρα εὑρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;

9 Εἶπεν δὲ πρός τινας τοὺς πεποιθότας ἐφ’ ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶν
δίκαιοι, καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιπούς, τὴν παραβολὴν
ταύτην· 10 Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν
προσεύξασθαι· ὁ εἷς Φαρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. 11 Ὁ
Φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσηύχετο, Ὁ θεός,
εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων,
ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. 12 Νηστεύω
δὶς τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. 13 Καὶ ὁ
τελώνης μακρόθεν ἑστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς
τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι, ἀλλ’ ἔτυπτεν εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ, λέγων,
Ὁ θεός, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. 14 Λέγω ὑμῖν, κατέβη
οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἢ γὰρ ἐκεῖνος· ὅτι πᾶς
ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν
ὑψωθήσεται.

15 Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα αὐτῶν ἅπτηται·
ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. 16 Ὁ δὲ Ἰησοῦς
προσκαλεσάμενος αὐτὰ εἶπεν, Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός

18.1 καὶ παραβολὴν ♦ παραβολὴν
18.1 προσεύχεσθαι ♦ προσεύχεσθαι αὐτοὺς
18.1 ἐκκακεῖν ♦ ἐγκακεῖν
18.4 ἠθέλησεν ♦ ἤθελεν
18.4 καὶ ἄνθρωπον οὐκ ♦ οὐδὲ ἄνθρωπον
18.5 ὑποπιάζῃ ♦ ὑπωπιάζῃ
18.7 πρὸς αὐτὸν ♦ αὐτῷ
18.7 μακροθυμῶν ♦ μακροθυμεῖ
18.9 πρός ♦ καὶ πρός
18.13 Καὶ ὁ ♦ ὁ δὲ
18.13 εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι ♦ ἐπᾶραι εἰς τὸν οὐρανὸν
18.13 ἔτυπτεν εἰς ♦ ἔτυπτεν
18.14 ἢ γὰρ ἐκεῖνος ♦ παρ’ ἐκεῖνον
18.15 ἐπετίμησαν ♦ ἐπετίμων
18.16 προσκαλεσάμενος αὐτὰ εἶπεν ♦ προσεκαλέσατο αὐτὰ λέγων

με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία
τοῦ θεοῦ. 17 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν
τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

18 Καὶ ἐπηρώτησέν τις αὐτὸν ἄρχων, λέγων, Διδάσκαλε
ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; 19 Εἶπεν δὲ
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τί με λέγεις ἀγαθόν; Οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἷς, ὁ
θεός. 20 Τὰς ἐντολὰς οἶδας, Μὴ μοιχεύσῃς, μὴ φονεύσῃς, μὴ
κλέψῃς, μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν
μητέρα σου. 21 Ὁ δὲ εἶπεν, Ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ
νεότητός μου. 22 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἔτι
ἕν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ διάδος πτωχοῖς,
καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι.
23 Ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περίλυπος ἐγένετο· ἦν γὰρ πλούσιος
σφόδρα. 24 Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς περίλυπον γενόμενον
εἶπεν, Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς
τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. 25 Εὐκοπώτερον γάρ ἐστιν κάμηλον
διὰ τρυμαλιᾶς ῥαφίδος εἰσελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς τὴν
βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. 26 Εἶπον δὲ οἱ ἀκούσαντες, Καὶ
τίς δύναται σωθῆναι; 27 Ὁ δὲ εἶπεν, Τὰ ἀδύνατα παρὰ
ἀνθρώποις δυνατά ἐστιν παρὰ τῷ θεῷ. 28 Εἶπεν δὲ Πέτρος,
Ἰδού, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι. 29 Ὁ δὲ
εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν
οἰκίαν, ἢ γονεῖς, ἢ ἀδελφούς, ἢ γυναῖκα, ἢ τέκνα, ἕνεκεν τῆς
βασιλείας τοῦ θεοῦ, 30 ὃς οὐ μὴ ἀπολάβῃ πολλαπλασίονα ἐν
τῷ καιρῷ τούτῳ, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

31 Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα, εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ἰδού,
ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ
γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου.
32 Παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσιν, καὶ ἐμπαιχθήσεται, καὶ

18.17 ἐὰν ⬩ ἂν
18.20 μητέρα σου ⬩ μητέρα
18.21 ἐφυλαξάμην ⬩ ἐφύλαξα
18.21 μου ⬩ —
18.22 ταῦτα ⬩ —
18.22 οὐρανῷ ⬩ [τοῖς] οὐρανοῖς
18.23 ἐγένετο ⬩ ἐγενήθη
18.24 περίλυπον γενόμενον ⬩ [περίλυπον γενόμενον]
18.24 εἰσελεύσονται ⬩ —
18.24 θεοῦ ⬩ θεοῦ εἰσπορεύονται
18.25 τρυμαλιᾶς ῥαφίδος ⬩ τρήματος βελόνης
18.26 Εἶπον ⬩ Εἶπαν
18.27 ἐστιν παρὰ τῷ θεῷ ⬩ παρὰ τῷ θεῷ ἐστιν
18.28 Πέτρος ⬩ ὁ Πέτρος
18.28 ἀφήκαμεν πάντα καὶ ⬩ ἀφέντες τὰ ἴδια
18.29 γονεῖς ⬩ γυναῖκα
18.29 γυναῖκα ⬩ γονεῖς
18.30 οὐ μὴ ἀπολάβῃ ⬩ οὐχὶ μὴ [ἀπο]λάβῃ
18.31 Ἱεροσόλυμα ⬩ Ἰερουσαλήμ

ὑβρισθήσεται, καὶ ἐμπτυσθήσεται, 33 καὶ μαστιγώσαντες
ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται.
34 Καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο
κεκρυμμένον ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

35 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἰεριχώ, τυφλός τις
ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν· 36 ἀκούσας δὲ ὄχλου
διαπορευομένου, ἐπυνθάνετο τί εἴη τοῦτο. 37 Ἀπήγγειλαν δὲ
αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται. 38 Καὶ ἐβόησεν,
λέγων, Ἰησοῦ, υἱὲ Δαυίδ, ἐλέησόν με. 39 Καὶ οἱ προάγοντες
ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα σιωπήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν,
Υἱὲ Δαυίδ, ἐλέησόν με. 40 Σταθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν
αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν· ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν
αὐτόν, 41 λέγων, Τί σοι θέλεις ποιήσω; Ὁ δὲ εἶπεν, Κύριε, ἵνα
ἀναβλέψω. 42 Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἀνάβλεψον· ἡ πίστις
σου σέσωκέν σε. 43 Καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει
αὐτῷ, δοξάζων τὸν θεόν· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ
θεῷ.

19 Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἰεριχώ. 2 Καὶ ἰδού, ἀνὴρ
ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν
ἀρχιτελώνης, καὶ οὗτος ἦν πλούσιος. 3 Καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν
Ἰησοῦν τίς ἐστιν, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ
ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. 4 Καὶ προδραμὼν ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ
συκομωραίαν ἵνα ἴδῃ αὐτόν· ὅτι ⸀ἐκείνης⸀ ἔμελλεν διέρχεσθαι. δι᾽ ἐκείνης
5 Καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν
αὐτόν, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι·
σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι. 6 Καὶ σπεύσας
κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. 7 Καὶ ἰδόντες πάντες
διεγόγγυζον, λέγοντες ὅτι Παρὰ ἁμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθεν
καταλῦσαι. 8 Σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπεν πρὸς τὸν κύριον,
Ἰδού, τὰ ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων μου, κύριε, δίδωμι τοῖς
πτωχοῖς· καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν.
9 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ὅτι Σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ

18.35 προσαιτῶν ♦ ἐπαιτῶν
18.39 σιωπήσῃ ♦ σιγήσῃ
18.41 λέγων ♦ —
19.2 οὗτος ἦν ♦ αὐτὸς
19.4 ἔμπροσθεν ♦ εἰς τὸ ἔμπροσθεν
19.4 συκομωραίαν ♦ συκομορέαν
19.4 ἔμελλεν ♦ ἤμελλεν
19.5 εἶδεν αὐτόν καὶ ♦ —
19.8 ἡμίση ♦ ἡμίσιά μου
19.8 μου κύριε ♦ κύριε
19.8 δίδωμι τοῖς πτωχοῖς ♦ τοῖς πτωχοῖς δίδωμι

τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν. 10 ⸀Ἦλθεν
γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

11 Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα, προσθεὶς εἶπεν παραβολήν,
διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτὸν εἶναι Ἱερουσαλήμ, καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι
παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀναφαίνεσθαι.
12 Εἶπεν οὖν, Ἄνθρωπός τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν
μακράν, λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν, καὶ ὑποστρέψαι.
13 Καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς,
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Πραγματεύσασθε ἕως ἔρχομαι. 14 Οἱ δὲ
πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν
ὀπίσω αὐτοῦ, λέγοντες, Οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ᾽
ἡμᾶς. 15 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν
εἶπεν βασιλείαν, ⸂καὶ εἶπεν⸃ φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους,
οἷς ἔδωκεν τὸ ἀργύριον, ἵνα γνῷ τίς τί διεπραγματεύσατο.
16 Παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος, λέγων, Κύριε, ἡ μνᾶ σου
προσειργάσατο δέκα μνᾶς. 17 Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Εὖ, ἀγαθὲ δοῦλε·
ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα
πόλεων. 18 Καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος, λέγων, Κύριε, ἡ μνᾶ σου
ἐποίησεν πέντε μνᾶς. 19 Εἶπεν δὲ καὶ τούτῳ, Καὶ σὺ γίνου
ἐπάνω πέντε πόλεων. 20 Καὶ ἕτερος ἦλθεν, λέγων, Κύριε, ἰδού, ἡ
μνᾶ σου, ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ· 21 ἐφοβούμην γάρ
σε, ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ· αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας, καὶ
θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπειρας. 22 Λέγει δὲ αὐτῷ, Ἐκ τοῦ στόματός
σου κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε. Ἤιδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος
αὐστηρός εἰμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα, καὶ θερίζων ὃ οὐκ ἔσπειρα·
23 καὶ διὰ τί οὐκ ἔδωκάς τὸ ἀργύριόν μου ἐπὶ τράπεζαν, καὶ ἐγὼ
ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν ἔπραξα αὐτό; 24 Καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν,
Ἄρατε ἀπ᾽ αὐτοῦ τὴν μνᾶν, καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι.
25 Καὶ εἶπον αὐτῷ, Κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς. 26 Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι
παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει

19.11 αὐτὸν εἶναι Ἱερουσαλήμ ♦ εἶναι Ἱερουσαλὴμ αὐτὸν
19.13 ἕως ♦ ἐν ᾧ
19.15 ἔδωκεν ♦ δεδώκει
19.15 γνῷ τίς τί διεπραγματεύσατο ♦ γνοῖ τί διεπραγματεύσαντο
19.16 προσειργάσατο δέκα ♦ δέκα προσηργάσατο
19.17 Εὖ ♦ Εὖγε
19.18 Κύριε ἡ μνᾶ σου ♦ Ἡ μνᾶ σου κύριε
19.19 γίνου ἐπάνω ♦ ἐπάνω γίνου
19.20 ἕτερος ♦ ὁ ἕτερος
19.22 δὲ ♦ —
19.23 τὸ ἀργύριόν μου ♦ μου τὸ ἀργύριον
19.23 καὶ ἐγὼ ♦ κἀγὼ
19.23 ἔπραξα αὐτό ♦ αὐτὸ ἔπραξα
19.25 εἶπον ♦ εἶπαν
19.26 γὰρ ♦ —

ἀρθήσεται ἀπ’ αὐτοῦ. 27 Πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου ἐκείνους, τοὺς
μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ’ αὐτούς, ἀγάγετε ὧδε, καὶ
κατασφάξατε ἔμπροσθέν μου.

28 Καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἐπορεύετο ἔμπροσθεν, ἀναβαίνων εἰς
Ἱεροσόλυμα.

29 Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς ⸀Βηθσφαγὴ⸃ καὶ Βηθανίαν Βηθφαγὴ
πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν, ἀπέστειλεν δύο τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ, 30 εἰπών, Ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην·
ἐν ᾗ εἰσπορευόμενοι εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ’ ὃν οὐδεὶς
πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισεν· λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. 31 Καὶ
ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ, Διὰ τί λύετε; Οὕτως ἐρεῖτε αὐτῷ ὅτι Ὁ
κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. 32 Ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι
εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς. 33 Λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον,
εἶπον οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς, Τί λύετε τὸν πῶλον; 34 Οἱ δὲ
εἶπον, Ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. 35 Καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς
τὸν Ἰησοῦν· καὶ ἐπιρρίψαντες ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον,
ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. 36 Πορευομένου δὲ αὐτοῦ,
ὑπεστρώννυον τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ. 37 Ἐγγίζοντος δὲ
αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, ἤρξαντο
ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν θεὸν φωνῇ
μεγάλῃ περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων, 38 λέγοντες,

Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος βασιλεὺς ἐν ὀνόματι κυρίου·
εἰρήνη ἐν οὐρανῷ, καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις.

39 Καί τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπον πρὸς
αὐτόν, Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου. 40 Καὶ
ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Λέγω ὑμῖν ὅτι, ἐὰν οὗτοι σιωπήσωσιν,
οἱ λίθοι κεκράξονται.

41 Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν, ἔκλαυσεν ἐπ’ αὐτῇ,
42 λέγων ὅτι Εἰ ἔγνως καὶ σύ, καί γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ, τὰ

19.26 ἀπ’ αὐτοῦ ♦ —
19.27 ἐκείνους ♦ τούτους
19.27 ἔμπροσθέν ♦ αὐτοὺς ἔμπροσθέν
19.29 Βηθσφαγὴ καὶ Βηθανίαν ♦ Βηθφαγὴ καὶ Βηθανία[ν]
19.29 αὐτοῦ ♦ —
19.30 εἰπών ♦ λέγων
19.30 λύσαντες ♦ καὶ λύσαντες
19.31 αὐτῷ ♦ —
19.33 εἶπον ♦ εἶπαν
19.34 εἶπον ♦ εἶπαν ὅτι
19.35 ἐπιρρίψαντες ἑαυτῶν ♦ ἐπιρίψαντες αὐτῶν
19.38 βασιλεὺς ♦ ὁ βασιλεὺς
19.38 εἰρήνη ἐν οὐρανῷ ♦ ἐν οὐρανῷ εἰρήνη
19.39 εἶπον ♦ εἶπαν
19.40 αὐτοῖς ♦ —
19.40 ὅτι ♦ —
19.40 σιωπήσωσιν ♦ σιωπήσουσιν
19.40 κεκράξονται ♦ κράξουσιν
19.41 αὐτῇ ♦ αὐτήν
19.42 καὶ σύ καί γε ♦ —
19.42 σου ταύτῃ ♦ ταύτῃ καὶ σὺ

πρὸς εἰρήνην σου· νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. [43] Ὅτι
ἥξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σέ, καὶ περιβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί σου
χάρακά σοι, καὶ περικυκλώσουσίν σε, καὶ συνέξουσίν σε
πάντοθεν, [44] καὶ ἐδαφιοῦσίν σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, καὶ
οὐκ ἀφήσουσιν ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ· ἀνθ᾽ ὧν οὐκ ἔγνως τὸν
καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.

[45] Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερόν, ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς
πωλοῦντας ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας, [46] λέγων αὐτοῖς,
Γέγραπται, Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς ἐστίν· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν
ἐποιήσατε σπήλαιον λῃστῶν. [47] Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ᾽
ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν
αὐτὸν ἀπολέσαι, καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ· [48] καὶ οὐχ εὕρισκον
τὸ τί ποιήσωσιν, ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων.

20 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, διδάσκοντος
αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένου,
ἐπέστησαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις,
[2] καὶ εἰπὸν πρὸς αὐτόν, λέγοντες, Εἰπὲ ἡμῖν, ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ
ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς ἐστιν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην;
[3] Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ ἕνα
λόγον, καὶ εἴπατέ μοι· [4] Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν,
ἢ ἐξ ἀνθρώπων; [5] Οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτούς, λέγοντες
ὅτι Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, Διὰ τί οὐκ ἐπιστεύσατε
αὐτῷ; [6] Ἐὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, πᾶς ὁ λαὸς
καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένος γάρ ἐστιν Ἰωάννην προφήτην
εἶναι. [7] Καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. [8] Καὶ ὁ Ἰησοῦς
εἶπεν αὐτοῖς, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

[9] Ἤρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην·
Ἄνθρωπος ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς,
καὶ ἀπεδήμησεν χρόνους ἱκανούς· [10] καὶ ἐν καιρῷ ἀπέστειλεν
πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ

19.42 εἰρήνην σου ♦ εἰρήνην
19.43 περιβαλοῦσιν ♦ παρεμβαλοῦσιν
19.44 ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ ♦ λίθον ἐπὶ λίθον ἐν σοί
19.45 ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας ♦ —
19.46 Ὁ ♦ Καὶ ἔσται ὁ
19.46 ἐστίν ♦ —
20.1 ἐκείνων ♦ —
20.1 ἱερεῖς ♦ ἀρχιερεῖς
20.2 εἰπὸν πρὸς αὐτόν λέγοντες Εἰπὲ ♦ εἶπαν λέγοντες πρὸς αὐτόν Εἰπὸν
20.3 ἕνα ♦ —
20.6 πᾶς ὁ λαὸς ♦ ὁ λαὸς ἅπας
20.9 ἐφύτευσεν ♦ [τις] ἐφύτευσεν
20.9 ἐξέδοτο ♦ ἐξέδετο
20.10 ἐν ♦ —

ἀμπελῶνος δῶσιν αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ δείραντες αὐτὸν
ἐξαπέστειλαν κενόν. [11] Καὶ προσέθετο πέμψαι ἕτερον δοῦλον·
οἱ δὲ κἀκεῖνον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες, ἐξαπέστειλαν
κενόν. [12] Καὶ προσέθετο πέμψαι τρίτον· οἱ δὲ καὶ τοῦτον
τραυματίσαντες ἐξέβαλον. [13] Εἶπεν δὲ ὁ κύριος τοῦ
ἀμπελῶνος, Τί ποιήσω; Πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν·
ἴσως τοῦτον ἰδόντες ἐντραπήσονται. [14] Ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ
γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ἑαυτούς, λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ὁ
κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ
κληρονομία. [15] Καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος,
ἀπέκτειναν. Τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος;
[16] Ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει
τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. Ἀκούσαντες δὲ εἶπον, Μὴ γένοιτο. [17] Ὁ
δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπεν, Τί οὖν ἐστιν τὸ γεγραμμένον τοῦτο,
Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς
κεφαλὴν γωνίας; [18] Πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον,
συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν.

[19] Καὶ ἐζήτησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐπιβαλεῖν
ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν·
ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπεν.
[20] Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους,
ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται
αὐτοῦ λόγου, εἰς τὸ παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ
τοῦ ἡγεμόνος. [21] Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν, λέγοντες, Διδάσκαλε,
οἴδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις καὶ διδάσκεις, καὶ οὐ λαμβάνεις
πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις.
[22] Ἔξεστιν ἡμῖν Καίσαρι φόρον δοῦναι, ἢ οὔ; [23] Κατανοήσας
δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν, εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τί με πειράζετε;
[24] Ἐπιδείξατέ μοι δηνάριον· τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν;
Ἀποκριθέντες δὲ εἶπον, Καίσαρος. [25] Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς,

20.10 δῶσιν ♦ δώσουσιν
20.10 δείραντες αὐτὸν ἐξαπέστειλαν ♦ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν δείραντες
20.11 πέμψαι ἕτερον ♦ ἕτερον πέμψαι
20.12 πέμψαι τρίτον ♦ τρίτον πέμψαι
20.13 ἰδόντες ♦ —
20.14 ἑαυτούς ♦ ἀλλήλους
20.14 δεῦτε ♦ —
20.16 εἶπον ♦ εἶπαν
20.19 ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ♦ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς
20.19 ἐφοβήθησαν ♦ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν
20.19 τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπεν ♦ εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην
20.20 εἰς τὸ ♦ ὥστε
20.22 ἡμῖν ♦ ἡμᾶς
20.23 Τί με πειράζετε ♦ —
20.24 Ἐπιδείξατέ ♦ Δείξατέ
20.24 Ἀποκριθέντες δὲ εἶπον ♦ Οἱ δὲ εἶπαν
20.25 αὐτοῖς ♦ πρὸς αὐτούς

Ἀπόδοτε τοίνυν τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ.
[26] Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ
λαοῦ· καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ, ἐσίγησαν.

[27] Προσελθόντες δέ τινες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ
ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐτόν,
[28] λέγοντες, Διδάσκαλε, Μωσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ἐάν τινος
ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος ἀποθάνῃ,
ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, καὶ ἐξαναστήσῃ
σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. [29] Ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ
πρῶτος λαβὼν γυναῖκα, ἀπέθανεν ἄτεκνος· [30] καὶ ἔλαβεν ὁ
δεύτερος τὴν γυναῖκα, καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος. [31] Καὶ ὁ
τρίτος ἔλαβεν αὐτὴν ὡσαύτως. Ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτά· οὐ
— κατέλιπον τέκνα, καὶ ἀπέθανον. [32] Ὕστερον ⸀δὲ⸃ πάντων
ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνή. [33] Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει, τίνος αὐτῶν
γίνεται γυνή; Οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. [34] Καὶ
ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου
γαμοῦσιν καὶ ἐκγαμίσκονται· [35] οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ
αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὔτε
γαμοῦσιν οὔτε ἐκγαμίζονται· [36] οὔτε γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι
δύνανται· ἰσάγγελοι γάρ εἰσιν, καὶ υἱοί εἰσιν τοῦ θεοῦ, τῆς
ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες. [37] Ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροί, καὶ
Μωϋσῆς ⸀Μωσῆς⸃ ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς λέγει, Κύριον τὸν θεὸν
Ἀβραὰμ καὶ τὸν θεὸν Ἰσαὰκ καὶ τὸν θεὸν Ἰακώβ. [38] θεὸς δὲ
οὐκ ἔστιν νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων· πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν.
[39] Ἀποκριθέντες δέ τινες τῶν γραμματέων εἶπον, Διδάσκαλε,
καλῶς εἶπας. [40] Οὐκέτι δὲ ἐτόλμων ἐπερωτᾷν αὐτὸν οὐδέν.

[41] Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς, Πῶς λέγουσιν τὸν χριστὸν υἱὸν
Δαυὶδ εἶναι; [42] Καὶ αὐτὸς Δαυὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν, Εἶπεν

20.25 Ἀπόδοτε τοίνυν ♦ Τοίνυν ἀπόδοτε
20.27 ἀντιλέγοντες ♦ [ἀντι]λέγοντες
20.28 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
20.28 ἀποθάνῃ ἵνα ♦ ᾖ ἵνα
20.30 ἔλαβεν ♦ —
20.30 τὴν γυναῖκα καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος ♦ —
20.31 αὐτὴν ὡσαύτως ♦ αὐτήν
20.32 δὲ πάντων ♦ —
20.32 ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνή ♦ καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν
20.33 Ἐν τῇ οὖν ♦ Ἡ γυνὴ οὖν ἐν τῇ
20.34 ἀποκριθεὶς ♦ —
20.34 ἐκγαμίσκονται ♦ γαμίσκονται
20.35 ἐκγαμίζονται ♦ γαμίζονται
20.36 οὔτε ♦ οὐδὲ
20.36 τοῦ ♦ —
20.37 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
20.37 καὶ τὸν θεὸν Ἰσαὰκ ♦ καὶ θεὸν Ἰσαὰκ
20.37 καὶ τὸν θεὸν Ἰακώβ ♦ καὶ θεὸν Ἰακώβ
20.39 εἶπον ♦ εἶπαν
20.40 δὲ ♦ γὰρ
20.41 υἱὸν Δαυὶδ εἶναι ♦ εἶναι Δαυὶδ υἱόν
20.42 Καὶ αὐτὸς ♦ Αὐτὸς γὰρ

ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, 43 ἕως ἂν θῶ τοὺς
ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. 44 Δαυὶδ οὖν κύριον
αὐτὸν καλεῖ, καὶ πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστιν;

45 Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ, 46 Προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων
περιπατεῖν ἐν στολαῖς, καὶ φιλούντων ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς
ἀγοραῖς, καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ
πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις· 47 οἳ κατεσθίουσιν τὰς οἰκίας
τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται. Οὗτοι
λήψονται περισσότερον κρίμα.

21 Ἀναβλέψας δὲ εἶδεν τοὺς βάλλοντας τὰ δῶρα αὐτῶν
εἰς τὸ γαζοφυλάκιον πλουσίους· 2 εἶδεν δέ τινα καὶ
χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ δύο λεπτά, 3 καὶ εἶπεν,
Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα ἡ πτωχὴ αὕτη πλεῖον πάντων
ἔβαλεν· 4 ἅπαντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς
ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα τοῦ θεοῦ, αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος
αὐτῆς ἅπαντα τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλεν.

5 Καί τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ
ἀναθήμασιν κεκόσμηται, εἶπεν, 6 Ταῦτα ἃ θεωρεῖτε,
ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ
καταλυθήσεται. 7 Ἐπηρώτησαν δὲ αὐτόν, λέγοντες,
Διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσται; Καὶ τί τὸ σημεῖον, ὅταν
μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι; 8 Ὁ δὲ εἶπεν, Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε·
πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες ὅτι Ἐγώ
εἰμι· καί, Ὁ καιρὸς ἤγγικεν, μὴ οὖν πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν.
9 Ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ
πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον, ἀλλ᾽ οὐκ εὐθέως τὸ
τέλος.

10 Τότε ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ
βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· 11 σεισμοί τε μεγάλοι κατὰ τόπους

20.42 ὁ ♦ —
20.44 υἱὸς αὐτοῦ ♦ αὐτοῦ υἱός
20.45 αὐτοῦ ♦ [αὐτοῦ]
20.47 λήψονται ♦ λήμψονται
21.1 τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον ♦ εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα αὐτῶν
21.2 καὶ ♦ —
21.2 δύο λεπτά ♦ λεπτὰ δύο
21.3 ἡ πτωχὴ αὕτη ♦ αὕτη ἡ πτωχὴ
21.4 ἅπαντες ♦ πάντες
21.4 τοῦ θεοῦ ♦ —
21.4 ἅπαντα ♦ πάντα
21.8 ὅτι ♦ —
21.8 οὖν ♦ —
21.10 ἐπὶ ἔθνος ♦ ἐπ᾽ ἔθνος
21.11 κατὰ τόπους καὶ ♦ καὶ κατὰ τόπους

καὶ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ ἔσονται, φόβητρά τε καὶ σημεῖα ἀπ᾽
οὐρανοῦ μεγάλα ἔσται. [12] Πρὸ δὲ τούτων πάντων ἐπιβαλοῦσιν
ἐφ᾽ ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ διώξουσιν, παραδιδόντες εἰς
συναγωγὰς καὶ φυλακάς, ἀγομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ
ἡγεμόνας, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου. [13] Ἀποβήσεται δὲ ὑμῖν εἰς
μαρτύριον. [14] Θέσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν μὴ προμελετᾷν
ἀπολογηθῆναι· [15] ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ᾗ οὐ
δυνήσονται ἀντειπεῖν οὐδὲ ἀντιστῆναι πάντες οἱ ἀντικείμενοι
ὑμῖν. [16] Παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ συγγενῶν καὶ
φίλων καὶ ἀδελφῶν, καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν. [17] Καὶ ἔσεσθε
μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. [18] Καὶ θρὶξ ἐκ τῆς
κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται. [19] Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν
κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

[20] Ὅταν δὲ ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων τὴν
Ἱερουσαλήμ, τότε γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. [21] Τότε
οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη· καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς
ἐκχωρείτωσαν· καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς
πληρωθῆναι αὐτήν. [22] Ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὗταί εἰσιν, τοῦ ⸀πλησθῆναι⸁
πάντα τὰ γεγραμμένα. [23] Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ
ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη
μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὀργὴ ἐν τῷ λαῷ τούτῳ. [24] Καὶ
πεσοῦνται στόματι μαχαίρας, καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς
πάντα τὰ ἔθνη· καὶ Ἱερουσαλὴμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν,
ἄχρι πληρωθῶσιν καιροὶ ἐθνῶν. [25] Καὶ ἔσται σημεῖα ἐν ἡλίῳ
καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν
ἀπορίᾳ, ἠχούσης θαλάσσης καὶ σάλου, [26] ἀποψυχόντων
ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ
οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται.
[27] Καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν
νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. [28] Ἀρχομένων δὲ

21.11 σημεῖα ἀπ᾽ οὐρανοῦ ⬩ ἀπ᾽ οὐρανοῦ σημεῖα
21.12 συναγωγὰς ⬩ τὰς συναγωγὰς
21.12 ἀγομένους ⬩ ἀπαγομένους
21.13 δὲ ⬩ —
21.14 Θέσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας ⬩ Θέτε οὖν ἐν ταῖς καρδίαις
21.15 ἀντειπεῖν οὐδὲ ἀντιστῆναι πάντες ⬩ ἀντιστῆναι ἢ ἀντειπεῖν ἅπαντες
21.16 συγγενῶν καὶ φίλων καὶ ἀδελφῶν ⬩ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων
21.20 τὴν ⬩ —
21.23 δὲ ⬩ —
21.23 ἐν τῷ ⬩ τῷ
21.24 μαχαίρας ⬩ μαχαίρης
21.24 πάντα τὰ ἔθνη ⬩ τὰ ἔθνη πάντα
21.24 ἄχρι ⬩ ἄχρι οὗ
21.25 ἔσται ⬩ ἔσονται
21.25 ἠχούσης ⬩ ἤχους

τούτων γίνεσθαι, ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν·
διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.

29 Καὶ εἶπεν παραβολὴν αὐτοῖς, Ἴδετε τὴν συκῆν καὶ πάντα
τὰ δένδρα· 30 ὅταν προβάλωσιν ἤδη, βλέποντες ἀφ᾽ ἑαυτῶν
γινώσκετε ὅτι ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν. 31 Οὕτως καὶ ὑμεῖς,
ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἡ
βασιλεία τοῦ θεοῦ. 32 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ
γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα γένηται. 33 Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ
παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν.

34 Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς, μήποτε βαρηθῶσιν ὑμῶν αἱ
καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ
αἰφνίδιος ἐφ᾽ ὑμᾶς ἐπιστῇ ἡ ἡμέρα ἐκείνη· 35 ὡς παγὶς γὰρ
ἐπελεύσεται ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης
τῆς γῆς. 36 Ἀγρυπνεῖτε οὖν ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι, ἵνα
καταξιωθῆτε ἐκφυγεῖν πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ
σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

37 Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων· τὰς δὲ νύκτας
ἐξερχόμενος ηὐλίζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν.
38 Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὤρθριζεν πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν
αὐτοῦ.

22 Ἤγγιζεν δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων, ἡ λεγομένη Πάσχα.
2 Καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὸ πῶς
ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν.

3 Εἰσῆλθεν δὲ Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον
Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα. 4 Καὶ ἀπελθὼν
συνελάλησεν τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ στρατηγοῖς τὸ πῶς αὐτὸν
παραδῷ αὐτοῖς. 5 Καὶ ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον
δοῦναι. 6 Καὶ ἐξωμολόγησεν, καὶ ἐζήτει εὐκαιρίαν τοῦ
παραδοῦναι αὐτὸν αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου.

7 Ἦλθεν δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν ᾗ ἔδει θύεσθαι τὸ
Πάσχα. 8 Καὶ ἀπέστειλεν Πέτρον καὶ Ἰωάννην, εἰπών,

21.33 παρέλθωσιν ♦ παρελεύσονται
21.34 αἰφνίδιος ἐφ᾽ ὑμᾶς ἐπιστῇ ♦ ἐπιστῇ ἐφ᾽ ὑμᾶς αἰφνίδιος
21.35 γὰρ ἐπελεύσεται ♦ ἐπεισελεύσεται γὰρ
21.36 οὖν ♦ δὲ
21.36 καταξιωθῆτε ♦ κατισχύσητε
21.36 πάντα ♦ ταῦτα πάντα
22.3 ἐπικαλούμενον ♦ καλούμενον
22.4 αὐτὸν παραδῷ αὐτοῖς ♦ αὐτοῖς παραδῷ αὐτόν
22.6 αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου ♦ ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς
22.7 ἐν ♦ [ἐν]

Πορευθέντες ἑτοιμάσατε ἡμῖν τὸ Πάσχα, ἵνα φάγωμεν. [9] Οἱ δὲ
ἑτοιμάσωμεν εἶπον αὐτῷ, Ποῦ θέλεις ⸀ἑτοιμάσομεν;⸀ [10] Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς,
Ἰδού, εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν, συναντήσει ὑμῖν
ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ
εἰς τὴν οἰκίαν οὗ εἰσπορεύεται. [11] Καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ
τῆς οἰκίας, Λέγει σοι ὁ διδάσκαλος, Ποῦ ἐστιν τὸ κατάλυμα,
ὅπου τὸ Πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; [12] Κἀκεῖνος ὑμῖν
δείξει ἀνώγεον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε.
[13] Ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς εἴρηκεν αὐτοῖς· καὶ ἡτοίμασαν
τὸ Πάσχα.

[14] Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσεν, καὶ οἱ δώδεκα
ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. [15] Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ἐπιθυμίᾳ
ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ Πάσχα φαγεῖν μεθ᾽ ὑμῶν πρὸ τοῦ με
παθεῖν· [16] λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ φάγω ἐξ αὐτοῦ, ἕως
ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. [17] Καὶ δεξάμενος
ποτήριον, εὐχαριστήσας εἶπεν, Λάβετε τοῦτο, καὶ διαμερίσατε
ἑαυτοῖς· [18] λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ πίω ἀπὸ τοῦ γενήματος τῆς
ἀμπέλου, ἕως ὅτου ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἔλθῃ. [19] Καὶ λαβὼν
ἄρτον, εὐχαριστήσας ἔκλασεν, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων,
Τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο
ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. [20] Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον
μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη
ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον. [21] Πλὴν ἰδού, ἡ
χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ᾽ ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης. [22] Καὶ ὁ
μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου πορεύεται κατὰ τὸ ὡρισμένον· πλὴν
οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι᾽ οὗ παραδίδοται. [23] Καὶ αὐτοὶ
ἤρξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ τίς ἄρα εἴη ἐξ αὐτῶν ὁ
τοῦτο μέλλων πράσσειν.

[24] Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ
εἶναι μείζων. [25] Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν
κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται

22.9 εἶπον ♦ εἶπαν
22.9 ἑτοιμάσομεν ♦ ἑτοιμάσωμεν
22.10 οὗ ♦ εἰς ἣν
22.12 ἀνώγεον ♦ ἀνάγαιον
22.13 εἴρηκεν ♦ εἰρήκει
22.14 δώδεκα ♦ —
22.16 οὐκέτι ♦ —
22.16 ἐξ αὐτοῦ ♦ αὐτὸ
22.17 ἑαυτοῖς ♦ εἰς ἑαυτούς
22.18 ὅτι ♦ [ὅτι]
22.18 ἀπὸ ♦ ἀπὸ τοῦ νῦν ἀπὸ
22.18 ὅτου ♦ οὗ
22.20 Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον ♦ Καὶ τὸ ποτήριον ὡσαύτως
22.20 ἐκχυνόμενον ♦ ἐκχυννόμενον
22.22 Καὶ ὁ μὲν υἱὸς ♦ Ὅτι ὁ υἱὸς μὲν
22.22 πορεύεται κατὰ τὸ ὡρισμένον ♦ κατὰ τὸ ὡρισμένον πορεύεται

καλοῦνται. 26 Ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλ᾽ ὁ μείζων ἐν ὑμῖν
γενέσθω ὡς ὁ νεώτερος· καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν. 27 Τίς
γὰρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος ἢ ὁ διακονῶν; Οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος;
Ἐγὼ δέ εἰμι ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς ὁ διακονῶν. 28 Ὑμεῖς δέ ἐστε οἱ
διαμεμενηκότες μετ᾽ ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου· 29 κἀγὼ
διατίθεμαι ὑμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου, βασιλείαν,
30 ἵνα ἐσθίητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης ⸀μου⸁ καὶ καθίσεσθε μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου
ἐπὶ θρόνων, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. 31 Εἶπεν
δὲ ὁ κύριος, Σίμων, Σίμων, ἰδού, ὁ Σατανᾶς ἐξῃτήσατο ὑμᾶς,
τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον· 32 ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ
⸀ἐκλίπῃ⸁ ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στήριξον τοὺς ἐκλείπῃ
ἀδελφούς σου. 33 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, μετὰ σοῦ ἕτοιμός
εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι. 34 Ὁ δὲ
εἶπεν, Λέγω σοι, Πέτρε, οὐ μή φωνήσῃ σήμερον ἀλέκτωρ, πρὶν ἢ
τρὶς ἀπαρνήσῃ μή εἰδέναι με.

35 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλαντίου
καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μή τινος ὑστερήσατε; Οἱ δὲ εἶπον,
Οὐθενός. 36 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς, Ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλάντιον
ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν· καὶ ὁ μὴ ἔχων, πωλήσει τὸ ἱμάτιον
αὐτοῦ, καὶ ἀγοράσει μάχαιραν. 37 Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἔτι τοῦτο
τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τὸ Καὶ μετὰ ἀνόμων
ἐλογίσθη· καὶ γὰρ τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. 38 Οἱ δὲ εἶπον,
Κύριε, ἰδού, μάχαιραι ὧδε δύο. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἱκανόν
ἐστιν.

39 Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος τῶν
Ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.
40 Γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου, εἶπεν αὐτοῖς, Προσεύχεσθε μὴ
εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν. 41 Καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ᾽ αὐτῶν
ὡσεὶ λίθου βολήν, καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηύχετο, 42 λέγων,

22.26 γενέσθω ♦ γινέσθω
22.27 εἰμι ἐν μέσῳ ὑμῶν ♦ ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμι
22.30 ἐσθίητε ♦ ἔσθητε
22.30 μου ♦ μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου
22.30 καθίσεσθε ♦ καθήσεσθε
22.30 κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς ♦ τὰς δώδεκα φυλὰς κρίνοντες
22.31 Εἶπεν δὲ ὁ κύριος ♦ —
22.32 στήριξον ♦ στήρισον
22.34 οὐ μή φωνήσῃ ♦ οὐ φωνήσει
22.34 πρὶν ἢ ♦ ἕως
22.34 ἀπαρνήσῃ μή εἰδέναι με ♦ με ἀπαρνήσῃ εἰδέναι
22.35 βαλαντίου ♦ βαλλαντίου
22.35 εἶπον ♦ εἶπαν
22.36 οὖν ♦ δὲ
22.36 βαλάντιον ♦ βαλλάντιον
22.36 πωλήσει ♦ πωλησάτω
22.36 ἀγοράσει ♦ ἀγορασάτω
22.37 ἔτι ♦ —
22.37 τὰ ♦ τὸ
22.38 εἶπον ♦ εἶπαν
22.39 αὐτοῦ ♦ —

Πάτερ, εἰ βούλει, παρενεγκεῖν τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ᾽ ἐμοῦ·
γινέσθω πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ σὸν ⸀γενέσθω.⸁ 43 Ὤφθη δὲ
αὐτῷ ἄγγελος ἀπ᾽ οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. 44 Καὶ γενόμενος
ἐν ἀγωνίᾳ, ἐκτενέστερον προσηύχετο. Ἐγένετο δὲ ὁ ἱδρὼς
αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν.
45 Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς
εὗρεν αὐτοὺς κοιμωμένους ἀπὸ τῆς λύπης, 46 καὶ εἶπεν αὐτοῖς,
Τί καθεύδετε; Ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς
πειρασμόν.

47 Ἔτι δέ αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδού, ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμενος
Ἰούδας, εἷς τῶν δώδεκα, προήρχετο αὐτούς, καὶ ἤγγισεν τῷ
Ἰησοῦ φιλῆσαι αὐτόν. 48 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἰούδα,
φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως; 49 Ἰδόντες δὲ οἱ
περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον εἶπον αὐτῷ, Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν
μαχαίρᾳ; 50 Καὶ ἐπάταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν τὸν δοῦλον τοῦ
ἀρχιερέως, καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ οὖς τὸ δεξιόν. 51 Ἀποκριθεὶς
δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐᾶτε ἕως τούτου. Καὶ ἁψάμενος τοῦ ὠτίου
αὐτοῦ, ἰάσατο αὐτόν. 52 Εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς
παραγενομένους ἐπ᾽ αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ
καὶ πρεσβυτέρους, Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξεληλύθατε μετὰ
μαχαιρῶν καὶ ξύλων; 53 Καθ᾽ ἡμέραν ὄντος μου μεθ᾽ ὑμῶν ἐν
τῷ ἱερῷ, οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ᾽ ἐμέ. Ἀλλ᾽ αὕτη ὑμῶν
ἐστὶν ἡ ὥρα, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους.

54 Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον, καὶ εἰσήγαγον αὐτὸν εἰς
τὸν οἶκον τοῦ ἀρχιερέως. Ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν.
55 Ἁψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς, καὶ συγκαθισάντων
αὐτῶν, ἐκάθητο ὁ Πέτρος ἐν μέσῳ αὐτῶν. 56 Ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν
παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς, καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ,
εἶπεν, Καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. 57 Ὁ δὲ ἠρνήσατο αὐτόν, λέγων,

22.42 παρενεγκεῖν τὸ ποτήριον τοῦτο ♦ παρένεγκε τοῦτο τὸ ποτήριον
22.42 γενέσθω ♦ γινέσθω
22.43 Ὤφθη ♦ [[Ὤφθη
22.44 Ἐγένετο δὲ ♦ καὶ ἐγένετο
22.44 γῆν ♦ γῆν]]
22.45 αὐτοὺς κοιμωμένους ♦ κοιμωμένους αὐτοὺς
22.47 δέ ♦ —
22.48 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ♦ Ἰησοῦς δὲ
22.49 εἶπον αὐτῷ ♦ εἶπαν
22.49 μαχαίρᾳ ♦ μαχαίρῃ
22.50 τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ♦ τοῦ ἀρχιερέως τὸν δοῦλον
22.50 αὐτοῦ τὸ οὖς ♦ τὸ οὖς αὐτοῦ
22.51 αὐτοῦ ♦ —
22.52 ὁ ♦ —
22.52 ἐξεληλύθατε ♦ ἐξήλθατε
22.53 ὑμῶν ἐστὶν ♦ ἐστὶν ὑμῶν
22.54 αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον ♦ εἰς τὴν οἰκίαν
22.55 Ἁψάντων ♦ Περιαψάντων
22.55 αὐτῶν ἐκάθητο ♦ ἐκάθητο
22.55 ἐν μέσῳ αὐτῶν ♦ μέσος αὐτῶν
22.57 ἠρνήσατο αὐτόν ♦ ἠρνήσατο

Γύναι, οὐκ οἶδα αὐτόν. 58 Καὶ μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν
ἔφη, Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. Ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν, Ἄνθρωπε, οὐκ
εἰμί. 59 Καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς, ἄλλος τις διϊσχυρίζετο,
λέγων, Ἐπ᾽ ἀληθείας καὶ οὗτος μετ᾽ αὐτοῦ ἦν· καὶ γὰρ
Γαλιλαῖός ἐστιν. 60 Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος, Ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ
λέγεις. Καὶ παραχρῆμα, ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ, ἐφώνησεν
ἀλέκτωρ. 61 Καὶ στραφεὶς ὁ κύριος ἐνέβλεψεν τῷ Πέτρῳ. Καὶ
ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ κυρίου, ὡς εἶπεν αὐτῷ ὅτι
Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, ἀπαρνήσῃ με τρίς. 62 Καὶ ἐξελθὼν
ἔξω ὁ Πέτρος ἔκλαυσεν πικρῶς.

63 Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες τὸν Ἰησοῦν ἐνέπαιζον αὐτῷ,
δέροντες. 64 Καὶ περικαλύψαντες αὐτόν, ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ
πρόσωπον, καὶ ἐπηρώτων αὐτόν, λέγοντες, Προφήτευσον· τίς
ἐστιν ὁ παίσας σε; 65 Καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον
εἰς αὐτόν.

66 Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ
λαοῦ, ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς, καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ
συνέδριον αὐτῶν, λέγοντες, 67 Εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, εἰπὲ ἡμῖν.
Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε· 68 ἐὰν δὲ
καὶ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτέ μοι, ἢ ἀπολύσητε. 69 Ἀπὸ τοῦ
νῦν ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς
δυνάμεως τοῦ θεοῦ. 70 Εἶπον δὲ πάντες, Σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ
θεοῦ; Ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη, Ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐγώ εἰμι. 71 Οἱ δὲ
εἶπον, Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτυρίας; Αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν
ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

23 Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν, ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ
τὸν Πιλάτον. 2 Ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ,
λέγοντες, Τοῦτον εὕρομεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος, καὶ
κωλύοντα Καίσαρι φόρους διδόναι, λέγοντα ἑαυτὸν χριστὸν

22.57 Γύναι οὐκ οἶδα αὐτόν ♦ Οὐκ οἶδα αὐτόν γύναι
22.58 εἶπεν ♦ ἔφη
22.61 λόγου ♦ ῥήματος
22.61 ἀπαρνήσῃ ♦ σήμερον ἀπαρνήσῃ
22.62 ὁ Πέτρος ♦ —
22.63 τὸν Ἰησοῦν ♦ αὐτὸν
22.64 ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ ἐπηρώτων αὐτόν ♦ ἐπηρώτων
22.66 ἀρχιερεῖς ♦ ἀρχιερεῖς τε
22.66 ἀνήγαγον ♦ ἀπήγαγον
22.67 εἰπὲ ♦ εἰπὸν
22.68 καὶ ♦ —
22.68 μοι ἢ ἀπολύσητε ♦ —
22.69 ἔσται ♦ δὲ ἔσται
22.70 Εἶπον ♦ Εἶπαν
22.71 εἶπον ♦ εἶπαν
22.71 χρείαν ἔχομεν μαρτυρίας ♦ ἔχομεν μαρτυρίας χρείαν
23.2 εὕρομεν ♦ εὕραμεν
23.2 ἔθνος ♦ ἔθνος ἡμῶν
23.2 Καίσαρι φόρους ♦ φόρους Καίσαρι
23.2 λέγοντα ♦ καὶ λέγοντα

βασιλέα εἶναι. 3 Ὁ δὲ Πιλάτος ἐπηρώτησεν αὐτόν, λέγων, Σὺ εἶ
ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη, Σὺ
λέγεις. 4 Ὁ δὲ Πιλάτος εἶπεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς
ὄχλους, Οὐδὲν εὑρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. 5 Οἱ δὲ
ἐπίσχυον, λέγοντες ὅτι Ἀνασείει τὸν λαόν, διδάσκων καθ’
ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε.
6 Πιλάτος δὲ ἀκούσας Γαλιλαίαν ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος
Γαλιλαῖός ἐστιν. 7 Καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρῴδου
ἐστίν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρῴδην, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν
Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις.

8 Ὁ δὲ Ἡρῴδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ θέλων
ἐξ ἱκανοῦ ἰδεῖν αὐτόν, διὰ τὸ ἀκούειν πολλὰ περὶ αὐτοῦ· καὶ
ἤλπιζέν τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ’ αὐτοῦ γινόμενον. 9 Ἐπηρώτα δὲ
αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ.
10 Εἱστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, εὐτόνως
κατηγοροῦντες αὐτοῦ. 11 Ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρῴδης
σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐμπαίξας, περιβαλὼν αὐτὸν
ἐσθῆτα λαμπράν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ. 12 Ἐγένοντο δὲ
φίλοι ὅ τε Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρῴδης ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ’
ἀλλήλων· προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς.

13 Πιλάτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς
ἄρχοντας καὶ τὸν λαόν, 14 εἶπεν πρὸς αὐτούς, Προσηνέγκατέ
μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν· καὶ
ἰδού, ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐδὲν εὗρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ
τούτῳ αἴτιον ὧν κατηγορεῖτε κατ’ αὐτοῦ· 15 ἀλλ’ οὐδὲ
Ἡρῴδης· ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν, καὶ ἰδού, οὐδὲν
ἄξιον θανάτου ἐστὶν πεπραγμένον αὐτῷ. 16 Παιδεύσας οὖν
αὐτὸν ἀπολύσω. 17 Ἀνάγκην δέ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ
ἑορτὴν ἕνα. 18 Ἀνέκραξαν δὲ παμπληθεί, λέγοντες, Αἶρε
τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν Βαραββᾶν· 19 ὅστις ἦν διὰ στάσιν
τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον βεβλημένος εἰς φυλακήν.

23.3 ἐπηρώτησεν ♦ ἠρώτησεν
23.5 ἀρξάμενος ♦ καὶ ἀρξάμενος
23.6 Γαλιλαίαν ♦ —
23.8 θέλων ἐξ ἱκανοῦ ♦ ἐξ ἱκανῶν χρόνων θέλων
23.8 πολλὰ ♦ —
23.11 ὁ ♦ [καὶ] ὁ
23.11 αὐτὸν ἐσθῆτα ♦ ἐσθῆτα
23.12 Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρῴδης ♦ Ἡρῴδης καὶ ὁ Πιλᾶτος
23.12 ἑαυτούς ♦ αὐτούς
23.14 οὐδὲν ♦ οὐθὲν
23.15 ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν ♦ ἀνέπεμψεν γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς
23.17 —
23.18 Ἀνέκραξαν ♦ Ἀνέκραγον
23.18 Βαραββᾶν ♦ τὸν Βαραββᾶν
23.19 βεβλημένος εἰς φυλακήν ♦ βληθεὶς ἐν τῇ φυλακῇ

20 Πάλιν οὖν ὁ Πιλάτος προσεφώνησεν, θέλων ἀπολῦσαι τὸν
Ἰησοῦν. 21 Οἱ δὲ ἐπεφώνουν, λέγοντες, Σταύρωσον, σταύρωσον
αὐτόν. 22 Ὁ δὲ τρίτον εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τί γὰρ κακὸν
ἐποίησεν οὗτος; Οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ·
παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. 23 Οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς
μεγάλαις, αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι· καὶ κατίσχυον αἱ
φωναὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχιερέων. 24 Ὁ δὲ Πιλάτος ἐπέκρινεν
γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν. 25 Ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ στάσιν καὶ
φόνον βεβλημένον εἰς τὴν φυλακήν, ὃν ᾐτοῦντο· τὸν δὲ Ἰησοῦν
παρέδωκεν τῷ θελήματι αὐτῶν.

26 Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνός τινος
Κυρηναίου ἐρχομένου ἀπ᾽ ἀγροῦ, ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρόν,
φέρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ.

27 Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ, καὶ γυναικῶν
αἳ καὶ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. 28 Στραφεὶς δὲ πρὸς
αὐτὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Θυγατέρες Ἱερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ᾽
ἐμέ, πλὴν ἐφ᾽ ἑαυτὰς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν. 29 Ὅτι
ἰδού, ἔρχονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσιν, Μακάριαι αἱ στεῖραι,
καὶ κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἳ οὐκ ἐθήλασαν.
30 Τότε ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσιν, Πέσετε ἐφ᾽ ἡμᾶς· καὶ τοῖς
βουνοῖς, Καλύψατε ἡμᾶς. 31 Ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα
ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται;

32 Ἤγοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακοῦργοι σὺν αὐτῷ
ἀναιρεθῆναι.

33 Καὶ ὅτε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον,
ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτόν, καὶ τοὺς κακούργους, ὃν μὲν ἐκ
δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. 34 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν, Πάτερ,
ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴδασιν τί ποιοῦσιν. Διαμεριζόμενοι δὲ τὰ
ἱμάτια αὐτοῦ, ἔβαλον κλῆρον. 35 Καὶ εἱστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν.
Ἐξεμυκτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς, λέγοντες,

23.20 οὖν ♦ δὲ
23.20 προσεφώνησεν ♦ προσεφώνησεν αὐτοῖς
23.21 Σταύρωσον σταύρωσον ♦ Σταύρου σταύρου
23.23 καὶ τῶν ἀρχιερέων ♦ —
23.24 Ὁ δὲ ♦ Καὶ
23.25 τὴν ♦ —
23.26 Σίμωνός τινος Κυρηναίου ἐρχομένου ♦ Σίμωνά τινα Κυρηναῖον ἐρχόμενον
23.27 καὶ ἐκόπτοντο ♦ ἐκόπτοντο
23.28 ὁ ♦ [ὁ]
23.29 κοιλίαι αἳ οὐκ ♦ αἱ κοιλίαι αἳ οὐκ
23.29 ἐθήλασαν ♦ ἔθρεψαν
23.32 δύο κακοῦργοι ♦ κακοῦργοι δύο
23.33 ἀπῆλθον ♦ ἦλθον
23.34 Ὁ ♦ [[Ὁ
23.34 ποιοῦσιν ♦ ποιοῦσιν]]
23.34 κλῆρον ♦ κλήρους
23.35 σὺν αὐτοῖς ♦ —

Ἄλλους ἔσωσεν, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ χριστός, ὁ
τοῦ θεοῦ ἐκλεκτός. 36 Ἐνέπαιζον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται,
προσερχόμενοι καὶ ὄξος προσφέροντες αὐτῷ, 37 καὶ λέγοντες,
Εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν. 38 Ἦν δὲ
καὶ ἐπιγραφὴ γεγραμμένη ἐπ' αὐτῷ γράμμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ
Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἑβραϊκοῖς, Οὗτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῶν
Ἰουδαίων.

39 Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτόν,
λέγων, Εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς.
40 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπετίμα αὐτῷ, λέγων, Οὐδὲ φοβῇ σὺ
τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; 41 Καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως,
ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν
ἄτοπον ἔπραξεν. 42 Καὶ ἔλεγεν τῷ Ἰησοῦ, Μνήσθητί μου, κύριε,
ὅταν ἔλθῃς ἐν τῃ βασιλείᾳ σου. 43 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.

44 Ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα ἕκτη, καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν
γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. 45 Καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, καὶ ἐσχίσθη τὸ
καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. 46 Καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ
Ἰησοῦς εἶπεν, Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά
μου· καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέπνευσεν. 47 Ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατόνταρχος
τὸ γενόμενον, ἐδόξασεν τὸν θεόν, λέγων, Ὄντως ὁ ἄνθρωπος
οὗτος δίκαιος ἦν. 48 Καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ
τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωροῦντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες
ἑαυτῶν τὰ στήθη ὑπέστρεφον. 49 Εἱστήκεισαν δὲ πάντες οἱ
γνωστοὶ αὐτοῦ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ συνακολουθήσασαι
αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁρῶσαι ταῦτα.

23.35 ὁ τοῦ θεοῦ ♦ τοῦ θεοῦ ὁ
23.36 Ἐνέπαιζον ♦ Ἐνέπαιξαν
23.36 καὶ ὄξος ♦ ὄξος
23.38 γεγραμμένη ♦ —
23.38 γράμμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἑβραϊκοῖς Οὗτός ἐστιν ♦ —
23.38 Ἰουδαίων ♦ Ἰουδαίων οὗτος
23.39 Εἰ σὺ ♦ Οὐχὶ σὺ
23.40 ἐπετίμα αὐτῷ λέγων ♦ ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη
23.42 τῷ Ἰησοῦ Μνήσθητί ♦ Ἰησοῦ μνήσθητί
23.42 κύριε ♦ —
23.42 ἐν τῃ βασιλείᾳ ♦ εἰς τὴν βασιλείαν
23.43 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
23.43 λέγω σοι ♦ σοι λέγω
23.44 Ἦν δὲ ♦ Καὶ ἦν ἤδη
23.45 Καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος ♦ Τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντος
23.45 καὶ ἐσχίσθη ♦ ἐσχίσθη δὲ
23.46 παραθήσομαι ♦ παρατίθεμαι
23.46 καὶ ταῦτα ♦ τοῦτο δὲ
23.47 ἑκατόνταρχος ♦ ἑκατοντάρχης
23.47 ἐδόξασεν ♦ ἐδόξαζεν
23.48 θεωροῦντες ♦ θεωρήσαντες
23.48 ἑαυτῶν ♦ —
23.49 αὐτοῦ ♦ αὐτῷ ἀπὸ
23.49 συνακολουθήσασαι ♦ συνακολουθοῦσαι

[50] Καὶ ἰδού, ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσήφ, βουλευτὴς ὑπάρχων,
ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος — [51] οὗτος οὐκ ἦν
συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν — ἀπὸ
Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς καὶ προσεδέχετο καὶ
αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· [52] οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ
ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. [53] Καὶ καθελὼν αὐτὸ ἐνετύλιξεν
αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν
οὐδέπω οὐδεὶς κείμενος. [54] Καὶ ἡμέρα ἦν Παρασκευή,
σάββατον ἐπέφωσκεν. [55] Κατακολουθήσασαι δὲ γυναῖκες,
αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας,
ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον, καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ.
[56] Ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα. Καὶ τὸ μὲν
σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν.

24 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων, ὄρθρου ⌜βαθέος,⌝ ἦλθον ἐπὶ βαθέως
τὸ μνῆμα, φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα, καί τινες
σὺν αὐταῖς. [2] εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ
μνημείου. [3] Καὶ εἰσελθοῦσαι οὐχ εὗρον τὸ σῶμα τοῦ κυρίου
Ἰησοῦ. [4] Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου,
καὶ ἰδού, ἄνδρες δύο ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθήσεσιν
ἀστραπτούσαις· [5] Ἐμφόβων δὲ γενομένων αὐτῶν, καὶ
κλινουσῶν τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν, εἶπον πρὸς αὐτάς, Τί
ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; [6] Οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ'
ἠγέρθη· μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν, ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ,
[7] λέγων ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδοθῆναι εἰς χεῖρας
ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν, καὶ σταυρωθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ
ἀναστῆναι. [8] Καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ, [9] καὶ
ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου, ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα
τοῖς ἕνδεκα καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς. [10] Ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ
Μαρία καὶ Ἰωάννα καὶ Μαρία ⌜Ἰακώβου,⌝ καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν ἡ Ἰακώβου

23.50 ὑπάρχων ♦ ὑπάρχων [καὶ]
23.51 καὶ προσεδέχετο καὶ αὐτὸς ♦ προσεδέχετο
23.53 καθελὼν αὐτὸ ♦ καθελὼν
23.53 αὐτὸ ἐν ♦ αὐτὸν ἐν
23.53 οὐδέπω οὐδεὶς ♦ οὐδεὶς οὔπω
23.54 Παρασκευή ♦ Παρασκευῆς καὶ
23.55 γυναῖκες ♦ αἱ γυναῖκες
23.55 αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ♦ ἐκ τῆς Γαλιλαίας αὐτῷ
24.1 βαθέος ἦλθον ἐπὶ τὸ μνῆμα ♦ βαθέως ἐπὶ τὸ μνῆμα ἦλθον
24.1 καί τινες σὺν αὐταῖς ♦ —
24.3 Καὶ εἰσελθοῦσαι ♦ Εἰσελθοῦσαι δὲ
24.4 διαπορεῖσθαι ♦ ἀπορεῖσθαι
24.4 ἐσθήσεσιν ἀστραπτούσαις ♦ ἐσθῆτι ἀστραπτούσῃ
24.5 τὸ πρόσωπον ♦ τὰ πρόσωπα
24.5 εἶπον ♦ εἶπαν
24.6 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ
24.7 ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ♦ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δεῖ
24.10 Ἰακώβου ♦ ἡ Ἰακώβου

αὐταῖς, αἳ ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. 11 Καὶ
ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα αὐτῶν, καὶ
ἠπίστουν αὐταῖς. 12 Ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ
μνημεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια κείμενα μόνα· καὶ
ἀπῆλθεν πρὸς ἑαυτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός.

13 Καὶ ἰδού, δύο ἐξ αὐτῶν ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ
ἡμέρᾳ εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἑξήκοντα ἀπὸ
Ἱερουσαλήμ, ᾗ ὄνομα Ἐμμαούς. 14 Καὶ αὐτοὶ ὡμίλουν πρὸς
ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων. 15 Καὶ
ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν, καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς
ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς. 16 Οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν
ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. 17 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς,
Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους
περιπατοῦντες, καὶ ἐστε σκυθρωποί; 18 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εἷς, ᾧ
ὄνομα Κλεοπᾶς, εἶπεν πρὸς αὐτόν, Σὺ μόνος παροικεῖς
Ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς
ἡμέραις ταύταις; 19 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ποῖα; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ,
Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης
δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ
λαοῦ· 20 ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν.
21 Ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι
τὸν Ἰσραήλ. Ἀλλά γε σὺν πᾶσιν τούτοις τρίτην ταύτην ἡμέραν
ἄγει σήμερον ἀφ᾽ οὗ ταῦτα ἐγένετο. 22 Ἀλλὰ καὶ γυναῖκές τινες
ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι ὄρθριαι ἐπὶ τὸ μνημεῖον·
23 καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἦλθον λέγουσαι καὶ
ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἳ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. 24 Καὶ
ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὗρον οὕτως
καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον· αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον. 25 Καὶ αὐτὸς
εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ὦ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ
πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται· 26 οὐχὶ ταῦτα
ἔδει παθεῖν τὸν χριστόν, καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ;

24.10 αἳ ἔλεγον ♦ ἔλεγον
24.11 αὐτῶν καὶ ♦ ταῦτα καὶ
24.12 κείμενα ♦ —
24.13 ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ♦ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἦσαν πορευόμενοι
24.15 ὁ ♦ —
24.17 ἐστε ♦ ἐστάθησαν
24.18 ὁ εἷς ᾧ ὄνομα ♦ εἷς ὀνόματι
24.19 εἶπον ♦ εἶπαν
24.19 Ναζωραίου ♦ Ναζαρηνοῦ
24.21 σὺν ♦ καὶ σὺν
24.21 σήμερον ♦ —
24.22 ὄρθριαι ♦ ὀρθριναὶ

27 Καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν,
διηρμήνευεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ.
28 Καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο· καὶ αὐτὸς
προσεποιεῖτο πορρωτέρω πορεύεσθαι. 29 Καὶ παρεβιάσαντο
αὐτόν, λέγοντες, Μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστίν,
καὶ κέκλικεν ἡ ἡμέρα. Καὶ εἰσῆλθεν τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς.
30 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν, λαβὼν
τὸν ἄρτον εὐλόγησεν, καὶ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς. 31 Αὐτῶν δὲ
διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς
ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. 32 Καὶ εἶπον πρὸς ἀλλήλους, Οὐχὶ
ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ,
καὶ ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; 33 Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ
ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ εὗρον συνηθροισμένους
τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, 34 λέγοντας ὅτι Ἠγέρθη ὁ
κύριος ὄντως, καὶ ὤφθη Σίμωνι. 35 Καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν
τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

36 Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων, αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἔστη ἐν
μέσῳ αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἰρήνη ὑμῖν. 37 Πτοηθέντες δὲ
καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. 38 Καὶ εἶπεν
αὐτοῖς, Τί τεταραγμένοι ἐστέ, καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ
ἀναβαίνουσιν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; 39 Ἴδετε τὰς χεῖράς μου
καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι αὐτὸς ἐγώ εἰμι· ψηλαφήσατέ με καὶ
ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ
θεωρεῖτε ἔχοντα. 40 Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐπέδειξεν αὐτοῖς τὰς
χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. 41 Ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς
χαρᾶς καὶ θαυμαζόντων, εἶπεν αὐτοῖς, Ἔχετέ τι βρώσιμον
ἐνθάδε; 42 Οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος, καὶ ἀπὸ
μελισσίου κηρίου. 43 Καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν.

44 Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Οὗτοι οἱ λόγοι, οὓς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς
ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν

24.27 Μωσέως ♦ Μωϋσέως
24.27 διηρμήνευεν ♦ διερμήνευσεν
24.28 προσεποιεῖτο πορρωτέρω ♦ προσεποιήσατο πορρώτερον
24.29 ἡ ♦ ἤδη ἡ
24.32 εἶπον ♦ εἶπαν
24.32 ἐν ἡμῖν ♦ [ἐν ἡμῖν]
24.32 καὶ ὡς ♦ ὡς
24.33 συνηθροισμένους ♦ ἠθροισμένους
24.34 Ἠγέρθη ὁ κύριος ὄντως ♦ ὄντως ἠγέρθη ὁ κύριος
24.36 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
24.38 ταῖς καρδίαις ♦ τῇ καρδίᾳ
24.39 αὐτὸς ἐγώ εἰμι ♦ ἐγώ εἰμι αὐτός
24.40 ἐπέδειξεν ♦ ἔδειξεν
24.42 καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου ♦ —
24.44 αὐτοῖς ♦ πρὸς αὐτούς
24.44 λόγοι ♦ λόγοι μου

τῷ νόμῳ Μωσέως καὶ προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ.
45 Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν, τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς·
46 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι Οὕτως γέγραπται, καὶ οὕτως ἔδει παθεῖν
τὸν χριστόν, καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, 47 καὶ
κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν
ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον ἀπὸ Ἱερουσαλήμ.
48 Ὑμεῖς δέ ἐστε μάρτυρες τούτων. 49 Καὶ ἰδού, ἐγὼ ἀποστέλλω
τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου ἐφ᾽ ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν
τῇ πόλει Ἱερουσαλήμ, ἕως οὗ ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους.

50 Ἐξήγαγεν δὲ αὐτοὺς ἔξω ἕως εἰς Βηθανίαν· καὶ ἐπάρας
τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. 51 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ
εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτούς, διέστη ἀπ᾽ αὐτῶν, καὶ ἀνεφέρετο εἰς
τὸν οὐρανόν. 52 Καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαντες αὐτόν,
ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης· 53 καὶ ἦσαν
διὰ παντὸς ἐν τῷ ἱερῷ, αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες τὸν θεόν.
Ἀμήν.

24.44 Μωσέως καὶ ♦ Μωϋσέως καὶ τοῖς
24.46 καὶ οὕτως ἔδει ♦ —
24.47 καὶ ἄφεσιν ♦ εἰς ἄφεσιν
24.47 ἀρξάμενον ♦ ἀρξάμενοι
24.48 δέ ἐστε ♦ —
24.49 ἰδού ♦ [ἰδοὺ]
24.49 Ἱερουσαλήμ ♦ —
24.49 δύναμιν ἐξ ὕψους ♦ ἐξ ὕψους δύναμιν
24.50 ἔξω ἕως εἰς ♦ [ἔξω] ἕως πρὸς
24.53 αἰνοῦντες καὶ ♦ —
24.53 Ἀμήν ♦ —

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ

Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς
ἦν ὁ λόγος. [2] Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. [3] Πάντα
δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν ὃ γέγονεν.
[4] Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων, [5] καὶ τὸ
φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.
[6] Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ
Ἰωάννης. [7] Οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ
τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ. [8] Οὐκ ἦν ἐκεῖνος
τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. [9] Ἦν τὸ φῶς τὸ
ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν
κόσμον. [10] Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο,
καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. [11] Εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι
αὐτὸν οὐ παρέλαβον. [12] Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς
ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα
αὐτοῦ· [13] οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκός, οὐδὲ
ἐκ θελήματος ἀνδρός, ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν. [14] Καὶ ὁ
λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν — καὶ ἐθεασάμεθα
τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός — πλήρης
χάριτος καὶ ἀληθείας. [15] Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ, καὶ
κέκραγεν λέγων, Οὗτος ἦν ὃν εἶπον, Ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος
ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι πρῶτός μου ἦν. [16] Καὶ ἐκ τοῦ
πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ
χάριτος. [17] Ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ
ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ ἐγένετο. [18] Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν
πώποτε· ὁ μονογενὴς υἱός, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρός,
ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.

[19] Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν
οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ Λευΐτας ἵνα
ἐρωτήσωσιν αὐτόν, Σὺ τίς εἶ; [20] Καὶ ὡμολόγησεν, καὶ οὐκ
ἠρνήσατο· καὶ ὡμολόγησεν ὅτι Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ χριστός. [21] Καὶ
ἠρώτησαν αὐτόν, Τί οὖν; Ἠλίας εἶ σύ; Καὶ λέγει, Οὐκ εἰμί. Ὁ

1.16 Καὶ ἐκ ♦ Ὅτι ἐκ
1.17 Μωσέως ♦ Μωϋσέως
1.18 ὁ μονογενὴς υἱός ♦ μονογενὴς θεὸς
1.19 οἱ ♦ [πρὸς αὐτὸν] οἱ
1.20 Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ♦ Ἐγὼ οὐκ εἰμὶ
1.21 Ἠλίας εἶ σύ ♦ Σύ Ἠλίας εἶ

προφήτης εἶ σύ; Καὶ ἀπεκρίθη, Οὔ. 22 Εἶπον οὖν αὐτῷ, Τίς εἶ;
Ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς. Τί λέγεις περὶ
σεαυτοῦ; 23 Ἔφη, Ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Εὐθύνατε
τὴν ὁδὸν κυρίου, καθὼς εἶπεν Ἠσαΐας ὁ προφήτης. 24 Καὶ οἱ
ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων. 25 Καὶ ἠρώτησαν
αὐτόν, καὶ εἶπον αὐτῷ, Τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ χριστός,
οὔτε Ἠλίας, οὔτε ὁ προφήτης; 26 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης
λέγων, Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος δὲ ὑμῶν ἕστηκεν ὃν ὑμεῖς
οὐκ οἴδατε. 27 Αὐτός ἐστιν ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ὃς
ἔμπροσθέν μου γέγονεν· οὗ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ
τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος. 28 Ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο
πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων.

βλέπει ὁ Ἰωάννης 29 Τῇ ἐπαύριον ⸀βλέπει⸃ τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν,
καὶ λέγει, Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ
κόσμου. 30 Οὗτός ἐστιν περὶ οὗ ἐγὼ εἶπον, Ὀπίσω μου ἔρχεται
ἀνὴρ ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. 31 Κἀγὼ
οὐκ ᾔδειν αὐτόν· ἀλλ᾽ ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραήλ, διὰ τοῦτο
ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ ὕδατι βαπτίζων. 32 Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης
ὡς λέγων ὅτι Τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ⸀ὡσεὶ⸃ περιστερὰν
ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ᾽ αὐτόν. 33 Κἀγὼ οὐκ ᾔδειν αὐτόν·
ἀλλ᾽ ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, Ἐφ᾽ ὃν
ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ᾽ αὐτόν, οὗτός
ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ. 34 Κἀγὼ ἑώρακα, καὶ
μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.

35 Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἱστήκει ὁ Ἰωάννης, καὶ ἐκ τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ δύο· 36 καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι,
λέγει, Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ. 37 Καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο
μαθηταὶ λαλοῦντος, καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. 38 Στραφεὶς
δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει
αὐτοῖς, Τί ζητεῖτε; Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, Ῥαββί — ὃ λέγεται
ἑρμηνευόμενον, Διδάσκαλε — ποῦ μένεις; 39 Λέγει αὐτοῖς,

1.22 Εἶπον ♦ Εἶπαν
1.24 οἱ ♦ —
1.25 εἶπον ♦ εἶπαν
1.25 οὔτε Ἠλίας οὔτε ♦ οὐδὲ Ἠλίας οὐδὲ
1.26 δὲ ♦ —
1.27 Αὐτός ἐστιν ♦ —
1.27 ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν ♦ —
1.27 ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ♦ οὐκ εἰμὶ [ἐγὼ]
1.28 Ἰωάννης ♦ ὁ Ἰωάννης
1.30 περὶ ♦ ὑπὲρ
1.31 τῷ ὕδατι ♦ ὕδατι
1.32 ὡσεὶ ♦ ὡς
1.37 αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ ♦ οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ
1.38 εἶπον ♦ εἶπαν
1.38 ἑρμηνευόμενον ♦ μεθερμηνευόμενον

Ἔρχεσθε καὶ ἴδετε. Ἦλθον καὶ εἶδον ποῦ μένει· καὶ παρ᾽ αὐτῷ
ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ὥρα ἦν ὡς δεκάτη. [40] Ἦν
Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν
ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ.
[41] Εὑρίσκει οὗτος πρῶτος τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα, καὶ
λέγει αὐτῷ, Εὑρήκαμεν τὸν Μεσίαν — ὅ ἐστιν
μεθερμηνευόμενον, Χριστός. [42] Καὶ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν
Ἰησοῦν. ⸀Ἐμβλέψας⸁ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἐμβλέψας δὲ
Ἰωνᾶ· σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς — ὃ ἑρμηνεύεται Πέτρος.

[43] Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ
εὑρίσκει Φίλιππον, καὶ λέγει αὐτῷ ⸀ὁ Ἰησοῦς,⸁ Ἀκολούθει μοι. —
[44] Ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ
Πέτρου. [45] Εὑρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναήλ, καὶ λέγει αὐτῷ,
Ὃν ἔγραψεν Μωσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται εὑρήκαμεν,
Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. [46] Καὶ εἶπεν
αὐτῷ Ναθαναήλ, Ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; Λέγει
αὐτῷ Φίλιππος, Ἔρχου καὶ ἴδε. [47] Εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν
Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ, Ἴδε
ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν. [48] Λέγει αὐτῷ
Ναθαναήλ, Πόθεν με γινώσκεις; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν
αὐτῷ, Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν,
εἶδόν σε. [49] Ἀπεκρίθη Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ, Ῥαββί, σὺ εἶ
ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. [50] Ἀπεκρίθη
Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὅτι εἶπόν σοι, εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς
συκῆς, πιστεύεις; Μείζω τούτων ὄψει. [51] Καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀμὴν
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ᾽ ἄρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα, καὶ
τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ
τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

1.39 ἴδετε ♦ ὄψεσθε
1.39 Ἦλθον καὶ εἶδον ♦ Ἦλθαν οὖν καὶ εἶδαν
1.41 πρῶτος ♦ πρῶτον
1.41 Μεσίαν ♦ Μεσσίαν
1.42 Καὶ ♦ —
1.42 Ἰωνᾶ ♦ Ἰωάννου
1.45 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
1.45 τὸν υἱὸν ♦ υἱὸν
1.46 Φίλιππος ♦ [ὁ] Φίλιππος
1.49 Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ ♦ αὐτῷ Ναθαναήλ
1.49 εἶ ὁ βασιλεὺς ♦ βασιλεὺς εἶ
1.50 εἶδόν ♦ ὅτι εἶδόν
1.50 ὄψει ♦ ὄψῃ
1.51 ἀπ᾽ ἄρτι ♦ —

2 Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς
Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ· 2 ἐκλήθη δὲ
καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. 3 Καὶ
ὑστερήσαντος οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν,
Οἶνον οὐκ ἔχουσιν. 4 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Τί ἐμοὶ καὶ σοί,
γύναι; Οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου. 5 Λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς
διακόνοις, Ὅ τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε. 6 Ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑδρίαι
λίθιναι ἓξ κείμεναι κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων,
χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς. 7 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος. Καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω.
8 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἀντλήσατε νῦν, καὶ φέρετε τῷ
ἀρχιτρικλίνῳ. Καὶ ἤνεγκαν. 9 Ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος
τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον, καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστίν — οἱ δὲ
διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ — φωνεῖ τὸν νυμφίον
ὁ ἀρχιτρίκλινος, 10 καὶ λέγει αὐτῷ, Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν
καλὸν οἶνον τίθησιν, καὶ ὅταν μεθυσθῶσιν, τότε τὸν ἐλάσσω·
σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. 11 Ταύτην ἐποίησεν
τὴν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ
ἐφανέρωσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ· καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ.

12 Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καπερναούμ, αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ
αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἐκεῖ
ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.

13 Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς
Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. 14 Καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς
πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστεράς, καὶ τοὺς
κερματιστὰς καθημένους. 15 Καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ
σχοινίων πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ
τοὺς βόας· καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν τὸ κέρμα, καὶ τὰς
τραπέζας ἀνέστρεψεν· 16 καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν
εἶπεν, Ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν· μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός
μου οἶκον ἐμπορίου. 17 Ἐμνήσθησαν δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι
γεγραμμένον ἐστίν, Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεταί με.

2.4 Λέγει ♦ [Καὶ] λέγει
2.6 ὑδρίαι λίθιναι ἓξ κείμεναι κατὰ ♦ λίθιναι ὑδρίαι ἓξ κατὰ
2.6 χωροῦσαι ♦ κείμεναι χωροῦσαι
2.8 Καὶ ἤνεγκαν ♦ οἱ δὲ ἤνεγκαν
2.10 τότε ♦ —
2.11 τὴν ἀρχὴν ♦ ἀρχὴν
2.12 Καπερναούμ ♦ Καφαρναοὺμ
2.12 ἀδελφοὶ αὐτοῦ ♦ ἀδελφοὶ [αὐτοῦ]
2.15 ἀνέστρεψεν ♦ ἀνέτρεψεν
2.17 δὲ ♦ —

18 Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ, Τί σημεῖον
δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; 19 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν
αὐτοῖς, Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ
αὐτόν. 20 Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, Τεσσαράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν
ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς
αὐτόν; 21 Ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ.
22 Ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
ὅτι τοῦτο ἔλεγεν· καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ, καὶ τῷ λόγῳ ᾧ
εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

23 Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ Πάσχα, ἐν τῇ ἑορτῇ,
πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ
σημεῖα ἃ ἐποίει. 24 Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἑαυτὸν
αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας, 25 καὶ ὅτι οὐ χρείαν
εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ
ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

3 Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα
αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων· 2 οὗτος ἦλθεν πρὸς ⸀αὐτὸν⸁ τὸν Ἰησοῦν
νυκτός, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ῥαββί, οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ
ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται
ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ᾖ ὁ θεὸς μετ᾽ αὐτοῦ. 3 Ἀπεκρίθη ὁ
Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις
γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
4 Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Νικόδημος, Πῶς δύναται ἄνθρωπος
γεννηθῆναι γέρων ὤν; Μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς
αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; 5 Ἀπεκρίθη
Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ
πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
6 Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σάρξ ἐστιν· καὶ τὸ
γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνεῦμά ἐστιν. 7 Μὴ θαυμάσῃς
ὅτι εἶπόν σοι, Δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. 8 Τὸ πνεῦμα ὅπου
θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ᾽ οὐκ οἶδας πόθεν
ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ
πνεύματος. 9 Ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ, Πῶς

2.18 εἶπον ♦ εἶπαν
2.20 Εἶπον ♦ Εἶπαν
2.20 Τεσσαράκοντα ♦ Τεσσεράκοντα
2.20 ᾠκοδομήθη ♦ οἰκοδομήθη
2.22 ᾧ ♦ ὃν
2.24 ὁ ♦ —
2.24 ἑαυτὸν ♦ αὐτὸν
3.2 ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται ♦ δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα
3.3 ὁ ♦ —
3.4 ὁ ♦ [ὁ]

δύναται ταῦτα γενέσθαι; [10] Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ,
Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραήλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις;
[11] Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ὃ οἴδαμεν λαλοῦμεν, καὶ ὃ
ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν· καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ
λαμβάνετε. [12] Εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς,
ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύσετε; [13] Καὶ οὐδεὶς
ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανόν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς,
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ. [14] Καὶ καθὼς Μωσῆς
ὕψωσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου· [15] ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ᾽
ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

[16] Οὕτως γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν
αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ
ἀπόληται, ἀλλ᾽ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. [17] Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς
τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ᾽ ἵνα
σωθῇ ὁ κόσμος δι᾽ αὐτοῦ. [18] Ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται·
ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα
τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. [19] Αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ
φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι
μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ πονηρὰ αὐτῶν τὰ ἔργα.
[20] Πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων μισεῖ τὸ φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται
πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ. [21] Ὁ δὲ ποιῶν τὴν
ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα,
ὅτι ἐν θεῷ ἐστιν εἰργασμένα.

[22] Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν
Ἰουδαίαν γῆν· καὶ ἐκεῖ διέτριβεν μετ᾽ αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν.
Σαλείμ [23] Ἦν δὲ καὶ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνὼν ἐγγὺς τοῦ ⸢Σαλήμ,⸣
ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ· καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο.
[24] Οὔπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης.
[25] Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ
Ἰουδαίου περὶ καθαρισμοῦ. [26] Καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην
καὶ εἶπον αὐτῷ, Ῥαββί, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ
σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται

3.13 ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ ♦ —
3.14 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
3.15 εἰς αὐτὸν ♦ ἐν αὐτῷ
3.15 μὴ ἀπόληται ἀλλ᾽ ♦ —
3.16 αὐτοῦ ♦ —
3.17 αὐτοῦ εἰς ♦ εἰς
3.19 πονηρὰ αὐτῶν ♦ αὐτῶν πονηρὰ
3.23 Ἰωάννης ♦ ὁ Ἰωάννης
3.23 Σαλήμ ♦ Σαλείμ
3.26 εἶπον ♦ εἶπαν

πρὸς αὐτόν. 27 Ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν, Οὐ δύναται
ἄνθρωπος λαμβάνειν οὐδέν, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ. 28 Αὐτοὶ ὑμεῖς μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον, Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ
χριστός, ἀλλ’ ὅτι Ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. 29 Ὁ
ἔχων τὴν νύμφην, νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ
ἑστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ
νυμφίου· αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. 30 Ἐκεῖνον δεῖ
αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι.

31 Ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν. Ὁ ὢν ἐκ τῆς
γῆς, ἐκ τῆς γῆς ἐστιν, καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν. 32 Καὶ ὃ ἑώρακεν καὶ ἤκουσεν,
τοῦτο μαρτυρεῖ· καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει.
33 Ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν ἐσφράγισεν ὅτι ὁ θεὸς
ἀληθής ἐστιν. 34 Ὃν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεός, τὰ ῥήματα τοῦ
θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα. 35 Ὁ
πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.
36 Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ
υἱῷ, οὐκ ὄψεται ⸀ζωήν,⸀ ἀλλ’ ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ μένει ἐπ’ αὐτόν. τὴν ζωήν

4 Ὡς οὖν ἔγνω ὁ κύριος ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι
Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης
— 2 καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν, ἀλλ’ οἱ μαθηταὶ
αὐτοῦ — 3 ἀφῆκεν τὴν Ἰουδαίαν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν
Γαλιλαίαν. 4 Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας.
5 Ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Συχάρ,
πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν Ἰακὼβ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ·
6 ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. Ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακὼς ἐκ τῆς
ὁδοιπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ. Ὥρα ἦν ὡσεὶ ἕκτη.
7 Ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλῆσαι ὕδωρ· λέγει αὐτῇ ὁ
Ἰησοῦς, Δός μοι πιεῖν. 8 Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν
εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν. 9 Λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ
ἡ Σαμαρεῖτις, Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ’ ἐμοῦ πιεῖν αἰτεῖς,

3.27 οὐδέν ♦ οὐδὲ ἕν
3.28 μαρτυρεῖτε ♦ μοι μαρτυρεῖτε
3.28 Οὐκ ♦ [ὅτι] Οὐκ
3.31 οὐρανοῦ ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν ♦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος [ἐπάνω πάντων ἐστίν]
3.32 Καὶ ὃ ♦ Ὃ
3.34 ὁ θεὸς τὸ ♦ τὸ
4.1 κύριος ♦ Ἰησοῦς
4.3 εἰς ♦ πάλιν εἰς
4.5 Ἰωσὴφ ♦ [τῷ] Ἰωσὴφ
4.6 ὡσεὶ ♦ ὡς
4.7 πιεῖν ♦ πεῖν
4.9 Σαμαρεῖτις ♦ Σαμαρῖτις
4.9 πιεῖν ♦ πεῖν

οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος; — Οὐ γὰρ συγχρῶνται
Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις. 10 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ, Εἰ
ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ, καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι, Δός μοι
πιεῖν, σὺ ἂν ᾔτησας αὐτόν, καὶ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν.
11 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή, Κύριε, οὔτε ἄντλημα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ
ἐστὶν βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; 12 Μὴ σὺ μείζων εἶ
τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ
αὐτοῦ ἔπιεν, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ;
13 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ, Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος
τούτου, διψήσει πάλιν· 14 ὃς δ' ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ
δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα· ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω
αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἁλλομένου εἰς ζωὴν
αἰώνιον. 15 Λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή, Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ
ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ, μηδὲ ἔρχομαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. 16 Λέγει αὐτῇ
ὁ Ἰησοῦς, Ὕπαγε, φώνησον τὸν ἄνδρα σοῦ, καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε.
17 Ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν, Οὐκ ἔχω ἄνδρα. Λέγει αὐτῇ ὁ
Ἰησοῦς, Καλῶς εἶπας ὅτι Ἄνδρα οὐκ ἔχω· 18 πέντε γὰρ ἄνδρας
ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἔστιν σου ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς
εἴρηκας. 19 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή, Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ
σύ. 20 Οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν· καὶ
ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου δεῖ
προσκυνεῖν. 21 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Γύναι, πίστευσόν μοι, ὅτι
ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις
προσκυνήσετε τῷ πατρί. 22 Ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε·
ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν· ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν
Ἰουδαίων ἐστίν. 23 Ἀλλ' ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ
ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσιν τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι
καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς
προσκυνοῦντας αὐτόν. 24 πνεῦμα ὁ θεός· καὶ τοὺς
προσκυνοῦντας αὐτόν, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ
προσκυνεῖν. 25 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή, Οἶδα ὅτι Μεσίας ἔρχεται —

4.9 οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος ♦ γυναικὸς Σαμαρίτιδος οὔσης
4.9 Σαμαρείταις ♦ Σαμαρίταις
4.10 πιεῖν ♦ πεῖν
4.11 ἡ γυνή ♦ [ἡ γυνή]
4.14 διψήσῃ ♦ διψήσει
4.15 ἔρχομαι ♦ διέρχωμαι
4.16 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
4.17 εἶπεν ♦ εἶπεν αὐτῷ
4.20 δεῖ προσκυνεῖν ♦ προσκυνεῖν δεῖ
4.21 Γύναι πίστευσόν μοι ♦ Πίστευέ μοι γύναι
4.23 Ἀλλ' ♦ ἀλλὰ
4.25 Μεσίας ♦ Μεσσίας

ὁ λεγόμενος χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα.
[26] Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι.

[27] Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμασαν
ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι εἶπεν, Τί ζητεῖς; ἤ, Τί
λαλεῖς μετ' αὐτῆς; [28] Ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνή, καὶ
ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις, [29] Δεῦτε,
ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέν μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι οὗτός
ἐστιν ὁ χριστός; [30] Ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἤρχοντο πρὸς
αὐτόν. [31] Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ ἠρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταί, λέγοντες,
Ῥαββί, φάγε. [32] Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν ἣν
ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. [33] Ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους,
Μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; [34] Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐμὸν
βρῶμά ἐστιν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, καὶ
τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. [35] Οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι Ἔτι
τετράμηνός ἐστιν, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; Ἰδού, λέγω ὑμῖν,
ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι
λευκαί εἰσιν πρὸς θερισμὸν ἤδη. [36] Καὶ ὁ θερίζων μισθὸν
λαμβάνει, καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον· ἵνα καὶ ὁ
σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. [37] Ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος
ἐστὶν ὁ ἀληθινός, ὅτι Ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων, καὶ ἄλλος ὁ
θερίζων. [38] Ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς
κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον
αὐτῶν εἰσεληλύθατε.

[39] Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν
τῶν Σαμαρειτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης ὅτι
Εἶπέν μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. [40] Ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ
Σαμαρεῖται, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν
ἐκεῖ δύο ἡμέρας. [41] Καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν
λόγον αὐτοῦ, [42] τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι Οὐκέτι διὰ τὴν σὴν
λαλιὰν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἴδαμεν ὅτι
οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ χριστός.

4.25 πάντα ♦ ἅπαντα
4.27 ἦλθον ♦ ἦλθαν
4.27 ἐθαύμασαν ♦ ἐθαύμαζον
4.31 δὲ ♦ —
4.34 ποιῶ ♦ ποιήσω
4.36 Καὶ ὁ θερίζων μισθὸν ♦ Ὁ θερίζων μισθὸν
4.36 ἵνα καὶ ♦ ἵνα
4.37 ὁ ἀληθινός ♦ ἀληθινὸς
4.39 Σαμαρειτῶν ♦ Σαμαριτῶν
4.39 ὅσα ♦ ἃ
4.40 Σαμαρεῖται ♦ Σαμαρῖται
4.42 ὁ χριστός ♦ —

43 Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 44 Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. 45 Ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες ἃ ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν.

46 Ἦλθεν οὖν πάλιν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ οἶνον. Καὶ ἦν τις βασιλικός, οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καπερναούμ. 47 Οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἥκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθεν πρὸς αὐτόν, καὶ
ἤμελλεν ἠρώτα αὐτὸν ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν· ⌜ἔμελλεν⌝ γὰρ ἀποθνῄσκειν. 48 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν, Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε. 49 Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός, Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου. 50 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πορεύου· ὁ υἱός σου ζῇ. Καὶ ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύετο. 51 Ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἀπήντησαν αὐτῷ, καὶ ἀπήγγειλαν λέγοντες ὅτι Ὁ παῖς σου ζῇ. 52 Ἐπύθετο οὖν παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχεν. Καὶ εἶπον αὐτῷ ὅτι Χθὲς ὥραν ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. 53 Ἔγνω οὖν ὁ πατὴρ ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Ὁ υἱός σου ζῇ· καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. 54 Τοῦτο πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

— 5 Μετὰ ταῦτα ἦν ⌜ἡ⌝ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα.

2 Ἔστιν δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα, ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθεσδά, πέντε στοὰς ἔχουσα. 3 Ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν

4.43 καὶ ἀπῆλθεν ♦ —
4.44 ὁ ♦ —
4.45 ἃ ♦ ὅσα
4.46 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
4.46 Καπερναούμ ♦ Καφαρναούμ
4.47 αὐτὸν ἵνα ♦ ἵνα
4.47 ἔμελλεν ♦ ἤμελλεν
4.50 Καὶ ἐπίστευσεν ♦ Ἐπίστευσεν
4.50 ᾧ ♦ ὃν
4.51 ἀπήντησαν αὐτῷ καὶ ἀπήγγειλαν ♦ ὑπήντησαν αὐτῷ
4.51 σου ♦ αὐτοῦ
4.52 παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν ♦ τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν
4.52 Καὶ εἶπον ♦ εἶπαν οὖν
4.52 Χθὲς ♦ Ἐχθὲς
4.53 ἐν ἐκείνῃ ♦ [ἐν] ἐκείνῃ
4.53 ὅτι Ὁ ♦ Ὁ
4.54 πάλιν ♦ [δὲ] πάλιν
5.1 ἡ ♦ —
5.1 ὁ ♦ —
5.2 Βηθεσδά ♦ Βηθζαθὰ
5.3 πολὺ ♦ —

ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ
ὕδατος κίνησιν. 4 Ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ
κολυμβήθρᾳ, καὶ ἐτάρασσεν τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ
τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος, ὑγιὴς ἐγίνετο, ᾧ δήποτε κατείχετο
νοσήματι. 5 Ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα ⌜ὀκτὼ⌝ ἔτη καὶ ὀκτὼ
ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ. 6 Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον,
καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ, Θέλεις ὑγιὴς
γενέσθαι; 7 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν, Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ
ἔχω ἵνα, ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν·
ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. 8 Λέγει αὐτῷ
ὁ Ἰησοῦς, Ἔγειραι, ἆρον τὸν κράββατόν σου, καὶ περιπάτει.
9 Καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρεν τὸν
κράββατον αὐτοῦ καὶ περιεπάτει. Ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ
τῇ ἡμέρᾳ.

10 Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ, Σάββατόν
ἐστιν· οὐκ ἔξεστίν σοι ἆραι τὸν κράββατον. 11 Ἀπεκρίθη
αὐτοῖς, Ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, Ἆρον τὸν
κράββατόν σου καὶ περιπάτει. 12 Ἠρώτησαν οὖν αὐτόν, Τίς
ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών σοι, Ἆρον τὸν κράββατόν σου καὶ
περιπάτει; 13 Ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς
ἐξένευσεν, ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. 14 Μετὰ ταῦτα εὑρίσκει
αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἴδε ὑγιὴς γέγονας·
μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν ⌜τί σοι⌝ γένηται. 15 Ἀπῆλθεν ὁ σοι τί
ἄνθρωπος, καὶ ἀνήγγειλεν τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ
ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ. 16 Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον τὸν Ἰησοῦν οἱ
Ἰουδαῖοι, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν
σαββάτῳ. 17 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, Ὁ πατήρ μου
ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι. 18 Διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον
ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυεν τὸ
σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγεν τὸν θεόν, ἴσον ἑαυτὸν
ποιῶν τῷ θεῷ.

5.3 ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν ♦ —
5.4 —
5.5 ὀκτὼ ♦ [καὶ] ὀκτὼ
5.5 ἀσθενείᾳ ♦ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ
5.8 Ἔγειραι ♦ Ἔγειρε
5.8 κράββατόν ♦ κράβαττόν
5.9 κράββατον ♦ κράβαττον
5.10 οὐκ ♦ καὶ οὐκ
5.10 κράββατον ♦ κράβαττόν σου
5.11 Ἀπεκρίθη ♦ Ὁ δὲ ἀπεκρίθη
5.11 κράββατόν ♦ κράβαττόν
5.12 οὖν ♦ —
5.12 τὸν κράββατόν σου ♦ —
5.14 τί σοι ♦ σοί τι
5.16 τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι ♦ οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν
5.16 καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι ♦ —
5.17 Ἰησοῦς ♦ [Ἰησοῦς]

19 Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀμὴν ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ οὐδέν, ἐὰν μή
τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα
καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. 20 Ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ τὸν υἱόν, καὶ
πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ· καὶ μείζονα τούτων
δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. 21 Ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ
ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει
ζωοποιεῖ. 22 Οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν
πᾶσαν δέδωκεν τῷ υἱῷ· 23 ἵνα πάντες τιμῶσιν τὸν υἱόν, καθὼς
τιμῶσιν τὸν πατέρα. Ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱόν, οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα
τὸν πέμψαντα αὐτόν. 24 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον
μου ἀκούων, καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με, ἔχει ζωὴν αἰώνιον·
καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου
εἰς τὴν ζωήν. 25 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν
ἐστιν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ,
καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται. 26 Ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν
ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκεν καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ· 27 καὶ
ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ καὶ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου
ἐστίν. 28 Μὴ θαυμάζετε τοῦτο· ὅτι ἔρχεται ὥρα, ἐν ᾗ πάντες οἱ
ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς αὐτοῦ, 29 καὶ
ἐκπορεύσονται, οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς·
οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν κρίσεως.

30 Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω,
κρίνω· καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν· ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα
τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός. 31 Ἐὰν ἐγὼ
μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής.
32 Ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής
ἐστιν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. 33 Ὑμεῖς
ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκεν τῇ ἀληθείᾳ.
34 Ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ
ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. 35 Ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ
καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς
ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. 36 Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω
τοῦ Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα ἃ ἔδωκέν μοι ὁ πατὴρ ἵνα τελειώσω

5.19 εἶπεν ♦ ἔλεγεν
5.25 ἀκούσονται ♦ ἀκούσουσιν
5.25 ζήσονται ♦ ζήσουσιν
5.26 ἔδωκεν καὶ τῷ υἱῷ ♦ καὶ τῷ υἱῷ ἔδωκεν
5.27 καὶ κρίσιν ♦ κρίσιν
5.28 ἀκούσονται ♦ ἀκούσουσιν
5.30 πατρός ♦ —
5.36 ἔδωκέν ♦ δέδωκέν

αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατήρ
με ἀπέσταλκεν. 37 Καὶ ὁ πέμψας με πατήρ, αὐτὸς
μεμαρτύρηκεν περὶ ἐμοῦ. Οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ἀκηκόατε πώποτε,
οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε. 38 Καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε
μένοντα ἐν ὑμῖν, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ
πιστεύετε. 39 Ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν
αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν, καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι
περὶ ἐμοῦ· 40 καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρός με, ἵνα ζωὴν ἔχητε.
41 Δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω· 42 ἀλλ’ ἔγνωκα ὑμᾶς,
ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. 43 Ἐγὼ ἐλήλυθα
ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, καὶ οὐ λαμβάνετέ με· ἐὰν ἄλλος
ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήψεσθε. 44 Πῶς δύνασθε
ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν
δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου θεοῦ οὐ ζητεῖτε; 45 Μὴ δοκεῖτε ὅτι
ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν
ὑμῶν, Μωσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. 46 Εἰ γὰρ ἐπιστεύετε
⸀Μωσῇ,⸃ ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. Μωσεῖ
47 Εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς
ῥήμασιν πιστεύσετε;

6 Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς
Γαλιλαίας, τῆς Τιβεριάδος. 2 Καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος
πολύς, ὅτι ἑώρων αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν
ἀσθενούντων. 3 Ἀνῆλθεν δὲ εἰς τὸ ὄρος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ
ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. 4 Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ Πάσχα, ἡ
ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. 5 Ἐπάρας οὖν ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμούς,
καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτόν, λέγει
πρὸς τὸν Φίλιππον, Πόθεν ἀγοράσομεν ἄρτους, ἵνα φάγωσιν
οὗτοι; 6 Τοῦτο δὲ ἔλεγεν πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί
ἔμελλεν ποιεῖν. 7 Ἀπεκρίθη αὐτῷ Φίλιππος, Διακοσίων
δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος αὐτῶν

5.36 ἐγὼ ποιῶ ♦ ποιῶ
5.37 αὐτὸς ♦ ἐκεῖνος
5.37 ἀκηκόατε πώποτε ♦ πώποτε ἀκηκόατε
5.38 μένοντα ἐν ὑμῖν ♦ ἐν ὑμῖν μένοντα
5.39 Ἐρευνᾶτε ♦ Ἐραυνᾶτε
5.42 ἀλλ’ ♦ ἀλλὰ
5.43 λήψεσθε ♦ λήμψεσθε
5.45 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
5.46 Μωσῇ ♦ Μωϋσεῖ
6.2 Καὶ ἠκολούθει ♦ Ἠκολούθει δὲ
6.2 ἑώρων αὐτοῦ ♦ ἐθεώρουν
6.3 ὁ ♦ —
6.5 ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμούς ♦ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς
6.5 τὸν ♦ —
6.5 ἀγοράσομεν ♦ ἀγοράσωμεν
6.7 Φίλιππος ♦ [ὁ] Φίλιππος
6.7 αὐτῶν βραχύ τι ♦ βραχὺ [τι]

βραχύ τι λάβῃ. [8] Λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,
Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, [9] Ἔστιν παιδάριον ἓν
ὧδε, ὃ ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ
ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους; [10] Εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς, Ποιήσατε
τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. Ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ.
Ἀνέπεσαν ⌜Ἀνέπεσον⌝ οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡσεὶ πεντακισχίλιοι.
[11] Ἔλαβεν δὲ τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς, καὶ εὐχαριστήσας
διέδωκεν τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ἀνακειμένοις·
ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. [12] Ὡς δὲ
ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Συναγάγετε τὰ
περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι ἀπόληται. [13] Συνήγαγον
οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε
ἄρτων τῶν κριθίνων, ἃ ἐπερίσσευσεν τοῖς βεβρωκόσιν. [14] Οἱ
οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν σημεῖον ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγον ὅτι
Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον.
[15] Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἁρπάζειν
αὐτόν, ἵνα ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα, ἀνεχώρησεν εἰς τὸ ὄρος
αὐτὸς μόνος.

[16] Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν
θάλασσαν, [17] καὶ ἐμβάντες εἰς τὸ πλοῖον, ἤρχοντο πέραν τῆς
θαλάσσης εἰς Καπερναούμ. Καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει, καὶ οὐκ
ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς. [18] Ἥ τε θάλασσα ἀνέμου
μεγάλου πνέοντος διηγείρετο. [19] Ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους
εἴκοσι πέντε ἢ τριάκοντα, θεωροῦσιν τὸν Ἰησοῦν
περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου
γινόμενον· καὶ ἐφοβήθησαν. [20] Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, Ἐγώ εἰμι· μὴ
φοβεῖσθε. [21] Ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον· καὶ
εὐθέως τὸ πλοῖον ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπῆγον.

[22] Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης,
ἰδὼν ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἕν ἐκεῖνο εἰς ὃ
ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθεν τοῖς

6.9 ἓν ὧδε ὃ ♦ ὧδε ὃς
6.10 δὲ ὁ ♦ ὁ
6.10 Ἀνέπεσον ♦ Ἀνέπεσαν
6.10 ὡσεὶ ♦ ὡς
6.11 δὲ τοὺς ♦ οὖν τοὺς
6.11 τοῖς μαθηταῖς οἱ δὲ μαθηταὶ ♦ —
6.13 ἐπερίσσευσεν ♦ ἐπερίσσευσαν
6.14 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
6.15 ποιήσωσιν αὐτὸν ♦ ποιήσωσιν
6.15 ἀνεχώρησεν ♦ ἀνεχώρησεν πάλιν
6.17 τὸ ♦ —
6.17 Καπερναούμ ♦ Καφαρναούμ
6.17 οὐκ ♦ οὔπω
6.18 διηγείρετο ♦ διεγείρετο
6.21 τὸ πλοῖον ἐγένετο ♦ ἐγένετο τὸ πλοῖον
6.22 ἰδὼν ♦ εἶδον
6.22 ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ♦ —

μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοιάριον, ἀλλὰ μόνοι οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον — 23 ἄλλα δὲ ἦλθεν πλοιάρια ἐκ
Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον,
εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου — 24 ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι
Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ
εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἦλθον εἰς Καπερναούμ, ζητοῦντες τὸν
Ἰησοῦν. 25 Καὶ εὑρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης, εἶπον
αὐτῷ, Ῥαββί, πότε ὧδε γέγονας; 26 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς
καὶ εἶπεν, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἴδετε
σημεῖα, ἀλλ᾽ ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε.
27 Ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν
βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν, ὁ θεός.
28 Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν, Τί ποιῶμεν, ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα
τοῦ θεοῦ; 29 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτό ἐστιν τὸ
ἔργον τοῦ θεοῦ, ἵνα πιστεύσητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος.
30 Εἶπον οὖν αὐτῷ, Τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ
πιστεύσωμέν σοι; Τί ἐργάζῃ; 31 Οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα
ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθώς ἐστιν γεγραμμένον, Ἄρτον ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. 32 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,
Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ· ἀλλ᾽ ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. 33 Ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ θεοῦ ἐστιν ὁ
καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ.
34 Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν, Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον
τοῦτον. 35 Εἶπεν δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς
ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρός με οὐ μὴ πεινάσῃ· καὶ ὁ πιστεύων εἰς
ἐμὲ οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε. 36 Ἀλλ᾽ εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἑωράκατέ
με, καὶ οὐ πιστεύετε. 37 Πᾶν ὃ δίδωσίν μοι ὁ πατὴρ πρὸς ἐμὲ
ἥξει· καὶ τὸν ἐρχόμενον πρός με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω. 38 Ὅτι
καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν,
ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. 39 Τοῦτο δέ ἐστιν τὸ θέλημα

6.22 πλοιάριον ἀλλὰ ♦ πλοῖον ἀλλὰ
6.23 δὲ ♦ —
6.23 πλοιάρια ♦ πλοιά[ρια]
6.24 πλοῖα ♦ πλοιάρια
6.24 Καπερναούμ ♦ Καφαρναοὺμ
6.29 Ἰησοῦς ♦ [ὁ] Ἰησοῦς
6.29 πιστεύσητε ♦ πιστεύητε
6.32 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
6.35 δὲ ♦ —
6.35 πρός με ♦ πρός ἐμὲ
6.35 διψήσῃ ♦ διψήσει
6.36 με ♦ [με]
6.37 με ♦ ἐμὲ
6.38 ἐκ ♦ ἀπὸ

τοῦ πέμψαντός με πατρός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέν μοι, μὴ ἀπολέσω
αὐτὸν | ἐν τῇ ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀναστήσω ⌜αὐτὸ⌝ ⌜τῇ⌝ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 40 Τοῦτο
δέ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν
υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτόν, ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω
αὐτὸν ἐγὼ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

41 Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν, Ἐγώ
εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. 42 Καὶ ἔλεγον, Οὐχ
οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα
καὶ τὴν μητέρα; Πῶς οὖν λέγει οὗτος ὅτι Ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
καταβέβηκα; 43 Ἀπεκρίθη οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Μὴ
γογγύζετε μετ' ἀλλήλων. 44 Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν
μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με ἑλκύσῃ αὐτόν, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω
αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 45 Ἔστιν γεγραμμένον ἐν τοῖς
προφήταις, Καὶ ἔσονται πάντες διδακτοὶ θεοῦ. Πᾶς οὖν ὁ
ἀκούων παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθών, ἔρχεται πρός με. 46 Οὐχ
ὅτι τὸν πατέρα τις ἑώρακεν, εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ θεοῦ, οὗτος
ἑώρακεν τὸν πατέρα. 47 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς
ἐμέ, ἔχει ζωὴν αἰώνιον. 48 Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. 49 Οἱ
πατέρες ὑμῶν ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἀπέθανον.
50 Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ
αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ. 51 Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου,
ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σάρξ μου
ἐστίν, ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.

52 Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, Πῶς
δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν; 53 Εἶπεν οὖν
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν
σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ
ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. 54 Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων
ἐν τῇ μου τὸ αἷμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ⌜τῇ⌝

6.39 πατρός ♦ —
6.39 τῇ ♦ [ἐν] τῇ
6.40 δέ ♦ γάρ
6.40 πέμψαντός με ♦ πατρός μου
6.40 τῇ ♦ [ἐν] τῇ
6.42 οὖν λέγει οὗτος ♦ νῦν λέγει
6.43 οὖν ὁ ♦ —
6.44 καὶ ἐγὼ ♦ κἀγὼ
6.45 οὖν ὁ ἀκούων ♦ ὁ ἀκούσας
6.45 με ♦ ἐμέ
6.46 τις ἑώρακεν ♦ ἑώρακέν τις
6.47 εἰς ἐμέ ♦ —
6.49 τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ ♦ ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα
6.51 ζήσεται ♦ ζήσει
6.51 ἣν ἐγὼ δώσω ♦ —
6.52 σάρκα ♦ σάρκα [αὐτοῦ]
6.54 καὶ ἐγὼ ♦ κἀγὼ

ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 55 Ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθῶς ἐστιν βρῶσις, καὶ τὸ
αἷμά μου ἀληθῶς ἐστιν πόσις. 56 Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ
πίνων μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ. 57 Καθὼς
ἀπέστειλέν με ὁ ζῶν πατήρ, κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα· καὶ ὁ
τρώγων με, κἀκεῖνος ζήσεται δι' ἐμέ. 58 Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες ὑμῶν τὸ
μάννα, καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον, ⸀ζήσεται⸃ ζήσει
εἰς τὸν αἰῶνα. 59 Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν
Καπερναούμ.

60 Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον,
Σκληρός ἐστιν οὗτος ὁ λόγος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν;
61 Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν περὶ τούτου οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει;
62 Ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου
ἦν τὸ πρότερον; 63 Τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ
ὠφελεῖ οὐδέν· τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, πνεῦμά ἐστιν καὶ
ζωή ἐστιν. 64 Ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἳ οὐ πιστεύουσιν.
Ἤιδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς, τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες,
καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν. 65 Καὶ ἔλεγεν, Διὰ τοῦτο
εἴρηκα ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ᾖ
δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός μου.

66 Ἐκ τούτου πολλοὶ ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ
ὀπίσω, καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. 67 Εἶπεν οὖν ὁ
Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα, Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν;
68 Ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, πρὸς τίνα
ἀπελευσόμεθα; Ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις. 69 Καὶ ἡμεῖς
πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ
θεοῦ τοῦ ζῶντος. 70 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ⸀ὁ Ἰησοῦς,⸃ Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς —
τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην, καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν;

6.55 ἀληθῶς ἐστιν βρῶσις ♦ ἀληθής ἐστιν βρῶσις
6.55 ἀληθῶς ἐστιν πόσις ♦ ἀληθής ἐστιν πόσις
6.57 ζήσεται ♦ ζήσει
6.58 ἐκ τοῦ ♦ ἐξ
6.58 ὑμῶν τὸ μάννα ♦ —
6.58 ζήσεται ♦ ζήσει
6.59 Καπερναούμ ♦ Καφαρναούμ
6.60 εἶπον ♦ εἶπαν
6.60 οὗτος ὁ λόγος ♦ ὁ λόγος οὗτος
6.63 λαλῶ ♦ λελάληκα
6.65 μου ♦ —
6.66 ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ♦ [ἐκ] τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον
6.68 οὖν ♦ —
6.69 χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος ♦ ἅγιος τοῦ θεοῦ

[71] Ἔλεγεν δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτην· οὗτος γὰρ ἔμελλεν αὐτὸν παραδιδόναι, εἷς ὢν ἐκ τῶν δώδεκα.

7 Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. [2] Ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ Σκηνοπηγία. [3] Εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, Μετάβηθι ἐντεῦθεν, καὶ ὕπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσωσιν τὰ ἔργα σου ἃ ποιεῖς. [4] Οὐδεὶς γὰρ ἐν κρυπτῷ τι ποιεῖ, καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. Εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. [5] Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. [6] Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πάρεστιν, ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος. [7] Οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς· ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. [8] Ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην· ἐγὼ οὔπω ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πεπλήρωται. [9] Ταῦτα δὲ εἰπὼν αὐτοῖς, ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

[10] Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτήν, οὐ φανερῶς, ἀλλ᾽ ὡς ἐν κρυπτῷ. [11] Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ ἔλεγον, Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; [12] Καὶ γογγυσμὸς πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν ἐν τοῖς ὄχλοις· οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι Ἀγαθός ἐστιν· ἄλλοι ἔλεγον, Οὔ, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. [13] Οὐδεὶς μέντοι παρρησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.

[14] Ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐδίδασκεν. [15] Καὶ ἐθαύμαζον οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, Πῶς οὗτος γράμματα οἶδεν, μὴ μεμαθηκώς; [16] Ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμή, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με. [17] Ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν,

---

6.71 Ἰσκαριώτην ♦ Ἰσκαριώτου
6.71 αὐτὸν παραδιδόναι ♦ παραδιδόναι αὐτόν
6.71 ὢν ♦ —
7.1 περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα ♦ μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς
7.3 θεωρήσωσιν τὰ ἔργα σου ♦ θεωρήσουσιν σοῦ τὰ ἔργα
7.4 ἐν κρυπτῷ τι ♦ τι ἐν κρυπτῷ
7.8 ταύτην ἐγὼ οὔπω ♦ ἐγὼ οὐκ
7.8 καιρὸς ὁ ἐμὸς ♦ ἐμὸς καιρὸς
7.9 αὐτοῖς ♦ αὐτὸς
7.10 τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτήν ♦ εἰς τὴν ἑορτήν τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη
7.10 ἀλλ᾽ ὡς ♦ ἀλλὰ [ὡς]
7.12 πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν ♦ περὶ αὐτοῦ ἦν πολὺς
7.12 ἄλλοι ♦ ἄλλοι [δὲ]
7.14 ὁ ♦ —
7.15 Καὶ ἐθαύμαζον ♦ Ἐθαύμαζον οὖν
7.16 ὁ ♦ [ὁ]

γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν, ἢ ἐγὼ
ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ λαλῶ. [18] Ὁ ἀφ᾽ ἑαυτοῦ λαλῶν, τὴν δόξαν τὴν
ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος
ἀληθής ἐστιν, καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. [19] Οὐ Μωσῆς
δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον; Τί
με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; [20] Ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος καὶ εἶπεν,
Δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; [21] Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς
καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἓν ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε.
[22] Διὰ τοῦτο Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομήν — οὐχ ὅτι ἐκ
τοῦ Μωσέως ἐστίν, ἀλλ᾽ ἐκ τῶν πατέρων — καὶ ἐν σαββάτῳ
περιτέμνετε ἄνθρωπον. [23] Εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν
σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον
ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; [24] Μὴ κρίνετε κατ᾽ ὄψιν,
ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε.

[25] Ἔλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, Οὐχ οὗτός
ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; [26] Καὶ ἴδε παρρησίᾳ λαλεῖ, καὶ
οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν. Μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι
οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ χριστός; [27] Ἀλλὰ τοῦτον οἴδαμεν πόθεν
ἐστίν· ὁ δὲ χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν.
[28] Ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων,
Κἀμὲ οἴδατε, καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ οὐκ
ἐλήλυθα, ἀλλ᾽ ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ
οἴδατε. [29] Ἐγὼ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ᾽ αὐτοῦ εἰμι, κἀκεῖνός με
ἀπέστειλεν. [30] Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι. Καὶ οὐδεὶς
ἐπέβαλεν ἐπ᾽ αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.
[31] Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, καὶ ἔλεγον ὅτι
Ὁ χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μήτι πλείονα σημεῖα τούτων ποιήσει ὧν
οὗτος ἐποίησεν; [32] Ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου
γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα· καὶ ἀπέστειλαν ὑπηρέτας οἱ
Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. [33] Εἶπεν οὖν ὁ
Ἰησοῦς, Ἔτι μικρὸν χρόνον μεθ᾽ ὑμῶν εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς

7.19 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
7.20 καὶ εἶπεν ♦ —
7.22 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
7.22 Μωσέως ♦ Μωϋσέως
7.23 Μωσέως ♦ Μωϋσέως
7.24 κρίνατε ♦ κρίνετε
7.26 ἀληθῶς ὁ ♦ ὁ
7.31 Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου ♦ Ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ
7.31 ὅτι ♦ —
7.31 μήτι ♦ μὴ
7.31 τούτων ♦ —
7.32 ὑπηρέτας οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ♦ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ὑπηρέτας
7.33 μικρὸν χρόνον ♦ χρόνον μικρὸν

τὸν πέμψαντά με. 34 Ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὑρήσετε· καὶ ὅπου
εἰμὶ ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. 35 Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι
πρὸς ἑαυτούς, Ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι ὅτι ἡμεῖς οὐχ
εὑρήσομεν αὐτόν; Μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει
πορεύεσθαι, καὶ διδάσκειν τοὺς Ἕλληνας; 36 Τίς ἐστιν οὗτος ὁ
λόγος ὃν εἶπεν, Ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὑρήσετε· καὶ ὅπου εἰμὶ
ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

37 Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς εἱστήκει ὁ
Ἰησοῦς καὶ ἔκραξεν, λέγων, Ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με
καὶ πινέτω. 38 Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή,
ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος.
ὃ 39 Τοῦτο δὲ εἶπεν περὶ τοῦ πνεύματος ⸢οὗ⸣ ἔμελλον λαμβάνειν
οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν· οὔπω γὰρ ἦν πνεῦμα ἅγιον, ὅτι
Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη. 40 Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου
ἀκούσαντες τὸν λόγον ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης.
41 Ἄλλοι ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν ὁ χριστός. Ἄλλοι ἔλεγον, Μὴ γὰρ
ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ χριστὸς ἔρχεται; 42 Οὐχὶ ἡ γραφὴ εἶπεν ὅτι
ἐκ τοῦ σπέρματος Δαυίδ, καὶ ἀπὸ Βηθλεέμ, τῆς κώμης ὅπου ἦν
Δαυίδ, ὁ χριστὸς ἔρχεται; 43 Σχίσμα οὖν ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο δι᾽
αὐτόν. 44 Τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ᾽ οὐδεὶς
ἐπέβαλεν ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας.

45 Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ
Φαρισαίους· καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι, Διὰ τί οὐκ ἠγάγετε
αὐτόν; 46 Ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται, Οὐδέποτε οὕτως
ἐλάλησεν ἄνθρωπος, ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος. 47 Ἀπεκρίθησαν
οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι, Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; 48 Μή τις
ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν, ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων;
49 Ἀλλ᾽ ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον ἐπικατάρατοί
εἰσιν. 50 Λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς — ὁ ἐλθὼν νυκτὸς πρὸς
αὐτόν, εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν — 51 Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν

7.34 εὑρήσετε ♦ εὑρήσετέ [με]
7.36 οὗτος ὁ λόγος ♦ ὁ λόγος οὗτος
7.36 εὑρήσετε ♦ εὑρήσετέ [με]
7.39 οὗ ♦ ὃ
7.39 πιστεύοντες ♦ πιστεύσαντες
7.39 ἅγιον ♦ —
7.40 Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου ♦ Ἐκ τοῦ ὄχλου οὖν
7.40 τὸν λόγον ♦ τῶν λόγων τούτων
7.41 χριστός Ἄλλοι ♦ χριστός Οἱ δὲ
7.42 Οὐχὶ ♦ οὐχ
7.42 ὁ χριστὸς ἔρχεται ♦ ἔρχεται ὁ χριστός
7.43 ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο ♦ ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ
7.46 οὕτως ἐλάλησεν ♦ ἐλάλησεν οὕτως
7.46 ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος ♦ —
7.49 Ἀλλ᾽ ♦ ἀλλὰ
7.49 ἐπικατάρατοί ♦ ἐπάρατοί
7.50 νυκτὸς πρὸς αὐτόν ♦ πρὸς αὐτὸν [τὸ] πρότερον

ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ’ αὐτοῦ πρότερον καὶ γνῷ τί
ποιεῖ; 52 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς
Γαλιλαίας εἶ; Ἐρεύνησον καὶ ἴδε ὅτι προφήτης ἐκ τῆς
Γαλιλαίας οὐκ ἐγηγέρται. 53 Καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς
8 τὸν οἶκον αὐτοῦ· 1 Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν
Ἐλαιῶν.

2 Ὄρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς
ἤρχετο· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. 3 Ἄγουσιν δὲ οἱ
γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν γυναῖκα ἐν μοιχείᾳ
καταλήφθεισαν· καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ, 4 λέγουσιν
αὐτῷ, πειράζοντες, Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατελήφθη ἐπ’
⌜αὐτοφόρῳ⌝ μοιχευομένη. 5 Ἐν δὲ τῷ νόμῳ ⌜Μωσῆς⌝ ἡμῖν αὐτοφώρῳ | Μωϋσῆς
ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι· σὺ οὖν τί λέγεις;
6 Τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχωσιν κατηγορεῖν
αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ⌜ἔγραφεν⌝ εἰς κατέγραφεν
τὴν γῆν, μὴ προσποιούμενος. 7 Ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες
αὐτόν, ἀνακύψας εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν,
⌜πρῶτον⌝ ἐπ’ αὐτὴν ⌜τὸν⌝ λίθον ⌜βαλέτω.⌝ πρῶτος | — | βαλλέτω

---

53 Καὶ ἀπῆλθεν ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· 1 καὶ ὁ Ἰησοῦς
ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. 2 Ὄρθρου δὲ πάλιν ⌜βαθέος⌝ βαθέως
ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ
καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. 3 Ἄγουσιν δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ
Φαρισαῖοι ⌜πρὸς αὐτὸν⌝ γυναῖκα ἐπὶ μοιχείᾳ κατειλημμένην, καὶ —
στήσαντες αὐτὴν ἐν τῷ μέσῳ, 4 εἶπον αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταύτην
εὕρομεν ἐπ’ ⌜αὐτοφώρῳ⌝ μοιχευομένην. 5 Ἐν δὲ τῷ νόμῳ ἡμῶν αὐτοφόρῳ
⌜Μωϋσῆς⌝ ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθάζειν· σὺ οὖν τί λέγεις ⌜περὶ Μωσῆς | —
αὐτῆς;⌝ 6 Τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχωσιν
κατηγορίαν κατ’ αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ
ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. 7 Ὡς δὲ ἐπέμενον ἐπερωτῶντες αὐτόν,
ἀναβλέψας εἶπεν αὐτοῖς, Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν, πρῶτος λίθον
βαλέτω ἐπ’ αὐτήν.

7.51 παρ’ αὐτοῦ πρότερον ♦ πρῶτον παρ’ αὐτοῦ
7.52 εἶπον ♦ εἶπαν
7.52 Ἐρεύνησον ♦ ἐραύνησον
7.52 προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας ♦ ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης
7.52 ἐγηγέρται ♦ ἐγείρεται
7.53 Καὶ ♦ [[Καὶ
7.53 ἐπορεύθη ♦ ἐπορεύθησαν
8.2 ἤρχετο ♦ ἤρχετο πρὸς αὐτόν
8.3 πρὸς αὐτὸν ♦ —
8.3 ἐν μοιχείᾳ ♦ ἐπὶ μοιχείᾳ
8.3 καταλήφθεισαν ♦ κατειλημμένην
8.4 πειράζοντες ♦ —
8.4 κατελήφθη ♦ κατείληπται
8.4 αὐτοφόρῳ ♦ αὐτοφώρῳ
8.5 Μωσῆς ἡμῖν ♦ ἡμῖν Μωϋσῆς
8.5 λιθοβολεῖσθαι ♦ λιθάζειν
8.6 ἔγραφεν ♦ κατέγραφεν
8.6 μὴ προσποιούμενος ♦ —
8.7 ἀνακύψας εἶπεν πρὸς αὐτούς ♦ ἀνέκυψεν καὶ εἶπεν αὐτοῖς
8.7 πρῶτον ♦ πρῶτος
8.7 τὸν λίθον βαλέτω ♦ βαλέτω λίθον

8 Καὶ πάλιν κάτω κύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. 9 Οἱ δέ,
ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, ἐξήρχοντο
εἷς καθ’ εἷς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ κατελείφθη
μόνος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ οὖσα. 10 Ἀνακύψας δὲ ὁ
Ἰησοῦς, καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικός, εἶπεν
αὐτῇ, Ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου; Οὐδείς σε
κατέκρινεν; 11 Ἡ δὲ εἶπεν, Οὐδείς, κύριε. Εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς,
Οὐδὲ ἐγώ σε κρίνω· πορεύου καὶ μηκέτι ἁμάρτανε.

12 Πάλιν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν λέγων, Ἐγώ εἰμι τὸ
φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ
σκοτίᾳ, ἀλλ’ ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς. 13 Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ
Φαρισαῖοι, Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ
ἔστιν ἀληθής. 14 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Κἂν ἐγὼ
μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου· ὅτι οἶδα
πόθεν ἦλθον, καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν
ἔρχομαι, καὶ ποῦ ὑπάγω. 15 Ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε· ἐγὼ
οὐ κρίνω οὐδένα. 16 Καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ
ἀληθής ἐστιν· ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ’ ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με
πατήρ. 17 Καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται ὅτι δύο
ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστιν. 18 Ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν
περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ.
19 Ἔλεγον οὖν αὐτῷ, Ποῦ ἐστιν ὁ πατήρ σου; Ἀπεκρίθη
Ἰησοῦς, Οὔτε ἐμὲ οἴδατε, οὔτε τὸν πατέρα μου· εἰ ἐμὲ ᾔδειτε,
καὶ τὸν πατέρα μου ᾔδειτε ἄν.

καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι ἐξήρχοντο — *ὁ Ἰησοῦς μόνος* — *εἰσιν οἱ κατήγοροί σου* — *ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ*

8 Καὶ πάλιν κάτω κύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. 9 Οἱ δὲ, ἀκούσαντες,
⸢ἐξήρχοντο⸣ εἷς καθ’ εἷς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν
ἐσχάτων· καὶ κατελείφθη ⸢μόνος ὁ Ἰησοῦς,⸣ καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ
οὖσα. 10 Ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶδεν αὐτὴν καὶ εἶπεν, Γύναι, ποῦ
⸢εἰσιν;⸣ Οὐδείς σε κατέκρινεν; 11 Ἡ δὲ εἶπεν, Οὐδείς, κύριε. Εἶπεν δὲ
αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ ἐγώ σε κατακρίνω· πορεύου ⸢καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν⸣
μηκέτι ἁμάρτανε.

8.8 κάτω κύψας ♦ κατακύψας
8.9 καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι ♦ —
8.9 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
8.10 καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικός ♦ —
8.10 αὐτῇ ♦ αὐτῇ Γύναι
8.10 ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου ♦ —
8.11 κρίνω ♦ κατακρίνω
8.11 καὶ ♦ [καὶ] ἀπὸ τοῦ νῦν
8.11 ἁμάρτανε ♦ ἁμάρτανε]]
8.12 ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν ♦ ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς
8.14 ἔρχομαι καὶ ♦ ἔρχομαι ἢ
8.16 ἀληθής ♦ ἀληθινή
8.19 ᾔδειτε ἄν ♦ ἂν ᾔδειτε

20 Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ,
διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν, ὅτι οὔπω
ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

21 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ ὑπάγω, καὶ
ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ
ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. 22 Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι,
Μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτόν, ὅτι λέγει, Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ
δύνασθε ἐλθεῖν; 23 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ,
ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστέ, ἐγὼ οὐκ
εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. 24 Εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε
ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι,
ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. 25 Ἔλεγον οὖν αὐτῷ, Σὺ
τίς εἶ; Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Τὴν ἀρχὴν ὅ τι καὶ λαλῶ
ὑμῖν. 26 Πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ᾽ ὁ
πέμψας με ἀληθής ἐστιν, κἀγὼ ἃ ἤκουσα παρ᾽ αὐτοῦ, ταῦτα
λὲγω εἰς τὸν κόσμον. 27 Οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς
ἔλεγεν. 28 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν
τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ
ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέν με ὁ πατήρ μου, ταῦτα
λαλῶ· 29 καὶ ὁ πέμψας με μετ᾽ ἐμοῦ ἐστιν· οὐκ ἀφῆκέν με μόνον
ὁ πατήρ, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε. 30 Ταῦτα αὐτοῦ
λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

31 Ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ
Ἰουδαίους, Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς
μαθηταί μου ἐστέ· 32 καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ
ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. 33 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Σπέρμα
Ἀβραάμ ἐσμεν, καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ
λέγεις ὅτι Ἐλεύθεροι γενήσεσθε; 34 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ
Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν
δοῦλός ἐστιν τῆς ἁμαρτίας. 35 Ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ
εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. 36 Ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς
ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. 37 Οἶδα ὅτι σπέρμα
Ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς

8.20 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
8.21 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
8.23 εἶπεν ♦ ἔλεγεν
8.23 τοῦ κόσμου τούτου ἐστέ ♦ τούτου τοῦ κόσμου ἐστέ
8.25 Καὶ εἶπεν ♦ Εἶπεν
8.26 λὲγω ♦ λαλῶ
8.28 αὐτοῖς ♦ [αὐτοῖς]
8.28 μου ♦ —
8.29 ὁ πατήρ ♦ —
8.33 αὐτῷ ♦ πρὸς αὐτόν

οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. 38 Ἐγὼ ὃ ἑώρακα παρὰ τῷ πατρί μου, λαλῶ·
καὶ ὑμεῖς οὖν ὃ ἑωράκατε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν, ποιεῖτε.
39 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, Ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστιν.
Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραὰμ ἦτε, τὰ ἔργα τοῦ
ἐποιεῖτε ἄν Ἀβραὰμ ⸂ἐποιεῖτε.⸃ 40 Νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ἄνθρωπον
ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ θεοῦ·
τοῦτο Ἀβραὰμ οὐκ ἐποίησεν. 41 Ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ
πατρὸς ὑμῶν. Εἶπον οὖν αὐτῷ, Ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ
γεγεννήμεθα· ἕνα πατέρα ἔχομεν, τὸν θεόν. 42 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς
ὁ Ἰησοῦς, Εἰ ὁ θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ
τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἥκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα,
ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν. 43 Διὰ τί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ
γινώσκετε; Ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν.
44 Ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστέ, καὶ τὰς ἐπιθυμίας
τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. Ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν
ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐχ ἕστηκεν, ὅτι οὐκ ἔστιν
ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. Ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ·
ὅτι ψεύστης ἐστὶν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. 45 Ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν
ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετέ μοι. 46 Τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ
ἁμαρτίας; Εἰ δὲ ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί ὑμεῖς οὐ πιστεύετέ μοι;
47 Ὁ ὢν ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο
ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστέ. 48 Ἀπεκρίθησαν
οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ, Οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς ὅτι
Σαμαρείτης εἶ σύ, καὶ δαιμόνιον ἔχεις; 49 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς,
Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς
ἀτιμάζετέ με. 50 Ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν
καὶ κρίνων. 51 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν λόγον τὸν
ἐμὸν τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. 52 Εἶπον
οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις.
Ἀβραὰμ ἀπέθανεν καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις, Ἐάν τις τὸν
λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσηται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα.
53 Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅστις ἀπέθανεν;

8.38 Ἐγὼ ὃ ♦ Ἃ ἐγὼ
8.38 μου ♦ —
8.38 ὃ ἑωράκατε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν ♦ ἃ ἠκούσατε παρὰ τοῦ πατρὸς
8.39 εἶπον ♦ εἶπαν
8.39 ἦτε ♦ ἐστε
8.41 Εἶπον οὖν ♦ εἶπαν [οὖν]
8.42 οὖν ♦ —
8.44 οὐχ ἕστηκεν ♦ οὐκ ἔστηκεν
8.46 δὲ ♦ —
8.48 οὖν ♦ —
8.48 εἶπον ♦ εἶπαν
8.48 Σαμαρείτης ♦ Σαμαρίτης
8.51 λόγον τὸν ἐμὸν ♦ ἐμὸν λόγον
8.52 οὖν ♦ [οὖν]

Καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον· τίνα σεαυτὸν σὺ ποιεῖς;
54 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Ἐὰν ἐγὼ δοξάζω ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου
οὐδέν ἐστιν· ἔστιν ὁ πατήρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε
ὅτι θεὸς ἡμῶν ἐστιν, 55 καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν· ἐγὼ δὲ οἶδα
αὐτόν, καὶ ἐὰν εἴπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῶν,
ψεύστης· ἀλλ’ οἶδα αὐτόν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ.
56 Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν
ἐμήν, καὶ εἶδεν καὶ ἐχάρη. 57 Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς
αὐτόν, Πεντήκοντα ἔτη οὔπω ἔχεις, καὶ Ἀβραὰμ ἑώρακας;
58 Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ
γενέσθαι, ἐγὼ εἰμι. 59 Ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ’
αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, διελθὼν
διὰ μέσου αὐτῶν· καὶ παρῆγεν οὕτως.

9 Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. 2 Καὶ
ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες, Ῥαββί, τίς
ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ;
3 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Οὔτε οὗτος ἥμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ·
ἀλλ’ ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ. 4 Ἐμὲ δεῖ
ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως ἡμέρα ἐστίν·
ἔρχεται νύξ, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. 5 Ὅταν ἐν τῷ
κόσμῳ ὦ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. 6 Ταῦτα εἰπών, ἔπτυσεν χαμαί,
καὶ ἐποίησεν πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισεν τὸν πηλὸν
ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, 7 καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὕπαγε
νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ — ὃ ἑρμηνεύεται,
Ἀπεσταλμένος. Ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθεν βλέπων.
8 Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι
τυφλὸς ἦν, ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ
προσαιτῶν; 9 Ἄλλοι ἔλεγον ὅτι Οὗτός ἐστιν· ἄλλοι δὲ ὅτι
Ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν. Ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι Ἐγώ εἰμι. 10 Ἔλεγον
οὖν αὐτῷ, Πῶς ⸀ἀνεῴχθησάν⸀ σου οἱ ὀφθαλμοί; 11 Ἀπεκρίθη ἠνεῴχθησάν
ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, Ἄνθρωπος λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν

8.53 σὺ ποιεῖς ♦ ποιεῖς
8.54 δοξάζω ♦ δοξάσω
8.55 καὶ ἐὰν ♦ κἂν
8.55 ὑμῶν ♦ ὑμῖν
8.55 ἀλλ’ ♦ ἀλλὰ
8.58 ὁ ♦ —
8.59 διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν καὶ παρῆγεν οὕτως ♦ —
9.4 Ἐμὲ ♦ Ἡμᾶς
9.6 τὸν ♦ αὐτοῦ τὸν
9.6 τοῦ τυφλοῦ ♦ —
9.8 τυφλὸς ♦ προσαίτης
9.9 δὲ ὅτι ♦ ἔλεγον Οὐχὶ ἀλλὰ
9.10 ἀνεῴχθησάν ♦ [οὖν] ἠνεῴχθησάν
9.11 καὶ εἶπεν Ἄνθρωπος ♦ Ὁ ἄνθρωπος ὁ

ἐποίησεν, καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ εἶπέν μοι,
Ὕπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ, καὶ νίψαι. Ἀπελθὼν
δὲ καὶ νιψάμενος, ἀνέβλεψα. 12 Εἶπον οὖν αὐτῷ, Ποῦ ἐστιν
ἐκεῖνος; Λέγει, Οὐκ οἶδα.

13 Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τόν ποτε τυφλόν.
14 Ἦν δὲ σάββατον ὅτε τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ
ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. 15 Πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν
καὶ οἱ Φαρισαῖοι, πῶς ἀνέβλεψεν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Πηλὸν
ἐπέθηκέν μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω.
16 Ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές, Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ
ἔστιν παρὰ τοῦ θεοῦ, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. Ἄλλοι ἔλεγον,
Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν;
Καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. 17 Λέγουσιν τῷ τυφλῷ πάλιν, Σὺ τί
λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἤνοιξεν σου τοὺς ὀφθαλμούς; Ὁ δὲ εἶπεν
ὅτι Προφήτης ἐστίν. 18 Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ
αὐτοῦ, ὅτι τυφλὸς ἦν καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς
γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος, 19 καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς
λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς
ἐγεννήθη; Πῶς οὖν ἄρτι βλέπει; 20 Ἀπεκρίθησαν δὲ αὐτοῖς οἱ
γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπον, Οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν,
καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη· 21 πῶς δὲ νῦν βλέπει, οὐκ οἴδαμεν· ἢ
τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς, ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν· αὐτὸς
ἡλικίαν ἔχει· αὐτὸν ἐρωτήσατε, αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ λαλήσει.
22 Ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους·
ἤδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα ἐάν τις αὐτὸν
ὁμολογήσῃ χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. 23 Διὰ τοῦτο οἱ
γονεῖς αὐτοῦ εἶπον ὅτι Ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε.
24 Ἐφώνησαν οὖν ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον ὃς ἦν τυφλός, καὶ
εἶπον αὐτῷ, Δὸς δόξαν τῷ θεῷ· ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος

9.11 μοι ♦ μοι ὅτι
9.11 τὴν κολυμβήθραν τοῦ ♦ τὸν
9.11 δὲ ♦ οὖν
9.12 Εἶπον οὖν ♦ καὶ εἶπαν
9.14 ὅτε ♦ ἐν ᾗ ἡμέρᾳ
9.16 Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστιν παρὰ τοῦ θεοῦ ♦ Οὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ θεοῦ ὁ ἄνθρωπος
9.16 Ἄλλοι ♦ ἄλλοι [δὲ]
9.17 τῷ ♦ οὖν τῷ
9.17 Σὺ τί ♦ Τί σὺ
9.17 ἤνοιξεν ♦ ἠνέῳξέν
9.18 τυφλὸς ἦν ♦ ἦν τυφλὸς
9.19 ἄρτι βλέπει ♦ βλέπει ἄρτι
9.20 δὲ αὐτοῖς ♦ οὖν
9.20 εἶπον ♦ εἶπαν
9.21 αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει αὐτὸν ἐρωτήσατε ♦ αὐτὸν ἐρωτήσατε ἡλικίαν ἔχει
9.22 εἶπον ♦ εἶπαν
9.23 εἶπον ♦ εἶπαν
9.23 ἐρωτήσατε ♦ ἐπερωτήσατε
9.24 ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον ♦ τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου
9.24 εἶπον ♦ εἶπαν
9.24 ὁ ἄνθρωπος οὗτος ♦ οὗτος ὁ ἄνθρωπος

οὗτος ἁμαρτωλός ἐστιν. 25 Ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, Εἰ
ἁμαρτωλός ἐστιν, οὐκ οἶδα· ἓν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὤν, ἄρτι
βλέπω. 26 Εἶπον δὲ αὐτῷ πάλιν, Τί ἐποίησέν σοι; Πῶς ἤνοιξέν
σου τοὺς ὀφθαλμούς; 27 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς, Εἶπον ὑμῖν ἤδη, καὶ
οὐκ ἠκούσατε. Τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε
αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; 28 Ἐλοιδόρησαν αὐτόν, καὶ εἶπον, Σὺ
εἶ μαθητὴς ἐκείνου· ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωσέως ἐσμὲν μαθηταί.
29 Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι Μωσῃ λελάληκεν ὁ θεός· τοῦτον δὲ οὐκ
οἴδαμεν πόθεν ἐστίν. 30 Ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς,
Ἐν γὰρ τούτῳ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν
ἐστίν, καὶ ἀνέῳξέν μου τοὺς ὀφθαλμούς. 31 Οἴδαμεν δὲ ὅτι
ἁμαρτωλῶν ὁ θεὸς οὐκ ἀκούει· ἀλλ᾽ ἐάν τις θεοσεβὴς ᾖ, καὶ τὸ
θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει. 32 Ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ
ἠκούσθη ὅτι ἤνοιξέν τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου.
33 Εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν.
34 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, Ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης
ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; Καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω.

35 Ἤκουσεν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω· καὶ εὑρὼν
αὐτόν, εἶπεν αὐτῷ, Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ;
36 Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, Καὶ τίς ἐστιν, κύριε, ἵνα
πιστεύσω εἰς αὐτόν; 37 Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Καὶ ἑώρακας
αὐτόν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν. 38 Ὁ δὲ ἔφη,
Πιστεύω, κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. 39 Καὶ εἶπεν ὁ
Ἰησοῦς, Εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ
βλέποντες βλέπωσιν, καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται. 40 Καὶ
ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ ὄντες μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ
εἶπον αὐτῷ, Μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοί ἐσμεν; 41 Εἶπεν αὐτοῖς ὁ
Ἰησοῦς, Εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἴχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε
ὅτι Βλέπομεν· ἡ οὖν ἁμαρτία ὑμῶν μένει.

9.25 καὶ εἶπεν ♦ —
9.26 δὲ αὐτῷ πάλιν ♦ οὖν αὐτῷ
9.28 Ἐλοιδόρησαν ♦ Καὶ ἐλοιδόρησαν
9.28 εἶ μαθητὴς ♦ μαθητὴς εἶ
9.28 Μωσέως ♦ Μωϋσέως
9.29 Μωσῃ ♦ Μωϋσεῖ
9.30 γὰρ τούτῳ ♦ τούτῳ γὰρ τὸ
9.30 ἀνέῳξέν ♦ ἤνοιξέν
9.31 δὲ ♦ —
9.32 ἤνοιξέν ♦ ἠνέῳξέν
9.34 εἶπον ♦ εἶπαν
9.35 ὁ ♦ —
9.35 αὐτῷ ♦ —
9.35 θεοῦ ♦ ἀνθρώπου
9.37 δὲ ♦ —
9.40 Καὶ ἤκουσαν ♦ Ἤκουσαν
9.40 ὄντες μετ᾽ αὐτοῦ ♦ μετ᾽ αὐτοῦ ὄντες
9.41 οὖν ♦ —

10 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς
θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων
ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶν καὶ λῃστής. 2 Ὁ δὲ
εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας ποιμήν ἐστιν τῶν προβάτων.
3 Τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ
ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα καλεῖ κατ’ ὄνομα, καὶ ἐξάγει
αὐτά. 4 Καὶ ὅταν τὰ ἴδια πρόβατα ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν
πορεύεται· καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἴδασιν τὴν
φωνὴν αὐτοῦ. 5 Ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσωσιν, ἀλλὰ
φεύξονται ἀπ’ αὐτοῦ· ὅτι οὐκ οἴδασιν τῶν ἀλλοτρίων τὴν
φωνήν. 6 Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι
δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἃ ἐλάλει αὐτοῖς.

7 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν
ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. 8 Πάντες ὅσοι ἦλθον
κλέπται εἰσὶν καὶ λῃσταί· ἀλλ’ οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ
πρόβατα. 9 Ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· δι’ ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ,
σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν
εὑρήσει. 10 Ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ
καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσιν, καὶ περισσὸν
ἔχωσιν. 11 Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων. 12 Ὁ μισθωτὸς δέ,
καὶ οὐκ ὢν ποιμήν, οὗ οὐκ εἰσιν τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν
λύκον ἐρχόμενον, καὶ ἀφίησιν τὰ πρόβατα, καὶ φεύγει· καὶ ὁ
λύκος ἁρπάζει αὐτά, καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα. 13 Ὁ δὲ
μισθωτὸς φεύγει, ὅτι μισθωτός ἐστιν, καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ
τῶν προβάτων. 14 Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ
ἐμά, καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν. 15 Καθὼς γινώσκει με ὁ
πατήρ, κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα· καὶ τὴν ψυχήν μου τίθημι
ὑπὲρ τῶν προβάτων. 16 Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ
τῆς αὐλῆς ταύτης· κἀκεῖνά με δεῖ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου
ἀκούσουσιν· καὶ γενήσεται μία ποίμνη, εἷς ποιμήν. 17 Διὰ

10.3 καλεῖ ♦ φωνεῖ
10.4 Καὶ ὅταν ♦ Ὅταν
10.4 πρόβατα ἐκβάλῃ ♦ πάντα ἐκβάλῃ
10.5 ἀκολουθήσωσιν ♦ ἀκολουθήσουσιν
10.7 αὐτοῖς ♦ —
10.8 ἦλθον ♦ ἦλθον [πρὸ ἐμοῦ]
10.12 δέ ♦ —
10.12 εἰσιν ♦ ἔστιν
10.12 σκορπίζει τὰ πρόβατα ♦ σκορπίζει
10.13 Ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει ♦ —
10.14 γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν ♦ γινώσκουσίν με τὰ ἐμά
10.16 με δεῖ ♦ δεῖ με
10.16 γενήσεται ♦ γενήσονται

τοῦτο ὁ πατήρ με ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχήν μου, ἵνα
πάλιν λάβω αὐτήν. 18 Οὐδεὶς αἴρει αὐτὴν ἀπ᾽ ἐμοῦ, ἀλλ᾽ ἐγὼ
τίθημι αὐτὴν ἀπ᾽ ἐμαυτοῦ. Ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ
ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. Ταύτην τὴν ἐντολὴν
ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου.

19 Σχίσμα οὖν πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς
λόγους τούτους. 20 Ἔλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, Δαιμόνιον ἔχει
καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; 21 Ἄλλοι ἔλεγον, Ταῦτα τὰ
ῥήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον δύναται
τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοίγειν;

22 Ἐγένετο δὲ τὰ Ἐγκαίνια ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ χειμὼν
ἦν· 23 καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ
Σολομῶνος. 24 Ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἔλεγον
αὐτῷ, Ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; Εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός,
εἰπὲ ἡμῖν παρρησίᾳ. 25 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἶπον ὑμῖν,
καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός
μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ· 26 ἀλλ᾽ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· οὐ
γάρ ἐστε ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν, καθὼς εἶπον ὑμῖν. 27 Τὰ
πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει, κἀγὼ γινώσκω αὐτά,
καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι· 28 κἀγὼ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς·
καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἁρπάσει τις αὐτὰ
ἐκ τῆς χειρός μου. 29 Ὁ πατήρ μου ὃς δέδωκέν μοι, μείζων
πάντων ἐστίν· καὶ οὐδεὶς δύναται ἁρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ
πατρός μου. 30 Ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἕν ἐσμεν. 31 Ἐβάστασαν οὖν
πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. 32 Ἀπεκρίθη
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πολλὰ καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρός
μου· διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον λιθάζετέ με; 33 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ
οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε,
ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς
σεαυτὸν θεόν. 34 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ ἔστιν

10.17 ὁ πατήρ με ♦ με ὁ πατὴρ
10.19 οὖν ♦ —
10.21 ἀνοίγειν ♦ ἀνοῖξαι
10.22 δὲ ♦ τότε
10.22 Ἱεροσολύμοις καὶ ♦ τοῖς Ἱεροσολύμοις
10.23 Σολομῶνος ♦ τοῦ Σολομῶνος
10.26 ἀλλ᾽ ♦ ἀλλὰ
10.26 οὐ γάρ ♦ ὅτι οὐκ
10.26 καθὼς εἶπον ὑμῖν ♦ —
10.27 ἀκούει ♦ ἀκούουσιν
10.28 ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς ♦ δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον
10.29 ὃς δέδωκέν μοι μείζων πάντων ♦ ὃ δέδωκέν μοι πάντων μεῖζόν
10.29 πατρός μου ♦ πατρός
10.31 οὖν ♦ —
10.32 καλὰ ἔργα ♦ ἔργα καλὰ
10.32 μου ♦ —
10.32 λιθάζετέ με ♦ ἐμὲ λιθάζετε
10.33 λέγοντες ♦ —
10.34 ὁ ♦ [ὁ]

γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν, Ἐγὼ εἶπα, Θεοί ἐστε; 35 Εἰ
ἐκείνους εἶπεν θεούς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐγένετο — καὶ
οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή — 36 ὃν ὁ πατὴρ ἡγίασεν καὶ
ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε ὅτι Βλασφημεῖς, ὅτι
εἶπον, Υἱὸς τοῦ θεοῦ εἰμι; 37 Εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου,
μὴ πιστεύετέ μοι· 38 εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς
ἔργοις πιστεύσατε· ἵνα γνῶτε καὶ πιστεύσητε ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ
— πατήρ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ. 39 Ἐζήτουν ⸢οὖν⸣ πάλιν αὐτὸν πιάσαι·
καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

40 Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὸν τόπον
ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ. 41 Καὶ
πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν, καὶ ἔλεγον ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον
ἐποίησεν οὐδέν· πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου,
ἀληθῆ ἦν. 42 Καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν.

11 Ἦν δέ τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς
κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. 2 Ἦν
δὲ Μαρία ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρῳ, καὶ ἐκμάξασα τοὺς
πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει.
3 Ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι, Κύριε, ἴδε
ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ. 4 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Αὕτη ἡ
ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ
θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ δι' αὐτῆς. 5 Ἠγάπα δὲ ὁ
Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον.
6 Ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ
δύο ἡμέρας. 7 Ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς, Ἄγωμεν
εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν. 8 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί, Ῥαββί,
νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ;
9 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Οὐχὶ δώδεκά εἰσιν ὧραι τῆς ἡμέρας; Ἐάν
τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου
τούτου βλέπει. 10 Ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτί, προσκόπτει,
ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. 11 Ταῦτα εἶπεν, καὶ μετὰ τοῦτο
λέγει αὐτοῖς, Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ

10.34 Ἐγὼ ♦ ὅτι Ἐγὼ
10.38 πιστεύσατε ♦ πιστεύετε
10.38 πιστεύσητε ♦ γινώσκητε
10.38 αὐτῷ ♦ τῷ πατρί
10.39 οὖν πάλιν αὐτὸν ♦ [οὖν] αὐτὸν πάλιν
10.42 ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν ♦ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν ἐκεῖ
11.2 Μαρία ♦ Μαριὰμ
11.9 εἰσιν ὧραι ♦ ὧραί εἰσιν

πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. 12 Εἶπον οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,
Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. 13 Εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ
τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως
τοῦ ὕπνου λέγει. 14 Τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησίᾳ,
Λάζαρος ἀπέθανεν. 15 Καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι
οὐκ ἤμην ἐκεῖ· ἀλλὰ ἄγωμεν πρὸς αὐτόν. 16 Εἶπεν οὖν Θωμᾶς, ὁ
λεγόμενος Δίδυμος, τοῖς συμμαθηταῖς, Ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα
ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ.

17 Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας ἡμέρας ἤδη
ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. 18 Ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν
Ἱεροσολύμων, ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε· 19 καὶ πολλοὶ ἐκ
τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὰς περὶ Μάρθαν καὶ
Μαρίαν, ἵνα παραμυθήσωνται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν.
20 Ἡ οὖν Μάρθα, ὡς ἤκουσεν ὅτι Ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν
αὐτῷ· Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο. 21 Εἶπεν οὖν Μάρθα
πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν
ἐτεθνήκει. 22 Ἀλλὰ καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν θεόν,
δώσει σοι ὁ θεός. 23 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἀναστήσεται ὁ
ἀδελφός σου. 24 Λέγει αὐτῷ Μάρθα, Οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν
τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 25 Εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς,
Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, κἂν
ἀποθάνῃ, ζήσεται· 26 καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ μὴ
ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Πιστεύεις τοῦτο; 27 Λέγει αὐτῷ, Ναί,
κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα, ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ
εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος. 28 Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἀπῆλθεν, καὶ
ἐφώνησεν Μαρίαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρα, εἰποῦσα, Ὁ
διδάσκαλος πάρεστιν καὶ φωνεῖ σε. 29 Ἐκείνη ὡς ἤκουσεν,
ἐγείρεται ταχὺ καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτόν. 30 Οὔπω δὲ ἐληλύθει ὁ
Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήντησεν
αὐτῷ ἡ Μάρθα. 31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ
οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν Μαρίαν ὅτι

11.12 Εἶπον ♦ Εἶπαν
11.12 αὐτοῦ ♦ αὐτῷ
11.17 ἡμέρας ἤδη ♦ ἤδη ἡμέρας
11.19 καὶ πολλοὶ ♦ πολλοὶ δὲ
11.19 τὰς περὶ Μάρθαν καὶ Μαρίαν ♦ τὴν Μάρθαν καὶ Μαριὰμ
11.19 αὐτῶν ♦ —
11.20 Μαρία ♦ Μαριὰμ
11.21 Μάρθα ♦ ἡ Μάρθα
11.21 ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει ♦ οὐκ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου
11.22 Ἀλλὰ ♦ [Ἀλλὰ]
11.24 Μάρθα ♦ ἡ Μάρθα
11.28 ταῦτα ♦ τοῦτο
11.28 Μαρίαν ♦ Μαριὰμ
11.29 ὡς ♦ δὲ ὡς
11.29 ἐγείρεται ♦ ἠγέρθη
11.29 ἔρχεται ♦ ἤρχετο
11.30 ἐν ♦ ἔτι ἐν
11.31 Μαρίαν ♦ Μαριὰμ

ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, λέγοντες ὅτι
ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. 32 Ἡ οὖν Μαρία, ὡς
ἦλθεν ὅπου ἦν ὁ Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτόν, ἔπεσεν αὐτοῦ εἰς τοὺς
πόδας λέγουσα αὐτῷ, Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἄν ἀπέθανέν μου ὁ
ἀδελφός. 33 Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν, καὶ τοὺς
συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ
πνεύματι, καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν, 34 καὶ εἶπεν, Ποῦ τεθείκατε
αὐτόν; Λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. 35 Ἐδάκρυσεν ὁ
Ἰησοῦς. 36 Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν.
37 Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον, Οὐκ ἠδύνατο οὗτος, ὁ ἀνοίξας τοὺς
ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ;
38 Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ
μνημεῖον. Ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ.
39 Λέγει ὁ Ἰησοῦς, Ἄρατε τὸν λίθον. Λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ
τεθνηκότος Μάρθα, Κύριε, ἤδη ὄζει· τεταρταῖος γάρ ἐστιν.
40 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Οὐκ εἶπόν σοι, ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς, ὄψει
τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ; 41 Ἦραν οὖν τὸν λίθον, οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς
κειμένος. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἦρεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω, καὶ εἶπεν,
Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου. 42 Ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι
πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα
εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. 43 Καὶ ταῦτα
εἰπών, φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασεν, Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. 44 Καὶ
ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκώς, δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας
κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. Λέγει αὐτοῖς
ὁ Ἰησοῦς, Λύσατε αὐτόν, καὶ ἄφετε ὑπάγειν.

45 Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων, οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν
Μαρίαν καὶ θεασάμενοι ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐπίστευσαν εἰς
αὐτόν. 46 Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους,
καὶ εἶπον αὐτοῖς ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς.

47 Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον,
καὶ ἔλεγον, Τί ποιοῦμεν; Ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ σημεῖα

11.31 λέγοντες ♦ δόξαντες
11.32 Μαρία ♦ Μαριὰμ
11.32 ὁ Ἰησοῦς ♦ Ἰησοῦς
11.32 εἰς ♦ πρὸς
11.32 ἀπέθανέν μου ♦ μου ἀπέθανεν
11.37 εἶπον Οὐκ ἠδύνατο ♦ εἶπαν Οὐκ ἐδύνατο
11.39 τεθνηκότος ♦ τετελευτηκότος
11.40 ὄψει ♦ ὄψῃ
11.41 οὗ ἦν ὁ τεθνηκὼς κειμένος ♦ —
11.44 Καὶ ἐξῆλθεν ♦ Ἐξῆλθεν
11.44 ὑπάγειν ♦ αὐτὸν ὑπάγειν
11.45 Μαρίαν ♦ Μαριὰμ
11.45 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
11.46 εἶπον ♦ εἶπαν
11.46 ὁ ♦ —
11.47 σημεῖα ποιεῖ ♦ ποιεῖ σημεῖα

ποιεῖ. 48 Ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτως, πάντες πιστεύσουσιν εἰς
αὐτόν· καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν
τόπον καὶ τὸ ἔθνος. 49 Εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς
ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς οὐκ οἴδατε
οὐδέν, 50 οὐδὲ διαλογίζεσθε ὅτι συμφέρει ἡμῖν ἵνα εἷς
ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος
ἀπόληται. 51 Τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς
ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, προεφήτευσεν ὅτι ἔμελλεν Ἰησοῦς
ἀποθνῄσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, 52 καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους
μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα
συναγάγῃ εἰς ἕν. 53 Ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας
συνεβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

54 Ἰησοῦς οὖν οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς
Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς
ἐρήμου, εἰς Ἐφραῒμ λεγομένην πόλιν, κἀκεῖ διέτριβεν μετὰ
τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. 55 Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων·
καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ
Πάσχα, ἵνα ἁγνίσωσιν ἑαυτούς. 56 Ἐζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν,
καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἑστηκότες, Τί δοκεῖ ὑμῖν;
Ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; 57 Δεδώκεισαν δὲ καὶ οἱ
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐντολήν, ἵνα ἐάν τις γνῷ ποῦ ἐστιν,
μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

12 Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ Πάσχα ἦλθεν εἰς
Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος ὁ τεθνηκώς, ὃν ἤγειρεν ἐκ
νεκρῶν. 2 Ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα
διηκόνει· ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ. 3 Ἡ
οὖν Μαρία λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς
πολυτίμου, ἤλειψεν τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξεν ταῖς
θριξὶν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς
ὀσμῆς τοῦ μύρου. 4 Λέγει οὖν εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,
Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι,

11.50 διαλογίζεσθε ♦ λογίζεσθε
11.50 ἡμῖν ♦ ὑμῖν
11.51 προεφήτευσεν ♦ ἐπροφήτευσεν
11.53 συνεβουλεύσαντο ♦ ἐβουλεύσαντο
11.54 Ἰησοῦς οὖν ♦ Ὁ οὖν Ἰησοῦς
11.54 διέτριβεν ♦ ἔμεινεν
11.54 αὐτοῦ ♦ —
11.57 καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ♦ οἱ ἀρχιερεῖς
11.57 ἐντολήν ♦ ἐντολὰς
12.1 ὁ τεθνηκώς ♦ —
12.1 νεκρῶν ♦ νεκρῶν Ἰησοῦς
12.2 τῶν ♦ ἐκ τῶν
12.3 Μαρία ♦ Μαριὰμ
12.4 οὖν εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης ♦ δὲ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης εἷς [ἐκ] τῶν μαθητῶν αὐτοῦ

5 Διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων, καὶ
ἐδόθη πτωχοῖς; 6 Εἶπεν δὲ τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν
ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν,
καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. 7 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς, Ἄφες
αὐτήν· εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν αὐτό.
8 Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ
πάντοτε ἔχετε.

9 Ἔγνω οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστιν·
καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον
ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. 10 Ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ
ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν· 11 ὅτι πολλοὶ δι'
αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

12 Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν,
ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, 13 ἔλαβον τὰ
βαΐα τῶν φοινίκων, καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ
ἔκραζον, Ὡσαννά· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι
κυρίου, βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. 14 Εὑρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον,
ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, καθώς ἐστιν γεγραμμένον, 15 Μὴ φοβοῦ,
θύγατερ Σιών· ἰδού, ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται, καθήμενος ἐπὶ
πῶλον ὄνου. 16 Ταῦτα δὲ οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ
ὁ Ἰησοῦς πρῶτον· ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη ⌜Ἰησοῦς,⌝ τότε ἐμνήσθησαν ὅτι
ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ.
17 Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ ὅτε τὸν Λάζαρον
ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.
18 Διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσεν τοῦτο
αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. 19 Οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπον πρὸς
ἑαυτούς, Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε ὁ κόσμος ὀπίσω
αὐτοῦ ἀπῆλθεν.

20 Ἦσαν δὲ τινες Ἕλληνες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων ἵνα
προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ· 21 οὗτοι οὖν προσῆλθον Φιλίππῳ
τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες,

12.6 εἶχεν καὶ ♦ ἔχων
12.7 εἰς ♦ ἵνα εἰς
12.7 τετήρηκεν ♦ τηρήσῃ
12.9 ὄχλος ♦ [ὁ] ὄχλος
12.12 ὄχλος ♦ ὁ ὄχλος
12.12 Ἰησοῦς ♦ ὁ Ἰησοῦς
12.13 ἔκραζον ♦ ἐκραύγαζον
12.13 βασιλεὺς ♦ [καὶ] ὁ βασιλεὺς
12.15 θύγατερ ♦ θυγάτηρ
12.16 δὲ ♦ —
12.16 οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ♦ αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ
12.18 καὶ ♦ [καὶ]
12.18 ἤκουσεν ♦ ἤκουσαν
12.19 εἶπον ♦ εἶπαν
12.20 τινες Ἕλληνες ♦ Ἕλληνές τινες

Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν. [22] Ἔρχεται Φίλιππος καὶ
λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ· καὶ πάλιν Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος λέγουσιν
τῷ Ἰησοῦ. [23] Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λέγων,
Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. [24] Ἀμὴν
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν
ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν
φέρει. [25] Ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ
μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον
φυλάξει αὐτήν. [26] Ἐὰν ἐμοὶ διακονῇ τις, ἐμοὶ ἀκολουθείτω·
καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· καὶ ἐάν τις
ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ. [27] Νῦν ἡ ψυχή μου
τετάρακται· καὶ τί εἴπω; Πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης.
Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην. [28] Πάτερ, δόξασόν
σου τὸ ὄνομα. Ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, Καὶ ἐδόξασα,
καὶ πάλιν δοξάσω. [29] Ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἑστὼς καὶ ἀκούσας ἔλεγεν
βροντὴν γεγονέναι· ἄλλοι ἔλεγον, Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν.
[30] Ἀπεκρίθη ⸂Ἰησοῦς⸃ καὶ εἶπεν, Οὐ δι᾽ ἐμὲ αὕτη ἡ φωνὴ ὁ Ἰησοῦς
γέγονεν, ἀλλὰ δι᾽ ὑμᾶς. [31] Νῦν κρίσις ἐστὶν τοῦ κόσμου
τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω.
[32] Κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν.
[33] Τοῦτο δὲ ἔλεγεν, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἔμελλεν
ἀποθνῄσκειν. [34] Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄχλος, Ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ
τοῦ νόμου ὅτι ὁ χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ πῶς σὺ λέγεις,
Δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; Τίς ἐστιν οὗτος ὁ υἱὸς
τοῦ ἀνθρώπου; [35] Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἔτι μικρὸν
χρόνον τὸ φῶς μεθ᾽ ὑμῶν ἐστιν. Περιπατεῖτε ἕως τὸ φῶς ἔχετε,
ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ
οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει. [36] Ἕως τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ
φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε.

Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ᾽ αὐτῶν.
[37] Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν,
οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν· [38] ἵνα ὁ λόγος Ἠσαΐου τοῦ προφήτου

12.22 Ἔρχεται ♦ Ἔρχεται ὁ
12.22 καὶ πάλιν ♦ ἔρχεται
12.22 λέγουσιν ♦ καὶ λέγουσιν
12.23 ἀπεκρίνατο ♦ ἀποκρίνεται
12.25 ἀπολέσει ♦ ἀπολλύει
12.26 διακονῇ τις ♦ τις διακονῇ
12.26 καὶ ἐάν ♦ ἐάν
12.30 αὕτη ἡ φωνὴ ♦ ἡ φωνὴ αὕτη
12.33 ἔμελλεν ♦ ἤμελλεν
12.34 αὐτῷ ♦ οὖν αὐτῷ
12.34 σὺ λέγεις ♦ λέγεις σὺ ὅτι
12.35 μεθ᾽ ὑμῶν ♦ ἐν ὑμῖν
12.35 ἕως ♦ ὡς
12.36 Ἕως ♦ Ὡς
12.36 ὁ ♦ —

πληρωθῇ, ὃν εἶπεν, Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; Καὶ ὁ
βραχίων κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; 39 Διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο
πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἠσαΐας, 40 Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς
ὀφθαλμούς, καὶ πεπώρωκεν αὐτῶν τὴν καρδίαν· ἵνα μὴ ἴδωσιν
τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ νοήσωσιν τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐπιστραφῶσιν,
ἰάσομαι καὶ ⸂ἰάσωμαι⸃ αὐτούς. 41 Ταῦτα εἶπεν Ἠσαΐας, ὅτε εἶδεν τὴν
δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ. 42 Ὅμως μέντοι καὶ ἐκ
τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ἀλλὰ διὰ τοὺς
Φαρισαίους οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται.
43 Ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἤπερ τὴν
δόξαν τοῦ θεοῦ.

44 Ἰησοῦς δὲ ἔκραξεν καὶ εἶπεν, Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ
πιστεύει εἰς ἐμέ, ἀλλ᾽ εἰς τὸν πέμψαντά με· 45 καὶ ὁ θεωρῶν
ἐμέ, θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. 46 Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον
ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ.
47 Καὶ ἐάν τίς μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ πιστεύσῃ, ἐγὼ
οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ᾽ ἵνα
σώσω τὸν κόσμον. 48 Ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ
ῥήματά μου, ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα,
ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 49 Ὅτι ἐγὼ ἐξ
ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα· ἀλλ᾽ ὁ πέμψας με πατήρ, αὐτός μοι
ἐντολὴν ἔδωκεν, τί εἴπω καὶ τί λαλήσω. 50 Καὶ οἶδα ὅτι ἡ
ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιός ἐστιν· ἃ οὖν λαλῶ ἐγώ, καθὼς
εἴρηκέν μοι ὁ πατήρ, οὕτως λαλῶ.

13 Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι
ἐλήλυθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου
τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ
κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. 2 Καὶ δείπνου γενομένου,
τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν Ἰούδα Σίμωνος
Ἰσκαριώτου ἵνα αὐτὸν παραδῷ, 3 εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντα
δέδωκεν αὐτῷ ὁ πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθεν

12.40 πεπώρωκεν ♦ ἐπώρωσεν
12.40 ἐπιστραφῶσιν καὶ ἰάσωμαι ♦ στραφῶσιν καὶ ἰάσομαι
12.41 ὅτε ♦ ὅτι
12.44 ἀλλ᾽ ♦ ἀλλὰ
12.47 πιστεύσῃ ♦ φυλάξῃ
12.49 ἔδωκεν ♦ δέδωκεν
12.50 λαλῶ ἐγώ ♦ ἐγὼ λαλῶ
13.1 ἐλήλυθεν ♦ ἦλθεν
13.2 γενομένου ♦ γινομένου
13.2 Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου ἵνα αὐτὸν παραδῷ ♦ ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτου
13.3 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
13.3 δέδωκεν ♦ ἔδωκεν

καὶ πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει, 4 ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου, καὶ
τίθησιν τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν. 5 Εἶτα
βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας
τῶν μαθητῶν, καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσμένος.
6 Ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος,
Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; 7 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ
εἶπεν αὐτῷ, Ὃ ἐγὼ ποιῶ, σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ
ταῦτα. 8 Λέγει αὐτῷ Πέτρος, Οὐ μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μου εἰς
τὸν αἰῶνα. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ
ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. 9 Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, μὴ
τοὺς πόδας μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν.
10 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὁ λελουμένος οὐ χρείαν ἔχει ἢ τοὺς
πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστιν καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθαροί
ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες. 11 Ἤδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν·
διὰ τοῦτο εἶπεν, Οὐχὶ πάντες καθαροί ἐστε.

12 Ὅτε οὖν ἔνιψεν τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ ἔλαβεν τὰ ἱμάτια
αὐτοῦ, ἀναπεσὼν πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς, Γινώσκετε τί πεποίηκα
ὑμῖν; 13 Ὑμεῖς φωνεῖτέ με, Ὁ διδάσκαλος, καὶ Ὁ κύριος· καὶ
καλῶς λέγετε, εἰμὶ γάρ. 14 Εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ
κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν
τοὺς πόδας. 15 Ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ
ἐποίησα ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. 16 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Οὐκ
ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος
μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. 17 Εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί
ἐστε ἐὰν ποιῆτε αὐτά. 18 Οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα
οὓς ἐξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, Ὁ τρώγων μετ'
ἐμοῦ τὸν ἄρτον ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ. 19 Ἀπ' ἄρτι
λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα, ὅταν γένηται, πιστεύσητε ὅτι
ἐγώ εἰμι. 20 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Ὁ λαμβάνων ἐάν τινα
πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει· ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν
πέμψαντά με.

13.6 καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος ⬩ λέγει αὐτῷ
13.8 τοὺς πόδας μου ⬩ μου τοὺς πόδας
13.8 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ⬩ Ἰησοῦς αὐτῷ
13.10 οὐ χρείαν ἔχει ἢ ⬩ οὐκ ἔχει χρείαν εἰ μὴ
13.11 Οὐχὶ ⬩ ὅτι Οὐχὶ
13.12 καὶ ἔλαβεν ⬩ [καὶ] ἔλαβεν
13.12 ἀναπεσὼν ⬩ καὶ ἀνέπεσεν
13.18 οὓς ⬩ τίνας
13.18 μετ' ἐμοῦ ⬩ μου
13.19 ὅταν γένηται πιστεύσητε ⬩ πιστεύσητε ὅταν γένηται
13.20 ἐάν ⬩ ἄν

21 Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι, καὶ
ἐμαρτύρησεν καὶ εἶπεν, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν
παραδώσει με. 22 Ἔβλεπον οὖν εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταί,
ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. 23 Ἦν δὲ ἀνακείμενος εἷς τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς·
24 νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος πυθέσθαι τίς ἂν εἴη περὶ οὗ
λέγει. 25 Ἐπιπεσὼν δὲ ἐκεῖνος οὕτως ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ,
λέγει αὐτῷ, Κύριε, τίς ἐστιν; 26 Ἀποκρίνεται ὁ Ἰησοῦς,
Ἐκεῖνός ἐστιν ᾧ ἐγὼ βάψας τὸ ψωμίον ἐπιδώσω. Καὶ ἐμβάψας
τὸ ψωμίον, δίδωσιν Ἰούδᾳ Σίμωνος Ἰσκαριώτῃ. 27 Καὶ μετὰ τὸ
ψωμίον, τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ Σατανᾶς. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦς, Ὃ ποιεῖς, ποίησον τάχιον. 28 Τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν
ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ. 29 Τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ
γλωσσόκομον εἶχεν ὁ Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Ἀγόρασον ὧν χρείαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν· ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα
τι δῷ. 30 Λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος, εὐθέως ἐξῆλθεν· ἦν δὲ
νύξ.

31 Ὅτε ἐξῆλθεν, λέγει ὁ Ἰησοῦς, Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου, καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ. 32 Εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη
ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ, καὶ εὐθὺς δοξάσει
αὐτόν. 33 Τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ᾽ ὑμῶν εἰμι. Ζητήσετέ με, καὶ
καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ὅπου ὑπάγω ἐγώ, ὑμεῖς οὐ
δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. 34 Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι
ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ
ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. 35 Ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι
ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις.

36 Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; Ἀπεκρίθη
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅπου ὑπάγω, οὐ δύνασαί μοι νῦν
ἀκολουθῆσαι, ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι. 37 Λέγει αὐτῷ

13.21 ὁ ♦ [ὁ]
13.22 οὖν ♦ —
13.23 δὲ ♦ —
13.23 εἷς ♦ εἷς ἐκ
13.25 Ἐπιπεσὼν δὲ ♦ Ἀναπεσὼν οὖν
13.26 ὁ ♦ [ὁ]
13.26 βάψας ♦ βάψω
13.26 ἐπιδώσω ♦ καὶ δώσω αὐτῷ
13.26 Καὶ ἐμβάψας ♦ Βάψας οὖν
13.26 δίδωσιν ♦ [λαμβάνει καὶ] δίδωσιν
13.26 Ἰσκαριώτῃ ♦ Ἰσκαριώτου
13.28 δὲ ♦ [δὲ]
13.29 ὁ Ἰούδας ♦ Ἰούδας
13.29 ὁ Ἰησοῦς ♦ [ὁ] Ἰησοῦς
13.30 εὐθέως ἐξῆλθεν ♦ ἐξῆλθεν εὐθύς
13.31 Ὅτε ♦ Ὅτε οὖν
13.31 λέγει ὁ ♦ λέγει
13.32 Εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ ♦ [Εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ]
13.32 ἑαυτῷ ♦ αὐτῷ
13.33 ὑπάγω ἐγώ ♦ ἐγὼ ὑπάγω
13.36 αὐτῷ ὁ ♦ [αὐτῷ]
13.36 ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι ♦ ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον

Πέτρος, Κύριε, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι; Τὴν
ψυχήν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. [38] Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τὴν
ψυχήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ
ἀλέκτωρ φωνήσῃ ἕως οὗ ἀπαρνήσῃ με τρίς.

14 Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν
θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. [2] Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός
μου μοναὶ πολλαί εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν ὑμῖν· Πορεύομαι
ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν. [3] Καὶ ἐὰν πορευθῶ ⸀ἑτοιμάσω⸃ ὑμῖν καὶ ἑτοιμάσω = ἑτοιμάσαι
τόπον, πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν·
ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγώ, καὶ ὑμεῖς ἦτε. [4] Καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε,
καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε. [5] Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς, Κύριε, οὐκ οἴδαμεν
ποῦ ὑπάγεις· καὶ πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι; [6] Λέγει αὐτῷ
ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή· οὐδεὶς
ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. [7] Εἰ ἐγνώκειτέ με, καὶ
τὸν πατέρα μου ἐγνώκειτε ἄν· καὶ ἀπ' ἄρτι γινώσκετε αὐτόν,
καὶ ἑωράκατε αὐτόν. [8] Λέγει αὐτῷ Φίλιππος, Κύριε, δεῖξον
ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. [9] Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,
Τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε;
Ὁ ἑωρακὼς ἐμέ, ἑώρακεν τὸν πατέρα· καὶ πῶς σὺ λέγεις,
Δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; [10] Οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί,
καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστιν; Τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, ἀπ'
ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐν ἐμοὶ μένων, αὐτὸς ποιεῖ τὰ
ἔργα. [11] Πιστεύετέ μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί·
εἰ δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετέ μοι. [12] Ἀμὴν ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ κἀκεῖνος ποιήσει,
καὶ μείζονα τούτων ποιήσει· ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα μου
πορεύομαι. [13] Καὶ ὅ τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο
ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ. [14] Ἐάν τι αἰτήσητέ ⸀με⸃ —
ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω. [15] Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς

13.37 Πέτρος ♦ ὁ Πέτρος
13.38 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ♦ Ἀποκρίνεται
13.38 ἀπαρνήσῃ ♦ ἀρνήσῃ
14.2 Πορεύομαι ♦ ὅτι πορεύομαι
14.3 ἑτοιμάσω ♦ καὶ ἑτοιμάσω
14.3 ὑμῖν τόπον ♦ τόπον ὑμῖν
14.3 παραλήψομαι ♦ παραλήμψομαι
14.4 ἐγὼ ♦ [ἐγὼ]
14.4 καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε ♦ τὴν ὁδόν
14.5 καὶ ♦ —
14.6 ὁ ♦ [ὁ]
14.7 ἐγνώκειτέ με ♦ ἐγνώκατέ με
14.7 ἐγνώκειτε ἄν ♦ γνώσεσθε
14.9 Τοσοῦτον χρόνον ♦ Τοσούτῳ χρόνῳ
14.9 καὶ πῶς ♦ πῶς
14.10 λαλῶ ὑμῖν ♦ λέγω ὑμῖν
14.10 ὁ ἐν ♦ ἐν
14.10 αὐτὸς ♦ —
14.10 ἔργα ♦ ἔργα αὐτοῦ
14.11 αὐτὰ πιστεύετέ μοι ♦ αὐτὰ πιστεύετε
14.12 μου ♦ —

ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσατε. 16 Καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα,
καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένῃ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν
αἰῶνα, 17 τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται
λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτό, οὐδὲ γινώσκει αὐτό. Ὑμεῖς δὲ
γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει, καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται. 18 Οὐκ
ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς· ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. 19 Ἔτι μικρὸν καὶ
ὁ κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με· ὅτι ἐγὼ ζῶ,
καὶ ὑμεῖς ζήσεσθε. 20 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι
ἐγὼ ἐν τῷ πατρί μου, καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοί, καὶ ἐγὼ ἐν ὑμῖν. 21 Ὁ
ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν
με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με, ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ ἐγὼ
ἀγαπήσω αὐτόν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν. 22 Λέγει αὐτῷ
Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης, Κύριε, καὶ τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν
μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτόν, καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; 23 Ἀπεκρίθη
Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου
τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν
ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν. 24 Ὁ μὴ ἀγαπῶν
με, τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἔστιν
ἐμός, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός.

25 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων. 26 Ὁ δὲ
παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ πατὴρ ἐν τῷ
ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα, καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς
πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν. 27 Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν
δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. Μὴ
ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία, μηδὲ δειλιάτω. 28 Ἠκούσατε ὅτι
ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. Εἰ ἠγαπᾶτέ με,
ἐχάρητε ἄν ὅτι εἶπον, Πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα· ὅτι ὁ πατήρ
μου μείζων μού ἐστιν. 29 Καὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι·
ἵνα, ὅταν γένηται, πιστεύσητε. 30 Οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ'
ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει
οὐδέν· 31 ἀλλ' ἵνα γνῷ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ

14.15 τηρήσατε ♦ τηρήσετε
14.16 Καὶ ἐγὼ ♦ Κἀγὼ
14.16 μένῃ ♦ —
14.16 αἰῶνα ♦ αἰῶνα ᾖ
14.17 γινώσκει αὐτό ♦ γινώσκει
14.17 δὲ ♦ —
14.19 ζήσεσθε ♦ ζήσετε
14.20 καὶ ἐγὼ ♦ κἀγὼ
14.21 καὶ ἐγὼ ♦ κἀγὼ
14.22 καὶ τί ♦ [καὶ] τί
14.23 ποιήσομεν ♦ ποιησόμεθα
14.26 ὑμῖν ♦ ὑμῖν [ἐγώ]
14.28 εἶπον Πορεύομαι ♦ πορεύομαι
14.28 μου μείζων ♦ μείζων

καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ, οὕτως ποιῶ. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν
ἐντεῦθεν.

15 Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ
γεωργός ἐστιν. 2 Πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπόν,
αἴρει αὐτό· καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτό, ἵνα
πλείονα καρπὸν φέρῃ. 3 Ἤδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε διὰ τὸν λόγον
ὃν λελάληκα ὑμῖν. 4 Μείνατε ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. Καθὼς τὸ
κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ’ ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ μείνῃ ἐν
τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μείνητε. 5 Ἐγώ
εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. Ὁ μένων ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν
αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολύν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε
ποιεῖν οὐδέν. 6 Ἐὰν μή τις μείνῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ
κλῆμα, καὶ ἐξηράνθη, καὶ συνάγουσιν αὐτὰ καὶ εἰς τὸ πῦρ
βάλλουσιν, καὶ καίεται. 7 Ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοί, καὶ τὰ ῥήματά
μου ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλητε αἰτήσεσθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν.
8 Ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε·
καὶ γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταί. 9 Καθὼς ἠγάπησέν με ὁ πατήρ,
κἀγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς· μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. 10 Ἐὰν τὰς
ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου· καθὼς ἐγὼ τὰς
ἐντολὰς τοῦ πατρός μου τετήρηκα, καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ
ἀγάπῃ. 11 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν
μείνῃ, καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ. 12 Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμή,
ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. 13 Μείζονα
ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ
τῶν φίλων αὐτοῦ. 14 Ὑμεῖς φίλοι μου ἐστέ, ἐὰν ποιῆτε ὅσα ἐγὼ
ἐντέλλομαι ὑμῖν. 15 Οὐκέτι ὑμᾶς λέγω δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος
οὐκ οἶδεν τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλους, ὅτι
πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου ἐγνώρισα ὑμῖν. 16 Οὐχ
ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ’ ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα
ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν
μένῃ· ἵνα ὅ τι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, ⸀δῷ⸣ δώῃ
ὑμῖν. 17 Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. 18 Εἰ ὁ
κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν.

15.2 πλείονα καρπὸν ♦ καρπὸν πλείονα
15.4 μείνῃ ♦ μένῃ
15.4 μείνητε ♦ μένητε
15.6 μείνῃ ♦ μένῃ
15.7 αἰτήσεσθε ♦ αἰτήσασθε
15.8 γενήσεσθε ♦ γένησθε
15.9 ἠγάπησα ὑμᾶς ♦ ὑμᾶς ἠγάπησα
15.11 μείνῃ ♦ ᾖ
15.14 ὅσα ♦ ἃ
15.15 ὑμᾶς λέγω ♦ λέγω ὑμᾶς

19 Εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ
τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ
κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. 20 Μνημονεύετε τοῦ
λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου
αὐτοῦ. Εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου
ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. 21 Ἀλλὰ ταῦτα πάντα
ποιήσουσιν ὑμῖν διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἴδασιν τὸν
πέμψαντά με. 22 Εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν
οὐκ εἶχον· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆς ἁμαρτίας
αὐτῶν. 23 Ὁ ἐμὲ μισῶν, καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. 24 Εἰ τὰ ἔργα
μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος πεποίηκεν, ἁμαρτίαν οὐκ
εἴχον· νῦν δὲ καὶ ἑωράκασιν καὶ μεμισήκασιν καὶ ἐμὲ καὶ τὸν
πατέρα μου. 25 Ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ
νόμῳ αὐτῶν ὅτι Ἐμίσησάν με δωρεάν.

26 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ
τοῦ πατρός, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς
ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ· 27 καὶ ὑμεῖς δὲ
μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε.

16 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε.
2 Ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται
ὥρα, ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς δόξῃ λατρείαν προσφέρειν τῷ
θεῷ. 3 Καὶ ταῦτα ποιήσουσιν, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ
ἐμέ. 4 Ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα,
μνημονεύητε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. Ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ
ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην. 5 Νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν
πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με, Ποῦ ὑπάγεις;
6 Ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν
καρδίαν. 7 Ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν· συμφέρει ὑμῖν
ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω· ἐὰν γὰρ ἐγὼ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐκ
ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς.
8 Καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἁμαρτίας καὶ περὶ
δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως· 9 περὶ ἁμαρτίας μέν, ὅτι οὐ
πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· 10 περὶ δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν

15.21 ὑμῖν ♦ εἰς ὑμᾶς
15.22 εἶχον ♦ εἴχοσαν
15.24 πεποίηκεν ♦ ἐποίησεν
15.24 εἴχον ♦ εἴχοσαν
15.25 γεγραμμένος ἐν ♦ ἐν
15.25 ὅτι ♦ γεγραμμένος ὅτι
15.26 δὲ ♦ —
16.4 ὥρα ♦ ὥρα αὐτῶν
16.7 ἐγὼ μὴ ♦ μὴ

πατέρα μου ὑπάγω, καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με· 11 περὶ δὲ κρίσεως,
ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται. 12 Ἔτι πολλὰ ἔχω
λέγειν ὑμῖν, ἀλλ᾽ οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι. 13 Ὅταν δὲ ἔλθῃ
ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν
ἀλήθειαν· οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, ἀλλ᾽ ὅσα ἂν ἀκούσῃ
λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. 14 Ἐκεῖνος ἐμὲ
δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.
15 Πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ ἐμά ἐστιν· διὰ τοῦτο εἶπον, ὅτι ἐκ
τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. 16 Μικρὸν καὶ οὐ
θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με, ὅτι ὑπάγω πρὸς
τὸν πατέρα. 17 Εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς
ἀλλήλους, Τί ἐστιν τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν, Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ
με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; καί ὅτι Ἐγὼ ὑπάγω πρὸς
τὸν πατέρα; 18 Ἔλεγον οὖν, Τοῦτο τί ἐστιν ὃ λέγει, τὸ μικρόν;
Οὐκ οἴδαμεν τί λαλεῖ. 19 Ἔγνω οὖν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν
ἐρωτᾷν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ᾽ ἀλλήλων,
ὅτι εἶπον, Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ
ὄψεσθέ με; 20 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε καὶ
θρηνήσετε ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς δὲ
λυπηθήσεσθε, ἀλλ᾽ ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. 21 Ἡ
γυνὴ ὅταν τίκτῃ λύπην ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ
γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως, διὰ τὴν
χαρὰν ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. 22 Καὶ ὑμεῖς οὖν
λύπην μὲν νῦν ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται
ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ᾽ ὑμῶν.
23 Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. Ἀμὴν ἀμὴν
λέγω ὑμῖν ὅτι ὅσα ἄν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου,
δώσει ὑμῖν. 24 Ἕως ἄρτι οὐκ ᾐτήσατε οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου·
αἰτεῖτε, καὶ λήψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη.

25 Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν· ἀλλ᾽ ἔρχεται ὥρα
ὅτε οὐκέτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρρησίᾳ περὶ

16.10 μου ⬩ —
16.12 λέγειν ὑμῖν ⬩ ὑμῖν λέγειν
16.13 εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν ⬩ ἐν τῇ ἀληθείᾳ πάσῃ
16.13 ἂν ἀκούσῃ ⬩ ἀκούσει
16.14 λήψεται ⬩ λήμψεται
16.16 οὐ ⬩ οὐκέτι
16.16 ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα ⬩ —
16.17 Εἶπον ⬩ εἶπαν
16.17 Ἐγὼ ⬩ —
16.18 Τοῦτο τί ἐστιν ὃ λέγει ⬩ Τί ἐστιν τοῦτο [ὃ λέγει]
16.19 οὖν ὁ ⬩ [ὁ]
16.20 δὲ λυπηθήσεσθε ⬩ λυπηθήσεσθε
16.22 λύπην μὲν νῦν ⬩ νῦν μὲν λύπην
16.23 ὅτι ὅσα ἄν ⬩ ἄν τι
16.24 λήψεσθε ⬩ λήμψεσθε
16.25 ἀλλ᾽ ⬩ —

τοῦ πατρὸς ἀναγγελῶ ὑμῖν. 26 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ
ὀνόματί μου αἰτήσεσθε· καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν
πατέρα περὶ ὑμῶν· 27 αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς
ἐμὲ πεφιλήκατε, καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ θεοῦ
ἐξῆλθον. 28 Ἐξῆλθον παρὰ τοῦ πατρός, καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν
κόσμον· πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον, καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν
πατέρα. 29 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Ἴδε, νῦν
παρρησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. 30 Νῦν
οἴδαμεν ὅτι οἶδας πάντα, καὶ οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ·
ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθες. 31 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς
ὁ Ἰησοῦς, Ἄρτι πιστεύετε; 32 Ἰδού, ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν
ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἐμὲ μόνον
ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστιν.
33 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. Ἐν τῷ
κόσμῳ θλίψιν ἔχετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

17 Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπῆρεν τοὺς
ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ εἶπεν, Πάτερ,
ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα καὶ ὁ υἱός σου
δοξάσῃ σε· 2 καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα
πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, δώσει αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. 3 Αὕτη δέ
ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωή, ἵνα γινώσκωσίν σε τὸν μόνον ἀληθινὸν
θεόν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν χριστόν. 4 Ἐγώ σε ἐδόξασα
ἐπὶ τῆς γῆς· τὸ ἔργον ἐτελείωσα ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω.
5 Καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ᾗ εἶχον
πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί. 6 Ἐφανέρωσά σου τὸ
ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς δέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου· σοὶ
ἦσαν, καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας· καὶ τὸν λόγον σου
τετηρήκασιν. 7 Νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι, παρὰ
σοῦ ἐστιν· 8 ὅτι τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς· καὶ
αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ
ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. 9 Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ

16.25 ἀναγγελῶ ♦ ἀπαγγελῶ
16.27 τοῦ ♦ [τοῦ]
16.29 αὐτῷ ♦ —
16.29 παρρησίᾳ ♦ ἐν παρρησίᾳ
16.31 ὁ ♦ —
16.32 νῦν ♦ —
16.32 καὶ ἐμὲ ♦ κἀμὲ
17.1 ὁ Ἰησοῦς καὶ ἐπῆρεν ♦ Ἰησοῦς καὶ ἐπάρας
17.1 καὶ εἶπεν ♦ εἶπεν
17.1 καὶ ὁ υἱός σου ♦ ὁ υἱὸς
17.2 δώσει ♦ δώσῃ
17.4 ἐτελείωσα ♦ τελειώσας
17.6 δέδωκάς μοι ♦ ἔδωκάς μοι
17.6 καὶ ἐμοὶ ♦ κἀμοὶ
17.6 δέδωκας καὶ ♦ ἔδωκας καὶ
17.6 τετηρήκασιν ♦ τετήρηκαν
17.7 ἐστιν ♦ εἰσιν
17.8 δέδωκάς ♦ ἔδωκάς

περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοί
εἰσιν· 10 καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σά ἐστιν, καὶ τὰ σὰ ἐμά· καὶ
δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. 11 Καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ
οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν, καὶ ἐγὼ πρός σε ἔρχομαι. Πάτερ ἅγιε,
τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου, ᾧ δέδωκάς μοι, ἵνα ὦσιν
ἕν, καθὼς ἡμεῖς. 12 Ὅτε ἤμην μετ᾽ αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ, ἐγὼ
ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου· οὓς δέδωκάς μοι, ἐφύλαξα,
καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ
γραφὴ πληρωθῇ. 13 Νῦν δὲ πρός σε ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν
τῷ κόσμῳ, ἵνα ἔχωσιν τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν
αὐτοῖς. 14 Ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος
ἐμίσησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ
εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. 15 Οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ
κόσμου, ἀλλ᾽ ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. 16 Ἐκ τοῦ
κόσμου οὐκ εἰσίν, καθὼς ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμί.
17 Ἁγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου· ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά
ἐστιν. 18 Καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ
ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον. 19 Καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ
ἁγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὦσιν ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ.
20 Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν
πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ· 21 ἵνα πάντες ἓν
ὦσιν· καθὼς σύ, πάτερ, ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν
ἡμῖν ἓν ὦσιν· ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι σύ με ἀπέστειλας.
22 Καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὦσιν
ἕν, καθὼς ἡμεῖς ἕν ἐσμεν. 23 Ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα
ὦσιν τετελειωμένοι εἰς ἕν, καὶ ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με
ἀπέστειλας, καὶ ἠγάπησας αὐτούς, καθὼς ἐμὲ ἠγάπησας.
24 Πάτερ, οὕς δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγώ, κἀκεῖνοι
ὦσιν μετ᾽ ἐμοῦ· ἵνα θεωρῶσιν τὴν δόξαν τὴν ἐμήν, ἣν ⌜ἔδωκάς⌝ δέδωκάς
μοι, ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου. 25 Πάτερ δίκαιε,
καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνων, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν
ὅτι σύ με ἀπέστειλας· 26 καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου,

17.11 οὗτοι ♦ αὐτοὶ
17.11 καὶ ἐγὼ ♦ κἀγὼ
17.12 ἐν τῷ κόσμῳ ♦ —
17.12 οὓς ♦ ᾧ
17.12 μοι ♦ μοι καὶ
17.13 αὐτοῖς ♦ ἑαυτοῖς
17.16 ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμί ♦ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου
17.17 σου ♦ —
17.19 καὶ αὐτοὶ ὦσιν ♦ ὦσιν καὶ αὐτοὶ
17.21 ἡμῖν ἓν ♦ ἡμῖν
17.21 πιστεύσῃ ♦ πιστεύῃ
17.22 Καὶ ἐγὼ ♦ κἀγὼ
17.22 ἐσμεν ♦ —
17.23 καὶ ἵνα ♦ ἵνα
17.24 οὕς ♦ ὃ
17.24 ἔδωκάς ♦ δέδωκάς

καὶ γνωρίσω· ἵνα ἡ ἀγάπη, ἣν ἠγάπησάς με, ἐν αὐτοῖς ᾖ, κἀγὼ
ἐν αὐτοῖς.

18 Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθηταῖς
αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου τῶν Κέδρων, ὅπου ἦν
κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 2 Ἤδει δὲ
καὶ Ἰούδας, ὁ παραδιδοὺς αὐτόν, τὸν τόπον· ὅτι πολλάκις
συνήχθη καὶ ⸀συνήχθη⸁ ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. 3 Ὁ οὖν
Ἰούδας, λαβὼν τὴν σπεῖραν, καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ
Φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων
καὶ ὅπλων. 4 Ἰησοῦς οὖν, εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτόν,
ἐξελθὼν εἶπεν αὐτοῖς, Τίνα ζητεῖτε; 5 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ,
Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰμι.
Εἱστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν μετ' αὐτῶν. 6 Ὡς
οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὅτι Ἐγώ εἰμι, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ
ἔπεσον χαμαί. 7 Πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπηρώτησεν, Τίνα ζητεῖτε;
Οἱ δὲ εἶπον, Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. 8 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς,
Εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι· εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους
ὑπάγειν· 9 ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν ὅτι Οὓς δέδωκάς μοι,
οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα. 10 Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων
μάχαιραν εἵλκυσεν αὐτήν, καὶ ἔπαισεν τὸν τοῦ ἀρχιερέως
δοῦλον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον τὸ δεξιόν. Ἦν δὲ ὄνομα
τῷ δούλῳ Μάλχος. 11 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ, Βάλε τὴν
μάχαιράν σου εἰς τὴν θήκην· τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέν μοι ὁ
πατήρ, οὐ μὴ πίω αὐτό;

12 Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν
Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔδησαν αὐτόν, 13 καὶ
ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ
Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. 14 Ἦν δὲ
Καϊάφας ὁ συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι συμφέρει ἕνα
ἄνθρωπον ἀπολέσθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ.

18.1 ὁ ♦ —
18.1 τῶν ♦ τοῦ
18.2 ὁ Ἰησοῦς ♦ Ἰησοῦς
18.3 Φαρισαίων ♦ ἐκ τῶν Φαρισαίων
18.4 ἐξελθὼν εἶπεν ♦ ἐξῆλθεν καὶ λέγει
18.5 ὁ Ἰησοῦς ♦ —
18.6 ὅτι ♦ —
18.6 ἔπεσον ♦ ἔπεσαν
18.7 αὐτοὺς ἐπηρώτησεν ♦ ἐπηρώτησεν αὐτούς
18.7 εἶπον ♦ εἶπαν
18.10 ὠτίον ♦ ὠτάριον
18.11 σου ♦ —
18.13 ἀπήγαγον αὐτὸν ♦ ἤγαγον
18.14 ἀπολέσθαι ♦ ἀποθανεῖν

15 Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ ὁ ἄλλος
μαθητής. Ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ
συνεισῆλθεν τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως· 16 ὁ δὲ
Πέτρος εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ὁ
ἄλλος ὅς ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ, καὶ
εἰσήγαγεν τὸν Πέτρον. 17 Λέγει οὖν ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ
Πέτρῳ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;
Λέγει ἐκεῖνος, Οὐκ εἰμί. 18 Εἱστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ
ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψύχος ἦν, καὶ
ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ μετ᾽ αὐτῶν ὁ Πέτρος ἑστὼς καὶ
θερμαινόμενος.

19 Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησεν τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. 20 Ἀπεκρίθη αὐτῷ
ὁ Ἰησοῦς, Ἐγὼ παρρησίᾳ ἐλάλησα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε
ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντοτε οἱ Ἰουδαῖοι
συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. 21 Τί με ἐπερωτᾷς;
Ἐπερώτησον τοὺς ἀκηκοότας, τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε, οὗτοι
οἴδασιν ἃ εἶπον ἐγώ. 22 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, εἷς τῶν
ὑπηρετῶν παρεστηκὼς ἔδωκεν ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ, εἰπών,
Οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ; 23 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Εἰ
κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί
με δέρεις; 24 Ἀπέστειλεν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς
Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα.

25 Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος· εἶπον οὖν
αὐτῷ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; Ἠρνήσατο οὖν
ἐκεῖνος, καὶ εἶπεν, Οὐκ εἰμί. 26 Λέγει εἷς ἐκ τῶν δούλων τοῦ
ἀρχιερέως, συγγενὴς ὢν οὗ ἀπέκοψεν Πέτρος τὸ ὠτίον, Οὐκ ἐγώ
σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ᾽ αὐτοῦ; 27 Πάλιν οὖν ἠρνήσατο ὁ
Πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

28 Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ
πραιτώριον· ἦν δὲ ⸀πρωΐ,⸁ καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πρωΐα

18.15 ὁ ἄλλος ♦ ἄλλος
18.16 ὅς ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ ♦ ὁ γνωστὸς τοῦ ἀρχιερέως
18.17 ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ ♦ τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός
18.18 μετ᾽ αὐτῶν ὁ Πέτρος ♦ καὶ ὁ Πέτρος μετ᾽ αὐτῶν
18.20 ὁ ♦ —
18.20 ἐλάλησα τῷ ♦ λελάληκα τῷ
18.20 πάντοτε οἱ ♦ πάντες οἱ
18.21 ἐπερωτᾷς Ἐπερώτησον ♦ ἐρωτᾷς Ἐρώτησον
18.22 τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκὼς ♦ παρεστηκὼς τῶν ὑπηρετῶν
18.23 ὁ ♦ —
18.24 αὐτὸν ♦ οὖν αὐτὸν
18.25 οὖν ἐκεῖνος ♦ ἐκεῖνος
18.27 ὁ ♦ —

πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ᾽ ἵνα φάγωσιν τὸ Πάσχα.
29 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος πρὸς αὐτούς, καὶ εἶπεν, Τίνα
κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;
30 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιός, οὐκ
ἄν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. 31 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος,
Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν.
Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι
οὐδένα· 32 ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ, ὃν εἶπεν, σημαίνων
ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνῄσκειν.

33 Εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν ὁ Πιλάτος, καὶ
ἐφώνησεν τὸν Ἰησοῦν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν
Ἰουδαίων; 34 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀφ᾽ ἑαυτοῦ σὺ τοῦτο
λέγεις, ἢ ἄλλοι σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ; 35 Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος,
Μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; Τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς
παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας; 36 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Ἡ
βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ
κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμή, οἱ ὑπηρέται ἄν οἱ ἐμοὶ
ἠγωνίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ
βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. 37 Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ
ὁ Ἰησοῦς Πιλάτος, Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; Ἀπεκρίθη ⸀Ἰησοῦς,⸃ Σὺ
λέγεις, ὅτι βασιλεύς εἰμι ἐγώ. Ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι, καὶ
εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ.
Πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς. 38 Λέγει αὐτῷ
ὁ Πιλάτος, Τί ἐστιν ἀλήθεια;

Καὶ τοῦτο εἰπών, πάλιν ἐξῆλθεν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ
λέγει αὐτοῖς, Ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ. 39 Ἔστιν
δὲ συνήθεια ὑμῖν, ἵνα ἕνα ὑμῖν ἀπολύσω ἐν τῷ Πάσχα·
βούλεσθε οὖν ὑμῖν ἀπολύσω τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;
40 Ἐκραύγασαν οὖν πάλιν πάντες, λέγοντες, Μὴ τοῦτον, ἀλλὰ
τὸν Βαραββᾶν· ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς λῃστής.

18.28 ἀλλ᾽ ἵνα ♦ ἀλλὰ
18.29 πρὸς ♦ ἔξω πρὸς
18.29 εἶπεν ♦ φησίν
18.29 κατὰ ♦ [κατὰ]
18.30 εἶπον ♦ εἶπαν
18.30 κακοποιός ♦ κακὸν ποιῶν
18.31 οὖν αὐτῷ ♦ αὐτῷ
18.33 εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν ♦ πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον
18.34 αὐτῷ ὁ ♦ —
18.34 Ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ♦ Ἀπὸ σεαυτοῦ
18.34 σοι εἶπον ♦ εἶπόν σοι
18.36 ἄν ♦ —
18.36 ἵνα ♦ [ἄν] ἵνα
18.37 Ἰησοῦς ♦ ὁ Ἰησοῦς
18.37 εἰμι ἐγώ ♦ εἰμι
18.38 αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ ♦ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν
18.39 ὑμῖν ἀπολύσω ἐν ♦ ἀπολύσω ὑμῖν ἐν
18.39 ὑμῖν ἀπολύσω τὸν ♦ ἀπολύσω ὑμῖν τὸν
18.40 πάντες ♦ —

19 Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησοῦν, καὶ
ἐμαστίγωσεν. 2 Καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον
ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον
πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν, 3 καὶ ἔλεγον, Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς
τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ῥαπίσματα. 4 Ἐξῆλθεν οὖν
πάλιν ἔξω ὁ Πιλάτος, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἴδε, ἄγω ὑμῖν αὐτὸν
ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω.
5 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον
καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἴδε, ὁ ἄνθρωπος.
6 Ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται,
ἐκραύγασαν λέγοντες, Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτὸν. Λέγει
αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ
γὰρ οὐχ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. 7 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ
Ἰουδαῖοι, Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν
ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἑαυτὸν υἱὸν θεοῦ ἐποίησεν. 8 Ὅτε οὖν
ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη, 9 καὶ
εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν, καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ, Πόθεν
εἶ σύ; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. 10 Λέγει οὖν
αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; Οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω
σταυρῶσαί σε, καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε; 11 Ἀπεκρίθη
Ἰησοῦς, Οὐκ εἶχες ἐξουσίαν οὐδεμίαν κατ᾽ ἐμοῦ, εἰ μὴ ἦν σοι
δεδομένον ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς μέ σοι μείζονα
ἁμαρτίαν ἔχει. 12 Ἐκ τούτου ἐζήτει ὁ Πιλάτος ἀπολῦσαι
αὐτόν. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἔκραζον λέγοντες, Ἐὰν τοῦτον
ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλέα ἑαυτὸν
ποιῶν, ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. 13 Ὁ οὖν Πιλάτος ἀκούσας
τοῦτον τὸν λόγον ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ
βήματος, εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ
Γαββαθᾶ· 14 ἦν δὲ Παρασκευὴ τοῦ Πάσχα, ὥρα δὲ ⸂ὡσεὶ⸃ ἕκτη· ὡς

19.3 ἔλεγον ♦ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγον
19.3 ἐδίδουν ♦ ἐδίδοσαν
19.4 Ἐξῆλθεν οὖν ♦ Καὶ ἐξῆλθεν
19.4 ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ♦ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ
19.5 Ἴδε ♦ Ἰδοὺ
19.6 αὐτὸν Λέγει ♦ Λέγει
19.7 ἡμῶν ♦ —
19.7 ἑαυτὸν υἱὸν θεοῦ ♦ υἱὸν θεοῦ ἑαυτὸν
19.10 σταυρῶσαί ♦ ἀπολῦσαί
19.10 ἀπολῦσαί ♦ σταυρῶσαί
19.11 Ἰησοῦς ♦ [αὐτῷ] Ἰησοῦς
19.11 οὐδεμίαν κατ᾽ ἐμοῦ ♦ κατ᾽ ἐμοῦ οὐδεμίαν
19.11 σοι δεδομένον ♦ δεδομένον σοι
19.11 παραδιδούς ♦ παραδούς
19.12 ἐζήτει ὁ Πιλάτος ♦ ὁ Πιλᾶτος ἐζήτει
19.12 ἔκραζον ♦ ἐκραύγασαν
19.13 τοῦτον τὸν λόγον ♦ τῶν λόγων τούτων
19.13 τοῦ ♦ —
19.14 δὲ ὡσεὶ ♦ ἦν ὡς

καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις, Ἴδε, ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. 15 Οἱ δὲ
ἐκραύγασαν, Ἆρον, ἆρον, σταύρωσον αὐτόν. Λέγει αὐτοῖς ὁ
Πιλάτος, Τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; Ἀπεκρίθησαν οἱ
ἀρχιερεῖς, Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα. 16 Τότε οὖν
παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς, ἵνα σταυρωθῇ.

Παρέλαβον δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἤγαγον· 17 καὶ βαστάζων τὸν
σταυρὸν αὐτοῦ ἐξῆλθεν εἰς τόπον λεγόμενον Κρανίου Τόπον,
ὅς λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθᾶ· 18 ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ
μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο, ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν
Ἰησοῦν. 19 Ἔγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ
τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον, Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ
βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. 20 Τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ
ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως
ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστί,
Ἑλληνιστί, Ῥωμαϊστί. 21 Ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς
τῶν Ἰουδαίων, Μὴ γράφε, Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· ἀλλ' ὅτι
Ἐκεῖνος εἶπεν, Βασιλεύς εἰμι τῶν Ἰουδαίων. 22 Ἀπεκρίθη ὁ
Πιλάτος, Ὃ γέγραφα, γέγραφα.

23 Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἑκάστῳ
στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. Ἦν δὲ ὁ χιτὼν ἄραφος, ἐκ
τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου. 24 Εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους, Μὴ
σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται· ἵνα ἡ
γραφὴ πληρωθῇ ἡ λέγουσα, Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου
ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. Οἱ μὲν οὖν
στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν. 25 Εἱστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ
σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς
αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ, καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή.
26 Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα, καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν
ἴδε ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ, Γύναι, ⸀ἰδοὺ⸃ ὁ υἱός σου. 27 Εἶτα
λέγει τῷ μαθητῇ, Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου. Καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας
ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια.

19.15 Οἱ δὲ ἐκραύγασαν ♦ Ἐκραύγασαν οὖν ἐκεῖνοι
19.16 δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἤγαγον ♦ οὖν τὸν Ἰησοῦν
19.17 τὸν σταυρὸν αὐτοῦ ♦ ἑαυτῷ τὸν σταυρὸν
19.17 εἰς τόπον ♦ εἰς τὸν
19.17 ὅς ♦ ὃ
19.20 Ἑλληνιστί Ῥωμαϊστί ♦ Ῥωμαϊστί Ἑλληνιστί
19.24 Εἶπον ♦ Εἶπαν
19.24 ἡ λέγουσα ♦ [ἡ λέγουσα]
19.26 αὐτοῦ ♦ —
19.26 ἰδοὺ ♦ ἴδε
19.27 Ἰδοὺ ♦ Ἴδε

28 Μετὰ τοῦτο ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντα ἤδη τετέλεσται, ἵνα
τελειωθῇ ἡ γραφή, λέγει, Διψῶ. 29 Σκεῦος οὖν ἔκειτο ὄξους
μεστόν· οἱ δέ, πλήσαντες σπόγγον ὄξους, καὶ ὑσσώπῳ
περιθέντες, προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. 30 Ὅτε οὖν
ἔλαβεν τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν, Τετέλεσται· καὶ κλίνας τὴν
κεφαλήν, παρέδωκεν τὸ πνεῦμα.

31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ
σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ ἐπεὶ Παρασκευὴ ἦν — ἦν γὰρ μεγάλη ἡ
ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου — ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον ἵνα
κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν. 32 Ἦλθον οὖν οἱ
στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ
ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ· 33 ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν
ἐλθόντες, ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ
τὰ σκέλη· 34 ἀλλ’ εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν
πλευρὰν ἔνυξεν, καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ. 35 Καὶ ὁ
ἑωρακὼς μεμαρτύρηκεν, καὶ ἀληθινὴ ⸀ἐστιν αὐτοῦ⸀ ἡ αὐτοῦ ἐστιν
μαρτυρία, κἀκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα ὑμεῖς
πιστεύσητε. 36 Ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ,
Ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται ἀπ’ αὐτοῦ. 37 Καὶ πάλιν ἑτέρα
γραφὴ λέγει, Ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.

38 Μετὰ ταῦτα ἠρώτησεν τὸν Πιλάτον ⸀Ἰωσὴφ⸀ ὁ ἀπὸ ὁ Ἰωσὴφ
Ἀριμαθαίας, ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν
φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ
ἐπέτρεψεν ὁ Πιλάτος. Ἦλθεν οὖν καὶ ἦρεν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.
39 Ἦλθεν δὲ καὶ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς
τὸ πρῶτον, φέρων μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ⸀ὡς⸀ λίτρας ἑκατόν. ὡσεὶ
40 Ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἔδησαν αὐτὸ ἐν
ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις

19.28 ἰδὼν ♦ εἰδὼς
19.28 πάντα ἤδη ♦ ἤδη πάντα
19.29 οὖν ♦ —
19.29 οἱ δέ πλήσαντες ♦ —
19.29 σπόγγον ♦ σπόγγον οὖν
19.29 ὄξους καὶ ♦ μεστὸν τοῦ ὄξους
19.30 ὁ ♦ [ὁ]
19.31 ἵνα μὴ ♦ ἐπεὶ Παρασκευὴ ἦν ἵνα μὴ
19.31 ἐπεὶ Παρασκευὴ ἦν ♦ —
19.33 αὐτὸν ἤδη ♦ ἤδη αὐτὸν
19.34 εὐθέως ἐξῆλθεν ♦ ἐξῆλθεν εὐθὺς
19.35 ἐστιν αὐτοῦ ♦ αὐτοῦ ἐστιν
19.35 κἀκεῖνος ♦ καὶ ἐκεῖνος
19.35 ὑμεῖς πιστεύσητε ♦ καὶ ὑμεῖς πιστεύ[σ]ητε
19.36 ἀπ’ ♦ —
19.38 ταῦτα ♦ δὲ ταῦτα
19.38 ὁ ἀπὸ ♦ [ὁ] ἀπὸ
19.38 ἦρεν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ ♦ ἦρεν τὸ σῶμα αὐτοῦ
19.39 τὸν Ἰησοῦν ♦ αὐτὸν
19.40 ἐν ♦ —

ἐνταφιάζειν. 41 Ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κῆπος, καὶ
ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη.
42 Ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν Παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ
μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

20 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται
πρωΐ, σκοτίας ἔτι οὔσης, εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει
τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου. 2 Τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται
πρὸς Σίμωνα Πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ
Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἦραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου,
καὶ οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. 3 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος
καὶ ὁ ἄλλος μαθητής, καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. 4 Ἔτρεχον
δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμεν τάχιον τοῦ
Πέτρου, καὶ ἦλθεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, 5 καὶ παρακύψας
βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. 6 Ἔρχεται οὖν
Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον,
καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, 7 καὶ τὸ σουδάριον ὃ ἦν ἐπὶ τῆς
κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς
ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον. 8 Τότε οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλος
μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδεν, καὶ
ἐπίστευσεν· 9 οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφήν, ὅτι δεῖ αὐτὸν
ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. 10 Ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ἑαυτοὺς οἱ
μαθηταί.

πρὸς τῷ μνημείῳ 11 Μαρία δὲ εἱστήκει ⸀πρὸς τὸ μνημεῖον⸃ κλαίουσα ἔξω· ὡς
οὖν ἔκλαιεν, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον, 12 καὶ θεωρεῖ δύο
ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ, καὶ
ἕνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. 13 Καὶ
λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι, Γύναι, τί κλαίεις; Λέγει αὐτοῖς, ὅτι
Ἦραν τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. 14 Καὶ
ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν
ἑστῶτα, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν. 15 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς,
Γύναι, τί κλαίεις; Τίνα ζητεῖς; Ἐκείνη, δοκοῦσα ὅτι ὁ
κηπουρός ἐστιν, λέγει αὐτῷ, Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν,

19.41 ἐτέθη ♦ ἦν τεθειμένος
20.6 Σίμων ♦ καὶ Σίμων
20.10 ἑαυτοὺς ♦ αὐτοὺς
20.11 πρὸς τὸ μνημεῖον ♦ πρὸς τῷ μνημείῳ
20.11 κλαίουσα ἔξω ♦ ἔξω κλαίουσα
20.14 Καὶ ταῦτα ♦ Ταῦτα
20.15 ὁ Ἰησοῦς ♦ Ἰησοῦς

εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκας αὐτόν, κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ. 16 Λέγει αὐτῇ ὁ
Ἰησοῦς, Μαρία. Στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ, Ῥαββουνί — ὃ
λέγεται, Διδάσκαλε. 17 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Μή μου ἅπτου,
οὔπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου· πορεύου δὲ πρὸς
τοὺς ἀδελφούς μου, καὶ εἰπὲ αὐτοῖς, Ἀναβαίνω πρὸς τὸν
πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ θεόν μου καὶ θεὸν ὑμῶν.
18 Ἔρχεται Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἀπαγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς
ὅτι ἑώρακεν τὸν κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.

19 Οὔσης οὖν ὀψίας, τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων,
καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ
συνηγμένοι, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ
ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἰρήνη ὑμῖν. 20 Καὶ τοῦτο
εἰπὼν ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ.
Ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν κύριον. 21 Εἶπεν οὖν
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς πάλιν, Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέν με ὁ
πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς. 22 Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησεν καὶ
λέγει αὐτοῖς, Λάβετε πνεῦμα ἅγιον. 23 Ἄν τινων ἀφῆτε τὰς
ἁμαρτίας, ἀφιένται αὐτοῖς· ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.

24 Θωμᾶς δέ, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ
ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς. 25 Ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ
ἄλλοι μαθηταί, Ἑωράκαμεν τὸν κύριον. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς,
Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ
βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν
χεῖρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω.

26 Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,
καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. Ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς, τῶν θυρῶν
κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν, Εἰρήνη ὑμῖν.
27 Εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ, Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς
χεῖράς μου· καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν
μου· καὶ μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός. 28 Καὶ ἀπεκρίθη

20.16 ὁ Ἰησοῦς Μαρία ♦ Ἰησοῦς Μαριάμ
20.16 Ῥαββουνί ♦ Ἑβραϊστί Ραββουνι
20.17 ὁ ♦ —
20.17 μου πορεύου ♦ πορεύου
20.18 Μαρία ♦ Μαριὰμ
20.18 ἀπαγγέλλουσα ♦ ἀγγέλλουσα
20.18 ἑώρακεν ♦ Ἑώρακα
20.19 τῶν σαββάτων ♦ σαββάτων
20.19 συνηγμένοι ♦ —
20.20 αὐτοῖς τὰς ♦ τὰς
20.20 αὐτοῦ ♦ αὐτοῖς
20.21 ὁ Ἰησοῦς ♦ [ὁ Ἰησοῦς]
20.23 ἀφιένται ♦ ἀφέωνται
20.24 ὁ Ἰησοῦς ♦ Ἰησοῦς
20.25 τὴν χεῖρά μου ♦ μου τὴν χεῖρα
20.28 Καὶ ἀπεκρίθη ♦ Ἀπεκρίθη

Θωμᾶς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου. [29] Λέγει
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὅτι ἑώρακάς με, πεπίστευκας; Μακάριοι οἱ μὴ
ἰδόντες, καὶ πιστεύσαντες.

[30] Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς
ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστιν γεγραμμένα ἐν τῷ
βιβλίῳ τούτῳ. [31] Ταῦτα δὲ γέγραπται, ἵνα πιστεύσητε ὅτι
Ἰησοῦς ἐστιν ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες
ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

21 Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ ⸀μαθηταῖς⸀ ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος·
ἐφανέρωσεν δὲ οὕτως. [2] Ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ Θωμᾶς
ὁ λεγόμενος Δίδυμος, καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς
Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ δύο. [3] Λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος, Ὑπάγω ἁλιεύειν.
Λέγουσιν αὐτῷ, Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. Ἐξῆλθον καὶ
ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον εὐθύς, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν
οὐδέν. [4] Πρωΐας δὲ ἤδη γενομένης ἔστη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν
αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ᾔδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν.
[5] Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Παιδία, μή τι προσφάγιον ἔχετε;
Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Οὔ. [6] Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Βάλετε εἰς τὰ
δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὑρήσετε. Ἔβαλον οὖν,
καὶ οὐκέτι αὐτὸ ἑλκύσαι ἴσχυσαν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν
ἰχθύων. [7] Λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς τῷ
Πέτρῳ, Ὁ κύριός ἐστιν. Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ
κύριός ἐστιν, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο — ἦν γὰρ γυμνός —
καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. [8] Οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ
πλοιαρίῳ ἦλθον — οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλ' ὡς
ἀπὸ πηχῶν διακοσίων — σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων.
[9] Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακιὰν
κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον, καὶ ἄρτον. [10] Λέγει αὐτοῖς ὁ
Ἰησοῦς, Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν.
[11] Ἀνέβη Σίμων Πέτρος, καὶ εἵλκυσεν τὸ δίκτυον ἐπὶ τῆς γῆς,

---

20.30 αὐτοῦ ♦ [αὐτοῦ]
20.31 πιστεύσητε ♦ πιστεύ[σ]ητε
21.3 εὐθύς ♦ —
21.4 ὁ ♦ —
21.5 ὁ ♦ [ὁ]
21.6 ἴσχυσαν ♦ ἴσχυον
21.8 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ
21.11 Σίμων ♦ οὖν Σίμων
21.11 ἐπὶ τῆς γῆς ♦ εἰς τὴν γῆν

μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντήκοντα τριῶν· καὶ
τοσούτων ὄντων, οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. 12 Λέγει αὐτοῖς ὁ
Ἰησοῦς, Δεῦτε ἀριστήσατε. Οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν
ἐξετάσαι αὐτόν, Σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ κύριός ἐστιν.
13 Ἔρχεται οὖν ὁ Ἰησοῦς, καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον, καὶ δίδωσιν
αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. 14 Τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη
ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

15 Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς,
Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με πλεῖον τούτων; Λέγει αὐτῷ, Ναὶ κύριε·
σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ, Βόσκε τὰ ἀρνία μου. 16 Λέγει
αὐτῷ πάλιν δεύτερον, Σίμων Ἰωνᾶ, ἀγαπᾷς με; Λέγει αὐτῷ, Ναὶ
κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ, Ποίμαινε τὰ πρόβατά
μου. 17 Λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον, Σίμων Ἰωνᾶ, φιλεῖς με; Ἐλυπήθη
ὁ Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον, Φιλεῖς με; Καὶ εἶπεν αὐτῷ,
Κύριε, σὺ πάντα οἶδας· σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦς, Βόσκε τὰ πρόβατά μου. 18 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτε ἦς
νεώτερος, ἐζώννυες σεαυτόν, καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες·
ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει,
καὶ οἴσει ὅπου οὐ θέλεις. 19 Τοῦτο δὲ εἶπεν, σημαίνων ποίῳ
θανάτῳ δοξάσει τὸν θεόν. Καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ,
Ἀκολούθει μοι. 20 Ἐπιστραφεὶς δὲ ὁ Πέτρος βλέπει τὸν
μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν
τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ καὶ εἶπεν, Κύριε, τίς ἐστιν ὁ
παραδιδούς σε; 21 Τοῦτον ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ, κύριε,
οὗτος δὲ τί; 22 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν
ἕως ἔρχομαι, τί πρός σε; Σὺ ἀκολούθει μοι. 23 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ
λόγος οὗτος εἰς τοὺς ἀδελφούς, ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ
ἀποθνῄσκει· καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι οὐκ
ἀποθνῄσκει· ἀλλ', Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί
πρός σε;

21.13 οὖν ὁ ♦ —
21.14 ὁ ♦ —
21.14 αὐτοῦ ♦ —
21.15 Ἰωνᾶ ♦ Ἰωάννου
21.15 πλεῖον ♦ πλέον
21.16 Ἰωνᾶ ♦ Ἰωάννου
21.17 Ἰωνᾶ ♦ Ἰωάννου
21.17 Καὶ εἶπεν ♦ Καὶ λέγει
21.17 σὺ πάντα ♦ πάντα σὺ
21.17 ὁ Ἰησοῦς ♦ [ὁ Ἰησοῦς]
21.20 δὲ ♦ —
21.21 ἰδὼν ♦ οὖν ἰδὼν
21.22 ἀκολούθει μοι ♦ μοι ἀκολούθει
21.23 ὁ λόγος οὗτος ♦ οὗτος ὁ λόγος
21.23 καὶ οὐκ εἶπεν ♦ οὐκ εἶπεν δὲ
21.23 τί πρός σε ♦ [τί πρὸς σέ]

24 Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων, καὶ γράψας ταῦτα· καὶ οἴδαμεν ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ.

25 Ἔστιν δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ὅσα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἕν, οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία. Ἀμήν.

21.24 γράψας ♦ ὁ γράψας
21.24 ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ ♦ αὐτοῦ ἡ μαρτυρία ἐστίν
21.25 ὅσα ♦ ἃ
21.25 οὐδὲ ♦ οὐδ'
21.25 Ἀμήν ♦ —

ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων, ὦ Θεόφιλε,
ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν, 2 ἄχρι ἧς
ἡμέρας, ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ πνεύματος ἁγίου
οὓς ἐξελέξατο, ἀνελήφθη· 3 οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα
μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι᾽ ἡμερῶν
τεσσαράκοντα ὀπτανόμενος αὐτοῖς, καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς
βασιλείας τοῦ θεοῦ. 4 Καὶ συναλιζόμενος παρήγγειλεν αὐτοῖς
ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν
ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός, Ἣν ἠκούσατέ μου· 5 ὅτι Ἰωάννης μὲν
ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ οὐ
μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας.

6 Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες, Κύριε,
εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ
Ἰσραήλ; 7 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς, Οὐχ ὑμῶν ἐστιν γνῶναι
χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ.
8 Ἀλλὰ λήψεσθε δύναμιν, ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ᾽
ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθέ μοι μάρτυρες ἔν τε Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐν πάσῃ
τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ, καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. 9 Καὶ
ταῦτα εἰπών, βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν
αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. 10 Καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν
εἰς τὸν οὐρανόν, πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο
παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθῆτι λευκῇ, 11 οἳ καὶ εἶπον,
Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε ἐμβλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν;
Οὗτος ὁ Ἰησοῦς, ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ᾽ ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν,
οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς
τὸν οὐρανόν.

12 Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ
καλουμένου Ἐλαιῶνος, ὅ ἐστιν ἐγγὺς Ἱερουσαλήμ, σαββάτου

1.2 ἀνελήφθη ♦ ἀνελήμφθη
1.3 τεσσαράκοντα ♦ τεσσεράκοντα
1.5 βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ♦ ἐν πνεύματι βαπτισθήσεσθε
1.6 ἐπηρώτων ♦ ἠρώτων
1.8 λήψεσθε ♦ λήμψεσθε
1.8 μοι ♦ μου
1.8 ἐν πάσῃ ♦ [ἐν] πάσῃ
1.10 ἐσθῆτι λευκῇ ♦ ἐσθήσεσιν λευκαῖς
1.11 εἶπον ♦ εἶπαν
1.11 ἐμβλέποντες ♦ [ἐμ]βλέποντες
1.11 ἀναληφθεὶς ♦ ἀναλημφθεὶς

ἔχον ὁδόν. 13 Καὶ ὅτε εἰσῆλθον, ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῷον οὗ
ἦσαν καταμένοντες, ὅ τε Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ
Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Ματθαῖος,
Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ Ζηλωτής, καὶ Ἰούδας
Ἰακώβου. 14 Οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες
ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει, σὺν γυναιξὶν καὶ
Μαρίᾳ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν
μαθητῶν εἶπεν — ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὡς ἑκατὸν
εἴκοσι — 16 Ἄνδρες ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν
ταύτην, ἣν προεῖπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος Δαυὶδ
περὶ Ἰούδα, τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν τὸν
Ἰησοῦν. 17 Ὅτι κατηριθμημένος ἦν σὺν ἡμῖν, καὶ ἔλαχεν τὸν
κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης — 18 Οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο
χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνὴς γενόμενος ἐλάκησεν
μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ. 19 Καὶ γνωστὸν
ἐγένετο πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλήμ, ὥστε κληθῆναι
τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελδαμά, τοῦτ
ἔστιν, χωρίον αἵματος — 20 Γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ Ψαλμῶν,
Γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτοῦ ἔρημος, καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν
αὐτῇ· καί, Τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λάβοι ἕτερος. 21 Δεῖ οὖν τῶν
συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ ἐν ᾧ εἰσῆλθεν καὶ
ἐξῆλθεν ἐφ᾽ ἡμᾶς ὁ κύριος Ἰησοῦς, 22 ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ
βαπτίσματος Ἰωάννου, ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήφθη ἀφ᾽ ἡμῶν,
μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ γενέσθαι σὺν ἡμῖν ἕνα
τούτων. 23 Καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσὴφ τὸν καλούμενον
Βαρσαβᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, καὶ Ματθίαν. 24 Καὶ
προσευξάμενοι εἶπον, Σὺ κύριε καρδιογνῶστα πάντων,
ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω, ἐκ τούτων τῶν δύο ἕνα 25 λαβεῖν τὸν
κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἐξ ἧς παρέβη

1.13 ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῷον ♦ εἰς τὸ ὑπερῷον ἀνέβησαν
1.13 Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης ♦ Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος
1.13 Ματθαῖος ♦ Μαθθαῖος
1.14 καὶ τῇ δεήσει ♦ —
1.14 Μαρίᾳ ♦ Μαριὰμ
1.14 καὶ σὺν ♦ καὶ
1.15 μαθητῶν ♦ ἀδελφῶν
1.15 ὡς ♦ ὡσεὶ
1.16 ταύτην ♦ —
1.16 τὸν ♦ —
1.17 σὺν ♦ ἐν
1.19 Ἀκελδαμά ♦ Ἀκελδαμάχ
1.20 λάβοι ♦ λαβέτω
1.21 ἐν ᾧ ♦ ᾧ
1.22 ἀνελήφθη ♦ ἀνελήμφθη
1.22 γενέσθαι σὺν ἡμῖν ♦ σὺν ἡμῖν γενέσθαι
1.23 Βαρσαβᾶν ♦ Βαρσαββᾶν
1.23 Ματθίαν ♦ Μαθθίαν
1.24 εἶπον ♦ εἶπαν
1.25 κλῆρον ♦ τόπον
1.25 ἐξ ♦ ἀφ᾽

Ἰούδας, πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. 26 Καὶ ἔδωκαν
κλήρους αὐτῶν, καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Ματθίαν, καὶ
συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἕνδεκα ἀποστόλων.

2 Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς,
ἦσαν ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό. 2 Καὶ ἐγένετο
ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας, καὶ
ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι. 3 Καὶ ὤφθησαν
αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, ἐκάθισέν τε ἐφ’
ἕνα ἕκαστον αὐτῶν. 4 Καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες πνεύματος
ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις, καθὼς τὸ πνεῦμα
ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι.

5 Ἦσαν δὲ ἐν Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες
εὐλαβεῖς, ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν.
6 Γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης, συνῆλθεν τὸ πλῆθος καὶ
συνεχύθη, ὅτι ἤκουον εἷς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων
αὐτῶν. 7 Ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ ἐθαύμαζον, λέγοντες πρὸς
ἀλλήλους, Οὐκ ἰδοὺ πάντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες
Γαλιλαῖοι; 8 Καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ
διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν; 9 Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ
Ἐλαμῖται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν
τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, 10 Φρυγίαν τε καὶ
Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ
Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ
προσήλυτοι, 11 Κρῆτες καὶ Ἄραβες, ἀκούομεν λαλούντων
αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ.
12 Ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διηπόρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον
λέγοντες, Τί ἄν θέλοι τοῦτο εἶναι; 13 Ἕτεροι δὲ χλευάζοντες
ἔλεγον ὅτι Γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσίν.

14 Σταθεὶς δὲ Πέτρος σὺν τοῖς ἕνδεκα, ἐπῆρεν τὴν φωνὴν
αὐτοῦ, καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς, Ἄνδρες Ἰουδαῖοι, καὶ οἱ
κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ ἅπαντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω,

1.26 αὐτῶν ⬧ αὐτοῖς
1.26 Ματθίαν ⬧ Μαθθίαν
2.1 ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν ⬧ πάντες ὁμοῦ
2.3 ἐκάθισέν τε ⬧ καὶ ἐκάθισεν
2.4 ἅπαντες ⬧ πάντες
2.4 αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι ⬧ ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς
2.5 ἐν ⬧ εἰς
2.7 πάντες καὶ ⬧ καὶ
2.7 πρὸς ἀλλήλους ⬧ —
2.7 Οὐκ ⬧ Οὐχ
2.7 ἰδοὺ πάντες ⬧ ἰδοὺ ἅπαντες
2.12 ἄν θέλοι ⬧ θέλει
2.13 χλευάζοντες ⬧ διαχλευάζοντες
2.14 Πέτρος ⬧ ὁ Πέτρος
2.14 ἅπαντες ⬧ πάντες

καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. 15 Οὐ γάρ, ὡς ὑμεῖς
ὑπολαμβάνετε, οὗτοι μεθύουσιν· ἔστιν γὰρ ὥρα τρίτη τῆς
ἡμέρας· 16 ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου
Ἰωήλ, 17 Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ θεός,
ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα· καὶ
προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν, καὶ οἱ
νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν
ἐνύπνια ἐνυπνιασθήσονται· 18 καί γε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καί
ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ
πνεύματός μου, καὶ προφητεύσουσιν. 19 Καὶ δώσω τέρατα ἐν
τῷ οὐρανῷ ἄνω, καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἷμα καὶ πῦρ καὶ
ἀτμίδα καπνοῦ· 20 ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος, καὶ ἡ
σελήνη εἰς αἷμα, πρὶν ἢ ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην
καὶ ἐπιφανῆ· 21 καὶ ἔσται, πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα
κυρίου σωθήσεται. 22 Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς
λόγους τούτους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀπὸ τοῦ θεοῦ
ἀποδεδειγμένον εἰς ὑμᾶς δυνάμεσιν καὶ τέρασιν καὶ σημείοις,
οἷς ἐποίησεν δι᾽ αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ
οἴδατε, 23 τοῦτον τῇ ὡρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ θεοῦ
ἔκδοτον λαβόντες, διὰ χειρῶν ἀνόμων προσπήξαντες ἀνείλετε·
24 ὃν ὁ θεὸς ἀνέστησεν, λύσας τὰς ὠδῖνας τοῦ θανάτου, καθότι
οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ᾽ αὐτοῦ. 25 Δαυὶδ γὰρ
λέγει εἰς αὐτόν, Προωρώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διὰ
παντός· ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ· 26 διὰ τοῦτο
εὐφράνθη ἡ καρδία μου, καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου· ἔτι
δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει ἐπ᾽ ἐλπίδι· 27 ὅτι οὐκ
ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς ᾍδου, οὐδὲ δώσεις τὸν ὅσιόν
σου ἰδεῖν διαφθοράν. 28 Ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς·
πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου. 29 Ἄνδρες
ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ
πατριάρχου Δαυίδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησεν καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ
μνῆμα αὐτοῦ ἐστιν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης.
30 Προφήτης οὖν ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ

2.17 ἐνύπνια ♦ ἐνυπνίοις
2.20 ἢ ἐλθεῖν τὴν ♦ ἐλθεῖν
2.22 ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀποδεδειγμένον ♦ ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ
2.22 καὶ αὐτοὶ ♦ αὐτοὶ
2.23 λαβόντες ♦ —
2.23 χειρῶν ♦ χειρὸς
2.23 ἀνείλετε ♦ ἀνείλατε
2.25 Προωρώμην ♦ Προορώμην
2.26 εὐφράνθη ♦ ηὐφράνθη
2.27 ᾍδου ♦ ᾍδην

θεός, ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν
τὸν χριστόν, καθίσαι ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, 31 προϊδὼν
ἐλάλησεν περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ χριστοῦ, ὅτι οὐ κατελείφθη
ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς ᾍδου, οὐδὲ ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδεν διαφθοράν.
32 Τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν
μάρτυρες. 33 Τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ ὑψωθείς, τήν τε ἐπαγγελίαν
τοῦ ἁγίου πνεύματος λαβὼν παρὰ τοῦ πατρός, ἐξέχεεν τοῦτο ὃ
νὺν ὑμεῖς βλέπετε καὶ ἀκούετε. 34 Οὐ γὰρ Δαυὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς
οὐρανούς, λέγει δὲ αὐτός, Εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου
ἐκ δεξιῶν μου, 35 ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν
ποδῶν σου. 36 Ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραήλ, ὅτι
καὶ κύριον καὶ χριστὸν αὐτὸν ὁ θεὸς ἐποίησεν, τοῦτον τὸν
Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.

37 Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τῇ καρδίᾳ, εἶπόν τε πρὸς
τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους, Τί ⸀ποιήσομεν,⸃ ποιήσωμεν
ἄνδρες ἀδελφοί; 38 Πέτρος δὲ ἔφη πρὸς αὐτούς, Μετανοήσατε,
καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ
εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ λήψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου
πνεύματος. 39 Ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία, καὶ τοῖς τέκνοις
ὑμῶν, καὶ πᾶσιν τοῖς εἰς μακράν, ὅσους ἂν προσκαλέσηται
κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν. 40 Ἑτέροις τε λόγοις πλείοσιν
διεμαρτύρετο καὶ παρεκάλει λέγων, Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς
σκολιᾶς ταύτης. 41 Οἱ μὲν οὖν ἀσμένως ἀποδεξάμενοι τὸν
λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν· καὶ προσετέθησαν τῇ ἡμέρᾳ
ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλιαι. 42 Ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες
τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ, καὶ τῇ κλάσει τοῦ
ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς.

2.30 τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν χριστόν ⬥ —
2.30 τοῦ θρόνου ⬥ τὸν θρόνον
2.31 οὐ κατελείφθη ⬥ οὔτε ἐγκατελείφθη
2.31 ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ⬥ —
2.31 ᾍδου οὐδὲ ⬥ ᾍδην οὔτε
2.33 ἁγίου πνεύματος ⬥ πνεύματος τοῦ ἁγίου
2.33 νὺν ὑμεῖς ⬥ ὑμεῖς [καὶ]
2.34 ὁ ⬥ [ὁ]
2.36 καὶ χριστὸν αὐτὸν ὁ θεὸς ἐποίησεν ⬥ αὐτὸν καὶ χριστὸν ἐποίησεν ὁ θεός
2.37 τῇ καρδίᾳ ⬥ τὴν καρδίαν
2.37 ποιήσομεν ⬥ ποιήσωμεν
2.38 ἔφη ⬥ —
2.38 Μετανοήσατε ⬥ Μετανοήσατε [φησίν]
2.38 ἁμαρτιῶν ⬥ τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν
2.38 λήψεσθε ⬥ λήμψεσθε
2.40 διεμαρτύρετο καὶ παρεκάλει ⬥ διεμαρτύρατο καὶ παρεκάλει αὐτοὺς
2.41 ἀσμένως ⬥ —
2.41 τῇ ⬥ ἐν τῇ
2.42 κοινωνίᾳ καὶ ⬥ κοινωνίᾳ

43 Ἐγένετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος, πολλά τε τέρατα καὶ
σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο. 44 Πάντες δὲ οἱ
πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ εἶχον ἅπαντα κοινά, 45 καὶ
τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον, καὶ διεμέριζον αὐτὰ
πᾶσιν, καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν. 46 Καθ᾽ ἡμέραν τε
προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε κατ᾽
οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ
ἀφελότητι καρδίας, 47 αἰνοῦντες τὸν θεόν, καὶ ἔχοντες χάριν
πρὸς ὅλον τὸν λαόν. Ὁ δὲ κύριος προσετίθει τοὺς σωζομένους
καθ᾽ ἡμέραν τῇ ἐκκλησίᾳ.

3 Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ
ἱερὸν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην. 2 Καί τις
ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο· ὃν
ἐτίθουν καθ᾽ ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην
Ὡραίαν, τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων
εἰς τὸ ἱερόν. 3 Ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλλοντας
εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερόν, ἠρώτα ἐλεημοσύνην. 4 Ἀτενίσας δὲ
Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ, εἶπεν, Βλέψον εἰς ἡμᾶς. 5 Ὁ
δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς, προσδοκῶν τι παρ᾽ αὐτῶν λαβεῖν. 6 Εἶπεν δὲ
Πέτρος, Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω,
τοῦτό σοι δίδωμι. Ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ
ἔγειρε Ναζωραίου, ⸀ἔγειραι⸃ καὶ περιπάτει. 7 Καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς
δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρεν· παραχρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν αὐτοῦ αἱ
βάσεις καὶ τὰ σφυρά. 8 Καὶ ἐξαλλόμενος ἔστη καὶ περιεπάτει,
καὶ εἰσῆλθεν σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερόν, περιπατῶν καὶ
ἁλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν θεόν. 9 Καὶ εἶδεν αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς
περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν θεόν· 10 ἐπεγίνωσκόν τε αὐτὸν
ὅτι οὗτος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ Ὡραίᾳ
πύλῃ τοῦ ἱεροῦ· καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ
τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.

2.43 Ἐγένετο ♦ Ἐγίνετο
2.47 τῇ ἐκκλησίᾳ ♦ ἐπὶ τὸ αὐτό
3.1 Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ Πέτρος ♦ Πέτρος δὲ
3.3 ἐλεημοσύνην ♦ ἐλεημοσύνην λαβεῖν
3.6 ἔγειραι καὶ ♦ [ἔγειρε καὶ]
3.7 παραχρῆμα ♦ αὐτόν παραχρῆμα
3.7 αὐτοῦ αἱ βάσεις ♦ αἱ βάσεις αὐτοῦ
3.7 σφυρά ♦ σφυδρά
3.9 αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς ♦ πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν
3.10 τε ♦ δὲ
3.10 οὗτος ♦ αὐτὸς

11 Κρατοῦντος δὲ τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ τὸν Πέτρον καὶ
Ἰωάννην, συνέδραμεν πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ
καλουμένῃ Σολομῶντος, ἔκθαμβοι. 12 Ἰδὼν δὲ Πέτρος
ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, τί θαυμάζετε
ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε, ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ
πεποιηκόσιν τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; 13 Ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ
Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασεν τὸν
παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν· ὃν ὑμεῖς μὲν παρεδώκατε, καὶ
ἠρνήσασθε αὐτὸν κατὰ πρόσωπον Πιλάτου, κρίναντος ἐκείνου
ἀπολύειν. 14 Ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἠρνήσασθε, καὶ
ᾐτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, 15 τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς
ζωῆς ἀπεκτείνατε· ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς
μάρτυρές ἐσμεν. 16 Καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ,
τοῦτον ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε ἐστερέωσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ
ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύτην
ἀπέναντι πάντων ὑμῶν. 17 Καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι κατὰ
ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. 18 Ὁ δὲ θεὸς ἃ
προκατήγγειλεν διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ,
παθεῖν τὸν χριστόν, ἐπλήρωσεν οὕτως. 19 Μετανοήσατε οὖν καὶ
ἐπιστρέψατε, εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας, ὅπως ἂν
ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου, 20 καὶ
ἀποστείλῃ τὸν προκεχειρισμένον ὑμῖν χριστὸν Ἰησοῦν· 21 ὃν
δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως
πάντων, ὧν ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ στόματος πάντων τῶν ἁγίων
αὐτοῦ προφητῶν ἀπ' αἰῶνος. 22 Μωσῆς μὲν γὰρ πρὸς τοὺς
πατέρας εἶπεν ὅτι Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς
ἡμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ
πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. 23 Ἔσται δέ, πᾶσα ψυχή,
ἥτις ⌜ἐὰν⌝ μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου, ἐξολοθρευθήσεται ἂν
ἐκ τοῦ λαοῦ. 24 Καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ

3.11 τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ ♦ αὐτοῦ
3.11 Ἰωάννην ♦ τὸν Ἰωάννην
3.11 πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς ♦ πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς
3.12 Πέτρος ♦ ὁ Πέτρος
3.13 Ἰσαὰκ καὶ ♦ [ὁ θεὸς] Ἰσαὰκ καὶ [ὁ θεὸς]
3.13 αὐτὸν ♦ —
3.18 αὐτοῦ παθεῖν τὸν χριστόν ♦ παθεῖν τὸν χριστὸν αὐτοῦ
3.19 ὅπως ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου ♦ —
3.20 καὶ ♦ ὅπως ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ
3.21 πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ ♦ τῶν ἁγίων
3.21 προφητῶν ἀπ' αἰῶνος ♦ ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν
3.22 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
3.22 γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας ♦ —
3.22 ἡμῶν ♦ ὑμῶν
3.23 ἐξολοθρευθήσεται ♦ ἐξολεθρευθήσεται

προκατήγγειλαν τῶν καθεξῆς, ὅσοι ἐλάλησαν, καὶ ⸀κατήγγειλαν⸁ τὰς ἡμέρας
ταύτας. [25] Ὑμεῖς ἐστε υἱοὶ τῶν προφητῶν, καὶ τῆς διαθήκης ἧς
διέθετο ὁ θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ,
Καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ
τῆς γῆς. [26] Ὑμῖν πρῶτον ὁ θεός, ἀναστήσας τὸν παῖδα αὐτοῦ
Ἰησοῦν, ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς, ἐν τῷ
ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

4 Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαόν, ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ
ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι,
[2] διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαόν, καὶ
καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν. [3] Καὶ
ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας, καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν
αὔριον· ἦν γὰρ ἑσπέρα ἤδη. [4] Πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν
λόγον ἐπίστευσαν· καὶ ἐγενήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὡσεὶ
χιλιάδες πέντε.

[5] Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς
ἄρχοντας καὶ πρεσβυτέρους καὶ γραμματεῖς εἰς Ἱερουσαλήμ,
[6] καὶ Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα, καὶ Καϊάφαν, καὶ Ἰωάννην, καὶ
Ἀλέξανδρον, καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ. [7] Καὶ
στήσαντες αὐτοὺς ἐν μέσῳ ἐπυνθάνοντο, Ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν
ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς; [8] Τότε Πέτρος πλησθεὶς
πνεύματος ἁγίου εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ
πρεσβύτεροι τοῦ Ἰσραήλ, [9] εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ
εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωσται·
[10] γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ, ὅτι ἐν
τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς
ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος
παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής. [11] Οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ
ἐξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδομούντων, ὁ γενόμενος εἰς
κεφαλὴν γωνίας. [12] Καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρία·

3.25 υἱοὶ ⬥ οἱ υἱοὶ
3.25 ἡμῶν ⬥ ὑμῶν
3.25 ἐνευλογηθήσονται ⬥ [ἐν]ευλογηθήσονται
3.26 ὁ θεός ἀναστήσας ⬥ ἀναστήσας ὁ θεὸς
3.26 Ἰησοῦν ⬥ —
4.2 τῶν ⬥ τὴν ἐκ
4.4 ὁ ⬥ [ὁ]
4.4 ὡσεὶ ⬥ [ὡς]
4.5 πρεσβυτέρους καὶ γραμματεῖς εἰς ⬥ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς ἐν
4.6 Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα καὶ Καϊάφαν καὶ Ἰωάννην καὶ Ἀλέξανδρον ⬥ Ἅννας ὁ ἀρχιερεὺς καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀλέξανδρος
4.7 μέσῳ ⬥ τῷ μέσῳ
4.8 τοῦ Ἰσραήλ ⬥ —
4.9 σέσωσται ⬥ σέσωται
4.11 οἰκοδομούντων ⬥ οἰκοδόμων

οὔτε γὰρ ὄνομά ἐστιν ⌜ἕτερον⌝ τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν
δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.

[13] Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ Ἰωάννου,
καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσιν καὶ
ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ
ἦσαν. [14] Τὸν δὲ ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἑστῶτα τὸν
τεθεραπευμένον, οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. [15] Κελεύσαντες δὲ
αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν, συνέβαλλον πρὸς
ἀλλήλους, [16] λέγοντες, Τί ⌜ποιήσομεν⌝ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ποιήσωμεν
Ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι' αὐτῶν, πᾶσιν τοῖς
κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα
ἀρνήσασθαι. [17] Ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν
λαόν, ἀπειλῇ ⌜ἀπειλησόμεθα⌝ αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ἀπειλησώμεθα
ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. [18] Καὶ καλέσαντες αὐτούς,
παρήγγειλαν αὐτοῖς τὸ καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν
ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. [19] Ὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης
ἀποκριθέντες πρὸς αὐτοὺς εἶπον, Εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ
θεοῦ ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε. [20] Οὐ
δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς, ἃ εἴδομεν καὶ ἠκούσαμεν, μὴ λαλεῖν.
[21] Οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν
εὑρίσκοντες τὸ πῶς κολάσονται αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι
πάντες ἐδόξαζον τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι. [22] Ἐτῶν γὰρ ἦν
πλειόνων τεσσαράκοντα ὁ ἄνθρωπος ἐφ' ὃν ἐγεγόνει τὸ
σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.

[23] Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους, καὶ ἀπήγγειλαν
ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπον. [24] Οἱ
δὲ ἀκούσαντες ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν θεόν, καὶ
εἶπον, Δέσποτα, σὺ ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν
καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· [25] ὁ διὰ στόματος
Δαυὶδ παιδός σου εἰπών, Ἵνα τί ἐφρύαξαν ἔθνη, καὶ λαοὶ

4.12 οὔτε ♦ οὐδὲ
4.12 τὸ ♦ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ
4.14 δὲ ♦ τε
4.16 ποιήσομεν ♦ ποιήσωμεν
4.16 ἀρνήσασθαι ♦ ἀρνεῖσθαι
4.17 ἀπειλῇ ἀπειλησόμεθα ♦ ἀπειλησώμεθα
4.18 αὐτοῖς ♦ —
4.19 πρὸς αὐτοὺς εἶπον ♦ εἶπον πρὸς αὐτούς
4.20 εἴδομεν ♦ εἴδαμεν
4.21 κολάσονται ♦ κολάσωνται
4.22 τεσσαράκοντα ♦ τεσσεράκοντα
4.22 ἐγεγόνει ♦ γεγόνει
4.23 εἶπον ♦ εἶπαν
4.24 εἶπον ♦ εἶπαν
4.24 θεὸς ὁ ♦ —
4.25 διὰ ♦ τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου
4.25 Ἵνα τί ♦ Ἱνατί

ἐμελέτησαν κενά; [26] Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ
ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ κυρίου, καὶ κατὰ
τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ· [27] συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας ἐπὶ τὸν
ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρῴδης τε καὶ πόντιος
Πιλάτος, σὺν ἔθνεσιν καὶ λαοῖς Ἰσραήλ, [28] ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ
σου καὶ ἡ βουλή σου προώρισεν γενέσθαι. [29] Καὶ τὰ νῦν, κύριε,
ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ
παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου, [30] ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου
ἐκτείνειν σε εἰς ἴασιν, καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ
ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδός σου Ἰησοῦ. [31] Καὶ δεηθέντων
αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ
ἐπλήσθησαν ἅπαντες πνεύματος ἁγίου, καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον
τοῦ θεοῦ μετὰ παρρησίας.

[32] Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν ἡ καρδία καὶ ἡ
αὐτῷ ψυχὴ μία· καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων ⸀αὐτῶν⸀ ἔλεγεν ἴδιον
εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά. [33] Καὶ μεγάλῃ δυνάμει
ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως τοῦ
κυρίου Ἰησοῦ, χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. [34] Οὐδὲ
γὰρ ἐνδεής τις ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ
οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν
πιπρασκομένων, [35] καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν
ἀποστόλων· διεδίδοτο δὲ ἑκάστῳ καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν.

[36] Ἰωσῆς δέ, ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας ἀπὸ τῶν ἀποστόλων —
ὅ ἐστιν, μεθερμηνευόμενον, υἱὸς παρακλήσεως — Λευΐτης,
Κύπριος τῷ γένει, [37] ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ, πωλήσας ἤνεγκεν
τὸ χρῆμα, καὶ ἔθηκεν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

5 Ἀνὴρ δέ τις Ἀνανίας ὀνόματι, σὺν Σαπφείρῃ τῇ γυναικὶ
αὐτοῦ, ἐπώλησεν κτῆμα, [2] καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς,
συνειδυίας καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ ἐνέγκας μέρος τι παρὰ
τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν. [3] Εἶπεν δὲ Πέτρος, Ἀνανία,

---

4.27 ἐπὶ ♦ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐπὶ
4.28 βουλή σου ♦ βουλή [σου]
4.30 χεῖρά σου ♦ χεῖρά [σου]
4.31 πνεύματος ἁγίου ♦ τοῦ ἁγίου πνεύματος
4.32 ἡ καρδία ♦ καρδία
4.32 ἡ ψυχὴ ♦ ψυχὴ
4.32 αὐτῶν ♦ αὐτῷ
4.33 μεγάλῃ δυνάμει ♦ δυνάμει μεγάλῃ
4.34 ὑπῆρχεν ♦ ἦν
4.35 διεδίδοτο ♦ διεδίδετο
4.36 Ἰωσῆς ♦ Ἰωσὴφ
4.37 παρὰ ♦ πρὸς
5.1 Σαπφείρῃ ♦ Σαπφίρῃ
5.2 συνειδυίας ♦ συνειδυίης
5.2 αὐτοῦ ♦ —
5.3 Πέτρος ♦ ὁ Πέτρος

διὰ τί ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ νοσφίσασθαί σε ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ
χωρίου; 4 Οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενεν, καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ
ὑπῆρχεν; Τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; Οὐκ
ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ θεῷ. 5 Ἀκούων δὲ ὁ Ἀνανίας τοὺς
λόγους τούτους, πεσὼν ἐξέψυξεν· καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ
πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα. 6 Ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι
συνέστειλαν αὐτόν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν.

7 Ἐγένετο δὲ ὡς ὡρῶν τριῶν διάστημα, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ
εἰδυῖα τὸ γεγονὸς εἰσῆλθεν. 8 Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῇ ὁ Πέτρος, Εἰπέ
μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε. Ἡ δὲ εἶπεν, Ναί,
τοσούτου. 9 Ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν πρὸς αὐτήν, Τί ὅτι συνεφωνήθη
ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα κυρίου; Ἰδού, οἱ πόδες τῶν θαψάντων
τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ, καὶ ἐξοίσουσίν σε. 10 Ἔπεσεν δὲ
παραχρῆμα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἐξέψυξεν·
εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν, καὶ
ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. 11 Καὶ ἐγένετο
φόβος μέγας ἐφ’ ὅλην τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς
ἀκούοντας ταῦτα.

12 Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ⸀ἐγίνετο⸃ σημεῖα καὶ ἐγένετο
τέρατα ἐν τῷ λαῷ πολλά· καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες ἐν τῇ
στοᾷ Σολομῶντος. 13 Τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι
αὐτοῖς, ἀλλ’ ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός· 14 μᾶλλον δὲ
προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ
γυναικῶν· 15 ὥστε κατὰ τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς,
καὶ τιθέναι ἐπὶ κλινῶν καὶ κραββάτων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου
κἂν ἡ σκιὰ ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν. 16 Συνήρχετο δὲ καὶ τὸ
πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων εἰς Ἱερουσαλήμ, φέροντες ἀσθενεῖς
καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἵτινες
ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

17 Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ — ἡ
οὖσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων — ἐπλήσθησαν ζήλου, 18 καὶ

5.3 σε ἀπὸ ♦ ἀπὸ
5.5 ταῦτα ♦ —
5.8 αὐτῇ ὁ ♦ πρὸς αὐτὴν
5.9 εἶπεν ♦ —
5.10 παρὰ ♦ πρὸς
5.12 ἐν τῷ λαῷ πολλά ♦ πολλὰ ἐν τῷ λαῷ
5.15 κατὰ τὰς ♦ καὶ εἰς τὰς
5.15 κλινῶν καὶ κραββάτων ♦ κλιναρίων καὶ κραβάττων
5.16 εἰς ♦ —

ἐπέβαλον τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους, καὶ ἔθεντο
αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. [19] Ἄγγελος δὲ κυρίου διὰ τῆς
νυκτὸς ἤνοιξεν τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, ἐξαγαγών τε αὐτοὺς
εἶπεν, [20] Πορεύεσθε, καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ
πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης. [21] Ἀκούσαντες δὲ εἰσῆλθον
ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐδίδασκον. Παραγενόμενος δὲ
ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ
πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ
δεσμωτήριον, ἀχθῆναι αὐτούς. [22] Οἱ δὲ ὑπηρέται
παραγενόμενοι οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ·
ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν, [23] λέγοντες ὅτι Τὸ μὲν
δεσμωτήριον εὕρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ, καὶ
τοὺς φύλακας ἑστῶτας πρὸ τῶν θυρῶν· ἀνοίξαντες δέ, ἔσω
οὐδένα εὕρομεν. [24] Ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὅ τε
ἱερεὺς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν
περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο τοῦτο. [25] Παραγενόμενος δέ τις
ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι Ἰδού, οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ
φυλακῇ εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἑστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν.
[26] Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις ἦγαγεν
αὐτούς, οὐ μετὰ βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, ἵνα μὴ
λιθασθῶσιν. [27] Ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ.
Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεύς, [28] λέγων, Οὐ παραγγελίᾳ
παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ; Καὶ
ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν Ἱερουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ
βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ᾽ ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου.
[29] Ἀποκριθεὶς δὲ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπον, Πειθαρχεῖν
δεῖ θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. [30] Ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν
ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε, κρεμάσαντες ἐπὶ
ξύλου. [31] Τοῦτον ὁ θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσεν τῇ δεξιᾷ
αὐτοῦ, δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.
[32] Καὶ ἡμεῖς ἐσμεν αὐτοῦ μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ
πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον, ὃ ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ.

5.18 αὐτῶν ♦ —
5.19 τῆς νυκτὸς ἤνοιξεν ♦ νυκτὸς ἀνοίξας
5.22 ὑπηρέται παραγενόμενοι ♦ παραγενόμενοι ὑπηρέται
5.23 μὲν ♦ —
5.23 πρὸ ♦ ἐπὶ
5.24 ἱερεὺς καὶ ὁ ♦ —
5.26 ἦγαγεν ♦ ἦγεν
5.26 ἵνα ♦ —
5.28 Οὐ ♦ [Οὐ]
5.29 εἶπον ♦ εἶπαν
5.31 δοῦναι ♦ [τοῦ] δοῦναι
5.32 αὐτοῦ ♦ —
5.32 δὲ ♦ —

33 Οἱ δὲ ⌜ἀκούοντες⌝ διεπρίοντο, καὶ ἐβουλεύοντο ἀνελεῖν ἀκούσαντες
αὐτούς. 34 Ἀναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος, ὀνόματι
Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος, τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν
ἔξω βραχύ τι τοὺς ἀποστόλους ποιῆσαι. 35 Εἶπέν τε πρὸς
αὐτούς, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς
ἀνθρώποις τούτοις, τί μέλλετε πράσσειν. 36 Πρὸ γὰρ τούτων
τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θευδᾶς, λέγων εἶναί τινα ἑαυτόν, ᾧ
προσεκλήθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ τετρακοσίων· ὃς ἀνῃρέθη,
καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς
οὐδέν. 37 Μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς
ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς, καὶ ἀπέστησεν λαὸν ἱκανὸν ὀπίσω
αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ
διεσκορπίσθησαν. 38 Καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν
ἀνθρώπων τούτων, καὶ ἐάσατε αὐτούς· ὅτι ἐὰν ᾖ ἐξ ἀνθρώπων
ἡ βουλὴ ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται· 39 εἰ δὲ ἐκ θεοῦ
ἐστιν, οὐ δύνασθε καταλῦσαι αὐτό, μήποτε καὶ θεομάχοι
εὑρεθῆτε. 40 Ἐπείσθησαν δέ αὐτῷ· καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς
ἀποστόλους, δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι
τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυσαν αὐτούς. 41 Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο
χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος
⌜τοῦ Ἰησοῦ⌝ κατηξιώθησαν ἀτιμασθῆναι. 42 Πᾶσάν τε ἡμέραν, αὐτοῦ
ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ᾽ οἶκον, οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ
εὐαγγελιζόμενοι Ἰησοῦν τὸν χριστόν.

6 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις, πληθυνόντων τῶν μαθητῶν,
ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους,
ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι
αὐτῶν. 2 Προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν
μαθητῶν, εἶπον, Οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς, καταλείψαντας τὸν
λόγον τοῦ θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις. 3 Ἐπισκέψασθε οὖν,
ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἑπτά, πλήρεις

5.33 ἀκούοντες ♦ ἀκούσαντες
5.33 ἐβουλεύοντο ♦ ἐβούλοντο
5.34 τι τοὺς ἀποστόλους ♦ τοὺς ἀνθρώπους
5.36 προσεκλήθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ ♦ προσεκλίθη ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς
5.37 ἱκανὸν ♦ —
5.38 ἐάσατε ♦ ἄφετε
5.38 βουλὴ ♦ βουλὴ αὕτη
5.39 δύνασθε ♦ δυνήσεσθε
5.39 αὐτό ♦ αὐτούς
5.40 αὐτούς ♦ —
5.41 ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ κατηξιώθησαν ♦ κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος
5.42 Ἰησοῦν τὸν χριστόν ♦ τὸν χριστὸν Ἰησοῦν
6.2 εἶπον ♦ εἶπαν
6.3 οὖν ♦ δέ

καταστήσομεν πνεύματος ἁγίου καὶ σοφίας, οὓς ⸀καταστήσωμεν⸁ ἐπὶ τῆς
χρείας ταύτης. 4 Ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ
λόγου προσκαρτερήσομεν. 5 Καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον
πλήρη παντὸς τοῦ πλήθους· καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα ⸀πλήρης⸁
πίστεως καὶ πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον, καὶ Πρόχορον, καὶ
Νικάνορα, καὶ Τίμωνα, καὶ Παρμενᾶν, καὶ Νικόλαον
προσήλυτον Ἀντιοχέα, 6 οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων·
καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.

7 Καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ηὔξανεν, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς
τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφόδρα, πολύς τε ὄχλος τῶν
ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.

8 Στέφανος δὲ πλήρης πίστεως καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα
καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. 9 Ἀνέστησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς
συναγωγῆς τῆς λεγομένης Λιβερτίνων, καὶ Κυρηναίων, καὶ
Ἀλεξανδρέων, καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας, συζητοῦντες
τῷ Στεφάνῳ. 10 Καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ
πνεύματι ᾧ ἐλάλει. 11 Τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας ὅτι
Ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς Μωσῆν
καὶ τὸν θεόν. 12 Συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς
πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες
συνήρπασαν αὐτόν, καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον, 13 ἔστησάν τε
μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας, Ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται
ῥήματα βλάσφημα λαλῶν κατὰ τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ
νόμου· 14 ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἰησοῦς ὁ
Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἀλλάξει τὰ
ἔθη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωσῆς. 15 Καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν
ἅπαντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ, εἶδον τὸ πρόσωπον
αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.

7 Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεύς, Εἰ ἄρα ταῦτα οὕτως ἔχει; 2 Ὁ δὲ ἔφη,
Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε. Ὁ θεὸς τῆς
δόξης ὤφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραὰμ ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ,
πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρράν, 3 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν,

6.3 ἁγίου ♦ —
6.3 καταστήσωμεν ♦ καταστήσομεν
6.8 πίστεως ♦ χάριτος
6.11 Μωσῆν ♦ Μωϋσῆν
6.13 ῥήματα βλάσφημα λαλῶν ♦ λαλῶν ῥήματα
6.13 καὶ ♦ [τούτου] καὶ
6.14 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
6.15 ἅπαντες ♦ πάντες
7.1 ἄρα ♦ —

Ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο
εἰς γῆν ἣν ἄν σοι δείξω. 4 Τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων
κατῴκησεν ἐν Χαρράν· κἀκεῖθεν, μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν
πατέρα αὐτοῦ, μετῴκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς
νῦν κατοικεῖτε· 5 καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ,
οὐδὲ βῆμα ποδός· καὶ ἐπηγγείλατο ⸀δοῦναι αὐτῷ⸃ εἰς αὐτῷ δοῦναι
κατάσχεσιν αὐτήν, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ’ αὐτόν, οὐκ
ὄντος αὐτῷ τέκνου. 6 Ἐλάλησεν δὲ οὕτως ὁ θεός, ὅτι ἔσται τὸ
σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν
αὐτὸ καὶ κακώσουσιν, ἔτη τετρακόσια. 7 Καὶ τὸ ἔθνος, ᾧ ἐὰν
δουλεύσωσιν, κρινῶ ἐγώ, εἶπεν ὁ θεός· καὶ μετὰ ταῦτα
ἐξελεύσονται, καὶ λατρεύσουσίν μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. 8 Καὶ
ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησεν τὸν
Ἰσαάκ, καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ· καὶ ὁ Ἰσαὰκ
τὸν Ἰακώβ, καὶ ὁ Ἰακὼβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας. 9 Καὶ οἱ
πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν Ἰωσὴφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον·
καὶ ἦν ὁ θεὸς μετ’ αὐτοῦ, 10 καὶ ἐξείλετο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν
θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον
Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον
ἐπ’ Αἴγυπτον καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. 11 Ἦλθεν δὲ λιμὸς ἐφ’
ὅλην τὴν γῆν Αἰγύπτου καὶ Χαναάν, καὶ θλίψις μεγάλη· καὶ
οὐχ εὕρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν. 12 Ἀκούσας δὲ
Ἰακὼβ ὄντα σῖτα ἐν Αἰγύπτῳ, ἐξαπέστειλεν τοὺς πατέρας ἡμῶν
πρῶτον. 13 Καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἀνεγνωρίσθη Ἰωσὴφ τοῖς
ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ γένος τοῦ
Ἰωσήφ. 14 Ἀποστείλας δὲ Ἰωσὴφ μετεκαλέσατο τὸν πατέρα
αὐτοῦ Ἰακώβ, καὶ πᾶσαν τὴν ⸀συγγένειαν,⸃ ἐν ψυχαῖς συγγένειαν αὐτοῦ
ἑβδομήκοντα πέντε. 15 Κατέβη δὲ Ἰακὼβ εἰς Αἴγυπτον, καὶ
ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν· 16 καὶ μετετέθησαν εἰς
Συχέμ, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι ὃ ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς
ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν Ἐμμὸρ τοῦ Συχέμ. 17 Καθὼς δὲ

7.3 καὶ ἐκ ♦ καὶ [ἐκ]
7.3 γῆν ♦ τὴν γῆν
7.7 δουλεύσωσιν ♦ δουλεύσουσιν
7.7 εἶπεν ὁ θεός ♦ ὁ θεὸς εἶπεν
7.8 ὁ Ἰσαὰκ ♦ Ἰσαὰκ
7.8 ὁ Ἰακὼβ ♦ Ἰακὼβ
7.10 ἐξείλετο ♦ ἐξείλατο
7.10 ὅλον ♦ [ἐφ’] ὅλον
7.11 γῆν Αἰγύπτου ♦ Αἴγυπτον
7.11 εὕρισκον ♦ ηὕρισκον
7.12 σῖτα ἐν Αἰγύπτῳ ♦ σιτία εἰς Αἴγυπτον
7.13 τοῦ ♦ [τοῦ]
7.14 τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰακώβ ♦ Ἰακὼβ τὸν πατέρα αὐτοῦ
7.15 Κατέβη δὲ ♦ Καὶ κατέβη
7.16 ὃ ♦ ᾧ
7.16 Ἐμμὸρ τοῦ ♦ Ἐμμὼρ ἐν

ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς ὤμοσεν ὁ θεὸς τῷ Ἀβραάμ,
ηὔξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ, 18 ἄχρι οὗ ἀνέστη
βασιλεὺς ἕτερος, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ. 19 Οὗτος
κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν, ἐκάκωσεν τοὺς πατέρας
ἡμῶν, τοῦ ποιεῖν ἔκθετα τὰ βρέφη αὐτῶν, εἰς τὸ μὴ
ζωογονεῖσθαι. 20 Ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη Μωσῆς, καὶ ἦν ἀστεῖος
τῷ θεῷ· ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός.
21 Ἐκτεθέντα δὲ αὐτόν, ἀνείλετο ἡ θυγάτηρ Φαραώ, καὶ
ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱόν. 22 Καὶ ἐπαιδεύθη Μωσῆς
πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων· ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις.
23 Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσαρακονταετὴς χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ
τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς
υἱοὺς Ἰσραήλ. 24 Καὶ ἰδών τινα ἀδικούμενον, ἠμύνατο καὶ
ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ, πατάξας τὸν
Αἰγύπτιον· 25 ἐνόμιζεν δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ὅτι ὁ
θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν αὐτοῖς σωτηρίαν· οἱ δὲ οὐ
συνῆκαν. 26 Τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὤφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ
συνήλασεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην, εἰπών, Ἄνδρες, ἀδελφοί ἐστε
ὑμεῖς· ἵνα τί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; 27 Ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον
ἀπώσατο αὐτόν, εἰπών, Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ
ἡμῶν δικαστὴν ἐφ᾽ ⸀ἡμᾶς;⸃ 28 Μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν τρόπον
ἀνεῖλες χθὲς τὸν Αἰγύπτιον; 29 Ἔφυγεν δὲ Μωσῆς ἐν τῷ λόγῳ
τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς
δύο. 30 Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσαράκοντα, ὤφθη αὐτῷ ἐν
τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἄγγελος κυρίου ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου.
ἐθαύμασεν 31 Ὁ δὲ Μωσῆς ἰδὼν ⸀ἐθαύμαζεν⸃ τὸ ὅραμα· προσερχομένου δὲ
αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγένετο φωνὴ κυρίου πρὸς αὐτόν, 32 Ἐγὼ ὁ
θεὸς τῶν πατέρων σου, ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ

7.17 ὤμοσεν ⬥ ὡμολόγησεν
7.18 ὃς ⬥ [ἐπ᾽ Αἴγυπτον] ὃς
7.19 πατέρας ἡμῶν ⬥ πατέρας [ἡμῶν]
7.19 ἔκθετα τὰ βρέφη ⬥ τὰ βρέφη ἔκθετα
7.20 Μωσῆς ⬥ Μωϋσῆς
7.21 Ἐκτεθέντα δὲ αὐτόν ἀνείλετο ⬥ ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ ἀνείλατο αὐτὸν
7.22 Μωσῆς ⬥ Μωϋσῆς [ἐν]
7.22 ἔργοις ⬥ ἔργοις αὐτοῦ
7.23 τεσσαρακονταετὴς ⬥ τεσσερακονταετὴς
7.25 αὐτοῦ ὅτι ⬥ [αὐτοῦ] ὅτι
7.25 αὐτοῖς σωτηρίαν ⬥ σωτηρίαν αὐτοῖς
7.26 συνήλασεν ⬥ συνήλλασσεν
7.26 ὑμεῖς ⬥ —
7.26 ἵνα τί ⬥ ἱνατί
7.27 ἡμᾶς ⬥ ἡμῶν
7.28 χθὲς ⬥ ἐχθὲς
7.29 Μωσῆς ⬥ Μωϋσῆς
7.30 τεσσαράκοντα ⬥ τεσσεράκοντα
7.30 κυρίου ⬥ —
7.31 Μωσῆς ⬥ Μωϋσῆς
7.31 πρὸς αὐτόν ⬥ —
7.32 ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς ⬥ Ἰσαὰκ καὶ

θεὸς Ἰακώβ. Ἔντρομος δὲ γενόμενος Μωσῆς οὐκ ἐτόλμα
κατανοῆσαι. 33 Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος, Λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν
ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος ἐν ᾧ ἕστηκας γῆ ἁγία ἐστίν. 34 Ἰδὼν
εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ
στεναγμοῦ αὐτῶν ἤκουσα· καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτούς· καὶ
νῦν δεῦρο, ἀποστελῶ σε εἰς Αἴγυπτον. 35 Τοῦτον τὸν Μωσῆν ὃν
ἠρνήσαντο εἰπόντες, Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν;
Τοῦτον ὁ θεὸς ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ
ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. 36 Οὗτος ἐξήγαγεν
αὐτούς, ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῇ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν
Ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσαράκοντα.
37 Οὗτός ἐστιν ὁ Μωσῆς ὁ εἰπὼν τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ, Προφήτην
ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς
ἐμέ. 38 Οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ
μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν
πατέρων ἡμῶν· ὃς ἐδέξατο ⸀λόγον⸃ ζῶντα δοῦναι ἡμῖν· 39 ᾧ οὐκ λόγια
ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλ' ἀπώσαντο,
καὶ ἐστράφησαν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, 40 εἰπόντες τῷ
Ἀαρών, Ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἳ προπορεύσονται ἡμῶν· ὁ γὰρ
Μωσῆς οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἴδαμεν
τί γέγονεν αὐτῷ. 41 Καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις
ἐκείναις, καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν
τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. 42 Ἔστρεψεν δὲ ὁ θεός, καὶ
παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ· καθὼς
γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν, Μὴ σφάγια καὶ θυσίας
προσηνέγκατέ μοι ἔτη τεσσαράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος
Ἰσραήλ; 43 Καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολόχ, καὶ τὸ
ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν ⸀Ῥεμφάν,⸃ τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε Ρεφάν
προσκυνεῖν αὐτοῖς· καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος.
44 Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ,
καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωσῇ, ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν
τύπον ὃν ἑωράκει. 45 Ἣν καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ

7.32 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
7.33 ἐν ♦ ἐφ'
7.34 ἀποστελῶ ♦ ἀποστείλω
7.35 Μωσῆν ♦ Μωϋσῆν
7.35 θεὸς ♦ θεὸς [καὶ]
7.35 ἀπέστειλεν ἐν ♦ ἀπέσταλκεν σὺν
7.36 τεσσαράκοντα ♦ τεσσεράκοντα
7.37 Μωσῆς ὁ εἰπὼν ♦ Μωϋσῆς ὁ εἴπας
7.37 κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ♦ ὁ θεὸς
7.38 λόγον ♦ λόγια
7.39 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ
7.39 τῇ καρδίᾳ ♦ ἐν ταῖς καρδίαις
7.40 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
7.40 γέγονεν ♦ ἐγένετο
7.42 τεσσαράκοντα ♦ τεσσεράκοντα
7.43 ὑμῶν Ῥεμφάν ♦ [ὑμῶν] Ῥαιφάν
7.44 Μωσῇ ♦ Μωϋσῇ

πατέρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν
ἐξῶσεν ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν, ἕως τῶν
ἡμερῶν Δαυίδ· 46 ὃς εὗρεν χάριν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ
ᾐτήσατο εὑρεῖν σκήνωμα τῷ θεῷ Ἰακώβ. 47 Σολομῶν δὲ
ᾠκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. 48 Ἀλλ᾽ οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν
χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφήτης λέγει, 49 Ὁ
οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου· ποῖον
οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι; λέγει κύριος· ἢ τίς τόπος τῆς
καταπαύσεώς μου; 50 Οὐχὶ ἡ χείρ μου ἐποίησεν ταῦτα πάντα;

51 Σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι τῇ καρδίᾳ καὶ τοῖς
ὠσίν, ὑμεῖς ἀεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε· ὡς οἱ πατέρες
ὑμῶν, καὶ ὑμεῖς. 52 Τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες
ὑμῶν; Καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ τῆς
ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς
γεγένησθε· 53 οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων,
καὶ οὐκ ἐφυλάξατε.

54 Ἀκούοντες δὲ ταῦτα, διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν,
καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ᾽ αὐτόν. 55 Ὑπάρχων δὲ πλήρης
πνεύματος ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανόν, εἶδεν δόξαν θεοῦ,
καὶ Ἰησοῦν ἑστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ, 56 καὶ εἶπεν, Ἰδού,
θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεῳγμένους, καὶ τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἑστῶτα τοῦ θεοῦ. 57 Κράξαντες δὲ φωνῇ
μεγάλῃ, συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ᾽
αὐτόν· 58 καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως, ἐλιθοβόλουν· καὶ οἱ
μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια παρὰ τοὺς πόδας νεανίου
καλουμένου Σαύλου. 59 Καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον,
ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα, Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά
μου. 60 Θεὶς δὲ τὰ γόνατα, ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ, Κύριε, μὴ
στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. Καὶ τοῦτο εἰπὼν
ἐκοιμήθη.

7.46 θεῷ ♦ οἴκῳ
7.47 ᾠκοδόμησεν ♦ οἰκοδόμησεν
7.48 ναοῖς ♦ —
7.51 τῇ καρδίᾳ ♦ καρδίαις
7.52 γεγένησθε ♦ ἐγένεσθε
7.56 ἀνεῳγμένους ♦ διηνοιγμένους
7.58 παρὰ ♦ αὐτῶν παρὰ
7.60 τὴν ἁμαρτίαν ταύτην ♦ ταύτην τὴν ἁμαρτίαν

8 Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ. Ἐγένετο
δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν
τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες δὲ διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας
τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας, πλὴν τῶν ἀποστόλων.
2 Συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς, καὶ
ἐποιήσαντο κοπετὸν μέγαν ἐπ᾽ αὐτῷ. 3 Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο
τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε
ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς φυλακήν.

4 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον, εὐαγγελιζόμενοι τὸν
λόγον. 5 Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας,
ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν χριστόν. 6 Προσεῖχόν τε οἱ ὄχλοι τοῖς
λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδόν, ἐν τῷ ἀκούειν
αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. 7 Πολλῶν γὰρ τῶν
ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα, βοῶντα φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχετο·
πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν. 8 Καὶ
ἐγένετο χαρὰ μεγάλη ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ.

9 Ἀνὴρ δέ τις ὀνόματι Σίμων προϋπῆρχεν ἐν τῇ πόλει
μαγεύων καὶ ἐξιστῶν τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρείας, λέγων εἶναί τινα
ἑαυτὸν μέγαν· 10 ᾧ προσεῖχον ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου,
λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ ἡ μεγάλη.
11 Προσεῖχον δὲ αὐτῷ, διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς μαγείαις
ἐξεστακέναι αὐτούς. 12 Ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ
εὐαγγελιζομένῳ τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ
ὀνόματος Ἰησοῦ χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες.
13 Ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσεν, καὶ βαπτισθεὶς ἦν
προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ· θεωρῶν τε δυνάμεις καὶ σημεῖα
γινόμενα, ἐξίστατο.

14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι
δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς
αὐτοὺς τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην· 15 οἵτινες καταβάντες
προσηύξαντο περὶ αὐτῶν, ὅπως λάβωσιν πνεῦμα ἅγιον·

8.2 ἐποιήσαντο ⬧ ἐποίησαν
8.5 πόλιν ⬧ [τὴν] πόλιν
8.6 τε ⬧ δὲ
8.7 Πολλῶν ⬧ Πολλοὶ
8.7 ἐξήρχετο ⬧ ἐξήρχοντο
8.8 Καὶ ἐγένετο χαρὰ μεγάλη ⬧ Ἐγένετο δὲ πολλὴ χαρὰ
8.9 ἐξιστῶν ⬧ ἐξιστάνων
8.10 ἀπὸ ⬧ πάντες ἀπὸ
8.10 μεγάλη ⬧ καλουμένη μεγάλη
8.12 τὰ ⬧ —
8.13 δυνάμεις καὶ σημεῖα γινόμενα ⬧ σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινομένας
8.14 τὸν Πέτρον ⬧ Πέτρον

16 οὔπω γὰρ ἦν ἐπ’ οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός, μόνον δὲ
βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ χριστοῦ Ἰησοῦ.
17 Τότε ἐπετίθουν τὰς χεῖρας ἐπ’ αὐτούς, καὶ ἐλάμβανον
πνεῦμα ἅγιον. 18 Θεασάμενος δὲ ὁ Σίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως
τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον,
προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα, 19 λέγων, Δότε κἀμοὶ τὴν
ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ᾧ ἐὰν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας, λαμβάνῃ πνεῦμα
ἅγιον. 20 Πέτρος δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν, Τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ
εἴη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ ἐνόμισας διὰ
χρημάτων κτᾶσθαι. 21 Οὐκ ἔστιν σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ
λόγῳ τούτῳ. Ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα ἐνώπιον τοῦ
θεοῦ. 22 Μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ
δεήθητι τοῦ θεοῦ, εἰ ἄρα ἀφεθήσεταί σοι ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας
σου. 23 Εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὁρῶ σε
ὄντα. 24 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν, Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ
πρὸς τὸν κύριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ’ ἐμὲ ὧν εἰρήκατε.

25 Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον
τοῦ κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, πολλάς τε κώμας
τῶν Σαμαρειτῶν εὐηγγελίσαντο.

26 Ἄγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Φίλιππον, λέγων,
Ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν
καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν
ἔρημος. 27 Καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη· καὶ ἰδού, ἀνὴρ Αἰθίοψ
εὐνοῦχος δυνάστης Κανδάκης τῆς βασιλίσσης Αἰθιόπων, ὃς ἦν
ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, ὃς ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς
Ἱερουσαλήμ, 28 ἦν τε ὑποστρέφων καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ
ἅρματος αὐτοῦ, καὶ ἀνεγίνωσκεν τὸν προφήτην Ἠσαΐαν.
29 Εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ, Πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ
ἅρματι τούτῳ. 30 Προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ
ἀναγινώσκοντος τὸν προφήτην Ἠσαΐαν, καὶ εἶπεν, Ἆρά γε
γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; 31 Ὁ δὲ εἶπεν, Πῶς γὰρ ἂν
δυναίμην, ἐὰν μή τις ὁδηγήσῃ με; Παρεκάλεσέν τε τὸν

8.16 οὔπω ♦ οὐδέπω
8.16 χριστοῦ ♦ κυρίου
8.17 ἐπετίθουν ♦ ἐπετίθεσαν
8.18 Θεασάμενος ♦ Ἰδὼν
8.18 τὸ ἅγιον ♦ —
8.21 ἐνώπιον ♦ ἔναντι
8.22 θεοῦ ♦ κυρίου
8.25 ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ ♦ ὑπέστρεφον εἰς Ἱεροσόλυμα
8.25 Σαμαρειτῶν εὐηγγελίσαντο ♦ Σαμαριτῶν εὐηγγελίζοντο
8.27 τῆς βασιλίσσης ♦ βασιλίσσης
8.30 τὸν προφήτην Ἠσαΐαν ♦ Ἠσαΐαν τὸν προφήτην
8.31 ὁδηγήσῃ ♦ ὁδηγήσει

Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. 32 Ἡ δὲ περιοχὴ τῆς
γραφῆς ἣν ἀνεγίνωσκεν ἦν αὕτη, Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν
ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωνος,
οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. 33 Ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ
ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη, τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; Ὅτι
αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. 34 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος
τῷ Φιλίππῳ εἶπεν, Δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει
τοῦτο; Περὶ ἑαυτοῦ, ἢ περὶ ἑτέρου τινός; 35 Ἀνοίξας δὲ ὁ
Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς
ταύτης, εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. 36 Ὡς δὲ ἐπορεύοντο
κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπί τι ὕδωρ· καί φησιν ὁ εὐνοῦχος, Ἰδού,
ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι; 37 38 Καὶ ἐκέλευσεν στῆναι
τὸ ἅρμα· καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὅ τε Φίλιππος
καὶ ὁ εὐνοῦχος· καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. 39 Ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ
τοῦ ὕδατος, πνεῦμα κυρίου ἥρπασεν τὸν Φίλιππον· καὶ οὐκ
εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος, ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ
χαίρων. 40 Φίλιππος δὲ εὑρέθη εἰς Ἄζωτον· καὶ διερχόμενος
εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας, ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς
Καισάρειαν.

9 Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς
μαθητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ, 2 ᾐτήσατο
παρ᾽ αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως
ἐάν τινας εὕρῃ τῆς ὁδοῦ ὄντας ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας,
δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλήμ. 3 Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι,
ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ· καὶ ἐξαίφνης
περιήστραψεν αὐτὸν φῶς ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ· 4 καὶ πεσὼν ἐπὶ
τὴν γῆν, ἤκουσεν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ, Σαούλ, Σαούλ, τί με
διώκεις; 5 Εἶπεν δέ, Τίς εἶ, κύριε; Ὁ δὲ κύριος εἶπεν, Ἐγώ εἰμι
Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις· 6 ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς τὴν
πόλιν, καὶ λαληθήσεταί σοι τί σε δεῖ ποιεῖν. 7 Οἱ δὲ ἄνδρες οἱ
συνοδεύοντες αὐτῷ εἱστήκεισαν ⌜ἐνεοί,⌝ ἀκούοντες μὲν τῆς ἐννεοί
φωνῆς, μηδένα δὲ θεωροῦντες. 8 Ἠγέρθη δὲ ὁ Σαῦλος ἀπὸ τῆς
γῆς· ἀνεῳγμένων τε τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, οὐδένα ἔβλεπεν,

8.32 κείροντος ♦ κείραντος
8.33 αὐτοῦ ἡ ♦ [αὐτοῦ] ἡ
8.33 δὲ ♦ —
9.3 καὶ ἐξαίφνης περιήστραψεν αὐτὸν φῶς ἀπὸ ♦ ἐξαίφνης τε αὐτὸν περιήστραψεν φῶς ἐκ
9.5 κύριος εἶπεν ♦ —
9.6 τί ♦ ὅ τί
9.8 ὁ ♦ —
9.8 τε ♦ δὲ
9.8 οὐδένα ♦ οὐδὲν

χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν. 9 Καὶ ἦν
ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν.

10 Ἦν δέ τις μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἁνανίας, καὶ
εἶπεν πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος ἐν ὁράματι, Ἁνανία. Ὁ δὲ εἶπεν,
Ἰδοὺ ἐγώ, κύριε. 11 Ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτόν, Ἀναστὰς
πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην Εὐθεῖαν, καὶ
ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι, Ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ
προσεύχεται, 12 καὶ εἶδεν ἐν ὁράματι ἄνδρα ὀνόματι Ἁνανίαν
εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖρα, ὅπως ἀναβλέψῃ.
13 Ἀπεκρίθη δὲ Ἁνανίας, Κύριε, ἀκήκοα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ
ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ ἐποίησεν τοῖς ἁγίοις σου ἐν
Ἱερουσαλήμ· 14 καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων,
δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου. 15 Εἶπεν δὲ
πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος, Πορεύου, ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς μοι ἐστὶν
οὗτος, τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν καὶ
βασιλέων, υἱῶν τε Ἰσραήλ· 16 ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ
αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν. 17 Ἀπῆλθεν δὲ Ἁνανίας
καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας
εἶπεν, Σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ κύριος ἀπέσταλκέν με, ὁ ὀφθείς σοι ἐν
τῇ ὁδῷ ᾗ ἤρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῇς πνεύματος
ἁγίου. 18 Καὶ εὐθέως ἀπέπεσον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὡσεὶ
[τε παραχρῆμα, καὶ] λεπίδες, ἀνέβλεψέν ⸀τε καὶ⸁ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη, 19 καὶ λαβὼν
τροφὴν ἐνίσχυσεν.

Ἐγένετο δὲ ὁ Σαῦλος μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν
ἡμέρας τινάς. 20 Καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσεν τὸν
χριστόν, ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. 21 Ἐξίσταντο δὲ
πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας ἐν
Ἱερουσαλὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὧδε εἰς
τοῦτο ἐληλύθει ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς
ἀρχιερεῖς; 22 Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο, καὶ συνέχυνεν

9.10 ὁ κύριος ἐν ὁράματι ♦ ἐν ὁράματι ὁ κύριος
9.12 ἐν ὁράματι ἄνδρα ὀνόματι Ἁνανίαν ♦ ἄνδρα [ἐν ὁράματι] Ἁνανίαν ὀνόματι
9.12 χεῖρα ♦ [τὰς] χεῖρας
9.13 ἀκήκοα ♦ ἤκουσα
9.13 ἐποίησεν τοῖς ἁγίοις σου ♦ τοῖς ἁγίοις σου ἐποίησεν
9.15 μοι ἐστὶν ♦ ἐστίν μοι
9.15 καὶ ♦ τε καὶ
9.17 με ♦ με Ἰησοῦς
9.18 ἀπέπεσον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὡσεὶ ♦ ἀπέπεσαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὡς
9.19 ὁ Σαῦλος ♦ —
9.20 χριστόν ♦ Ἰησοῦν
9.21 ἐν Ἱερουσαλὴμ ♦ εἰς Ἰερουσαλὴμ
9.21 ἐλήλυθεν ♦ ἐληλύθει
9.22 συνέχυνεν τοὺς ♦ συνέχυννεν [τοὺς]

τοὺς Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων
ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός.

23 Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναί, συνεβουλεύσαντο οἱ
Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν· 24 ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ
αὐτῶν. Παρετήρουν τε τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτός, ὅπως
αὐτὸν ἀνέλωσιν· 25 λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ νυκτός,
καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους, χαλάσαντες ἐν σπυρίδι.

26 Παραγενόμενος δὲ ὁ Σαῦλος ἐν Ἱερουσαλήμ, ἐπειρᾶτο
κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ
πιστεύοντες ὅτι ἐστὶν μαθητής. 27 Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος
αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς
ἐν τῇ ὁδῷ εἶδεν τὸν κύριον, καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν
Δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. 28 Καὶ ἦν
μετ' αὐτῶν ⸀εἰσπορευόμενος⸁ ⸀εἰς⸁ Ἱερουσαλήμ, καὶ [εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος | ἐν]
παρρησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, 29 ἐλάλει
τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ ἐπεχείρουν
αὐτὸν ἀνελεῖν. 30 Ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτὸν
εἰς Καισάρειαν, καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν εἰς Ταρσόν. 31 Αἱ μὲν
οὖν ἐκκλησίαι καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ
Σαμαρείας εἶχον εἰρήνην οἰκοδομούμεναι, καὶ πορευόμεναι τῷ
φόβῳ τοῦ κυρίου καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος
ἐπληθύνοντο.

32 Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων κατελθεῖν
καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδδαν. 33 Εὗρεν δὲ
ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα Αἰνέαν ὀνόματι, ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ
κατακείμενον ἐπὶ ⸀κραββάτῳ,⸁ ὃς ἦν παραλελυμένος. 34 Καὶ [κραββάτου]
εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος, Αἰνέα, ἰᾶταί σε Ἰησοῦς ὁ χριστός·
ἀνάστηθι καὶ στρῶσον σεαυτῷ. Καὶ εὐθέως ἀνέστη. 35 Καὶ

9.24 Παρετήρουν τε ♦ Παρετηροῦντο δὲ καὶ
9.25 αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ♦ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
9.25 καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους ♦ διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτὸν
9.26 ὁ Σαῦλος ἐν Ἱερουσαλήμ ἐπειρᾶτο ♦ εἰς Ἰερουσαλὴμ ἐπείραζεν
9.28 εἰς ♦ καὶ ἐκπορευόμενος εἰς
9.28 καὶ παρρησιαζόμενος ♦ παρρησιαζόμενος
9.28 Ἰησοῦ ♦ —
9.29 αὐτὸν ἀνελεῖν ♦ ἀνελεῖν αὐτόν
9.31 Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ♦ Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία
9.31 εἶχον εἰρήνην οἰκοδομούμεναι καὶ πορευόμεναι ♦ εἶχεν εἰρήνην οἰκοδομουμένη καὶ πορευομένη
9.31 ἐπληθύνοντο ♦ ἐπληθύνετο
9.32 Λύδδαν ♦ Λύδδα
9.33 Αἰνέαν ὀνόματι ♦ ὀνόματι Αἰνέαν
9.33 κραββάτῳ ♦ κραβάττου
9.34 ὁ χριστός ♦ χριστός

εἶδον αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες Λύδδαν καὶ τὸν Ἀσσάρωνα, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον.

[36] Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβηθά, ἣ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης ἀγαθῶν ἔργων καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει. [37] Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς
ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ αὐτὴν ἔθηκαν ἐν ὑπερῴῳ. [38] Ἐγγὺς δὲ οὔσης Λύδδης τῇ
Ἰόππῃ, οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν, παρακαλοῦντες μὴ ὀκνῆσαι διελθεῖν ἕως αὐτῶν. [39] Ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν
παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον, καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὖσα ἡ Δορκάς. [40] Ἐκβαλὼν
δὲ ἔξω πάντας ὁ Πέτρος θεὶς τὰ γόνατα προσηύξατο· καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα, εἶπεν, Ταβηθά, ἀνάστηθι. Ἡ δὲ ἤνοιξεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς· καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον, ἀνεκάθισεν. [41] Δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα, ἀνέστησεν αὐτήν·
φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας, παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. [42] Γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης, καὶ
πολλοὶ ἐπίστευσαν ἐπὶ τὸν κύριον. [43] Ἐγένετο δὲ ἡμέρας
ἱκανὰς μεῖναι αὐτὸν ἐν Ἰόππῃ παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

10 Ἀνὴρ δέ τις ἦν ἐν Καισαρείᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς,
[2] εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν τε ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ, καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ
ἐννάτην διὰ παντός. [3] Εἶδεν ἐν ὁράματι φανερῶς, ὡσεὶ ὥραν ⸀ἐνάτην⸀ τῆς ἡμέρας, ἄγγελον τοῦ θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτόν, καὶ εἰπόντα αὐτῷ, Κορνήλιε. [4] Ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος
γενόμενος εἶπεν, Τί ἐστιν, κύριε; Εἶπεν δὲ αὐτῷ, Αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον

9.35 εἶδον ♦ εἶδαν
9.35 Λύδδαν καὶ τὸν Ἀσσάρωνα ♦ Λύδδα καὶ τὸν Σαρῶνα
9.36 Ταβηθά ♦ Ταβιθά
9.36 ἀγαθῶν ἔργων ♦ ἔργων ἀγαθῶν
9.37 αὐτὴν ἔθηκαν ♦ ἔθηκαν [αὐτὴν]
9.38 Λύδδης ♦ Λύδδας
9.38 πρὸς ♦ δύο ἄνδρας πρὸς
9.38 ὀκνῆσαι ♦ ὀκνήσῃς
9.38 αὐτῶν ♦ ἡμῶν
9.40 θεὶς ♦ καὶ θεὶς
9.40 Ταβηθά ♦ Ταβιθά
9.42 πολλοὶ ἐπίστευσαν ♦ ἐπίστευσαν πολλοὶ
9.43 αὐτὸν ♦ —
10.1 ἦν ♦ —
10.2 τε ♦ —
10.3 ὥραν ♦ περὶ ὥραν

ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. [5] Καὶ νῦν πέμψον εἰς Ἰόππην ἄνδρας, καὶ
μετάπεμψαι Σίμωνα ⸀τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον·⸃ [6] οὗτος ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος
ξενίζεται παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ, ᾧ ἐστιν οἰκία παρὰ
θάλασσαν· [7] ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν τῷ Κορνηλίῳ,
φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ, καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν
προσκαρτερούντων αὐτῷ, [8] καὶ ἐξηγησάμενος αὐτοῖς ἅπαντα,
ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην.

[9] Τῇ δὲ ἐπαύριον, ὁδοιπορούντων ἐκείνων καὶ τῇ πόλει
ἐγγιζόντων, ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι, περὶ
ὥραν ἕκτην· [10] ἐγένετο δὲ πρόσπεινος, καὶ ἤθελεν γεύσασθαι·
παρασκευαζόντων δὲ ἐκείνων, ἐπέπεσεν ἐπ᾽ αὐτὸν ἔκστασις,
[11] καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον, καὶ καταβαῖνον ἐπ᾽
αὐτὸν σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς
δεδεμένον, καὶ καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς· [12] ἐν ᾧ ὑπῆρχεν πάντα
τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ
πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. [13] Καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν,
Ἀναστάς, Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. [14] Ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν,
Μηδαμῶς, κύριε· ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν ἢ
ἀκάθαρτον. [15] Καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν, Ἃ ὁ
θεὸς ἐκαθάρισεν, σὺ μὴ κοίνου. [16] Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς·
καὶ πάλιν ἀνελήφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν.

[17] Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος τί ἂν εἴη τὸ ὅραμα ὃ
εἶδεν, καὶ ἰδού, οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τοῦ Κορνηλίου,
διερωτήσαντες τὴν οἰκίαν Σίμωνος, ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν
πυλῶνα, [18] καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο εἰ Σίμων, ὁ
ἐπικαλούμενος Πέτρος, ἐνθάδε ξενίζεται. [19] Τοῦ δὲ Πέτρου
διενθυμουμένου περὶ τοῦ ὁράματος, εἶπεν αὐτῷ τὸ πνεῦμα,
Ἰδού, ἄνδρες ζητοῦσίν σε. [20] Ἀλλὰ ἀναστὰς κατάβηθι, καὶ
πορεύου σὺν αὐτοῖς, μηδὲν διακρινόμενος· διότι ἐγὼ

10.4 ἐνώπιον ⬩ ἔμπροσθεν
10.5 εἰς Ἰόππην ἄνδρας ⬩ ἄνδρας εἰς Ἰόππην
10.5 τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον ⬩ τινα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος
10.7 τῷ Κορνηλίῳ ⬩ αὐτῷ
10.7 αὐτοῦ ⬩ —
10.8 αὐτοῖς ἅπαντα ⬩ ἅπαντα αὐτοῖς
10.10 ἐκείνων ἐπέπεσεν ⬩ αὐτῶν ἐγένετο
10.11 ἐπ᾽ αὐτὸν ⬩ —
10.11 δεδεμένον καὶ ⬩ —
10.12 τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ ⬩ καὶ ἑρπετὰ τῆς γῆς καὶ
10.14 ἢ ⬩ καὶ
10.16 πάλιν ἀνελήφθη ⬩ εὐθὺς ἀνελήμφθη
10.17 καὶ ⬩ —
10.17 ἀπὸ ⬩ ὑπὸ
10.17 Σίμωνος ⬩ τοῦ Σίμωνος
10.19 αὐτῷ ⬩ [αὐτῷ]
10.19 ζητοῦσίν ⬩ τρεῖς ζητοῦντές
10.20 διότι ⬩ ὅτι

ἀπέσταλκα αὐτούς. [21] Καταβὰς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας
εἶπεν, Ἰδού, ἐγώ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι᾽ ἣν πάρεστε;
[22] Οἱ δὲ εἶπον, Κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ
φοβούμενος τὸν θεόν, μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὅλου τοῦ ἔθνους
τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου
μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα
παρὰ σοῦ. [23] Εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισεν.

Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁ Πέτρος ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς, καί τινες τῶν
ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ. [24] Καὶ τῇ ἐπαύριον
εἰσῆλθον εἰς τὴν Καισάρειαν. Ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν
αὐτούς, συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς
ἀναγκαίους φίλους. [25] Ὡς δὲ ἐγένετο τοῦ εἰσελθεῖν τὸν
Πέτρον, συναντήσας αὐτῷ ὁ Κορνήλιος, πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας,
προσεκύνησεν. [26] Ὁ δὲ Πέτρος αὐτὸν ἤγειρεν λέγων,
Ἀνάστηθι· κἀγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι. [27] Καὶ συνομιλῶν αὐτῷ
εἰσῆλθεν, καὶ εὑρίσκει συνεληλυθότας πολλούς, [28] ἔφη τε πρὸς
αὐτούς, Ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ
κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ· καὶ ἐμοὶ ὁ θεὸς ἔδειξεν
μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον· [29] διὸ καὶ
ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμφθείς. Πυνθάνομαι οὖν, τίνι
λόγῳ μετεπέμψασθέ με. [30] Καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη, Ἀπὸ τετάρτης
ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην νηστεύων, καὶ τὴν ἐνάτην
ὥραν προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου· καὶ ἰδού, ἀνὴρ ἔστη
ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, [31] καί φησιν, Κορνήλιε,
εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχή, καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου
ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. [32] Πέμψον οὖν εἰς Ἰόππην, καὶ
μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται
ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν· ὃς παραγενόμενος
λαλήσει σοι. [33] Ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρός σε· σύ τε καλῶς
ἐποίησας παραγενόμενος. Νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ
θεοῦ πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ
θεοῦ. [34] Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν,

10.22 εἶπον ♦ εἶπαν
10.23 ὁ Πέτρος ♦ ἀναστὰς
10.24 Καὶ τῇ ἐπαύριον εἰσῆλθον ♦ Τῇ δὲ ἐπαύριον εἰσῆλθεν
10.26 αὐτὸν ἤγειρεν ♦ ἤγειρεν αὐτὸν
10.26 κἀγὼ ♦ καὶ ἐγὼ
10.28 καὶ ἐμοὶ ♦ κἀμοὶ
10.30 νηστεύων καὶ ♦ —
10.30 ὥραν ♦ —
10.32 ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι ♦ —
10.33 ὑπὸ τοῦ θεοῦ ♦ ὑπὸ τοῦ κυρίου

Ἐπ’ ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἔστιν
προσωπολήπτης ὁ θεός· 35 ἀλλ’ ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος
αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην, δεκτὸς αὐτῷ ἐστιν.
36 Τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλεν τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ,
εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ — οὗτός ἐστιν
πάντων κύριος — 37 ὑμεῖς οἴδατε, τὸ γενόμενον ῥῆμα καθ’ ὅλης
τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, μετὰ τὸ
βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης· 38 Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ,
ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν
εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ
τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ θεὸς ἦν μετ’ αὐτοῦ. 39 Καὶ ἡμεῖς ἐσμεν
μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ
ἐν Ἱερουσαλήμ· ὃν καὶ ἀνεῖλον κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου.
40 Τοῦτον ὁ θεὸς ἤγειρεν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν
ἐμφανῆ γενέσθαι, 41 οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσιν τοῖς
προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν
καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.
42 Καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ, καὶ διαμαρτύρασθαι
ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ
νεκρῶν. 43 Τούτῳ πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν, ἄφεσιν
ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν
πιστεύοντα εἰς αὐτόν.

44 Ἔτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα, ἐπέπεσεν
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον.
45 Καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοί, ὅσοι συνῆλθον τῷ
Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος
ἐκκέχυται. 46 Ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις, καὶ
μεγαλυνόντων τὸν θεόν. Τότε ἀπεκρίθη ὁ Πέτρος, 47 Μήτι τὸ
ὕδωρ κωλῦσαι δύναταί τις, τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους,
οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον καθὼς καὶ ἡμεῖς;

10.34 προσωπολήπτης ♦ προσωπολήμπτης
10.36 ὃν ♦ [ὃν]
10.37 ἀρξάμενον ♦ ἀρξάμενος
10.38 Ναζαρέτ ♦ Ναζαρέθ
10.39 ἐσμεν ♦ —
10.39 ἐν Ἱερουσαλήμ ♦ [ἐν] Ἱερουσαλήμ
10.39 ἀνεῖλον ♦ ἀνεῖλαν
10.40 τῇ ♦ [ἐν] τῇ
10.42 αὐτός ♦ οὗτός
10.45 συνῆλθον ♦ συνῆλθαν
10.46 ὁ ♦ —
10.47 κωλῦσαι δύναταί ♦ δύναται κωλῦσαί
10.47 καθὼς ♦ ὡς

48 Προσέταξέν τε αὐτοὺς βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ
κυρίου. Τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

11 Ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες
κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον
τοῦ θεοῦ. 2 Καὶ ὅτε ἀνέβη Πέτρος εἰς Ἱεροσόλυμα, διεκρίνοντο
πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς, 3 λέγοντες ὅτι Πρὸς ἄνδρας
ἀκροβυστίαν ἔχοντας εἰσῆλθες, καὶ συνέφαγες αὐτοῖς.
4 Ἀρξάμενος δὲ ὁ Πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς λέγων,
5 Ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος, καὶ εἶδον ἐν
ἐκστάσει ὅραμα, καταβαῖνον σκεῦός τι, ὡς ὀθόνην μεγάλην
τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρι
ἐμοῦ· 6 εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν, καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς
γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.
7 Ἤκουσα δὲ φωνῆς λεγούσης μοι, Ἀναστάς, Πέτρε, θῦσον καὶ
φάγε. 8 Εἶπον δέ, Μηδαμῶς, κύριε· ὅτι πᾶν κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον
οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου. 9 Ἀπεκρίθη δέ μοι φωνὴ
ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, Ἃ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν, σὺ μὴ
κοίνου. 10 Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ πάλιν ἀνεσπάσθη
ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. 11 Καὶ ἰδού, ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες
ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ ἤμην, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ
Καισαρείας πρός με. 12 Εἶπεν δέ μοι τὸ πνεῦμα συνελθεῖν
αὐτοῖς, μηδὲν διακρινόμενον. Ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἓξ
ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσήλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός·
13 ἀπήγγειλέν τε ἡμῖν πῶς εἶδεν τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ
σταθέντα, καὶ εἰπόντα αὐτῷ, Ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην ἄνδρας,
καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα, τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον, 14 ὃς
λαλήσει ῥήματα πρός σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός
σου. 15 Ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν, ἐπέπεσεν τὸ πνεῦμα τὸ
ἅγιον ἐπ' αὐτούς, ὥσπερ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. 16 Ἐμνήσθην δὲ
τοῦ ῥήματος κυρίου, ὡς ἔλεγεν, Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι,

10.48 τε ♦ δὲ
10.48 βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ♦ ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ βαπτισθῆναι
11.2 Καὶ ὅτε ♦ ὅτε δὲ
11.2 Ἱεροσόλυμα ♦ Ἰερουσαλήμ
11.3 Πρὸς ♦ Εἰσῆλθες πρὸς
11.3 εἰσῆλθες ♦ —
11.4 ὁ ♦ —
11.7 φωνῆς ♦ καὶ φωνῆς
11.8 πᾶν ♦ —
11.9 μοι ♦ —
11.10 πάλιν ἀνεσπάσθη ♦ ἀνεσπάσθη πάλιν
11.11 ἤμην ♦ ἦμεν
11.12 μοι τὸ πνεῦμα ♦ τὸ πνεῦμά μοι
11.12 διακρινόμενον ♦ διακρίναντα
11.13 τε ♦ δὲ
11.13 τὸν ἄγγελον ♦ [τὸν] ἄγγελον
11.13 αὐτῷ ♦ —
11.13 ἄνδρας ♦ —
11.16 κυρίου ♦ τοῦ κυρίου

ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ. [17] Εἰ οὖν τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν, πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν, ἐγὼ δὲ τίς ἤμην δυνατὸς κωλῦσαι τὸν θεόν; [18] Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν, λέγοντες, Ἄρα γε καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς τὴν μετάνοιαν ἔδωκεν εἰς ζωήν.

[19] Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διῆλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις. [20] Ἦσαν δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες εἰσελθόντες εἰς Ἀντιόχειαν, ἐλάλουν πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς, εὐαγγελιζόμενοι τὸν κύριον Ἰησοῦν. [21] Καὶ ἦν χεὶρ κυρίου μετ᾽ αὐτῶν· πολύς τε ἀριθμὸς πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον. [22] Ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις περὶ αὐτῶν· καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρνάβαν διελθεῖν ἕως Ἀντιοχείας· [23] ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐχάρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ κυρίῳ· [24] ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως· καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ κυρίῳ. [25] Ἐξῆλθεν δὲ εἰς Ταρσὸν ὁ Βαρνάβας ἀναζητῆσαι Σαῦλον, [26] καὶ εὑρὼν ἤγαγεν αὐτὸν εἰς Ἀντιόχειαν. Ἐγένετο δὲ αὐτοὺς ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν, χρηματίσαι τε πρῶτον ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς.

[27] Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν. [28] Ἀναστὰς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἄγαβος, ἐσήμανεν διὰ τοῦ πνεύματος λιμὸν μέγαν μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ᾽ ὅλην τὴν οἰκουμένην· ὅστις καὶ ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος. [29] Τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς εὐπορεῖτό τις,

---

11.17 δὲ ♦ —
11.18 ἐδόξαζον ♦ ἐδόξασαν
11.18 Ἄρα γε ♦ Ἄρα
11.18 ἔδωκεν εἰς ζωήν ♦ εἰς ζωὴν ἔδωκεν
11.20 εἰσελθόντες ♦ ἐλθόντες
11.20 πρὸς ♦ καὶ πρὸς
11.21 πιστεύσας ♦ ὁ πιστεύσας
11.22 ἐν Ἱεροσολύμοις ♦ οὔσης ἐν Ἰερουσαλὴμ
11.22 διελθεῖν ♦ [διελθεῖν]
11.23 τοῦ ♦ [τὴν] τοῦ
11.25 ὁ Βαρνάβας ♦ —
11.26 αὐτὸν ♦ —
11.26 αὐτοὺς ♦ αὐτοῖς καὶ
11.26 τῇ ♦ ἐν τῇ
11.26 πρῶτον ♦ πρώτως
11.28 μέγαν ♦ μεγάλην
11.28 ὅστις καὶ ♦ ἥτις
11.28 Καίσαρος ♦ —

ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν
ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· 30 ὃ καὶ ἐποίησαν, ἀποστείλαντες
πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

12 Κατ’ ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρῴδης ὁ
βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς
ἐκκλησίας. 2 Ἀνεῖλεν δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου
μαχαίρᾳ. 3 Καὶ ἰδὼν ὅτι ἀρεστόν ἐστιν τοῖς Ἰουδαίοις,
προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον — ἦσαν δὲ αἱ ἡμέραι τῶν
ἀζύμων — 4 ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακήν, παραδοὺς
τέσσαρσιν τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν,
βουλόμενος μετὰ τὸ Πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. 5 Ὁ μὲν
οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενὴς
γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτοῦ. 6 Ὅτε
δὲ ἔμελλεν αὐτὸν προάγειν ὁ Ἡρῴδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ
Πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος
ἁλύσεσιν δυσίν· φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν
φυλακήν. 7 Καὶ ἰδού, ἄγγελος κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν
ἐν τῷ οἰκήματι· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου, ἤγειρεν
αὐτὸν λέγων, Ἀνάστα ἐν τάχει. Καὶ ἐξέπεσον αὐτοῦ αἱ ἁλύσεις
ἐκ τῶν χειρῶν. 8 Εἶπέν τε ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν, Περίζωσαι καὶ
ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου. Ἐποίησεν δὲ οὕτως. Καὶ λέγει
αὐτῷ, Περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου, καὶ ἀκολούθει μοι. 9 Καὶ
ἐξελθὼν ἠκολούθει αὐτῷ· καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθές ἐστιν τὸ
γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν.
10 Διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέραν, ἦλθον ἐπὶ τὴν
πύλην τὴν σιδηρᾶν, τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἥτις αὐτομάτη
ἠνοίχθη αὐτοῖς· καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ
εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ’ αὐτοῦ. 11 Καὶ ὁ Πέτρος, γενόμενος
ἐν ἑαυτῷ, εἶπεν, Νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλεν κύριος τὸν
ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ ἐξείλετό με ἐκ χειρὸς Ἡρῴδου καὶ πάσης
τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων. 12 Συνιδών τε ἦλθεν

12.2 μαχαίρᾳ ♦ μαχαίρῃ
12.3 Καὶ ἰδὼν ♦ Ἰδὼν δὲ
12.3 αἱ ♦ [αἱ]
12.5 ἐκτενὴς ♦ ἐκτενῶς
12.5 ὑπὲρ ♦ περὶ
12.6 ἔμελλεν ♦ ἤμελλεν
12.6 αὐτὸν προάγειν ♦ προαγαγεῖν αὐτὸν
12.7 ἐξέπεσον ♦ ἐξέπεσαν
12.8 τε ♦ δὲ
12.8 Περίζωσαι ♦ Ζῶσαι
12.9 αὐτῷ ♦ —
12.10 ἦλθον ♦ ἦλθαν
12.10 ἠνοίχθη ♦ ἠνοίγη
12.11 γενόμενος ἐν ἑαυτῷ ♦ ἐν ἑαυτῷ γενόμενος
12.11 κύριος ♦ [ὁ] κύριος
12.11 ἐξείλετό ♦ ἐξείλατό

ἐπὶ τὴν οἰκίαν Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ
ἐπικαλουμένου Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ
προσευχόμενοι. 13 Κρούσαντος δὲ τοῦ Πέτρου τὴν θύραν τοῦ
πυλῶνος, προσῆλθεν παιδίσκη ὑπακοῦσαι, ὀνόματι Ῥόδη.
14 Καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου, ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ
ἤνοιξεν τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἑστάναι τὸν
Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. 15 Οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπον, Μαίνῃ. Ἡ
δὲ διϊσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. Οἱ δὲ ἔλεγον, Ὁ ἄγγελος αὐτοῦ
ἐστιν. 16 Ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενεν κρούων· ἀνοίξαντες δὲ εἶδον
αὐτόν, καὶ ἐξέστησαν. 17 Κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾷν,
διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς
φυλακῆς. Εἶπεν δέ, Ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς
ταῦτα. Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον. 18 Γενομένης
δὲ ἡμέρας, ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ
Πέτρος ἐγένετο. 19 Ἡρῴδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὑρών,
ἀνακρίνας τοὺς φύλακας, ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι. Καὶ
κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Καισάρειαν διέτριβεν.

20 Ἦν δὲ ὁ Ἡρῴδης θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις·
ὁμοθυμαδὸν δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτόν, καὶ πείσαντες Βλάστον
τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, ᾐτοῦντο εἰρήνην, διὰ τὸ
τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς. 21 Τακτῇ δὲ
ἡμέρᾳ ὁ Ἡρῴδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικήν, καὶ καθίσας
ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς. 22 Ὁ δὲ δῆμος
ἐπεφώνει, ⸢Φωνὴ θεοῦ⸣ καὶ οὐκ ἀνθρώπου. 23 Παραχρῆμα δὲ Θεοῦ φωνὴ
ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκεν δόξαν τῷ
θεῷ· καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος, ἐξέψυξεν.

24 Ὁ δὲ λόγος τοῦ θεοῦ ηὔξανεν καὶ ἐπληθύνετο.

25 Βαρνάβας δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν ⸢εἰς⸣ Ἱερουσαλήμ, ἀπὸ
πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συμπαραλαβόντες καὶ Ἰωάννην
τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον.

12.12 Μαρίας ♦ τῆς Μαρίας
12.13 τοῦ Πέτρου ♦ αὐτοῦ
12.15 εἶπον ♦ εἶπαν
12.15 αὐτοῦ ἐστιν ♦ ἐστιν αὐτοῦ
12.16 εἶδον ♦ εἶδαν
12.17 αὐτοῖς πῶς ♦ [αὐτοῖς] πῶς
12.17 Εἶπεν δέ ♦ Εἶπεν τε
12.19 τὴν ♦ —
12.20 ὁ Ἡρῴδης ♦ —
12.21 καὶ ♦ [καὶ]
12.22 Φωνὴ θεοῦ ♦ Θεοῦ φωνὴ
12.23 δόξαν ♦ τὴν δόξαν
12.25 καὶ Ἰωάννην ♦ Ἰωάννην

13 Ἦσαν δέ τινες ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν
ἐκκλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι, ὅ τε Βαρνάβας
καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος,
Μαναήν τε Ἡρῴδου τοῦ τετράρχου σύντροφος, καὶ Σαῦλος.
2 Λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ νηστευόντων, εἶπεν
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, Ἀφορίσατε δή μοι τὸν Βαρνάβαν καὶ τὸν
Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς. 3 Τότε
νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας
αὐτοῖς, ἀπέλυσαν.

4 Οὗτοι μὲν οὖν, ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου,
τε κατῆλθον εἰς τὴν Σελεύκειαν· ἐκεῖθεν ⸀δὲ⸣ ἀπέπλευσαν εἰς τὴν
Κύπρον. 5 Καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμῖνι, κατήγγελλον τὸν λόγον
τοῦ θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ
Ἰωάννην ὑπηρέτην. 6 Διελθόντες δὲ τὴν νῆσον ἄχρι Πάφου,
εὗρόν τινα μάγον ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα
Βαριησοῦν ⸀Βαριησοῦς,⸣ 7 ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ
συνετῷ. Οὗτος προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον
ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. 8 Ἀνθίστατο δὲ
αὐτοῖς Ἐλύμας, ὁ μάγος — οὕτως γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ
ὄνομα αὐτοῦ — ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς
πίστεως. 9 Σαῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος, πλησθεὶς πνεύματος
ἁγίου, καὶ ἀτενίσας εἰς αὐτὸν 10 εἶπεν, Ὦ πλήρης παντὸς
δόλου καὶ πάσης ῥᾳδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης
δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς κυρίου τὰς
εὐθείας; 11 Καὶ νῦν ἰδού, χεὶρ κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔσῃ τυφλός,
μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. Παραχρῆμα δὲ ἐπέπεσεν ἐπ᾽
αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς.
12 Τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονὸς ἐπίστευσεν,
ἐκπλησσόμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου.

13 Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ τὸν Παῦλον ἦλθον
εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας. Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ᾽

13.1 τινες ♦ —
13.1 τετράρχου ♦ τετραάρχου
13.2 τὸν Σαῦλον ♦ Σαῦλον
13.4 Οὗτοι ♦ Αὐτοὶ
13.4 πνεύματος τοῦ ἁγίου ♦ ἁγίου πνεύματος
13.4 τὴν Σελεύκειαν ♦ Σελεύκειαν
13.4 δὲ ♦ τε
13.4 τὴν Κύπρον ♦ Κύπρον
13.6 τὴν ♦ ὅλην τὴν
13.6 τινα ♦ ἄνδρα τινὰ
13.6 Βαριησοῦς ♦ Βαρινσοῦ
13.9 καὶ ἀτενίσας ♦ ἀτενίσας
13.10 κυρίου ♦ [τοῦ] κυρίου
13.11 δὲ ἐπέπεσεν ♦ τε ἔπεσεν
13.13 τὸν ♦ —

αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. [14] Αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ
τῆς Πέργης, παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας, καὶ
εἰσελθόντες εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων,
ἐκάθισαν. [15] Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν
προφητῶν, ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτούς,
λέγοντες, Ἄνδρες ἀδελφοί, εἰ ἔστιν λόγος ἐν ὑμῖν
παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε. [16] Ἀναστὰς δὲ Παῦλος,
καὶ κατασείσας τῇ χειρί, εἶπεν,

Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν,
ἀκούσατε. [17] Ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου ἐξελέξατο τοὺς πατέρας
ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, καὶ
μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς. [18] Καὶ ὡς
τεσσαρακονταετῆ χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ.
[19] Καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῇ Χαναάν, κατεκληρονόμησεν
αὐτοῖς τὴν γῆν αὐτῶν. [20] Καὶ μετὰ ταῦτα, ὡς ἔτεσιν
τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα, ἔδωκεν κριτὰς ἕως Σαμουὴλ τοῦ
προφήτου. [21] Κἀκεῖθεν ᾐτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ
θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κίς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, ἔτη
τεσσαράκοντα. [22] Καὶ μεταστήσας αὐτόν, ἤγειρεν αὐτοῖς τὸν
Δαυὶδ εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπεν μαρτυρήσας, Εὗρον Δαυὶδ τὸν
τοῦ Ἰεσσαί, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ
θελήματά μου. [23] Τούτου ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατʼ
ἐπαγγελίαν ἤγαγεν τῷ Ἰσραὴλ σωτηρίαν, [24] προκηρύξαντος
Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα
μετανοίας τῷ Ἰσραήλ. [25] Ὡς δὲ ἐπλήρου ⌜ὁ⌝ Ἰωάννης τὸν —
δρόμον, ἔλεγεν, Τίνα με ὑπονοεῖτε εἶναι; Οὐκ εἰμὶ ἐγώ. Ἀλλʼ
ἰδού, ἔρχεται μετʼ ἐμέ, οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν
λῦσαι. [26] Ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους Ἀβραάμ, καὶ οἱ ἐν ὑμῖν
φοβούμενοι τὸν θεόν, ὑμῖν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης
ἀπεστάλη. [27] Οἱ γὰρ κατοικοῦντες ⌜ἐν⌝ Ἱερουσαλὴμ καὶ οἱ —

13.14 τῆς Πισιδίας ♦ τὴν Πισιδίαν
13.14 εἰσελθόντες ♦ [εἰσ]ελθόντες
13.15 ἔστιν λόγος ἐν ὑμῖν ♦ τίς ἐστιν ἐν ὑμῖν λόγος
13.17 ἐξελέξατο ♦ Ἰσραὴλ ἐξελέξατο
13.17 Αἰγύπτῳ ♦ Αἰγύπτου
13.18 τεσσαρακονταετῆ ♦ τεσσερακονταετῆ
13.19 αὐτοῖς ♦ —
13.20 Καὶ μετὰ ταῦτα ♦ —
13.20 πεντήκοντα ♦ πεντήκοντα Καὶ μετὰ ταῦτα
13.20 τοῦ ♦ [τοῦ]
13.21 τεσσαράκοντα ♦ τεσσεράκοντα
13.22 αὐτοῖς τὸν Δαυὶδ ♦ τὸν Δαυὶδ αὐτοῖς
13.23 σωτηρίαν ♦ σωτῆρα Ἰησοῦν
13.24 τῷ ♦ παντὶ τῷ λαῷ
13.25 ὁ ♦ —
13.25 Τίνα με ♦ Τί ἐμὲ
13.26 ὑμῖν ὁ ♦ ἡμῖν ὁ
13.26 ἀπεστάλη ♦ ἐξαπεστάλη

ἄρχοντες αὐτῶν, τοῦτον ἀγνοήσαντες, καὶ τὰς φωνὰς τῶν
προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας,
κρίναντες ἐπλήρωσαν. [28] Καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου
εὑρόντες, ᾐτήσαντο Πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν. [29] Ὡς δὲ
ἐτέλεσαν πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ
τοῦ ξύλου, ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. [30] Ὁ δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ
νεκρῶν· [31] ὃς ὤφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ
ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσαλήμ, οἵτινές εἰσιν μάρτυρες
αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. [32] Καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν
πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην, ὅτι ταύτην ὁ θεὸς
ἐκπεπλήρωκεν τοῖς τέκνοις αὐτῶν ἡμῖν, ἀναστήσας Ἰησοῦν·
[33] ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ τῷ δευτέρῳ γέγραπται, Υἱός μου εἶ σύ,
ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. [34] Ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ
νεκρῶν, μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθοράν, οὕτως
εἴρηκεν ὅτι Δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαυὶδ τὰ πιστά. [35] Διὸ καὶ ἐν
ἑτέρῳ λέγει, Οὐ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν·
[36] Δαυὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ θεοῦ βουλῇ
ἐκοιμήθη, καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ, καὶ εἶδεν
διαφθοράν· [37] ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν, οὐκ εἶδεν διαφθοράν.
[38] Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν
ἄφεσις ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται· [39] καὶ ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ
Μωσέως ἠδυνήθητε ἐν τῷ νόμῳ ⸀Μωϋσέως⸋ δικαιωθῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ
πιστεύων δικαιοῦται. [40] Βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ ἐφ' ὑμᾶς τὸ
εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις, [41] Ἴδετε, οἱ καταφρονηταί, καὶ
θαυμάσατε, καὶ ἀφανίσθητε· ὅτι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς
ἡμέραις ὑμῶν, ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε, ἐάν τις ἐκδιηγῆται ὑμῖν.

δὲ αὐτῶν [42] Ἐξιόντων ⸀δὲ⸋ ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων,
παρεκάλουν τὰ ἔθνη εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι
ῥήματα ταῦτα αὐτοῖς τὰ ⸀ῥήματα.⸋ [43] Λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς,
ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων
προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ· οἵτινες
προσλαλοῦντες, ἔπειθον αὐτοὺς ἐπιμένειν τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ.

13.31 εἰσιν ♦ [νῦν] εἰσιν
13.32 αὐτῶν ♦ [αὐτῶν]
13.33 τῷ δευτέρῳ γέγραπται ♦ γέγραπται τῷ δευτέρῳ
13.35 Διὸ ♦ Διότι
13.39 καὶ ♦ [καὶ]
13.39 τῷ ♦ —
13.40 ἐφ' ὑμᾶς ♦ —
13.41 ἐγὼ ἐργάζομαι ♦ ἐργάζομαι ἐγὼ
13.41 ὃ ♦ ἔργον ὃ
13.42 ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων ♦ αὐτῶν
13.42 τὰ ἔθνη ♦ —
13.42 ῥήματα ♦ ῥήματα ταῦτα
13.43 ἔπειθον ♦ αὐτοῖς ἔπειθον
13.43 ἐπιμένειν ♦ προσμένειν

[44] Τῷ τε ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη
ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. [45] Ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς
ὄχλους ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ τοῦ
Παύλου λεγομένοις, ἀντιλέγοντες καὶ βλασφημοῦντες.
[46] Παρρησιασάμενοι δὲ ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας εἶπον, Ὑμῖν
ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. Ἐπειδὴ
δὲ ἀπωθεῖσθε αὐτόν, καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς
αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. [47] Οὕτως γὰρ
ἐντέταλται ἡμῖν ὁ κύριος, Τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν, τοῦ εἶναί
σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. [48] Ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη
⸀ἔχαιρεν,⸁ καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ κυρίου, καὶ ἐπίστευσαν ἔχαιρον
ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. [49] Διεφέρετο δὲ ὁ λόγος
τοῦ κυρίου δι᾽ ὅλης τῆς χώρας. [50] Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν
τὰς σεβομένας γυναῖκας καὶ τὰς εὐσχήμονας καὶ τοὺς πρώτους
τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ τὸν
Βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. [51] Οἱ δὲ
ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν αὐτῶν ἐπ᾽ αὐτούς,
ἦλθον εἰς Ἰκόνιον. [52] Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ
πνεύματος ἁγίου.

14 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ, κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς
εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων, καὶ λαλῆσαι οὕτως
ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. [2] Οἱ
δὲ ἀπειθοῦντες Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς
τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν. [3] Ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον
διέτριψαν παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι τῷ
λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, διδόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι
διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. [4] Ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως· καὶ
οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις.
[5] Ὡς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς
ἄρχουσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς,

13.44 τε ♦ δὲ
13.44 θεοῦ ♦ κυρίου
13.45 τοῦ ♦ —
13.45 λεγομένοις ♦ λαλουμένοις
13.45 ἀντιλέγοντες καὶ ♦ —
13.46 δὲ ὁ ♦ τε ὁ
13.46 εἶπον ♦ εἶπαν
13.46 δὲ ἀπωθεῖσθε ♦ ἀπωθεῖσθε
13.48 ἔχαιρεν ♦ ἔχαιρον
13.50 καὶ τὰς ♦ τὰς
13.50 τὸν Βαρνάβαν ♦ Βαρναβᾶν
13.51 αὐτῶν ♦ —
13.52 δὲ ♦ τε
14.2 ἀπειθοῦντες ♦ ἀπειθήσαντες
14.3 μαρτυροῦντι ♦ μαρτυροῦντι [ἐπὶ]

6 συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας, Λύστραν
καὶ Δέρβην, καὶ τὴν περίχωρον· 7 κἀκεῖ ἦσαν εὐαγγελιζόμενοι.

8 Καί τις ἀνὴρ ἐν Λύστροις ἀδύνατος τοῖς ποσὶν ἐκάθητο,
χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων, ὃς οὐδέποτε
ἤκουεν περιπεπατήκει. 9 Οὗτος ⸀ἤκουσεν⸃ τοῦ Παύλου λαλοῦντος· ὃς
ἀτενίσας αὐτῷ, καὶ ἰδὼν ὅτι πίστιν ἔχει τοῦ σωθῆναι, 10 εἶπεν
ὀρθός μεγάλῃ τῇ φωνῇ, Ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ⸀ὀρθῶς.⸃ Καὶ
ἥλλετο καὶ περιεπάτει. 11 Οἱ δὲ ὄχλοι, ἰδόντες ὃ ἐποίησεν ὁ
Παῦλος, ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ λέγοντες, Οἱ
θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς.
12 Ἐκάλουν τε τὸν μὲν Βαρνάβαν, Δία· τὸν δὲ Παῦλον, Ἑρμῆν,
ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. 13 Ὁ δὲ ἱερεὺς τοῦ Διὸς
τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως αὐτῶν, ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ
τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελεν θύειν.
14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ Παῦλος,
διαρρήξαντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν, εἰσεπήδησαν εἰς τὸν ὄχλον,
κράζοντες 15 καὶ λέγοντες, Ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; Καὶ ἡμεῖς
ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ
τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεὸν τὸν ζῶντα, ὃς
ἐποίησεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ
πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· 16 ὃς ἐν ταῖς παρῳχημέναις γενεαῖς εἴασεν
πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. 17 Καίτοιγε οὐκ
ἀμάρτυρον ἑαυτὸν ἀφῆκεν ἀγαθοποιῶν, οὐρανόθεν ὑμῖν
ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ
εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν. 18 Καὶ ταῦτα λέγοντες, μόλις
κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς.

19 Ἐπῆλθον δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ
πείσαντες τοὺς ὄχλους, καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον, ἔσυρον
ἔξω τῆς πόλεως, νομίσαντες αὐτὸν τεθνάναι. 20 Κυκλωσάντων

14.7 ἦσαν εὐαγγελιζόμενοι ♦ εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν
14.8 ἐν Λύστροις ἀδύνατος ♦ ἀδύνατος ἐν Λύστροις
14.8 ὑπάρχων ♦ —
14.8 περιπεπατήκει ♦ περιεπάτησεν
14.9 πίστιν ἔχει ♦ ἔχει πίστιν
14.10 τῇ ♦ —
14.10 ὀρθῶς ♦ ὀρθός
14.10 ἥλλετο ♦ ἥλατο
14.11 δὲ ♦ τε
14.11 ὁ Παῦλος ♦ Παῦλος
14.12 μὲν ♦ —
14.13 δὲ ♦ τε
14.13 αὐτῶν ♦ —
14.14 εἰσεπήδησαν ♦ ἐξεπήδησαν
14.15 τὸν θεὸν τὸν ♦ θεὸν
14.17 Καίτοιγε ♦ Καίτοι
14.17 ἑαυτὸν ♦ αὐτὸν
14.17 ἀγαθοποιῶν ♦ ἀγαθουργῶν
14.17 ἡμῶν ♦ ὑμῶν
14.19 Ἐπῆλθον ♦ Ἐπῆλθαν
14.19 νομίσαντες αὐτὸν τεθνάναι ♦ νομίζοντες αὐτὸν τεθνηκέναι

δὲ αὐτὸν τῶν μαθητῶν, ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν· καὶ τῇ
ἐπαύριον ἐξῆλθεν σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην.
21 Εὐαγγελισάμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην, καὶ μαθητεύσαντες
ἱκανούς, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύστραν καὶ Ἰκόνιον καὶ
Ἀντιόχειαν, 22 ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν,
παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν
θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
23 Χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς πρεσβυτέρους κατ᾽ ἐκκλησίαν,
προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν, παρέθεντο αὐτοὺς τῷ κυρίῳ εἰς
ὃν πεπιστεύκεισαν. 24 Καὶ διελθόντες τὴν Πισιδίαν ἦλθον εἰς
Παμφυλίαν. 25 Καὶ λαλήσαντες ἐν Πέργῃ τὸν λόγον,
κατέβησαν εἰς Ἀττάλειαν· 26 κἀκεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς
Ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς
τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν. 27 Παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες
τὴν ἐκκλησίαν, ἀνήγγειλαν ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς μετ᾽ αὐτῶν,
καὶ ὅτι ἤνοιξεν τοῖς ἔθνεσιν θύραν πίστεως. 28 Διέτριβον δὲ
ἐκεῖ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

15 Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, ἐδίδασκον
τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι Ἐὰν μὴ περιτέμνησθε τῷ ἔθει
Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι. 2 Γενομένης οὖν στάσεως καὶ
ζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτούς,
ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν καί τινας ἄλλους
ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς
Ἱερουσαλὴμ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. 3 Οἱ μὲν οὖν,
προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, διήρχοντο τὴν Φοινίκην καὶ
Σαμάρειαν, ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν· καὶ
ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς. 4 Παραγενόμενοι
δὲ εἰς Ἱερουσαλήμ, ἀπεδέχθησαν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν
ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ θεὸς
ἐποίησεν μετ᾽ αὐτῶν. 5 Ἐξανέστησαν δέ τινες τῶν ἀπὸ τῆς
αἱρέσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες ὅτι Δεῖ

14.20 αὐτὸν τῶν μαθητῶν ♦ τῶν μαθητῶν αὐτὸν
14.21 Ἰκόνιον ♦ εἰς Ἰκόνιον
14.21 Ἀντιόχειαν ♦ εἰς Ἀντιόχειαν
14.23 πρεσβυτέρους κατ᾽ ἐκκλησίαν ♦ κατ᾽ ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους
14.24 Παμφυλίαν ♦ τὴν Παμφυλίαν
14.27 ἀνήγγειλαν ♦ ἀνήγγελλον
14.28 ἐκεῖ ♦ —
15.1 περιτέμνησθε τῷ ἔθει ♦ περιτμηθῆτε τῷ ἔθει τῷ
15.2 οὖν ♦ δὲ
15.3 Φοινίκην ♦ τε Φοινίκην
15.4 ἀπεδέχθησαν ὑπὸ ♦ παρεδέχθησαν ἀπὸ

περιτέμνειν αὐτούς, παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωϋσέως.

6 Συνήχθησαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. 7 Πολλῆς δὲ συζητήσεως γενομένης, ἀναστὰς Πέτρος εἶπεν πρὸς αὐτούς,

Ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ’ ἡμερῶν ἀρχαίων ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο, διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου, καὶ πιστεῦσαι. 8 Καὶ ὁ καρδιογνώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς, δοὺς αὐτοῖς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καθὼς καὶ ἡμῖν· 9 καὶ οὐδὲν διέκρινεν μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν. 10 Νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; 11 Ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ πιστεύομεν σωθῆναι, καθ’ ὃν τρόπον κἀκεῖνοι.

12 Ἐσίγησεν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ ἤκουον Βαρνάβα καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν δι’ αὐτῶν. 13 Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτούς, ἀπεκρίθη Ἰάκωβος λέγων,

Ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου· 14 Συμεὼν ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. 15 Καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέγραπται, 16 Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω, καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαυὶδ τὴν πεπτωκυῖαν· καὶ τὰ κατεσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω, καὶ ἀνορθώσω αὐτήν· 17 ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη, ἐφ’ οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ’ αὐτούς, λέγει κύριος ὁ ποιῶν ταῦτα πάντα. 18 Γνωστὰ ἀπ’ αἰῶνός ἐστιν τῷ θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. 19 Διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν θεόν· 20 ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆς πορνείας καὶ τοῦ πνικτοῦ

15.6 δὲ ♦ τε
15.7 συζητήσεως ♦ ζητήσεως
15.7 ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο ♦ ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ θεὸς
15.8 αὐτοῖς τὸ ♦ τὸ
15.9 οὐδὲν ♦ οὐθὲν
15.14 ἐπὶ ♦ —
15.17 ὁ ποιῶν ταῦτα πάντα ♦ ποιῶν ταῦτα
15.18 ἐστιν τῷ θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ♦ —
15.20 ἀπὸ ♦ —

καὶ τοῦ αἵματος. 21 Μωϋσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν
τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει, ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν
σάββατον ἀναγινωσκόμενος.

22 Τότε ἔδοξεν τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν
ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς
Ἀντιόχειαν σὺν Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ, Ἰούδαν τὸν
ἐπικαλούμενον ⸀Βαρσαββᾶν,⸃ καὶ Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους Βαρσαβᾶν
ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, 23 γράψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν τάδε, Οἱ
ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῖς κατὰ τὴν
Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν,
χαίρειν· 24 ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐξελθόντες
ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις, ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν,
λέγοντες περιτέμνεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον, οἷς οὐ
διεστειλάμεθα· 25 ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμοθυμαδόν,
ἐκλεξαμένους ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς
ἡμῶν Βαρνάβᾳ καὶ Παύλῳ, 26 ἀνθρώποις παραδεδωκόσιν τὰς
ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
χριστοῦ. 27 Ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σίλαν, καὶ αὐτοὺς
διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. 28 Ἔδοξεν γὰρ τῷ ἁγίῳ
πνεύματι, καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος, πλὴν
τῶν ἐπάναγκες τούτων, 29 ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος
καὶ πνικτοῦ καὶ πορνείας· ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτούς, εὖ
πράξετε. Ἔρρωσθε.

30 Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες ἦλθον εἰς Ἀντιόχειαν· καὶ
συναγαγόντες τὸ πλῆθος, ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν.
31 Ἀναγνόντες δέ, ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. 32 Ἰούδας τε
καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ προφῆται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ
παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφούς, καὶ ἐπεστήριξαν. 33 Ποιήσαντες
δὲ χρόνον, ἀπελύθησαν μετ᾽ εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς
τοὺς ἀποστόλους. 34 35 Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν

15.22 Παύλῳ ♦ τῷ Παύλῳ
15.22 ἐπικαλούμενον ♦ καλούμενον
15.23 τάδε ♦ —
15.23 καὶ οἱ ἀδελφοὶ ♦ ἀδελφοὶ
15.24 ἐξελθόντες ♦ [ἐξελθόντες]
15.24 λέγοντες περιτέμνεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον ♦ —
15.25 ἐκλεξαμένους ♦ ἐκλεξαμένοις
15.28 ἁγίῳ πνεύματι ♦ πνεύματι τῷ ἁγίῳ
15.28 τῶν ἐπάναγκες τούτων ♦ τούτων τῶν ἐπάναγκες
15.29 πνικτοῦ ♦ πνικτῶν
15.30 ἦλθον ♦ κατῆλθον
15.33 ἀποστόλους ♦ ἀποστείλαντας αὐτούς

Ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι, μετὰ καὶ ἑτέρων
πολλῶν, τὸν λόγον τοῦ κυρίου.

36 Μετὰ δέ τινας ἡμέρας εἶπεν Παῦλος πρὸς Βαρνάβαν,
Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν κατὰ
πᾶσαν πόλιν, ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς
ἔχουσιν. 37 Βαρνάβας δὲ ἐβουλεύσατο συμπαραλαβεῖν τὸν
Ἰωάννην, τὸν καλούμενον Μάρκον. 38 Παῦλος δὲ ἠξίου, τὸν
ἀποστάντα ἀπ᾽ αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας, καὶ μὴ συνελθόντα
αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ συμπαραλαβεῖν τοῦτον. 39 Ἐγένετο οὖν
παροξυσμός, ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ᾽ ἀλλήλων, τόν τε
Βαρνάβαν παραλαβόντα τὸν Μάρκον ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον·
40 Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν ἐξῆλθεν, παραδοθεὶς τῇ
χάριτι τοῦ θεοῦ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. 41 Διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν
καὶ Κιλικίαν, ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας.

16 Κατήντησεν δὲ εἰς Δέρβην καὶ Λύστραν· καὶ ἰδού,
μαθητής τις ἦν ἐκεῖ, ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς γυναικός
τινος Ἰουδαίας πιστῆς, πατρὸς δὲ Ἕλληνος· 2 ὃς ἐμαρτυρεῖτο
ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν. 3 Τοῦτον ἠθέλησεν
ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτόν, διὰ
τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις· ᾔδεισαν
γὰρ ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὅτι Ἕλλην ὑπῆρχεν. 4 Ὡς δὲ
διεπορεύοντο τὰς πόλεις, παρεδίδουν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ
δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν
πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. 5 Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι
ἐστερεοῦντο τῇ πίστει, καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ᾽
ἡμέραν.

6 Διελθόντες δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ τὴν Γαλατικὴν χώραν,
κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ
Ἀσίᾳ, 7 ἐλθόντες κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπείραζον κατὰ τὴν

15.36 Παῦλος πρὸς Βαρνάβαν ⬥ πρὸς Βαρναβᾶν Παῦλος
15.36 ἡμῶν ⬥ —
15.36 πᾶσαν πόλιν ⬥ πόλιν πᾶσαν
15.37 ἐβουλεύσατο συμπαραλαβεῖν ⬥ ἐβούλετο συμπαραλαβεῖν καὶ
15.38 συμπαραλαβεῖν ⬥ συμπαραλαμβάνειν
15.39 οὖν ⬥ δὲ
15.40 θεοῦ ⬥ κυρίου
15.41 Κιλικίαν ⬥ [τὴν] Κιλικίαν
16.1 εἰς ⬥ [καὶ] εἰς
16.1 Λύστραν ⬥ εἰς Λύστραν
16.1 τινος ⬥ —
16.3 τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι Ἕλλην ⬥ ὅτι Ἕλλην ὁ πατὴρ αὐτοῦ
16.4 παρεδίδουν ⬥ παρεδίδοσαν
16.4 καὶ τῶν ⬥ καὶ
16.4 Ἱερουσαλήμ ⬥ Ἱεροσολύμοις
16.6 Διελθόντες ⬥ Διῆλθον
16.6 τὴν Γαλατικὴν ⬥ Γαλατικὴν
16.7 ἐλθόντες ⬥ ἐλθόντες δὲ
16.7 κατὰ τὴν Βιθυνίαν πορεύεσθαι ⬥ εἰς τὴν Βιθυνίαν πορευθῆναι

Βιθυνίαν πορεύεσθαι· καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα·
8 παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς Τρῳάδα. 9 Καὶ
ὅραμα διὰ τῆς νυκτὸς ὤφθη τῷ Παύλῳ· ἀνήρ τις ἦν Μακεδὼν
ἑστώς, παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων, Διαβὰς εἰς Μακεδονίαν,
βοήθησον ἡμῖν. 10 Ὡς δὲ τὸ ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν
ἐξελθεῖν εἰς τὴν Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι
προσκέκληται ἡμᾶς ὁ κύριος εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.

11 Ἀναχθέντες οὖν ἀπὸ τῆς Τρῳάδος, εὐθυδρομήσαμεν εἰς
Σαμοθρᾴκην, τῇ τε ἐπιούσῃ εἰς Νεάπολιν, 12 ἐκεῖθέν τε εἰς
Φιλίππους, ἥτις ἐστὶν πρώτη τῆς μερίδος τῆς Μακεδονίας
πόλις, κολωνεία· ἦμεν δὲ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει διατρίβοντες
ἡμέρας τινάς. 13 Τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς
πόλεως παρὰ ποταμόν, οὗ ἐνομίζετο προσευχὴ εἶναι, καὶ
καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναιξίν. 14 Καί τις
γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυρόπωλις πόλεως Θυατείρων,
σεβομένη τὸν θεόν, ἤκουεν· ἧς ὁ κύριος διήνοιξεν τὴν καρδίαν,
προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ Παύλου. 15 Ὡς δὲ
ἐβαπτίσθη, καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσεν λέγουσα, Εἰ
κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν
μου, μείνατε. Καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς.

16 Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς προσευχήν, παιδίσκην
τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα Πύθωνος ἀπαντῆσαι ἡμῖν, ἥτις ἐργασίαν
πολλὴν παρεῖχεν τοῖς κυρίοις αὐτῆς, μαντευομένη. 17 Αὕτη
κατακολουθήσασα τῷ Παύλῳ ⸀καὶ ἡμῖν,⸃ ἔκραζεν λέγουσα, καὶ τῷ Σίλᾳ
Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες
καταγγέλλουσιν ἡμῖν ὁδὸν σωτηρίας. 18 Τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ
πολλὰς ἡμέρας. Διαπονηθεὶς δὲ ὁ Παῦλος, καὶ ἐπιστρέψας, τῷ

16.7 πνεῦμα ♦ πνεῦμα Ἰησοῦ
16.9 τῆς ♦ [τῆς]
16.9 ὤφθη τῷ Παύλῳ ♦ τῷ Παύλῳ ὤφθη
16.9 τις ἦν Μακεδὼν ♦ Μακεδών τις ἦν
16.9 ἑστώς ♦ ἑστὼς καὶ
16.10 τὴν ♦ —
16.10 κύριος ♦ θεὸς
16.11 οὖν ἀπὸ τῆς ♦ δὲ ἀπὸ
16.11 τε ♦ δὲ
16.11 Νεάπολιν ♦ Νέαν Πόλιν
16.12 ἐκεῖθέν τε ♦ κἀκεῖθεν
16.12 πρώτη τῆς ♦ πρώτη[ς]
16.12 κολωνεία ♦ κολωνία
16.12 αὐτῇ ♦ ταύτῃ
16.13 πόλεως ♦ πύλης
16.13 ἐνομίζετο προσευχὴ ♦ ἐνομίζομεν προσευχὴν
16.15 μείνατε ♦ μένετε
16.16 προσευχήν ♦ τὴν προσευχὴν
16.16 Πύθωνος ἀπαντῆσαι ♦ Πύθωνα ὑπαντῆσαι
16.17 κατακολουθήσασα ♦ κατακολουθοῦσα
16.17 ἡμῖν ὁδὸν ♦ ὑμῖν ὁδὸν
16.18 ὁ ♦ —

πνεύματι εἶπεν, Παραγγέλλω σοι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ
χριστοῦ, ἐξελθεῖν ἀπ᾽ αὐτῆς. Καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ.

[19] Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπὶς τῆς
ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν,
εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, [20] καὶ
προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς εἶπον, Οὗτοι οἱ
ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι
ὑπάρχοντες, [21] καὶ καταγγέλλουσιν ἔθη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν
παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν, Ῥωμαίοις οὖσιν. [22] Καὶ συνεπέστη
ὁ ὄχλος κατ᾽ αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ περιρρήξαντες αὐτῶν τὰ
ἱμάτια ἐκέλευον ῥαβδίζειν. [23] Πολλάς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς
πληγὰς ἔβαλον εἰς φυλακήν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι
ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς· [24] ὅς, παραγγελίαν τοιαύτην εἰληφώς,
ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακήν, καὶ τοὺς πόδας
αὐτῶν ἠσφαλίσατο εἰς τὸ ξύλον. [25] Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον
Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν θεόν,
ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι· [26] ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο
μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμωτηρίου·
ἀνεῴχθησάν τε παραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ
δεσμὰ ἀνέθη. [27] Ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ, καὶ
ἰδὼν ἀνεῳγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος
μάχαιραν, ἔμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγέναι
τοὺς δεσμίους. [28] Ἐφώνησεν δὲ φωνῇ μεγάλῃ ὁ Παῦλος λέγων,
Μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακόν· ἅπαντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε.
[29] Αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησεν, καὶ ἔντρομος γενόμενος
προσέπεσεν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ, [30] καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς
ἔξω ἔφη, Κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ; [31] Οἱ δὲ εἶπον,
Πίστευσον ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ
ὁ οἶκός σου. [32] Καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ κυρίου, καὶ
πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. [33] Καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν
ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ
ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ πάντες παραχρῆμα.

16.18 τῷ ὀνόματι ♦ ὀνόματι
16.20 εἶπον ♦ εἶπαν
16.22 περιρρήξαντες ♦ περιρήξαντες
16.24 εἰληφώς ♦ λαβὼν
16.24 αὐτῶν ἠσφαλίσατο ♦ ἠσφαλίσατο αὐτῶν
16.26 ἀνεῴχθησάν τε ♦ ἠνεῴχθησαν δὲ
16.27 μάχαιραν ἔμελλεν ♦ [τὴν] μάχαιραν ἤμελλεν
16.28 φωνῇ μεγάλῃ ὁ ♦ μεγάλῃ φωνῇ [ὁ]
16.29 τῷ Σίλᾳ ♦ [τῷ] Σιλᾷ
16.31 εἶπον ♦ εἶπαν
16.31 χριστόν ♦ —
16.32 καὶ πᾶσιν ♦ σὺν πᾶσιν

34 Ἀναγαγών τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ παρέθηκεν
τράπεζαν, καὶ ἠγαλλίατο πανοικὶ πεπιστευκὼς τῷ θεῷ.

35 Ἡμέρας δὲ γενομένης, ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς
ῥαβδούχους λέγοντες, Ἀπόλυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους.
36 Ἀπήγγειλεν δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν
Παῦλον ὅτι Ἀπεστάλκασιν οἱ στρατηγοί, ἵνα ἀπολυθῆτε· νῦν
οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. 37 Ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς
αὐτούς, Δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ, ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους
Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλον εἰς φυλακήν, καὶ νῦν λάθρα
ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; Οὐ γάρ· ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ
ἐξαγαγέτωσαν. 38 Ἀνήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδοῦχοι
τὰ ῥήματα ταῦτα· καὶ ἐφοβήθησαν ἀκούσαντες ὅτι Ῥωμαῖοί
εἰσιν, 39 καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξαγαγόντες
ἠρώτων ἐξελθεῖν τῆς πόλεως. 40 Ἐξελθόντες δὲ ἐκ τῆς φυλακῆς
εἰσῆλθον πρὸς τὴν Λυδίαν· καὶ ἰδόντες τοὺς ἀδελφούς,
παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξῆλθον.

17 Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ Ἀπολλωνίαν,
ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν ἡ συναγωγὴ τῶν
Ἰουδαίων· 2 κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰσῆλθεν πρὸς
αὐτούς, καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέξατο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν
γραφῶν, 3 διανοίγων καὶ παρατιθέμενος, ὅτι Τὸν χριστὸν ἔδει
παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι Οὗτός ἐστιν ὁ χριστὸς
Ἰησοῦς, ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. 4 Καί τινες ἐξ αὐτῶν
ἐπείσθησαν, καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ,
τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος, γυναικῶν τε τῶν
πρώτων οὐκ ὀλίγαι. 5 Προσλαβόμενοι δὲ οἱ Ἰουδαῖοι οἱ
ἀπειθοῦντες, τῶν ἀγοραίων τινὰς ἄνδρας πονηρούς, καὶ
ὀχλοποιήσαντες, ἐθορύβουν τὴν πόλιν· ἐπιστάντες τε τῇ οἰκίᾳ

16.34 αὐτοῦ ♦ —
16.34 ἠγαλλίατο πανοικὶ ♦ ἠγαλλιάσατο πανοικεὶ
16.36 τούτους ♦ [τούτους]
16.36 Ἀπεστάλκασιν ♦ Ἀπέσταλκαν
16.37 ἔβαλον ♦ ἔβαλαν
16.37 ἐξαγαγέτωσαν ♦ ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν
16.38 Ἀνήγγειλαν ♦ Ἀπήγγειλαν
16.38 καὶ ἐφοβήθησαν ♦ ἐφοβήθησαν δὲ
16.39 ἐξελθεῖν ♦ ἀπελθεῖν ἀπὸ
16.40 ἐκ ♦ ἀπὸ
16.40 τοὺς ἀδελφούς παρεκάλεσαν αὐτούς ♦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς
16.40 ἐξῆλθον ♦ ἐξῆλθαν
17.1 Ἀπολλωνίαν ♦ τὴν Ἀπολλωνίαν
17.1 ἡ ♦ —
17.3 Ἰησοῦς ♦ [ὁ] Ἰησοῦς
17.4 πολὺ πλῆθος ♦ πλῆθος πολύ
17.5 Προσλαβόμενοι ♦ Ζηλώσαντες
17.5 οἱ ἀπειθοῦντες ♦ καὶ προσλαβόμενοι
17.5 τινὰς ἄνδρας ♦ ἄνδρας τινὰς
17.5 ἐπιστάντες τε ♦ καὶ ἐπιστάντες

Ἰάσονος, ἐζήτουν αὐτοὺς ἀγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον. 6 Μὴ εὑρόντες
δὲ αὐτούς, ἔσυρον τὸν Ἰάσονα καί τινας ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς
πολιτάρχας, βοῶντες ὅτι Οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες,
οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεισιν, 7 οὓς ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ
οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος πράσσουσιν,
βασιλέα λέγοντες ἕτερον εἶναι, Ἰησοῦν. 8 Ἐτάραξαν δὲ τὸν
ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα. 9 Καὶ λαβόντες
τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν, ἀπέλυσαν
αὐτούς.

10 Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ τῆς νυκτὸς ἐξέπεμψαν τόν τε
Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέροιαν· οἵτινες παραγενόμενοι εἰς
τὴν συναγωγὴν ἀπῄεσαν τῶν Ἰουδαίων. 11 Οὗτοι δὲ ἦσαν
εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον
μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ καθʼ ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς
γραφάς, εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως. 12 Πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν
ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων
καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. 13 Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς
Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ
τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἦλθον κἀκεῖ σαλεύοντες τοὺς
ὄχλους. 14 Εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ
ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ὡς ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμενον δὲ ὅ τε
Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. 15 Οἱ δὲ καθιστῶντες τὸν Παῦλον,
ἤγαγον αὐτὸν ἕως Ἀθηνῶν· καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν
Σίλαν καὶ Τιμόθεον, ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσιν πρὸς αὐτόν,
ἐξῄεσαν.

16 Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ Παύλου,
παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, θεωροῦντι κατείδωλον
οὖσαν τὴν πόλιν. 17 Διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς
Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν
ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας. 18 Τινὲς δὲ καὶ τῶν
Στωϊκῶν Ἐπικουρείων καὶ τῶν ⌜Στοϊκῶν⌝ φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ.

17.5 ἀγαγεῖν ♦ προαγαγεῖν
17.6 τὸν ♦ —
17.7 λέγοντες ἕτερον ♦ ἕτερον λέγοντες
17.10 τῆς ♦ —
17.10 ἀπῄεσαν τῶν Ἰουδαίων ♦ τῶν Ἰουδαίων ἀπῄεσαν
17.11 τὸ ♦ —
17.13 τοὺς ♦ καὶ ταράσσοντες τοὺς
17.14 ὡς ♦ ἕως
17.14 ὑπέμενον δὲ ♦ ὑπέμειναν τε
17.15 καθιστῶντες ♦ καθιστάνοντες
17.15 αὐτὸν ἕως ♦ ἕως
17.15 Τιμόθεον ♦ τὸν Τιμόθεον
17.16 θεωροῦντι ♦ θεωροῦντος
17.18 τῶν Στοϊκῶν ♦ Στοϊκῶν

Καί τινες ἔλεγον, Τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; Οἱ
δέ, Ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησοῦν
καὶ τὴν ἀνάστασιν εὐηγγελίζετο. 19 Ἐπιλαβόμενοί τε αὐτοῦ,
ἐπὶ τὸν Ἄρειον πάγον ἤγαγον λέγοντες, Δυνάμεθα γνῶναι, τίς ἡ
καινὴ αὕτη ἡ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδαχή; 20 Ξενίζοντα γάρ
τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γνῶναι, τί
ἂν θέλοι ταῦτα εἶναι — 21 Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ
ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον εὐκαίρουν, ἢ λέγειν τι καὶ
ἀκούειν καινότερον.

22 Σταθεὶς δὲ ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου πάγου ἔφη,
Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς
θεωρῶ. 23 Διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα
ὑμῶν, εὗρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο, Ἀγνώστῳ θεῷ. Ὃν
οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτον ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. 24 Ὁ
θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος,
οὐρανοῦ καὶ γῆς κύριος ὑπάρχων, οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς
κατοικεῖ, 25 οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρώπων θεραπεύεται,
προσδεόμενός τινος, αὐτὸς διδοὺς πᾶσιν ζωὴν καὶ πνοὴν κατὰ
πάντα· 26 ἐποίησέν τε ἐξ ἑνὸς αἵματος πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων,
κατοικεῖν ἐπὶ πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, ὁρίσας
προστεταγμένους καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας
αὐτῶν· 27 ζητεῖν τὸν κύριον, εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ
εὕροιεν, καί γε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα.
28 Ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμεν· ὡς καί τινες
τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασιν, Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν.
29 Γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ, οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν
χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως
ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον. 30 Τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς
ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ θεός, τὰ νῦν παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις
πᾶσιν πανταχοῦ μετανοεῖν· 31 διότι ἔστησεν ἡμέραν, ἐν ᾗ

17.20 τί ἂν θέλοι ♦ τίνα θέλει
17.21 εὐκαίρουν ♦ ηὐκαίρουν
17.21 καὶ ἀκούειν ♦ ἢ ἀκούειν τι
17.22 ὁ ♦ [ὁ]
17.23 Ὃν ♦ Ὃ
17.23 τοῦτον ♦ τοῦτο
17.24 κύριος ὑπάρχων ♦ ὑπάρχων κύριος
17.25 ἀνθρώπων ♦ ἀνθρωπίνων
17.25 κατὰ ♦ καὶ τὰ
17.26 αἵματος ♦ —
17.26 πᾶν τὸ πρόσωπον ♦ παντὸς προσώπου
17.27 κύριον ♦ θεὸν
17.27 ἄρα γε ♦ ἄραγε
17.30 πᾶσιν ♦ πάντας
17.31 διότι ♦ καθότι

μέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ
ὥρισεν, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.

[32] Ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύαζον· οἱ
δὲ εἶπον, Ἀκουσόμεθά σου πάλιν περὶ τούτου. [33] Καὶ οὕτως ὁ
Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. [34] Τινὲς δὲ ἄνδρες
κολληθέντες αὐτῷ, ἐπίστευσαν· ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ
Ἀρεοπαγίτης, καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις, καὶ ἕτεροι σὺν
αὐτοῖς.

18 Μετὰ δὲ ταῦτα χωρισθεὶς ὁ Παῦλος ἐκ τῶν Ἀθηνῶν
ἦλθεν εἰς Κόρινθον. [2] Καὶ εὑρών τινα Ἰουδαῖον
ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως ἐληλυθότα
ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ, διὰ τὸ
διατεταχέναι ⸀τεταχέναι⸃ Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἐκ
τῆς Ῥώμης, προσῆλθεν αὐτοῖς· [3] καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι,
τῇ τέχνῃ ἔμενεν παρ᾽ αὐτοῖς καὶ εἰργάζετο· ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ ⸀τὴν
τέχνην.⸃ [4] Διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον,
ἔπειθέν τε Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας.

[5] Ὡς δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὅ τε Σίλας καὶ ὁ
Τιμόθεος, συνείχετο τῷ πνεύματι ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος
τοῖς Ἰουδαίοις τὸν χριστὸν Ἰησοῦν. [6] Ἀντιτασσομένων δὲ
αὐτῶν καὶ βλασφημούντων, ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια, εἶπεν
πρὸς αὐτούς, Τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαρὸς
ἐγώ· ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι. [7] Καὶ μεταβὰς
ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς οἰκίαν τινὸς ὀνόματι Ἰούστου, σεβομένου
τὸν θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. [8] Κρίσπος
δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσεν τῷ κυρίῳ σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ
αὐτοῦ· καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ
ἐβαπτίζοντο. [9] Εἶπεν δὲ ὁ κύριος δι᾽ ὁράματος ἐν νυκτὶ τῷ
Παύλῳ, Μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσῃς· [10] διότι ἐγώ
εἰμι μετὰ σοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεταί σοι τοῦ κακῶσαί σε· διότι

17.32 εἶπον ♦ εἶπαν
17.32 πάλιν περὶ τούτου ♦ περὶ τούτου καὶ πάλιν
17.33 Καὶ ♦ —
18.1 δὲ ♦ —
18.1 ὁ Παῦλος ♦ —
18.2 τεταχέναι ♦ διατεταχέναι
18.2 ἐκ ♦ ἀπὸ
18.3 εἰργάζετο ♦ ἠργάζετο
18.3 τὴν τέχνην ♦ τῇ τέχνῃ
18.5 πνεύματι ♦ λόγῳ
18.5 τὸν ♦ εἶναι τὸν
18.7 ἦλθεν ♦ εἰσῆλθεν
18.7 Ἰούστου ♦ Τιτίου Ἰούστου
18.9 δι᾽ ὁράματος ἐν νυκτὶ ♦ ἐν νυκτὶ δι᾽ ὁράματος

λαός ἐστίν μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. 11 Ἐκάθισέν τε
ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἕξ, διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.

12 Γαλλίωνος δὲ ἀνθυπατεύοντος τῆς Ἀχαΐας,
κατεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ, καὶ ἤγαγον
αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, 13 λέγοντες ὅτι Παρὰ τὸν νόμον οὗτος
ἀναπείθει τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν θεόν. 14 Μέλλοντος δὲ
τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα, εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς
Ἰουδαίους, Εἰ μὲν οὖν ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥᾳδιούργημα πονηρόν,
ὦ Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἠνεσχόμην ὑμῶν· 15 εἰ δὲ ζήτημά
ἐστιν περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ’ ὑμᾶς,
ὄψεσθε αὐτοί· κριτὴς γὰρ ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι.
16 Καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος. 17 Ἐπιλαβόμενοι δὲ
πάντες οἱ Ἕλληνες Σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον
ἔμπροσθεν τοῦ βήματος. Καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίωνι
ἔμελλεν.

18 Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἱκανάς, τοῖς
ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος, ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ
Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, κειράμενος τὴν κεφαλὴν ἐν
Κεγχρεαῖς· εἶχεν γὰρ εὐχήν. 19 Κατήντησεν δὲ εἰς Ἔφεσον,
⸀καὶ ἐκείνους⸣ κατέλιπεν αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν κἀκείνους
συναγωγὴν διελέχθη τοῖς Ἰουδαίοις. 20 Ἐρωτώντων δὲ αὐτῶν
ἐπὶ πλείονα χρόνον μεῖναι παρ’ αὐτοῖς, οὐκ ἐπένευσεν· 21 ἀλλ’
ἀπετάξατο αὐτοῖς εἰπών, Δεῖ με πάντως τὴν ἑορτὴν τὴν
ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱεροσόλυμα· πάλιν δὲ ἀνακάμψω πρὸς
ὑμᾶς, τοῦ θεοῦ θέλοντος. Ἀνήχθη ἀπὸ τῆς Ἐφέσου, 22 καὶ
κατελθὼν εἰς Καισάρειαν, ἀναβὰς καὶ ἀσπασάμενος τὴν
ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν. 23 Καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ
ἐξῆλθεν, διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ
Φρυγίαν, ἐπιστηρίζων πάντας τοὺς μαθητάς.

18.11 τε ⬧ δὲ
18.12 ἀνθυπατεύοντος ⬧ ἀνθυπάτου ὄντος
18.13 οὗτος ἀναπείθει ⬧ ἀναπείθει οὗτος
18.14 οὖν ⬧ —
18.14 ἠνεσχόμην ⬧ ἀνεσχόμην
18.15 ζήτημά ⬧ ζητήματά
18.15 γὰρ ⬧ —
18.17 οἱ Ἕλληνες ⬧ —
18.17 ἔμελλεν ⬧ ἔμελεν
18.18 τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρεαῖς ⬧ ἐν Κεγχρεαῖς τὴν κεφαλήν
18.19 Κατήντησεν ⬧ Κατήντησαν
18.19 καὶ ἐκείνους ⬧ κἀκείνους
18.19 διελέχθη ⬧ διελέξατο
18.20 παρ’ αὐτοῖς ⬧ —
18.21 ἀλλ’ ⬧ ἀλλὰ
18.21 ἀπετάξατο αὐτοῖς ⬧ ἀποταξάμενος καὶ
18.21 Δεῖ με πάντως τὴν ἑορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱεροσόλυμα ⬧ —
18.21 δὲ ⬧ —

24 Ἰουδαῖος δέ τις Ἀπολλῶς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ
γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἔφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν
ταῖς γραφαῖς. 25 Οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου,
καὶ ζέων τῷ πνεύματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ
τοῦ κυρίου, ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου·
26 οὗτός τε ἤρξατο παρρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ.
Ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα, προσελάβοντο
αὐτόν, καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν τοῦ θεοῦ ὁδόν.
27 Βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν,
προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς
ἀποδέξασθαι αὐτόν· ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς
πεπιστευκόσιν διὰ τῆς χάριτος· 28 εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις
διακατηλέγχετο δημοσίᾳ, ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν εἶναι τὸν
χριστὸν Ἰησοῦν.

19 Ἐγένετο δέ, ἐν τῷ τὸν Ἀπολλὼ εἶναι ἐν Κορίνθῳ,
Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη ἐλθεῖν εἰς
Ἔφεσον· καὶ εὑρών τινας μαθητὰς 2 εἶπεν πρὸς αὐτούς, Εἰ
πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; Οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτόν,
Ἀλλ' οὐδὲ εἰ πνεῦμα ἅγιόν ἐστιν, ἠκούσαμεν. 3 Εἶπέν τε πρὸς
αὐτούς, Εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; Οἱ δὲ εἶπον, Εἰς τὸ Ἰωάννου
βάπτισμα. 4 Εἶπεν δὲ Παῦλος, Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν
βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ'
αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσιν, τοῦτ' ἔστιν, εἰς τὸν χριστὸν Ἰησοῦν.
5 Ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου
Ἰησοῦ. 6 Καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου τὰς χεῖρας, ἦλθεν
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς, ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ
προεφήτευον. 7 Ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ δεκαδύο.

8 Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν ἐπαρρησιάζετο, ἐπὶ μῆνας
τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ.
9 Ὡς δέ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπείθουν, κακολογοῦντες τὴν
ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστὰς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισεν τοὺς

18.25 κυρίου ἐπιστάμενος ♦ Ἰησοῦ ἐπιστάμενος
18.26 Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα ♦ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας
18.26 τοῦ θεοῦ ὁδόν ♦ ὁδὸν [τοῦ θεοῦ]
19.1 ἐλθεῖν ♦ [κατ]ελθεῖν
19.1 εὑρών ♦ εὑρεῖν
19.2 εἶπεν ♦ εἶπέν τε
19.2 εἶπον ♦ —
19.2 οὐδὲ ♦ οὐδ'
19.3 πρὸς αὐτούς ♦ —
19.3 εἶπον ♦ εἶπαν
19.4 μὲν ♦ —
19.4 χριστὸν ♦ —
19.6 τὰς ♦ [τὰς]
19.6 προεφήτευον ♦ ἐπροφήτευον
19.7 δεκαδύο ♦ δώδεκα
19.8 τὰ ♦ [τὰ]

μαθητάς, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου
τινός. [10] Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς
κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου
Ἰησοῦ, Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας. [11] Δυνάμεις τε οὐ τὰς
τυχούσας ἐποίει ὁ θεὸς διὰ τῶν χειρῶν Παύλου, [12] ὥστε καὶ ἐπὶ
τοὺς ἀσθενοῦντας ἐπιφέρεσθαι ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ
σουδάρια ἢ σιμικίνθια, καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰς
νόσους, τά τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν.
[13] Ἐπεχείρησαν δέ τινες ἀπὸ τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων
ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ
πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, λέγοντες, Ὁρκίζομεν
ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν ὃν ὁ Παῦλος κηρύσσει. [14] Ἦσαν δέ τινες υἱοὶ
Σκευᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ οἱ τοῦτο ποιοῦντες.
[15] Ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπεν, Τὸν Ἰησοῦν
γινώσκω, καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι· ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ;
[16] Καὶ ἐφαλλόμενος ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα
τὸ πονηρόν, καὶ κατακυριεύσαν αὐτῶν, ἴσχυσεν κατ' αὐτῶν,
ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου
ἐκείνου. [17] Τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ
Ἕλλησιν τοῖς κατοικοῦσιν τὴν Ἔφεσον, καὶ ἐπέπεσεν φόβος
ἐπὶ πάντας αὐτούς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου
Ἰησοῦ. [18] Πολλοί τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο,
ἐξομολογούμενοι, καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν.
[19] Ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ περίεργα πραξάντων συνενέγκαντες τὰς
βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων· καὶ συνεψήφισαν τὰς
τιμὰς αὐτῶν, καὶ εὗρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε. [20] Οὕτως
κατὰ κράτος ὁ λόγος τοῦ κυρίου ηὔξανεν καὶ ἴσχυεν.

[21] Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ πνεύματι,
διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν, πορεύεσθαι εἰς
Ἱερουσαλήμ, εἰπὼν ὅτι Μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ, δεῖ με καὶ

19.9 τινός ♦ —
19.10 Ἰησοῦ ♦ —
19.11 ἐποίει ὁ θεὸς ♦ ὁ θεὸς ἐποίει
19.12 ἐπιφέρεσθαι ♦ ἀποφέρεσθαι
19.12 ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν ♦ ἐκπορεύεσθαι
19.13 ἀπὸ ♦ καὶ
19.13 Ὁρκίζομεν ♦ Ὁρκίζω
19.13 ὁ ♦ —
19.14 τινες υἱοὶ Σκευᾶ ♦ τινος Σκευᾶ
19.14 οἱ ♦ υἱοὶ
19.15 εἶπεν ♦ εἶπεν αὐτοῖς
19.15 Ἰησοῦν ♦ [μὲν] Ἰησοῦν
19.16 ἐφαλλόμενος ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος ♦ ἐφαλόμενος ὁ ἄνθρωπος ἐπ' αὐτοὺς
19.16 καὶ κατακυριεύσαν αὐτῶν ♦ κατακυριεύσας ἀμφοτέρων
19.20 ὁ λόγος τοῦ κυρίου ♦ τοῦ κυρίου ὁ λόγος
19.21 Ἱερουσαλήμ ♦ Ἱεροσόλυμα

Ῥώμην ἰδεῖν. [22] Ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν δύο τῶν
διακονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἔραστον, αὐτὸς ἐπέσχεν
χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν.

[23] Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος
περὶ τῆς ὁδοῦ. [24] Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος,
ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος, παρείχετο τοῖς τεχνίταις
ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην· [25] οὓς συναθροίσας, καὶ τοὺς περὶ τὰ
τοιαῦτα ἐργάτας, εἶπεν, Ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς
ἐργασίας ἡ εὐπορία ἡμῶν ἐστιν. [26] Καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε
ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου, ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας, ὁ
Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ
εἰσὶν θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. [27] Οὐ μόνον δὲ τοῦτο
κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ
Ἀρτέμιδος ἱερὸν τῆς μεγάλης θεᾶς ⸂ἱερὸν Ἀρτέμιδος⸃ εἰς οὐθὲν λογισθῆναι,
μέλλειν δὲ καὶ καθαιρεῖσθαι τὴν μεγαλειότητα αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ
Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται. [28] Ἀκούσαντες δὲ καὶ
γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ, ἔκραζον λέγοντες, Μεγάλη ἡ
Ἄρτεμις Ἐφεσίων. [29] Καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις ὅλη τῆς συγχύσεως·
ὥρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον, συναρπάσαντες Γάϊον
καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας, συνεκδήμους Παύλου. [30] Τοῦ δὲ
Παύλου βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἴων αὐτὸν
οἱ μαθηταί. [31] Τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν, ὄντες αὐτῷ φίλοι,
πέμψαντες πρὸς αὐτόν, παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ
θέατρον. [32] Ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον· ἦν γὰρ ἡ
ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ᾔδεισαν τίνος
ἕνεκεν συνεληλύθεισαν. [33] Ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου προεβίβασαν
Ἀλέξανδρον, προβαλόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων. Ὁ δὲ
Ἀλέξανδρος, κατασείσας τὴν χεῖρα, ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ
δήμῳ. [34] Ἐπιγνόντες δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστιν, φωνὴ ἐγένετο μία
ἐκ πάντων ὡς ἐπὶ ὥρας δύο κραζόντων, Μεγάλη ἡ Ἄρτεμις
Ἐφεσίων. [35] Καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον φησίν,
Ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν ἄνθρωπος ὃς οὐ γινώσκει τὴν

19.24 ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην ♦ οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν
19.25 ἡμῶν ♦ ἡμῖν
19.27 ἱερὸν Ἀρτέμιδος ♦ Ἀρτέμιδος ἱερὸν
19.27 δὲ καὶ ♦ τε καὶ
19.27 τὴν μεγαλειότητα ♦ τῆς μεγαλειότητος
19.29 ὅλη ♦ —
19.30 Τοῦ δὲ Παύλου ♦ Παύλου δὲ
19.32 ἕνεκεν ♦ ἕνεκα
19.33 προεβίβασαν ♦ συνεβίβασαν
19.35 ἄνθρωπος ♦ ἀνθρώπων

Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος
καὶ τοῦ Διοπετοῦς; 36 Ἀναντιρρήτων οὖν ὄντων τούτων, δέον
ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν, καὶ μηδὲν προπετὲς
πράσσειν. 37 Ἠγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους, οὔτε
ἱεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν θεὸν ὑμῶν. 38 Εἰ μὲν οὖν
Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσιν πρός τινα λόγον,
ἀγοραῖοι ἄγονται, καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν· ἐγκαλείτωσαν
ἀλλήλοις. 39 Εἰ δέ τι περὶ ἑτέρων ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ
ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. 40 Καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι
στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὗ
οὐ δυνησόμεθα ⸀δοῦναι⸀ λόγον τῆς συστροφῆς ταύτης. 41 Καί ἀποδοῦναι
ταῦτα εἰπών, ἀπέλυσεν τὴν ἐκκλησίαν.

20 Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον, προσκαλεσάμενος
ὁ Παῦλος τοὺς μαθητάς, καὶ ἀσπασάμενος, ἐξῆλθεν
πορευθῆναι εἰς τὴν Μακεδονίαν. 2 Διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα,
καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ, ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα.
3 Ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομένης αὐτῷ ἐπιβουλῆς ὑπὸ τῶν
Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμη
τοῦ ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. 4 Συνείπετο δὲ αὐτῷ ἄχρι
τῆς Ἀσίας Σώπατρος Βεροιαῖος· Θεσσαλονικέων δέ,
Ἀρίσταρχος καὶ Σεκοῦνδος, καὶ Γάϊος Δερβαῖος, καὶ Τιμόθεος·
Ἀσιανοὶ δέ, Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος. 5 Οὗτοι προσελθόντες
ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρῳάδι. 6 Ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς
ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς
εἰς τὴν Τρῳάδα ἄχρι ἡμερῶν πέντε, οὗ διετρίψαμεν ἡμέρας
ἑπτά.

7 Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, συνηγμένων τῶν μαθητῶν
κλάσαι ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ
ἐπαύριον, παρέτεινέν τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου. 8 Ἦσαν
δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερῴῳ οὗ ἦμεν συνηγμένοι.

19.35 θεᾶς ♦ —
19.37 ὑμῶν ♦ ἡμῶν
19.39 περὶ ἑτέρων ♦ περαιτέρω
19.40 οὗ οὐ ♦ οὗ [οὐ]
19.40 δοῦναι ♦ ἀποδοῦναι
19.40 λόγον ♦ λόγον περὶ
20.1 προσκαλεσάμενος ♦ μεταπεμψάμενος
20.1 ἀσπασάμενος ♦ παρακαλέσας ἀσπασάμενος
20.1 πορευθῆναι ♦ πορεύεσθαι
20.1 τὴν ♦ —
20.3 αὐτῷ ἐπιβουλῆς ♦ ἐπιβουλῆς αὐτῷ
20.3 γνώμη ♦ γνώμης
20.4 ἄχρι τῆς Ἀσίας Σώπατρος ♦ Σώπατρος Πύρρου
20.5 προσελθόντες ♦ δὲ προελθόντες
20.6 οὗ ♦ ὅπου
20.7 τῶν μαθητῶν ♦ ἡμῶν

[9] Καθήμενος δέ τις νεανίας ὀνόματι Εὔτυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος,
καταφερόμενος ὕπνῳ βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ Παύλου ἐπὶ
πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου
κάτω, καὶ ἤρθη νεκρός. [10] Καταβὰς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν
αὐτῷ, καὶ συμπεριλαβὼν εἶπεν, Μὴ θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ
αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστιν. [11] Ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας ἄρτον καὶ
γευσάμενος, ἐφ' ἱκανόν τε ὁμιλήσας ἄχρι αὐγῆς, οὕτως
ἐξῆλθεν. [12] Ἤγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ
μετρίως.

[13] Ἡμεῖς δέ, προσελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον, ἀνήχθημεν εἰς τὴν
Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὕτως
γὰρ ἦν διατεταγμένος, μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. [14] Ὡς δὲ
συνέβαλεν ἡμῖν εἰς τὴν Ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἤλθομεν
εἰς Μιτυλήνην. [15] Κἀκεῖθεν ἀποπλεύσαντες, τῇ ἐπιούσῃ
κατηντήσαμεν ἀντικρὺ Χίου· τῇ δὲ ἑτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς
Σάμον· καὶ μείναντες ἐν Τρωγυλλίῳ, τῇ ἐχομένῃ ἤλθομεν εἰς
Μίλητον. [16] Ἔκρινεν γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεῦσαι τὴν
Ἔφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ·
ἔσπευδεν γάρ, εἰ δυνατὸν ἦν αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς
Πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα.

[17] Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἔφεσον μετεκαλέσατο
τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. [18] Ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς
αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς,

Ὑμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' ἧς ἐπέβην εἰς τὴν
Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην,
[19] δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ
πολλῶν δακρύων καὶ πειρασμῶν τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς
ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων· [20] ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν
συμφερόντων, τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς
δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους, [21] διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ
Ἕλλησιν τὴν εἰς τὸν θεὸν μετάνοιαν, καὶ πίστιν τὴν εἰς τὸν

20.9 Καθήμενος ♦ Καθεζόμενος
20.11 ἄρτον ♦ τὸν ἄρτον
20.13 προσελθόντες ♦ προελθόντες
20.13 εἰς τὴν ♦ ἐπὶ τὴν
20.13 ἦν διατεταγμένος ♦ διατεταγμένος ἦν
20.14 συνέβαλεν ♦ συνέβαλλεν
20.15 ἀντικρύ ♦ ἄντικρυς
20.15 καὶ μείναντες ἐν Τρωγυλλίῳ ♦ —
20.15 ἐχομένῃ ♦ δὲ ἐχομένῃ
20.16 Ἔκρινεν ♦ Κεκρίκει
20.16 ἦν ♦ εἴη
20.19 πολλῶν ♦ —
20.21 τὸν θεὸν ♦ θεὸν
20.21 πίστιν τὴν ♦ πίστιν

κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν. [22] Καὶ νῦν ἰδού, ἐγὼ δεδεμένος τῷ
πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ, τὰ ἐν αὐτῇ
συναντήσοντά μοι μὴ εἰδώς, [23] πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
κατὰ πόλιν διαμαρτύρεταί λέγον ὅτι δεσμά με καὶ θλίψεις
μένουσιν. [24] Ἀλλ᾽ οὐδενὸς λόγον ποιοῦμαι, οὐδὲ ἔχω τὴν
ψυχήν μου τιμίαν ἐμαυτῷ, ὡς τελειῶσαι τὸν δρόμον μου μετὰ
χαρᾶς, καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ,
διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ. [25] Καὶ
νῦν ἰδού, ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς
πάντες, ἐν οἷς διῆλθον κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
[26] ⸀Διότι⸃ μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ, ὅτι καθαρὸς Διὸ
ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων. [27] Οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ
ἀναγγεῖλαι ὑμῖν πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ. [28] Προσέχετε οὖν
ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ κυρίου καὶ
θεοῦ, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος. [29] Ἐγὼ γὰρ οἶδα
τοῦτο, ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς
ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου· [30] καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν
ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα, τοῦ ἀποσπᾷν
τοὺς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν. [31] Διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες
ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων
νουθετῶν ἕνα ἕκαστον. [32] Καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς,
ἀδελφοί, τῷ θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ
ἐποικοδομῆσαι, καὶ δοῦναι ὑμῖν κληρονομίαν ἐν τοῖς
ἡγιασμένοις πᾶσιν. [33] Ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ
οὐδενὸς ἐπεθύμησα. [34] Αὐτοὶ γινώσκετε ὅτι ταῖς χρείαις μου
καὶ τοῖς οὖσιν μετ᾽ ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται. [35] Πάντα
ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν
ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ κυρίου Ἰησοῦ,
ὅτι αὐτὸς εἶπεν, Μακάριόν ἐστιν μᾶλλον διδόναι ἢ λαμβάνειν.

20.22 ἐγὼ δεδεμένος ♦ δεδεμένος ἐγὼ
20.23 λέγον ♦ μοι λέγον
20.23 με καὶ θλίψεις ♦ καὶ θλίψεις με
20.24 λόγον ♦ λόγου
20.24 οὐδὲ ἔχω ♦ —
20.24 ψυχήν μου ♦ ψυχὴν
20.24 μετὰ χαρᾶς ♦ —
20.25 τοῦ θεοῦ ♦ —
20.26 ἐγὼ ♦ εἰμι
20.27 ὑμῖν ♦ —
20.27 θεοῦ ♦ θεοῦ ὑμῖν
20.28 οὖν ♦ —
20.28 κυρίου καὶ ♦ —
20.28 ἰδίου αἵματος ♦ αἵματος τοῦ ἰδίου
20.29 γὰρ οἶδα τοῦτο ♦ οἶδα
20.32 ἀδελφοί ♦ —
20.32 ἐποικοδομῆσαι ♦ οἰκοδομῆσαι
20.32 ὑμῖν ♦ τὴν

36 Καὶ ταῦτα εἰπών, θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ, σὺν πᾶσιν αὐτοῖς
προσηύξατο. 37 Ἱκανὸς δὲ ἐγένετο κλαυθμὸς πάντων· καὶ
ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου κατεφίλουν αὐτόν,
38 ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι
μέλλουσιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. Προέπεμπον δὲ αὐτὸν
εἰς τὸ πλοῖον.

21 Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπʼ
αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν Κῶν, τῇ δὲ
ἑξῆς εἰς τὴν Ῥόδον, κἀκεῖθεν εἰς Πάταρα· 2 καὶ εὑρόντες
πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν.
3 Ἀναφάνεντες δὲ τὴν Κύπρον, καὶ καταλιπόντες αὐτὴν
εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ κατήχθημεν εἰς Τύρον·
ἐκεῖσε γὰρ ἦν τὸ πλοῖον ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. 4 Καὶ
ἀνευρόντες μαθητάς, ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτά· οἵτινες
τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος, μὴ ἀναβαίνειν εἰς
Ἱερουσαλήμ. 5 Ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς ἡμέρας,
ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα, προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν
γυναιξὶν καὶ τέκνοις ἕως ἔξω τῆς πόλεως· καὶ θέντες τὰ γόνατα
ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν προσηυξάμεθα. 6 Καὶ ἀσπασάμενοι
ἀλλήλους, ἐπέβημεν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς
τὰ ἴδια.

7 Ἡμεῖς δέ, τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου,
κατηντήσαμεν εἰς Πτολεμαΐδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς
ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρʼ αὐτοῖς. 8 Τῇ δὲ
ἤλθομεν ἐπαύριον ἐξελθόντες ⸀οἱ περὶ τὸν Παῦλον ἦλθον⸀ εἰς
Καισάρειαν· καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ
εὐαγγελιστοῦ, ὄντος ἐκ τῶν ἑπτά, ἐμείναμεν παρʼ αὐτῷ.
9 Τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες παρθένοι τέσσαρες προφητεύουσαι.
10 Ἐπιμενόντων δὲ ἡμῶν ἡμέρας πλείους, κατῆλθέν τις ἀπὸ τῆς
Ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι Ἄγαβος. 11 Καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς,

20.37 ἐγένετο κλαυθμὸς ♦ κλαυθμὸς ἐγένετο
21.1 Κῶν ♦ Κῶ
21.3 Ἀναφάνεντες ♦ Ἀναφάναντες
21.3 κατήχθημεν ♦ κατήλθομεν
21.3 ἦν τὸ πλοῖον ♦ τὸ πλοῖον ἦν
21.4 Καὶ ἀνευρόντες ♦ Ἀνευρόντες δὲ τοὺς
21.4 ἀναβαίνειν εἰς Ἱερουσαλήμ ♦ ἐπιβαίνειν εἰς Ἱεροσόλυμα
21.5 προσηυξάμεθα ♦ προσευξάμενοι
21.6 Καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους ἐπέβημεν ♦ Ἀπησπασάμεθα ἀλλήλους καὶ ἀνέβημεν
21.8 οἱ περὶ τὸν Παῦλον ἦλθον ♦ ἤλθομεν
21.9 παρθένοι τέσσαρες ♦ τέσσαρες παρθένοι
21.10 ἡμῶν ♦ —

καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, δήσας τε αὐτοῦ τοὺς πόδας
καὶ τὰς χεῖρας εἶπεν, Τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, Τὸν ἄνδρα
οὗ ἐστιν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτως δήσουσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ οἱ
Ἰουδαῖοι, καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν. 12 Ὡς δὲ
ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι, τοῦ
μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ. 13 Ἀπεκρίθη τε ὁ
Παῦλος, Τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν
καρδίαν; Ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν εἰς
Ἱερουσαλὴμ ἑτοίμως ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου
Ἰησοῦ. 14 Μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ, ἡσυχάσαμεν εἰπόντες, Τὸ
θέλημα τοῦ κυρίου γενέσθω.

15 Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι
ἀνεβαίνομεν εἰς Ἱερουσαλήμ. 16 Συνῆλθον δὲ καὶ τῶν
μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ᾽ ᾧ
ξενισθῶμεν, Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.

17 Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀσμένως ἐδέξαντο
ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. 18 Τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσῄει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν
πρὸς Ἰάκωβον, πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. 19 Καὶ
ἀσπασάμενος αὐτούς, ἐξηγεῖτο καθ᾽ ἓν ἕκαστον ὧν ἐποίησεν ὁ
θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσιν διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. 20 Οἱ δὲ
ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν κύριον· εἰπόντες αὐτῷ, Θεωρεῖς,
ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες εἰσὶν Ἰουδαίων τῶν πεπιστευκότων·
καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσιν· 21 κατηχήθησαν δὲ
περὶ σοῦ, ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ ⸀Μωϋσέως⸁ τοὺς κατὰ Μωϋσέος
τὰ ἔθνη πάντας Ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ
τέκνα, μηδὲ τοῖς ἔθεσιν περιπατεῖν. 22 Τί οὖν ἐστιν; Πάντως δεῖ
πλῆθος συνελθεῖν· ἀκούσονται γὰρ ὅτι ἐλήλυθας. 23 Τοῦτο οὖν
ποίησον ὅ σοι λέγομεν· εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν
ἔχοντες ἐφ᾽ ἑαυτῶν· 24 τούτους παραλαβὼν ἁγνίσθητι σὺν
αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ᾽ αὐτοῖς, ἵνα ξυρήσωνται τὴν
κεφαλήν, καὶ γνῶσιν πάντες ὅτι ὧν κατήχηνται περὶ σοῦ οὐδέν
ἐστιν, ἀλλὰ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς τὸν νόμον φυλάσσων. 25 Περὶ

21.11 τε αὐτοῦ ♦ ἑαυτοῦ
21.13 Ἀπεκρίθη τε ♦ Τότε ἀπεκρίθη
21.14 Τὸ θέλημα τοῦ κυρίου γενέσθω ♦ Τοῦ κυρίου τὸ θέλημα γινέσθω
21.15 Ἱερουσαλήμ ♦ Ἱεροσόλυμα
21.17 ἐδέξαντο ♦ ἀπεδέξαντο
21.20 κύριον εἰπόντες ♦ θεὸν εἶπόν τε
21.20 Ἰουδαίων ♦ ἐν τοῖς Ἰουδαίοις
21.22 δεῖ πλῆθος συνελθεῖν ♦ —
21.22 γὰρ ♦ —
21.24 ξυρήσωνται ♦ ξυρήσονται
21.24 γνῶσιν ♦ γνώσονται
21.24 τὸν νόμον φυλάσσων ♦ φυλάσσων τὸν νόμον

δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν, κρίναντες
μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτούς, εἰ μὴ φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό τε
εἰδωλόθυτον καὶ τὸ αἷμα καὶ πνικτὸν καὶ πορνείαν. 26 Τότε ὁ
Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας, τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν
αὐτοῖς ἁγνισθεὶς εἰσῄει εἰς τὸ ἱερόν, διαγγέλλων τὴν
ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγνισμοῦ, ἕως οὗ προσηνέχθη
ὑπὲρ ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν ἡ προσφορά.

27 Ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς
Ἀσίας Ἰουδαῖοι, θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, συνέχεον
πάντα τὸν ὄχλον, καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπ᾽ αὐτόν,
28 κράζοντες, Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, βοηθεῖτε. Οὗτός ἐστιν ὁ
ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου
πάντας πανταχοῦ διδάσκων· ἔτι τε καὶ Ἕλληνας εἰσήγαγεν εἰς
τὸ ἱερόν, καὶ κεκοίνωκεν τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον. 29 Ἦσαν γὰρ
ἑωρακότες Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν
ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερὸν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. 30 Ἐκινήθη τε ἡ
πόλις ὅλη, καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ· καὶ ἐπιλαβόμενοι
τοῦ Παύλου εἷλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ· καὶ εὐθέως
ἐκλείσθησαν αἱ θύραι. 31 Ζητούντων δὲ αὐτὸν ἀποκτεῖναι,
ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης, ὅτι ὅλη συγκέχυται
Ἱερουσαλήμ· 32 ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ
ἑκατοντάρχους, κατέδραμεν ἐπ᾽ αὐτούς· οἱ δέ, ἰδόντες τὸν
χιλίαρχον καὶ τοὺς στρατιώτας, ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν
Παῦλον. 33 Ἐγγίσας δὲ ὁ χιλίαρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ
ἐκέλευσεν δεθῆναι ἁλύσεσιν δυσίν· καὶ ἐπυνθάνετο τίς ἂν εἴη,
καὶ τί ἐστιν πεποιηκώς. 34 Ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἐβόων ἐν τῷ ὄχλῳ·
μὴ δυνάμενος δὲ γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον,
ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. 35 Ὅτε δὲ
ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ
τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου. 36 Ἠκολούθει γὰρ τὸ
πλῆθος τοῦ λαοῦ κρᾶζον, Αἶρε αὐτόν.

21.25 μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτούς εἰ μὴ ♦ —
21.25 καὶ τὸ ♦ καὶ
21.27 τὰς χεῖρας ἐπ᾽ αὐτόν ♦ ἐπ᾽ αὐτὸν τὰς χεῖρας
21.28 πανταχοῦ ♦ πανταχῇ
21.29 ἑωρακότες ♦ προεωρακότες
21.31 δὲ ♦ τε
21.31 συγκέχυται ♦ συγχύννεται
21.32 ἑκατοντάρχους ♦ ἑκατοντάρχας
21.33 Ἐγγίσας δὲ ♦ Τότε ἐγγίσας
21.33 ἂν ♦ —
21.34 ἐβόων ♦ ἐπεφώνουν
21.34 δυνάμενος δὲ ♦ δυναμένου δὲ αὐτοῦ
21.36 κρᾶζον ♦ κράζοντες

37 Μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν ὁ Παῦλος
λέγει τῷ χιλιάρχῳ, Εἰ ἔξεστίν μοι εἰπεῖν πρός σε; Ὁ δὲ ἔφη,
Ἑλληνιστὶ γινώσκεις; 38 Οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ
τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον
τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων; 39 Εἶπεν δὲ ὁ
Παῦλος, Ἐγὼ ἄνθρωπος μέν εἰμι Ἰουδαῖος, Ταρσεὺς τῆς
Κιλικίας, οὐκ ἀσήμου πόλεως πολίτης· δέομαι δέ σου,
ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν. 40 Ἐπιτρέψαντος δὲ
αὐτοῦ, ὁ Παῦλος ἑστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισεν τῇ
χειρὶ τῷ λαῷ· πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης, προσεφώνει τῇ
Ἑβραΐδι διαλέκτῳ λέγων,

22 Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς
ὑμᾶς νυνὶ ἀπολογίας.

2 Ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσεφώνει
αὐτοῖς, μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. Καί φησιν,

3 Ἐγὼ μέν εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς
Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παρὰ τοὺς
πόδας Γαμαλιήλ, πεπαιδευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῴου
νόμου, ζηλωτὴς ὑπάρχων τοῦ θεοῦ, καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε
σήμερον· 4 ὃς ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου,
δεσμεύων καὶ παραδιδοὺς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ
γυναῖκας. 5 Ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι, καὶ πᾶν τὸ
πρεσβυτέριον· παρ’ ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος πρὸς τοὺς
ἀδελφούς, εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε
ὄντας δεδεμένους εἰς Ἱερουσαλήμ, ἵνα τιμωρηθῶσιν.
6 Ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ, περὶ
μεσημβρίαν, ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράψαι φῶς
ἱκανὸν περὶ ἐμέ. 7 ⸀Ἔπεσά⸃ τε εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ ἤκουσα ἔπεσόν
φωνῆς λεγούσης μοι, Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις; 8 Ἐγὼ δὲ
ἀπεκρίθην, Τίς εἶ, κύριε; Εἶπέν τε πρός με, Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ
Ναζωραῖος ὃν σὺ διώκεις. 9 Οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς
ἐθεάσαντο, καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο· τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν
τοῦ λαλοῦντός μοι. 10 Εἶπον δέ, Τί ποιήσω, κύριε; Ὁ δὲ κύριος
εἶπεν πρός με, Ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκόν· κἀκεῖ σοι

21.37 πρός ♦ τι πρὸς
21.40 προσεφώνει ♦ προσεφώνησεν
22.3 μέν ♦ —
22.9 καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο ♦ —

λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί σοι ποιῆσαι. 11 Ὡς δὲ
οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου,
χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι, ἦλθον εἰς Δαμασκόν.
12 Ἀνανίας δέ τις, ἀνὴρ εὐσεβὴς κατὰ τὸν νόμον,
μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων Ἰουδαίων,
13 ἐλθὼν πρός με καὶ ἐπιστὰς εἶπέν μοι, Σαοὺλ ἀδελφέ,
ἀνάβλεψον. Κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. 14 Ὁ δὲ
εἶπεν, Ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ
θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον, καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ
τοῦ στόματος αὐτοῦ. 15 Ὅτι ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας
ἀνθρώπους ὧν ἑώρακας καὶ ἤκουσας. 16 Καὶ νῦν τί μέλλεις;
Ἀναστὰς βάπτισαι καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου,
ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου. 17 Ἐγένετο δέ μοι
ὑποστρέψαντι εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ
ἱερῷ, γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει, 18 καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά μοι,
Σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλήμ· διότι οὐ
παραδέξονταί σου τὴν μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ. 19 Κἀγὼ εἶπον,
Κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ δέρων
κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ· 20 καὶ ὅτε
ἐξεχεῖτο τὸ αἷμα Στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην
καὶ φυλάσσων ἐφεστὼς καὶ συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ, ⸀φυλάσσων⸃ τὰ
ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. 21 Καὶ εἶπεν πρός με, Πορεύου,
ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε.

22 Ἤκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆραν τὴν
φωνὴν αὐτῶν λέγοντες, Αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον· οὐ γὰρ
Κραυγαζόντων καθῆκεν αὐτὸν ζῇν. 23 ⸀Κραζόντων⸃ δὲ αὐτῶν, καὶ ῥιπτούντων
τὰ ἱμάτια, καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα,
24 ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ χιλίαρχος ἄγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολήν,
εἰπὼν μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτόν, ἵνα ἐπιγνῷ δι᾽ ἣν αἰτίαν
προέτειναν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ. 25 Ὡς δὲ ⸀προέτεινεν⸃ αὐτὸν τοῖς
ἱμᾶσιν, εἶπεν πρὸς τὸν ἑστῶτα ἑκατόνταρχον ὁ Παῦλος, Εἰ
ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν;
26 Ἀκούσας δὲ ὁ ἑκατόνταρχος, προσελθὼν ἀπήγγειλεν τῷ

22.12 εὐσεβὴς ♦ εὐλαβὴς
22.16 τοῦ κυρίου ♦ αὐτοῦ
22.18 τὴν ♦ —
22.20 ἐξεχεῖτο ♦ ἐξεχύννετο
22.20 τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ ♦ καὶ
22.23 Κραζόντων δὲ ♦ κραυγαζόντων τε
22.24 αὐτὸν ὁ χιλίαρχος ἄγεσθαι ♦ ὁ χιλίαρχος εἰσάγεσθαι αὐτὸν
22.24 εἰπὼν ♦ εἴπας
22.25 προέτεινεν ♦ προέτειναν
22.26 ἑκατόνταρχος ♦ ἑκατοντάρχης
22.26 ἀπήγγειλεν τῷ χιλιάρχῳ ♦ τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν

χιλιάρχῳ λέγων, Ὅρα τί μέλλεις ποιεῖν· ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος
Ῥωμαῖός ἐστιν. 27 Προσελθὼν δὲ ὁ χιλίαρχος εἶπεν αὐτῷ, Λέγε
μοι, εἰ σὺ Ῥωμαῖος εἶ; Ὁ δὲ ἔφη, Ναί. 28 Ἀπεκρίθη τε ὁ
χιλίαρχος, Ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην
ἐκτησάμην. Ὁ δὲ Παῦλος ἔφη, Ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι.
29 Εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ᾽ αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν
ἀνετάζειν. Καὶ ὁ χιλίαρχος δὲ ἐφοβήθη, ἐπιγνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός
ἐστιν, καὶ ὅτι ἦν αὐτὸν δεδεκώς.

30 Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλές, τὸ τί
κατηγορεῖται παρὰ τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν
δεσμῶν, καὶ ἐκέλευσεν ἐλθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ
συνέδριον αὐτῶν, καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον ἔστησεν εἰς
αὐτούς.

23 Ἀτενίσας δὲ ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ εἶπεν, Ἄνδρες
ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ
θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. 2 Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας
ἐπέταξεν τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα.
3 Τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπεν, Τύπτειν σε μέλλει ὁ θεός,
τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κάθῃ κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ
παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι; 4 Οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπον,
Τὸν ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς; 5 Ἔφη τε ὁ Παῦλος, Οὐκ
ᾔδειν, ἀδελφοί, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεύς· γέγραπται γάρ, Ἄρχοντα
τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς. 6 Γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἓν
μέρος ἐστὶν Σαδδουκαίων, τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων, ἔκραξεν ἐν
τῷ συνεδρίῳ, Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς
Φαρισαίου· περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ
κρίνομαι. 7 Τοῦτο δὲ αὐτοῦ λαλήσαντος, ἐγένετο στάσις τῶν
⸂Φαρισαίων,⸃ καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. 8 Σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ [Φαρισαίων καὶ τῶν Σαδδουκαίων]
λέγουσιν μὴ εἶναι ἀνάστασιν, μηδὲ ἄγγελον, μήτε πνεῦμα·
Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσιν τὰ ἀμφότερα. 9 Ἐγένετο δὲ κραυγὴ

22.26 Ὅρα ♦ —
22.27 εἰ σὺ ♦ σὺ
22.28 τε ♦ δὲ
22.29 ἦν αὐτὸν ♦ αὐτὸν ἦν
22.30 παρὰ ♦ ὑπὸ
22.30 ἀπὸ τῶν δεσμῶν ♦ —
22.30 ἐλθεῖν ♦ συνελθεῖν
22.30 ὅλον ♦ πᾶν
22.30 αὐτῶν ♦ —
23.4 εἶπον ♦ εἶπαν
23.5 Ἄρχοντα ♦ ὅτι Ἄρχοντα
23.6 ἔκραξεν ♦ ἔκραζεν
23.6 Φαρισαίου ♦ Φαρισαίων
23.6 ἐγὼ κρίνομαι ♦ [ἐγὼ] κρίνομαι
23.7 λαλήσαντος ♦ εἰπόντος
23.7 Φαρισαίων ♦ Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων
23.8 μηδὲ ♦ μήτε

μεγάλη· καὶ ἀναστάντες οἱ γραμματεῖς τοῦ μέρους τῶν
Φαρισαίων διεμάχοντο λέγοντες, Οὐδὲν κακὸν εὑρίσκομεν ἐν
τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ἄγγελος, μὴ
θεομαχῶμεν. 10 Πολλῆς δὲ γενομένης στάσεως, εὐλαβηθεὶς ὁ
χιλίαρχος μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦλος ὑπ᾽ αὐτῶν, ἐκέλευσεν τὸ
στράτευμα καταβῆναι καὶ ἁρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν,
ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν.

11 Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ κύριος εἶπεν, Θάρσει
Παῦλε· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ,
οὕτως σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι.

12 Γενομένης δὲ ἡμέρας, ποιήσαντές τινες τῶν Ἰουδαίων
συστροφήν, ἀνεθεμάτισαν ἑαυτούς, λέγοντες μήτε φαγεῖν μήτε
πιεῖν ἕως οὗ ἀποκτείνωσιν τὸν Παῦλον. 13 Ἦσαν δὲ πλείους
τεσσαράκοντα οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν πεποιηκότες·
14 οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς
πρεσβυτέροις εἶπον, Ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτούς,
μηδενὸς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον. 15 Νῦν
οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ, ὅπως
καταγάγῃ αὐτὸν αὔριον ⌜αὐτὸν καταγάγῃ⌝ πρὸς ὑμᾶς, ὡς μέλλοντας
διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δέ, πρὸ τοῦ
ἐγγίσαι αὐτόν, ἕτοιμοί ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. 16 Ἀκούσας δὲ
ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς Παύλου τὸ ἔνεδρον, παραγενόμενος καὶ
εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολήν, ἀπήγγειλεν τῷ Παύλῳ.
17 Προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἕνα τῶν ἑκατοντάρχων ἔφη,
Τὸν νεανίαν τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον· ἔχει γάρ τι
ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ. 18 Ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς
τὸν χιλίαρχον, καί φησιν, Ὁ δέσμιος Παῦλος
προσκαλεσάμενός με ἠρώτησεν τοῦτον τὸν νεανίαν ἀγαγεῖν
πρός σε, ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι. 19 Ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς
αὐτοῦ ὁ χιλίαρχος, καὶ ἀναχωρήσας κατ᾽ ἰδίαν ἐπυνθάνετο, Τί
ἐστιν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι; 20 Εἶπεν δὲ ὅτι Οἱ Ἰουδαῖοι

23.9 οἱ γραμματεῖς ♦ τινὲς τῶν γραμματέων
23.9 μὴ θεομαχῶμεν ♦ —
23.10 γενομένης ♦ γινομένης
23.10 εὐλαβηθεὶς ♦ φοβηθεὶς
23.10 καταβῆναι καὶ ♦ καταβὰν
23.11 Παῦλε ♦ —
23.12 τινες τῶν Ἰουδαίων συστροφήν ♦ συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι
23.13 τεσσαράκοντα ♦ τεσσεράκοντα
23.13 πεποιηκότες ♦ ποιησάμενοι
23.14 εἶπον ♦ εἶπαν
23.15 αὔριον αὐτὸν καταγάγῃ πρὸς ♦ καταγάγῃ αὐτὸν εἰς
23.16 τὸ ἔνεδρον ♦ τὴν ἐνέδραν
23.17 τι ἀπαγγεῖλαι ♦ ἀπαγγεῖλαί τι
23.18 νεανίαν ♦ νεανίσκον

συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαί σε, ὅπως αὔριον εἰς τὸ συνέδριον
καταγάγῃς τὸν Παῦλον, ὡς ⸀μέλλοντά⸁ τι ἀκριβέστερον μέλλοντές
πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. [21] Σὺ οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς·
ἐνεδρεύουσιν γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους
τεσσαράκοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν
μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν· καὶ νῦν ἕτοιμοί εἰσιν
προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. [22] Ὁ μὲν οὖν
χιλίαρχος ἀπέλυσεν τὸν νεανίαν, παραγγείλας Μηδενὶ
ἐκλαλῆσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρός με. [23] Καὶ
προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν ἑκατοντάρχων εἶπεν,
Ἑτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους ὅπως πορευθῶσιν ἕως
Καισαρείας, καὶ ἱππεῖς ἑβδομήκοντα, καὶ δεξιολάβους
διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός· [24] κτήνη τε
παραστῆσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσιν πρὸς
Φήλικα τὸν ἡγεμόνα· [25] γράψας ἐπιστολὴν περιέχουσαν τὸν
τύπον τοῦτον·

[26] Κλαύδιος Λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν.
[27] Τὸν ἄνδρα τοῦτον συλληφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, καὶ
μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπʼ αὐτῶν, ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι
ἐξειλόμην αὐτόν, μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν. [28] Βουλόμενος δὲ
γνῶναι τὴν αἰτίαν διʼ ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγαγον αὐτὸν εἰς
τὸ συνέδριον αὐτῶν· [29] ὃν εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ
ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν
ἔγκλημα ἔχοντα. [30] Μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν
ἄνδρα μέλλειν ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἐξαυτῆς ἔπεμψα
πρός σε, παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγόροις λέγειν τὰ πρὸς αὐτὸν
ἐπὶ σοῦ. Ἔρρωσο.

[31] Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται, κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς,
ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον, ἤγαγον διὰ τῆς νυκτὸς εἰς τὴν
Ἀντιπατρίδα. [32] Τῇ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς ἱππεῖς

23.20 εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦλον ♦ τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον
23.20 μέλλοντά ♦ μέλλον
23.21 τεσσαράκοντα ♦ τεσσεράκοντα
23.21 ἕτοιμοί εἰσιν ♦ εἰσιν ἕτοιμοι
23.22 νεανίαν ♦ νεανίσκον
23.23 τινὰς ♦ [τινὰς]
23.25 περιέχουσαν ♦ ἔχουσαν
23.27 συλληφθέντα ♦ συλλημφθέντα
23.27 ἐξειλόμην αὐτόν ♦ ἐξειλάμην
23.28 δὲ γνῶναι ♦ τε ἐπιγνῶναι
23.28 αὐτὸν ♦ —
23.29 ἄξιον ♦ δὲ ἄξιον
23.29 ἔγκλημα ἔχοντα ♦ ἔχοντα ἔγκλημα
23.30 μέλλειν ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ♦ ἔσεσθαι
23.30 τὰ ♦ [τὰ]
23.30 Ἔρρωσο ♦ —
23.31 τῆς ♦ —

πορεύεσθαι σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν·
33 οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισάρειαν, καὶ ἀναδόντες τὴν
ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ.
34 Ἀναγνοὺς δὲ ὁ ἡγεμών, καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχίας
ἐστίν, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ Κιλικίας, 35 Διακούσομαί σου,
ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται. Ἐκέλευσέν τε
αὐτὸν ἐν τῷ πραιτωρίῳ Ἡρῴδου φυλάσσεσθαι.

24 Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας
μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ῥήτορος Τερτύλλου τινός,
οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου. 2 Κληθέντος
δὲ αὐτοῦ, ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων,

Πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ, καὶ κατορθωμάτων
γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας, 3 πάντῃ τε καὶ
πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ, μετὰ πάσης
εὐχαριστίας. 4 Ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖόν σε ἐγκόπτω, παρακαλῶ
ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. 5 Εὑρόντες γὰρ
τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμόν, καὶ κινοῦντα στάσιν πᾶσιν τοῖς
Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην, πρωτοστάτην τε τῆς τῶν
Ναζωραίων αἱρέσεως· 6 ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπείρασεν βεβηλῶσαι·
ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν· 7 8 παρ᾽ οὗ δυνήσῃ, αὐτὸς ἀνακρίνας,
περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ.
9 Συνεπέθεντο δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, φάσκοντες ταῦτα οὕτως
ἔχειν.

10 Ἀπεκρίθη δὲ ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος
λέγειν,

---

6 ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπείρασεν βεβηλῶσαι· ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν· καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἠθελήσαμεν κρῖναι. 7 Παρελθὼν δὲ Λυσίας ὁ χιλίαρχος μετὰ πολλῆς βίας ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀπήγαγεν,
σέ· *8 κελεύσας τοὺς κατηγόρους αὐτοῦ ἔρχεσθαι ἐπὶ ⸀σοῦ·⸣ παρ᾽ οὗ δυνήσῃ, αὐτὸς ἀνακρίνας, περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ.*

23.32 πορεύεσθαι ♦ ἀπέρχεσθαι
23.34 ὁ ἡγεμών ♦ —
23.34 ἐπαρχίας ♦ ἐπαρχείας
23.35 Ἐκέλευσέν τε αὐτὸν ♦ Κελεύσας
23.35 Ἡρῴδου φυλάσσεσθαι ♦ τοῦ Ἡρῴδου φυλάσσεσθαι αὐτόν
24.1 τῶν πρεσβυτέρων ♦ πρεσβυτέρων τινῶν
24.2 κατορθωμάτων ♦ διορθωμάτων
24.5 στάσιν ♦ στάσεις
24.10 δὲ ♦ τε

Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ
ἐπιστάμενος, εὐθυμότερον τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι,
11 δυναμένου σου γνῶναι ὅτι οὐ πλείους εἰσίν μοι ἡμέραι
δεκαδύο, ἀφ' ἧς ἀνέβην προσκυνήσων ἐν Ἱερουσαλήμ· 12 καὶ
οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὗρόν με πρός τινα διαλεγόμενον ἢ
ἐπισύστασιν ποιοῦντα ὄχλου, οὔτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς, οὔτε
κατὰ τὴν πόλιν. 13 Οὔτε παραστῆσαί με δύνανται περὶ ὧν νῦν
κατηγοροῦσίν μου. 14 Ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν
ἣν λέγουσιν αἵρεσιν, οὕτως λατρεύω τῷ πατρῴῳ θεῷ, πιστεύων
πᾶσιν τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς προφήταις γεγραμμένοις·
15 ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν θεόν, ἣν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται,
ἀνάστασιν μέλλειν ἔσεσθαι νεκρῶν, δικαίων τε καὶ ἀδίκων.
16 Ἐν τούτῳ δὲ αὐτὸς ἀσκῶ, ἀπρόσκοπον συνείδησιν ἔχων πρὸς
τὸν θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διὰ παντός. 17 Δι' ἐτῶν δὲ
πλειόνων παρεγενόμην ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου
καὶ προσφοράς· 18 ἐν οἷς εὗρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ
μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, τινὲς ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι·
19 οὓς δεῖ ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν εἴ τι ἔχοιεν πρός με.
20 Ἢ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν, τί εὗρον ἐν ἐμοὶ ἀδίκημα,
στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου, 21 ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς, ἧς
ἔκραξα ἑστὼς ἐν αὐτοῖς, ὅτι Περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ
κρίνομαι σήμερον ὑφ' ὑμῶν.

22 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ ἀνεβάλετο αὐτούς,
ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, εἰπών, Ὅταν Λυσίας ὁ
χιλίαρχος καταβῇ, διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς·
23 διαταξάμενός τε τῷ ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον,
ἔχειν τε ἄνεσιν, καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ
ὑπηρετεῖν ἢ προσέρχεσθαι αὐτῷ.

24.10 εὐθυμότερον ♦ εὐθύμως
24.11 γνῶναι ♦ ἐπιγνῶναι
24.11 δεκαδύο ♦ δώδεκα
24.11 ἐν ♦ εἰς
24.12 ἐπισύστασιν ♦ ἐπίστασιν
24.13 Οὔτε ♦ Οὐδὲ
24.13 με δύνανται ♦ δύνανταί σοι
24.13 νῦν ♦ νυνὶ
24.14 προφήταις ♦ ἐν τοῖς προφήταις
24.15 νεκρῶν ♦ —
24.16 δὲ ♦ καὶ
24.16 ἔχων ♦ ἔχειν
24.17 παρεγενόμην ♦ —
24.17 καὶ ♦ παρεγενόμην καὶ
24.18 οἷς ♦ αἷς
24.18 ἀπὸ ♦ δὲ ἀπὸ
24.19 δεῖ ♦ ἔδει
24.19 με ♦ ἐμέ
24.20 ἐν ἐμοὶ ♦ —
24.21 ἔκραξα ἑστὼς ἐν αὐτοῖς ♦ ἐκέκραξα ἐν αὐτοῖς ἑστὼς
24.21 ὑφ' ♦ ἐφ'
24.22 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ ἀνεβάλετο αὐτούς ♦ Ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φῆλιξ
24.22 εἰπών ♦ εἴπας
24.23 τε τῷ ♦ τῷ
24.23 τὸν Παῦλον ♦ αὐτὸν
24.23 ἢ προσέρχεσθαι ♦ —

[24] Μετὰ δὲ ἡμέρας τινάς, παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν
Δρουσίλλῃ τῇ γυναικὶ οὔσῃ Ἰουδαίᾳ, μετεπέμψατο τὸν
Παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς χριστὸν πίστεως.
[25] Διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ
τοῦ κρίματος τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι, ἔμφοβος γενόμενος ὁ
Φῆλιξ ἀπεκρίθη, Τὸ νῦν ἔχον πορεύου· καιρὸν δὲ μεταλαβὼν
μετακαλέσομαί σε· [26] ἅμα καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται
αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου, ὅπως λύσῃ αὐτόν· διὸ καὶ πυκνότερον
αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὡμίλει αὐτῷ. [27] Διετίας δὲ
πληρωθείσης, ἔλαβεν διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον·
θέλων τε χάριτας καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ
κατέλιπεν τὸν Παῦλον δεδεμένον.

25 Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχίᾳ, μετὰ τρεῖς ἡμέρας
ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρείας.
[2] Ἐνεφάνισαν δὲ αὐτῷ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ πρῶτοι τῶν
Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτόν,
[3] αἰτούμενοι χάριν κατ᾽ αὐτοῦ, ὅπως μεταπέμψηται αὐτὸν εἰς
Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν.
[4] Ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη, τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον ἐν
Καισαρείᾳ, ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι. [5] Οἱ οὖν
δυνατοὶ ἐν ὑμῖν, φησίν, συγκαταβάντες, εἴ τι ἐστὶν ἐν τῷ ἀνδρὶ
τούτω, κατηγορείτωσαν αὐτοῦ.

[6] Διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας πλείους ἢ δέκα, καταβὰς
εἰς Καισάρειαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος
ἐκέλευσεν τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. [7] Παραγενομένου δὲ αὐτοῦ,
περιέστησαν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι,
αἰτιάματα πολλὰ καὶ βαρέα ⸂αἰτιώματα⸃ φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου, ἃ
οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξαι, [8] ἀπολογουμένου αὐτοῦ ὅτι Οὔτε εἰς τὸν
νόμον τῶν Ἰουδαίων, οὔτε εἰς τὸ ἱερόν, οὔτε εἰς Καίσαρά τι
ἥμαρτον. [9] Ὁ Φῆστος δὲ τοῖς Ἰουδαίοις θέλων χάριν

24.24 γυναικὶ ♦ ἰδίᾳ γυναικὶ
24.24 πίστεως ♦ Ἰησοῦν πίστεως
24.25 ἔσεσθαι ♦ —
24.26 ὅπως λύσῃ αὐτόν ♦ —
24.27 χάριτας ♦ χάριτα
25.1 ἐπαρχίᾳ ♦ ἐπαρχείᾳ
25.2 δὲ αὐτῷ ὁ ἀρχιερεὺς ♦ τε αὐτῷ οἱ ἀρχιερεῖς
25.4 ἐν Καισαρείᾳ ♦ εἰς Καισάρειαν
25.5 δυνατοὶ ἐν ὑμῖν φησίν ♦ ἐν ὑμῖν φησίν δυνατοὶ
25.5 τούτω ♦ ἄτοπον
25.6 πλείους ♦ οὐ πλείους ὀκτὼ
25.7 οἱ ♦ αὐτὸν οἱ
25.7 φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου ♦ καταφέροντες
25.8 ἀπολογουμένου αὐτοῦ ♦ τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου
25.9 τοῖς Ἰουδαίοις θέλων ♦ θέλων τοῖς Ἰουδαίοις

καταθέσθαι, ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπεν, Θέλεις εἰς
Ἱεροσόλυμα ἀναβάς, ἐκεῖ περὶ τούτων κρίνεσθαι ἐπ᾽ ἐμοῦ;
10 Εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος, Ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἑστώς εἰμι,
οὗ με δεῖ κρίνεσθαι· Ἰουδαίους οὐδὲν ἠδίκησα, ὡς καὶ σὺ
κάλλιον ἐπιγινώσκεις. 11 Εἰ μὲν γὰρ ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου
πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδέν ἐστιν ὧν
οὗτοι κατηγοροῦσίν μου, οὐδείς με δύναται αὐτοῖς
χαρίσασθαι. Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. 12 Τότε ὁ Φῆστος
συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου ἀπεκρίθη, Καίσαρα
ἐπικέκλησαι; Ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ.

13 Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν, Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς
καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν, ⌜ἀσπασάμενοι⌝ τὸν ἀσπασόμενοι
Φῆστον. 14 Ὡς δὲ πλείους ἡμέρας ⌜διέτριβεν⌝ ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ διέτριβον
βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον, λέγων, Ἀνήρ τίς ἐστιν
καταλελειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, 15 περὶ οὗ, γενομένου
μου εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ᾽ αὐτοῦ δίκην.
16 Πρὸς οὓς ἀπεκρίθην, ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις
χαρίζεσθαί τινα ἄνθρωπον εἰς ἀπώλειαν, πρὶν ἢ ὁ
κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγόρους, τόπον
τε ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος. 17 Συνελθόντων οὖν
αὐτῶν ἐνθάδε, ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος, τῇ ἑξῆς
καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα·
18 περὶ οὗ σταθέντες οἱ κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν ἐπέφερον ὧν
ὑπενόουν ἐγώ, 19 ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας
δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐτόν, καὶ περί τινος Ἰησοῦ
τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν. 20 Ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ
τὴν περὶ τούτου ζήτησιν, ἔλεγον, εἰ βούλοιτο πορεύεσθαι εἰς
Ἱερουσαλήμ, κἀκεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων. 21 Τοῦ δὲ Παύλου
ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ
διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτόν, ἕως οὗ πέμψω αὐτὸν
πρὸς Καίσαρα. 22 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον ἔφη,

25.9 κρίνεσθαι ♦ κριθῆναι
25.11 γὰρ ♦ οὖν
25.14 διέτριβεν ♦ διέτριβον
25.15 δίκην ♦ καταδίκην
25.16 εἰς ἀπώλειαν ♦ —
25.17 αὐτῶν ♦ [αὐτῶν]
25.18 ἐπέφερον ♦ ἔφερον
25.18 ὑπενόουν ἐγώ ♦ ἐγὼ ὑπενόουν πονηρῶν
25.20 τούτου ♦ τούτων
25.20 Ἱερουσαλήμ ♦ Ἱεροσόλυμα
25.21 πέμψω ♦ ἀναπέμψω
25.22 ἔφη ♦ —

Ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. Ὁ δέ, Αὔριον,
φησίν, ἀκούσῃ αὐτοῦ.

[23] Τῇ οὖν ἐπαύριον, ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης
μετὰ πολλῆς φαντασίας, καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον,
σύν τε τοῖς χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσιν τοῖς κατ᾽ ἐξοχὴν οὖσιν τῆς
πόλεως, καὶ κελεύσαντος τοῦ Φήστου, ἤχθη ὁ Παῦλος. [24] Καί
φησιν ὁ Φῆστος, Ἀγρίππα βασιλεῦ, καὶ πάντες οἱ συμπαρόντες
ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον περὶ οὗ πᾶν τὸ πλῆθος τῶν
Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἔν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε,
ἐπιβοῶντες μὴ δεῖν ζῆν αὐτὸν μηκέτι. [25] Ἐγὼ δὲ
καταλαβόμενος μηδὲν ἄξιον θανάτου αὐτὸν πεπραχέναι, καὶ
αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστόν, ἔκρινα
πέμπειν αὐτόν. [26] Περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ
ἔχω. Διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ᾽ ὑμῶν, καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ,
βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τι
γράψαι. [27] Ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ, πέμποντα δέσμιον, μὴ καὶ
τὰς κατ᾽ αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι.

26 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη, Ἐπιτρέπεταί σοι
ὑπὲρ σεαυτοῦ λέγειν. Τότε ὁ Παῦλος ἀπελογεῖτο,
ἐκτείνας τὴν χεῖρα,

[2] Περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ
Ἀγρίππα, ἥγημαι ἐμαυτὸν μακάριον ἐπὶ σοῦ μέλλων
ἀπολογεῖσθαι σήμερον· [3] μάλιστα γνώστην ὄντα σὲ πάντων
ἐθῶν τῶν κατὰ Ἰουδαίους ⸀ἠθῶν⸁ τε καὶ ζητημάτων· διὸ δέομαί σου,
μακροθύμως ἀκοῦσαί μου. [4] Τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου τὴν ἐκ
νεότητος, τὴν ἀπ᾽ ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἐν
Ἱεροσολύμοις, ἴσασιν πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, [5] προγινώσκοντές
με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσιν μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην
αἵρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος. [6] Καὶ νῦν

25.22 Ὁ δέ ♦ —
25.23 τοῖς χιλιάρχοις ♦ χιλιάρχοις
25.23 οὖσιν ♦ —
25.24 πᾶν ♦ ἅπαν
25.24 ἐπιβοῶντες ♦ βοῶντες
25.24 ζῆν αὐτὸν ♦ αὐτὸν ζῆν
25.25 καταλαβόμενος ♦ κατελαβόμην
25.25 θανάτου αὐτὸν ♦ αὐτὸν θανάτου
25.25 καὶ ♦ —
25.25 πέμπειν αὐτόν ♦ πέμπειν
25.26 σχῶ τι γράψαι ♦ σχῶ τί γράψω
26.1 ὑπὲρ ♦ περὶ
26.1 ἀπελογεῖτο ἐκτείνας τὴν χεῖρα ♦ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο
26.2 ἀπολογεῖσθαι σήμερον ♦ σήμερον ἀπολογεῖσθαι
26.3 ἠθῶν ♦ ἐθῶν
26.3 σου ♦ —
26.4 τὴν ἐκ ♦ [τὴν] ἐκ
26.4 Ἱεροσολύμοις ♦ τε Ἱεροσολύμοις
26.4 οἱ ♦ [οἱ]

ἐπ᾽ ἐλπίδι τῆς πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ
θεοῦ ἕστηκα κρινόμενος, [7] εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν
ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι·
περὶ ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὑπὸ Ἰουδαίων.
[8] Τί ἄπιστον κρίνεται παρ᾽ ὑμῖν, εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγείρει;
[9] Ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ
Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι· [10] ὃ καὶ ἐποίησα ἐν
Ἱεροσολύμοις, καὶ πολλοὺς τῶν ἁγίων ἐγὼ φυλακαῖς
κατέκλεισα, τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών,
ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον. [11] Καὶ κατὰ πάσας
τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτούς, ἠνάγκαζον
βλασφημεῖν· περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς, ἐδίωκον ἕως
καὶ εἰς τὰς ἔξω πόλεις. [12] Ἐν οἷς καὶ πορευόμενος εἰς τὴν
Δαμασκὸν μετ᾽ ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς παρὰ τῶν
ἀρχιερέων, [13] ἡμέρας μέσης, κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ,
οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου, περιλάμψαν με
φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους. [14] Πάντων δὲ
καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν, ἤκουσα φωνὴν λαλοῦσαν
πρός με καὶ λέγουσαν τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ, Σαούλ, Σαούλ, τί
με διώκεις; Σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. [15] Ἐγὼ δὲ
εἶπον, Τίς εἶ, κύριε; Ὁ δὲ εἶπεν, Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ
διώκεις. [16] Ἀλλὰ ἀνάστηθι, καὶ στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς
τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην καὶ
μάρτυρα ὧν τε εἶδες ὧν τε ὀφθήσομαί σοι, [17] ἐξαιρούμενός σε
ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς ἐγὼ σε ἀποστέλλω,
[18] ἀνοῖξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ ⸀ὑποστρέψαι⸀ ἀπὸ σκότους ἐπιστρέψαι
εἰς φῶς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ Σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν, τοῦ λαβεῖν
αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, καὶ κλῆρον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις
πίστει τῇ εἰς ἐμέ. [19] Ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην
ἀπειθὴς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ· [20] ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρῶτον
καὶ Ἱεροσολύμοις, εἰς πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας, καὶ

26.6 πρὸς ♦ εἰς
26.6 πατέρας ♦ πατέρας ἡμῶν
26.7 βασιλεῦ Ἀγρίππα ὑπὸ Ἰουδαίων ♦ ὑπὸ Ἰουδαίων βασιλεῦ
26.10 πολλοὺς ♦ πολλούς τε
26.10 φυλακαῖς ♦ ἐν φυλακαῖς
26.12 καὶ πορευόμενος ♦ πορευόμενος
26.12 παρὰ ♦ —
26.14 δὲ ♦ τε
26.14 λαλοῦσαν πρός με καὶ λέγουσαν ♦ λέγουσαν πρός με
26.15 εἶπον ♦ εἶπα
26.15 εἶπεν ♦ κύριος εἶπεν
26.16 εἶδες ♦ εἶδές [με]
26.17 τῶν ♦ ἐκ τῶν
26.17 σε ἀποστέλλω ♦ ἀποστέλλω σε
26.18 ὑποστρέψαι ♦ ἐπιστρέψαι
26.20 καὶ Ἱεροσολύμοις εἰς ♦ τε καὶ Ἱεροσολύμοις

τοῖς ἔθνεσιν, ἀπαγγέλλων μετανοεῖν, καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν
θεόν, ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. [21] Ἕνεκα τούτων
με οἱ Ἰουδαῖοι ⸂οἱ Ἰουδαῖοι με⸃ συλλαβόμενοι ἐν τῷ ἱερῷ ἐπειρῶντο
διαχειρίσασθαι. [22] Ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς παρὰ τοῦ θεοῦ,
ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἕστηκα μαρτυρόμενος μικρῷ τε καὶ
μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν
μελλόντων γίνεσθαι καὶ Μωϋσῆς, [23] εἰ παθητὸς ὁ χριστός, εἰ
πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ
λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσιν.

[24] Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου, ὁ Φῆστος μεγάλῃ τῇ
φωνῇ ἔφη, Μαίνῃ, Παῦλε· τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν
περιτρέπει. [25] Ὁ δέ, Οὐ μαίνομαι, φησίν, κράτιστε Φῆστε,
ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι.
[26] Ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεύς, πρὸς ὃν καὶ
παρρησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτόν τι τούτων οὐ
πείθομαι οὐδέν· οὐ γάρ ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο.
[27] Πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; Οἶδα ὅτι
πιστεύεις. [28] Ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη, Ἐν ὀλίγῳ
με πείθεις Χριστιανὸν γενέσθαι. [29] Ὁ δὲ Παῦλος εἶπεν,
Εὐξαίμην ἂν τῷ θεῷ, καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν πολλῷ οὐ μόνον σε,
ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον, γενέσθαι
τοιούτους ὁποῖος κἀγώ εἰμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων.

[30] Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνέστη ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ
ἡγεμών, ἥ τε Βερνίκη, καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς· [31] καὶ
ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες ὅτι Οὐδὲν
θανάτου ἄξιον ἢ δεσμῶν πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος.
[32] Ἀγρίππας δὲ τῷ Φήστῳ ἔφη, Ἀπολελύσθαι ἐδύνατο ὁ
ἄνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

26.20 ἀπαγγέλλων ♦ ἀπήγγελλον
26.21 οἱ Ἰουδαῖοι με ♦ με Ἰουδαῖοι
26.21 ἐν ♦ [ὄντα] ἐν
26.22 παρὰ ♦ ἀπὸ
26.23 λαῷ ♦ τε λαῷ
26.24 ἔφη ♦ φησιν
26.25 Οὐ ♦ Παῦλος, Οὐ
26.26 τι ♦ [τι]
26.26 οὐδέν οὐ γάρ ♦ οὐθέν οὐ γάρ ἐστιν
26.28 ἔφη ♦ —
26.28 γενέσθαι ♦ ποιῆσαι
26.29 εἶπεν ♦ —
26.29 πολλῷ ♦ μεγάλῳ
26.29 κἀγώ ♦ καὶ ἐγώ
26.30 Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ ἀνέστη ♦ Ἀνέστη τε
26.31 ἄξιον ἢ δεσμῶν ♦ ἢ δεσμῶν ἄξιόν [τι]

27 Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν,
παρεδίδουν τόν τε Παῦλον καί τινας ἑτέρους δεσμώτας
ἑκατοντάρχῃ, ὀνόματι Ἰουλίῳ, σπείρης Σεβαστῆς.
2 Ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀδραμυττηνῷ, μέλλοντες πλεῖν τοὺς
κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους, ἀνήχθημεν, ὄντος σὺν ἡμῖν
Ἀριστάρχου Μακεδόνος Θεσσαλονικέως. 3 Τῇ τε ἑτέρᾳ
κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα· φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ
χρησάμενος ἐπέτρεψεν πρὸς τοὺς φίλους πορευθέντα
ἐπιμελείας τυχεῖν. 4 Κἀκεῖθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν
Κύπρον, διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους. 5 Τό τε πέλαγος
τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες,
κατήλθομεν εἰς Μύρα τῆς Λυκίας. 6 Κἀκεῖ εὑρὼν ὁ
ἑκατόνταρχος πλοῖον Ἀλεξανδρῖνον πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν,
ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. 7 Ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις
βραδυπλοοῦντες, καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ
προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ
Σαλμώνην· 8 μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν ἤλθομεν εἰς τόπον
τινὰ καλούμενον Καλοὺς Λιμένας, ᾧ ἐγγὺς ἦν πόλις Λασαία.

9 Ἱκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου, καὶ ὄντος ἤδη
ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοός, διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν ἤδη
παρεληλυθέναι, παρῄνει ὁ Παῦλος 10 λέγων αὐτοῖς, Ἄνδρες,
θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας, οὐ μόνον τοῦ
φορτίου καὶ τοῦ πλοίου ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν, μέλλειν
ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. 11 Ὁ δὲ ⸀ἑκατοντάρχης⸀ τῷ κυβερνήτῃ καὶ ἑκατόνταρχος
τῷ ναυκλήρῳ ἐπείθετο μᾶλλον ἢ τοῖς ὑπὸ τοῦ Παύλου
λεγομένοις. 12 Ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς
παραχειμασίαν, οἱ πλείους ἔθεντο βουλὴν ἀναχθῆναι
κἀκεῖθεν, εἴ πως δύναιντο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα
παραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ
κατὰ χῶρον. 13 Ὑποπνεύσαντος δὲ νότου, δόξαντες τῆς
προθέσεως κεκρατηκέναι, ἄραντες ἆσσον παρελέγοντο τὴν
Κρήτην. 14 Μετ᾽ οὐ πολὺ δὲ ἔβαλεν κατ᾽ αὐτῆς ἄνεμος
τυφωνικός, ὁ καλούμενος Εὐροκλύδων· 15 συναρπασθέντος δὲ

27.2 μέλλοντες πλεῖν ♦ μέλλοντι πλεῖν εἰς
27.3 πορευθέντα ♦ πορευθέντι
27.6 ἑκατόνταρχος ♦ ἑκατοντάρχης
27.8 ἦν πόλις ♦ πόλις ἦν
27.11 ἐπείθετο μᾶλλον ♦ μᾶλλον ἐπείθετο
27.11 τοῦ ♦ —
27.12 πλείους ♦ πλείονες
27.12 κἀκεῖθεν ♦ ἐκεῖθεν
27.12 εἴ πως ♦ εἴπως
27.14 Εὐροκλύδων ♦ Εὐρακύλων

τοῦ πλοίου, καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ,
ἐπιδόντες ἐφερόμεθα. 16 Νησίον δέ τι ὑποδραμόντες
καλούμενον Κλαύδην μόλις ἰσχύσαμεν περικρατεῖς γενέσθαι
τῆς σκάφης· 17 ἣν ἄραντες, βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑποζωννύντες
τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Σύρτην ἐκπέσωσιν,
χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο. 18 Σφοδρῶς δὲ
χειμαζομένων ἡμῶν, τῇ ἑξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο· 19 καὶ τῇ
τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἐρρίψαμεν. 20 Μήτε δὲ
ἡλίου μήτε ἄστρων ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας,
χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιῃρεῖτο πᾶσα
ἐλπὶς τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς. 21 Πολλῆς δὲ ἀσιτίας ὑπαρχούσης,
τότε σταθεὶς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν, Ἔδει μέν, ὦ
ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης,
κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. 22 Καὶ τὰ νῦν
παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν· ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ
ὑμῶν, πλὴν τοῦ πλοίου. 23 Παρέστη γάρ μοι ταύτῃ τῇ νυκτὶ
ἄγγελος τοῦ θεοῦ, οὗ εἰμι, ᾧ καὶ λατρεύω, 24 λέγων, Μὴ φοβοῦ,
Παῦλε· Καίσαρί σε δεῖ παραστῆναι· καὶ ἰδού, κεχάρισταί σοι
ὁ θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. 25 Διὸ εὐθυμεῖτε
ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον
λελάληταί μοι. 26 Εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν.

27 Ὡς δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ ἐγένετο, διαφερομένων
ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται
προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν· 28 καὶ βολίσαντες εὗρον
ὀργυιὰς εἴκοσι· βραχὺ δὲ διαστήσαντες, καὶ πάλιν
βολίσαντες, εὗρον ὀργυιὰς δεκαπέντε· 29 φοβούμενοί τε μήπως
εἰς τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν, ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας
τέσσαρας, ηὔχοντο ἡμέραν γενέσθαι. 30 Τῶν δὲ ναυτῶν
ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου, καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην
εἰς τὴν θάλασσαν, προφάσει ὡς ἐκ πρώρας μελλόντων ἀγκύρας
ἐκτείνειν, 31 εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς
στρατιώταις, Ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς

27.16 Κλαύδην μόλις ἰσχύσαμεν ♦ Καῦδα ἰσχύσαμεν μόλις
27.17 Σύρτην ♦ Σύρτιν
27.19 ἐρρίψαμεν ♦ ἔρριψαν
27.20 πᾶσα ἐλπὶς ♦ ἐλπὶς πᾶσα
27.21 δὲ ♦ τε
27.23 ἄγγελος ♦ —
27.23 ᾧ ♦ [ἐγὼ] ᾧ
27.23 λατρεύω ♦ λατρεύω ἄγγελος
27.29 μήπως εἰς ♦ μή που κατὰ
27.30 πρώρας μελλόντων ἀγκύρας ♦ πρῴρης ἀγκύρας μελλόντων

σωθῆναι οὐ δύνασθε. 32 Τότε οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν τὰ
σχοινία τῆς σκάφης, καὶ εἴασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν. 33 Ἄχρι δὲ οὗ
⌜ἤμελλεν⌝ ἡμέρα γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας ἔμελλεν
μεταλαβεῖν τροφῆς, λέγων, Τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον
ἡμέραν προσδοκῶντες ἄσιτοι διατελεῖτε, μηδὲν
προσλαβόμενοι. 34 Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς προσλαβεῖν τροφῆς·
τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδενὸς γὰρ
ὑμῶν θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς πεσεῖται. 35 Εἰπὼν δὲ ταῦτα, καὶ
λαβὼν ἄρτον, εὐχαρίστησεν τῷ θεῷ ἐνώπιον πάντων· καὶ
κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν. 36 Εὔθυμοι δὲ γενόμενοι πάντες καὶ
αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς. 37 Ἦμεν δὲ ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι
ψυχαί, διακόσιαι ἑβδομήκοντα ἕξ. 38 Κορεσθέντες δὲ ⌜τῆς⌝ —
τροφῆς ἐκούφιζον τὸ πλοῖον, ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν
θάλασσαν. 39 Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον·
κόλπον δέ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλόν, εἰς ὃν
ἐβουλεύσαντο, εἰ δυνατόν, ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. 40 Καὶ τὰς
ἀγκύρας περιελόντες εἴων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς
ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων· καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμονα τῇ
πνεούσῃ κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. 41 Περιπεσόντες δὲ εἰς
τόπον διθάλασσον ἐπώκειλαν τὴν ναῦν· καὶ ἡ μὲν πρώρα
ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας
τῶν κυμάτων. 42 Τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς
δεσμώτας ἀποκτείνωσιν, μή τις ἐκκολυμβήσας διαφύγῃ. 43 Ὁ
δὲ ἑκατόνταρχος, βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦλον,
ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέν τε τοὺς
δυναμένους κολυμβᾷν ἀπορρίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν
ἐξιέναι· 44 καὶ τοὺς λοιπούς, οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς δὲ ἐπί
τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. Καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας
διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

27.32 οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν ♦ ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται
27.33 ἤμελλεν ἡμέρα ♦ ἡμέρα ἤμελλεν
27.33 μηδὲν ♦ μηθὲν
27.34 προσλαβεῖν ♦ μεταλαβεῖν
27.34 ἐκ ♦ ἀπὸ
27.34 πεσεῖται ♦ ἀπολεῖται
27.35 Εἰπὼν ♦ Εἴπας
27.37 Ἦμεν ♦ Ἤμεθα
27.37 ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι ψυχαί ♦ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ
27.38 τῆς ♦ —
27.39 ἐβουλεύσαντο εἰ δυνατόν ♦ ἐβουλεύοντο εἰ δύναιντο
27.40 ἀρτέμονα ♦ ἀρτέμωνα
27.41 ἐπώκειλαν ♦ ἐπέκειλαν
27.41 τῶν κυμάτων ♦ [τῶν κυμάτων]
27.43 ἑκατόνταρχος ♦ ἑκατοντάρχης
27.43 ἀπορρίψαντας ♦ ἀπορίψαντας

28 Καὶ διασωθέντες, τότε ἐπέγνωσαν ὅτι Μελίτη ἡ νῆσος
καλεῖται. [2] Οἱ δὲ βάρβαροι παρεῖχον οὐ τὴν τυχοῦσαν
φιλανθρωπίαν ἡμῖν· ἀνάψαντες γὰρ πυράν, προσελάβοντο
πάντας ἡμᾶς, διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα, καὶ διὰ τὸ ψῦχος.
[3] Συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων πλῆθος, καὶ
ἐξελθοῦσα ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν πυράν, ἔχιδνα ἐκ τῆς θέρμης ⸂διεξελθοῦσα⸃
καθῆψεν τῆς χειρὸς αὐτοῦ. [4] Ὡς δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι
κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἔλεγον πρὸς
ἀλλήλους, Πάντως φονεύς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὃν
διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ Δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν. [5] Ὁ μὲν
οὖν, ἀποτινάξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ, ἔπαθεν οὐδὲν κακόν.
[6] Οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν πίμπρασθαι ἢ καταπίπτειν
ἄφνω νεκρόν· ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκώντων, καὶ
θεωρούντων μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον,
μεταβαλλόμενοι ἔλεγον θεὸν αὐτὸν εἶναι.

[7] Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχεν χωρία τῷ
πρώτῳ τῆς νήσου, ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς
τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως ἐξένισεν. [8] Ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα
τοῦ Ποπλίου πυρετοῖς καὶ δυσεντερίᾳ συνεχόμενον
κατακεῖσθαι· πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθών, καὶ προσευξάμενος,
ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰάσατο αὐτόν. [9] Τούτου οὖν
γενομένου, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ νήσῳ
προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο· [10] οἳ καὶ πολλαῖς τιμαῖς
ἐτίμησαν ἡμᾶς, καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὴν χρείαν.

ἀνήχθημεν [11] Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ⸂ἤχθημεν⸃ ἐν πλοίῳ
παρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρίνῳ, παρασήμῳ
Διοσκούροις. [12] Καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας ἐπεμείναμεν
ἡμέρας τρεῖς· [13] ὅθεν περιελθόντες κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον,
καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου, δευτεραῖοι ἤλθομεν
εἰς Ποτιόλους· [14] οὗ εὑρόντες ἀδελφούς, παρεκλήθημεν ἐπ'

28.1 ἐπέγνωσαν ♦ ἐπέγνωμεν
28.2 δὲ ♦ τε
28.2 ἀνάψαντες ♦ ἅψαντες
28.3 πλῆθος ♦ τι πλῆθος
28.3 ἐκ ♦ ἀπὸ
28.3 διεξελθοῦσα ♦ ἐξελθοῦσα
28.4 ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους ♦ πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον
28.6 μεταβαλλόμενοι ♦ μεταβαλόμενοι
28.6 θεὸν αὐτὸν εἶναι ♦ αὐτὸν εἶναι θεόν
28.8 δυσεντερίᾳ ♦ δυσεντερίῳ
28.9 οὖν ♦ δὲ
28.9 ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ νήσῳ ♦ ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας
28.10 τὴν χρείαν ♦ τὰς χρείας
28.11 ἤχθημεν ♦ ἀνήχθημεν
28.13 περιελθόντες ♦ περιελόντες
28.14 ἐπ' ♦ παρ'

αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἑπτά· καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην
ἤλθομεν. 15 Κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν,
ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρι Ἀππίου Φόρου καὶ Τριῶν
Ταβερνῶν· οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος, εὐχαριστήσας τῷ θεῷ, ἔλαβεν
θάρσος.

16 Ὅτε δὲ ἤλθομεν εἰς Ῥώμην, ὁ ἑκατόνταρχος παρέδωκεν
τοὺς δεσμίους τῷ ⸀στρατοπεδάρχῃ·⸃ τῷ δὲ Παύλῳ ἐπετράπη στρατοπεδάρχῳ
μένειν καθ’ ἑαυτόν, σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ.

17 Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι τὸν
Παῦλον τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων πρώτους· συνελθόντων δὲ
αὐτῶν, ἔλεγεν πρὸς αὐτούς, Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ οὐδὲν
ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσιν τοῖς πατρῴοις, δέσμιος
ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων·
18 οἵτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολῦσαι, διὰ τὸ
μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί. 19 Ἀντιλεγόντων
δὲ τῶν Ἰουδαίων, ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα, οὐχ
ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι κατηγορῆσαι. 20 Διὰ ταύτην οὖν τὴν
αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι· ἕνεκεν γὰρ
τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἅλυσιν ταύτην περίκειμαι. 21 Οἱ
δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον, Ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ
ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, οὔτε παραγενόμενός τις τῶν
ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλάλησέν τι περὶ σοῦ πονηρόν.
22 Ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς
αἱρέσεως ταύτης γνωστόν ἐστιν ἡμῖν ὅτι πανταχοῦ
ἀντιλέγεται.

23 Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν, ἧκον πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν
ξενίαν πλείονες· οἷς ἐξετίθετο διαμαρτυρόμενος τὴν
βασιλείαν τοῦ θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπό
τε τοῦ νόμου Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωῒ ἕως
ἑσπέρας. 24 Καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ
ἠπίστουν. 25 Ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύοντο,
εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἕν, ὅτι Καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον

28.14 ἤλθομεν ♦ ἤλθαμεν
28.15 ἐξῆλθον ♦ ἦλθαν
28.16 ἤλθομεν ♦ εἰσήλθομεν
28.16 ὁ ἑκατόνταρχος παρέδωκεν τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχῃ ♦ —
28.16 τῷ δὲ Παύλῳ ἐπετράπη ♦ ἐπετράπη τῷ Παύλῳ
28.17 τὸν Παῦλον ♦ αὐτὸν
28.17 Ἄνδρες ἀδελφοί ἐγὼ ♦ Ἐγώ ἄνδρες ἀδελφοί
28.19 κατηγορῆσαι ♦ κατηγορεῖν
28.21 εἶπον ♦ εἶπαν
28.22 ἐστιν ἡμῖν ♦ ἡμῖν ἐστιν
28.23 ἧκον ♦ ἦλθον
28.23 τὰ ♦ —

ἐλάλησεν διὰ Ἠσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν,
26 λέγον, Πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπόν, Ἀκοῇ
ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ
ἴδητε· 27 ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς
ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν·
μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν, καὶ
ἰάσωμαι τῇ καρδίᾳ συνῶσιν, καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ⸀ἰάσομαι⸃ αὐτούς.
28 Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη τὸ
σωτήριον τοῦ θεοῦ, αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται. 29 Καὶ ταῦτα αὐτοῦ
εἰπόντος, ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι, πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς
συζήτησιν.

30 Ἔμεινεν δὲ ὁ Παῦλος διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ μισθώματι,
καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν,
31 κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ
κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ, μετὰ πάσης παρρησίας, ἀκωλύτως.

28.25 ἡμῶν ♦ ὑμῶν
28.26 λέγον ♦ λέγων
28.28 τὸ ♦ τοῦτο τὸ
28.29 —
28.30 Ἔμεινεν ♦ Ἐνέμεινεν
28.30 ὁ Παῦλος ♦ —

ΙΑΚΩΒΟΥ

Ἰάκωβος, θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ δοῦλος, ταῖς
δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ, χαίρειν.

2 Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς
περιπέσητε ποικίλοις, 3 γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς
πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν· 4 ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον
ἐχέτω, ἵνα ἦτε τέλειοι καὶ ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.

5 Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος
θεοῦ πᾶσιν ἁπλῶς, καὶ οὐκ ὀνειδίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ.
6 Αἰτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ
διακρινόμενος ἔοικεν κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ
ῥιπιζομένῳ. 7 Μὴ γὰρ οἰέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήψεταί
τι παρὰ τοῦ κυρίου. 8 Ἀνὴρ δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις
ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.

9 Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ· 10 ὁ
δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ· ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου
παρελεύσεται. 11 Ἀνέτειλεν γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι, καὶ
ἐξήρανεν τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσεν, καὶ ἡ
εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτως καὶ ὁ
πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται.

12 Μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν· ὅτι δόκιμος
γενόμενος λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ
κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. 13 Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω
ὅτι Ἀπὸ θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ θεὸς ἀπείραστός ἐστιν κακῶν,
πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα· 14 ἕκαστος δὲ πειράζεται, ὑπὸ τῆς
ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος. 15 Εἶτα ἡ
ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν· ἡ δὲ ἁμαρτία
ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον. 16 Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί
μου ἀγαπητοί. 17 Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον
ἄνωθέν ἐστιν, καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ᾽ ᾧ
οὐκ ἔνι παραλλαγή, ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα. 18 Βουληθεὶς

1.5 οὐκ ♦ μὴ
1.7 λήψεταί ♦ λήμψεταί
1.12 λήψεται ♦ λήμψεται
1.12 ὁ κύριος ♦ —

ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν
τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.

[19] Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἔστω πᾶς ἄνθρωπος ταχὺς
εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν·
[20] ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην θεοῦ οὐ κατεργάζεται. [21] Διὸ
ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περισσείαν κακίας, ἐν
πραΰτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον, τὸν δυνάμενον σῶσαι
τὰς ψυχὰς ὑμῶν. [22] Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ μόνον
ἀκροαταί, παραλογιζόμενοι ἑαυτούς. [23] Ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς
λόγου ἐστὶν καὶ οὐ ποιητής, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ
πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ· [24] κατενόησεν γὰρ
ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθεν, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν. [25] Ὁ
δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ
παραμείνας, οὗτος οὐκ ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος ἀλλὰ
ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.
[26] Εἴ τις δοκεῖ θρῆσκος εἶναι ἐν ὑμῖν, μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν
αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος ἡ
θρησκεία. [27] Θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ θεῷ καὶ
πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ
θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

2 Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωποληψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τῆς δόξης. [2] Ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ
εἰς τὴν συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι
λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῆτι, [3] καὶ
ἐπιβλέψητε ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπράν, καὶ
εἴπητε αὐτῷ, Σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ εἴπητε, Σὺ
στῆθι ἐκεῖ, ἢ κάθου ὧδε ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου· [4] καὶ οὐ
διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν
πονηρῶν; [5] Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. Οὐχ ὁ θεὸς
ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τοῦ κόσμου πλουσίους ἐν πίστει, καὶ
κληρονόμους τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν
αὐτόν; [6] Ὑμεῖς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. Οὐχ οἱ πλούσιοι

1.19 Ὥστε ♦ Ἴστε
1.19 πᾶς ♦ δὲ πᾶς
1.20 οὐ κατεργάζεται ♦ οὐκ ἐργάζεται
1.25 οὗτος οὐκ ♦ οὐκ
1.26 ἐν ὑμῖν ♦ —
1.27 θεῷ ♦ τῷ θεῷ
2.1 προσωποληψίαις ♦ προσωπολημψίαις
2.2 τὴν ♦ —
2.3 καὶ ἐπιβλέψητε ♦ ἐπιβλέψητε δὲ
2.3 αὐτῷ ♦ —
2.3 ὧδε ὑπὸ ♦ ὑπὸ
2.4 καὶ οὐ ♦ οὐ
2.5 τοῦ κόσμου ♦ τῷ κόσμῳ

καταδυναστεύουσιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἕλκουσιν ὑμᾶς εἰς
κριτήρια; 7 Οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα τὸ
ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς; 8 Εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικόν, κατὰ
τὴν γραφήν, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν, καλῶς
ποιεῖτε· 9 εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε, ἁμαρτίαν ἐργάζεσθε,
ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. 10 Ὅστις γὰρ ὅλον
τὸν νόμον τηρήσει, πταίσει δὲ ἐν ἑνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος.
11 Ὁ γὰρ εἰπών, Μὴ μοιχεύσεις, εἶπεν καί, Μὴ φονεύσεις· εἰ δὲ
οὐ μοιχεύσεις, φονεύσεις δέ, γέγονας παραβάτης νόμου.
12 Οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε, ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας
μέλλοντες κρίνεσθαι. 13 Ἡ γὰρ κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ
ποιήσαντι ἔλεος· κατακαυχᾶται ἔλεον κρίσεως.

14 Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν, ἔργα
δὲ μὴ ἔχῃ; Μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν; 15 Ἐὰν δὲ
ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσιν καὶ λειπόμενοι ὦσιν τῆς
ἐφημέρου τροφῆς, 16 εἴπῃ δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, Ὑπάγετε ἐν
εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ
ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ὄφελος; 17 Οὕτως καὶ ἡ πίστις, ἐὰν
μὴ ἔργα ἔχῃ, νεκρά ἐστιν καθ' ἑαυτήν. 18 Ἀλλ' ἐρεῖ τις, Σὺ
πίστιν ἔχεις, κἀγὼ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν
ἔργων σου, κἀγώ δείξω σοι ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν μου.
19 Σὺ πιστεύεις ὅτι ὁ θεός εἷς ἐστιν· καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ
δαιμόνια πιστεύουσιν, καὶ φρίσσουσιν. 20 Θέλεις δὲ γνῶναι, ὦ
ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά ἐστιν;
21 Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας
Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον; 22 Βλέπεις ὅτι ἡ
πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις
ἐτελειώθη; 23 Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, Ἐπίστευσεν
δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ
φίλος θεοῦ ἐκλήθη. 24 Ὁρᾶτε τοίνυν ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται
ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον. 25 Ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ

2.9 προσωποληπτεῖτε ♦ προσωπολημπτεῖτε
2.10 τηρήσει πταίσει ♦ τηρήσῃ πταίσῃ
2.11 Μὴ μοιχεύσεις ♦ Μὴ μοιχεύσῃς
2.11 Μὴ φονεύσεις ♦ Μὴ φονεύσῃς
2.11 μοιχεύσεις φονεύσεις ♦ μοιχεύεις φονεύεις
2.13 ἔλεον ♦ ἔλεος
2.15 δὲ ♦ —
2.15 ὦσιν ♦ —
2.17 ἔργα ἔχῃ ♦ ἔχῃ ἔργα
2.18 ἐκ τῶν ἔργων σου κἀγώ δείξω σοι ♦ χωρὶς τῶν ἔργων κἀγώ σοι δείξω
2.18 πίστιν μου ♦ πίστιν
2.19 ὁ θεός εἷς ἐστιν ♦ εἷς ἐστιν ὁ θεός
2.20 νεκρά ♦ ἀργή
2.24 τοίνυν ♦ —

πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους,
καὶ ἑτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; 26 Ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς
πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων
νεκρά ἐστιν.

3 Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι
μεῖζον κρίμα ληψόμεθα. 2 Πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες.
Εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνήρ, δυνατὸς
χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα. 3 Ἴδε, τῶν ἵππων τοὺς
χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν πρὸς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς
ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν. 4 Ἰδού, καὶ τὰ πλοῖα,
τηλικαῦτα ὄντα, καὶ ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων ἐλαυνόμενα,
μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου, ὅπου ἂν ἡ ὁρμὴ τοῦ
εὐθύνοντος βούληται. 5 Οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος
ἐστίν, καὶ μεγαλαυχεῖ. Ἰδού, ὀλίγον πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει.
6 Καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας· οὕτως ἡ γλῶσσα
καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα,
καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως, καὶ φλογιζομένη ὑπὸ
τῆς γεέννης. 7 Πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν,
ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων, δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει
τῇ ἀνθρωπίνῃ· 8 τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων
δαμάσαι· ἀκατάσχετον κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. 9 Ἐν
αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν θεὸν καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ
καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ’ ὁμοίωσιν θεοῦ
γεγονότας· 10 ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ
κατάρα. Οὐ χρή, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. 11 Μήτι ἡ
πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν; 12 Μὴ
δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος σῦκα;
Οὕτως οὐδεμια πηγὴ ἁλυκὸν καὶ γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.

13 Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; Δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς
ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι σοφίας. 14 Εἰ δὲ ζῆλον
πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ

2.26 τῶν ♦ —
3.1 ληψόμεθα ♦ λημψόμεθα
3.3 Ἴδε ♦ Εἰ δὲ
3.3 πρὸς ♦ εἰς
3.4 σκληρῶν ἀνέμων ♦ ἀνέμων σκληρῶν
3.4 ἂν ♦ —
3.4 βούληται ♦ βούλεται
3.5 μεγαλαυχεῖ ♦ μεγάλα αὐχεῖ
3.5 ὀλίγον ♦ ἡλίκον
3.6 οὕτως ♦ —
3.8 δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι ♦ δαμάσαι δύναται ἀνθρώπων
3.8 ἀκατάσχετον ♦ ἀκατάστατον
3.9 θεὸν ♦ κύριον
3.12 Οὕτως οὐδεμια πηγὴ ἁλυκὸν καὶ ♦ Οὔτε ἁλυκὸν

κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. [15] Οὐκ ἔστιν
αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλ’ ἐπίγειος, ψυχική,
δαιμονιώδης. [16] Ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ
ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. [17] Ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία
πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνική, ἐπιεικής, εὐπειθής,
μεστὴ ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος καὶ
ἀνυπόκριτος. [18] Καρπὸς δὲ τῆς δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ
σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

4 Πόθεν πόλεμοι καὶ μάχαι ἐν ὑμῖν; Οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν
ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν;
[2] Ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ
δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε, οὐκ ἔχετε διὰ τὸ μὴ
αἰτεῖσθαι ὑμᾶς· [3] αἰτεῖτε, καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς
αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε. [4] Μοιχοὶ καὶ
μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ θεοῦ
ἐστιν; Ὃς ἂν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ
θεοῦ καθίσταται. [5] Ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει; Πρὸς
φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατῴκησεν ἐν ἡμῖν. [6] Μείζονα δὲ
δίδωσιν χάριν· διὸ λέγει, Ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται,
ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν. [7] Ὑποτάγητε οὖν τῷ θεῷ·
ἀντίστητε ⸀δὲ⸃ τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ’ ὑμῶν. —
[8] Ἐγγίσατε τῷ θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν· καθαρίσατε χεῖρας,
ἁμαρτωλοί, καὶ ἁγνίσατε καρδίας, δίψυχοι. [9] Ταλαιπωρήσατε
καὶ πενθήσατε καὶ κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος
μεταστραφήτω, καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν. [10] Ταπεινώθητε
ἐνώπιον τοῦ κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.

[11] Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί. Ὁ καταλαλῶν
ἀδελφοῦ, καὶ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καταλαλεῖ νόμου,
καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου,
ἀλλὰ κριτής. [12] Εἷς ἐστιν ὁ νομοθέτης, ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ
ἀπολέσαι· σὺ δὲ τίς εἶ ὃς κρίνεις τὸν ἕτερον;

3.15 ἀλλ’ ♦ ἀλλὰ
3.17 καὶ ἀνυπόκριτος ♦ ἀνυπόκριτος
3.18 τῆς ♦ —
4.1 μάχαι ♦ πόθεν μάχαι
4.4 Μοιχοὶ καὶ ♦ —
4.4 ἂν ♦ ἐὰν
4.5 κατῴκησεν ♦ κατῴκισεν
4.9 μεταστραφήτω ♦ μετατραπήτω
4.10 τοῦ ♦ —
4.11 καὶ κρίνων ♦ ἢ κρίνων
4.12 ὁ νομοθέτης ♦ [ὁ] νομοθέτης καὶ κριτής
4.12 ὃς κρίνεις τὸν ἕτερον ♦ ὁ κρίνων τὸν πλησίον

13 Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες, Σήμερον καὶ αὔριον πορευσώμεθα
εἰς τήνδε τὴν πόλιν, καὶ ποιήσωμεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἕνα, καὶ
ἐμπορευσώμεθα, καὶ κερδήσωμεν· 14 οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ
ἐστιν τῆς αὔριον. Ποία γάρ ἡ ζωὴ ὑμῶν; Ἀτμὶς γὰρ ⸀ἔσται⸁ ἡ πρὸς
ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα δὲ καὶ ἀφανιζομένη. 15 Ἀντὶ τοῦ
λέγειν ὑμᾶς, Ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ ζήσωμεν, καὶ
ποιήσωμεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. 16 Νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς
ἀλαζονείαις ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐστιν.
17 Εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ
ἐστιν.

5 Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς
ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. 2 Ὁ πλοῦτος ὑμῶν
σέσηπεν, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν· 3 ὁ χρυσὸς
ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται, καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον
ὑμῖν ἔσται, καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ.
Ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. 4 Ἰδού, ὁ μισθὸς τῶν
ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν, ὁ ἀπεστερημένος ἀφ’
ὑμῶν, κράζει· καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὦτα κυρίου
Σαβαὼθ εἰσεληλύθασιν. 5 Ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ
ἐσπαταλήσατε· ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν ἡμέρᾳ
σφαγῆς. 6 Κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ
ἀντιτάσσεται ὑμῖν.

7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ
κυρίου. Ἰδού, ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς,
μακροθυμῶν ἐπ’ αὐτόν, ἕως λάβῃ ὑετὸν πρώϊμον καὶ ὄψιμον.
8 Μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι
ἡ παρουσία τοῦ κυρίου ἤγγικεν. 9 Μὴ στενάζετε κατ’ ἀλλήλων,
ἀδελφοί, ἵνα μὴ κριθῆτε· ἰδού, ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν
ἕστηκεν. 10 Ὑπόδειγμα λάβετε, ἀδελφοί μου, τῆς κακοπαθείας,
καὶ τῆς μακροθυμίας, τοὺς προφήτας οἳ ἐλάλησαν τῷ ὀνόματι

4.13 καὶ αὔριον πορευσώμεθα ♦ ἢ αὔριον πορευσόμεθα
4.13 ποιήσωμεν ♦ ποιήσομεν
4.13 ἐνιαυτὸν ἕνα ♦ ἐνιαυτὸν
4.13 ἐμπορευσώμεθα ♦ ἐμπορευσόμεθα
4.13 κερδήσωμεν ♦ κερδήσομεν
4.14 γάρ ἡ ♦ ἡ
4.14 ἔσται ♦ ἐστε
4.14 δὲ ♦ —
4.15 ζήσωμεν καὶ ποιήσωμεν ♦ ζήσομεν καὶ ποιήσομεν
5.5 ὡς ♦ —
5.7 αὐτόν ♦ αὐτῷ
5.7 ὑετὸν πρώϊμον ♦ πρόϊμον
5.9 κατ’ ἀλλήλων ἀδελφοί ♦ ἀδελφοί κατ’ ἀλλήλων
5.10 μου τῆς κακοπαθείας ♦ τῆς κακοπαθίας
5.10 τῷ ♦ ἐν τῷ

κυρίου. 11 Ἰδού, μακαρίζομεν τοὺς ὑπομένοντας· τὴν
ὑπομονὴν Ἰὼβ ἠκούσατε, καὶ τὸ τέλος κυρίου ⸀ἴδετε,⸀ ὅτι εἴδετε
πολύσπλαγχνός ἐστιν καὶ οἰκτίρμων.

12 Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν
οὐρανόν, μήτε τὴν γῆν, μήτε ἄλλον τινὰ ὅρκον· ἤτω δὲ ὑμῶν τὸ
ναί, ναί, καὶ τὸ οὔ, οὔ· ἵνα μὴ εἲς ὑπὸκρίσιν πέσητε.

13 Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; Προσευχέσθω. Εὐθυμεῖ τις;
Ψαλλέτω. 14 Ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; Προσκαλεσάσθω τοὺς
πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ᾽ αὐτόν,
ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου· 15 καὶ ἡ
εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ
κύριος· κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ.
16 Ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα, καὶ εὔχεσθε
ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε. Πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου
ἐνεργουμένη. 17 Ἠλίας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ
προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι· καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς
γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ. 18 Καὶ πάλιν προσηύξατο,
καὶ ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκεν, καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν τὸν καρπὸν
αὐτῆς.

19 Ἀδελφοί, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ
ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, 20 γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας
ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου,
καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.

5.11 ὑπομένοντας ♦ ὑπομείναντας
5.11 ἴδετε ♦ εἴδετε
5.11 ἐστιν ♦ ἐστιν ὁ κύριος
5.12 εἲς ὑπὸκρίσιν ♦ ὑπὸ κρίσιν
5.14 αὐτὸν ἐλαίῳ ♦ [αὐτὸν] ἐλαίῳ
5.16 ἀλλήλοις ♦ οὖν ἀλλήλοις
5.16 τὰ παραπτώματα ♦ τὰς ἁμαρτίας
5.19 Ἀδελφοί ♦ Ἀδελφοί μου
5.20 ψυχὴν ♦ ψυχὴν αὐτοῦ

ΠΕΤΡΟΥ Α

Πέτρος, ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ, ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις
διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας, καὶ
Βιθυνίας, 2 κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ πατρός, ἐν ἁγιασμῷ
πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ
χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.

3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς
ἐλπίδα ζῶσαν δι᾽ ἀναστάσεως Ἰησοῦ χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, 4 εἰς
κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον,
τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς, 5 τοὺς ἐν δυνάμει θεοῦ
φρουρουμένους διὰ πίστεως εἰς σωτηρίαν ἑτοίμην
ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ. 6 Ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον
ἄρτι, εἰ δέον ἐστίν, λυπηθέντες ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς, 7 ἵνα
τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πολὺ τιμιώτερον χρυσίου τοῦ
ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εὑρεθῇ εἰς
ἔπαινον καὶ τιμὴν καὶ εἰς δόξαν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ
χριστοῦ· 8 ὃν οὐκ εἰδότες ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὁρῶντες,
πιστεύοντες δέ, ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ
δεδοξασμένῃ, 9 κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν,
σωτηρίαν ψυχῶν. 10 Περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ
ἐξηρεύνησαν προφῆται οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος
προφητεύσαντες· 11 ἐρευνῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου
τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα χριστοῦ, προμαρτυρόμενον τὰ εἰς χριστὸν
παθήματα, καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας. 12 Οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι
οὐχ ἑαυτοῖς, ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτά, ἃ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ
τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ᾽
οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι.

13 Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν,
νήφοντες, τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν
ἀποκαλύψει Ἰησοῦ χριστοῦ· 14 ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ

1.6 ἐστίν ♦ [ἐστὶν]
1.7 πολὺ τιμιώτερον ♦ πολυτιμότερον
1.7 τιμὴν καὶ εἰς δόξαν ♦ δόξαν καὶ τιμὴν
1.8 εἰδότες ♦ ἰδόντες
1.9 ὑμῶν ♦ [ὑμῶν]
1.10 ἐξηρεύνησαν ♦ ἐξηραύνησαν
1.11 ἐρευνῶντες ♦ ἐραυνῶντες
1.12 ἐν ♦ [ἐν]

συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν
ἐπιθυμίαις, [15] ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ
ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε· [16] διότι γέγραπται, Ἅγιοι
γίνεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι. [17] Καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν
ἀπροσωπολήπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἑκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ
τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε· [18] εἰδότες ὅτι οὐ
φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν
ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, [19] ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ
ἀμώμου καὶ ἀσπίλου χριστοῦ, [20] προεγνωσμένου μὲν πρὸ
καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων
δι' ὑμᾶς, [21] τοὺς δι' αὐτοῦ πιστεύοντας εἰς θεόν, τὸν ἐγείραντα
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν
καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν. [22] Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ
ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας διὰ πνεύματος εἰς φιλαδελφίαν
ἀνυπόκριτον, ἐκ καθαρᾶς καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε
ἐκτενῶς· [23] ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς, ἀλλὰ
ἀφθάρτου, διὰ λόγου ζῶντος θεοῦ καὶ μένοντος εἰς τὸν αἰῶνα.
[24] Διότι, Πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς
ἄνθος χόρτου. Ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ
ἐξέπεσεν· [25] τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Τοῦτο δέ
ἐστιν τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.

2 Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ
ὑποκρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλαλιάς, [2] ὡς
ἀρτιγέννητα βρέφη, τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα
ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε, [3] εἴπερ ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος·
[4] πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν
ἀποδεδοκιμασμένον, παρὰ δὲ θεῷ ἐκλεκτόν, ἔντιμον, [5] καὶ
αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδομεῖσθε οἶκος πνευματικός,
ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνενέγκαι πνευματικὰς θυσίας
εὐπροσδέκτους τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ. [6] Διότι περιέχει ἐν
τῇ γραφῇ, Ἰδού, τίθημι ἐν Σιὼν λίθον ἀκρογωνιαῖον, ἐκλεκτόν,

1.16 Ἅγιοι γίνεσθε ♦ [ὅτι] Ἅγιοι ἔσεσθε
1.16 εἰμι ♦ [εἰμι]
1.17 ἀπροσωπολήπτως ♦ ἀπροσωπολήμπτως
1.20 ἐσχάτων ♦ ἐσχάτου
1.21 πιστεύοντας ♦ πιστοὺς
1.22 διὰ πνεύματος ♦ —
1.22 καθαρᾶς ♦ [καθαρᾶς]
1.23 εἰς τὸν αἰῶνα ♦ —
1.24 ἀνθρώπου ♦ αὐτῆς
1.24 αὐτοῦ ♦ —
2.2 αὐξηθῆτε ♦ αὐξηθῆτε εἰς σωτηρίαν
2.3 εἴπερ ♦ εἰ
2.5 ἱεράτευμα ♦ εἰς ἱεράτευμα
2.5 τῷ ♦ [τῷ]
2.6 τῇ ♦ —

ἔντιμον· καὶ ὁ πιστεύων ἐπ᾽ αὐτῷ οὐ μὴ καταισχυνθῇ. 7 Ὑμῖν
οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπειθοῦσιν δέ, Λίθον ὃν
ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν
γωνίας, 8 καί, Λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου· οἳ
προσκόπτουσιν τῷ λόγῳ ἀπειθοῦντες· εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν.
9 Ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτόν, βασίλειον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον,
λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ
σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς· 10 οἵ
ποτὲ οὐ λαός, νῦν δὲ λαὸς θεοῦ· οἱ οὐκ ἠλεημένοι, νῦν δὲ
ἐλεηθέντες.

11 Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους,
ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται
κατὰ τῆς ψυχῆς· 12 τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἔχοντες καλήν ἐν
τοῖς ἔθνεσιν, ἵνα, ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ
τῶν καλῶν ἔργων, ἐποπτεύσαντες, δοξάσωσιν τὸν θεὸν ἐν
ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.

13 Ὑποτάγητε οὖν πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν κύριον·
εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερέχοντι· 14 εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς δι᾽ αὐτοῦ
πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν.
15 Ὅτι οὕτως ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας
φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν· 16 ὡς
ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν
ἐλευθερίαν, ἀλλ᾽ ὡς δοῦλοι θεοῦ. 17 Πάντας τιμήσατε. Τὴν
ἀδελφότητα ἀγαπήσατε. Τὸν θεὸν φοβεῖσθε. Τὸν βασιλέα
τιμᾶτε.

18 Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις,
οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς.
19 Τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας,
πάσχων ἀδίκως. 20 Ποῖον γὰρ κλέος, εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ
κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; Ἀλλ᾽ εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ
πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ θεῷ. 21 Εἰς τοῦτο γὰρ
ἐκλήθητε, ὅτι καὶ χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν, ὑμῖν
ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν

2.7 ἀπειθοῦσιν δέ Λίθον ♦ ἀπιστοῦσιν δὲ Λίθος
2.12 ἔχοντες καλήν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ♦ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν
2.12 ἐποπτεύσαντες ♦ ἐποπτεύοντες
2.13 οὖν ♦ —
2.16 δοῦλοι θεοῦ ♦ θεοῦ δοῦλοι
2.17 ἀγαπήσατε ♦ ἀγαπᾶτε
2.21 ἡμῶν ♦ ὑμῶν

αὐτοῦ· 22 ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ
στόματι αὐτοῦ· 23 ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων
οὐκ ἠπείλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· 24 ὃς τὰς
ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ
ξύλον, ἵνα, ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι, τῇ δικαιοσύνῃ
ζήσωμεν· οὗ τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἰάθητε. 25 Ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα
πλανώμενα· ἀλλ’ ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ
ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν.

3 Ὁμοίως, αἱ γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις
ἀνδράσιν, ἵνα, καὶ εἴ τινες ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ, διὰ τῆς
τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσονται,
2 ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἁγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν. 3 Ὧν
ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν, καὶ περιθέσεως χρυσίων,
ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος· 4 ἀλλ’ ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας
ἄνθρωπος, ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πρᾳέος καὶ ἡσυχίου πνεύματος,
ὅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολυτελές. 5 Οὕτως γάρ ποτε καὶ αἱ
ἅγιαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι ἐπὶ θεὸν ἐκόσμουν ἑαυτάς,
ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν· 6 ὡς Σάρρα ὑπήκουσεν
τῷ Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα, ἧς ἐγενήθητε τέκνα,
ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν.

7 Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν, ὡς
ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ ἀπονέμοντες τιμήν, ὡς καὶ
συγκληρονόμοι χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐγκόπτεσθαι τὰς
προσευχὰς ὑμῶν.

8 Τὸ δὲ τέλος, πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι,
εὔσπλαγχνοι, φιλόφρονες· 9 μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ,
ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας· τοὐναντίον δὲ εὐλογοῦντες,
εἰδότες ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε, ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε.
10 Ὁ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγαπᾷν, καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθάς,
παυσάτω τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ ἀπὸ κακοῦ, καὶ χείλη αὐτοῦ τοῦ
μὴ λαλῆσαι δόλον· 11 ἐκκλινάτω ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποιησάτω
ἀγαθόν· ζητησάτω εἰρήνην, καὶ διωξάτω αὐτήν. 12 Ὅτι

2.24 αὐτοῦ ἰάθητε ♦ ἰάθητε
2.25 πλανώμενα ἀλλ’ ♦ πλανώμενοι ἀλλὰ
3.1 αἱ ♦ [αἱ]
3.4 πρᾳέος ♦ πραέως
3.5 ἐπὶ ♦ εἰς
3.7 συγκληρονόμοι ♦ συγκληρονόμοις
3.8 φιλόφρονες ♦ ταπεινόφρονες
3.9 εἰδότες ♦ —
3.10 γλῶσσαν αὐτοῦ ♦ γλῶσσαν
3.10 χείλη αὐτοῦ ♦ χείλη
3.11 ἀπὸ ♦ δὲ ἀπὸ

ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν
αὐτῶν· πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά.

13 Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς, ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ μιμηταὶ
γένησθε; 14 Ἀλλ’ εἰ καὶ πάσχοιτε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι·
τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε, μηδὲ ταραχθῆτε· 15 κύριον
δὲ τὸν θεὸν ἁγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· ἕτοιμοι δὲ ἀεὶ
πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν
ἐλπίδος, μετά πρᾳΰτητος καὶ φόβου· 16 συνείδησιν ἔχοντες
καταλαλῶσιν ἀγαθήν, ἵνα, ἐν ᾧ ⸀καταλαλοῦσιν⸁ ὑμῶν ὡς κακοποιων,
καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν χριστῷ
ἀναστροφήν. 17 Κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας, εἰ θέλοι τὸ
θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν, ἢ κακοποιοῦντας. 18 Ὅτι καὶ
χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἔπαθεν, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα
ὑμᾶς προσαγάγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκί, ζωοποιηθεὶς
δὲ πνεύματι, 19 ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασιν πορευθεὶς
ἐκήρυξεν, 20 ἀπειθήσασίν ποτε, ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ θεοῦ
μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε, κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς
ἣν ὀλίγαι, τοῦτ’ ἔστιν ὀκτὼ ψυχαί, διεσώθησαν δι’ ὕδατος·
21 ὃ ἀντίτυπον νῦν καὶ ἡμᾶς σώζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς
ἀπόθεσις ῥύπου, ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς
θεόν, δι’ ἀναστάσεως Ἰησοῦ χριστοῦ, 22 ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ
θεοῦ, πορευθεὶς εἰς οὐρανόν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ
ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων.

4 Χριστοῦ οὖν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκί, καὶ ὑμεῖς τὴν
αὐτὴν ἔννοιαν ὁπλίσασθε· ὅτι ὁ παθὼν ἐν σαρκί, πέπαυται
ἁμαρτίας· 2 εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ
θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιῶσαι χρόνον.
ὑμῖν 3 Ἀρκετὸς γὰρ ⸀ἡμῖν⸁ ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τοῦ βίου τὸ
θέλημα τῶν ἐθνῶν κατεργάσασθαι, πεπορευμένους ἐν
ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις, καὶ
ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις· 4 ἐν ᾧ ξενίζονται, μὴ

3.13 μιμηταὶ ♦ ζηλωταὶ
3.15 θεὸν ♦ χριστὸν
3.15 δὲ ἀεὶ ♦ ἀεὶ
3.15 μετά ♦ ἀλλὰ μετὰ
3.16 καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιων ♦ καταλαλεῖσθε
3.20 ὀλίγαι ♦ ὀλίγοι
3.21 ἀντίτυπον νῦν καὶ ἡμᾶς ♦ καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν
3.22 τοῦ ♦ [τοῦ]
4.1 ὑπὲρ ἡμῶν ♦ —
4.1 ἐν ♦ —
4.3 ἡμῖν ♦ —
4.3 τοῦ βίου τὸ θέλημα ♦ τὸ βούλημα
4.3 κατεργάσασθαι ♦ κατειργάσθαι
4.3 εἰδωλολατρείαις ♦ εἰδωλολατρίαις

συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν,
βλασφημοῦντες· 5 οἳ ἀποδώσουσιν λόγον τῷ ἑτοίμως ἔχοντι
κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. 6 Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς
εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσιν μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκί, ζῶσιν
δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι.

7 Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικεν· σωφρονήσατε οὖν καὶ
νήψατε εἰς τὰς προσευχάς· 8 πρὸ πάντων δὲ τὴν εἰς ἑαυτοὺς
ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες, ὅτι ἀγάπη καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν·
9 φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ γογγυσμῶν· 10 ἕκαστος καθὼς
ἔλαβεν χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες, ὡς καλοὶ
οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ· 11 εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια
θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ὡς χορηγεῖ ὁ θεός· ἵνα ἐν
πᾶσιν δοξάζηται ὁ θεὸς διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἐστὶν ἡ δόξα καὶ
τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

12 Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς
πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος·
13 ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ χριστοῦ παθήμασιν, χαίρετε,
ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε
ἀγαλλιώμενοι. 14 Εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι χριστοῦ,
μακάριοι· ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα ἐφ’ ὑμᾶς
ἀναπαύεται· κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς
δοξάζεται. 15 Μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεύς, ἢ κλέπτης,
ἢ κακοποιός, ἢ ὡς ἀλλοτριοεπίσκοπος· 16 εἰ δὲ ὡς Χριστιανός,
μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν θεὸν ἐν τῷ μέρει τούτῳ.
17 Ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ
θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ’ ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ
τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ; 18 Καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σῴζεται, ὁ
ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; 19 Ὥστε καὶ οἱ
πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ὡς πιστῷ κτίστῃ
παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐν ἀγαθοποιΐᾳ.

4.7 τὰς ♦ —
4.8 δὲ ♦ —
4.8 καλύψει ♦ καλύπτει
4.9 γογγυσμῶν ♦ γογγυσμοῦ
4.11 ὡς χορηγεῖ ♦ ἧς χορηγεῖ
4.14 κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται ♦ —
4.15 ἀλλοτριοεπίσκοπος ♦ ἀλλοτριεπίσκοπος
4.16 μέρει ♦ ὀνόματι
4.17 ὁ ♦ [ὁ]
4.19 ὡς ♦ —

5 Πρεσβυτέρους τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συμπρεσβύτερος
καὶ μάρτυς τῶν τοῦ χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς
μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός· 2 ποιμάνατε τὸ
ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ θεοῦ, ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς,
ἀλλ' ἑκουσίως· μηδὲ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως· 3 μηδὲ
ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ
ποιμνίου. 4 Καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος, κομιεῖσθε τὸν
ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον. 5 Ὁμοίως, νεώτεροι,
ὑποτάγητε πρεσβυτέροις· πάντες δὲ ἀλλήλοις ὑποτασσόμενοι,
τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε· ὅτι ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις
ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν. 6 Ταπεινώθητε οὖν
ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ,
7 πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρρίψαντες ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ
μέλει περὶ ὑμῶν. 8 Νήψατε, γρηγορήσατε· ὁ ἀντίδικος ὑμῶν
διάβολος, ὡς λέων ὠρυόμενος, περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπίῃ·
9 ᾧ ἀντίστητε στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν
παθημάτων τῇ ἐν κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι. 10 Ὁ
δὲ θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ
δόξαν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ὀλίγον παθόντας αὐτὸς καταρτίσαι
ὑμᾶς, στηρίξει, σθενώσει, θεμελιώσει. 11 Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ
κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

12 Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογίζομαι,
δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι
ἀληθῆ χάριν τοῦ θεοῦ εἰς ἣν ἑστήκατε. 13 Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν
Βαβυλῶνι συνεκλεκτή, καὶ Μάρκος ὁ υἱός μου. 14 Ἀσπάσασθε
ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης.

Εἰρήνη ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀμήν.

5.1 τοὺς ♦ οὖν
5.2 ἐπισκοποῦντες ♦ [ἐπισκοποῦντες]
5.2 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ
5.2 ἑκουσίως ♦ ἑκουσίως κατὰ θεόν
5.3 μηδὲ ♦ μηδ'
5.5 ὑποτασσόμενοι ♦ —
5.5 ὁ ♦ [ὁ]
5.7 ἐπιρρίψαντες ♦ ἐπιρίψαντες
5.8 τίνα καταπίῃ ♦ [τινα] καταπιεῖν
5.9 κόσμῳ ♦ [τῷ] κόσμῳ
5.10 Ἰησοῦ ♦ [Ἰησοῦ]
5.10 καταρτίσαι ὑμᾶς ♦ καταρτίσει
5.11 ἡ δόξα καὶ ♦ —
5.11 τῶν αἰώνων ♦ —
5.12 ἑστήκατε ♦ στῆτε
5.14 Ἰησοῦ. Ἀμήν. ♦ —

ΠΕΤΡΟΥ Β

Συμεὼν Πέτρος, δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ, τοῖς
ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσιν πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ
ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ χριστοῦ· 2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη
πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ, καὶ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου
ἡμῶν· 3 Ὡς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς
ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης, διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ
καλέσαντος ἡμᾶς διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς· 4 δι᾽ ὧν τὰ τίμια ἡμῖν
καὶ μέγιστα ἐπαγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε
θείας κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ
φθορᾶς. 5 Καὶ αὐτὸ τοῦτο δέ, σπουδὴν πᾶσαν
παρεισενέγκαντες, ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν
ἀρετήν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, 6 ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν
ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ
τὴν εὐσέβειαν, 7 ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ
φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην. 8 Ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ
πλεονάζοντα, οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν
τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ ἐπίγνωσιν. 9 ᾯ γὰρ μὴ
πάρεστιν ταῦτα, τυφλός ἐστιν, μυωπάζων, λήθην λαβὼν τοῦ
καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτιῶν. 10 Διὸ μᾶλλον,
ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν
ποιεῖσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε· 11 οὕτως
γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν
αἰώνιον βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ
χριστοῦ.

12 Διὸ οὐκ ἀμελήσω ἀεὶ ὑμᾶς ὑπομιμνῄσκειν περὶ τούτων,
καίπερ εἰδότας, καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ.
13 Δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ᾽ ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι,
διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει· 14 εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ
ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν
Ἰησοῦς χριστὸς ἐδήλωσέν μοι. 15 Σπουδάσω δὲ καὶ ἑκάστοτε
ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον τὴν τούτων μνήμην ποιεῖσθαι.

1.3 διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς ♦ ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ
1.4 ἡμῖν καὶ μέγιστα ♦ καὶ μέγιστα ἡμῖν
1.4 κόσμῳ ♦ τῷ κόσμῳ
1.12 οὐκ ἀμελήσω ♦ μελλήσω

[16] Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες
ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ
δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ’ ἐπόπται γενηθέντες τῆς ἐκείνου
μεγαλειότητος. [17] Λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ
δόξαν, φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς
δόξης, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, εἰς ὃν ἐγὼ
εὐδόκησα· [18] καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ
οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν, σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ.
[19] Καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ᾧ καλῶς
ποιεῖτε προσέχοντες, ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως
οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ, καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις
ὑμῶν· [20] τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία
γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται. [21] Οὐ γὰρ θελήματι
ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφητεία, ἀλλ’ ὑπὸ πνεύματος ἁγίου
φερόμενοι ἐλάλησαν ἅγιοι θεοῦ ἄνθρωποι.

2 Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν
ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν
αἱρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην
ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν. [2] Καὶ
πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις, δι’ οὓς ἡ
ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται. [3] Καὶ ἐν πλεονεξίᾳ
πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται· οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι
οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάξει. [4] Εἰ γὰρ ὁ θεὸς
ἀγγέλων ἁμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειραῖς ζόφου
ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένους· [5] καὶ
ἀλλ’ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ⸀ἀλλὰ⸀ ὄγδοον Νῶε
δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξεν, κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν
ἐπάξας· [6] καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας τεφρώσας
καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν
τεθεικώς· [7] καὶ δίκαιον Λώτ, καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν
ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς, ἐρρύσατο· [8] βλέμματι γὰρ
καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος, ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέραν ἐξ ἡμέρας
ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν· [9] οἶδεν κύριος

1.17 Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός ♦ Ὁ υἱός
1.17 ἀγαπητός ♦ ἀγαπητός μου οὗτός ἐστιν
1.18 ὄρει τῷ ἁγίῳ ♦ ἁγίῳ ὄρει
1.21 ποτὲ προφητεία ἀλλ’ ♦ προφητεία ποτέ ἀλλὰ
1.21 ἅγιοι ♦ ἀπὸ
2.3 νυστάξει ♦ νυστάζει
2.6 καταστροφῇ ♦ [καταστροφῇ]
2.6 ἀσεβεῖν ♦ ἀσεβέ[σ]ιν

εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν
κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν· 10 μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω
σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ πορευομένους, καὶ κυριότητος
καταφρονοῦντας. Τολμηταί, αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσιν
βλασφημοῦντες· 11 ὅπου ἄγγελοι, ἰσχύϊ καὶ δυνάμει μείζονες
ὄντες, οὐ φέρουσιν κατ' αὐτῶν παρὰ κυρίῳ βλάσφημον κρίσιν.
12 Οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῷα φυσικὰ γεγενημένα εἰς ἅλωσιν καὶ
φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσιν βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν
καταφθαρήσονται, 13 κομιούμενοι μισθὸν ἀδικίας, ἡδονὴν
ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφήν, σπίλοι καὶ μῶμοι,
ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν συνευωχούμενοι ὑμῖν,
14 ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος καὶ ἀκαταπαύστους
ἁμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν
γεγυμνασμένην πλεονεξίας ἔχοντες, κατάρας τέκνα·
15 καταλιπόντες εὐθεῖαν ὁδὸν ἐπλανήθησαν,
ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσόρ, ὃς μισθὸν
ἀδικίας ἠγάπησεν, 16 ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας·
ὑποζύγιον ἄφωνον, ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον, ἐκώλυσεν
τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν. 17 Οὗτοί εἰσιν πηγαὶ ἄνυδροι,
νεφέλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους
εἰς αἰῶνα τετήρηται. 18 Ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος
φθεγγόμενοι, δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκός, ἀσελγείαις,
τοὺς ὄντως ἀποφυγόντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφομένους,
19 ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι
ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ᾧ γάρ τις ἥττηται, τούτῳ καὶ
δεδούλωται. 20 Εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν
ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ χριστοῦ, τούτοις δὲ
πάλιν ἐμπλακέντες ἡττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα
χείρονα τῶν πρώτων. 21 Κρεῖττον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ
ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ἢ ἐπιγνοῦσιν
ἐπιστρέψαι ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἁγίας ἐντολῆς.
22 Συμβέβηκεν δὲ αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας, Κύων

2.11 κυρίῳ ♦ κυρίου
2.12 φυσικὰ γεγενημένα ♦ γεγεννημένα φυσικὰ
2.12 καταφθαρήσονται ♦ καὶ φθαρήσονται
2.13 κομιούμενοι ♦ ἀδικούμενοι
2.15 καταλιπόντες ♦ καταλείποντες
2.17 νεφέλαι ♦ καὶ ὁμίχλαι
2.17 εἰς αἰῶνα ♦ —
2.18 ὄντως ἀποφυγόντας ♦ ὀλίγως ἀποφεύγοντας
2.19 καὶ ♦ —
2.20 κυρίου ♦ κυρίου [ἡμῶν]
2.21 ἐπιστρέψαι ♦ ὑποστρέψαι
2.22 δὲ ♦ —

ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα, καί ὗς λουσαμένη εἰς
κύλισμα βορβόρου.

3 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολήν,
ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ
διάνοιαν, 2 μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν
ἁγίων προφητῶν, καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ
κυρίου καὶ σωτῆρος· 3 τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι
ἐλεύσονται ἐπ’ ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἰδίας
ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι, 4 καὶ λέγοντες, Ποῦ ἐστὶν ἡ
ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; Ἀφ’ ἧς γὰρ οἱ πατέρες
ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτως διαμένει ἀπ’ ἀρχῆς κτίσεως.
5 Λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας, ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν
ἔκπαλαι, καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι’ ὕδατος συνεστῶσα, τῷ τοῦ
θεοῦ λόγῳ, 6 δι’ ὧν ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς
ἀπώλετο· 7 οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ τῷ αὐτοῦ λόγῳ
τεθησαυρισμένοι εἰσίν, πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως
καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων.

8 Ἓν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα
παρὰ κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη, καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία. 9 Οὐ
βραδύνει ὁ κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὥς τινες βραδυτῆτα
ἡγοῦνται· ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ἡμᾶς, μὴ βουλόμενός τινας
ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι. 10 Ἥξει δὲ ἡ
ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτί, ἐν ᾗ οἱ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν
παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσονται, καὶ γῆ
καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται. 11 Τούτων οὖν πάντων
λυομένων, ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἁγίαις ἀναστροφαῖς
καὶ εὐσεβείαις, 12 προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν
παρουσίαν τῆς τοῦ θεοῦ ἡμέρας, δι’ ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι
λυθήσονται, καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται; 13 Καινοὺς δὲ
οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ
προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.

2.22 κύλισμα ♦ κυλισμὸν
3.3 ἐσχάτου ♦ ἐσχάτων
3.3 ἡμερῶν ♦ ἡμερῶν [ἐν] ἐμπαιγμονῇ
3.7 αὐτοῦ ♦ αὐτῷ
3.9 ὁ ♦ —
3.9 ἡμᾶς ♦ ὑμᾶς
3.10 ἡ ἡμέρα ♦ ἡμέρα
3.10 ἐν νυκτί ♦ —
3.10 λυθήσονται ♦ λυθήσεται
3.10 κατακαήσεται ♦ εὑρεθήσεται
3.11 οὖν ♦ οὕτως
3.11 ὑμᾶς ♦ [ὑμᾶς]

14 Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες, σπουδάσατε
ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ. 15 Καὶ τὴν
τοῦ κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἡγεῖσθε, καθὼς καὶ ὁ
ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν αὐτῷ δοθεῖσαν
σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν· 16 ὡς καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐπιστολαῖς,
λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων· ἐν οἷς ἐστιν δυσνόητά τινα, ἃ οἱ
ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν, ὡς καὶ τὰς λοιπὰς
γραφάς, πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν. 17 Ὑμεῖς οὖν,
ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε, ἵνα μή, τῇ τῶν
ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες, ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου
στηριγμοῦ. 18 Αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ κυρίου
ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ χριστοῦ. Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς
ἡμέραν αἰῶνος. Ἀμήν.

3.15 αὐτῷ δοθεῖσαν ♦ δοθεῖσαν αὐτῷ
3.16 ταῖς ♦ —
3.16 οἷς ♦ αἷς
3.18 Ἀμήν ♦ [ἀμήν]

ΙΩΑΝΝΟΥ Α

Ὃ ἦν ἀπ’ ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἑωράκαμεν τοῖς
ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα, καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν
ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς. 2 Καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη,
καὶ ἑωράκαμεν, καὶ μαρτυροῦμεν, καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν
ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἥτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἐφανερώθη
ἡμῖν. 3 Ὃ ἑωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν, ἵνα
καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ’ ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ
ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ
ὑμῶν χριστοῦ· 4 καὶ ταῦτα γράφομεν ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ⸀ἡμῶν⸁ ᾖ
πεπληρωμένη.

5 Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ’ αὐτοῦ καὶ
ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἐστίν, καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ
οὐκ ἔστιν οὐδεμία. 6 Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ’
αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα, καὶ οὐ
ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· 7 ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν, ὡς
αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτί, κοινωνίαν ἔχομεν μετ’ ἀλλήλων, καὶ τὸ
αἷμα Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ
πάσης ἁμαρτίας. 8 Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν,
ἑαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. 9 Ἐὰν
ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστιν καὶ δίκαιος ἵνα
ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας, καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης
ἀδικίας. 10 Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην
ποιοῦμεν αὐτόν, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

2 Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἁμάρτητε. Καὶ ἐάν
τις ἁμάρτῃ, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν
χριστὸν δίκαιον· 2 καὶ αὐτὸς ἱλασμός ἐστιν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν
ἡμῶν· οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ
κόσμου. 3 Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν
τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. 4 Ὁ λέγων, Ἔγνωκα αὐτόν, καὶ
τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστίν, καὶ ἐν τούτῳ ἡ
ἀλήθεια οὐκ ἔστιν· 5 ὃς δ’ ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν

1.3 ὑμῖν ♦ καὶ ὑμῖν
1.4 ὑμῖν ♦ ἡμεῖς
1.7 χριστοῦ ♦ —
2.4 Ἔγνωκα ♦ ὅτι Ἔγνωκα

τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετελείωται. Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι
ἐν αὐτῷ ἐσμέν· 6 ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν ὀφείλει, καθὼς
ἐκεῖνος περιεπάτησεν, καὶ αὐτὸς οὕτως περιπατεῖν.

7 Ἀδελφοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν
παλαιάν, ἣν εἴχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστιν ὁ λόγος
ὃν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς. 8 Πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὅ
ἐστιν ἀληθὲς ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν· ὅτι ἡ σκοτία παράγεται, καὶ
τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. 9 Ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι. 10 Ὁ
ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον
ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. 11 Ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ
σκοτίᾳ ἐστίν, καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδεν ποῦ
ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

12 Γράφω ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ
τὸ ὄνομα αὐτοῦ. 13 Γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ'
ἀρχῆς. Γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν.
Γράφω ὑμῖν, παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα. 14 Ἔγραψα
ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. Ἔγραψα ὑμῖν,
νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροί ἐστε, καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει,
καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν. 15 Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ
τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. Ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη
τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ. 16 Ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς
σαρκός, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ
βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρός, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν.
17 Καὶ ὁ κόσμος παράγεται, καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὸ
θέλημα τοῦ θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

18 Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν· καὶ καθὼς ἠκούσατε ὅτι ὁ
ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν·
ὅθεν γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. 19 Ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον,
ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενήκεισαν ἂν
μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶν πάντες ἐξ
ἡμῶν. 20 Καὶ ὑμεῖς χρῖσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου, καὶ οἴδατε
πάντα. 21 Οὐκ ἔγραψα ὑμῖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ'

2.6 οὕτως ♦ [οὕτως]
2.7 Ἀδελφοί ♦ Ἀγαπητοί
2.7 ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς ♦ ἠκούσατε
2.13 Γράφω ὑμῖν παιδία ♦ ἔγραψα ὑμῖν παιδία
2.18 ὁ ♦ —
2.19 ἐξῆλθον ♦ ἐξῆλθαν
2.19 γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν ♦ γὰρ ἐξ ἡμῶν ἦσαν
2.20 πάντα ♦ πάντες

ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ
ἔστιν. 22 Τίς ἐστιν ὁ ψεύστης, εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς
οὐκ ἔστιν ὁ χριστός; Οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος
τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν. 23 Πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν οὐδὲ
τὸν πατέρα ἔχει. 24 Ὑμεῖς οὐν ὃ ἠκούσατε ἀπ’ ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν
μενέτω. Ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὃ ἀπ’ ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν
τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε. 25 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία
ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. 26 Ταῦτα
ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς. 27 Καὶ ὑμεῖς, τὸ
χρίσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ’ αὐτοῦ ἐν ὑμῖν μένει, καὶ οὐ χρείαν ἔχετε
ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς· ἀλλ’ ὡς τὸ αὐτὸ χρίσμα διδάσκει ὑμᾶς
περὶ πάντων, καὶ ἀληθές ἐστιν, καὶ οὐκ ἔστιν ψεῦδος, καὶ
καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, μενεῖτε ἐν αὐτῷ. 28 Καὶ νῦν, τεκνία,
μένετε ἐν αὐτῷ· ἵνα ὅταν φανερωθῇ, ἔχωμεν παρρησίαν, καὶ μὴ
αἰσχυνθῶμεν ἀπ’ αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. 29 Ἐὰν εἰδῆτε
ὅτι δίκαιός ἐστιν, γινώσκετε ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην
ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.

3 Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατήρ, ἵνα τέκνα
θεοῦ κληθῶμεν. Διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ὑμᾶς, ὅτι
οὐκ ἔγνω αὐτόν. 2 Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμέν, καὶ οὔπω
ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα· οἴδαμεν δὲ ὅτι ἐὰν φανερωθῇ, ὅμοιοι
αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὀψόμεθα αὐτὸν καθώς ἐστιν. 3 Καὶ πᾶς ὁ
ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ’ αὐτῷ ἁγνίζει ἑαυτόν, καθὼς
ἐκεῖνος ἁγνός ἐστιν. 4 Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τὴν
ἀνομίαν ποιεῖ· καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. 5 Καὶ οἴδατε ὅτι
ἐκεῖνος ἐφανερώθη, ἵνα τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἄρῃ· καὶ ἁμαρτία
ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. 6 Πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς
ὁ ἁμαρτάνων οὐχ ἑώρακεν αὐτόν, οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν.
7 Τεκνία, μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην
δίκαιός ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν· 8 ὁ ποιῶν τὴν
ἁμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ’ ἀρχῆς ὁ διάβολος
ἁμαρτάνει. Εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ

2.23 ἔχει ♦ ἔχει ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει
2.24 οὐν ♦ —
2.27 ἐν ὑμῖν μένει ♦ μένει ἐν ὑμῖν
2.27 αὐτὸ ♦ αὐτοῦ
2.27 μενεῖτε ♦ μένετε
2.28 ὅταν φανερωθῇ ἔχωμεν ♦ ἐὰν φανερωθῇ σχῶμεν
2.29 πᾶς ♦ καὶ πᾶς
3.1 κληθῶμεν. ♦ κληθῶμεν· καὶ ἐσμέν.
3.1 ὑμᾶς ♦ ἡμᾶς
3.2 δὲ ♦ —
3.5 ἡμῶν ♦ —

ἔργα τοῦ διαβόλου. [9] Πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ ἁμαρτίαν
οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει· καὶ οὐ δύναται
ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται. [10] Ἐν τούτῳ φανερά
ἐστιν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου· πᾶς ὁ μὴ
ποιῶν δικαιοσύνην οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ. [11] Ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ᾽
ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· [12] οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ
πονηροῦ ἦν, καὶ ἔσφαξεν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Καὶ χάριν τίνος
ἔσφαξεν αὐτόν; Ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ
ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.

[13] Μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί μου, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος·
[14] ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν
ζωήν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς. Ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν
ἀδελφόν, μένει ἐν τῷ θανάτῳ. [15] Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστίν· καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς
ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν ἑαυτῷ μένουσαν.
[16] Ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν
ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν
τὰς ψυχὰς τιθέναι. [17] Ὃς δ᾽ ἂν ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κόσμου, καὶ
θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν ἔχοντα, καὶ κλείσῃ τὰ
σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ᾽ αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει ἐν
αὐτῷ; [18] Τεκνία μου, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ τῇ γλώσσῃ, ἀλλ᾽
ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. [19] Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐκ τῆς
ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν τὰς καρδίας
ἡμῶν, [20] ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν
ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα. [21] Ἀγαπητοί, ἐὰν
ἡ καρδία ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς
τὸν θεόν, [22] καὶ ὃ ἐὰν αἰτῶμεν, λαμβάνομεν παρ᾽ αὐτοῦ, ὅτι τὰς
ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν, καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ
ποιοῦμεν. [23] Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα πιστεύσωμεν
τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἀγαπῶμεν
ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν ἐντολήν. [24] Καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς

3.13 Μὴ ♦ [Καὶ] μὴ
3.13 μου ♦ —
3.14 τὸν ἀδελφόν ♦ —
3.15 ἑαυτῷ ♦ αὐτῷ
3.16 τιθέναι ♦ θεῖναι
3.18 μου ♦ —
3.18 ἀλλ᾽ ♦ ἀλλὰ
3.19 Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ♦ [Καὶ] ἐν τούτῳ γνωσόμεθα
3.19 τὰς καρδίας ♦ τὴν καρδίαν
3.21 ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν ♦ [ἡμῶν] μὴ καταγινώσκῃ
3.22 παρ᾽ ♦ ἀπ᾽
3.23 ἐντολήν ♦ ἐντολὴν ἡμῖν

αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ. Καὶ ἐν τούτῳ
γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ἡμῖν
ἔδωκεν.

4 Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε
τὰ πνεύματα, εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν· ὅτι πολλοὶ
ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. 2 Ἐν τούτῳ
γινώσκεται τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ
Ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν· 3 καὶ
πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ
ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστιν· καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ τοῦ
ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ
ἐστὶν ἤδη. 4 Ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστέ, τεκνία, καὶ νενικήκατε
αὐτούς· ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. 5 Αὐτοὶ ἐκ
τοῦ κόσμου εἰσίν· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν, καὶ ὁ
κόσμος αὐτῶν ἀκούει. 6 Ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν· ὁ γινώσκων
τὸν θεόν, ἀκούει ἡμῶν· ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐκ ἀκούει
ἡμῶν. Ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ
πνεῦμα τῆς πλάνης.

7 Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ
ἐστιν, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται, καὶ γινώσκει
τὸν θεόν. 8 Ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν θεόν· ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη
ἐστίν. 9 Ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν
υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ θεὸς εἰς τὸν κόσμον,
ἵνα ζήσωμεν δι’ αὐτοῦ. 10 Ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι
ἡμεῖς ἠγαπήσαμεν τὸν θεόν, ἀλλ’ ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς,
καὶ ἀπέστειλεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν
ἡμῶν. 11 Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς
ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾷν. 12 θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται·
ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν μένει, καὶ ἡ ἀγάπη
αὐτοῦ τετελειωμένη ἐστιν ἐν ἡμῖν. 13 Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι
ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ
δέδωκεν ἡμῖν. 14 Καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι ὁ
πατὴρ ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου. 15 Ὃς ἂν
ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ

4.2 γινώσκεται ♦ γινώσκετε
4.3 Ἰησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα ♦ τὸν Ἰησοῦν
4.10 ἠγαπήσαμεν ♦ ἠγαπήκαμεν
4.12 τετελειωμένη ἐστιν ἐν ἡμῖν ♦ ἐν ἡμῖν τετελειωμένη ἐστιν
4.15 ἂν ♦ ἐὰν

μένει, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ θεῷ. 16 Καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ
πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν. Ὁ θεὸς
ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ θεῷ μένει, καὶ ὁ
θεὸς ἐν ⸀αὐτῷ μένει.⸃ 17 Ἐν τούτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' αὐτῷ
ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι
καθὼς ἐκεῖνός ἐστιν, καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.
18 Φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω
βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει· ὁ δὲ φοβούμενος
οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ. 19 Ἡμεῖς ἀγαπῶμεν αὐτόν, ὅτι
αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς. 20 Ἐάν τις εἴπῃ ὅτι Ἀγαπῶ τὸν
θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν· ὁ γὰρ μὴ
ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακεν, τὸν θεὸν ὃν οὐχ
ἑώρακεν πῶς δύναται ἀγαπᾷν; 21 Καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν
ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν θεόν, ἀγαπᾷ καὶ τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ.

5 Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ χριστός, ἐκ τοῦ θεοῦ
γεγέννηται· καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα ἀγαπᾷ καὶ
τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. 2 Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι
ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν, καὶ τὰς
ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. 3 Αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ,
ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι
οὐκ εἰσίν. 4 Ὅτι πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν
κόσμον· καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις
⸀ἡμῶν.⸃ 5 Τίς ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον, εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι ὑμων
Ἰησοῦς ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; 6 Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος
καὶ αἵματος, Ἰησοῦς χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ' ἐν
τῷ ὕδατι καὶ τῷ αἵματι. Καὶ τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ μαρτυροῦν, ὅτι
τὸ πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια. 7 Ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες,
8 τὸ πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα· καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἕν
εἰσιν. 9 Εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ
μαρτυρία τοῦ θεοῦ μείζων ἐστίν· ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία
τοῦ θεοῦ, ἥν μεμαρτύρηκεν περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. 10 Ὁ πιστεύων
εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν αὐτῷ· ὁ μὴ
πιστεύων τῷ θεῷ ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι οὐ πεπίστευκεν

4.19 αὐτόν ♦ —
4.20 πῶς ♦ οὐ
5.1 καὶ τὸν ♦ [καὶ] τὸν
5.2 τηρῶμεν ♦ ποιῶμεν
5.5 Τίς ♦ τίς [δέ]
5.6 καὶ τῷ ♦ καὶ ἐν τῷ
5.9 ἥν ♦ ὅτι
5.10 αὐτῷ ♦ ἑαυτῷ

εἰς τὴν μαρτυρίαν, ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ. 11 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν
ἡμῖν ὁ θεός, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστιν. 12 Ὁ ἔχων
τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωήν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὴν ζωὴν
οὐκ ἔχει.

13 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ
υἱοῦ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν αἰώνιον, ἔχετε καὶ ἵνα
πιστεύητε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ὑιοῦ τοῦ θεοῦ. 14 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ
παρρησία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ
θέλημα αὐτοῦ, ἀκούει ἡμῶν· 15 καὶ ἐὰν οἴδαμεν ὅτι ἀκούει
ἡμῶν, ὃ ἐὰν αἰτώμεθα, οἴδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ
ᾐτήκαμεν παρ᾽ αὐτοῦ. 16 Ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσει, καὶ δώσει
αὐτῷ ζωήν τοῖς ἁμαρτάνουσιν μὴ πρὸς θάνατον. Ἔστιν
ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ.
17 Πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστίν· καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς
θάνατον.

18 Οἴδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ οὐχ
ἁμαρτάνει· ἀλλ᾽ ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ τηρεῖ ἑαυτόν, καὶ ὁ
πονηρὸς οὐχ ἅπτεται αὐτοῦ. 19 Οἴδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν,
καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται. 20 Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς
τοῦ θεοῦ ἥκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώσκωμεν τὸν
ἀληθινόν· καὶ ἐσμὲν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ
ἡ ζωὴ ἡ αἰώνιος χριστῷ. Οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς θεός, καὶ ⸀ζωὴ αἰώνιος.⸃
ἑαυτοὺς 21 Τεκνία, φυλάξατε ⸀ἑαυτὰ⸃ ἀπὸ τῶν εἰδώλων. Ἀμήν.

5.13 ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ ♦ ὑμῖν
5.13 αἰώνιον ἔχετε ♦ ἔχετε αἰώνιον
5.13 καὶ ἵνα πιστεύητε ♦ τοῖς πιστεύουσιν
5.15 παρ᾽ ♦ ἀπ᾽
5.18 ἑαυτόν ♦ αὐτόν
5.21 Ἀμήν ♦ —

ΙΩΑΝΝΟΥ Β

Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῇ κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς
ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ
πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, 2 διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν
μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ’ ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα· 3 ἔσται
μεθ’ ἡμῶν χάρις, ἔλεος, εἰρήνη παρὰ θεοῦ πατρός, καὶ παρὰ
κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρός, ἐν ἀληθείᾳ καὶ
ἀγάπῃ.

4 Ἐχάρην λίαν ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου
περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ
πατρός. 5 Καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν γράφων σοι
καινήν, ἀλλὰ ἣν εἴχομεν ἀπ’ ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους.
6 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς
αὐτοῦ. Αὕτη ἐστιν ἡ ἐντολή, καθὼς ἠκούσατε ἀπ’ ἀρχῆς, ἵνα ἐν
αὐτῇ περιπατῆτε. 7 Ὅτι πολλοὶ πλάνοι εἰσῆλθόν εἰς τὸν
κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν χριστὸν ἐρχόμενον ἐν
σαρκί. Οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. 8 Βλέπετε
ἑαυτούς, ἵνα μὴ ἀπολέσωμεν ἃ εἰργασάμεθα, ἀλλὰ μισθὸν
πλήρη ἀπολάβωμεν. 9 Πᾶς ὁ παραβαίνων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ
διδαχῇ τοῦ χριστοῦ, θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ
χριστοῦ, οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. 10 Εἴ τις
ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς, καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ
λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε· 11 ὁ
γὰρ λέγων αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς
πονηροῖς.

12 Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν, οὐκ ἐβουλήθην διὰ χάρτου καὶ
μέλανος· ἀλλὰ ἐλπίζω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ στόμα πρὸς
στόμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ᾖ πεπληρωμένη.
13 Ἀσπάζεταί σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς.
Ἀμήν.

1.3 κυρίου ♦ —
1.5 γράφων σοι καινήν ♦ καινὴν γράφων σοι
1.6 ἐστιν ἡ ἐντολή ♦ ἡ ἐντολή ἐστιν
1.7 εἰσῆλθόν ♦ ἐξῆλθον
1.8 ἀπολέσωμεν ♦ ἀπολέσητε
1.8 ἀπολάβωμεν ♦ ἀπολάβητε
1.9 παραβαίνων ♦ προάγων
1.9 τοῦ χριστοῦ οὗτος ♦ οὗτος
1.11 γὰρ λέγων ♦ λέγων γὰρ
1.12 ἐλθεῖν ♦ γενέσθαι
1.12 ᾖ πεπληρωμένη ♦ πεπληρωμένη ᾖ
1.13 Ἀμήν ♦ —

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ

Ὁ πρεσβύτερος Γαΐῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν
ἀληθείᾳ.

2 Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὔχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ
ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή. 3 Ἐχάρην γὰρ λίαν,
ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς
σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς. 4 Μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω
χαράν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν ἀληθείᾳ περιπατοῦντα.

5 Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς
καὶ εἰς τοὺς ξένους, 6 οἳ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον
ἐκκλησίας· οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ.
7 Ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος ἐξῆλθον μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν
ἐθνῶν. 8 Ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν ἀπολαμβάνειν τοὺς τοιούτους,
ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ.

9 Ἔγραψά τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ’ ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν
Διοτρεφὴς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. 10 Διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω,
ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν
ἡμᾶς· καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις, οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται
τοὺς ἀδελφούς, καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει, καὶ ἐκ τῆς
ἐκκλησίας ἐκβάλλει. 11 Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακόν, ἀλλὰ τὸ
ἀγαθόν. Ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν· ὁ κακοποιῶν οὐχ
ἑώρακεν τὸν θεόν. 12 Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων, καὶ
ὑπ’ αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἴδατε
ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθής ἐστιν.

13 Πολλὰ εἶχον γράφειν, ἀλλ’ οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ
καλάμου σοι γράψαι· 14 ἐλπίζω δὲ εὐθέως ἰδεῖν σε, καὶ στόμα
πρὸς στόμα λαλήσομεν. Εἰρήνη σοι. Ἀσπάζονταί σε οἱ φίλοι.
Ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ’ ὄνομα.

1.4 ἀληθείᾳ ♦ τῇ ἀληθείᾳ
1.5 εἰς τοὺς ξένους ♦ τοῦτο ξένους
1.7 ἐθνῶν ♦ ἐθνικῶν
1.8 ἀπολαμβάνειν ♦ ὑπολαμβάνειν
1.9 τῇ ♦ τι τῇ
1.12 ὑπ’ ♦ ὑπὸ
1.12 οἴδατε ♦ οἶδας
1.13 γράφειν ♦ γράψαι σοι
1.13 γράψαι ♦ γράφειν
1.14 ἰδεῖν σε ♦ σε ἰδεῖν

ΙΟΥΔΑ

Ἰούδας Ἰησοῦ χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς
ἐν θεῷ πατρὶ ἡγίασμένοις, καὶ Ἰησοῦ χριστῷ
τετηρημένοις, κλητοῖς· 2 ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη
πληθυνθείη.

3 Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν περὶ
τῆς κοινῆς σωτηρίας, ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν, παρακαλῶν
ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἁγίοις πίστει.
4 Παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμμένοι
εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριν
μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν, καὶ τὸν μόνον δεσπότην θεόν καὶ
κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν χριστὸν ἀρνούμενοι.

5 Ὑπομνῆσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας ὑμᾶς ἅπαξ τοῦτο,
ὅτι ὁ κύριος, λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας, τὸ δεύτερον τοὺς μὴ
πιστεύσαντας ἀπώλεσεν. 6 Ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας
τὴν ἑαυτῶν ἀρχήν, ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον, εἰς
κρίσιν μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν.
7 Ὡς Σόδομα καὶ Γόμορρα, καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν
ὅμοιον τούτοις τρόπον ἐκπορνεύσασαι, καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω
σαρκὸς ἑτέρας, πρόκεινται δεῖγμα, πυρὸς αἰωνίου δίκην
ὑπέχουσαι. 8 Ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα
μὲν μιαίνουσιν, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσιν, δόξας δὲ
βλασφημοῦσιν. 9 Ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ
διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ ⸢Μωϋσέως⸣ σώματος, οὐκ Μωσέως
ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλ᾽ εἶπεν,
Ἐπιτιμήσαι σοι κύριος. 10 Οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἴδασιν
βλασφημοῦσιν· ὅσα δὲ φυσικῶς, ὡς τὰ ἄλογα ζῷα, ἐπίστανται,
ἐν τούτοις φθείρονται. 11 Οὐαὶ αὐτοῖς· ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν
ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν,
καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κόρε ἀπώλοντο. 12 Οὗτοί εἰσιν ἐν ταῖς
ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες, συνευωχούμενοι, ἀφόβως ἑαυτοὺς

1.1 ἡγίασμένοις ⬩ ἠγαπημένοις
1.3 σωτηρίας ⬩ ἡμῶν σωτηρίας
1.4 χάριν ⬩ χάριτα
1.4 θεόν ⬩ —
1.5 ὑμᾶς ἅπαξ τοῦτο ὅτι ὁ κύριος ⬩ [ὑμᾶς] πάντα ὅτι [ὁ] κύριος ἅπαξ
1.7 τούτοις τρόπον ⬩ τρόπον τούτοις
1.9 ἀλλ᾽ ⬩ ἀλλὰ
1.12 ἐν ⬩ οἱ ἐν

ποιμαίνοντες· νεφέλαι ἄνυδροι, ὑπὸ ἀνέμων παραφερόμεναι·
δένδρα φθινοπωρινά, ἄκαρπα, δὶς ἀποθανόντα, ἐκριζωθέντα·
13 κύματα ἄγρια θαλάσσης, ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν
αἰσχύνας· ἀστέρες πλανῆται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς
αἰῶνα τετήρηται. 14 Προεφήτευσεν δὲ καὶ τούτοις ἕβδομος ἀπὸ
Ἀδὰμ Ἑνώχ, λέγων, Ἰδού, ἦλθεν κύριος ἐν ἁγίαις μυριάσιν
αὐτοῦ, 15 ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων, καὶ ἐλέγξαι πάντας
τοὺς ἀσεβεῖς αὐτῶν περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν
ἠσέβησαν, καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ’
αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. 16 Οὗτοί εἰσιν γογγυσταί,
ἑαυτῶν μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας ⸀αὐτῶν⸁ πορευόμενοι, καὶ τὸ
στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα
ὠφελείας χάριν.

17 Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ῥημάτων τῶν
προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
χριστοῦ· 18 ὅτι ἔλεγον ὑμῖν, ὅτι ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ ἔσονται
ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν
ἀσεβειῶν. 19 Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοί, πνεῦμα
μὴ ἔχοντες. 20 Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει
ἐποικοδομοῦντες ἑαυτούς, ἐν πνεύματι ἁγίῳ προσευχόμενοι,
21 ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ θεοῦ τηρήσατε, προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος
τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον. 22 Καὶ οὓς
μὲν ἐλεεῖτε διακρινομένοι· 23 οὓς δὲ ἐν φόβῳ σῴζετε, ἐκ πυρὸς
ἁρπάζοντες, μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον
χιτῶνα.

24 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι αὐτούς ἀπταίστους, καὶ στῆσαι
κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει, 25 μόνῳ
σοφῷ θεῷ σωτῆρι ἡμῶν, δόξα καὶ μεγαλωσύνη, κράτος καὶ
ἐξουσία, καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

1.15 πάντας τοὺς ἀσεβεῖς αὐτῶν ♦ πᾶσαν ψυχὴν
1.16 ἐπιθυμίας αὐτῶν ♦ ἐπιθυμίας ἑαυτῶν
1.18 ὅτι ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ ♦ [ὅτι] ἐπ’ ἐσχάτου [τοῦ] χρόνου
1.20 τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτούς ♦ ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς τῇ ἁγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει
1.22 ἐλεεῖτε διακρινομένοι ♦ ἐλεᾶτε διακρινομένους
1.23 ἐν φόβῳ σῴζετε ἐκ πυρὸς ἁρπάζοντες ♦ σῴζετε ἐκ πυρὸς ἁρπάζοντες οὓς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ
1.24 αὐτούς ♦ ὑμᾶς
1.25 σοφῷ ♦ —
1.25 δόξα καὶ μεγαλωσύνη ♦ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν δόξα μεγαλωσύνη
1.25 ἐξουσία ♦ ἐξουσία πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

Παῦλος, δοῦλος Ἰησοῦ χριστοῦ, κλητὸς ἀπόστολος,
ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, 2 ὃ προεπηγγείλατο
διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἁγίαις, 3 περὶ τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ σάρκα, 4 τοῦ
ὁρισθέντος υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει, κατὰ πνεῦμα ἁγιωσύνης, ἐξ
ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, 5 δι᾽ οὗ
ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν
τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, 6 ἐν οἷς ἐστὲ καὶ ὑμεῖς,
κλητοὶ Ἰησοῦ χριστοῦ· 7 πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς
θεοῦ, κλητοῖς ἁγίοις· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς
ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

8 Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ
ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ
κόσμῳ. 9 Μάρτυς γάρ μού ἐστιν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ
πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως
μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι, 10 πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου
δεόμενος, εἴ πως ἤδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ
θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. 11 Ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι
μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικόν, εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς,
12 τοῦτο δέ ἐστιν, συμπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν
ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. 13 Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς
ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς —
καὶ ἐκωλύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο — ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν
ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. 14 Ἕλλησίν τε καὶ
βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί· 15 οὕτως τὸ
κατ᾽ ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι.
16 Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ· δύναμις
γὰρ θεοῦ ἐστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε
πρῶτον καὶ Ἕλληνι. 17 Δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ
ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται, Ὁ δὲ
δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

1.1 Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ χριστοῦ Ἰησοῦ   1.16 τοῦ χριστοῦ ♦ —
1.8 ὑπὲρ ♦ περὶ

[18] Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ’ οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν
ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ
κατεχόντων· [19] διότι τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν
αὐτοῖς· ὁ γὰρ θεὸς αὐτοῖς ἐφανέρωσεν. [20] Τὰ γὰρ ἀόρατα
αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοούμενα
καθορᾶται, ἥ τε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἶναι
αὐτοὺς ἀναπολογήτους· [21] διότι γνόντες τὸν θεόν, οὐχ ὡς θεὸν
ἐδόξασαν ἢ εὐχαρίστησαν, ἀλλ’ ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς
διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία.
[22] Φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, [23] καὶ ἤλλαξαν τὴν
δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ
ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν.

[24] Διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν
καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα
αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς· [25] οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ
θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει
παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

[26] Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἵ
τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν
παρὰ φύσιν· [27] ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρρενες, ἀφέντες τὴν φυσικὴν
χρῆσιν τῆς θηλείας, ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς
ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσιν τὴν ἀσχημοσύνην
κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης
αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες.

[28] Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει,
παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ
καθήκοντα, [29] πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ, πορνείᾳ, πονηρίᾳ,
πλεονεξίᾳ κακίᾳ· μεστοὺς φθόνου, φόνου, ἔριδος, δόλου,
κακοηθείας· ψιθυριστάς, [30] καταλάλους, θεοστυγεῖς,
ὑβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν,
γονεῦσιν ἀπειθεῖς, [31] ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους,
ἀσπόνδους, ἀνελεήμονας· [32] οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ
ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν,

1.19 γὰρ θεὸς ♦ θεὸς γὰρ
1.21 εὐχαρίστησαν ♦ ηὐχαρίστησαν
1.24 καὶ ♦ —
1.24 ἑαυτοῖς ♦ αὐτοῖς
1.27 ἄρρενες ♦ ἄρσενες
1.29 πορνείᾳ ♦ —
1.31 ἀσπόνδους ♦ —

οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν τοῖς
πράσσουσιν.

2 Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων· ἐν ᾧ γὰρ
κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις, τὰ γὰρ αὐτὰ
πράσσεις ὁ κρίνων. 2 Οἴδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστιν
κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. 3 Λογίζῃ δὲ
τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ
ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ; 4 Ἢ τοῦ
πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς
μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς
μετάνοιάν σε ἄγει; 5 Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ
ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ
ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως καὶ δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ, 6 ὃς
ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· 7 τοῖς μὲν καθ᾽
ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν
ζητοῦσιν, ζωὴν αἰώνιον· 8 τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦσιν
μὲν τῇ ἀληθείᾳ πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, θυμὸς καὶ ὀργή,
9 θλίψις καὶ στενοχωρία, ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ
κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἕλληνος·
10 δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν,
Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι· 11 οὐ γάρ ἐστιν
προσωποληψία παρὰ τῷ θεῷ. 12 Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον,
ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου
κριθήσονται· 13 οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ
θεῷ, ἀλλ᾽ οἱ ποιηταὶ τοῦ νόμου δικαιωθήσονται. 14 Ὅταν γὰρ
ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῇ, οὗτοι, νόμον
μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσιν νόμος· 15 οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ
ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν,
συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ
ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων,
16 ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ
εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ.

2.5 καὶ δικαιοκρισίας ♦ δικαιοκρισίας
2.8 μὲν ♦ —
2.8 θυμὸς καὶ ὀργή ♦ ὀργὴ καὶ θυμός
2.11 προσωποληψία ♦ προσωπολημψία
2.13 ἀκροαταὶ τοῦ ♦ ἀκροαταὶ
2.13 τῷ ♦ [τῷ]
2.13 ποιηταὶ τοῦ ♦ ποιηταὶ
2.14 ποιῇ ♦ ποιῶσιν
2.16 Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ χριστοῦ Ἰησοῦ

17 Ἴδε σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ, καὶ ἐπαναπαύῃ τῷ νόμῳ,
καὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ, 18 καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ
δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα, κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου,
19 πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν
σκότει, 20 παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν
μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ· 21 ὁ οὖν
διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; Ὁ κηρύσσων μὴ
κλέπτειν, κλέπτεις; 22 Ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν, μοιχεύεις; Ὁ
βδελυσσόμενος τὰ εἴδωλα, ἱεροσυλεῖς; 23 Ὃς ἐν νόμῳ
καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις;
24 Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι᾽ ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς
ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται. 25 Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ, ἐὰν
νόμον πράσσῃς· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖς, ἡ περιτομή σου
ἀκροβυστία γέγονεν. 26 Ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα
τοῦ νόμου φυλάσσῃ, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν
λογισθήσεται; 27 Καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία, τὸν
νόμον τελοῦσα, σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς
παραβάτην νόμου; 28 Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαῖός ἐστιν,
οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομή· 29 ἀλλ᾽ ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ
Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι, οὐ γράμματι· οὗ
ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ θεοῦ.

3 Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς
περιτομῆς; 2 Πολὺ κατὰ πάντα τρόπον· πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι
ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ. 3 Τί γὰρ εἰ ἠπίστησάν τινες;
Μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει; 4 Μὴ
γένοιτο· γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης,
καθὼς γέγραπται, Ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ
νικήσεις ⸀νικήσῃς⸁ ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. 5 Εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ
δικαιοσύνην συνίστησιν, τί ἐροῦμεν; Μὴ ἄδικος ὁ θεὸς ὁ
ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; — κατὰ ἄνθρωπον λέγω — 6 Μὴ γένοιτο·
ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον; 7 Εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ
ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι
κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι; 8 Καὶ μή — καθὼς
βλασφημούμεθα, καὶ καθώς φασίν τινες ἡμᾶς λέγειν — ὅτι

2.17 Ἴδε ♦ Εἰ δὲ
2.17 τῷ ♦ —
2.26 οὐχὶ ♦ οὐχ
3.2 γὰρ ♦ [γὰρ]
3.4 νικήσῃς ♦ νικήσεις
3.7 γὰρ ♦ δὲ

Ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά; Ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν
ἐστιν.

[9] Τί οὖν; Προεχόμεθα; Οὐ πάντως· προῃτιασάμεθα γὰρ
Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας πάντας ὑφ᾽ ἁμαρτίαν εἶναι,
[10] καθὼς γέγραπται ⸀ὅτι⸁ Οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς· [11] οὐκ —
ἔστιν ὁ συνιῶν, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν· [12] πάντες
ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν· οὐκ ἔστιν ποιῶν χρηστότητα,
οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός· [13] τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς
γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν· ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη
αὐτῶν· [14] ὧν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει· [15] ὀξεῖς οἱ πόδες
αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα· [16] σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς
αὐτῶν, [17] καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν· [18] οὐκ ἔστιν φόβος
θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

[19] Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ,
ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ, καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ
θεῷ· [20] διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ
ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας. [21] Νυνὶ δὲ
χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη
ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν· [22] δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ
πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς
πιστεύοντας· οὐ γάρ ἐστιν διαστολή· [23] πάντες γὰρ ἥμαρτον
καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, [24] δικαιούμενοι δωρεὰν
τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ·
[25] ὃν προέθετο ὁ θεὸς ἱλαστήριον, διὰ τῆς πίστεως, ἐν τῷ αὐτοῦ
αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν
τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων, [26] ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ· πρὸς
ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι
αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ. [27] Ποῦ
οὖν ἡ καύχησις; Ἐξεκλείσθη. Διὰ ποίου νόμου; Τῶν ἔργων;
Οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. [28] Λογιζόμεθα οὖν πίστει
δικαιοῦσθαι ἄνθρωπον, χωρὶς ἔργων νόμου. [29] Ἢ Ἰουδαίων ὁ
θεὸς μόνον; Οὐχὶ δὲ καὶ ἐθνῶν; Ναὶ καὶ ἐθνῶν· [30] ἐπείπερ εἷς ὁ
θεός, ὃς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν διὰ

3.12 ἠχρειώθησαν ♦ ἠχρεώθησαν
3.12 ποιῶν ♦ ὁ ποιῶν
3.12 οὐκ ἔστιν ἕως ♦ [οὐκ ἔστιν] ἕως
3.22 καὶ ἐπὶ πάντας ♦ —
3.25 τῆς πίστεως ♦ [τῆς] πίστεως
3.26 ἔνδειξιν ♦ τὴν ἔνδειξιν
3.28 οὖν πίστει δικαιοῦσθαι ♦ γὰρ δικαιοῦσθαι πίστει
3.29 δὲ ♦ —
3.30 ἐπείπερ ♦ εἴπερ

τῆς πίστεως. 31 Νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; Μὴ
γένοιτο· ἀλλὰ νόμον ἱστῶμεν.

4 Τί οὖν ἐροῦμεν Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὑρηκέναι κατὰ
σάρκα; 2 Εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει
καύχημα, ἀλλ᾽ οὐ πρὸς τὸν θεόν. 3 Τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει;
Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς
δικαιοσύνην. 4 Τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ
χάριν, ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα. 5 Τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ,
πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις
αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. 6 Καθάπερ καὶ Δαυὶδ λέγει τὸν
μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ᾧ ὁ θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην
χωρὶς ἔργων, 7 Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν
ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι. 8 Μακάριος ἀνὴρ ᾧ οὐ μὴ
λογίσηται κύριος ἁμαρτίαν. 9 Ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν
περιτομήν, ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; Λέγομεν γὰρ ὅτι
Ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. 10 Πῶς οὖν
ἐλογίσθη; Ἐν περιτομῇ ὄντι, ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; Οὐκ ἐν
περιτομῇ, ἀλλ᾽ ἐν ἀκροβυστίᾳ· 11 καὶ σημεῖον ἔλαβεν
περιτομῆς, σφραγῖδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ
ἀκροβυστίᾳ· εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν
πιστευόντων δι᾽ ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι καὶ αὐτοῖς
τὴν δικαιοσύνην· 12 καὶ πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ
περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν τοῖς ἴχνεσιν τῆς
πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. 13 Οὐ
γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραὰμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ,
τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι τοῦ κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης
πίστεως. 14 Εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις,
καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία· 15 ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν
κατεργάζεται· οὗ γὰρ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις. 16 Διὰ
τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν
ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ
καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων ἡμῶν —

3.31 ἱστῶμεν ♦ ἱστάνομεν
4.1 Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὑρηκέναι ♦ εὑρηκέναι Ἀβραὰμ τὸν προπάτορα ἡμῶν
4.2 τὸν ♦ —
4.8 ᾧ ♦ οὗ
4.9 ὅτι ♦ —
4.11 καὶ αὐτοῖς τὴν ♦ [καὶ] αὐτοῖς [τὴν]
4.12 πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ ♦ ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως
4.13 τοῦ ♦ —
4.15 γὰρ οὐκ ♦ δὲ οὐκ

17 καθὼς γέγραπται ὅτι Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε —
κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ, τοῦ ζωοποιοῦντος τοὺς
νεκρούς, καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. 18 Ὃς παρ᾽ ἐλπίδα
ἐπ᾽ ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν
ἐθνῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον, Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου. 19 Καὶ
μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει, οὐ κατενόησεν τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἤδη
νενεκρωμένον — ἑκατονταέτης που ὑπάρχων — καὶ τὴν
νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας· 20 εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ
θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ᾽ ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει,
δοὺς δόξαν τῷ θεῷ, 21 καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὃ ἐπήγγελται,
δυνατός ἐστιν καὶ ποιῆσαι. 22 Διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς
δικαιοσύνην. 23 Οὐκ ἐγράφη δὲ δι᾽ αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη
αὐτῷ· 24 ἀλλὰ καὶ δι᾽ ἡμᾶς, οἷς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς
πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ
νεκρῶν, 25 ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἠγέρθη
διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

5 Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ⸀ἔχομεν⸁ πρὸς τὸν ἔχωμεν
θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, 2 δι᾽ οὗ καὶ τὴν
προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ᾗ
ἑστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ᾽ ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. 3 Οὐ
μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ
θλῖψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, 4 ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμήν, ἡ δὲ
δοκιμὴ ἐλπίδα· 5 ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ
θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ
δοθέντος ἡμῖν. 6 Ἔτι γὰρ χριστός, ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν, κατὰ
καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανεν. 7 Μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις
ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ
ἀποθανεῖν. 8 Συνίστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεός,
ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν.
9 Πολλῷ οὖν μᾶλλον, δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ,
σωθησόμεθα δι᾽ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. 10 Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες
κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ
μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ· 11 οὐ
μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ χριστοῦ, δι᾽ οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

4.19 οὐ ♦ —
4.19 ἤδη ♦ [ἤδη]
4.22 καὶ ♦ [καὶ]
5.2 τῇ πίστει ♦ [τῇ πίστει]
5.6 κατὰ ♦ ἔτι κατὰ

12 Διὰ τοῦτο, ὥσπερ δι’ ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν
κόσμον εἰσῆλθεν, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως
εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ’ ᾧ πάντες
ἥμαρτον — 13 ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ· ἁμαρτία
δὲ οὐκ ἐλλογεῖται, μὴ ὄντος νόμου. 14 Ἀλλ’ ἐβασίλευσεν ὁ
Μωσέως θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι ⸀Μωϋσέως⸃ καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ
ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως Ἀδάμ, ὅς
ἐστιν τύπος τοῦ μέλλοντος. 15 Ἀλλ’ οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα,
οὕτως καὶ τὸ χάρισμα. Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἑνὸς παραπτώματι οἱ
πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ
ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς τοὺς
πολλοὺς ἐπερίσσευσεν. 16 Καὶ οὐχ ὡς δι’ ἑνὸς ἁμαρτήσαντος,
τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἑνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ
χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα. 17 Εἰ γὰρ τῷ
τοῦ ἑνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν διὰ τοῦ ἑνός,
πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς
τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσιν διὰ τοῦ
ἑνὸς Ἰησοῦ χριστοῦ. 18 Ἄρα οὖν ὡς δι’ ἑνὸς παραπτώματος εἰς
πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτως καὶ δι’ ἑνὸς
δικαιώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν ζωῆς.
19 Ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ
κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς
δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί. 20 Νόμος δὲ παρεισῆλθεν,
ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα· οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἁμαρτία,
ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις· 21 ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ
ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ
δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου
ἡμῶν.

Ἐπιμένωμεν = Ἐπιμενοῦμεν 6 Τί οὖν ἐροῦμεν; ⸀Ἐπιμένομεν⸃ τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις
πλεονάσῃ; 2 Μὴ γένοιτο. Οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ,
πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; 3 Ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν
εἰς χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν;
4 Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον·
ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρός,
οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. 5 Εἰ γὰρ

5.14 Ἀλλ’ ⬥ Ἀλλὰ

6.1 Ἐπιμένομεν ⬥ ἐπιμένωμεν

σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ
καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα· [6] τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ
παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ
σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ·
[7] ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. [8] Εἰ δὲ
ἀπεθάνομεν σὺν χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ·
[9] εἰδότες ὅτι χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνῄσκει·
θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει. [10] Ὃ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ
ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὃ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. [11] Οὕτως καὶ
ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν εἶναι τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας
δὲ τῷ θεῷ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

[12] Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι,
εἰς τὸ ὑπακούειν αὐτῇ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ· [13] μηδὲ
παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ· ἀλλὰ
παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ
μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ θεῷ. [14] Ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ
κυριεύσει· οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ᾽ ὑπὸ χάριν.

[15] Τί οὖν; Ἁμαρτήσομεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον, ἀλλ᾽ ὑπὸ
χάριν; Μὴ γένοιτο. [16] Οὐκ οἴδατε ὅτι ᾧ παριστάνετε ἑαυτοὺς
δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοί ἐστε ᾧ ὑπακούετε, ἤτοι ἁμαρτίας
εἰς θάνατον, ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; [17] Χάρις δὲ τῷ θεῷ,
ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν
παρεδόθητε τύπον διδαχῆς· [18] ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς
ἁμαρτίας, ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ. [19] Ἀνθρώπινον λέγω διὰ
τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν· ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ
μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν
ἀνομίαν, οὕτως νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ
δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν. [20] Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας,
ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. [21] Τίνα οὖν καρπὸν εἴχετε τότε
ἐφ᾽ οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; Τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος.
[22] Νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, δουλωθέντες δὲ
τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν
αἰώνιον. [23] Τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ

6.11 νεκροὺς μὲν εἶναι ♦ [εἶναι] νεκροὺς μὲν
6.11 τῷ κυρίῳ ἡμῶν ♦ —
6.12 αὐτῇ ἐν ♦ —
6.13 ὡς ♦ ὡσεὶ
6.14 ἀλλ᾽ ♦ ἀλλὰ
6.15 Ἁμαρτήσομεν ♦ ἁμαρτήσωμεν
6.15 ἀλλ᾽ ♦ ἀλλὰ

χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
ἡμῶν.

7 Ἢ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί — γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ —
ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ;
[2] Ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ
ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός.
[3] Ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς χρηματίσει, ἐὰν
γένηται ἀνδρὶ ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν
ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα, γενομένην ἀνδρὶ
ἑτέρῳ. [4] Ὥστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ
διὰ τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἑτέρῳ, τῷ ἐκ
νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ θεῷ. [5] Ὅτε γὰρ
ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου
ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ
θανάτῳ. [6] Νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες
ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι
πνεύματος, καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος.

[7] Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὁ νόμος ἁμαρτία; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν
ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνων, εἰ μὴ διὰ νόμου· τήν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ
ᾔδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, Οὐκ ἐπιθυμήσεις· [8] ἀφορμὴν δὲ
λαβοῦσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ
πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά. [9] Ἐγὼ δὲ
ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ ἁμαρτία
ἀνέζησεν, ἐγὼ δὲ ἀπέθανον· [10] καὶ εὑρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς
ζωήν, αὕτη εἰς θάνατον· [11] ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα
διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν με, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν.
[12] Ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἁγία καὶ δικαία καὶ
ἀγαθή. [13] Τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ γέγονεν θάνατος; Μὴ γένοιτο.
Ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι
κατεργαζομένη θάνατον — ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν
ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. [14] Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ὁ
νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ σαρκικός εἰμι, πεπραμένος
ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. [15] Ὃ γὰρ κατεργάζομαι, οὐ γινώσκω· οὐ
γὰρ ὃ θέλω, τοῦτο πράσσω· ἀλλ' ὃ μισῶ, τοῦτο ποιῶ. [16] Εἰ δὲ ὃ
οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός. [17] Νυνὶ δὲ

7.13 γέγονεν ♦ ἐγένετο

7.14 σαρκικός ♦ σάρκινός

οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ’ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ
ἁμαρτία. 18 Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τοῦτ’ ἔστιν ἐν τῇ
σαρκί μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν παράκειταί μοι, τὸ δὲ
κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὐχ εὑρίσκω. 19 Οὐ γὰρ ὃ θέλω, ποιῶ
ἀγαθόν· ἀλλ’ ὃ οὐ θέλω κακόν, τοῦτο πράσσω. 20 Εἰ δὲ ὃ οὐ
θέλω ἐγώ, τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ’ ἡ
οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. 21 Εὑρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ
θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται.
22 Συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον·
23 βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν μου
ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου, καὶ
αἰχμαλωτίζοντά ⌜με τῷ⌝ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς με ἐν τῷ
μέλεσίν μου. 24 Ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ
τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; 25 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ διὰ
Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. Ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν
νοῒ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.

8 Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, μὴ κατὰ
σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. 2 Ὁ γὰρ νόμος
τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν με ἀπὸ
τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. 3 Τὸ γὰρ ἀδύνατον
τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν
πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας
κατέκρινεν τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί· 4 ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ
νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν, τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν,
ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. 5 Οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς
φρονοῦσιν· οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. 6 Τὸ γὰρ
φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος· τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος
ζωὴ καὶ εἰρήνη· 7 διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς θεόν,
τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται· 8 οἱ
δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. 9 Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ
ἐν σαρκί, ἀλλ’ ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. Εἰ
δέ τις πνεῦμα χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. 10 Εἰ δὲ
χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ δὲ

7.17 ἀλλ’ ♦ ἀλλὰ
7.18 οὐχ εὑρίσκω ♦ οὔ
7.19 ἀλλ’ ♦ ἀλλὰ
7.20 ἐγώ τοῦτο ♦ [ἐγὼ] τοῦτο
7.20 ἀλλ’ ♦ ἀλλὰ
7.23 με τῷ ♦ με ἐν τῷ
7.25 Εὐχαριστῶ ♦ Χάρις δὲ
8.1 μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα ♦ —
8.2 με ♦ σε
8.9 ἀλλ’ ♦ ἀλλὰ

πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. 11 Εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ
ἐγείραντος Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν
χριστὸν ἐκ νεκρῶν ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν, διὰ
τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα ἐν ὑμῖν.

12 Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμέν, οὐ τῇ σαρκί, τοῦ
κατὰ σάρκα ζῇν· 13 εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε
ἀποθνῄσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος
θανατοῦτε, ζήσεσθε. 14 Ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται,
οὗτοί εἰσιν υἱοὶ θεοῦ. 15 Οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας
πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ᾽ ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθεσίας, ἐν ᾧ
κράζομεν, Ἀββα, ὁ πατήρ. 16 Αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ
πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμὲν τέκνα θεοῦ· 17 εἰ δὲ τέκνα, καὶ
κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ χριστοῦ·
εἴπερ συμπάσχομεν, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.

18 Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ
πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. 19 Ἡ γὰρ
ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ
ἀπεκδέχεται. 20 Τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ
ἑκοῦσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐπ᾽ ἐλπίδι· 21 ὅτι καὶ αὐτὴ
ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν
ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ. 22 Οἴδαμεν γὰρ ὅτι
πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν. 23 Οὐ
μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες,
καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν, υἱοθεσίαν
ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. 24 Τῇ γὰρ
ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπὶς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὃ γὰρ
βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει; 25 Εἰ δὲ ὃ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι᾽
ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.

26 Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται ταῖς
ἀσθενείαις ἡμῶν· τὸ γὰρ τί προσευξόμεθα καθὸ δεῖ, οὐκ
οἴδαμεν, ἀλλ᾽ αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν
στεναγμοῖς ἀλαλήτοις· 27 ὁ δὲ ἐρευνῶν τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ

8.11 Ἰησοῦν ♦ τὸν Ἰησοῦν
8.11 τὸν ♦ —
8.11 τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα ♦ τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος
8.14 εἰσιν υἱοὶ θεοῦ ♦ υἱοὶ θεοῦ εἰσιν
8.15 ἀλλ᾽ ♦ ἀλλὰ
8.20 ἐπ᾽ ♦ ἐφ᾽
8.23 καὶ ἡμεῖς ♦ ἡμεῖς καὶ
8.24 τί καὶ ♦ —
8.26 ταῖς ἀσθενείαις ♦ τῇ ἀσθενείᾳ
8.26 προσευξόμεθα ♦ προσευξώμεθα
8.26 ἀλλ᾽ ♦ ἀλλὰ
8.26 ὑπὲρ ἡμῶν ♦ —
8.27 ἐρευνῶν ♦ ἐραυνῶν

φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγίων.
[28] Οἴδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς
ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. [29] Ὅτι οὓς
προέγνω, καὶ προώρισεν συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς·
[30] οὓς δὲ προώρισεν, τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὓς ἐκάλεσεν,
τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὓς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ
ἐδόξασεν.

[31] Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; Εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ'
ἡμῶν; [32] Ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν
πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα
ἡμῖν χαρίσεται; [33] Τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; Θεὸς ὁ
δικαιῶν· [34] τίς ὁ κατακρίνων; Χριστὸς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ
καί ἐγερθείς, ὃς καὶ ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει
ὑπὲρ ἡμῶν. [35] Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ χριστοῦ;
Θλῖψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμός, ἢ λιμός, ἢ γυμνότης, ἢ
κίνδυνος, ἢ μάχαιρα; [36] Καθὼς γέγραπται ὅτι Ἕνεκέν σου
θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα
σφαγῆς. [37] Ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ
ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. [38] Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε
ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε δυνάμεις οὔτε ἐνεστῶτα
οὔτε μέλλοντα [39] οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθος οὔτε τις κτίσις ἑτέρα
δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν
χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

9 Ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συμμαρτυρούσης
μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ, [2] ὅτι λύπη μοι
ἐστὶν μεγάλη, καὶ ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ μου.
[3] Εὐχόμην γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ χριστοῦ ὑπὲρ
τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα· [4] οἵτινές
εἰσιν Ἰσραηλῖται, ὧν ἡ υἱοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθῆκαι
καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, [5] ὧν οἱ
πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὢν ἐπὶ πάντων,
θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. [6] Οὐχ οἷον δὲ ὅτι

8.32 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ
8.34 κατακρίνων ♦ κατακρινῶν
8.34 Χριστὸς ♦ Χριστὸς [Ἰησοῦς]
8.34 καί ἐγερθείς ♦ ἐγερθείς
8.38 δυνάμεις οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα ♦ ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα οὔτε δυνάμεις
9.3 Εὐχόμην γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι ♦ Ηὐχόμην γὰρ ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ

ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. Οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραήλ,
οὗτοι Ἰσραήλ· [7] οὐδ᾽ ὅτι εἰσὶν σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα·
ἀλλ᾽ Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα. [8] Τοῦτ᾽ ἔστιν, οὐ τὰ
τέκνα τῆς σαρκός, ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ· ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς
ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. [9] Ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος
οὗτος, Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρᾳ
υἱός. [10] Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἑνὸς κοίτην ἔχουσα,
Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν — [11] μήπω γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ
πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ κακόν, ἵνα ἡ κατ᾽ ἐκλογὴν πρόθεσις
τοῦ θεοῦ μένῃ, οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ καλοῦντος, [12] ἐρρήθη
αὐτῇ ὅτι Ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι. [13] Καθὼς
γέγραπται, Τὸν Ἰακὼβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἠσαῦ ἐμίσησα.

[14] Τί οὖν ἐροῦμεν; Μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; Μὴ γένοιτο.
Μωσῇ [15] Τῷ γὰρ ⸀Μωϋσῇ⸀ λέγει, Ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω
ὃν ἂν οἰκτείρω. [16] Ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ
τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ἐλεοῦντος θεοῦ. [17] Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ
Φαραὼ ὅτι Εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ
τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ
γῇ. [18] Ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ· ὃν δὲ θέλει σκληρύνει.

[19] Ἐρεῖς οὖν μοι, Τί ἔτι μέμφεται; Τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ
τίς ἀνθέστηκεν; [20] Μενοῦνγε, ὦ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ
ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; Μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι, Τί
με ἐποίησας οὕτως; [21] Ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ
πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν
σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; [22] Εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν
ὀργήν, καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῇ
μακροθυμίᾳ σκεύη ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν· [23] καὶ
ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἃ
προητοίμασεν εἰς δόξαν, [24] οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ
Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν; [25] Ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσηὲ λέγει,
Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου· καὶ τὴν οὐκ ἠγαπημένην
ἠγαπημένην. [26] Καὶ ἔσται, ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρήθη αὐτοῖς, Οὐ
λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος.

9.11 κακόν ♦ φαῦλον
9.12 ἐρρήθη ♦ ἐρρέθη
9.15 γὰρ Μωϋσῇ ♦ Μωϋσεῖ γὰρ
9.15 οἰκτειρήσω ♦ οἰκτιρήσω
9.15 οἰκτείρω ♦ οἰκτίρω
9.16 ἐλεοῦντος ♦ ἐλεῶντος
9.19 οὖν μοι Τί ♦ μοι οὖν Τί [οὖν]
9.20 Μενοῦνγε ὦ ἄνθρωπε ♦ Ὦ ἄνθρωπε μενοῦνγε
9.26 ἐρρήθη ♦ ἐρρέθη

27 Ἠσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ, Ἐὰν ᾖ ὁ ἀριθμὸς τῶν
υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα
σωθήσεται· 28 λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμνων ἐν
δικαιοσύνῃ· ὅτι λόγον συντετμημένον ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς
γῆς. 29 Καὶ καθὼς προείρηκεν Ἠσαΐας, Εἰ μὴ κύριος Σαβαὼθ
ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς
Γόμορρα ἂν ὡμοιώθημεν.

30 Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην,
κατέλαβεν δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως·
31 Ἰσραὴλ δέ, διώκων νόμον δικαιοσύνης, εἰς νόμον
δικαιοσύνης οὐκ ἔφθασεν. 32 Διὰ τί; Ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ'
ὡς ἐξ ἔργων νόμου· προσέκοψαν γὰρ τῷ λίθῳ τοῦ
προσκόμματος, 33 καθὼς γέγραπται, Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιὼν λίθον
προσκόμματος καὶ πέτραν σκανδάλου· καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ'
αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.

10 Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις
ἡ πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ ἐστιν εἰς σωτηρίαν.
2 Μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ'
ἐπίγνωσιν. 3 Ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ
τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες στῆσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ
θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. 4 Τέλος γὰρ νόμου χριστὸς εἰς
δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. 5 Μωϋσῆς γὰρ γράφει τὴν
δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος
ζήσεται ἐν αὐτοῖς. 6 Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει,
Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν;
— τοῦτ' ἔστιν χριστὸν καταγαγεῖν — 7 ἤ, Τίς καταβήσεται εἰς
τὴν ἄβυσσον; — τοῦτ' ἔστιν χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν.
8 Ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου
καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τοῦτ' ἔστιν τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ
κηρύσσομεν· 9 ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου κύριον
Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν
ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ· 10 καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς

9.27 κατάλειμμα ♦ ὑπόλειμμα
9.28 ἐν δικαιοσύνῃ ὅτι λόγον συντετμημένον ♦ —
9.31 δικαιοσύνης οὐκ ♦ οὐκ
9.32 νόμου προσέκοψαν γὰρ ♦ προσέκοψαν
9.33 πᾶς ♦ —
10.1 ἡ πρὸς ♦ πρὸς
10.1 τοῦ Ἰσραήλ ἐστιν ♦ αὐτῶν
10.3 δικαιοσύνην ζητοῦντες ♦ [δικαιοσύνην] ζητοῦντες
10.5 τοῦ ♦ [τοῦ]

δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. 11 Λέγει
γὰρ ἡ γραφή, Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.
12 Οὐ γάρ ἐστιν διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἕλληνος· ὁ γὰρ
αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς
ἐπικαλουμένους αὐτόν. 13 Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ
ὄνομα κυρίου σωθήσεται. 14 Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ
ἐπίστευσαν; Πῶς δὲ πιστεύσουσιν οὗ οὐκ ἤκουσαν; Πῶς δὲ
ἀκούσουσιν χωρὶς κηρύσσοντος; 15 Πῶς δὲ κηρύξουσιν ἐὰν μὴ
ἀποσταλῶσιν; Καθὼς γέγραπται, Ὡς ὡραῖοι οἱ πόδες τῶν
εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθά.

16 Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἠσαΐας γὰρ
λέγει, Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; 17 Ἄρα ἡ πίστις ἐξ
ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος θεοῦ. 18 Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ
ἤκουσαν; Μενοῦνγε· Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος
αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν.
19 Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἔγνω Ἰσραήλ; Πρῶτος Μωϋσῆς λέγει,
Ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέτῳ
παροργιῶ ὑμᾶς. 20 Ἠσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει, Εὑρέθην
τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ
ἐπερωτῶσιν. 21 Πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει, Ὅλην τὴν ἡμέραν
ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ
ἀντιλέγοντα.

11 Λέγω οὖν, μὴ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; Μὴ
γένοιτο. Καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμί, ἐκ σπέρματος
Ἀβραάμ, φυλῆς Βενϊαμίν. 2 Οὐκ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν
αὐτοῦ ὃν προέγνω. Ἢ οὐκ οἴδατε ἐν Ἠλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή; Ὡς
ἐντυγχάνει τῷ θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραήλ, λέγων, 3 Κύριε, τοὺς
προφήτας σου ἀπέκτειναν, καὶ τὰ θυσιαστήριά σου
κατέσκαψαν· κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχήν
μου. 4 Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; Κατέλιπον ἐμαυτῷ
ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ.
5 Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λεῖμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος

10.14 ἐπικαλέσονται ♦ ἐπικαλέσωνται
10.14 πιστεύσουσιν ♦ πιστεύσωσιν
10.14 ἀκούσουσιν ♦ ἀκούσωσιν
10.15 κηρύξουσιν ♦ κηρύξωσιν
10.15 τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην ♦ —
10.15 τὰ ♦ [τὰ]
10.17 θεοῦ ♦ χριστοῦ
10.19 οὐκ ἔγνω Ἰσραήλ ♦ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω
10.19 ἐπὶ ♦ ἐπ'
10.20 Εὑρέθην ♦ Εὑρέθην [ἐν]
11.2 λέγων ♦ —
11.3 καὶ τὰ ♦ τὰ

γέγονεν. [6] Εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων· ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι
γίνεται χάρις. Εἰ δὲ ἐξ ἔργων, οὐκέτι ἐστὶν χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον
οὐκέτι ἐστὶν ἔργον. [7] Τί οὖν; Ὃ ἐπιζητεῖ Ἰσραήλ, τοῦτο οὐκ
ἐπέτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν·
[8] καθὼς γέγραπται, Ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως,
ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς
σήμερον ἡμέρας. [9] Καὶ Δαυὶδ λέγει, Γενηθήτω ἡ τράπεζα
αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς θήραν, καὶ εἰς σκάνδαλον, καὶ εἰς
ἀνταπόδομα αὐτοῖς· [10] σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ
μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον.
[11] Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσιν; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τῷ
αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ
παραζηλῶσαι αὐτούς. [12] Εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος
κόσμου, καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν, πόσῳ μᾶλλον τὸ
πλήρωμα αὐτῶν;

[13] Ὑμῖν γὰρ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. Ἐφ᾽ ὅσον μὲν εἰμι ἐγὼ ἐθνῶν
ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω· [14] εἴ πως παραζηλώσω
μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. [15] Εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ
αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσληψις, εἰ μὴ ζωὴ ἐκ
νεκρῶν; [16] Εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἁγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα
ἁγία, καὶ οἱ κλάδοι. [17] Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν,
σὺ δὲ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς
τῆς ῥίζης καὶ τῆς πιότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου, [18] μὴ κατακαυχῶ
τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις,
ἀλλ᾽ ἡ ῥίζα σέ. [19] Ἐρεῖς οὖν, Ἐξεκλάσθησαν κλάδοι, ἵνα ἐγὼ
ἐγκεντρισθῶ. [20] Καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ
πίστει ἕστηκας. Μὴ ὑψηλοφρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ· [21] εἰ γὰρ ὁ θεὸς
τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, μήπως οὐδέ σου
φείσεται. [22] Ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν θεοῦ· ἐπὶ μὲν
τοὺς πεσόντας, ἀποτομίαν· ἐπὶ δέ σε, χρηστότητα, ἐὰν
ἐπιμείνῃς τῇ χρηστότητι· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ. [23] Καὶ ἐκεῖνοι
δέ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσιν τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρισθήσονται·

11.6 Εἰ δὲ ἐξ ἔργων οὐκέτι ἐστὶν χάρις ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον ♦ —
11.13 γὰρ ♦ δὲ
11.13 μὲν ♦ μὲν οὖν
11.15 πρόσληψις ♦ πρόσλημψις
11.17 καὶ τῆς ♦ τῆς
11.18 ἀλλ᾽ ♦ ἀλλὰ
11.20 ὑψηλοφρόνει ♦ ὑψηλὰ φρόνει
11.21 μήπως ♦ [μή πως]
11.22 ἀποτομίαν ἐπὶ ♦ ἀποτομία ἐπὶ
11.22 χρηστότητα ἐὰν ἐπιμείνῃς ♦ χρηστότης θεοῦ ἐὰν ἐπιμένῃς
11.23 Καὶ ἐκεῖνοι ♦ Κἀκεῖνοι
11.23 ἐπιμείνωσιν ♦ ἐπιμένωσιν

δυνατὸς γάρ ὁ θεὸς ἐστιν πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς. [24] Εἰ γὰρ
σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίου, καὶ παρὰ φύσιν
ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι, οἱ κατὰ
φύσιν, ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ;

[25] Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο,
ἵνα μὴ ἦτε παρ’ ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πώρωσις ἀπὸ μέρους τῷ
Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρι οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ·
[26] καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται· καθὼς γέγραπται, Ἥξει
ἐκ Σιὼν ὁ ῥυόμενος, καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ·
[27] καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ’ ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς
ἁμαρτίας αὐτῶν. [28] Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, ἐχθροὶ δι’ ὑμᾶς·
κατὰ δὲ τὴν ἐκλογήν, ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας.
[29] Ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις τοῦ θεοῦ.
[30] Ὥσπερ γὰρ καὶ ὑμεῖς ποτὲ ἠπειθήσατε τῷ θεῷ, νῦν δὲ
ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ· [31] οὕτως καὶ οὗτοι νῦν
ἠπείθησαν, τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεηθῶσιν·
[32] συνέκλεισεν γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν, ἵνα τοὺς
πάντας ἐλεήσῃ.

[33] Ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ. Ὡς
ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ
αὐτοῦ. [34] Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου; Ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ
ἐγένετο; [35] Ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται
αὐτῷ; [36] Ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι’ αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα·
αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

12 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ
θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν,
ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν. [2] Καὶ μὴ
συσχηματίζεσθε | μεταμορφοῦσθε ⸀συσχηματίζεσθαι⸀ τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ ⸀μεταμορφοῦσθαι⸀ τῇ
ἀνακαινώσει τοῦ νοὸς ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ
θέλημα τοῦ θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον.

[3] Λέγω γάρ, διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ ὄντι
ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ’ ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς

11.23 ὁ θεὸς ἐστιν ♦ ἐστιν ὁ θεὸς
11.25 παρ’ ♦ [παρ’]
11.26 καὶ ἀποστρέψει ♦ ἀποστρέψει
11.30 καὶ ♦ —
11.31 ἐλεηθῶσιν ♦ [νῦν] ἐλεηθῶσιν
11.33 ἀνεξερεύνητα ♦ ἀνεξεραύνητα
12.2 συσχηματίζεσθαι ♦ συσχηματίζεσθε
12.2 μεταμορφοῦσθαι ♦ μεταμορφοῦσθε
12.2 ὑμῶν ♦ —

τὸ σωφρονεῖν, ἑκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως.
4 Καθάπερ γὰρ ἐν ἑνὶ σώματι μέλη πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη
πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν· 5 οὕτως οἱ πολλοὶ ἓν σῶμά
ἐσμεν ἐν χριστῷ, ὁ δὲ καθ᾽ εἷς ἀλλήλων μέλη. 6 Ἔχοντες δὲ
χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε
προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως· 7 εἴτε
διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ·
8 εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ μεταδιδούς, ἐν
ἁπλότητι· ὁ προϊστάμενος, ἐν σπουδῇ· ὁ ἐλεῶν, ἐν ἱλαρότητι.
9 Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. Ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν,
κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ. 10 Τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους
φιλόστοργοι· τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι· 11 τῇ σπουδῇ μὴ
ὀκνηροί· τῷ πνεύματι ζέοντες· τῷ κυρίῳ δουλεύοντες· 12 τῇ
ἐλπίδι χαίροντες· τῇ θλίψει ὑπομένοντες· τῇ προσευχῇ
προσκαρτεροῦντες· 13 ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες·
τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. 14 Εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς·
εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε. 15 Χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ
κλαίειν μετὰ κλαιόντων. 16 Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες.
Μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς
συναπαγόμενοι. Μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ᾽ ἑαυτοῖς. 17 Μηδενὶ
κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες. Προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον
πάντων ἀνθρώπων. 18 Εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων
ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες. 19 Μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες,
ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γάρ, Ἐμοὶ
ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει κύριος. 20 Ἐὰν οὖν πεινᾷ ὁ
ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ
ποιῶν, ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.
21 Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

13 Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω· οὐ
γάρ ἐστιν ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι ἐξουσίαι
ὑπὸ τοῦ θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. 2 Ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ
ἐξουσίᾳ, τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες
ἑαυτοῖς κρίμα λήψονται. 3 Οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος

12.4 μέλη πολλὰ ♦ πολλὰ μέλη
12.5 ὁ ♦ τὸ
12.14 ὑμᾶς ♦ [ὑμᾶς]
12.15 καὶ ♦ —
12.20 Ἐὰν οὖν ♦ Ἀλλὰ ἐὰν
13.1 ἐξουσίαι ὑπὸ τοῦ ♦ ὑπὸ
13.2 λήψονται ♦ λήμψονται

τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. Θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι
τὴν ἐξουσίαν; Τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἕξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς·
[4] θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστίν σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. Ἐὰν δὲ τὸ κακὸν
ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ· θεοῦ γὰρ
διάκονός ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι.
[5] Διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργήν, ἀλλὰ καὶ
διὰ τὴν συνείδησιν. [6] Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε·
λειτουργοὶ γὰρ θεοῦ εἰσιν, εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες.
[7] Ἀπόδοτε οὖν πᾶσιν τὰς ὀφειλάς· τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον· τῷ
τὸ τέλος τὸ τέλος· τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον· τῷ τὴν τιμὴν τὴν
τιμήν.

[8] Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾷν ἀλλήλους· ὁ γὰρ
ἀγαπῶν τὸν ἕτερον, νόμον πεπλήρωκεν. [9] Τὸ γάρ, Οὐ
(κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις) μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ ⸀κλέψεις,⸃ οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἴ
τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ,
Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. [10] Ἡ ἀγάπη τῷ
πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.

[11] Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου
ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε
ἐπιστεύσαμεν. [12] Ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν·
ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, καί ἐνδυσώμεθα τὰ ὅπλα
τοῦ φωτός. [13] Ὡς ἐν ἡμέρᾳ, εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ
κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ
ζήλῳ. [14] Ἀλλ᾽ ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν, καὶ τῆς
σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε, εἰς ἐπιθυμίας.

14 Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς
διακρίσεις διαλογισμῶν. [2] Ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν
πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. [3] Ὁ ἐσθίων τὸν μὴ
ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω, καὶ ὁ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ
κρινέτω· ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. [4] Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων
ἀλλότριον οἰκέτην; Τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει. Σταθήσεται

13.3 τῶν ἀγαθῶν ἔργων ἀλλὰ τῶν κακῶν ◆ τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ ἀλλὰ τῷ κακῷ
13.7 οὖν ◆ —
13.8 ἀγαπᾷν ἀλλήλους ◆ ἀλλήλους ἀγαπᾷν
13.9 τούτῳ τῷ λόγῳ ◆ τῷ λόγῳ τούτῳ
13.9 ἐν τῷ ◆ [ἐν τῷ]
13.11 ἡμᾶς ἤδη ◆ ἤδη ὑμᾶς
13.12 καί ἐνδυσώμεθα ◆ ἐνδυσώμεθα [δὲ]
13.14 Ἀλλ᾽ ◆ ἀλλὰ
14.3 καὶ ὁ ◆ ὁ δὲ

δέ· δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ θεὸς στῆσαι αὐτόν. 5 Ὃς μὲν κρίνει
ἡμέραν παρ’ ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. Ἕκαστος ἐν
τῷ ἰδίῳ νοῒ πληροφορείσθω. 6 Ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ
φρονεῖ· καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ οὐ φρονεῖ. Καὶ ὁ
ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων
κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ. 7 Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν
ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνῄσκει. 8 Ἐάν τε γὰρ ζῶμεν,
τῷ κυρίῳ ζῶμεν· ἐάν τε ἀποθνῄσκωμεν, τῷ κυρίῳ
ἀποθνῄσκομεν· ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνῄσκωμεν, τοῦ
κυρίου ἐσμέν. 9 Εἰς τοῦτο γὰρ χριστὸς καὶ ἀπέθανεν καὶ
ἀνέστη καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ.
10 Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; Ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν
ἀδελφόν σου; Πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ
χριστοῦ. 11 Γέγραπται γάρ, Ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος· ὅτι ἐμοὶ
κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ θεῷ.
12 Ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ θεῷ.

13 Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε
μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον.
14 Οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι’
αὐτοῦ· εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν.
15 Εἰ δὲ διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ
ἀγάπην περιπατεῖς. Μὴ τῷ βρώματί σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ
οὗ χριστὸς ἀπέθανεν. 16 Μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ
ἀγαθόν· 17 οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρῶσις καὶ πόσις,
ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ. 18 Ὁ
γὰρ ἐν τούτοις δουλεύων τῷ χριστῷ εὐάρεστος τῷ θεῷ, καὶ
δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. 19 Ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν,
καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. 20 Μὴ ἕνεκεν βρώματος
κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. Πάντα μὲν καθαρά, ἀλλὰ κακὸν τῷ
ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι. 21 Καλὸν τὸ μὴ
φαγεῖν κρέα, μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου
προσκόπτει ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ. 22 Σὺ πίστιν ἔχεις;

14.4 δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ θεὸς ♦ δυνατεῖ γὰρ ὁ κύριος
14.5 μὲν ♦ μὲν [γὰρ]
14.6 καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ οὐ φρονεῖ ♦ —
14.9 καὶ ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη ♦ ἀπέθανεν
14.10 χριστοῦ ♦ θεοῦ
14.12 οὖν ♦ [οὖν]
14.12 τῷ θεῷ ♦ [τῷ θεῷ]
14.14 αὐτοῦ ♦ ἑαυτοῦ
14.15 δὲ ♦ γὰρ
14.18 τούτοις ♦ τούτῳ
14.21 ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ ♦ —
14.22 ἔχεις ♦ [ἣν] ἔχεις

κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Μακάριος ὁ μὴ κρίνων
ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει. 23 Ὁ δὲ διακρινόμενος, ἐὰν φάγῃ,
κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ πίστεως,
ἁμαρτία ἐστίν.

24 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου
καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου
χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου, 25 φανερωθέντος δὲ νῦν, διά τε
γραφῶν προφητικῶν, κατ᾽ ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ, εἰς
ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, 26 μόνῳ
σοφῷ θεῷ, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

15 Ὀφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν
ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν.
2 Ἕκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς
οἰκοδομήν. 3 Καὶ γὰρ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν, ἀλλά,
καθὼς γέγραπται, Οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσον
ἐπ᾽ ἐμέ. 4 Ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν
προεγράφη, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως
τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. 5 Ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ
τῆς παρακλήσεως δῴη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ
χριστὸν Ἰησοῦν· 6 ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἑνὶ στόματι δοξάζητε
τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. 7 Διὸ
προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς προσελάβετο
ἡμᾶς ⸀ὑμᾶς,⸁ εἰς δόξαν θεοῦ. 8 Λέγω δέ, χριστὸν Ἰησοῦν διάκονον
γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι
τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων· 9 τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι
τὸν θεόν, καθὼς γέγραπται, Διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν
ἔθνεσιν, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. 10 Καὶ πάλιν λέγει,
Εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. 11 Καὶ πάλιν, Αἰνεῖτε
τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐπαινέσατε αὐτὸν πάντες οἱ
λαοί. 12 Καὶ πάλιν Ἠσαΐας λέγει, Ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαί,
καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν· ἐπ᾽ αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν.
13 Ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ

14.24 —
14.25 —
14.26 —
15.3 ἐπέπεσον ♦ ἐπέπεσαν
15.4 προεγράφη ἵνα ♦ ἐγράφη ἵνα
15.7 θεοῦ ♦ τοῦ θεοῦ
15.8 δέ χριστὸν Ἰησοῦν ♦ γὰρ χριστὸν
15.11 τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη ♦ πάντα τὰ ἔθνη τὸν κύριον
15.11 ἐπαινέσατε ♦ ἐπαινεσάτωσαν

εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι,
ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

14 Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι
καὶ αὐτοὶ μεστοί ἐστε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης
γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἄλλους νουθετεῖν. 15 Τολμηρότερον
δὲ ἔγραψα ὑμῖν, ἀδελφοί, ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμιμνήσκων
ὑμᾶς, διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ, 16 εἰς τὸ
εἶναί με λειτουργὸν Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱερουργοῦντα
τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν
εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ. 17 Ἔχω οὖν
καύχησιν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν. 18 Οὐ γὰρ
τολμήσω λαλεῖν τι ὧν οὐ κατειργάσατο χριστὸς δι᾽ ἐμοῦ, εἰς
ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, 19 ἐν δυνάμει σημείων καὶ
τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύματος θεοῦ· ὥστε με ἀπὸ
Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ
εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ· 20 οὕτως δὲ φιλοτιμούμενον
εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη χριστός, ἵνα μὴ ἐπ᾽
ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ· 21 ἀλλά, καθὼς γέγραπται, Οἷς
οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὄψονται· καὶ οἳ οὐκ ἀκηκόασιν
συνήσουσιν.

22 Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς·
23 νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασιν τούτοις,
ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν,
24 ὡς ἐὰν πορεύωμαι εἰς τὴν Σπανίαν, ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς·
ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς, καὶ ὑφ᾽ ὑμῶν
προπεμφθῆναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ.
25 Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ, διακονῶν τοῖς ἁγίοις.
26 Εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ
ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ.
27 Εὐδόκησαν γάρ, καὶ ὀφειλέται αὐτῶν εἰσιν. Εἰ γὰρ τοῖς
πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν
τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. 28 Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας,
καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι

15.14 γνώσεως ♦ [τῆς] γνώσεως
15.14 ἄλλους ♦ ἀλλήλους
15.15 ἀδελφοί ♦ —
15.16 Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ χριστοῦ Ἰησοῦ
15.17 καύχησιν ♦ [τὴν] καύχησιν
15.18 λαλεῖν τι ♦ τι λαλεῖν
15.19 θεοῦ ♦ [θεοῦ]
15.24 ἐὰν πορεύωμαι ♦ ἂν πορεύωμαι
15.24 ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς ♦ —
15.27 αὐτῶν εἰσιν ♦ εἰσὶν αὐτῶν

δι᾽ ὑμῶν εἰς τὴν Σπανίαν. 29 Οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς
ἐν πληρώματι εὐλογίας τοῦ εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ
ἐλεύσομαι.

30 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαί
μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν· 31 ἵνα ῥυσθῶ
ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ ἵνα ἡ διακονία μου ἡ
εἰς Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος γένηται τοῖς ἁγίοις· 32 ἵνα ἐν
χαρᾷ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ
συναναπαύσωμαι ὑμῖν. 33 Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων
ὑμῶν. Ἀμήν.

16 Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὖσαν
διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς· 2 ἵνα αὐτὴν
προσδέξησθε ἐν κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων, καὶ παραστῆτε αὐτῇ
ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῄζῃ πράγματι· καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν
ἐγενήθη, καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ.

Πρίσκιλλαν 3 Ἀσπάσασθε ⸀Πρίσκαν⸀ καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργούς μου
ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, 4 οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν
τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ
πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν· 5 καὶ τὴν κατ᾽ οἶκον αὐτῶν
ἐκκλησίαν. Ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς
ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας εἰς χριστόν. 6 Ἀσπάσασθε Μαριάμ,
ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ἡμᾶς. 7 Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ
Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές
εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγόνασιν
ἐν χριστῷ. 8 Ἀσπάσασθε Ἀμπλίαν τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ.
9 Ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν χριστῷ, καὶ
Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου. 10 Ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν τὸν
δόκιμον ἐν χριστῷ. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου.
11 Ἀσπάσασθε Ἡρῳδίωνα τὸν συγγενῆ μου. Ἀσπάσασθε τοὺς
ἐκ τῶν Ναρκίσσου, τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. 12 Ἀσπάσασθε

15.28 τὴν ♦ —
15.29 τοῦ εὐαγγελίου τοῦ ♦ —
15.30 ἀδελφοί ♦ [ἀδελφοί]
15.31 ἵνα ἡ ♦ ἡ
15.31 γένηται τοῖς ἁγίοις ♦ τοῖς ἁγίοις γένηται
15.32 ἔλθω ♦ ἐλθὼν
15.32 καὶ ♦ —
16.1 διάκονον ♦ [καὶ] διάκονον
16.2 αὐτοῦ ἐμοῦ ♦ ἐμοῦ αὐτοῦ
16.5 Ἀχαΐας ♦ Ἀσίας
16.6 Μαριάμ ♦ Μαρίαν
16.6 ἡμᾶς ♦ ὑμᾶς
16.7 γεγόνασιν ♦ γέγοναν
16.8 Ἀμπλίαν ♦ Ἀμπλιᾶτον

Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν κυρίῳ.
Ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητήν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν
κυρίῳ. [13] Ἀσπάσασθε Ῥοῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ, καὶ τὴν
μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. [14] Ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα,
Ἑρμᾶν, Πατρόβαν, Ἑρμῆν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς.
[15] Ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν
ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας
ἁγίους. [16] Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.
Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τοῦ χριστοῦ.

[17] Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς
διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα, παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς
ἐμάθετε, ποιοῦντας· καὶ ἐκκλίνατε ἀπ' αὐτῶν. [18] Οἱ γὰρ
τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ
τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ· καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας
ἐξαπατῶσιν τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. [19] Ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ
εἰς πάντας ἀφίκετο. Χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν· θέλω δὲ ὑμᾶς
σοφοὺς μὲν εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν.
[20] Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς
πόδας ὑμῶν ἐν τάχει.

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

[21] Ἀσπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος
καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου. [22] Ἀσπάζομαι
ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος, ὁ γράψας τὴν ἐπιστολήν, ἐν κυρίῳ.
[23] Ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης.
Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἔραστος ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ
Κούαρτος ὁ ἀδελφός. [24] Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

16.14 Ἑρμᾶν Πατρόβαν Ἑρμῆν ♦ Ἑρμῆν Πατροβᾶν Ἑρμᾶν
16.16 τοῦ ♦ πᾶσαι τοῦ
16.17 ἐκκλίνατε ♦ ἐκκλίνετε
16.18 Ἰησοῦ ♦ —
16.19 Χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν θέλω ♦ ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω θέλω
16.19 μὲν ♦ —
16.20 χριστοῦ ♦ —
16.21 Ἀσπάζονται ♦ Ἀσπάζεται
16.23 τῆς ἐκκλησίας ὅλης ♦ ὅλης τῆς ἐκκλησίας
16.23 ἀδελφός ♦ ἀδελφός + 14.24-26
16.24 —

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α

Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος
θεοῦ, καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφός, 2 τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ
τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς
ἁγίοις, σὺν πᾶσιν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν·
3 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου
Ἰησοῦ χριστοῦ.

4 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἐπὶ τῇ χάριτι
τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· 5 ὅτι ἐν παντὶ
ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει,
6 καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν· 7 ὥστε
ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους
τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, 8 ὃς καὶ
βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους, ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. 9 Πιστὸς ὁ θεός, δι' οὗ ἐκλήθητε
εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

10 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ
ᾖ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἦτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῒ καὶ
ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. 11 Ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί
μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσιν. 12 Λέγω δὲ τοῦτο,
ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει, Ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, Ἐγὼ δὲ
Ἀπολλώ, Ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, Ἐγὼ δὲ χριστοῦ. 13 Μεμέρισται ὁ
χριστός; Μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα
Παύλου ἐβαπτίσθητε; 14 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ ὅτι οὐδένα ὑμῶν
ἐβάπτισα, εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον· 15 ἵνα μή τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ
ἐμὸν ὄνομα ἐβάπτισα. 16 Ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον·
λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα. 17 Οὐ γὰρ ἀπέστειλέν
με χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ' εὐαγγελίζεσθαι· οὐκ ἐν σοφίᾳ
λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ χριστοῦ.

1.1 Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ χριστοῦ Ἰησοῦ
1.2 τε ♦ —
1.8 χριστοῦ ♦ [χριστοῦ]
1.14 τῷ θεῷ ♦ [τῷ θεῷ]
1.15 ἐβάπτισα ♦ ἐβαπτίσθητε
1.17 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ

18 Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία
ἐστίν, τοῖς δὲ σῳζομένοις ἡμῖν δύναμις θεοῦ ἐστιν.
19 Γέγραπται γάρ, Ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν
σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω. 20 Ποῦ σοφός; Ποῦ
γραμματεύς; Ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; Οὐχὶ
ἐμώρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου; 21 Ἐπειδὴ γὰρ
ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν
θεόν, εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι
τοὺς πιστεύοντας. 22 Ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι σημεῖον αἰτοῦσιν,
καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν· 23 ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν
χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, Ἕλλησιν
δὲ μωρίαν· 24 αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ
Ἕλλησιν, χριστὸν θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν. 25 Ὅτι τὸ
μωρὸν τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν, καὶ τὸ
ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν.

26 Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ
σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς·
27 ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα τοὺς σοφοὺς
καταισχύνῃ· καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα
καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά· 28 καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ
ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ θεός, καὶ τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα
καταργήσῃ· 29 ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ
θεοῦ. 30 Ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη
ἡμῖν σοφία ἀπὸ θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμός, καὶ
ἀπολύτρωσις· 31 ἵνα, καθὼς γέγραπται, Ὁ καυχώμενος, ἐν
κυρίῳ καυχάσθω.

2 Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθʼ ὑπεροχὴν
λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρτύριον τοῦ θεοῦ.
2 Οὐ γὰρ ἔκρινα τοῦ εἰδέναι τι ἐν ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν χριστόν,
καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον. 3 Καὶ ἐγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ
καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς. 4 Καὶ ὁ λόγος μου καὶ
τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλʼ

1.20 κόσμου τούτου ♦ κόσμου
1.22 σημεῖον ♦ σημεῖα
1.23 Ἕλλησιν ♦ ἔθνεσιν
1.25 ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν ♦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων
1.27 τοὺς σοφοὺς καταισχύνῃ ♦ καταισχύνῃ τοὺς σοφούς
1.28 καὶ τὰ μὴ ♦ τὰ μὴ
1.30 ἡμῖν σοφία ♦ σοφία ἡμῖν
2.1 μαρτύριον ♦ μυστήριον
2.2 τοῦ εἰδέναι τι ♦ τι εἰδέναι
2.3 Καὶ ἐγὼ ♦ κἀγὼ
2.4 πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις ♦ πειθοῖ[ς] σοφίας [λόγοις]

ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως· 5 ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ
ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ’ ἐν δυνάμει θεοῦ.

6 Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις· σοφίαν δὲ οὐ τοῦ
αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου, τῶν
καταργουμένων· 7 ἀλλὰ λαλοῦμεν σοφίαν θεοῦ ἐν μυστηρίῳ,
τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς
δόξαν ἡμῶν· 8 ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου
ἔγνωκεν· εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης
ἐσταύρωσαν· 9 ἀλλὰ καθὼς γέγραπται, Ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν,
καὶ οὖς οὐκ ἤκουσεν, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ
ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. 10 Ἡμῖν δὲ ὁ θεὸς
ἀπεκάλυψεν διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ· τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα
ἐρευνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ. 11 Τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ
τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ;
Οὕτως καὶ τὰ τοῦ θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ.
12 Ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ
πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ
χαρισθέντα ἡμῖν. 13 Ἃ καὶ λαλοῦμεν, οὐκ ἐν διδακτοῖς
ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ’ ἐν διδακτοῖς πνεύματος
ἁγίου, πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες. 14 Ψυχικὸς δὲ
ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ· μωρία γὰρ
αὐτῷ ἐστιν, καὶ οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς
ἀνακρίνεται. 15 Ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει μὲν πάντα, αὐτὸς
δὲ ὑπ’ οὐδενὸς ἀνακρίνεται. 16 Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου, ὃς
συμβιβάσει αὐτόν; Ἡμεῖς δὲ νοῦν χριστοῦ ἔχομεν.

3 Καὶ ἐγώ, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην ὑμῖν λαλῆσαι ὡς
πνευματικοῖς, ἀλλ’ ὡς σαρκικοῖς, ὡς νηπίοις ἐν χριστῷ.
2 Γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, καὶ οὐ βρῶμα· οὔπω γὰρ ἐδύνασθε, ἀλλ’
οὔτε ἔτι νῦν δύνασθε· 3 ἔτι γὰρ σαρκικοί ἐστε· ὅπου γὰρ ἐν
ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις καὶ διχοστασίαι, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε, καὶ
κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε; 4 Ὅταν γὰρ λέγῃ τις, Ἐγὼ μέν
εἰμι Παύλου, ἕτερος δέ, Ἐγὼ Ἀπολλώ, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε;

2.7 σοφίαν θεοῦ ♦ θεοῦ σοφίαν
2.10 ὁ θεὸς ἀπεκάλυψεν ♦ ἀπεκάλυψεν ὁ θεὸς
2.10 αὐτοῦ ♦ —
2.10 ἐρευνᾷ ♦ ἐραυνᾷ
2.11 οἶδεν εἰ ♦ ἔγνωκεν εἰ
2.13 ἁγίου ♦ —
2.15 μὲν ♦ [τὰ]
3.1 Καὶ ἐγώ ♦ Κἀγώ
3.1 ὑμῖν λαλῆσαι ♦ λαλῆσαι ὑμῖν
3.1 σαρκικοῖς ♦ σαρκίνοις
3.2 καὶ ♦ —
3.2 οὔτε ♦ οὐδὲ
3.3 καὶ διχοστασίαι ♦ —
3.4 οὐχὶ σαρκικοί ♦ οὐκ ἄνθρωποί

5 Τίς οὖν ἐστιν Παῦλος, τίς δὲ Ἀπολλώς, ἀλλ’ ἢ διάκονοι δι’ ὧν
ἐπιστεύσατε, καὶ ἑκάστῳ ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν; 6 Ἐγὼ ἐφύτευσα,
Ἀπολλὼς ἐπότισεν, ἀλλ’ ὁ θεὸς ηὔξανεν. 7 Ὥστε οὔτε ὁ
φυτεύων ἐστίν τι, οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ’ ὁ αὐξάνων θεός. 8 Ὁ
φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἕν εἰσιν· ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν
λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. 9 θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοί· θεοῦ
γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομή ἐστε.

10 Κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι, ὡς σοφὸς
ἀρχιτέκτων θεμέλιον τέθεικα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ. Ἕκαστος
δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ. 11 Θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς
δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς χριστός.
12 Εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον τοῦτον χρυσόν,
ἄργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην, 13 ἑκάστου
τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ
ἀποκαλύπτεται· καὶ ἑκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστιν τὸ πῦρ
δοκιμάσει. 14 Εἴ τινος τὸ ἔργον μένει ὃ ἐποικοδόμησεν, μισθὸν
λήψεται. 15 Εἴ τινος τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται·
αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός.

16 Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστε, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ
οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; 17 Εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον
ὁ θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς.

18 Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν
ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός.
19 Ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστιν.
Γέγραπται γάρ, Ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ
αὐτῶν. 20 Καὶ πάλιν, Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν
σοφῶν, ὅτι εἰσὶν μάταιοι. 21 Ὥστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν
ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστιν, 22 εἴτε Παῦλος, εἴτε
Ἀπολλώς, εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος, εἴτε ζωή, εἴτε θάνατος, εἴτε
ἐνεστῶτα, εἴτε μέλλοντα· πάντα ὑμῶν ἐστιν, 23 ὑμεῖς δὲ
χριστοῦ, χριστὸς δὲ θεοῦ.

3.5 Τίς οὖν ἐστιν Παῦλος, τίς δὲ Ἀπολλώς, ἀλλ’ ἢ ⬥ τί οὖν ἐστιν Ἀπολλῶς τί δέ ἐστιν Παῦλος
3.6 ἀλλ’ ⬥ ἀλλὰ
3.8 λήψεται ⬥ λήμψεται
3.10 τέθεικα ⬥ ἔθηκα
3.12 τοῦτον ⬥ —
3.13 δοκιμάσει ⬥ [αὐτὸ] δοκιμάσει
3.14 λήψεται ⬥ λήμψεται
3.22 ἐστιν ⬥ —

4 Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος, ὡς ὑπηρέτας χριστοῦ
καὶ οἰκονόμους μυστηρίων θεοῦ. [2] Ὃ δὲ λοιπόν, ζητεῖται
ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ. [3] Ἐμοὶ δὲ εἰς
ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ᾽ ὑμῶν ἀνακριθῶ, ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης
ἡμέρας· ἀλλ᾽ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω. [4] Οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ
σύνοιδα, ἀλλ᾽ οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με
κύριός ἐστιν. [5] Ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ
κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ φανερώσει
τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἑκάστῳ
ἀπὸ τοῦ θεοῦ.

[6] Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ
Ἀπολλὼ δι᾽ ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ὃ γέγραπται
φρονεῖν, ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἑτέρου.
[7] Τίς γάρ σε διακρίνει; Τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; Εἰ δὲ καὶ
ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών; [8] Ἤδη κεκορεσμένοι ἐστέ,
ἤδη ἐπλουτήσατε, χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε
ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν. [9] Δοκῶ
γὰρ ὅτι ὁ θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς
ἐπιθανατίους· ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ, καὶ ἀγγέλοις,
καὶ ἀνθρώποις. [10] Ἡμεῖς μωροὶ διὰ χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι
ἐν χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς ἔνδοξοι,
ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. [11] Ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν, καὶ
διψῶμεν, καὶ γυμνητεύομεν, καὶ κολαφιζόμεθα, καὶ
ἀστατοῦμεν, [12] καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσίν·
λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν· διωκόμενοι ἀνεχόμεθα·
[13] βλασφημούμενοι παρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ
κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι.

[14] Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ᾽ ὡς τέκνα μου
ἀγαπητὰ νουθετῶ. [15] Ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν
χριστῷ, ἀλλ᾽ οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ διὰ
τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. [16] Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς,
μιμηταί μου γίνεσθε. [17] Διὰ τοῦτο ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὅς
ἐστιν τέκνον μου ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς

4.2 Ὃ δὲ ♦ ῟Ωδε
4.6 Ἀπολλὼ ♦ Ἀπολλῶν
4.6 ὃ γέγραπται φρονεῖν ♦ ἃ γέγραπται
4.9 ὅτι ὁ ♦ ὁ
4.11 γυμνητεύομεν ♦ γυμνιτεύομεν
4.13 βλασφημούμενοι ♦ δυσφημούμενοι
4.14 νουθετῶ ♦ νουθετῶ[ν]
4.17 τέκνον μου ♦ μου τέκνον

ἀναμνήσει τὰς ὁδούς μου τὰς ἐν χριστῷ, καθὼς πανταχοῦ ἐν
πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω. [18] Ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς
ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν τινες. [19] Ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς,
ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν
πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύναμιν. [20] Οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ
βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀλλ᾽ ἐν δυνάμει. [21] Τί θέλετε; Ἐν ῥάβδῳ
ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ πνεύματί τε πρᾳότητος;

5 Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία,
ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὀνομάζεται, ὥστε γυναῖκά τινα
τοῦ πατρὸς ἔχειν. [2] Καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ
μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἐξαρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον
τοῦτο ποιήσας. [3] Ἐγὼ μὲν γὰρ ὡς ἀπὼν τῷ σώματι παρὼν δὲ τῷ
πνεύματι, ἤδη κέκρικα ὡς παρών, τὸν οὕτως τοῦτο
κατεργασάμενον, [4] ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
χριστοῦ, συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος, σὺν τῇ
δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, [5] παραδοῦναι τὸν
τοιοῦτον τῷ Σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα
σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. [6] Οὐ καλὸν τὸ καύχημα
ὑμῶν. Οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ;
[7] Ἐκκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα,
καθώς ἐστε ἄζυμοι. Καὶ γὰρ τὸ Πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη
χριστός· [8] ὥστε ἑορτάζωμεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύμῃ
κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ᾽ ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας καὶ
ἀληθείας.

[9] Ἔγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι
πόρνοις· [10] καὶ οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ
τοῖς πλεονέκταις, ἢ ἅρπαξιν, ἢ εἰδωλολάτραις· ἐπεὶ ὀφείλετε
ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελθεῖν. [11] Νῦν δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ
συναναμίγνυσθαι, ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ᾖ πόρνος, ἢ
πλεονέκτης, ἢ εἰδωλολάτρης, ἢ λοίδορος, ἢ μέθυσος, ἢ ἅρπαξ·
τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. [12] Τί γάρ μοι καί τοὺς ἔξω κρίνειν;

4.17 χριστῷ ♦ χριστῷ [Ἰησοῦ]
4.21 πρᾳότητος ♦ πραΰτητος
5.1 ὀνομάζεται ♦ —
5.2 ἐξαρθῇ ♦ ἀρθῇ
5.2 ποιήσας ♦ πράξας
5.3 ὡς ἀπὼν ♦ ἀπὼν
5.4 ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ συναχθέντων ♦ [ἡμῶν] Ἰησοῦ συναχθέντων
5.4 δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
5.5 Ἰησοῦ ♦ —
5.7 ὑπὲρ ἡμῶν ♦ —
5.10 καὶ οὐ ♦ οὐ
5.10 ἢ ἅρπαξιν ♦ καὶ ἅρπαξιν
5.10 ὀφείλετε ♦ ὠφείλετε
5.12 καί ♦ —

Οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε; [13] Τοὺς δὲ ἔξω ὁ θεὸς κρινεῖ. Καί
ἐξαρεῖτε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

6 Τολμᾷ τις ὑμῶν, πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον, κρίνεσθαι
ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἁγίων; [2] Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ
ἅγιοι τὸν κόσμον κρινοῦσιν; Καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος,
ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων; [3] Οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους
κρινοῦμεν; Μήτι γε βιωτικά; [4] Βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν
ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε.
[5] Πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. Οὕτως οὐκ ἔνι ἐν ὑμῖν σοφὸς οὐδὲ
εἷς, ὃς δυνήσεται διακρῖναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ,
[6] ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων;
[7] Ἤδη μὲν οὖν ὅλως ἥττημα ὑμῖν ἐστιν, ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ'
ἑαυτῶν. Διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; Διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον
ἀποστερεῖσθε; [8] Ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ
ταῦτα ἀδελφούς. [9] Ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι ἄδικοι βασιλείαν θεοῦ οὐ
κληρονομήσουσιν; Μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι, οὔτε
εἰδωλολάτραι, οὔτε μοιχοί, οὔτε μαλακοί, οὔτε ἀρσενοκοῖται,
[10] οὔτε πλεονέκται, οὔτε κλέπται, οὔτε μέθυσοι, οὐ λοίδοροι,
οὐχ ἅρπαγες, βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. [11] Καὶ
ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, ἀλλ'
ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, καὶ ἐν τῷ
πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

[12] Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι
ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος. [13] Τὰ
βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ
ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. Τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ
τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι· [14] ὁ δὲ θεὸς καὶ τὸν κύριον
ἤγειρεν καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. [15] Οὐκ
οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη χριστοῦ ἐστιν; Ἄρας οὖν τὰ
Ἢ οὐκ μέλη τοῦ χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη; Μὴ γένοιτο. [16] ⸀Οὐκ⸁
οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ ἓν σῶμά ἐστιν; Ἔσονται
γάρ, φησίν, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. [17] Ὁ δὲ κολλώμενος τῷ

5.13 Καί ἐξαρεῖτε ♦ Ἐξάρατε
6.2 Οὐκ ♦ Ἢ οὐκ
6.5 σοφὸς οὐδὲ εἷς ♦ οὐδεὶς σοφός
6.7 οὖν ♦ [οὖν]
6.8 ταῦτα ♦ τοῦτο
6.9 βασιλείαν θεοῦ ♦ θεοῦ βασιλείαν
6.10 πλεονέκται οὔτε κλέπται οὔτε ♦ κλέπται οὔτε πλεονέκται οὐ
6.10 οὐ κληρονομήσουσιν ♦ κληρονομήσουσιν
6.11 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ
6.11 Ἰησοῦ ♦ Ἰησοῦ Χριστοῦ
6.16 Οὐκ ♦ [Ἢ] οὐκ

κυρίῳ ἓν πνεῦμά ἐστιν. 18 Φεύγετε τὴν πορνείαν. Πᾶν
ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν· ὁ
δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. 19 Ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι
τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματός ἐστιν, οὗ
ἔχετε ἀπὸ θεοῦ; Καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν, 20 ἠγοράσθητε γὰρ τιμῆς·
δοξάσατε δὴ τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν, καὶ ἐν τῷ πνεύματι
ὑμῶν, ἅτινά ἐστιν τοῦ θεοῦ.

7 Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατέ μοι, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ
ἅπτεσθαι. 2 Διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ
γυναῖκα ἐχέτω, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω. 3 Τῇ γυναικὶ
ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλομένην εὔνοιαν ἀποδιδότω· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ
γυνὴ τῷ ἀνδρί. 4 Ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει,
ἀλλ' ὁ ἀνήρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ
ἐξουσιάζει, ἀλλ' ἡ γυνή. 5 Μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μή τι
ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρόν, ἵνα σχολάζητε τῇ νηστείᾳ καὶ τῇ
προσευχῇ, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχησθε, ἵνα μὴ πειράζῃ
ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. 6 Τοῦτο δὲ λέγω κατὰ
συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγήν. 7 Θέλω γὰρ πάντας ἀνθρώπους
εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν· ἀλλ' ἕκαστος ἴδιον χάρισμα ἔχει ἐκ
θεοῦ, ὃς μὲν οὕτως, ὃς δὲ οὕτως.

8 Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς ἐστιν
ἐὰν μείνωσιν ὡς κἀγώ. 9 Εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται,
γαμησάτωσαν· κρεῖσσον γάρ ἐστιν γαμῆσαι ἢ πυροῦσθαι.
10 Τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν παραγγέλλω, οὐκ ἐγώ, ἀλλ' ὁ κύριος,
γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι· 11 ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ,
μενέτω ἄγαμος, ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω — καὶ ἄνδρα
γυναῖκα μὴ ἀφιέναι. 12 Τοῖς δὲ λοιποῖς ἐγὼ λέγω, οὐχ ὁ κύριος·
εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ αὐτὴ συνευδοκεῖ
οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν. 13 Καὶ γυνὴ ἥτις ἔχει
ἄνδρα ἄπιστον, καὶ αὐτὸς συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ

6.20 καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν ἅτινά ἐστιν τοῦ θεοῦ ♦ —
7.1 μοι ♦ —
7.3 ὀφειλομένην εὔνοιαν ♦ ὀφειλὴν
7.4 ἀλλ' ὁ ♦ ἀλλὰ ὁ
7.4 ἀλλ' ἡ ♦ ἀλλὰ ἡ
7.5 μή τι ♦ μήτι
7.5 σχολάζητε ♦ σχολάσητε
7.5 τῇ νηστείᾳ καὶ ♦ —
7.5 συνέρχησθε ♦ ἦτε
7.7 γὰρ ♦ δὲ
7.7 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ
7.7 χάρισμα ἔχει ♦ ἔχει χάρισμα
7.7 ὃς μὲν οὕτως, ὃς ♦ ὁ μὲν οὕτως ὁ
7.8 ἐστιν ♦ —
7.9 κρεῖσσον ♦ κρεῖττον
7.10 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ
7.12 ἐγὼ λέγω ♦ λέγω ἐγὼ
7.13 ἥτις ♦ εἴ τις
7.13 αὐτὸς ♦ οὗτος

ἀφιέτω αὐτόν. [14] Ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί,
καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ ἀνδρί· ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα
ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστιν, νῦν δὲ ἅγιά ἐστιν. [15] Εἰ δὲ ὁ ἄπιστος
χωρίζεται, χωριζέσθω. Οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ
ἐν τοῖς τοιούτοις· ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς ὁ θεός. [16] Τί γὰρ
οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; Ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν
γυναῖκα σώσεις; [17] Εἰ μὴ ἑκάστῳ ὡς ἐμέρισεν ὁ θεός, ἕκαστον
ὡς κέκληκεν ὁ κύριος, οὕτως περιπατείτω. Καὶ οὕτως ἐν ταῖς
ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι. [18] Περιτετμημένος τις
ἐκλήθη; Μὴ ἐπισπάσθω. Ἐν ἀκροβυστίᾳ τις ἐκλήθη; Μὴ
περιτεμνέσθω. [19] Ἡ περιτομὴ οὐδέν ἐστιν, καὶ ἡ ἀκροβυστία
οὐδέν ἐστιν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν θεοῦ. [20] Ἕκαστος ἐν τῇ
κλήσει ᾗ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω. [21] Δοῦλος ἐκλήθης; Μή σοι
μελέτω· ἀλλ᾽ εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον
χρῆσαι. [22] Ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος, ἀπελεύθερος
κυρίου ἐστίν· ὁμοίως καὶ ὁ ἐλεύθερος κληθείς, δοῦλός ἐστιν
χριστοῦ. [23] Τιμῆς ἠγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων.
[24] Ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ θεῷ.

[25] Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω· γνώμην
δὲ δίδωμι ὡς ἠλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι. [26] Νομίζω
οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι
καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. [27] Δέδεσαι γυναικί; Μὴ ζήτει
λύσιν. Λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; Μὴ ζήτει γυναῖκα. [28] Ἐὰν δὲ
καὶ γήμῃς, οὐχ ἥμαρτες· καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ παρθένος, οὐχ
ἥμαρτεν. Θλῖψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἕξουσιν οἱ τοιοῦτοι· ἐγὼ δὲ ὑμῶν
φείδομαι. [29] Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος·
τὸ λοιπόν ἐστιν ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες
ὦσιν· [30] καὶ οἱ κλαίοντες, ὡς μὴ κλαίοντες· καὶ οἱ χαίροντες,
ὡς μὴ χαίροντες· καὶ οἱ ἀγοράζοντες, ὡς μὴ κατέχοντες· [31] καὶ
οἱ χρώμενοι τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὡς μὴ καταχρώμενοι· παράγει
γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου. [32] Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους
εἶναι. Ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς ἀρέσει τῷ κυρίῳ·
[33] ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῇ γυναικί.

7.13 αὐτόν ♦ τὸν ἄνδρα
7.14 ἀνδρί ♦ ἀδελφῷ
7.15 ἡμᾶς ♦ ὑμᾶς
7.17 θεός ♦ κύριος
7.17 κύριος ♦ θεός
7.18 ἀκροβυστίᾳ τις ἐκλήθη ♦ ἀκροβυστίᾳ κέκληταί τις
7.22 καὶ ♦ —
7.28 γήμῃς ♦ γαμήσῃς
7.29 τὸ λοιπόν ἐστιν ♦ ἐστίν· τὸ λοιπόν
7.31 τῷ κόσμῳ τούτῳ ♦ τὸν κόσμον
7.32 ἀρέσει ♦ ἀρέσῃ
7.33 ἀρέσει ♦ ἀρέσῃ

34 Μεμέρισται καὶ ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος. Ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ
τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ᾖ ἁγία καὶ σώματι καὶ πνεύματι· ἡ δὲ
γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῷ ἀνδρί.
35 Τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν συμφέρον λέγω· οὐχ ἵνα
βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὔσχημον καὶ
εὐπρόσεδρον τῷ κυρίῳ ἀπερισπάστως. 36 Εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν
ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ᾖ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως
ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιείτω· οὐχ ἁμαρτάνει· γαμείτωσαν.
37 Ὃς δὲ ἕστηκεν ἑδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ, μὴ ἔχων ἀνάγκην,
ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν
ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, τοῦ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς
ποιεῖ. 38 ὥστε καὶ ὁ ἐκγαμίζων καλῶς ποιεῖ· ὁ δὲ μὴ ἐκγαμίζων
κρεῖσσον ποιεῖ. 39 Γυνὴ δέδεται νόμῳ ἐφ’ ὅσον χρόνον ζῇ ὁ
ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ καί κοιμηθῇ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ
θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ. 40 Μακαριωτέρα δέ ἐστιν
ἐὰν οὕτως μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ δὲ κἀγὼ πνεῦμα
θεοῦ ἔχειν.

8 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι πάντες γνῶσιν
ἔχομεν. Ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. 2 Εἰ δέ τις
δοκεῖ εἰδέναι τι, οὐδέπω οὐδὲν ἔγνωκεν καθὼς δεῖ γνῶναι· 3 εἰ
δέ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν, οὗτος ἔγνωσται ὑπ’ αὐτοῦ. 4 Περὶ τῆς
βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἴδωλον ἐν
κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς ἕτερος εἰ μὴ εἷς. 5 Καὶ γὰρ εἴπερ
εἰσὶν λεγόμενοι θεοί, εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ ˹γῆς·˺ ὥσπερ εἰσὶν τῆς γῆς
θεοὶ πολλοί, καὶ κύριοι πολλοί· 6 ἀλλ’ ἡμῖν εἷς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ
οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν· καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς
χριστός, δι’ οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς δι’ αὐτοῦ. 7 Ἀλλ’ οὐκ ἐν
πᾶσιν ἡ γνῶσις· τινὲς δὲ τῇ συνειδήσει τοῦ εἰδώλου ἕως ἄρτι
ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσιν, καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενὴς

7.34 Μεμέρισται ♦ Καὶ μεμέρισται
7.34 καὶ ἡ παρθένος. Ἡ ἄγαμος ♦ ἡ ἄγαμος καὶ ἡ παρθένος
7.34 σώματι καὶ ♦ τῷ σώματι καὶ τῷ
7.34 ἀρέσει ♦ ἀρέσῃ
7.35 συμφέρον ♦ σύμφορον
7.35 εὐπρόσεδρον ♦ εὐπάρεδρον
7.37 ἑδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ ♦ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἑδραῖος
7.37 καρδίᾳ αὐτοῦ τοῦ ♦ ἰδίᾳ καρδίᾳ
7.37 ποιεῖ ♦ ποιήσει
7.38 ὁ ἐκγαμίζων ♦ ὁ γαμίζων τὴν ἑαυτοῦ παρθένον
7.38 ὁ δὲ ♦ καὶ ὁ
7.38 μὴ ἐκγαμίζων ♦ μὴ γαμίζων
7.38 κρεῖσσον ποιεῖ ♦ κρεῖσσον ποιήσει
7.39 νόμῳ ♦ —
7.39 καί ♦ —
8.2 δέ ♦ —
8.2 εἰδέναι ♦ ἐγνωκέναι
8.2 οὐδέπω οὐδὲν ἔγνωκεν ♦ οὔπω ἔγνω
8.4 ἕτερος ♦ —
8.7 συνειδήσει τοῦ εἰδώλου ἕως ἄρτι ♦ συνηθείᾳ ἕως ἄρτι τοῦ εἰδώλου

οὖσα μολύνεται. [8] Βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παρίστησιν τῷ θεῷ· οὔτε
γὰρ ἐὰν φάγωμεν περισσεύομεν, οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν
ὑστερούμεθα. [9] Βλέπετε δὲ μήπως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη
πρόσκομμα γένηται τοῖς ἀσθενοῦσιν. [10] Ἐὰν γάρ τις ἴδῃ σε τὸν
ἔχοντα γνῶσιν ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις
αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα
ἐσθίειν; [11] Καὶ ἀπολεῖται ὁ ἀσθενῶν ἀδελφὸς ἐπὶ τῇ σῇ γνώσει,
δι᾽ ὃν χριστὸς ἀπέθανεν; [12] Οὕτως δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς τοὺς
ἀδελφούς, καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν,
εἰς χριστὸν ἁμαρτάνετε. [13] Διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν
ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν
ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.

9 Οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος; Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; Οὐχὶ Ἰησοῦν
χριστὸν τὸν κύριον ἡμῶν ἑώρακα; Οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς
ἐστε ἐν κυρίῳ; [2] Εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλά γε ὑμῖν
εἰμι· ἡ γὰρ σφραγὶς τῆς ἐμῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ.
[3] Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν αὕτη ἐστίν. [4] Μὴ οὐκ
ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν; [5] Μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν
ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι, καὶ οἱ
ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου, καὶ Κηφᾶς; [6] Ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας
οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν τοῦ μὴ ἐργάζεσθαι; [7] Τίς στρατεύεται
ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ; Τίς φυτεύει ἀμπελῶνα, καὶ ἐκ τοῦ καρποῦ
αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; Ἢ τίς ποιμαίνει ποίμνην, καὶ ἐκ τοῦ
γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει; [8] Μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα
Μωσέως λαλῶ; Ἢ οὐχὶ καὶ ὁ νόμος ταῦτα λέγει; [9] Ἐν γὰρ τῷ ⸀Μωϋσέως⸃
νόμῳ γέγραπται, Οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα. Μὴ τῶν βοῶν
μέλει τῷ θεῷ; [10] Ἢ δι᾽ ἡμᾶς πάντως λέγει; Δι᾽ ἡμᾶς γὰρ
ἐγράφη, ὅτι ἐπ᾽ ἐλπίδι ὀφείλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾷν, καὶ ὁ
ἀλοῶν τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν ἐπ᾽ ἐλπίδι. [11] Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν

8.8 παρίστησιν ♦ παραστήσει
8.8 γὰρ ἐὰν φάγωμεν περισσεύομεν οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα ♦ ἐὰν μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα οὔτε ἐὰν φάγωμεν περισσεύομεν
8.9 μήπως ♦ μή πως
8.9 ἀσθενοῦσιν ♦ ἀσθενέσιν
8.11 Καὶ ἀπολεῖται ♦ Ἀπόλλυται γὰρ
8.11 ἀδελφὸς ἐπὶ ♦ ἐν
8.11 γνώσει ♦ γνώσει ὁ ἀδελφὸς
9.1 ἀπόστολος; Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; ♦ ἐλεύθερος; Οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος;
9.1 χριστὸν ♦ —
9.1 ἑώρακα ♦ ἑόρακα
9.2 τῆς ἐμῆς ♦ μου τῆς
9.3 αὕτη ἐστίν ♦ ἐστιν αὕτη
9.4 πιεῖν ♦ πεῖν
9.6 τοῦ ♦ —
9.7 ἐκ τοῦ καρποῦ ♦ τὸν καρπὸν
9.8 οὐχὶ ♦ —
9.8 λέγει ♦ οὐ λέγει
9.9 φιμώσεις ♦ κημώσεις
9.10 ἐπ᾽ ἐλπίδι ὀφείλει ♦ ὀφείλει ἐπ᾽ ἐλπίδι
9.10 τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν ἐπ᾽ ἐλπίδι ♦ ἐπ᾽ ἐλπίδι τοῦ μετέχειν

τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ
θερίσομεν; 12 Εἰ ἄλλοι τῆς ἐξουσίας ὑμῶν μετέχουσιν, οὐ
μᾶλλον ἡμεῖς; Ἀλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ
πάντα στέγομεν, ἵνα μὴ ἐγκοπήν τινα δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ
χριστοῦ. 13 Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι ἐκ τοῦ ἱεροῦ
ἐσθίουσιν, οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ προσεδρεύοντες τῷ
θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται; 14 Οὕτως καὶ ὁ κύριος διέταξεν
τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν.
15 Ἐγὼ δὲ οὐδενὶ ἐχρησάμην τούτων· οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα ἵνα
οὕτως γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν, ἢ τὸ
καύχημά μου ἵνα τις κενώσῃ. 16 Ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ
ἔστιν μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ δέ μοι
ἐστίν, ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι. 17 Εἰ γὰρ ἑκὼν τοῦτο πράσσω,
μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι. 18 Τίς οὖν μοί
ἐστιν ὁ μισθός; Ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ
εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἐξουσίᾳ
μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. 19 Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων, πᾶσιν
ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω. 20 Καὶ
ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους
κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον
κερδήσω· 21 τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὢν ἄνομος θεῷ ἀλλ'
ἔννομος χριστῷ, ἵνα κερδήσω ἀνόμους. 22 Ἐγενόμην τοῖς
ἀσθενέσιν ὡς ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω. Τοῖς πᾶσιν
γέγονα τὰ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω. 23 Τοῦτο δὲ ποιῶ διὰ
τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι. 24 Οὐκ οἴδατε
ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ
λαμβάνει τὸ βραβεῖον; Οὕτως τρέχετε, ἵνα καταλάβητε. 25 Πᾶς
δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται· ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα
φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον. 26 Ἐγὼ τοίνυν
οὕτως τρέχω ὡς οὐκ ἀδήλως· οὕτως πυκτεύω, ὡς οὐκ ἀέρα

9.12 ἐξουσίας ὑμῶν ♦ ὑμῶν ἐξουσίας
9.12 ἐγκοπήν τινα ♦ τινα ἐγκοπὴν
9.13 ἐκ ♦ [τὰ] ἐκ
9.13 προσεδρεύοντες ♦ παρεδρεύοντες
9.15 οὐδενὶ ἐχρησάμην ♦ οὐ κέχρημαι οὐδενὶ
9.15 ἵνα τις κενώσῃ ♦ οὐδεὶς κενώσει
9.16 δέ ♦ γάρ
9.16 μὴ εὐαγγελίζωμαι ♦ μὴ εὐαγγελίσωμαι
9.18 μοί ♦ μού
9.18 τοῦ χριστοῦ ♦ —
9.20 ὡς ὑπὸ νόμον ♦ ὡς ὑπὸ νόμον μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον
9.21 θεῷ ♦ θεοῦ
9.21 χριστῷ ♦ χριστοῦ
9.21 κερδήσω ♦ κερδάνω τοὺς
9.22 ὡς ♦ —
9.22 τὰ ♦ —
9.23 Τοῦτο ♦ πάντα

δέρων· 27 ἀλλ’ ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μήπως,
ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

10 Οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν
πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν, καὶ πάντες διὰ τῆς
θαλάσσης διῆλθον, 2 καὶ πάντες εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐβαπτίσαντο
ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ, 3 καὶ πάντες τὸ αὐτὸ βρῶμα
πνευματικὸν ἔφαγον, 4 καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πόμα πνευματικὸν
ἔπιον· ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας· ἡ δὲ
πέτρα ἦν ὁ χριστός. 5 Ἀλλ’ οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν
εὐδόκησεν ὁ θεός· κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. 6 Ταῦτα δὲ
τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς
κακῶν, καθὼς κἀκεῖνοι ἐπεθύμησαν. 7 Μηδὲ εἰδωλολάτραι
γίνεσθε, καθώς τινες αὐτῶν· ὥσπερ γέγραπται, Ἐκάθισεν ὁ
λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίζειν. 8 Μηδὲ
πορνεύωμεν, καθώς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ ἔπεσον ἐν
μιᾷ ἡμέρᾳ εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες. 9 Μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν
χριστόν, καθὼς καί τινες αὐτῶν ἐπείρασαν, καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων
ἀπώλοντο. 10 Μηδὲ γογγύζετε, καθὼς καί τινες αὐτῶν
ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. 11 Ταῦτα δὲ
πάντα τύποι συνέβαινον ἐκείνοις· ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν
ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησεν. 12 Ὥστε ὁ
δοκῶν ἑστάναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ. 13 Πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ
εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς
πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ
καὶ τὴν ἔκβασιν, τοῦ δύνασθαι ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν.

14 Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας.
15 Ὡς φρονίμοις λέγω, κρίνατε ὑμεῖς ὅ φημι. 16 Τὸ ποτήριον τῆς
εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ αἵματος τοῦ χριστοῦ
ἐστίν; Τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ
χριστοῦ ἐστίν; 17 Ὅτι εἷς ἄρτος, ἓν σῶμα, οἱ πολλοί ἐσμεν· οἱ

9.27 ἀλλ’ ⬧ ἀλλὰ
9.27 μήπως ⬧ μή πως
10.1 δὲ ⬧ γὰρ
10.2 ἐβαπτίσαντο ⬧ ἐβαπτίσθησαν
10.3 βρῶμα πνευματικὸν ⬧ πνευματικὸν βρῶμα
10.4 πόμα πνευματικὸν ἔπιον ⬧ πνευματικὸν ἔπιον πόμα
10.4 δὲ πέτρα ⬧ πέτρα δὲ
10.7 πιεῖν ⬧ πεῖν
10.8 ἔπεσον ἐν ⬧ ἔπεσαν
10.9 καί τινες ⬧ τινες
10.9 ἀπώλοντο ⬧ ἀπώλλυντο
10.10 καθὼς καί ⬧ καθάπερ
10.11 πάντα τύποι συνέβαινον ⬧ τυπικῶς συνέβαινεν
10.11 κατήντησεν ⬧ κατήντηκεν
10.13 ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν ⬧ ὑπενεγκεῖν
10.14 εἰδωλολατρείας ⬧ εἰδωλολατρίας
10.16 τοῦ αἵματος τοῦ χριστοῦ ἐστίν ⬧ ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ χριστοῦ

γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν. [18] Βλέπετε τὸν
Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· οὐχὶ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ
τοῦ θυσιαστηρίου εἰσίν; [19] Τί οὖν φημι; Ὅτι εἴδωλόν τί ἐστιν;
Ἢ ὅτι εἰδωλόθυτόν τί ἐστιν; [20] Ἀλλ’ ὅτι ἃ θύει τὰ ἔθνη,
δαιμονίοις θύει, καὶ οὐ θεῷ· οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν
δαιμονίων γίνεσθαι. [21] Οὐ δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ
ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης κυρίου μετέχειν
καὶ τραπέζης δαιμονίων. [22] Ἢ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον; Μὴ
ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμέν;

[23] Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ’ οὐ πάντα συμφέρει. Πάντα μοι
ἔξεστιν, ἀλλ’ οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. [24] Μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ
ζητείτω, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου ἕκαστος. [25] Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ
πωλούμενον ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν·
[26] Τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. [27] Εἰ δέ τις καλεῖ
ὑμᾶς τῶν ἀπίστων, καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ
παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν
συνείδησιν. [28] Ἐὰν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ, Τοῦτο εἰδωλόθυτόν ἐστιν,
μὴ ἐσθίετε δι’ ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν· Τοῦ
γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. [29] Συνείδησιν δὲ λέγω,
οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου· ἵνα τί γὰρ ἡ ἐλευθερία
μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; [30] Εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω,
τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ; [31] Εἴτε οὖν ἐσθίετε,
εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε.
[32] Ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις καὶ Ἕλλησιν καὶ τῇ
ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ· [33] καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ
ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα
σωθῶσιν.

10.18 οὐχὶ ♦ οὐχ
10.19 εἴδωλόν ♦ εἰδωλόθυτόν
10.19 εἰδωλόθυτόν ♦ εἴδωλόν
10.20 θύει τὰ ἔθνη δαιμονίοις θύει ♦ θύουσιν δαιμονίοις
10.20 θεῷ ♦ θεῷ [θύουσιν]
10.23 Πάντα μοι ἔξεστιν ἀλλ’ οὐ πάντα συμφέρει Πάντα μοι ἔξεστιν ♦ Πάντα ἔξεστιν ἀλλ’ οὐ πάντα συμφέρει Πάντα ἔξεστιν
10.24 ἕκαστος ♦ —
10.26 γὰρ κυρίου ♦ κυρίου γὰρ
10.27 δέ ♦ —
10.28 εἰδωλόθυτόν ♦ ἱερόθυτόν
10.28 Τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς ♦ —
10.29 ἵνα τί ♦ ἱνατί
10.32 γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις ♦ καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε
10.33 συμφέρον ♦ σύμφορον

11 Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ χριστοῦ.
2 Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὅτι πάντα μου μέμνησθε,
καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέχετε. 3 Θέλω δὲ
ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ χριστός ἐστιν·
κεφαλὴ δὲ γυναικός, ὁ ἀνήρ· κεφαλὴ δὲ χριστοῦ, ὁ θεός. 4 Πᾶς
ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων, κατὰ κεφαλῆς ἔχων,
καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. 5 Πᾶσα δὲ γυνὴ
προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ,
καταισχύνει τὴν κεφαλὴν ἑαυτῆς· ἓν γάρ ἐστιν καὶ τὸ αὐτὸ τῇ
ἐξυρημένῃ. 6 Εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω· εἰ
δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι,
κατακαλυπτέσθω. 7 Ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει
κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλήν, εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ
ὑπάρχων· γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν. 8 Οὐ γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ
γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός· 9 καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ
διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα· 10 διὰ τοῦτο
ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς
ἀγγέλους. 11 Πλὴν οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικός, οὔτε γυνὴ χωρὶς
ἀνδρός, ἐν κυρίῳ. 12 Ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτως
καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικός, τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ. 13 Ἐν
ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶν γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ
θεῷ προσεύχεσθαι; 14 Ἢ οὐδὲ αὐτὴ ἡ φύσις διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι
ἀνὴρ μὲν ἐὰν κομᾷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστίν; 15 Γυνὴ δὲ ἐὰν κομᾷ,
δόξα αὐτῇ ἐστίν. Ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται. 16 Εἰ
δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ
ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.

17 Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ, ὅτι οὐκ εἰς τὸ
κρεῖττον ἀλλ’ εἰς τὸ ἧττον συνέρχεσθε. 18 Πρῶτον μὲν γὰρ
συνερχομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ, ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν
ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω. 19 Δεῖ γὰρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν
εἶναι, ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν.
20 Συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτό, οὐκ ἔστιν κυριακὸν

11.2 ἀδελφοί ⬩ —
11.3 χριστοῦ ⬩ τοῦ χριστοῦ
11.5 ἑαυτῆς ⬩ αὐτῆς
11.7 γυνὴ ⬩ ἡ γυνὴ
11.11 ἀνὴρ χωρὶς γυναικός οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρός ⬩ γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς
11.14 Ἢ οὐδὲ αὐτὴ ἡ φύσις ⬩ οὐδὲ ἡ φύσις αὐτὴ
11.15 δέδοται ⬩ δέδοται [αὐτῇ]
11.17 κρεῖττον ἀλλ’ εἰς τὸ ἧττον ⬩ κρεῖσσον ἀλλὰ εἰς τὸ ἧσσον
11.19 οἱ ⬩ [καὶ] οἱ

δεῖπνον φαγεῖν. 21 Ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει
ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει. 22 Μὴ γὰρ οἰκίας
οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; Ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ
καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; Τί ὑμῖν
εἴπω; Ἐπαινέσω ὑμᾶς ἐν τούτῳ; Οὐκ ἐπαινῶ. 23 Ἐγὼ γὰρ
παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος
Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ᾗ παρεδίδοτο ἔλαβεν ἄρτον, 24 καὶ
εὐχαριστήσας ἔκλασεν, καὶ εἶπεν, Λάβετε, φάγετε, Τοῦτό μού
ἐστιν τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν
ἐμὴν ἀνάμνησιν. 25 Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον, μετὰ τὸ
δειπνῆσαι, λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν
τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε, ὁσάκις ἂν πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν
ἀνάμνησιν. 26 Ὁσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ
ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε
ἄχρι οὗ ἂν ἔλθῃ. 27 Ὥστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον τοῦτον ἢ πίνῃ
τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίως τοῦ κυρίου, ἔνοχος ἔσται τοῦ
σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου. 28 Δοκιμαζέτω δὲ
ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω, καὶ ἐκ τοῦ
ποτηρίου πινέτω. 29 Ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως, κρίμα
ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ κυρίου.
30 Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι, καὶ
κοιμῶνται ἱκανοί. 31 Εἰ γὰρ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν
ἐκρινόμεθα. 32 Κρινόμενοι δέ, ὑπὸ κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ
σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. 33 Ὥστε, ἀδελφοί μου,
συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν, ἀλλήλους ἐκδέχεσθε. 34 Εἰ δέ τις
πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω· ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. Τὰ δὲ
λοιπά, ὡς ἂν ἔλθω, διατάξομαι.

12 Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς
ἀγνοεῖν. 2 Οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦτε πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ

11.22 ὑμῖν εἴπω ♦ εἴπω ὑμῖν
11.23 παρεδίδοτο ♦ παρεδίδετο
11.24 Λάβετε φάγετε ♦ —
11.24 κλώμενον ♦ —
11.25 ἂν ♦ ἐὰν
11.26 ἂν ἐσθίητε ♦ ἐὰν ἐσθίητε
11.26 τοῦτο ♦ —
11.26 ἂν ἔλθῃ ♦ ἔλθῃ
11.27 τοῦτον ♦ —
11.27 ἀναξίως τοῦ κυρίου ♦ ἀναξίως
11.29 ἀναξίως ♦ —
11.29 τοῦ κυρίου ♦ —
11.31 γὰρ ♦ δὲ
11.32 κυρίου ♦ [τοῦ] κυρίου
11.34 δέ τις ♦ τις

ἄφωνα, ὡς ἂν ἤγεσθε, ἀπαγόμενοι. 3 Διὸ γνωρίζω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει Ἀνάθεμα Ἰησοῦν· καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν, Κύριον Ἰησοῦν, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

4 Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσίν, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα. 5 Καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσίν, καὶ ὁ αὐτὸς κύριος. 6 Καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσίν, ὁ δὲ αὐτός ἐστιν θεός, ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. 7 Ἑκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. 8 Ὧ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως, κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα· 9 ἑτέρῳ δὲ πίστις, ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι· ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι· 10 ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ δὲ προφητεία, ἄλλῳ δὲ διακρίσεις πνευμάτων, ἑτέρῳ δὲ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἑρμηνεία γλωσσῶν· 11 πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς βούλεται.

12 Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἕν ἐστιν, καὶ μέλη ἔχει πολλά, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος τοῦ ἑνός, πολλὰ ὄντα, ἕν ἐστιν σῶμα· οὕτως καὶ ὁ χριστός. 13 Καὶ γὰρ ἐν ἑνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι· καὶ πάντες εἰς ἓν πνεῦμα ἐποτίσθημεν. 14 Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἓν μέλος ἀλλὰ πολλά. 15 Ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς, Ὅτι οὐκ εἰμὶ χείρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; 16 Καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς, Ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; 17 Εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; Εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὄσφρησις; 18 Νυνὶ δὲ ὁ θεὸς ἔθετο τὰ μέλη ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι, καθὼς ἠθέλησεν. 19 Εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἓν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; 20 Νῦν δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἓν δὲ σῶμα. 21 Οὐ δύναται δὲ ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρί, Χρείαν σου οὐκ ἔχω· ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσίν, Χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω. 22 Ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν, ἀναγκαῖά ἐστιν· 23 καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις

12.3 Ἰησοῦν καὶ ♦ Ἰησοῦς καὶ
12.3 Κύριον Ἰησοῦν ♦ Κύριος Ἰησοῦς
12.6 ἐστιν ♦ —
12.9 δὲ πίστις ♦ πίστις
12.9 ἰαμάτων ἐν τῷ αὐτῷ ♦ ἰαμάτων ἐν τῷ ἑνὶ
12.10 δὲ προφητεία ἄλλῳ δὲ ♦ [δὲ] προφητεία ἄλλῳ [δὲ]
12.10 δὲ γένη ♦ γένη
12.12 ἔχει πολλά ♦ πολλὰ ἔχει
12.12 τοῦ ἑνός ♦ —
12.13 εἰς ἓν πνεῦμα ♦ ἓν πνεῦμα

τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν· καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν
εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει· 24 τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ
χρείαν ἔχει· ἀλλ᾽ ὁ θεὸς συνεκέρασεν τὸ σῶμα, τῷ ὑστεροῦντι
περισσοτέραν δοὺς τιμήν, 25 ἵνα μὴ ᾖ σχίσματα ἐν τῷ σώματι,
ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσιν τὰ μέλη. 26 Καὶ εἴτε
πάσχει ἓν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται ἓν
μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη. 27 Ὑμεῖς δέ ἐστε σῶμα
χριστοῦ, καὶ μέλη ἐκ μέρους. 28 Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν τῇ
ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον
διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, εἶτα χαρίσματα ἰαμάτων,
ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. 29 Μὴ πάντες
ἀπόστολοι; Μὴ πάντες προφῆται; Μὴ πάντες διδάσκαλοι; Μὴ
πάντες δυνάμεις; 30 Μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων;
Μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσιν; Μὴ πάντες διερμηνεύουσιν;
31 Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα. Καὶ ἔτι καθ᾽
ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

13 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν
ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἠχῶν ἢ
κύμβαλον ἀλαλάζον. 2 Καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν, καὶ εἰδῶ τὰ
μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν
πίστιν, ὥστε ὄρη μεθιστάνειν, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι.
3 Καὶ ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ
σῶμά μου ἵνα ⸀καυθήσωμαι,⸃ ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν καυθήσομαι
ὠφελοῦμαι. 4 Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται· ἡ ἀγάπη οὐ
ζηλοῖ· ἡ ἀγάπη οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, 5 οὐκ
ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται
τὸ κακόν, 6 οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ,
7 πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει.
8 Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει· εἴτε δὲ προφητεῖαι,
καταργηθήσονται· εἴτε γλῶσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις,
καταργηθήσεται. 9 Ἐκ μέρους δὲ γινώσκομεν, καὶ ἐκ μέρους
προφητεύομεν· 10 ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τότε τὸ ἐκ μέρους

12.24 ἀλλ᾽ ♦ ἀλλὰ
12.24 ὑστεροῦντι ♦ ὑστερουμένῳ
12.25 σχίσματα ♦ σχίσμα
12.26 δοξάζεται ἓν ♦ δοξάζεται [ἓν]
12.28 εἶτα ♦ ἔπειτα
12.28 ἀντιλήψεις ♦ ἀντιλήμψεις
12.31 κρείττονα ♦ μείζονα
13.2 μεθιστάνειν ♦ μεθιστάναι
13.3 Καὶ ἐὰν ψωμίσω ♦ κἂν ψωμίσω
13.3 καυθήσωμαι ♦ καυχήσωμαι
13.4 ζηλοῖ ἡ ἀγάπη ♦ ζηλοῖ [ἡ ἀγάπη]
13.8 ἐκπίπτει ♦ πίπτει
13.9 δὲ ♦ γὰρ
13.10 τότε ♦ —

καταργηθήσεται. 11 Ὅτε ἤμην νήπιος, ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς
νήπιος ἐφρόνουν, ὡς νήπιος ἐλογιζόμην· ὅτε δὲ γέγονα ἀνήρ,
κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. 12 Βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι’ ἐσόπτρου
ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω
ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. 13 Νυνὶ
δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων
ἡ ἀγάπη.

14 Διώκετε τὴν ἀγάπην· ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά,
μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. 2 Ὁ γὰρ λαλῶν γλώσσῃ
οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ τῷ θεῷ· οὐδεὶς γὰρ ἀκούει,
πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια. 3 Ὁ δὲ προφητεύων ἀνθρώποις
λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν. 4 Ὁ λαλῶν
γλώσσῃ ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ, ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν
οἰκοδομεῖ. 5 Θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον
δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων γὰρ ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν
γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύει, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν
λάβῃ. 6 Νυνὶ δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις
λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν
ἀποκαλύψει, ἢ ἐν γνώσει, ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ ἐν διδαχῇ; 7 Ὅμως
τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλός, εἴτε κιθάρα, ἐὰν
διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ διδῷ, πῶς γνωσθήσεται τὸ
αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον; 8 Καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον φωνὴν
σάλπιγξ δῷ, τίς παρασκευάσεται εἰς πόλεμον; 9 Οὕτως καὶ
ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημον λόγον δῶτε, πῶς
γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; Ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες.
10 Τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένη φωνῶν ἐστὶν ἐν κόσμῳ καὶ οὐδὲν
αὐτῶν ἄφωνον. 11 Ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς,
ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος, καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος.
12 Οὕτως καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν
οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε. 13 Διόπερ ὁ
λαλῶν γλώσσῃ προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. 14 Ἐὰν γὰρ

13.11 ὡς νήπιος ἐλάλουν ⬥ ἐλάλουν ὡς νήπιος
13.11 ὡς νήπιος ἐφρόνουν ⬥ ἐφρόνουν ὡς νήπιος
13.11 ὡς νήπιος ἐλογιζόμην ⬥ ἐλογιζόμην ὡς νήπιος
13.11 δὲ ⬥ —
14.2 τῷ ⬥ —
14.5 γὰρ ⬥ δὲ
14.5 διερμηνεύει ⬥ διερμηνεύῃ
14.6 Νυνὶ ⬥ Νῦν
14.6 ἐν διδαχῇ ⬥ [ἐν] διδαχῇ
14.7 διδῷ ⬥ δῷ
14.8 φωνὴν σάλπιγξ ⬥ σάλπιγξ φωνὴν
14.10 ἐστὶν ⬥ εἰσιν
14.10 αὐτῶν ⬥ —
14.13 Διόπερ ⬥ Διὸ
14.14 γὰρ ⬥ [γὰρ]

προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς
μου ἄκαρπός ἐστιν. [15] Τί οὖν ἐστίν; Προσεύξομαι τῷ πνεύματι,
προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ
νοΐ. [16] Ἐπεὶ ἐὰν εὐλογήσῃς τῷ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν
τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ τὸ Ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ,
ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδεν; [17] Σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς,
ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. [18] Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου,
πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις λαλῶν· [19] ἀλλ' ἐν ἐκκλησίᾳ
θέλω πέντε λόγους διὰ τοῦ νοός μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους
κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ.

[20] Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν· ἀλλὰ τῇ κακίᾳ
νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶν τέλειοι γίνεσθε. [21] Ἐν τῷ νόμῳ
γέγραπται ὅτι Ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χείλεσιν ἑτέροις
λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονταί μου,
λέγει κύριος. [22] Ὥστε αἱ γλῶσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν, οὐ τοῖς
πιστεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις· ἡ δὲ προφητεία, οὐ τοῖς
ἀπίστοις, ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν. [23] Ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ
ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ πάντες γλώσσαις λαλῶσιν,
εἰσέλθωσιν δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε;
[24] Ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις ἄπιστος ἢ
ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων,
[25] καὶ οὕτως τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται· καὶ
οὕτως πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ θεῷ ἀπαγγέλλων
ὅτι Ὁ θεὸς ὄντως ἐν ὑμῖν ἐστιν.

[26] Τί οὖν ἐστίν, ἀδελφοί; Ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ὑμῶν
ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει,
ἑρμηνείαν ἔχει. Πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω. [27] Εἴτε
γλώσσῃ τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος,
καὶ εἷς διερμηνευέτω· [28] ἐὰν δὲ μὴ ᾖ διερμηνευτής, σιγάτω ἐν
ἐκκλησίᾳ· ἑαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ τῷ θεῷ. [29] Προφῆται δὲ δύο ἢ
τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν. [30] Ἐὰν δὲ
ἄλλῳ ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. [31] Δύνασθε

14.16 εὐλογήσῃς τῷ ♦ εὐλογῇς [ἐν] γλώσσαις
14.18 μου ♦ —
14.18 λαλῶν ♦ λαλῶ
14.19 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ
14.19 διὰ τοῦ νοός ♦ τῷ νοΐ
14.21 ἑτέροις ♦ ἑτέρων
14.23 γλώσσαις λαλῶσιν ♦ λαλῶσιν
14.25 καὶ οὕτως τὰ ♦ τὰ
14.25 Ὁ θεὸς ὄντως ♦ Ὄντως ὁ θεὸς
14.26 ὑμῶν ♦ —
14.26 γλῶσσαν ἔχει ἀποκάλυψιν ♦ ἀποκάλυψιν ἔχει γλῶσσαν

γὰρ καθ’ ἕνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσιν, καὶ
πάντες παρακαλῶνται· 32 καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις
ὑποτάσσεται. 33 Οὐ γάρ ἐστιν ἀκαταστασίας ὁ θεός, ἀλλὰ
εἰρήνης, ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων.

34 Αἱ γυναῖκες ὑμῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ
ἐπιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλ’ ὑποτάσσεσθαι, καθὼς καὶ ὁ
νόμος λέγει. 35 Εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους
ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γάρ ἐστιν γυναιξὶν ἐν
ἐκκλησίᾳ λαλεῖν. 36 Ἢ ἀφ’ ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξῆλθεν; Ἢ
εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν;

37 Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω
ἃ γράφω ὑμῖν, ὅτι κυρίου εἰσὶν ἐντολαί. 38 Εἰ δέ τις ἀγνοεῖ,
ἀγνοείτω.

39 Ὥστε, ἀδελφοί, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν
γλώσσαις μὴ κωλύετε· 40 πάντα εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν
γινέσθω.

15 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ
εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ
ἑστήκατε, 2 δι’ οὗ καὶ σῴζεσθε· τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν,
εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπιστεύσατε. 3 Παρέδωκα γὰρ
ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ
τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς· 4 καὶ ὅτι ἐτάφη· καὶ ὅτι
ἐγήγερται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς γραφάς· 5 καὶ ὅτι ὤφθη
Κηφᾷ, εἶτα τοῖς δώδεκα· 6 ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις
ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείους μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ
καὶ ἐκοιμήθησαν· 7 ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ, εἶτα τοῖς
ἀποστόλοις πᾶσιν· 8 ἔσχατον δὲ πάντων, ὡσπερεὶ τῷ
ἐκτρώματι, ὤφθη κἀμοί. 9 Ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν
ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι
ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ. 10 Χάριτι δὲ θεοῦ εἰμι ὅ εἰμι,
καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ

14.34 ὑμῶν ♦ —
14.34 ἐπιτέτραπται ♦ ἐπιτρέπεται
14.34 ἀλλ’ ♦ ἀλλὰ
14.34 ὑποτάσσεσθαι ♦ ὑποτασσέσθωσαν
14.35 γυναιξὶν ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν ♦ γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ
14.37 εἰσὶν ἐντολαί ♦ ἐστὶν ἐντολή
14.38 ἀγνοείτω ♦ ἀγνοεῖται
14.39 ἀδελφοί ♦ ἀδελφοί [μου]
14.39 γλώσσαις μὴ κωλύετε ♦ μὴ κωλύετε γλώσσαις
14.40 πάντα ♦ πάντα δὲ
15.4 τρίτῃ ἡμέρᾳ ♦ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ
15.6 πλείους ♦ πλείονες
15.6 καὶ ♦ —

περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δέ, ἀλλ' ἡ
χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί. 11 Εἴτε οὖν ἐγώ, εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτως
κηρύσσομεν καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε.

12 Εἰ δὲ χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς
λέγουσίν τινες ἐν ὑμῖν ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; 13 Εἰ
δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ χριστὸς ἐγήγερται· 14 εἰ
δὲ χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ δὲ
καὶ ἡ πίστις ὑμῶν. 15 Εὑρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ
θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ θεοῦ ὅτι ἤγειρεν τὸν
χριστόν, ὃν οὐκ ἤγειρεν, εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. 16 Εἰ
γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ χριστὸς ἐγήγερται· 17 εἰ δὲ
χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν· ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς
ἁμαρτίαις ὑμῶν. 18 Ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν χριστῷ
ἀπώλοντο. 19 Εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν χριστῷ
μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν.

20 Νυνὶ δὲ χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν
κεκοιμημένων ἐγένετο. 21 Ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου ὁ θάνατος,
καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. 22 Ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ
Ἀδὰμ πάντες ἀποθνῄσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν τῷ χριστῷ πάντες
ζῳοποιηθήσονται. 23 Ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ
χριστός, ἔπειτα οἱ τοῦ χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. 24 Εἶτα
τὸ τέλος, ὅταν παραδῷ τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ πατρί, ὅταν
καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν.
25 Δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν, ἄχρι οὗ ἂν θῇ πάντας τοὺς
ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. 26 Ἔσχατος ἐχθρὸς
καταργεῖται ὁ θάνατος. 27 Πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας
αὐτοῦ. Ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι Πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς
τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. 28 Ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ
πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι
αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ᾖ ὁ θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.

29 Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; Εἰ
ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ τῶν

15.10 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ
15.10 ἡ σὺν ♦ [ἡ] σὺν
15.12 τινες ἐν ὑμῖν ♦ ἐν ὑμῖν τινες
15.14 τὸ ♦ [καὶ] τὸ
15.14 δὲ καὶ ♦ καὶ
15.19 ἠλπικότες ἐσμὲν ἐν χριστῷ ♦ ἐν Χριστῷ ἠλπικότες ἐσμὲν
15.20 ἐγένετο ♦ —
15.21 ὁ ♦ —
15.24 παραδῷ ♦ παραδιδῷ
15.25 ἄν ♦ —
15.28 καὶ ♦ [καὶ]
15.28 θεὸς τὰ ♦ θεὸς [τὰ]
15.29 βαπτίζονται ὑπὲρ τῶν νεκρῶν ♦ βαπτίζονται ὑπὲρ αὐτῶν

νεκρῶν; 30 Τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; 31 Καθ'
ἡμέραν ἀποθνῄσκω, νὴ τὴν ὑμετέραν καύχησιν, ἣν ἔχω ἐν
χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. 32 Εἰ κατὰ ἄνθρωπον
ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος, εἰ νεκροὶ οὐκ
ἐγείρονται, Φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνῄσκομεν.
33 Μὴ πλανᾶσθε· Φθείρουσιν ἤθη χρηστὰ ὁμιλίαι κακαί.
34 Ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ἀγνωσίαν γὰρ θεοῦ
τινὲς ἔχουσιν· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω.

35 Ἀλλ' ἐρεῖ τις, Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; Ποίῳ δὲ σώματι
ἔρχονται; 36 Ἄφρον, σὺ ὃ σπείρεις, οὐ ζῳοποιεῖται ἐὰν μὴ
ἀποθάνῃ· 37 καὶ ὃ σπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον
σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχοι, σίτου ἤ τινος τῶν
λοιπῶν· 38 ὁ δὲ θεὸς αὐτῷ δίδωσιν σῶμα καθὼς ἠθέλησεν, καὶ
ἑκάστῳ τῶν σπερμάτων τὸ ἴδιον σῶμα. 39 Οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ
σάρξ· ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη
δὲ ἰχθύων, ἄλλη δὲ πτηνῶν. 40 Καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ
σώματα ἐπίγεια· ἀλλ' ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα
δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. 41 Ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα
σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος
διαφέρει ἐν δόξῃ. 42 Οὕτως καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν.
Σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· 43 σπείρεται ἐν
ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν
δυνάμει· 44 σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα
πνευματικόν. Ἔστιν σῶμα ψυχικόν, καὶ ἔστιν σῶμα
πνευματικόν. 45 Οὕτως καὶ γέγραπται, Ἐγένετο ὁ πρῶτος
ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν. Ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς
πνεῦμα ζῳοποιοῦν. 46 Ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικόν, ἀλλὰ
τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν. 47 Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ
γῆς, χοϊκός· ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ὁ κύριος ἐξ οὐρανοῦ. 48 Οἷος
ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι
καὶ οἱ ἐπουράνιοι· 49 καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ
χοϊκοῦ, φορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου.

15.31 ἣν ♦ [ἀδελφοί] ἣν
15.34 λέγω ♦ λαλῶ
15.35 Ἀλλ' ♦ Ἀλλὰ
15.36 Ἄφρον ♦ Ἄφρων
15.38 αὐτῷ δίδωσιν ♦ δίδωσιν αὐτῷ
15.38 τὸ ♦ —
15.39 ἰχθύων ♦ σὰρξ πτηνῶν
15.39 πτηνῶν ♦ ἰχθύων
15.40 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ
15.44 Ἔστιν σῶμα ψυχικόν ♦ Εἰ ἔστιν σῶμα ψυχικόν
15.44 καὶ ἔστιν σῶμα ♦ ἔστιν καὶ
15.47 ὁ κύριος ♦ —
15.49 φορέσωμεν ♦ φορέσομεν

50 Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν
θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ δύνανται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν
κληρονομεῖ. 51 Ἰδού, μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες μὲν οὐ
κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα, 52 ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ
ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίσει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ
ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. 53 Δεῖ γὰρ
τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο
ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. 54 Ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο
ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται
ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος, Κατεπόθη ὁ
θάνατος εἰς νῖκος. 55 Ποῦ σου, Θάνατε, τὸ κέντρον; Ποῦ σου,
ᾅδη, τὸ νῖκος; 56 Τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία· ἡ δὲ
δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος· 57 τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ διδόντι
ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. 58 Ὥστε,
ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἑδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι,
περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ
κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν κυρίῳ.

16 Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὥσπερ διέταξα
ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτως καὶ ὑμεῖς
ποιήσατε. 2 Κατὰ μίαν σαββάτων ἕκαστος ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ
τιθέτω, θησαυρίζων ὅ τι ἂν εὐοδῶται, ἵνα μή, ὅταν ἔλθω, τότε
λογίαι γίνωνται. 3 Ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς ἐὰν δοκιμάσητε
δι' ἐπιστολῶν, τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς
Ἱερουσαλήμ· 4 ἐὰν δὲ ᾖ ἄξιον τοῦ κἀμὲ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ
πορεύσονται. 5 Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς, ὅταν Μακεδονίαν
διέλθω· Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι· 6 πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν
παραμενῶ, ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε οὗ
ἐὰν πορεύωμαι. 7 Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν·
ἐλπίζω δὲ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος
ἐπιτρέπῃ. 8 Ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς Πεντηκοστῆς·
9 θύρα γάρ μοι ἀνέῳγεν μεγάλη καὶ ἐνεργής, καὶ ἀντικείμενοι
πολλοί.

15.50 δύνανται ♦ δύναται
15.51 μὲν ♦ —
15.55 κέντρον Ποῦ σου ᾅδη τὸ νῖκος ♦ νῖκος Ποῦ σου Θάνατε τὸ κέντρον
16.1 λογίας ♦ λογείας
16.2 σαββάτων ♦ σαββάτου
16.2 ἂν ♦ ἐὰν
16.2 λογίαι ♦ λογεῖαι
16.4 ᾖ ἄξιον ♦ ἄξιον ᾖ
16.7 δὲ ♦ γὰρ
16.7 ἐπιτρέπῃ ♦ ἐπιτρέψῃ

10 Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς
ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται ὡς καὶ ἐγώ.
11 Μή τις οὖν
αὐτὸν ἐξουθενήσῃ· προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ
πρός με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν.
12 Περὶ δὲ
Ἀπολλὼ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ
πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα ἵνα
νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.

13 Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε,
κραταιοῦσθε.
14 Πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.

15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί — οἴδατε τὴν οἰκίαν
Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας, καὶ εἰς διακονίαν τοῖς
ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς —
16 ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς
τοιούτοις, καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι.
17 Χαίρω δὲ
ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φουρτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι
τὸ ὑμῶν ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν.
18 Ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ
ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν· ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους.

19 Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας· ἀσπάζονται
ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα, σὺν τῇ κατ᾽
οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ.
20 Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ
πάντες. Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.

21 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου.
22 Εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν
κύριον Ἰησοῦν χριστόν, ἤτω ἀνάθεμα. Μαρὰν ἀθά.
23 Ἡ χάρις
τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ μεθ᾽ ὑμῶν.
24 Ἡ ἀγάπη μου μετὰ
πάντων ὑμῶν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀμήν.

16.10 καὶ ἐγώ ♦ κἀγώ
16.17 Φουρτουνάτου ♦ Φορτουνάτου
16.17 ὑμῶν ♦ ὑμέτερον
16.19 Ἀσίας ἀσπάζονται ♦ Ἀσίας ἀσπάζεται
16.19 Πρίσκιλλα ♦ Πρίσκα
16.22 Ἰησοῦν χριστόν ♦ —
16.22 Μαρὰν ἀθά ♦ Μαρανα θα
16.23 χριστοῦ ♦ —
16.24 Ἀμήν ♦ —

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β

Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ
Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν
Κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ·
2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου
Ἰησοῦ χριστοῦ. 3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ θεὸς πάσης
παρακλήσεως, 4 ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν,
εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει, διὰ τῆς
παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ. 5 ὅτι
καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτως
διὰ τοῦ χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. 6 Εἴτε δὲ
θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας, τῆς
ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς
πάσχομεν· καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἴτε
παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας·
7 εἰδότες ὅτι ὥσπερ κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτως καὶ
τῆς παρακλήσεως. 8 Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί,
ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς γενομένης ἡμῖν ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι
καθ᾽ ὑπερβολὴν ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύναμιν, ὥστε
ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν. 9 Ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ
ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ᾽
ἑαυτοῖς ἀλλ᾽ ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς· 10 ὃς ἐκ
τηλικούτου θανάτου ἐρρύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύεται, εἰς ὃν
ἠλπίκαμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται, 11 συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν
ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς
χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ὑμῶν.

12 Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρτύριον τῆς
συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἁπλότητι καὶ εἰλικρινείᾳ θεοῦ, οὐκ

1.1 Ἰησοῦ χριστοῦ ⬧ χριστοῦ Ἰησοῦ
1.6 τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν ⬧ εἴτε παρακαλούμεθα ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν
1.6 εἴτε παρακαλούμεθα ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας ⬧ —
1.7 ὥσπερ ⬧ ὡς
1.8 ἡμῖν ⬧ —
1.8 ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύναμιν ⬧ ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρήθημεν
1.10 ῥύεται ⬧ ῥύσεται
1.10 ὅτι ⬧ [ὅτι]
1.11 ὑπὲρ ὑμῶν ⬧ ὑπὲρ ἡμῶν
1.12 θεοῦ οὐκ ⬧ τοῦ θεοῦ [καὶ] οὐκ

ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ᾽ ἐν χάριτι θεοῦ, ἀνεστράφημεν ἐν τῷ
κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. 13 Οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν
ὑμῖν, ἀλλ᾽ ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε, ἐλπίζω δὲ ὅτι
καὶ ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε· 14 καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ
μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμέν, καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν, ἐν
τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ.

15 Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς τὸ
πρότερον, ἵνα δευτέραν χάριν ἔχῆτε· 16 καὶ δι᾽ ὑμῶν διελθεῖν
εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς,
καὶ ὑφ᾽ ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. 17 Τοῦτο οὖν
βουλευόμενος, μή τι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; Ἢ ἃ
βουλεύομαι, κατὰ σάρκα βουλεύομαι, ἵνα ᾖ παρ᾽ ἐμοὶ τὸ Ναὶ,
ναὶ καὶ τὸ Οὒ, οὔ; 18 Πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς
ὑμᾶς οὐκ ἐγένετο Ναὶ καὶ οὔ. 19 Ὁ γὰρ τοῦ θεοῦ υἱὸς Ἰησοῦς
χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι᾽ ἡμῶν κηρυχθείς, δι᾽ ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ
καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο Ναὶ καὶ Οὔ, ἀλλὰ Ναὶ ἐν αὐτῷ
γέγονεν. 20 Ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ Ναί, καὶ ἐν
αὐτῷ τὸ Ἀμήν, τῷ θεῷ πρὸς δόξαν δι᾽ ἡμῶν. 21 Ὁ δὲ βεβαιῶν
ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς χριστόν, καὶ χρίσας ἡμᾶς, θεός, 22 ὁ καὶ
σφραγισάμενος ἡμᾶς, καὶ δοὺς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος
ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

23 Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν
ψυχήν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἦλθον εἰς Κόρινθον. 24 Οὐχ
ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς
χαρᾶς ὑμῶν· τῇ γὰρ πίστει ἑστήκατε.

2 Ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς
ἐλθεῖν. 2 Εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ἐστιν ὁ εὐφραίνων
με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; 3 Καὶ ἔγραψα ὑμῖν τοῦτο αὐτό,
ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην ἔχω ἀφ᾽ ὧν ἔδει με χαίρειν, πεποιθὼς ἐπὶ
πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστίν. 4 Ἐκ γὰρ
πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν

1.13 καὶ ἕως ♦ ἕως
1.14 Ἰησοῦ ♦ [ἡμῶν] Ἰησοῦ
1.15 ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς τὸ πρότερον ♦ πρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν
1.15 ἔχῆτε ♦ σχῆτε
1.17 βουλευόμενος μή τι ♦ βουλόμενος μήτι
1.18 ἐγένετο ♦ ἔστιν
1.19 γὰρ τοῦ θεοῦ ♦ τοῦ θεοῦ γὰρ
1.20 καὶ ἐν αὐτῷ ♦ διὸ καὶ δι᾽ αὐτοῦ
2.1 δὲ ♦ γὰρ
2.2 ἐστιν ♦ —
2.3 ὑμῖν ♦ —
2.3 ἔχω ♦ σχῶ

δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν
ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.

5 Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλὰ ἀπὸ
μέρους· ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ πάντας ὑμᾶς. 6 Ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ
ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων· 7 ὥστε τοὐναντίον μᾶλλον
ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μήπως τῇ περισσοτέρᾳ
λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος. 8 Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς
αὐτὸν ἀγάπην. 9 Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν
δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. 10 Ὧ δέ τι χαρίζεσθε,
καὶ ἐγώ· καὶ γὰρ ἐγὼ εἴ τι κεχάρισμαι, ᾧ κεχάρισμαι, δι᾽ ὑμᾶς
ἐν προσώπῳ χριστοῦ, 11 ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ
Σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

12 Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρῳάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ,
καὶ θύρας μοι ἀνεῳγμένης ἐν κυρίῳ, 13 οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ
πνεύματί μου, τῷ μὴ εὑρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου· ἀλλὰ
ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν. 14 Τῷ δὲ θεῷ
χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ χριστῷ, καὶ τὴν
ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι᾽ ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ.
15 Ὅτι χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ θεῷ ἐν τοῖς σῳζομένοις καὶ ἐν
τοῖς ἀπολλυμένοις· 16 οἷς μὲν ὀσμὴ θανάτου εἰς θάνατον, οἷς δὲ
ὀσμὴ ζωῆς εἰς ζωήν. Καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός; 17 Οὐ γάρ
ἐσμεν ὡς οἱ ⸀λοιποί,⸃ καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ἀλλ᾽ πολλοί
ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ᾽ ὡς ἐκ θεοῦ, κατενώπιον τοῦ θεοῦ, ἐν
χριστῷ λαλοῦμεν.

3 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; Εἰ μὴ χρῄζομεν, ὥς
τινες, συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐξ ὑμῶν
συστατικῶν; 2 Ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστέ, ἐγγεγραμμένη ἐν
ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ
πάντων ἀνθρώπων· 3 φανερούμενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ χριστοῦ
διακονηθεῖσα ὑφ᾽ ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι, ἀλλὰ
πνεύματι θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶν λιθίναις, ἀλλ᾽ ἐν πλαξὶν
καρδίαις σαρκίναις. 4 Πεποίθησιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ

2.7 μήπως ♦ μή πως
2.10 καὶ ἐγώ ♦ κἀγώ
2.10 εἴ τι ♦ ὃ
2.10 ᾧ κεχάρισμαι ♦ εἴ τι κεχάρισμαι
2.16 θανάτου ♦ ἐκ θανάτου
2.16 ζωῆς ♦ ἐκ ζωῆς
2.17 λοιποί ♦ πολλοὶ
2.17 κατενώπιον τοῦ ♦ κατέναντι
3.1 Εἰ ♦ Ἢ
3.1 ὑμῶν συστατικῶν ♦ ὑμῶν

χριστοῦ πρὸς τὸν θεόν· 5 οὐχ ὅτι ἱκανοί ἐσμεν ἀφ’ ἑαυτῶν
λογίσασθαί τι ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ’ ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ
θεοῦ· 6 ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ
γράμματος, ἀλλὰ πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτένει, τὸ δὲ
πνεῦμα ζῳοποιεῖ. 7 Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν
γράμμασιν, ἐντετυπωμένη ἐν λίθοις, ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ
δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον
Μωϋσέως διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ, τὴν
καταργουμένην, 8 πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος
ἔσται ἐν δόξῃ; 9 Εἰ γὰρ ἡ διακονία τῆς κατακρίσεως δόξα,
πολλῷ μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης ἐν
δόξῃ. 10 Καὶ γὰρ οὐ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ
μέρει, ἕνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. 11 Εἰ γὰρ τὸ
καταργούμενον, διὰ δόξης, πολλῷ μᾶλλον τὸ μένον, ἐν δόξῃ.

12 Ἔχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα, πολλῇ παρρησίᾳ
χρώμεθα· 13 καὶ οὐ καθάπερ Μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ
πρόσωπον ἑαυτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς
τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου· 14 ἀλλ’ ἐπωρώθη τὰ νοήματα
αὐτῶν· ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ
ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει μὴ ἀνακαλυπτόμενον,
ὅ τι ἐν χριστῷ καταργεῖται. 15 Ἀλλ’ ἕως σήμερον, ἡνίκα
ἀναγινώσκεται Μωϋσῆς, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν
κεῖται. 16 Ἡνίκα δ’ ἂν ἐπιστρέψῃ πρὸς κύριον, περιαιρεῖται τὸ
κάλυμμα. 17 Ὁ δὲ κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν· οὗ δὲ τὸ πνεῦμα
κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία. 18 Ἡμεῖς δὲ πάντες, ἀνακεκαλυμμένῳ
προσώπῳ τὴν δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενοι, τὴν αὐτὴν
εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ
κυρίου πνεύματος.

3.5 ἱκανοί ἐσμεν ἀφ’ ἑαυτῶν ♦ ἀφ’ ἑαυτῶν ἱκανοί ἐσμεν
3.6 ἀποκτένει ♦ ἀποκτέννει
3.7 ἐν λίθοις ♦ λίθοις
3.9 γὰρ ἡ διακονία ♦ γὰρ τῇ διακονίᾳ
3.9 ἐν ♦ —
3.10 ἕνεκεν ♦ εἵνεκεν
3.13 ἑαυτοῦ ♦ αὐτοῦ
3.14 ἀλλ’ ♦ ἀλλὰ
3.14 τὸ ♦ ἡμέρας τὸ
3.14 ὅ τι ♦ ὅτι
3.15 ἀναγινώσκεται ♦ ἂν ἀναγινώσκηται
3.16 δ’ ἂν ♦ δὲ ἐὰν
3.17 ἐκεῖ ♦ —

4 Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς
ἠλεήθημεν, οὐκ ἐκκακοῦμεν· 2 ἀλλὰ ἀπειπάμεθα τὰ
κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ μηδὲ
δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς
ἀληθείας συνιστῶντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν
ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 3 Εἰ δὲ καὶ ἔστιν κεκαλυμμένον
τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶν
κεκαλυμμένον· 4 ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσεν τὰ
νοήματα τῶν ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι αὐτοῖς τὸν φωτισμὸν
τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ.
5 Οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ χριστὸν Ἰησοῦν κύριον·
ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν. 6 Ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ
σκότους φῶς λάμψαι, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς
φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ
χριστοῦ.

7 Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις
σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ᾖ τοῦ θεοῦ, καὶ μὴ ἐξ
ἡμῶν· 8 ἐν παντὶ θλιβόμενοι, ἀλλ᾽ οὐ στενοχωρούμενοι·
ἀπορούμενοι, ἀλλ᾽ οὐκ ἐξαπορούμενοι· 9 διωκόμενοι, ἀλλ᾽ οὐκ
ἐγκαταλειπόμενοι· καταβαλλόμενοι, ἀλλ᾽ οὐκ ἀπολλύμενοι·
10 πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι
περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν
φανερωθῇ. 11 Ἀεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον
παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ
φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. 12 Ὥστε ὁ μὲν θάνατος ἐν
ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. 13 Ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ
πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον, Ἐπίστευσα, διὸ
ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν· 14 εἰδότες
ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς διὰ Ἰησοῦ ἐγερεῖ,
καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. 15 Τὰ γὰρ πάντα δι᾽ ὑμᾶς, ἵνα ἡ
χάρις πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν
περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.

4.1 ἐκκακοῦμεν ♦ ἐγκακοῦμεν
4.2 συνιστῶντες ♦ συνιστάνοντες
4.4 αὐτοῖς ♦ —
4.5 χριστὸν Ἰησοῦν ♦ Ἰησοῦν χριστὸν
4.6 λάμψαι ♦ λάμψει
4.6 Ἰησοῦ ♦ [Ἰησοῦ]
4.10 κυρίου ♦ —
4.12 μὲν ♦ —
4.14 διὰ ♦ σὺν

[16] Διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν, ἀλλ’ εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος
διαφθείρεται, ἀλλ’ ὁ ἔσωθεν ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ.
[17] Τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ’
ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται
ἡμῖν, [18] μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ
βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα
αἰώνια.

5 Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους
καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν
ἀχειροποίητον, αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. [2] Καὶ γὰρ ἐν τούτῳ
στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι
ἐπιποθοῦντες· [3] εἴγε καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὑρεθησόμεθα.
[4] Καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν βαρούμενοι· ἐφ’ ᾧ
οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ’ ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ
θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. [5] Ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ
τοῦτο θεός, ὁ καὶ δοὺς ἡμῖν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος.
[6] Θαρροῦντες οὖν πάντοτε, καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ
σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου — [7] διὰ πίστεως γὰρ
περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους — [8] θαρροῦμεν δέ, καὶ
εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ
ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν κύριον. [9] Διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε
ἐνδημοῦντες, εἴτε ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. [10] Τοὺς
γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ
χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἃ
ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθόν, εἴτε κακόν.

[11] Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπους πείθομεν,
θεῷ δὲ πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν
ὑμῶν πεφανερῶσθαι. [12] Οὐ γὰρ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν
ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα
ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους καὶ οὐ καρδίᾳ.
[13] Εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. [14] Ἡ γὰρ
— ἀγάπη τοῦ χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο, ὅτι ⸀εἰ⸃ εἷς
ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον· [15] καὶ ὑπὲρ

4.16 ἐκκακοῦμεν ♦ ἐγκακοῦμεν
4.16 ἔσωθεν ♦ ἔσω ἡμῶν
5.3 εἴγε καὶ ἐνδυσάμενοι ♦ εἴ γε καὶ ἐκδυσάμενοι
5.5 καὶ ♦ —
5.10 κακόν ♦ φαῦλον
5.12 γὰρ ♦ —
5.12 οὐ καρδίᾳ ♦ μὴ ἐν καρδίᾳ
5.14 εἰ ♦ —

πάντων ἀπέθανεν ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ
ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι. 16 Ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ
νῦν οὐδένα οἴδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ δὲ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ
σάρκα χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν. 17 Ὥστε εἴ τις ἐν
χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδού, γέγονεν
⌜καινὰ τὰ πάντα.⌝ 18 Τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ, τοῦ τὰ πάντα καινά
καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ δόντος
ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς· 19 ὡς ὅτι θεὸς ἦν ἐν
χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ
παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς
καταλλαγῆς.

20 Ὑπὲρ χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν, ὡς τοῦ θεοῦ
παρακαλοῦντος δι᾽ ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ χριστοῦ, καταλλάγητε
τῷ θεῷ. 21 Τὸν γὰρ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν
ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ.

6 Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν
χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς — 2 λέγει γάρ, Καιρῷ
δεκτῷ ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι·
ἰδού, νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδού, νῦν ἡμέρα σωτηρίας —
3 μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ
διακονία· 4 ἀλλ᾽ ἐν παντὶ συνιστῶντες ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ
διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν
στενοχωρίαις, 5 ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν
κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, 6 ἐν ἁγνότητι, ἐν γνώσει,
ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἁγίῳ, ἐν ἀγάπῃ
ἀνυποκρίτῳ, 7 ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει θεοῦ, διὰ τῶν
ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, 8 διὰ δόξης
καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι καὶ
ἀληθεῖς· 9 ὡς ἀγνοούμενοι, καὶ ἐπιγινωσκόμενοι· ὡς
ἀποθνῄσκοντες, καὶ ἰδού, ζῶμεν· ὡς παιδευόμενοι, καὶ μὴ
θανατούμενοι· 10 ὡς λυπούμενοι, ἀεὶ δὲ χαίροντες· ὡς πτωχοί,
πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες· ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ πάντα
κατέχοντες.

5.16 δὲ ♦ —
5.17 τὰ πάντα ♦ —
5.18 Ἰησοῦ ♦ —
5.21 γὰρ ♦ —
6.4 συνιστῶντες ♦ συνιστάντες

11 Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγεν πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδία
ἡμῶν πεπλάτυνται. 12 Οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν,
στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν. 13 Τὴν δὲ αὐτὴν
ἀντιμισθίαν — ὡς τέκνοις λέγω — πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς.

14 Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ
δικαιοσύνῃ καὶ ἀνομίᾳ; Τίς δὲ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος;
15 Τίς δὲ συμφώνησις χριστῷ πρὸς Βελίαρ; Ἢ τίς μερὶς πιστῷ
μετὰ ἀπίστου; 16 Τίς δὲ συγκατάθεσις ναῷ θεοῦ μετὰ εἰδώλων;
Ὑμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐστε ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ θεός ὅτι
Ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω· καὶ ἔσομαι αὐτῶν
θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι λαός. 17 Διό, Ἐξέλθετε ἐκ μέσου
αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε, λέγει κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μὴ
ἅπτεσθε· κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς, 18 καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα,
καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει κύριος
παντοκράτωρ.

7 Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί,
καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ
πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἁγιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ.

2 Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν,
οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. 3 Οὐ πρὸς κατάκρισιν λέγω·
προείρηκα γάρ, ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστὲ εἰς τὸ
συναποθανεῖν καὶ συζῆν. 4 Πολλή μοι παρρησία πρὸς ὑμᾶς,
πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει,
ὑπερπερισσεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν.

5 Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν οὐδεμίαν
ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι·
ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. 6 Ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς
ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς, ὁ θεός, ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου·
7 οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ
παρακλήσει ᾗ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν
ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ,
ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι. 8 Ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ
ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι, εἰ καὶ μετεμελόμην· βλέπω γὰρ ὅτι

6.14 Τίς δὲ ♦ ἢ τίς
6.15 χριστῷ ♦ χριστοῦ
6.16 Ὑμεῖς ♦ Ἡμεῖς
6.16 ἐστε ♦ ἐσμεν
6.16 μοι ♦ μου
6.17 Ἐξέλθετε ♦ Ἐξέλθατε
7.3 Οὐ πρὸς κατάκρισιν ♦ Πρὸς κατάκρισιν οὐ
7.8 γὰρ ♦ [γὰρ]

ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη, εἰ καὶ πρὸς ὥραν, ἐλύπησεν ὑμᾶς. [9] Νῦν
χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ᾽ ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν·
ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν.
[10] Ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν
ἀμεταμέλητον κατεργάζεται· ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον
κατεργάζεται. [11] Ἰδοὺ γάρ, αὐτὸ τοῦτο, τὸ κατὰ θεὸν
λυπηθῆναι ὑμᾶς, πόσην κατειργάσατο ὑμῖν σπουδήν, ἀλλὰ
ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν,
ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλὰ ἐκδίκησιν. Ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς
ἁγνοὺς εἶναι ἐν τῷ πράγματι. [12] Ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ
⸂εἵνεκεν⸃ τοῦ ἀδικήσαντος, οὐδὲ ⸂εἵνεκεν⸃ τοῦ ἀδικηθέντος, ἕνεκεν | ἕνεκεν
ἀλλ᾽ ⸂εἵνεκεν⸃ τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἕνεκεν
ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. [13] Διὰ τοῦτο
παρακεκλήμεθα.

⸂Ἐπὶ δὲ τῇ⸃ παρακλήσει ⸂ὑμῶν περισσοτέρως⸃ μᾶλλον ἐπὶ τῇ | ὑμῶν· περισσοτέρως δὲ
ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ
ἀπὸ πάντων ὑμῶν. [14] Ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ
κατῃσχύνθην· ἀλλ᾽ ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν,
οὕτως καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἡ ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη.
[15] Καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστίν,
ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου
καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. [16] Χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν
ὑμῖν.

8 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν
δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας· [2] ὅτι ἐν
πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἡ περισσεία τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἡ
κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸν πλοῦτον τῆς
ἁπλότητος αὐτῶν. [3] Ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ ὑπὲρ
δύναμιν αὐθαίρετοι, [4] μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι
ἡμῶν, τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς
ἁγίους· [5] καὶ οὐ καθὼς ἠλπίσαμεν, ἀλλ᾽ ἑαυτοὺς ἔδωκαν
πρῶτον τῷ κυρίῳ, καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος θεοῦ. [6] Εἰς τὸ

7.10 ἀμεταμέλητον κατεργάζεται ♦ ἀμεταμέλητον ἐργάζεται
7.11 ὑμᾶς ♦ —
7.11 ἐν τῷ ♦ τῷ
7.12 οὐχ εἵνεκεν ♦ οὐχ ἕνεκεν
7.12 οὐδὲ εἵνεκεν ♦ οὐδὲ ἕνεκεν
7.12 ἀλλ᾽ εἵνεκεν ♦ ἀλλ᾽ ἕνεκεν
7.13 ὑμῶν περισσοτέρως ♦ ἡμῶν περισσοτέρως
8.2 τὸν πλοῦτον ♦ τὸ πλοῦτος
8.3 ὑπὲρ ♦ παρὰ
8.5 ἀλλ᾽ ♦ ἀλλὰ

παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς προενήρξατο, οὕτως καὶ
ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην. 7 Ἀλλ’ ὥσπερ ἐν
παντὶ περισσεύετε, πίστει, καὶ λόγῳ, καὶ γνώσει, καὶ πάσῃ
σπουδῇ, καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ
χάριτι περισσεύητε. 8 Οὐ κατ’ ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς
ἑτέρων σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον
δοκιμάζων. 9 Γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
χριστοῦ, ὅτι δι’ ὑμᾶς ἐπτώχευσεν, πλούσιος ὤν, ἵνα ὑμεῖς τῇ
ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσητε. 10 Καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι·
τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ καὶ
τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι. 11 νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι
ἐπιτελέσατε, ὅπως, καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτως καὶ
τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν. 12 Εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται,
καθὸ ἐὰν ἔχῃ τις, εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. 13 Οὐ γὰρ
ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν δὲ θλίψις· ἀλλ’ ἐξ ἰσότητος, ἐν τῷ νῦν
καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, 14 ἵνα καὶ
τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα· ὅπως
γένηται ἰσότης, 15 καθὼς γέγραπται, Ὁ τὸ πολύ, οὐκ
ἐπλεόνασεν· καὶ ὁ τὸ ὀλίγον, οὐκ ἠλαττόνησεν.

16 Χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν
ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου. 17 Ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο,
σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων, αὐθαίρετος ἐξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς.
18 Συνεπέμψαμεν δὲ μετ’ αὐτοῦ τὸν ἀδελφόν, οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ
εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν· 19 οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ
χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν σὺν τῇ
χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ’ ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ
κυρίου δόξαν καὶ προθυμίαν ἡμῶν· 20 στελλόμενοι τοῦτο, μή
τις ἡμᾶς μωμήσηται ἐν τῇ ἁδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ’
ἡμῶν· 21 προνοούμενοι καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου ἀλλὰ
καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. 22 Συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν
ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις
σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον, πεποιθήσει
πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. 23 Εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς
ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν,

8.7 ὑμῶν ἐν ἡμῖν ♦ ἡμῶν ἐν ὑμῖν
8.12 τις ♦ —
8.13 δὲ ♦ —
8.16 διδόντι ♦ δόντι
8.19 αὐτοῦ ♦ [αὐτοῦ]
8.21 προνοούμενοι ♦ προνοοῦμεν γὰρ

δόξα χριστοῦ. 24 Τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν, καὶ ἡμῶν
καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν, εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε εἰς πρόσωπον
τῶν ἐκκλησιῶν.

9 Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισσόν
μοί ἐστιν τὸ γράφειν ὑμῖν· 2 οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν,
ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν, ὅτι Ἀχαΐα
παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι· καὶ ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισεν
τοὺς πλείονας. 3 Ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ
καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ· ἵνα,
καθὼς ἔλεγον, παρεσκευασμένοι ἦτε· 4 μήπως, ἐὰν ἔλθωσιν
σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους,
καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς — ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς — ἐν τῇ
ὑποστάσει ταύτῃ τῆς καυχήσεως. 5 Ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην
παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφούς, ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς, καὶ
προκαταρτίσωσιν τὴν προκατηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν,
ταύτην ἑτοίμην εἶναι, οὕτως ὡς εὐλογίαν καὶ μὴ ὡς
πλεονεξίαν.

6 Τοῦτο δέ, ὁ σπείρων φειδομένως, φειδομένως καὶ θερίσει·
καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις, ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει.
7 Ἕκαστος καθὼς προαιρεῖται τῇ καρδίᾳ· μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ
ἀνάγκης· ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός. 8 Δυνατὸς δὲ ὁ θεὸς
πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε
πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν·
9 καθὼς γέγραπται, Ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς πένησιν· ἡ
δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. 10 Ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν
σπέρμα τῷ σπείροντι, καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν χορηγήσαι, καὶ
πληθύναι τὸν σπόρον ὑμῶν, καὶ αὐξήσαι τὰ γενήματα τῆς
δικαιοσύνης ὑμῶν· 11 ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν
ἁπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ θεῷ.
12 Ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶν
προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ
περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ θεῷ· 13 διὰ τῆς

8.24 ἐνδείξασθε ♦ ἐνδεικνύμενοι
9.2 ὁ ἐξ ♦ τὸ
9.4 μήπως ♦ μή πως
9.4 λέγωμεν ♦ λέγω
9.4 τῆς καυχήσεως ♦ —
9.5 προκατηγγελμένην ♦ προεπηγγελμένην
9.7 προαιρεῖται ♦ προῄρηται
9.8 Δυνατὸς ♦ Δυνατεῖ
9.10 σπέρμα ♦ σπόρον
9.10 χορηγήσαι καὶ πληθύναι ♦ χορηγήσει καὶ πληθυνεῖ
9.10 αὐξήσαι ♦ αὐξήσει

δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ
ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ,
καὶ ἁπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας· 14 καὶ
αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν
ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ θεοῦ ἐφ᾽ ὑμῖν. 15 Χάρις δὲ τῷ θεῷ
ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ.

10 Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς
πρᾳότητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ χριστοῦ, ὃς κατὰ
πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς ὑμᾶς·
2 δέομαι δέ, τὸ μὴ παρὼν θαρρῆσαι τῇ πεποιθήσει ᾗ λογίζομαι
τολμῆσαι ἐπί τινας τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα
περιπατοῦντας. 3 Ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες, οὐ κατὰ σάρκα
στρατευόμεθα — 4 τὰ γὰρ ὅπλα τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ
σαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων
— 5 λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον
κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα
εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ χριστοῦ, 6 καὶ ἐν ἑτοίμῳ ἔχοντες
ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή.
7 Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; Εἴ τις πέποιθεν ἑαυτῷ χριστοῦ
εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς
χριστοῦ, οὕτως καὶ ἡμεῖς χριστοῦ. 8 Ἐάν τε γὰρ καὶ
περισσότερόν τι καυχήσωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν — ἧς
ἔδωκεν ὁ κύριος ἡμῖν εἰς οἰκοδομήν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν
ὑμῶν — οὐκ αἰσχυνθήσομαι· 9 ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν
ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. 10 Ὅτι, Αἱ μὲν ἐπιστολαί, φησίν,
βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί· ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενής, καὶ
ὁ λόγος ἐξουθενημένος. 11 Τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἷοί
ἐσμεν τῷ λόγῳ δι᾽ ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες
τῷ ἔργῳ. 12 Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἢ συγκρῖναι ἑαυτούς
τισιν τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς
ἑαυτοὺς μετροῦντες, καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς, οὐ
συνιοῦσιν. 13 Ἡμεῖς δὲ οὐχὶ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ
κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεός, μέτρου,

9.15 δὲ ♦ —
10.1 πρᾳότητος ♦ πραΰτητος
10.7 ἀφ᾽ ♦ ἐφ᾽
10.7 ἡμεῖς χριστοῦ ♦ ἡμεῖς
10.8 τε γὰρ καὶ ♦ [τε] γὰρ
10.8 ἡμῖν ♦ —
10.10 μὲν ἐπιστολαί ♦ ἐπιστολαὶ μέν
10.12 συνιοῦσιν ♦ συνιᾶσιν
10.13 οὐχὶ ♦ οὐκ

ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν. 14 Οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς
ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἑαυτούς· ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν
ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ· 15 οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι,
ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες, αὐξανομένης τῆς
πίστεως ὑμῶν, ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν
εἰς περισσείαν, 16 εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι,
οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἕτοιμα καυχήσασθαι. 17 Ὁ δὲ
καυχώμενος, ἐν κυρίῳ καυχάσθω. 18 Οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν
συνιστῶν, ἐκεῖνός ἐστιν δόκιμος, ἀλλ᾽ ὃν ὁ κύριος συνίστησιν.

11 Ὄφελον ἀνείχεσθέ μου μικρὸν τῇ ἀφροσύνῃ· ἀλλὰ καὶ
ἀνέχεσθέ μου. 2 Ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς θεοῦ ζήλῳ·
ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἁγνὴν παραστῆσαι
τῷ χριστῷ. 3 Φοβοῦμαι δὲ μήπως ὡς ὁ ὄφις Εὔαν ἐξηπάτησεν ἐν
τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, οὕτως φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς
ἁπλότητος τῆς εἰς τὸν χριστόν. 4 Εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον
Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον
λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε,
καλῶς ⌜ἠνείχεσθε.⌝ 5 Λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ἀνείχεσθε
ὑπὲρ λίαν ἀποστόλων. 6 Εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ᾽ οὐ τῇ
γνώσει· ἀλλ᾽ ἐν παντὶ φανερωθέντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς. 7 Ἢ
ἁμαρτίαν ἐποίησα ἐμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι
δωρεὰν τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν; 8 Ἄλλας
ἐκκλησίας ἐσύλησα, λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν
διακονίαν· 9 καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθείς, οὐ
κατενάρκησα οὐδενός· τὸ γὰρ ὑστέρημά μου
προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοί, ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας· καὶ
ἐν παντὶ ἀβαρῆ ὑμῖν ἐμαυτὸν ἐτήρησα καὶ τηρήσω. 10 Ἔστιν
ἀλήθεια χριστοῦ ἐν ἐμοί, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγήσεται
εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασιν τῆς Ἀχαΐας. 11 Διὰ τί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ
ὑμᾶς; Ὁ θεὸς οἶδεν. 12 Ὃ δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν
ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορμήν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται,
εὑρεθῶσιν καθὼς καὶ ἡμεῖς. 13 Οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι,

10.18 συνιστῶν ♦ συνιστάνων
10.18 ἀλλ᾽ ♦ ἀλλὰ
11.1 τῇ ἀφροσύνῃ ♦ τι ἀφροσύνης
11.3 μήπως ♦ μή πως
11.3 Εὔαν ἐξηπάτησεν ♦ ἐξηπάτησεν Εὔαν
11.3 οὕτως ♦ —
11.3 ἁπλότητος ♦ ἁπλότητος [καὶ τῆς ἁγνότητος]
11.4 ἠνείχεσθε ♦ ἀνέχεσθε
11.6 φανερωθέντες ♦ φανερώσαντες
11.9 οὐδενός ♦ οὐθενός
11.9 ὑμῖν ἐμαυτὸν ♦ ἐμαυτὸν ὑμῖν

ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους χριστοῦ.
[14] Καὶ οὐ θαυμαστόν· αὐτὸς γὰρ ὁ Σατανᾶς μετασχηματίζεται
εἰς ἄγγελον φωτός. [15] Οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ
μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης, ὧν τὸ τέλος
ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

[16] Πάλιν λέγω, μή τίς με δόξῃ ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μήγε, κἂν
ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα κἀγὼ μικρόν τι καυχήσωμαι. [17] Ὃ
λαλῶ, οὐ λαλῶ κατὰ κύριον, ἀλλ᾽ ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ
ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. [18] Ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ
τήν σάρκα, κἀγὼ καυχήσομαι. [19] Ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν
ἀφρόνων, φρόνιμοι ὄντες. [20] Ἀνέχεσθε γάρ, εἴ τις ὑμᾶς
καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται,
εἴ τις ὑμᾶς εἰς πρόσωπον δέρει. [21] Κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι
ἡμεῖς ἠσθενήσαμεν· ἐν ᾧ δ᾽ ἄν τις τολμᾷ — ἐν ἀφροσύνῃ λέγω
— τολμῶ κἀγώ. [22] Ἑβραῖοί εἰσιν; κἀγώ· Ἰσραηλῖταί εἰσιν;
κἀγώ· σπέρμα Ἀβραάμ εἰσιν; κἀγώ· [23] διάκονοι χριστοῦ εἰσιν;
— παραφρονῶν λαλῶ — ὑπὲρ ἐγώ· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν
πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν
θανάτοις πολλάκις, [24] ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα
παρὰ μίαν ἔλαβον. [25] Τρὶς ἐραβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς
ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα· [26] ὁδοιπορίαις
πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις λῃστῶν, κινδύνοις ἐκ
γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν
ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις·
[27] ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ
δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι. [28] Χωρὶς
τῶν παρεκτός, ἡ ἐπισύστασίς μου ἡ καθ᾽ ἡμέραν, ἡ μέριμνα
πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. [29] Τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; Τίς
σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; [30] Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ
τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι. [31] Ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ
κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ οἶδεν, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας,
ὅτι οὐ ψεύδομαι. [32] Ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ

11.14 θαυμαστόν ♦ θαῦμα
11.17 λαλῶ κατὰ κύριον ♦ κατὰ κύριον λαλῶ
11.18 τήν ♦ —
11.20 ὑμᾶς εἰς πρόσωπον ♦ εἰς πρόσωπον ὑμᾶς
11.21 ἠσθενήσαμεν ♦ ἠσθενήκαμεν
11.23 πληγαῖς ὑπερβαλλόντως ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως ♦ φυλακαῖς περισσοτέρως ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως
11.24 τεσσαράκοντα ♦ τεσσεράκοντα
11.25 ἐραβδίσθην ♦ ἐρραβδίσθην
11.27 ἐν κόπῳ ♦ κόπῳ
11.28 ἐπισύστασίς μου ♦ ἐπίστασίς μοι
11.31 χριστοῦ ♦ —

βασιλέως ἐφρούρει τὴν Δαμασκηνῶν πόλιν, πιάσαι με θέλων·
33 καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους καὶ
ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

12 Καυχᾶσθαι δὴ οὐ συμφέρει μοι· ἐλεύσομαι γὰρ εἰς
ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις κυρίου. 2 Οἶδα ἄνθρωπον
ἐν χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων — εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα·
εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα· ὁ θεὸς οἶδεν — ἁρπαγέντα
τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. 3 Καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον
ἄνθρωπον — εἴτε ἐν σώματι, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα·
ὁ θεὸς οἶδεν — 4 ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον, καὶ ἤκουσεν
ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. 5 Ὑπὲρ τοῦ
τοιούτου καυχήσομαι· ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχήσομαι, εἰ μὴ
ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου· 6 ἐὰν γὰρ θελήσω καυχήσασθαι, οὐκ
ἔσομαι ἄφρων· ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φείδομαι δέ, μή τις εἰς ἐμὲ
λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με, ἢ ἀκούει τι ἐξ ἐμοῦ. 7 Καὶ τῇ
ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι
σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος Σατᾶν, ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ
ὑπεραίρωμαι. 8 Ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν κύριον παρεκάλεσα ἵνα
ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ. 9 Καὶ εἴρηκέν μοι, Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ
γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται. Ἥδιστα οὖν μᾶλλον
καυχήσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ
δύναμις τοῦ χριστοῦ. 10 Διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν,
ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν στενοχωρίαις, ὑπὲρ χριστοῦ· ὅταν
γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.

11 Γέγονα ἄφρων καυχώμενος· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε· ἐγὼ
γὰρ ὤφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν
ὑπὲρ λίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν εἰμι. 12 Τὰ μὲν σημεῖα τοῦ
ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, ἐν σημείοις
καὶ τέρασιν καὶ δυνάμεσιν. 13 Τί γάρ ἐστιν ὃ ἡττήθητε ὑπὲρ τὰς

11.32 Δαμασκηνῶν πόλιν ♦ πόλιν Δαμασκηνῶν
11.32 θέλων ♦ —
12.1 δὴ οὐ συμφέρει μοι ♦ δεῖ οὐ συμφέρον μέν
12.1 γὰρ ♦ δὲ
12.3 ἐκτὸς ♦ χωρὶς
12.5 μου ♦ —
12.6 τι ♦ [τι]
12.7 ἀποκαλύψεων ἵνα ♦ ἀποκαλύψεων διό ἵνα
12.7 Σατᾶν ♦ Σατανᾶ
12.9 μου ἐν ♦ ἐν
12.9 τελειοῦται ♦ τελεῖται
12.10 ἐν στενοχωρίαις ♦ καὶ στενοχωρίαις
12.11 καυχώμενος ♦ —
12.12 ἐν σημείοις ♦ σημείοις τε
12.13 ἡττήθητε ♦ ἡσσώθητε

λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν;
Χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην.

14 Ἰδού, τρίτον ἑτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ
καταναρκήσω ὑμῶν· οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, ἀλλὰ ὑμᾶς· οὐ γὰρ
ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν θησαυρίζειν, ἀλλ᾽ οἱ γονεῖς
τοῖς τέκνοις. 15 Ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ
ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, εἰ καὶ περισσοτέρως
ὑμᾶς ἀγαπῶν, ἧττον ἀγαπῶμαι. 16 Ἔστω δέ, ἐγὼ οὐ
κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλ᾽ ὑπάρχων πανοῦργος, δόλῳ ὑμᾶς
ἔλαβον. 17 Μή τινα ὧν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι᾽ αὐτοῦ
ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; 18 Παρεκάλεσα Τίτον, καὶ συναπέστειλα
τὸν ἀδελφόν· μή τι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; Οὐ τῷ αὐτῷ
πνεύματι περιεπατήσαμεν; Οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσιν;

19 Πάλιν δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; Κατενώπιον τοῦ
θεοῦ ἐν χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς
ὑμῶν οἰκοδομῆς. 20 Φοβοῦμαι γάρ μήπως ἐλθὼν οὐχ οἵους θέλω
εὕρω ὑμᾶς, κἀγὼ εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε· μήπως ἔρεις,
ζῆλοι, θυμοί, ἐριθεῖαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις,
ταπεινώσῃ ἀκαταστασίαι· 21 μὴ πάλιν ἐλθόντα με ⸀ταπεινώσει⸁ ὁ θεός μου
πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων, καὶ μὴ
μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ᾗ
ἔπραξαν.

13 Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. Ἐπὶ στόματος δύο
μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα.
2 Προείρηκα καὶ προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον, καὶ ἀπὼν νῦν
γράφω τοῖς προημαρτηκόσιν καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν
ἔλθω εἰς τὸ πάλιν, οὐ φείσομαι· 3 ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν
ἐμοὶ λαλοῦντος χριστοῦ, ὃς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ
δυνατεῖ ἐν ὑμῖν· 4 καὶ γὰρ εἰ ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ
ζῇ ἐκ δυνάμεως θεοῦ. Καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ,
ἀλλὰ ζησόμεθα σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς.

12.14 ἑτοίμως ♦ τοῦτο ἑτοίμως
12.14 ὑμῶν οὐ ♦ οὐ
12.14 ἀλλ᾽ ♦ ἀλλὰ
12.15 εἰ καὶ ♦ εἰ
12.15 ἀγαπῶν ἧττον ♦ ἀγαπῶ[ν] ἧσσον
12.16 ἀλλ᾽ ♦ ἀλλὰ
12.18 μή τι ♦ μήτι
12.19 Πάλιν ♦ Πάλαι
12.19 Κατενώπιον τοῦ ♦ κατέναντι
12.20 μήπως ἐλθὼν ♦ μή πως ἐλθὼν
12.20 μήπως ἔρεις ζῆλοι ♦ μή πως ἔρις ζῆλος
12.21 ἐλθόντα με ταπεινώσει ♦ ἐλθόντος μου ταπεινώσῃ με
13.2 γράφω ♦ —
13.4 εἰ ♦ —
13.4 ζησόμεθα ♦ ζήσομεν

5 Ἑαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμάζετε.
Ἢ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτούς, ὅτι Ἰησοῦς χριστὸς ἐν ὑμῖν
ἐστίν; εἰ μή τι ἀδόκιμοί ἐστε. 6 Ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι
ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι. 7 Εὐχόμαι δὲ πρὸς τὸν θεόν, μὴ
ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν,
ἀλλ᾽ ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν.
8 Οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ᾽ ὑπὲρ τῆς
ἀληθείας. 9 Χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ
δυνατοὶ ἦτε· τοῦτο δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν.
10 Διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως
χρήσωμαι, κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ἔδωκέν μοι ὁ κύριος εἰς
οἰκοδομήν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

11 Λοιπόν, ἀδελφοί, χαίρετε· καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε,
τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ
εἰρήνης ἔσται μεθ᾽ ὑμῶν. 12 Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἁγίῳ
φιλήματι.

13 Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες.

14 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ
θεοῦ, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν.
Ἀμήν.

13.5 ἐστίν εἰ μή τι ♦ εἰ μήτι
13.7 Εὐχόμαι ♦ Εὐχόμεθα
13.8 ἀλλ᾽ ♦ ἀλλὰ
13.9 δὲ καὶ ♦ καὶ
13.10 ἔδωκέν μοι ὁ κύριος ♦ ὁ κύριος ἔδωκέν μοι
13.14 Ἀμήν ♦ —

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ

Παῦλος ἀπόστολος οὐκ ἀπ’ ἀνθρώπων, οὐδὲ δι’ ἀνθρώπου,
ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ
ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, 2 καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί,
ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας· 3 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ
θεοῦ πατρός, καὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, 4 τοῦ δόντος
ἑαυτὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται ἡμᾶς ἐκ τοῦ
ἐνεστῶτος αἰῶνος πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ
πατρὸς ἡμῶν· 5 ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν.

6 Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ
καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον· 7 ὃ
οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μή τινές εἰσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς καὶ
θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ. 8 Ἀλλὰ καὶ
εὐαγγελίζεται ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ ⸀εὐαγγελίζηται⸁ ὑμῖν παρ’ ὃ
εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. 9 Ὡς προειρήκαμεν, καὶ
ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ’ ὃ παρελάβετε,
ἀνάθεμα ἔστω. 10 Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; Ἢ
ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; Εἰ γὰρ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον,
χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην.

11 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν
ὑπ’ ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον. 12 Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ
ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτό, οὔτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι’
ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ χριστοῦ. 13 Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν
ἀναστροφήν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ’ ὑπερβολὴν
ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν αὐτήν· 14 καὶ
προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν
τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτὴς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν
μου παραδόσεων. 15 Ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ θεὸς ὁ ἀφορίσας με ἐκ
κοιλίας μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ,
16 ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ ἵνα εὐαγγελίζωμαι

1.3 καὶ κυρίου ἡμῶν ♦ ἡμῶν καὶ κυρίου
1.4 περὶ ♦ ὑπὲρ
1.4 ἐνεστῶτος αἰῶνος ♦ αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος
1.6 χριστοῦ ♦ [χριστοῦ]
1.8 ὑμῖν παρ’ ♦ [ὑμῖν] παρ’
1.10 γὰρ ἔτι ♦ ἔτι
1.11 δὲ ♦ γὰρ
1.15 ὁ θεὸς ♦ [ὁ θεὸς]

αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ
αἵματι· 17 οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ
ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν
ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν.

18 Ἔπειτα μετὰ ἔτη τρία ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα
ἱστορῆσαι Πέτρον, καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε.
19 Ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν
ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. 20 Ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ
θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι. 21 Ἔπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς
Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. 22 Ἤμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ
ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν χριστῷ· 23 μόνον δὲ
ἀκούοντες ἦσαν ὅτι Ὁ διώκων ἡμᾶς ποτέ, νῦν εὐαγγελίζεται
τὴν πίστιν ἥν ποτε ἐπόρθει. 24 Καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν.

2 Ἔπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς
Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβα, συμπαραλαβὼν καὶ Τίτον·
2 ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν, καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ
εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ᾽ ἰδίαν δὲ τοῖς
δοκοῦσιν, μήπως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον. 3 Ἀλλ᾽ οὐδὲ Τίτος
ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην ὤν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι· 4 διὰ δὲ τοὺς
παρεισάκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισῆλθον
κατασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν χριστῷ
Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσωνται· 5 οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν
εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ
πρὸς ὑμᾶς. 6 Ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί τι ὁποῖοί ποτε ἦσαν
οὐδέν μοι διαφέρει· πρόσωπον θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει
ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσανέθεντο· 7 ἀλλὰ
τοὐναντίον, ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς
ἀκροβυστίας, καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς — 8 ὁ γὰρ
ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς, ἐνήργησεν καὶ
ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη — 9 καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι,
Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στῦλοι εἶναι,
δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρναβᾷ κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς ⸀μὲν⸁ εἰς —
τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· 10 μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα
μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.

1.18 Πέτρον ♦ Κηφᾶν
2.2 μήπως ♦ μή πως
2.4 καταδουλώσωνται ♦ καταδουλώσουσιν
2.6 θεὸς ♦ [ὁ] θεὸς
2.9 μὲν ♦ —

[11] Ὅτε δὲ ἦλθεν Πέτρος εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον
αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν. [12] Πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν
τινας ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον,
ὑπέστελλεν καὶ ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ
περιτομῆς. [13] Καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ
Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρναβᾶς συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει.
[14] Ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ
εὐαγγελίου, εἶπον, τῷ Πέτρῳ ἔμπροσθεν πάντων, Εἰ σύ,
Ἰουδαῖος ὑπάρχων, ἐθνικῶς ζῇς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς, τί τὰ ἔθνη
ἀναγκάζεις Ἰουδαΐζειν; [15] Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ
ἐθνῶν ἁμαρτωλοί, [16] εἰδότες ὅτι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ
ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς
χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως
χριστοῦ, καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου· διότι οὐ δικαιωθήσεται ἐξ
ἔργων νόμου πᾶσα σάρξ. [17] Εἰ δέ, ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν
χριστῷ, εὑρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί, ἆρα χριστὸς
ἁμαρτίας διάκονος; Μὴ γένοιτο. [18] Εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα, ταῦτα
πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν συνίστημι. [19] Ἐγὼ γὰρ
διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα θεῷ ζήσω. [20] Χριστῷ
συνεσταύρωμαι· ζῶ δέ, οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ χριστός· ὃ δὲ
νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, τοῦ
ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. [21] Οὐκ
ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα
χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

3 Ὦ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν τῇ ἀληθείᾳ μὴ
πείθεσθαι, οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς χριστὸς προεγράφη
ἐν ὑμῖν ἐσταυρωμένος; [2] Τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν,
ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως;
[3] Οὕτως ἀνόητοί ἐστε; Ἐναρξάμενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ
ἐπιτελεῖσθε; [4] Τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; Εἴγε καὶ εἰκῇ. [5] Ὁ οὖν
ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ
ἔργων νόμου, ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; [6] Καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν

2.11 Πέτρος ♦ Κηφᾶς
2.13 καὶ οἱ ♦ [καὶ] οἱ
2.14 Πέτρῳ ♦ Κηφᾷ
2.14 ζῇς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς τί ♦ καὶ οὐχὶ Ἰουδαϊκῶς ζῇς πῶς
2.16 ὅτι ♦ [δὲ] ὅτι
2.16 διότι οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου ♦ ὅτι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται
2.18 συνίστημι ♦ συνιστάνω
3.1 τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι ♦ —
3.1 ἐν ὑμῖν ♦ —
3.4 Εἴγε ♦ Εἴ γε

τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. 7 Γινώσκετε ἄρα
ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοί εἰσιν υἱοί Ἀβραάμ. 8 Προϊδοῦσα δὲ ἡ
γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προευηγγελίσατο
τῷ Ἀβραὰμ ὅτι Ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη.
9 Ὥστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ.
10 Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσίν·
γέγραπται γάρ, Ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσιν τοῖς
γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά.
11 Ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ θεῷ, δῆλον· ὅτι
Ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται· 12 ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ
πίστεως, ἀλλ' Ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς.
13 χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου,
γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα· γέγραπται γάρ, Ἐπικατάρατος
πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου· 14 ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ
Ἀβραὰμ γένηται ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ
πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.

15 Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω· ὅμως ἀνθρώπου
κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται. 16 Τῷ
δὲ Ἀβραὰμ ἐρρήθησαν αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ.
Οὐ λέγει, Καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός,
Καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστιν χριστός. 17 Τοῦτο δὲ λέγω,
διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς χριστὸν ὁ μετὰ ἔτη
τετρακόσια καὶ τριάκοντα γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ
καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. 18 Εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία,
οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας
κεχάρισται ὁ θεός. 19 Τί οὖν ὁ νόμος; Τῶν παραβάσεων χάριν
προσετέθη, ἄχρι οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι'
ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου. 20 Ὁ δὲ μεσίτης ἑνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ
θεὸς εἷς ἐστιν. 21 Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ;
Μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι,
ὄντως ἂν ἐκ νόμου ἦν ἡ δικαιοσύνη. 22 Ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ
γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως
Ἰησοῦ χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.

3.7 εἰσιν υἱοί ♦ υἱοί εἰσιν
3.10 Ἐπικατάρατος ♦ ὅτι Ἐπικατάρατος
3.10 ἐν πᾶσιν ♦ πᾶσιν
3.12 ἄνθρωπος ♦ —
3.13 γέγραπται γάρ ♦ ὅτι γέγραπται
3.16 ἐρρήθησαν ♦ ἐρρέθησαν
3.17 εἰς χριστὸν ♦ —
3.17 ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα ♦ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη
3.19 ἄχρι ♦ ἄχρις
3.21 τοῦ θεοῦ ♦ [τοῦ θεοῦ]
3.21 ἂν ἐκ νόμου ♦ ἐκ νόμου ἂν

23 Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα,
συγκεκλεισμένοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι.
24 Ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς χριστόν, ἵνα ἐκ
πίστεως δικαιωθῶμεν. 25 Ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκέτι ὑπὸ
παιδαγωγόν ἐσμεν. 26 Πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστε διὰ τῆς
πίστεως ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. 27 Ὅσοι γὰρ εἰς χριστὸν
ἐβαπτίσθητε, χριστὸν ἐνεδύσασθε. 28 Οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ
Ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ
θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. 29 Εἰ δὲ ὑμεῖς
χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, καὶ κατ' ἐπαγγελίαν
κληρονόμοι.

4 Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν,
οὐδὲν διαφέρει δούλου, κύριος πάντων ὤν· 2 ἀλλὰ ὑπὸ
ἐπιτρόπους ἐστὶν καὶ οἰκονόμους, ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ
πατρός. 3 Οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ
κόσμου ἦμεν δεδουλωμένοι· 4 ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ
χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ
γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, 5 ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον
ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν. 6 Ὅτι δέ ἐστε
υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς
καρδίας ὑμῶν, κρᾶζον, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. 7 Ὥστε οὐκέτι εἶ
δοῦλος, ἀλλ' υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος θεοῦ διὰ
χριστοῦ.

8 Ἀλλὰ τότε μέν, οὐκ εἰδότες θεόν, ἐδουλεύσατε τοῖς μὴ
φύσει οὖσιν θεοῖς· 9 νῦν δέ, γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ
γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ
πτωχὰ στοιχεῖα, οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεύειν θέλετε;
10 Ἡμέρας παρατηρεῖσθε, καὶ μῆνας, καὶ καιρούς, καὶ
ἐνιαυτούς. 11 Φοβοῦμαι ὑμᾶς, μήπως εἰκῇ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς.

12 Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι κἀγὼ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν.
Οὐδέν με ἠδικήσατε· 13 οἴδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς
εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον. 14 Καὶ τὸν πειρασμόν μου τὸν

3.23 συγκεκλεισμένοι ♦ συγκλειόμενοι
3.29 καὶ ♦ —
4.3 ἦμεν δεδουλωμένοι ♦ ἤμεθα δεδουλωμένοι
4.6 ὑμῶν ♦ ἡμῶν
4.7 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ
4.7 θεοῦ διὰ χριστοῦ ♦ διὰ θεοῦ
4.8 μὴ φύσει ♦ φύσει μὴ
4.11 μήπως ♦ μή πως
4.14 μου τὸν ἐν τῇ ♦ ὑμῶν ἐν τῇ

ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλʼ ὡς
ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς χριστὸν Ἰησοῦν. [15] Τίς οὖν ἦν ὁ
μακαρισμὸς ὑμῶν; Μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι, εἰ δυνατόν, τοὺς
ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἂν ἐδώκατέ μοι. [16] Ὥστε ἐχθρὸς
ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν; [17] Ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς,
ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. [18] Καλὸν
δὲ τὸ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναί
με πρὸς ὑμᾶς. [19] Τεκνία μου, οὓς πάλιν ὠδίνω, ἄχρι οὗ
μορφωθῇ χριστὸς ἐν ὑμῖν, [20] ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς
ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

[21] Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ
ἀκούετε; [22] Γέγραπται γάρ, ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν· ἕνα
ἐκ τῆς παιδίσκης, καὶ ἕνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας. [23] Ἀλλʼ ὁ μὲν ἐκ
τῆς παιδίσκης κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας
διὰ τῆς ἐπαγγελίας. [24] Ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα· αὗται γάρ
εἰσιν δύο διαθῆκαι· μία μὲν ἀπὸ ὄρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν
γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν Ἅγαρ. [25] Τὸ γὰρ Ἅγαρ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν
τῇ Ἀραβίᾳ, συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ, δουλεύει δὲ μετὰ
τῶν τέκνων αὐτῆς. [26] Ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἐλευθέρα ἐστίν,
ἥτις ἐστὶν μήτηρ πάντων ἡμῶν· [27] γέγραπται γάρ, Εὐφράνθητι,
στεῖρα, ἡ οὐ τίκτουσα· ῥῆξον καὶ βόησον, ἡ οὐκ ὠδίνουσα· ὅτι
πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα.
[28] Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαάκ, ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν.
[29] Ἀλλʼ ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκεν τὸν κατὰ
πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. [30] Ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; Ἔκβαλε τὴν
παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσῃ ὁ υἱὸς
τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας. [31] Ἄρα, ἀδελφοί,
οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.

4.14 ἀλλʼ ♦ ἀλλὰ
4.15 Τίς οὖν ἦν ♦ ποῦ οὖν
4.15 ἂν ♦ —
4.18 τὸ ♦ —
4.19 Τεκνία ♦ τέκνα
4.19 ἄχρι ♦ μέχρι
4.23 διὰ τῆς ♦ διʼ
4.25 γὰρ ♦ δὲ
4.25 δὲ μετὰ ♦ γὰρ μετὰ
4.26 πάντων ♦ —
4.28 Ἡμεῖς ♦ Ὑμεῖς
4.28 ἐσμέν ♦ ἐστέ
4.30 κληρονομήσῃ ♦ κληρονομήσει
4.31 Ἄρα ♦ Διό

5 Τῇ ἐλευθερίᾳ οὖν ᾗ χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσεν, στήκετε,
καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε.

2 Ἴδε, ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε,
χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. 3 Μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ
ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον
ποιῆσαι. 4 Κατηργήθητε ἀπὸ τοῦ χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ
ἐξεπέσετε δικαιοῦσθε· τῆς χάριτος ⸀ἐξεπέσατε.⸃ 5 Ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ
πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. 6 Ἐν γὰρ χριστῷ
Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις
δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη. 7 Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν
τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; 8 Ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος
ὑμᾶς. 9 Μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. 10 Ἐγὼ πέποιθα εἰς
ὑμᾶς ἐν κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς
βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις ἂν ᾖ. 11 Ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ
περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; Ἄρα κατήργηται τὸ
σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. 12 Ὄφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ
ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.

13 Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ
τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης
δουλεύετε ἀλλήλοις. 14 Ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἑνὶ λόγῳ
πληροῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν. 15 Εἰ
δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπό ἀλλήλων
ἀναλωθῆτε.

16 Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ
μὴ τελέσητε. 17 Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ
δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· ταῦτα δὲ ἀντίκειται ἀλλήλοις,
ἵνα μὴ ἃ ἂν θέλητε, ταῦτα ποιῆτε. 18 Εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε,
οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. 19 Φανερὰ δέ ἐστιν τὰ ἔργα τῆς σαρκός,
ἅτινά ἐστιν μοιχεία, πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια,
20 εἰδωλολατρεία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρεις, ζῆλοι, θυμοί,
ἐριθεῖαι, διχοστασίαι, αἱρέσεις, 21 φθόνοι, φόνοι, μέθαι, κῶμοι,

---

5.1 οὖν ᾗ χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσεν, στήκετε ♦ ἡμᾶς χριστὸς ἠλευθέρωσεν· στήκετε οὖν
5.4 τοῦ ♦ —
5.7 τῇ ♦ [τῇ]
5.10 ἂν ♦ ἐὰν
5.14 πληροῦται ♦ πεπλήρωται
5.14 ἑαυτόν ♦ σεαυτόν
5.15 ὑπό ♦ ὑπ'
5.17 δὲ ἀντίκειται ἀλλήλοις ♦ γὰρ ἀλλήλοις ἀντίκειται
5.17 ἂν ♦ ἐὰν
5.19 μοιχεία ♦ —
5.20 εἰδωλολατρεία ♦ εἰδωλολατρία
5.20 ἔρεις ζῆλοι ♦ ἔρις ζῆλος
5.21 φόνοι ♦ —

καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· ἃ προλέγω ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον, ὅτι
οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ
κληρονομήσουσιν. 22 Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη,
χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις,
23 πρᾳότης, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος.
24 Οἱ δὲ τοῦ χριστοῦ, τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς
παθήμασιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις.

25 Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. 26 Μὴ
γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις
φθονοῦντες.

6 Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προληφθῇ ἄνθρωπος ἔν τινι
παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν
τοιοῦτον ἐν πνεύματι πρᾳότητος, σκοπῶν σεαυτόν μὴ καὶ σὺ
πειρασθῇς. 2 Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως
ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ χριστοῦ. 3 Εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί
τι, μηδὲν ὤν, ἑαυτὸν φρεναπατᾷ· 4 τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ
δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύχημα
ἕξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον. 5 Ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον
βαστάσει.

6 Κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι
ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. 7 Μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μυκτηρίζεται· ὃ γὰρ
ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει. 8 Ὅτι ὁ σπείρων εἰς
τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν· ὁ δὲ
σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν
αἰώνιον. 9 Τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶμεν· καιρῷ γὰρ
ἰδίῳ θερίσομεν, μὴ ἐκλυόμενοι. 10 Ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν,
ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς
οἰκείους τῆς πίστεως.

11 Ἴδετε πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί.
12 Ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι
ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα μὴ τῷ σταυρῷ
τοῦ χριστοῦ διώκωνται. 13 Οὐδὲ γὰρ οἱ περιτετμημένοι αὐτοὶ

5.21 καὶ προεῖπον ♦ προεῖπον
5.23 πρᾳότης ♦ πραΰτης
5.24 τὴν ♦ [Ἰησοῦ] τὴν
6.1 προληφθῇ ♦ προλημφθῇ
6.1 πρᾳότητος ♦ πραΰτητος
6.2 ἀναπληρώσατε ♦ ἀναπληρώσετε
6.3 ἑαυτὸν φρεναπατᾷ ♦ φρεναπατᾷ ἑαυτόν
6.9 ἐκκακῶμεν ♦ ἐγκακῶμεν
6.12 μὴ τῷ ♦ τῷ
6.12 διώκωνται ♦ μὴ διώκωνται
6.13 περιτετμημένοι ♦ περιτεμνόμενοι

νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα
ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσωνται. 14 Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο
καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
χριστοῦ· δι᾽ οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, κἀγὼ τῷ κόσμῳ.
15 Ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε
ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. 16 Καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ
στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ᾽ αὐτούς, καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν
Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ.

17 Τοῦ λοιποῦ, κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ
στίγματα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.

18 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ
πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. Ἀμήν.

6.14 τῷ κόσμῳ ♦ κόσμῳ
6.15 Ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει ♦ Οὔτε γὰρ περιτομή τί ἐστιν
6.17 κυρίου ♦ —

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

Παῦλος, ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ,
τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν ἐν Ἐφέσῳ καὶ πιστοῖς ἐν χριστῷ
Ἰησοῦ· 2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ
κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν
τοῖς ἐπουρανίοις ἐν χριστῷ· 4 καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ
πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους, καὶ ἀμώμους
κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ, 5 προορίσας ἡμᾶς εἰς υἱοθεσίαν
διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ
θελήματος αὐτοῦ, 6 εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἐν ᾗ
ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπημένῳ· 7 ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν
ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν
παραπτωμάτων, κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ, 8 ἧς
ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει,
9 γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν
εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ 10 εἰς οἰκονομίαν τοῦ
πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ
χριστῷ, τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· 11 ἐν αὐτῷ, ἐν ᾧ
καὶ ἐκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα
ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, 12 εἰς τὸ
εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον δόξης αὐτοῦ, τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ
χριστῷ· 13 ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας,
τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες
ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, 14 ὅς ἐστιν
ἀρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν, εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς
περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

15 Διὰ τοῦτο κἀγώ ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ
κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, 16 οὐ
παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν, μνείαν ὑμῶν ποιούμενος ἐπὶ

1.1 Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ χριστοῦ Ἰησοῦ
1.1 ἐν Ἐφέσῳ ♦ [ἐν Ἐφέσῳ]
1.6 ἐν ᾗ ♦ ἧς
1.7 τὸν πλοῦτον ♦ τὸ πλοῦτος
1.10 γῆς ♦ γῆς ἐν αὐτῷ
1.11 αὐτῷ ἐν ♦ —
1.14 ὅς ♦ ὅ
1.16 ὑμῶν ποιούμενος ♦ ποιούμενος

τῶν προσευχῶν μου· 17 ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δώῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ
ἀποκαλύψεως, ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ· 18 πεφωτισμένους τοὺς
ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστιν ἡ
ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, καὶ τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς
κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις, 19 καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον
μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας, κατὰ
τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ 20 ἣν ἐνήργησεν
ἐν τῷ χριστῷ, ἐγείρας αὐτὸν ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐν
δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, 21 ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ
ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος, καὶ παντὸς ὀνόματος
ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ
μέλλοντι· 22 καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ
αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, 23 ἥτις ἐστὶν
τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν
πληρουμένου.

2 Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν καὶ ταῖς
ἁμαρτίαις, 2 ἐν αἷς ποτὲ περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα
τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος,
τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας·
3 ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις
τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν
διανοιῶν, καὶ ἦμεν τέκνα φύσει ὀργῆς, ὡς καὶ οἱ λοιποί· 4 ὁ δὲ
θεός, πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἣν
ἠγάπησεν ἡμᾶς, 5 καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν
συνεζωοποίησεν τῷ χριστῷ — χάριτί ἐστε σεσωσμένοι —
6 καὶ συνήγειρεν, καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν
χριστῷ Ἰησοῦ· 7 ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς
ἐπερχομένοις τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν
χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· 8 τῇ γὰρ χάριτί ἐστε
σεσῳσμένοι διὰ τῆς πίστεως, καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν· θεοῦ τὸ
δῶρον· 9 οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχήσηται. 10 Αὐτοῦ γάρ

1.18 ὑμῶν ♦ [ὑμῶν]
1.18 καὶ ♦ —
1.20 τῶν νεκρῶν καὶ ἐκάθισεν ♦ νεκρῶν καὶ καθίσας
2.1 ἁμαρτίαις ♦ ἁμαρτίαις ὑμῶν
2.3 ἦμεν ♦ ἤμεθα
2.7 τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον ♦ τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος
2.8 τῆς ♦ —

ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς,
οἷς προητοίμασεν ὁ θεός, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

[11] Διὸ μνημονεύετε ὅτι ὑμεῖς ποτὲ τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, οἱ
λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ
χειροποιήτου, [12] ὅτι ἦτε ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς χριστοῦ,
ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραήλ, καὶ ξένοι τῶν
διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες, καὶ ἄθεοι ἐν τῷ
κόσμῳ. [13] Νυνὶ δὲ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὄντες μακρὰν
ἐγγὺς ἐγενήθητε ἐν τῷ αἵματι τοῦ χριστοῦ. [14] Αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ
εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἕν, καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ
φραγμοῦ λύσας, [15] τήν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκί αὐτοῦ, τὸν νόμον
τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασιν, καταργήσας· ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν
ἑαὐτῷ εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρήνην, [16] καὶ
ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἑνὶ σώματι τῷ θεῷ διὰ τοῦ
σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ· [17] καὶ ἐλθὼν
εὐηγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγύς· [18] ὅτι
δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἑνὶ πνεύματι
πρὸς τὸν πατέρα. [19] Ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι,
ἀλλὰ συμπολῖται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ,
[20] ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ
προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ, [21] ἐν ᾧ
πᾶσα οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν
κυρίῳ, [22] ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον
τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι.

3 Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ χριστοῦ Ἰησοῦ
ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν, [2] εἴγε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς
χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς, [3] ὅτι κατὰ
ἀποκάλυψιν ἐγνώρισέν μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραψα ἐν
ὀλίγῳ, [4] πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν
μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ χριστοῦ· [5] ὃ ἑτέραις γενεαῖς οὐκ
ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς
ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι· [6] εἶναι τὰ

2.11 ὑμεῖς ποτὲ ♦ ποτὲ ὑμεῖς
2.12 ἦτε ἐν ♦ ἦτε
2.13 ἐγγὺς ἐγενήθητε ♦ ἐγενήθητε ἐγγὺς
2.15 ἑαὐτῷ ♦ αὐτῷ
2.17 καὶ τοῖς ♦ καὶ εἰρήνην τοῖς
2.19 συμπολῖται ♦ ἐστὲ συμπολῖται
2.20 Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ χριστοῦ Ἰησοῦ
3.1 Ἰησοῦ ♦ [Ἰησοῦ]
3.2 εἴγε ♦ εἴ γε
3.3 ὅτι ♦ [ὅτι]
3.3 ἐγνώρισέν ♦ ἐγνωρίσθη

ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα καὶ συμμέτοχα τῆς
ἐπαγγελίας αὐτοῦ ἐν τῷ χριστῷ, διὰ τοῦ εὐαγγελίου, 7 οὗ
ἐγενόμην διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ, τὴν
δοθεῖσάν μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. 8 Ἐμοὶ
τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη, ἐν τοῖς
ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸν ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον τοῦ
χριστοῦ, 9 καὶ φωτίσαι πάντας τίς ἡ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου
τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα
κτίσαντι διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, 10 ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς
καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ
πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ, 11 κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων ἣν
ἐποίησεν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν· 12 ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν
παρρησίαν καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως
αὐτοῦ. 13 Διὸ αἰτοῦμαι μὴ ἐκκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσίν μου ὑπὲρ
ὑμῶν, ἥτις ἐστὶν δόξα ὑμῶν.

14 Τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, 15 ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς
καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, 16 ἵνα δῴη ὑμῖν, κατὰ τὸν πλοῦτον τῆς
δόξης αὐτοῦ, δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ
εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, 17 κατοικῆσαι τὸν χριστὸν διὰ τῆς
πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· 18 ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι καὶ
τεθεμελιωμένοι ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσιν τοῖς
ἁγίοις τί τὸ πλάτος καὶ μῆκος καὶ βάθος καὶ ὕψος, 19 γνῶναί τε
τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ χριστοῦ, ἵνα
πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ.

20 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ ὧν
αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν, κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν
ἡμῖν, 21 αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, εἰς
πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

3.6 αὐτοῦ ἐν τῷ χριστῷ ♦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
3.7 ἐγενόμην ♦ ἐγενήθην
3.7 τὴν δοθεῖσάν ♦ τῆς δοθείσης
3.8 ἐν ♦ —
3.8 τὸν ♦ τὸ
3.8 πλοῦτον ♦ πλοῦτος
3.9 πάντας ♦ [πάντας]
3.9 διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ —
3.11 χριστῷ ♦ τῷ Χριστῷ
3.12 τὴν προσαγωγὴν ♦ προσαγωγὴν
3.13 ἐκκακεῖν ♦ ἐγκακεῖν
3.14 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ —
3.16 δῴη ♦ δῷ
3.16 τὸν πλοῦτον ♦ τὸ πλοῦτος
3.18 βάθος καὶ ὕψος ♦ ὕψος καὶ βάθος
3.21 ἐκκλησίᾳ ♦ ἐκκλησίᾳ καὶ

4 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγώ, ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ, ἀξίως
περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, 2 μετὰ πάσης
ταπεινοφροσύνης καὶ πρᾳότητος, μετὰ μακροθυμίας,
ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, 3 σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν
ἑνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης. 4 Ἓν
σῶμα καὶ ἓν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς
κλήσεως ὑμῶν· 5 εἷς κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα, 6 εἷς θεὸς
καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων, καὶ διὰ πάντων, καὶ ἐν πᾶσιν
ἡμῖν. 7 Ἑνὶ δὲ ἑκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς
δωρεᾶς τοῦ χριστοῦ. 8 Διὸ λέγει, Ἀναβὰς εἰς ὕψος
ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν, καὶ ἔδωκεν δόματα τοῖς
ἀνθρώποις. 9 Τὸ δέ, Ἀνέβη, τί ἐστιν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη
πρῶτον εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς; 10 Ὁ καταβάς, αὐτός
ἐστιν καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα
πληρώσῃ τὰ πάντα. 11 Καὶ αὐτὸς ἔδωκεν τοὺς μὲν ἀποστόλους,
τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ
διδασκάλους, 12 πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων, εἰς ἔργον
διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ· 13 μέχρι
καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς
ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον
ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ χριστοῦ· 14 ἵνα μηκέτι ὦμεν
νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς
διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς
τὴν ⸀μεθοδείαν⸀ τῆς πλάνης· 15 ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ μεθοδίαν
αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλή, ὁ χριστός,
16 ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον
διὰ πάσης ἁφῆς τῆς ἐπιχορηγίας, κατ᾽ ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἑνὸς
ἑκάστου μέρους, τὴν αὔξησιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς
οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.

17 Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς
περιπατεῖν, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι
τοῦ νοὸς αὐτῶν, 18 ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ, ὄντες
ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν
οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν·

4.2 πρᾳότητος ♦ πραΰτητος
4.6 ἡμῖν ♦ —
4.8 καὶ ♦ —
4.9 πρῶτον ♦ —
4.9 μέρη ♦ [μέρη]
4.15 ὁ ♦ —
4.17 λοιπὰ ♦ —
4.18 ἐσκοτισμένοι ♦ ἐσκοτωμένοι

19 οἵτινες ἀπηλγηκότες ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ, εἰς
ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ. 20 Ὑμεῖς δὲ οὐχ
οὕτως ἐμάθετε τὸν χριστόν, 21 εἴγε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ
ἐδιδάχθητε, καθώς ἐστιν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ· 22 ἀποθέσθαι
ὑμᾶς, κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφήν, τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον,
τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης·
23 ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν, 24 καὶ
ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον, τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν
δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.

25 Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος
μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ· ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη.
26 Ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ
παροργισμῷ ὑμῶν· 27 μηδὲ δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. 28 Ὁ
κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω· μᾶλλον δὲ κοπιάτω, ἐργαζόμενος τὸ
ἀγαθόν ταῖς χερσίν, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι.
29 Πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω,
ἀλλ᾽ εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ χάριν
τοῖς ἀκούουσιν. 30 Καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ,
ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. 31 Πᾶσα πικρία
καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ᾽
ὑμῶν, σὺν πάσῃ κακίᾳ· 32 γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί,
εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν χριστῷ
ἐχαρίσατο ἡμῖν.

5 Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά· 2 καὶ
περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ἠγάπησεν
ἡμᾶς, καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν
τῷ θεῷ εἰς ὀσμὴν εὐωδίας. 3 Πορνεία δὲ καὶ πᾶσα ἀκαθαρσία ἢ
πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις·
4 καὶ αἰσχρότης, καὶ μωρολογία, ἢ εὐτραπελία, τὰ οὐκ
ἀνήκοντα· ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία. 5 Τοῦτο γὰρ ἔστε
γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος, ἢ ἀκάθαρτος, ἢ πλεονέκτης, ὅς
ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ

4.21 εἴγε ♦ εἴ γε
4.26 τῷ ♦ [τῷ]
4.28 τὸ ἀγαθόν ταῖς χερσίν ♦ ταῖς [ἰδίαις] χερσὶν τὸ ἀγαθόν
4.29 ἀλλ᾽ ♦ ἀλλὰ
4.32 δὲ ♦ [δὲ]
4.32 ἡμῖν ♦ ὑμῖν
5.3 πᾶσα ἀκαθαρσία ♦ ἀκαθαρσία πᾶσα
5.4 τὰ οὐκ ἀνήκοντα ♦ ἃ οὐκ ἀνῆκεν
5.5 ἔστε ♦ ἴστε
5.5 ὅς ♦ ὅ

χριστοῦ καὶ θεοῦ. 6 Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· διὰ
ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς
ἀπειθείας. 7 Μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν· 8 ἦτε γάρ ποτε
σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε —
9 ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ
δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ — 10 δοκιμάζοντες τί ἐστιν
εὐάρεστον τῷ κυρίῳ· 11 καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς
ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε· 12 τὰ γὰρ
κρυφῇ γινόμενα ὑπ’ αὐτῶν αἰσχρόν ἐστιν καὶ λέγειν. 13 Τὰ δὲ
πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται· πᾶν γὰρ τὸ
φανερούμενον φῶς ἐστίν. 14 Διὸ λέγει, Ἔγειρε ὁ καθεύδων καὶ
ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ χριστός.

15 Βλέπετε οὖν πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι,
ἀλλ’ ὡς σοφοί, 16 ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρόν, ὅτι αἱ ἡμέραι
πονηραί εἰσιν. 17 Διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ
συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ κυρίου. 18 Καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ,
ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, 19 λαλοῦντες
ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες
καὶ ψάλλοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ,
20 εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ πατρί, 21 ὑποτασσόμενοι
ἀλλήλοις ἐν φόβῳ ⸀χριστοῦ.⸃ θεοῦ

22 Αἱ γυναῖκες, τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑποτάσσεσθε, ὡς τῷ
κυρίῳ. 23 ὅτι ἀνήρ ἐστιν κεφαλὴ τῆς γυναικός, ὡς καὶ ὁ χριστὸς
κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, καὶ αὐτὸς ἐστιν σωτὴρ τοῦ σώματος.
24 Ἀλλ’ ὥσπερ ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ χριστῷ, οὕτως καὶ
αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ἐν παντί. 25 Οἱ ἄνδρες,
ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας ἑαυτῶν, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ἠγάπησεν
τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς· 26 ἵνα
αὐτὴν ἁγιάσῃ, καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι,
27 ἵνα παραστήσῃ αὐτὴν ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ
ἔχουσαν σπῖλον ἢ ῥυτίδα ἤ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ’ ἵνα ᾖ ἁγία
καὶ ἄμωμος. 28 Οὕτως ὀφείλουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾷν τὰς

5.9 πνεύματος ♦ φωτὸς
5.15 πῶς ἀκριβῶς ♦ ἀκριβῶς πῶς
5.17 συνιέντες ♦ συνίετε
5.19 ψαλμοῖς ♦ [ἐν] ψαλμοῖς
5.19 ἐν ♦ —
5.22 ὑποτάσσεσθε ♦ —
5.23 καὶ αὐτὸς ἐστιν ♦ αὐτὸς
5.24 Ἀλλ’ ὥσπερ ♦ Ἀλλὰ ὡς
5.24 ἰδίοις ♦ —
5.25 ἑαυτῶν ♦ —
5.27 αὐτὴν ♦ αὐτὸς
5.28 οἱ ♦ [καὶ] οἱ

ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. Ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ
γυναῖκα, ἑαυτὸν ἀγαπᾷ· 29 οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα
ἐμίσησεν, ἀλλ’ ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ κύριος
τὴν ἐκκλησίαν· 30 ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἐκ τῆς
σαρκός αὐτοῦ καί ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ. 31 ἀντὶ τούτου
καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ
προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ
δύο εἰς σάρκα μίαν. 32 Τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ
λέγω εἰς χριστόν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. 33 Πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ
καθ’ ἕνα, ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς
ἑαυτόν· ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.

6 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν κυρίῳ· τοῦτο
γάρ ἐστιν δίκαιον. 2 Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα
ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, 3 ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ
ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς. 4 Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε
τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλ’ ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ
κυρίου.

5 Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς κυρίοις κατὰ σάρκα, μετὰ
φόβου καὶ τρόμου, ἐν ἁπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν, ὡς τῷ
χριστῷ· 6 μὴ κατ’ ὀφθαλμοδουλείαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ’
ὡς δοῦλοι τοῦ χριστοῦ, ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἐκ
ψυχῆς, 7 μετ’ εὐνοίας δουλεύοντες ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ
ἀνθρώποις· 8 εἰδότες ὅτι ὃ ἐάν τι ἕκαστος ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο
κομιεῖται παρὰ τοῦ κυρίου, εἴτε δοῦλος, εἴτε ἐλεύθερος. 9 Καὶ
οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτούς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν·
εἰδότες ὅτι καὶ ὑμῶν αὐτῶν ὁ κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ
προσωποληψία οὐκ ἔστιν παρ’ αὐτῷ.

10 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ, καὶ ἐν
τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. 11 Ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ
θεοῦ, πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ

5.29 ἀλλ’ ♦ ἀλλὰ
5.29 κύριος ♦ χριστὸς
5.30 ἐκ τῆς σαρκός αὐτοῦ καί ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ♦ —
5.31 τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν ♦ [τὸν] πατέρα καὶ [τὴν]
6.1 ἐν κυρίῳ ♦ [ἐν κυρίῳ]
6.4 ἀλλ’ ♦ ἀλλὰ
6.5 κυρίοις κατὰ σάρκα ♦ κατὰ σάρκα κυρίοις
6.6 ὀφθαλμοδουλείαν ♦ ὀφθαλμοδουλίαν
6.6 τοῦ χριστοῦ ♦ χριστοῦ
6.8 ὃ ἐάν τι ἕκαστος ♦ ἕκαστος ἐάν τι
6.8 κομιεῖται παρὰ τοῦ ♦ κομίσεται παρὰ
6.9 ὑμῶν αὐτῶν ♦ αὐτῶν καὶ ὑμῶν
6.9 προσωποληψία ♦ προσωπολημψία
6.10 Τὸ λοιπόν ἀδελφοί μου ♦ Τοῦ λοιποῦ

διαβόλου. 12 Ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα,
ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς
κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ
πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. 13 Διὰ τοῦτο
ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι
ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ, καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στῆναι.
14 Στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ
ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, 15 καὶ
ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς
εἰρήνης· 16 ἐπὶ πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν
ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα
σβέσαι. 17 Καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθαι, καὶ
τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ὅ ἐστιν ῥῆμα θεοῦ· 18 διὰ πάσης
προσευχῆς καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν
πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ
προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων, 19 καὶ
ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου ἐν
παρρησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου, 20 ὑπὲρ οὗ
πρεσβεύω ἐν ἁλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιάσωμαι, ὡς δεῖ με
λαλῆσαι.

21 Ἵνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ᾽ ἐμέ, τί πράσσω, πάντα
ὑμῖν γνωρίσει Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς
διάκονος ἐν κυρίῳ· 22 ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα
γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν, καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν.

23 Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως ἀπὸ θεοῦ
πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ. 24 Ἡ χάρις μετὰ πάντων
τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν χριστὸν ἐν
ἀφθαρσίᾳ. Ἀμήν.

6.12 τοῦ αἰῶνος ♦ —
6.16 ἐπὶ πᾶσιν ♦ ἐν πᾶσιν
6.16 τὰ πεπυρωμένα ♦ [τὰ] πεπυρωμένα
6.17 δέξασθαι ♦ δέξασθε
6.18 τοῦτο ♦ —
6.21 ὑμῖν γνωρίσει ♦ γνωρίσει ὑμῖν
6.24 Ἀμήν ♦ —

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

Παῦλος καὶ Τιμόθεος, δοῦλοι Ἰησοῦ χριστοῦ, πᾶσιν τοῖς ἁγίοις ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις, σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνοις· [2] χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

[3] Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ ὑμῶν, [4] πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν ποιούμενος, [5] ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν· [6] πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελέσει ἄχρι ἡμέρας χριστοῦ Ἰησοῦ· [7] καθώς ἐστιν δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου, συγκοινωνούς μου τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας. [8] Μάρτυς γάρ μού ἐστιν ὁ θεός, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις Ἰησοῦ χριστοῦ. [9] Καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, [10] εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν χριστοῦ, [11] πεπληρωμένοι καρπῶν δικαιοσύνης τῶν διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ.

[12] Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ᾽ ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν· [13] ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, [14] καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ, πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου, περισσοτέρως τολμᾷν ἀφόβως τὸν λόγον λαλεῖν. [15] Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι᾽ εὐδοκίαν τὸν χριστὸν κηρύσσουσιν· [16] οἱ μὲν ἐξ ἐριθείας τὸν χριστὸν καταγγέλλουσιν, οὐχ ἁγνῶς,

---

1.1 Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ χριστοῦ Ἰησοῦ
1.5 πρώτης ♦ τῆς πρώτης
1.8 ἐστιν ♦ —
1.8 Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ χριστοῦ Ἰησοῦ
1.11 καρπῶν δικαιοσύνης τῶν ♦ καρπὸν δικαιοσύνης τὸν
1.16 ἐριθείας τὸν χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἁγνῶς οἰόμενοι θλῖψιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου ♦ ἀγάπης εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι

οἰόμενοι θλῖψιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου· 17 οἱ δὲ ἐξ ἀγάπης,
εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι. 18 Τί γάρ;
Πλὴν παντὶ τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, χριστὸς
καταγγέλλεται· καὶ ἐν τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι.
19 Οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς
ὑμῶν δεήσεως, καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ χριστοῦ,
20 κατὰ τὴν ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ
αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ᾽ ἐν πάσῃ παρρησίᾳ, ὡς πάντοτε, καὶ νῦν
μεγαλυνθήσεται χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε
διὰ θανάτου. 21 Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν, χριστός· καὶ τὸ ἀποθανεῖν,
κέρδος. 22 Εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου· καὶ τί
αἱρήσομαι οὐ γνωρίζω. 23 Συνέχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο, τὴν
ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν χριστῷ εἶναι, πολλῷ
μᾶλλον κρεῖσσον· 24 τὸ δὲ ἐπιμένειν ἐν τῇ σαρκὶ
ἀναγκαιότερον δι᾽ ὑμᾶς. 25 Καὶ τοῦτο πεποιθὼς οἶδα ὅτι μενῶ,
καὶ συμπαραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ
χαρὰν τῆς πίστεως, 26 ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν
χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοί, διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς
ὑμᾶς. 27 Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ
πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς, εἴτε ἀπών, ἀκούσω
τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἑνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ
συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου, 28 καὶ μὴ πτυρόμενοι
ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων· ἥτις αὐτοῖς μέν ἐστιν ἔνδειξις
ἀπωλείας, ὑμῖν δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ θεοῦ· 29 ὅτι ὑμῖν
ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν,
ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν· 30 τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες
οἷον εἴδετε ἐν ἐμοί, καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

2 Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον
ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ τις σπλάγχνα καὶ
οἰκτιρμοί, 2 πληρώσατέ μου τὴν χαράν, ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε,
τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, τὸ ἓν φρονοῦντες·
3 μηδὲν κατὰ ἐρίθειαν ἢ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ

1.17 ἀγάπης εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι ♦ ἐριθείας τὸν χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἁγνῶς οἰόμενοι θλῖψιν ἐγείρειν τοῖς δεσμοῖς μου
1.18 παντὶ ♦ ὅτι παντὶ
1.23 μᾶλλον ♦ [γὰρ] μᾶλλον
1.24 ἐν ♦ [ἐν]
1.25 συμπαραμενῶ ♦ παραμενῶ
1.27 ἀκούσω ♦ ἀκούω
1.28 αὐτοῖς μέν ἐστιν ♦ ἐστὶν αὐτοῖς
1.28 ὑμῖν ♦ ὑμῶν
2.3 κατὰ ἐρίθειαν ἢ ♦ κατ᾽ ἐριθείαν μηδὲ κατὰ

ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν· 4 μὴ τὰ ἑαυτῶν
ἕκαστος σκοπεῖτε, ἀλλὰ καὶ τὰ ἑτέρων ἕκαστος. 5 Τοῦτο γὰρ
φρονείσθω ἐν ὑμῖν ὃ καὶ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· 6 ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ
ὑπάρχων, οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἶσα θεῷ, 7 ἀλλ᾽
ἑαυτὸν ἐκένωσεν, μορφὴν δούλου λαβών, ἐν ὁμοιώματι
ἀνθρώπων γενόμενος· 8 καί σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος,
ἐταπείνωσεν ἑαυτόν, γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου,
θανάτου δὲ σταυροῦ. 9 Διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν, καὶ
ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα· 10 ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι
Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ
καταχθονίων, 11 καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται ὅτι κύριος
Ἰησοῦς χριστός, εἰς δόξαν θεοῦ πατρός.

12 Ὥστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατε, μὴ ὡς
ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ
ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν
κατεργάζεσθε· 13 ὁ θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ
θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. 14 Πάντα ποιεῖτε
χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν, 15 ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι
καὶ ἀκέραιοι, τέκνα θεοῦ ἀμώμητα ἐν μέσῳ γενεᾶς σκολιᾶς καὶ
διεστραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ,
16 λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς καύχημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν χριστοῦ,
ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον, οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα. 17 Ἀλλ᾽ εἰ
καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν,
χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν· 18 τὸ δ᾽ αὐτὸ καὶ ὑμεῖς
χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι.

19 Ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, Τιμόθεον ταχέως πέμψαι
ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ, γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν. 20 Οὐδένα γὰρ ἔχω
ἰσόψυχον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει. 21 Οἱ πάντες
γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ χριστοῦ Ἰησοῦ. 22 Τὴν δὲ
δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον, σὺν ἐμοὶ
ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. 23 Τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω
πέμψαι, ὡς ἂν ἀπίδω τὰ περὶ ἐμέ, ἐξαυτῆς· 24 πέποιθα δὲ ἐν
κυρίῳ, ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι. 25 Ἀναγκαῖον δὲ

2.4 σκοπεῖτε ἀλλὰ καὶ ♦ σκοποῦντες ἀλλὰ [καὶ]
2.4 ἑτέρων ἕκαστος ♦ ἑτέρων ἕκαστοι
2.5 γὰρ φρονείσθω ♦ φρονεῖτε
2.7 ἀλλ᾽ ♦ ἀλλὰ
2.9 αὐτῷ ♦ αὐτῷ τὸ
2.13 ὁ θεὸς ♦ θεὸς
2.15 ἀμώμητα ἐν μέσῳ ♦ ἄμωμα μέσον
2.17 Ἀλλ᾽ ♦ ἀλλὰ
2.18 δ᾽ ♦ δὲ
2.21 χριστοῦ Ἰησοῦ ♦ Ἰησοῦ χριστοῦ
2.23 ἀπίδω ♦ ἀφίδω

ἡγησάμην Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ
συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον, καὶ λειτουργὸν τῆς
χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς· 26 ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας
ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν, διότι ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησεν· 27 καὶ γὰρ
ἠσθένησεν παραπλήσιον θανάτῳ, ἀλλὰ ὁ θεὸς αὐτὸν ἠλέησεν,
οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπην
σχῶ. 28 Σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτόν, ἵνα, ἰδόντες αὐτὸν
πάλιν, χαρῆτε, κἀγὼ ἀλυπότερος ὦ. 29 Προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν
ἐν κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε·
30 ὅτι διὰ τὸ ἔργον τοῦ χριστοῦ μέχρι θανάτου ἤγγισεν,
παραβουλευσάμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν
ὑστέρημα τῆς πρός με λειτουργίας.

3 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν κυρίῳ. Τὰ αὐτὰ
γράφειν ὑμῖν, ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές.
2 Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε
τὴν κατατομήν· 3 ἡμεῖς γάρ ἐσμεν ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι θεοῦ
λατρεύοντες, καὶ καυχώμενοι ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ οὐκ ἐν
σαρκὶ πεποιθότες· 4 καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν καὶ ἐν σαρκί·
εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον·
5 περιτομὴ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραήλ, φυλῆς Βενιαμίν,
Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον Φαρισαῖος, 6 κατὰ ζῆλον
διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ
γενόμενος ἄμεμπτος. 7 Ἀλλ᾽ ἅτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἥγημαι
διὰ τὸν χριστὸν ζημίαν. 8 Ἀλλὰ μέν οὖν καὶ ἡγοῦμαι πάντα
ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ
κυρίου μου· δι᾽ ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἡγοῦμαι σκύβαλα
εἶναι, ἵνα χριστὸν κερδήσω, 9 καὶ εὑρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων
ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως
χριστοῦ, τὴν ἐκ θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει· 10 τοῦ γνῶναι
αὐτόν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ, καὶ τὴν
κοινωνίαν τῶν παθημάτων αὐτοῦ, συμμορφούμενος τῷ θανάτῳ
αὐτοῦ, 11 εἴ πως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν τῶν νεκρῶν.

2.27 αὐτὸν ἠλέησεν ♦ ἠλέησεν αὐτόν
2.30 τοῦ ♦ —
2.30 παραβουλευσάμενος ♦ παραβολευσάμενος
3.6 ζῆλον ♦ ζῆλος
3.7 Ἀλλ᾽ ♦ [Ἀλλὰ]
3.8 μέν οὖν ♦ μενοῦνγε
3.8 εἶναι ἵνα ♦ ἵνα
3.10 τὴν κοινωνίαν τῶν ♦ [τὴν] κοινωνίαν [τῶν]
3.10 συμμορφούμενος ♦ συμμορφιζόμενος
3.11 τῶν ♦ τὴν ἐκ

12 Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον, ἢ ἤδη τετελείωμαι· διώκω δέ, εἰ καὶ
καταλάβω ἐφ᾽ ᾧ καὶ κατελήφθην ὑπὸ τοῦ χριστοῦ Ἰησοῦ.
οὔπω 13 Ἀδελφοί, ἐγὼ ἐμαυτὸν ⸀οὐ⸃ λογίζομαι κατειληφέναι· ἓν δέ,
τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν
ἐπεκτεινόμενος, 14 κατὰ σκοπὸν διώκω ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω
κλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. 15 Ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο
φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἑτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν
ἀποκαλύψει· 16 πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν
κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν.

17 Συμμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς
οὕτως περιπατοῦντας, καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς. 18 Πολλοὶ γὰρ
περιπατοῦσιν, οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων
λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ χριστοῦ· 19 ὧν τὸ τέλος
ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν,
οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες. 20 Ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν
οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα, κύριον
Ἰησοῦν χριστόν· 21 ὃς μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς
ταπεινώσεως ἡμῶν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ σύμμορφον τῷ σώματι
τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ
ὑποτάξαι ἑαυτῷ τὰ πάντα.

4 Ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ
στέφανός μου, οὕτως στήκετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοί.

2 Εὐοδίαν παρακαλῶ, καὶ Συντύχην παρακαλῶ, τὸ αὐτὸ
φρονεῖν ἐν κυρίῳ. 3 Ναί, ἐρωτῶ καί σε, σύζυγε γνήσιε,
συλλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν
μοι, μετὰ καὶ Κλήμεντος, καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ
ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς.

4 Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε. 5 Τὸ
ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. Ὁ κύριος ἐγγύς.
6 Μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ᾽ ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει
μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς τὸν
θεόν. 7 Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν,

3.12 κατελήφθην ὑπὸ τοῦ χριστοῦ Ἰησοῦ ♦ κατελήμφθην ὑπὸ χριστοῦ [Ἰησοῦ]
3.14 ἐπὶ ♦ εἰς
3.16 κανόνι τὸ αὐτὸ φρονεῖν ♦ —
3.21 εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ ♦ —
3.21 ἑαυτῷ ♦ αὐτῷ
4.3 σύζυγε γνήσιε ♦ γνήσιε σύζυγε

φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν χριστῷ
Ἰησοῦ.

8 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα
δίκαια, ὅσα ἁγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὔφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ
εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε. 9 Ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ
παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἴδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε·
καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

10 Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως, ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ
ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δέ. 11 Οὐχ
ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον, ἐν οἷς εἰμί,
αὐτάρκης εἶναι. 12 Οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ
περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι καὶ χορτάζεσθαι
καὶ πεινᾷν, καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι. 13 Πάντα ἰσχύω
ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με χριστῷ. 14 Πλὴν καλῶς ἐποιήσατε
συγκοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει. 15 Οἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖς,
Φιλιππήσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ
Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον
δόσεως καὶ λήψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι· 16 ὅτι καὶ ἐν
Θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ δὶς εἰς τὴν χρείαν μοι ἐπέμψατε.
17 Οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν
πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν. 18 Ἀπέχω δὲ πάντα καὶ
περισσεύω· πεπλήρωμαι, δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ
παρ' ὑμῶν, ὀσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτήν, εὐάρεστον τῷ θεῷ.
19 Ὁ δὲ θεός μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν κατὰ τὸν
πλοῦτον αὐτοῦ ἐν δόξῃ, ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. 20 Τῷ δὲ θεῷ καὶ
πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

21 Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀσπάζονται
ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. 22 Ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι,
μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας.

23 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν.
Ἀμην.

4.13 χριστῷ ♦ —
4.15 λήψεως ♦ λήμψεως
4.17 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ
4.19 τὸν πλοῦτον ♦ τὸ πλοῦτος
4.23 πάντων ὑμῶν. Ἀμην. ♦ τοῦ πνεύματος ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ

Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ
Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, 2 τοῖς ἐν Κολασσαῖς ἁγίοις καὶ
πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ
πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

3 Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
χριστοῦ, πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι, 4 ἀκούσαντες τὴν
πίστιν ὑμῶν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας
τοὺς ἁγίους, 5 διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς
οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ
εὐαγγελίου, 6 τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ
— κόσμῳ, καὶ ἔστιν καρποφορούμενον, ⌜καὶ αὐξανόμενον⌝ καθὼς
καὶ ἐν ὑμῖν ἀφ’ ἧς ἡμέρας ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν
τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ· 7 καθὼς καὶ ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ
ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐστιν πιστὸς ὑπὲρ ὑμῶν
διάκονος τοῦ χριστοῦ, 8 ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην
ἐν πνεύματι.

9 Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ’ ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ
παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι, καὶ αἰτούμενοι ἵνα
πληρωθῆτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ
καὶ συνέσει πνευματικῇ, 10 περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ
κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν, ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ
καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θεοῦ·
11 ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης
αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν μετὰ χαρᾶς·
12 εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα
τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί, 13 ὃς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς
ἐξουσίας τοῦ σκότους, καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ
ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ | υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, 14 ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ⌜ἀπολύτρωσιν,⌝ τὴν
ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν· 15 ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου,

1.1 Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ χριστοῦ Ἰησοῦ
1.2 Κολασσαῖς ♦ Κολοσσαῖς
1.2 καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ —
1.3 καὶ ♦ —
1.4 τὴν εἰς ♦ ἣν ἔχετε εἰς
1.6 καὶ ἔστιν ♦ ἐστὶν
1.7 καὶ ♦ —
1.10 ὑμᾶς ♦ —
1.10 εἰς τὴν ἐπίγνωσιν ♦ τῇ ἐπιγνώσει
1.12 ἡμᾶς ♦ ὑμᾶς

πρωτότοκος πάσης κτίσεως· [16] ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα,
τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα,
εἴτε θρόνοι, εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχαί, εἴτε ἐξουσίαι· τὰ
πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται· [17] καὶ αὐτός ἐστιν πρὸ
πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν. [18] Καὶ αὐτός ἐστιν
ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος, τῆς ἐκκλησίας· ὅς ἐστιν ἀρχή,
πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς
πρωτεύων· [19] ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν πᾶν τὸ πλήρωμα
κατοικῆσαι, [20] καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς
αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι'
αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς. [21] Καὶ
ὑμᾶς ποτὲ ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν
τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν [22] ἐν τῷ
σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου, παραστῆσαι ὑμᾶς
ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ·
[23] εἴγε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἑδραῖοι, καὶ μὴ
μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε,
τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ τῇ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὗ
ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.

[24] Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ
ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ χριστοῦ ἐν τῇ
σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὅ ἐστιν ἡ ἐκκλησία· [25] ἧς
ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος, κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν
δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς, πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, [26] τὸ
μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν
γενεῶν· νυνὶ δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, [27] οἷς ἠθέλησεν ὁ
θεὸς γνωρίσαι τί τὸ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν
τοῖς ἔθνεσιν, ὅς ἐστιν χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης· [28] ὃν
ἡμεῖς καταγγέλλομεν, νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον, καὶ
διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα
παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν χριστῷ Ἰησοῦ·
[29] εἰς ὃ καὶ κοπιῶ, ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ, τὴν
ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

1.16 τὰ ἐν ⬧ ἐν
1.16 τὰ ἐπὶ ⬧ ἐπὶ
1.20 δι' αὐτοῦ εἴτε ⬧ [δι' αὐτοῦ] εἴτε
1.20 ἐπὶ τοῖς ⬧ ἐν τοῖς
1.23 εἴγε ⬧ εἴ γε
1.23 τῇ κτίσει ⬧ κτίσει
1.26 νυνὶ ⬧ νῦν
1.27 ὅς ⬧ ὅ
1.28 Ἰησοῦ ⬧ —

2 Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω περὶ ὑμῶν καὶ
τῶν ἐν Λαοδικείᾳ, καὶ ὅσοι οὐχ ἑωράκασιν τὸ πρόσωπόν
μου ἐν σαρκί, [2] ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν,
συμβιβασθέντων ἐν ἀγάπῃ, καὶ εἰς πάντα πλοῦτον τῆς
πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ
θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ τοῦ χριστοῦ, [3] ἐν ᾧ εἰσιν πάντες οἱ
θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως ἀπόκρυφοι. [4] Τοῦτο δὲ
λέγω, ἵνα μή τις ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ. [5] Εἰ γὰρ
καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμί, χαίρων
καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν, καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς χριστὸν
πίστεως ὑμῶν.

[6] Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν
αὐτῷ περιπατεῖτε, [7] ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν
αὐτῷ, καὶ βεβαιούμενοι ἐν τῇ πίστει, καθὼς ἐδιδάχθητε,
περισσεύοντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ.

[8] Βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς
φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν
ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ οὐ κατὰ χριστόν·
[9] ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος
σωματικῶς, [10] καί ἐστε ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ
κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας· [11] ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε
περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ, ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῶν
ἁμαρτιῶν τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ χριστοῦ,
[12] συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε
διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ, τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν
ἐκ τῶν νεκρῶν. [13] Καὶ ὑμᾶς, νεκροὺς ὄντας ἐν τοῖς
παραπτώμασιν καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν,
συνεζωοποίησεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ
παραπτώματα, [14] ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς
δόγμασιν, ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν· καὶ αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου,
προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ· [15] ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς

2.1 περὶ ♦ ὑπὲρ
2.1 ἑωράκασιν ♦ ἑόρακαν
2.2 συμβιβασθέντων ♦ συμβιβασθέντες
2.2 πάντα πλοῦτον ♦ πᾶν πλοῦτος
2.2 καὶ πατρὸς καὶ τοῦ ♦ —
2.3 τῆς γνώσεως ♦ γνώσεως
2.4 δὲ λέγω ἵνα μή τις ♦ λέγω ἵνα μηδεὶς
2.7 ἐν τῇ ♦ τῇ
2.7 ἐν αὐτῇ ♦ —
2.11 τῶν ἁμαρτιῶν ♦ —
2.12 βαπτίσματι ♦ βαπτισμῷ
2.12 τῶν ♦ —
2.13 ἐν ♦ [ἐν]

καὶ τὰς ἐξουσίας, ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας
αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.

16 Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν πόσει, ἢ ἐν μέρει
ἑορτῆς ἢ νουμηνίας ἢ σαββάτων· 17 ἅ ἐστιν σκιὰ τῶν
μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα χριστοῦ. 18 Μηδεὶς ὑμᾶς
καταβραβευέτω θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν
ἀγγέλων, ἃ μὴ ἑώρακεν ἐμβατεύων, εἰκῇ φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ
νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, 19 καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλήν, ἐξ οὗ
πᾶν τὸ σῶμα, διὰ τῶν ἁφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον
καὶ συμβιβαζόμενον, αὔξει τὴν αὔξησιν τοῦ θεοῦ.

20 Εἰ ἀπεθάνετε σὺν χριστῷ, ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου,
τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε, 21 Μὴ ἅψῃ, μηδὲ γεύσῃ,
μηδὲ θίγῃς — 22 ἅ ἐστιν πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει —
κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων; 23 Ἅτινά
ἐστιν λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθρησκείᾳ καὶ
ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινὶ πρὸς
πλησμονὴν τῆς σαρκός.

3 Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ
χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος. 2 Τὰ ἄνω
φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. 3 Ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν
κέκρυπται σὺν τῷ χριστῷ ἐν τῷ θεῷ. 4 Ὅταν ὁ χριστὸς
φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ἡμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ
φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

5 Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν,
ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακήν, καὶ τὴν πλεονεξίαν,
ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρεία, 6 δι᾽ ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ
τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας· 7 Ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ
ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν αὐτοῖς. 8 Νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ
πάντα, ὀργήν, θυμόν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ
τοῦ στόματος ὑμῶν· 9 μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους,
ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν
αὐτοῦ, 10 καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον, τὸν ἀνακαινούμενον εἰς

2.16 ἢ ἐν πόσει ♦ καὶ ἐν πόσει
2.16 νουμηνίας ♦ νεομηνίας
2.17 χριστοῦ ♦ τοῦ χριστοῦ
2.18 μὴ ἑώρακεν ♦ ἑόρακεν
2.23 ἐθελοθρησκείᾳ ♦ ἐθελοθρησκίᾳ
2.23 καὶ ἀφειδίᾳ ♦ [καὶ] ἀφειδίᾳ
3.4 ἡμῶν ♦ ὑμῶν
3.5 ὑμῶν ♦ —
3.5 εἰδωλολατρεία ♦ εἰδωλολατρία
3.6 ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας ♦ [ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας]
3.7 αὐτοῖς ♦ τούτοις

ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν· [11] ὅπου οὐκ ἔνι
Ἕλλην καὶ Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος,
Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος· ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν
χριστός.

[12] Ἐνδύσασθε οὖν, ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ, ἅγιοι καὶ
οἰκτιρμῶν ἠγαπημένοι, σπλάγχνα ⸀οἰκτιρμοῦ,⸃ χρηστότητα,
ταπεινοφροσύνην, πρᾳότητα, μακροθυμίαν· [13] ἀνεχόμενοι
ἀλλήλων, καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ
μομφήν· καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ἐχαρίσατο ὑμῖν, οὕτως καὶ ὑμεῖς·
[14] ἐπὶ πᾶσιν δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ἥτις ἐστὶν σύνδεσμος τῆς
τελειότητος. [15] Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ βραβευέτω ἐν ταῖς
καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἑνὶ σώματι· καὶ
εὐχάριστοι γίνεσθε. [16] Ὁ λόγος τοῦ χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν
πλουσίως ἐν πάσῃ σοφίᾳ· διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες
ἑαυτούς, ψαλμοῖς, καὶ ὕμνοις, καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ἐν
χάριτι ᾄδοντες ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ. [17] Καὶ πᾶν ὅ τι ἂν
ποιῆτε, ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου Ἰησοῦ,
εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ καὶ πατρὶ δι' αὐτοῦ.

[18] Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ὡς
ἀνῆκεν ἐν κυρίῳ. [19] Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καὶ μὴ
πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. [20] Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν
κατὰ πάντα· τοῦτο γὰρ ἐστιν εὐάρεστόν ἐν κυρίῳ. [21] Οἱ
πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. [22] Οἱ
δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν
ὀφθαλμοδουλείαις ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἁπλότητι
καρδίας, φοβούμενοι τὸν θεόν· [23] καὶ πᾶν ὃ τι ἐὰν ποιῆτε, ἐκ
ψυχῆς ἐργάζεσθε, ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις· [24] εἰδότες
ὅτι ἀπὸ κυρίου λήψεσθε τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας· τῷ

3.11 τὰ ♦ [τὰ]
3.12 πρᾳότητα ♦ πραΰτητα
3.13 χριστὸς ♦ κύριος
3.14 ἥτις ♦ ὅ
3.15 θεοῦ ♦ χριστοῦ
3.16 καὶ ὕμνοις καὶ ♦ ὕμνοις
3.16 χάριτι ♦ [τῇ] χάριτι
3.16 τῇ καρδίᾳ ♦ ταῖς καρδίαις
3.16 κυρίῳ ♦ θεῷ
3.17 ἂν ♦ ἐὰν
3.17 καὶ πατρὶ ♦ πατρὶ
3.18 ἰδίοις ♦ —
3.20 ἐστιν εὐάρεστόν ♦ εὐάρεστόν ἐστιν
3.22 ὀφθαλμοδουλείαις ♦ ὀφθαλμοδουλίᾳ
3.22 θεόν ♦ κύριον
3.23 καὶ πᾶν ὃ τι ♦ ὃ
3.24 λήψεσθε ♦ ἀπολήμψεσθε

γὰρ κυρίῳ χριστῷ δουλεύετε. 25 Ὁ δὲ ἀδικῶν κομιεῖται ὃ
ἠδίκησεν· καὶ οὐκ ἔστιν προσωποληψία.

4 Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις
παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανοῖς.

2 Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν
εὐχαριστίᾳ· 3 προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς
ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ
χριστοῦ, δι’ ὃ καὶ δέδεμαι· 4 ἵνα φανερώσω αὐτό, ὡς δεῖ με
λαλῆσαι. 5 Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν
ἐξαγοραζόμενοι. 6 Ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι
ἠρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἑνὶ ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.

7 Τὰ κατ’ ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικός, ὁ ἀγαπητὸς
ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν κυρίῳ· 8 ὃν
ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῷ τὰ περὶ ὑμῶν καὶ
παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν· 9 σὺν Ὀνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ
ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν. Πάντα ὑμῖν γνωριοῦσιν τὰ
ὧδε.

10 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ
Μᾶρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα, περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολάς — ἐὰν
ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν· 11 καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος
Ἰοῦστος, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς· οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν
βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία.
12 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλος χριστοῦ,
πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα
στῆτε τέλειοι καὶ πεπληρωμένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ.
13 Μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει ζῆλον πολὺν ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν
ἐν Λαοδικείᾳ καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει. 14 Ἀσπάζεται ὑμᾶς
Λουκᾶς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητός, καὶ Δημᾶς. 15 Ἀσπάσασθε τοὺς ἐν
Λαοδικείᾳ ἀδελφούς, καὶ Νυμφᾶν, καὶ τὴν κατ’ οἶκον αὐτοῦ
ἐκκλησίαν. 16 Καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ’ ὑμῖν ἡ ἐπιστολή,

3.24 γὰρ ♦ —
3.25 δὲ ἀδικῶν κομιεῖται ♦ γὰρ ἀδικῶν κομίσεται
3.25 προσωποληψία ♦ προσωπολημψία
4.1 οὐρανοῖς ♦ οὐρανῷ
4.8 γνῷ τὰ περὶ ὑμῶν ♦ γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν
4.9 γνωριοῦσιν ♦ γνωρίσουσιν
4.12 χριστοῦ ♦ χριστοῦ [Ἰησοῦ]
4.12 στῆτε ♦ σταθῆτε
4.12 πεπληρωμένοι ♦ πεπληροφορημένοι
4.13 ζῆλον πολὺν ♦ πολὺν πόνον
4.15 Νυμφᾶν ♦ Νύμφαν
4.15 αὐτοῦ ♦ αὐτῆς

ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικαίων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ
τὴν ἐκ Λαοδικείας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε. 17 Καὶ εἴπατε
Ἀρχίππῳ, Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα
αὐτὴν πληροῖς.

18 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. Μνημονεύετέ μου τῶν
δεσμῶν. Ἡ χάρις μεθ᾽ ὑμῶν. Ἀμήν.

4.16 Λαοδικαίων ♦ Λαοδικέων 4.18 Ἀμήν ♦ —

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α

Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος, τῇ ἐκκλησίᾳ
Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρί, καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ χριστῷ·
χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ
χριστοῦ.

2 Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν, μνείαν
ὑμῶν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν, 3 ἀδιαλείπτως
μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως, καὶ τοῦ κόπου τῆς
ἀγάπης, καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
χριστοῦ, ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν· 4 εἰδότες,
ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν· 5 ὅτι τὸ
εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ
καὶ ἐν δυνάμει, καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ, καὶ ἐν πληροφορίᾳ
πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἷοι ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι’ ὑμᾶς. 6 Καὶ
ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν
λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἁγίου, 7 ὥστε
γενέσθαι ὑμᾶς τύπους πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ
Μακεδονίᾳ καὶ τῇ Ἀχαΐᾳ. 8 Ἀφ’ ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος
τοῦ κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ
καὶ ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν θεὸν ἐξελήλυθεν,
ὥστε μὴ χρείαν ἡμᾶς ἔχειν λαλεῖν τι. 9 αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν
ἀπαγγέλλουσιν ὁποίαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς
ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων, δουλεύειν θεῷ
ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, 10 καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν
οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ τῶν νεκρῶν, Ἰησοῦν, τὸν ῥυόμενον
ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

1.1 ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ —
1.2 ὑμῶν ποιούμενοι ♦ ποιούμενοι
1.4 θεοῦ ♦ [τοῦ] θεοῦ
1.5 ἐν πληροφορίᾳ ♦ [ἐν] πληροφορίᾳ
1.5 ἐν ὑμῖν ♦ [ἐν] ὑμῖν
1.7 τύπους ♦ τύπον
1.7 καὶ ♦ καὶ ἐν
1.8 ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ ♦ [ἐν τῇ] Ἀχαΐᾳ ἀλλ’ ἐν παντὶ
1.8 ἡμᾶς ἔχειν ♦ ἔχειν ἡμᾶς
1.10 τῶν νεκρῶν ♦ [τῶν] νεκρῶν
1.10 ἀπὸ ♦ ἐκ

2 Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς
ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν· 2 ἀλλὰ προπαθόντες καὶ
ὑβρισθέντες, καθὼς οἴδατε, ἐν Φιλίπποις, ἐπαρρησιασάμεθα
ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν
πολλῷ ἀγῶνι. 3 Ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης, οὐδὲ
ἐξ ἀκαθαρσίας, οὔτε ἐν δόλῳ· 4 ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσμεθα
ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ
ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς
καρδίας ἡμῶν. 5 Οὔτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν,
καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας· θεὸς μάρτυς·
6 οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἀφ' ὑμῶν οὔτε ἀπό
ἄλλων, δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι, ὡς χριστοῦ ἀπόστολοι,
7 ἀλλ' ἐγενήθημεν ἤπιοι ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς ἂν τροφὸς θάλπῃ τὰ
ἑαυτῆς τέκνα· 8 οὕτως, ὁμειρόμενοι ὑμῶν, εὐδοκοῦμεν
μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ
τὰς ἑαυτῶν ψυχάς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν γεγένησθε.
9 Μνημονεύετε γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον·
νυκτὸς γάρ καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί
τινα ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ.
10 Ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεός, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ
ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν· 11 καθάπερ
οἴδατε ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν, ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ,
παρακαλοῦντες ὑμᾶς καί παραμυθούμενοι 12 καὶ
μαρτυρόμενοι, εἰς τὸ περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ τοῦ
καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

13 Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως,
ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ θεοῦ, ἐδέξασθε
οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καθώς ἐστιν ἀληθῶς, λόγον θεοῦ, ὃς
καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. 14 Ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ
ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ
Ἰουδαίᾳ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ
τῶν ἰδίων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων,
15 τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς ἰδίους

2.3 οὔτε ♦ οὐδὲ
2.4 τῷ θεῷ ♦ θεῷ
2.6 ἀπό ἄλλων ♦ ἀπ' ἄλλων
2.7 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ
2.7 ἤπιοι ♦ νήπιοι
2.7 ὡς ἂν ♦ ὡς ἐὰν
2.8 γεγένησθε ♦ ἐγενήθητε
2.9 γάρ καὶ ♦ καὶ
2.12 περιπατῆσαι ♦ περιπατεῖν
2.13 Διὰ ♦ Καὶ διὰ
2.15 ἰδίους ♦ —

προφήτας, καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ
πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων, 16 κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσιν
λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς
ἁμαρτίας πάντοτε· ἔφθασεν δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.

17 Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς
καιρὸν ὥρας, προσώπῳ οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως
ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ·
18 διό ἠθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἅπαξ
καὶ δίς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς. 19 Τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς ἢ
χαρὰ ἢ στέφανος καυχήσεως; Ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς, ἔμπροσθεν τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; 20 Ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ
δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρά.

3 Διὸ μηκέτι στέγοντες, εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν
Ἀθήναις μόνοι, 2 καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν
ἡμῶν καὶ διάκονον τοῦ θεοῦ καὶ συνεργὸν ἡμῶν ἐν τῷ
εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι
ὑμᾶς περὶ τῆς πίστεως ὑμῶν, 3 τὸ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς
θλίψεσιν ταύταις· αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα.
4 Καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν
θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε. 5 Διὰ τοῦτο κἀγώ,
μηκέτι στέγων, ἔπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μήπως
ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων, καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος
ἡμῶν. 6 Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν, καὶ
εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι
ἔχετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν,
καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς· 7 διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί,
ἐφ' ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει καὶ ἀνάγκῃ ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν
πίστεως· 8 ὅτι νῦν ζῶμεν, ἐὰν ὑμεῖς στήκετε ἐν κυρίῳ. 9 Τίνα
γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν,
ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ᾗ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ
ἡμῶν, 10 νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ
ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς
πίστεως ὑμῶν;

2.18 διό ♦ διότι
3.2 διάκονον τοῦ θεοῦ καὶ συνεργὸν ἡμῶν ἐν τῷ ♦ συνεργὸν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ
3.2 ὑμᾶς περὶ ♦ ὑπὲρ
3.5 μήπως ♦ μή πως
3.7 θλίψει καὶ ἀνάγκῃ ♦ ἀνάγκῃ καὶ θλίψει

11 Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὁ κύριος ἡμῶν
Ἰησοῦς χριστός, κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς·
12 ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς
ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, 13 εἰς τὸ
στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἁγιωσύνῃ,
ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ.

Τὸ λοιπὸν 4 ⸀Λοιπὸν⸀ οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν
ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ
ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ, ἵνα περισσεύητε μᾶλλον.
2 Οἴδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου
Ἰησοῦ. 3 Τοῦτο γάρ ἐστιν θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν,
ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας· 4 εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ
ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ, 5 μὴ ἐν πάθει
ἐπιθυμίας, καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν θεόν· 6 τὸ μὴ
ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν
αὐτοῦ· διότι ἔκδικος ὁ κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ
προείπαμεν ⸀προείπομεν⸀ ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. 7 Οὐ γὰρ ἐκάλεσεν
ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. 8 Τοιγαροῦν ὁ
ἀθετῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν καὶ δόντα τὸ
πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ὑμᾶς.

9 Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρείαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν·
αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾷν ἀλλήλους·
10 καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἐν ὅλῃ
τῇ Μακεδονίᾳ. Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν
μᾶλλον, 11 καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν, καὶ πράσσειν τὰ
ἴδια, καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς ἰδίαις χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν
παρηγγείλαμεν· 12 ἵνα περιπατῆτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω,
καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε.

13 Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν
κεκοιμημένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ
ἔχοντες ἐλπίδα. 14 Εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανεν καὶ

3.11 χριστός ♦ —
3.13 χριστοῦ ♦ —
3.13 αὐτοῦ. ♦ αὐτοῦ. [Ἀμήν].
4.1 καθὼς ♦ ἵνα καθὼς
4.1 ἵνα ♦ καθὼς καὶ περιπατεῖτε ἵνα
4.6 ὁ ♦ —
4.6 προείπομεν ♦ προείπαμεν
4.8 καὶ δόντα ♦ [καὶ] διδόντα
4.10 τοὺς ἐν ♦ [τοὺς] ἐν
4.11 ἰδίαις ♦ [ἰδίαις]
4.13 κεκοιμημένων ♦ κοιμωμένων

ἀνέστη, οὕτως καὶ ὁ θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει
σὺν αὐτῷ. [15] Τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς
οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου, οὐ
μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας. [16] Ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν
κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου, καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ,
καταβήσεται ἀπ᾽ οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν χριστῷ
ἀναστήσονται πρῶτον· [17] ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες, οἱ
περιλειπόμενοι, ἅμα σὺν αὐτοῖς ἁρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς
ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα· καὶ οὕτως πάντοτε σὺν κυρίῳ
ἐσόμεθα. [18] Ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις
τούτοις.

5 Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρείαν
ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι. [2] Αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἴδατε ὅτι ἡ
ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται· [3] ὅταν γὰρ
λέγωσιν, Εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς
ἐφίσταται ὄλεθρος, ὥσπερ ἡ ὠδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ
μὴ ἐκφύγωσιν. [4] Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ἡ
ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτης καταλάβῃ· [5] πάντες ὑμεῖς υἱοὶ φωτός
ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας· οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκότους· [6] ἄρα
οὖν μὴ καθεύδωμεν ὡς καὶ οἱ λοιποί, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ
νήφωμεν. [7] Οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσιν· καὶ οἱ
μεθυσκόμενοι, νυκτὸς μεθύουσιν. [8] Ἡμεῖς δέ, ἡμέρας ὄντες,
νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης, καὶ
περικεφαλαίαν, ἐλπίδα σωτηρίας. [9] Ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς
εἰς ὀργήν, ἀλλ᾽ εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ χριστοῦ, [10] τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα, εἴτε
⌜γρηγορῶμεν⌝ εἴτε καθεύδωμεν, ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. [11] Διὸ γρηγοροῦμεν
παρακαλεῖτε ἀλλήλους, καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς
καὶ ποιεῖτε.

[12] Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν
ὑμῖν, καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ, καὶ νουθετοῦντας
ὑμᾶς, [13] καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπερ ἐκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ
ἔργον αὐτῶν. Εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς. [14] Παρακαλοῦμεν δὲ
ὑμᾶς, ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς

5.2 ἡ ♦ —
5.3 γὰρ ♦ —
5.5 ὑμεῖς ♦ γὰρ ὑμεῖς
5.6 καὶ οἱ ♦ οἱ
5.9 ἀλλ᾽ ♦ ἀλλὰ

ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς
πάντας. 15 Ὁρᾶτε μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινι ἀποδῷ· ἀλλὰ
πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε καὶ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας.
16 Πάντοτε χαίρετε· 17 ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε· 18 ἐν παντὶ
εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θέλημα θεοῦ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ εἰς
ὑμᾶς. 19 Τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε· 20 προφητείας μὴ
δοκιμάζοντες ἐξουθενεῖτε· 21 πάντα δὲ ⸀δοκιμάζετε·⸃ τὸ καλὸν κατέχετε·
22 ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε.

23 Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἁγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς· καὶ
ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως
ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τηρηθείη.
24 Πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.

25 Ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν.

26 Ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλήματι ἁγίῳ.
27 Ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν κύριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν
πᾶσιν τοῖς ἁγίοις ἀδελφοῖς.

28 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μεθ’ ὑμῶν.
Ἀμήν.

5.15 διώκετε καὶ ♦ διώκετε [καὶ]
5.25 περὶ ♦ [καὶ] περὶ
5.27 Ὁρκίζω ♦ Ἐνορκίζω
5.27 ἁγίοις ♦ —
5.28 Ἀμήν ♦ —

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β

Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ
Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ
χριστῷ· 2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ
κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

3 Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν,
ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν,
καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἑνὸς ἑκάστου πάντων ὑμῶν εἰς
ἀλλήλους· 4 ὥστε ἡμᾶς αὐτοὺς ἐν ὑμῖν καυχᾶσθαι ἐν ταῖς
ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν
πᾶσιν τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε·
5 ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι
ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε· 6 εἴπερ
δίκαιον παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλῖψιν,
7 καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ’ ἡμῶν, ἐν τῇ
ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ’ οὐρανοῦ μετ’ ἀγγέλων
δυνάμεως αὐτοῦ, 8 ἐν πυρὶ φλογός, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μὴ
εἰδόσιν θεόν, καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσιν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ
κυρίου ἡμῶν ⸀Ἰησοῦ·⸁ 9 οἵτινες δίκην τίσουσιν, ὄλεθρον   Ἰησοῦ χριστοῦ
αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς
ἰσχύος αὐτοῦ, 10 ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ,
καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσιν τοῖς πιστεύσασιν ὅτι ἐπιστεύθη τὸ
μαρτύριον ἡμῶν ἐφ’ ὑμᾶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. 11 Εἰς ὃ καὶ
προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς
κλήσεως ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν
ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει· 12 ὅπως ἐνδοξασθῇ
τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ⸀ἡμῶν Ἰησοῦ⸁ ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ,   ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ
κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

1.2 ἡμῶν ⬥ [ἡμῶν]
1.4 ἡμᾶς αὐτοὺς ⬥ αὐτοὺς ἡμᾶς
1.4 καυχᾶσθαι ⬥ ἐγκαυχᾶσθαι

2 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ᾽
αὐτόν, 2 εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοός, μήτε
θροεῖσθαι, μήτε διὰ πνεύματος, μήτε διὰ λόγου, μητὲ δι᾽
ἐπιστολῆς ὡς δι᾽ ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ χριστοῦ·
3 μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ
ἡ ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς
ἁμαρτίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, 4 ὁ ἀντικείμενος καὶ
ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε
αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ ὡς θεὸν καθίσαι, ἀποδεικνύντα
ἑαυτὸν ὅτι ἔστιν θεός. 5 Οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὢν πρὸς ὑμᾶς,
ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; 6 Καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ
ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ ἑαυτοῦ καιρῷ. 7 Τὸ γὰρ
μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας· μόνον ὁ κατέχων ἄρτι,
ἕως ἐκ μέσου γένηται, 8 καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος,
ὃν ὁ κύριος ἀναλώσει τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ
καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ· 9 οὗ ἐστιν ἡ
παρουσία κατ᾽ ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ
σημείοις καὶ τέρασιν ψεύδους, 10 καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ τῆς
ἀδικίας ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ᾽ ὧν τὴν ἀγάπην τῆς
ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς. 11 Καὶ διὰ
τοῦτο πέμψει αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι
αὐτοὺς τῷ ψεύδει· 12 ἵνα κριθῶσιν πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες
τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ᾽ εὐδοκήσαντες ἐν τῇ ἀδικίᾳ.

13 Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ
ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ὑπὸ κυρίου, ὅτι εἵλετο ὑμᾶς ὁ θεὸς
ἀπ᾽ ἀρχῆς εἰς σωτηρίαν ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος, καὶ πίστει
ἀληθείας· 14 εἰς ὃ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς
περιποίησιν δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. 15 Ἄρα
οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς
ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ λόγου, εἴτε δι᾽ ἐπιστολῆς ἡμῶν.

2.2 μήτε θροεῖσθαι ♦ μηδὲ θροεῖσθαι
2.2 χριστοῦ ♦ κυρίου
2.3 ἁμαρτίας ♦ ἀνομίας
2.4 ὡς θεὸν ♦ —
2.8 ἀναλώσει ♦ [Ἰησοῦς] ἀνελεῖ
2.10 τῆς ἀδικίας ἐν ♦ ἀδικίας
2.11 πέμψει ♦ πέμπει
2.12 ἀλλ᾽ εὐδοκήσαντες ἐν ♦ ἀλλὰ εὐδοκήσαντες
2.13 εἵλετο ♦ εἵλατο
2.13 ἀπ᾽ ἀρχῆς ♦ ἀπαρχὴν
2.14 ἐκάλεσεν ♦ [καὶ] ἐκάλεσεν

16 Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς χριστός, καὶ ὁ θεὸς καὶ
πατὴρ ἡμῶν ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς, καὶ δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν
καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, 17 παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς
καρδίας, καὶ στηρίξαι ὑμᾶς ἐν παντὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀγαθῷ.

3 Τὸ λοιπὸν, προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος
τοῦ κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζηται, καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς,
2 καὶ ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων·
οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. 3 Πιστὸς δέ ἐστιν ὁ κύριος, ὃς στηρίξει
ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. 4 Πεποίθαμεν δὲ ἐν κυρίῳ
ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἃ παραγγέλλομεν ὑμῖν, καὶ ποιεῖτε καὶ ποιήσετε.
5 Ὁ δὲ κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην
τοῦ θεοῦ, καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ χριστοῦ.

6 Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου
ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ
ἀτάκτως περιπατοῦντος, καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν
παρέλαβον παρ' ἡμῶν. 7 Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι
ἡμᾶς· ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, 8 οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον
ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, νύκτα καὶ
ἡμέραν ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν· 9 οὐχ
ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν
εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. 10 Καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο
παρηγγέλλομεν ὑμῖν ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ
ἐσθιέτω. 11 Ἀκούομεν γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν
ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους.
12 Τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν διὰ τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστου, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι
τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. 13 Ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ
ἐκκακήσητε καλοποιοῦντες. 14 Εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ
ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε, καὶ μὴ
συναναμίγνυσθε αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ, 15 καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν
ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν.

2.16 ὁ θεὸς καὶ ♦ [ὁ] θεὸς ὁ
2.17 ὑμᾶς ἐν παντὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ♦ ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ
3.4 ὑμῖν καὶ ♦ [καὶ]
3.6 ἡμῶν Ἰησοῦ ♦ [ἡμῶν] Ἰησοῦ
3.6 παρέλαβον ♦ παρελάβοσαν
3.8 νύκτα καὶ ἡμέραν ♦ νυκτὸς καὶ ἡμέρας
3.12 διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστου ♦ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ
3.13 ἐκκακήσητε ♦ ἐγκακήσητε
3.14 καὶ μὴ συναναμίγνυσθε ♦ μὴ συναναμίγνυσθαι

[16] Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης δῴη ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ. Ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.

[17] Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὅ ἐστιν σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτως γράφω. [18] Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

3.18 Ἀμήν ♦ —

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς
πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ᾽ ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν
τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, 2 ὃν ἔθηκεν κληρονόμον πάντων,
δι᾽ οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν, 3 ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης
καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ
ῥήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δι᾽ ἑαυτοῦ καθαρισμὸν
ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς
μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, 4 τοσούτῳ κρείττων γενόμενος τῶν
ἀγγέλων, ὅσῳ διαφορώτερον παρ᾽ αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν
ὄνομα. 5 Τίνι γὰρ εἶπέν ποτε τῶν ἀγγέλων, Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ
σήμερον γεγέννηκά σε; Καὶ πάλιν, Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς
πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν; 6 Ὅταν δὲ πάλιν
εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην λέγει, Καὶ
προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. 7 Καὶ πρὸς μὲν
τοὺς ἀγγέλους λέγει, Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα,
καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα· 8 πρὸς δὲ τὸν υἱόν,
Ὁ θρόνος σου, ὁ θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· ῥάβδος
εὐθύτητος ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου. 9 Ἠγάπησας
δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε ὁ
θεός ὁ θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου.
10 Καί, Σὺ κατ᾽ ἀρχάς, κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα
τῶν χειρῶν σού εἰσιν οἱ οὐρανοί· 11 αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ
διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, 12 καὶ ὡσεὶ
περιβόλαιον ἑλίξεις αὐτούς, καὶ ἀλλαγήσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς
εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν. 13 Πρὸς τίνα δὲ τῶν
ἀγγέλων εἴρηκέν ποτε, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς
ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; 14 Οὐχὶ πάντες εἰσὶν
λειτουργικὰ πνεύματα, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς
μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;

1.2 τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν ♦ ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας
1.3 δι᾽ ἑαυτοῦ καθαρισμὸν ♦ καθαρισμὸν
1.3 ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ♦ τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος
1.8 ῥάβδος εὐθύτητος ἡ ♦ καὶ ἡ ῥάβδος τῆς εὐθύτητος
1.12 αὐτοὺς καὶ ♦ αὐτούς ὡς ἱμάτιον καὶ

2 Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέχειν τοῖς ἀκουσθεῖσιν, μήποτε παραρρυῶμεν. [2] Εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν, [3] πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας; Ἥτις, ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, [4] συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασιν, καὶ ποικίλαις δυνάμεσιν, καὶ πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς, κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.

[5] Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν. [6] Διεμαρτύρατο δέ πού τις λέγων, Τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνῄσκῃ αὐτοῦ; Ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν; [7] Ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους· δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν· [8] πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Ἐν γὰρ τῷ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα, οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον. Νῦν δὲ οὔπω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα. [9] Τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέλους ἠλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν, διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπως χάριτι θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται θανάτου. [10] Ἔπρεπεν γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα, καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι. [11] Ὅ τε γὰρ ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι, ἐξ ἑνὸς πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, [12] λέγων, Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε. [13] Καὶ πάλιν, Ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ. Καὶ πάλιν, Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἅ μοι ἔδωκεν ὁ θεός. [14] Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινώνηκεν σαρκός καὶ αἵματος, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχεν τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἔστιν τὸν διάβολον, [15] καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. [16] Οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. [17] Ὅθεν ὤφειλεν κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς

2.1 ἡμᾶς προσέχειν ♦ προσέχειν ἡμᾶς
2.1 παραρρυῶμεν ♦ παραρυῶμεν
2.8 γὰρ τῷ ὑποτάξαι αὐτῷ ♦ τῷ γὰρ ὑποτάξαι [αὐτῷ]
2.14 σαρκός καὶ αἵματος ♦ αἵματος καὶ σαρκός

ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ
πρὸς τὸν θεόν, εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ.
[18] Ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθείς, δύναται τοῖς
πειραζομένοις βοηθῆσαι.

3 Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι,
κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας
ἡμῶν Ἰησοῦν χριστόν, [2] πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτόν, ὡς
καὶ Μωϋσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. [3] Πλείονος γὰρ δόξης οὗτος
παρὰ Μωϋσῆν ἠξίωται, καθ᾽ ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου
ὁ κατασκευάσας αὐτόν. [4] Πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπό
τινος· ὁ δὲ τὰ πάντα κατασκευάσας θεός. [5] Καὶ Μωϋσῆς μὲν
πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὡς θεράπων, εἰς μαρτύριον τῶν
λαληθησομένων· [6] χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ· οὗ
οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐάνπερ τὴν παρρησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς
ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν. [7] Διό, καθὼς λέγει
τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε,
[8] μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ,
κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, [9] οὗ ἐπείρασαν
με οἱ πατέρες ὑμῶν, ἐδοκιμασάν με, καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου
τεσσαράκοντα ἔτη. [10] Διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ, καὶ
εἶπον, Ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς
ὁδούς μου· [11] ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς
τὴν κατάπαυσίν μου. [12] Βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἔν τινι
ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ θεοῦ
ζῶντος· [13] ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν,
ἄχρι οὗ τὸ σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ ἐξ ὑμῶν τις
ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας· [14] μέτοχοι γὰρ γεγόναμεν τοῦ χριστοῦ,
ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν
κατάσχωμεν· [15] ἐν τῷ λέγεσθαι, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ
ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ
παραπικρασμῷ. [16] ⸂Τινὲς⸃ γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν, Τίνες
ἀλλ᾽ οὐ πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋσέως.

3.1 χριστόν ♦ —
3.2 ὅλῳ ♦ [ὅλῳ]
3.3 δόξης οὗτος ♦ οὗτος δόξης
3.4 τὰ ♦ —
3.6 ἐάνπερ ♦ ἐάν[περ]
3.6 μέχρι τέλους βεβαίαν ♦ —
3.9 με οἱ ♦ οἱ
3.9 ἐδοκιμασάν με ♦ ἐν δοκιμασίᾳ
3.9 τεσσαράκοντα ♦ τεσσεράκοντα
3.10 ἐκείνῃ ♦ ταύτῃ
3.13 ἄχρι ♦ ἄχρις
3.13 ἐξ ὑμῶν τις ♦ τις ἐξ ὑμῶν
3.14 γεγόναμεν τοῦ χριστοῦ ♦ τοῦ χριστοῦ γεγόναμεν
3.16 Τινὲς ♦ Τίνες

17 Τίσιν δὲ προσώχθισεν τεσσαράκοντα ἔτη; Οὐχὶ τοῖς
ἁμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ; 18 Τίσιν δὲ
ὤμοσεν μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς
ἀπειθήσασιν; 19 Καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν
δι᾽ ἀπιστίαν.

4 Φοβηθῶμεν οὖν μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας
εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν
ὑστερηκέναι. 2 Καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι, καθάπερ
κἀκεῖνοι· ἀλλ᾽ οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους, μὴ
συγκεκραμένους τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν. 3 Εἰσερχόμεθα γὰρ
εἰς τὴν κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἴρηκεν, Ὡς
ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν
μου· καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέντων.
4 Εἴρηκεν γάρ που περὶ τῆς ἑβδόμης οὕτως, Καὶ κατέπαυσεν ὁ
θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ·
5 καὶ ἐν τούτῳ πάλιν, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν
μου. 6 Ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινὰς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ
πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι᾽ ἀπείθειαν,
7 πάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν, Σήμερον, ἐν Δαυὶδ λέγων, μετὰ
τοσοῦτον χρόνον, καθὼς εἴρηται, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς
αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν. 8 Εἰ γὰρ
αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ
ταῦτα ἡμέρας. 9 Ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ
θεοῦ. 10 Ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς
κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ θεός.
11 Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα
μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. 12 Ζῶν γὰρ ὁ
λόγος τοῦ θεοῦ, καὶ ἐνεργής, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν
μάχαιραν δίστομον, καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε
καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων
καὶ ἐννοιῶν καρδίας. 13 Καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον
αὐτοῦ· πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς
αὐτοῦ πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

3.17 τεσσαράκοντα ♦ τεσσεράκοντα
4.2 συγκεκραμένους ♦ συγκεκερασμένους
4.3 γὰρ εἰς τὴν ♦ γὰρ εἰς [τὴν]
4.7 εἴρηται ♦ προείρηται
4.12 ψυχῆς τε ♦ ψυχῆς

14 Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν, διεληλυθότα τοὺς
οὐρανούς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας.
15 Οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς
ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειραμένον δὲ κατὰ πάντα καθ’
ὁμοιότητα, χωρὶς ἁμαρτίας. 16 Προσερχώμεθα οὖν μετὰ
παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεον, καὶ
χάριν εὕρωμεν εἰς εὔκαιρον βοήθειαν.

5 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεύς, ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ
ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα προσφέρῃ
δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν· 2 μετριοπαθεῖν δυνάμενος
τοῖς ἀγνοοῦσιν καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται
ἀσθένειαν· 3 καὶ διὰ ταύτην ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ,
οὕτως καὶ περὶ ἑαυτοῦ, προσφέρειν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν. 4 Καὶ οὐχ
ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμήν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ,
καθάπερ καὶ Ἀαρών. 5 Οὕτως καὶ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν
ἐδόξασεν γενηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ’ ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν,
Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. 6 Καθὼς καὶ ἐν
ἑτέρῳ λέγει, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν
Μελχισεδέκ. 7 Ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις
τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σῴζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου
μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας, καὶ
εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, 8 καίπερ ὢν υἱός, ἔμαθεν ἀφ’
ὧν ἔπαθεν τὴν ὑπακοήν, 9 καὶ τελειωθεὶς ἐγένετο τοῖς
ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου·
10 προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν
Μελχισεδέκ.

11 Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος λέγειν,
ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς. 12 Καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι
διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν
ὑμᾶς, τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ· καὶ
γεγόνατε χρείαν ἔχοντες γάλακτος, καὶ οὐ στερεᾶς τροφῆς.
13 Πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης·
νήπιος γάρ ἐστιν. 14 Τελείων δέ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ

4.15 πεπειραμένον ♦ πεπειρασμένον
4.16 ἔλεον ♦ ἔλεος
5.3 διὰ ταύτην ♦ δι’ αὐτὴν
5.3 ἑαυτοῦ ♦ αὑτοῦ
5.3 ὑπὲρ ♦ περὶ
5.4 καθάπερ ♦ καθώσπερ
5.9 τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν ♦ πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ
5.12 τίνα ♦ τινὰ
5.12 καὶ οὐ ♦ [καὶ] οὐ

τὴν ἕξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς διάκρισιν
καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

6 Διό, ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ χριστοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν
τελειότητα φερώμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι
μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ θεόν,
2 βαπτισμῶν διδαχῆς, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε
νεκρῶν, καὶ κρίματος αἰωνίου. 3 Καὶ τοῦτο ποιήσωμεν, ἐάνπερ
ἐπιτρέπῃ ὁ θεός. 4 Ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας,
γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου, καὶ μετόχους
γενηθέντας πνεύματος ἁγίου, 5 καὶ καλὸν γευσαμένους θεοῦ
ῥῆμα, δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, 6 καὶ παραπεσόντας,
πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς
τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας. 7 Γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα
τὸν ἐπ᾽ αὐτῆς πολλάκις ἐρχόμενον ὑετόν, καὶ τίκτουσα
βοτάνην εὔθετον ἐκείνοις δι᾽ οὓς καὶ γεωργεῖται,
μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ· 8 ἐκφέρουσα δὲ
ἀκάνθας καὶ τριβόλους, ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγύς, ἧς τὸ
τέλος εἰς καῦσιν.

9 Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα καὶ
ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτως λαλοῦμεν· 10 οὐ γὰρ ἄδικος ὁ
θεὸς ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν, καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης ἧς
ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ
διακονοῦντες. 11 Ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν
ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι
τέλους· 12 ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως
καὶ μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας.

13 Τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ θεός, ἐπεὶ κατ᾽
οὐδενὸς εἶχεν μείζονος ὀμόσαι, ὤμοσεν καθ᾽ ἑαυτοῦ, 14 λέγων,
Ἦ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε.
15 Καὶ οὕτως μακροθυμήσας ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελίας.
16 Ἄνθρωποι μὲν γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὀμνύουσιν, καὶ πάσης
αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος. 17 Ἐν ᾧ
περισσότερον βουλόμενος ὁ θεὸς ἐπιδεῖξαι τοῖς κληρονόμοις
τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ, ἐμεσίτευσεν

6.3 ποιήσωμεν ♦ ποιήσομεν
6.7 πολλάκις ἐρχόμενον ♦ ἐρχόμενον πολλάκις
6.10 τοῦ κόπου ♦ —
6.14 Ἦ ♦ Εἰ
6.16 μὲν ♦ —

ὅρκῳ, [18] ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον
ψεύσασθαι θεόν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ
καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος· [19] ἣν ὡς
ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν, καὶ
εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος· [20] ὅπου
πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν
Μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

7 Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδέκ, βασιλεὺς Σαλήμ, ἱερεὺς τοῦ
θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι
ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων καὶ εὐλογήσας αὐτόν, [2] ᾧ καὶ
δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραάμ — πρῶτον μὲν
ἑρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς
Σαλήμ, ὅ ἐστιν βασιλεὺς εἰρήνης· [3] ἀπάτωρ, ἀμήτωρ,
ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχων,
ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ — μένει ἱερεὺς εἰς τὸ
διηνεκές.

[4] Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην Ἀβραὰμ
ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης. [5] Καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν
υἱῶν Λευῒ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν
ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τοῦτ᾽ ἔστιν τοὺς
ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος
Ἀβραάμ· [6] ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκεν
τὸν Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκεν.
[7] Χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας, τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος
εὐλογεῖται. [8] Καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθνῄσκοντες ἄνθρωποι
λαμβάνουσιν· ἐκεῖ δέ, μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ. [9] Καί, ὡς ἔπος
εἰπεῖν, διὰ Ἀβραὰμ καὶ Λευῒ ὁ δεκάτας λαμβάνων
δεδεκάτωται· [10] ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε
συνήντησεν αὐτῷ ὁ Μελχισεδέκ.

[11] Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευϊτικῆς ἱερωσύνης ἦν — ὁ
λαὸς γὰρ ἐπ᾽ αὐτῇ νενομοθέτητο — τίς ἔτι χρεία, κατὰ τὴν
τάξιν Μελχισεδὲκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα, καὶ οὐ κατὰ τὴν
τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι; [12] Μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης,

6.18 θεόν ♦ [τὸν] θεόν
7.4 καὶ ♦ [καὶ]
7.6 τὸν Ἀβραάμ ♦ Ἀβραὰμ
7.9 διὰ ♦ δι᾽
7.10 ὁ ♦ —
7.11 αὐτῇ νενομοθέτητο ♦ αὐτῆς νενομοθέτηται

ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται. 13 Ἐφ’ ὃν γὰρ λέγεται
ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ’ ἧς οὐδεὶς προσέσχηκεν
τῷ θυσιαστηρίῳ. 14 Πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ
κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης Μωϋσῆς
ἐλάλησεν. 15 Καὶ περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ
τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδὲκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, 16 ὃς οὐ
κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκικῆς γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν
ζωῆς ἀκαταλύτου· 17 μαρτυρεῖ γὰρ ὅτι Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα
κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. 18 Ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται
προαγούσης ἐντολῆς, διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές·
19 οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος
ἐλπίδος, δι’ ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ. 20 Καὶ καθ’ ὅσον οὐ χωρὶς
ὁρκωμοσίας — οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὁρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς
γεγονότες, 21 ὁ δὲ μετὰ ὁρκωμοσίας, διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς
αὐτόν, Ὤμοσεν κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται, Σὺ ἱερεὺς εἰς
τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ — 22 κατὰ τοσοῦτον
κρείττονος διαθήκης γέγονεν ἔγγυος Ἰησοῦς. 23 Καὶ οἱ μὲν
πλείονές εἰσιν γεγονότες ἱερεῖς, διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι
παραμένειν· 24 ὁ δὲ, διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα,
ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην. 25 Ὅθεν καὶ σῴζειν εἰς τὸ
παντελὲς δύναται τοὺς προσερχομένους δι’ αὐτοῦ τῷ θεῷ,
πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν.

26 Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἔπρεπεν ἀρχιερεύς, ὅσιος, ἄκακος,
ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος
τῶν οὐρανῶν γενόμενος· 27 ὃς οὐκ ἔχει καθ’ ἡμέραν ἀνάγκην,
ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας
ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ,
ἑαυτὸν ἀνενέγκας. 28 Ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν
ἀρχιερεῖς, ἔχοντας ἀσθένειαν· ὁ λόγος δὲ τῆς ὁρκωμοσίας τῆς
μετὰ τὸν νόμον, υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

7.14 οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης ♦ περὶ ἱερέων οὐδὲν
7.16 σαρκικῆς ♦ σαρκίνης
7.17 μαρτυρεῖ ♦ μαρτυρεῖται
7.21 κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ ♦ —
7.22 τοσοῦτον ♦ τοσοῦτο [καὶ]
7.26 ἔπρεπεν ♦ καὶ ἔπρεπεν

8 Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις· τοιοῦτον ἔχομεν
ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς
μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, 2 τῶν ἁγίων λειτουργός, καὶ τῆς
σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ κύριος, καὶ οὐκ ἄνθρωπος·
3 πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας
καθίσταται· ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ.
4 Εἰ μὲν γὰρ ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ᾽ ἂν ἦν ἱερεύς, ὄντων τῶν ἱερέων τῶν
προσφερόντων κατὰ τὸν νόμον τὰ δῶρα, 5 οἵτινες ὑποδείγματι
καὶ σκιᾷ λατρεύουσιν τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεχρημάτισται
Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν, Ὅρα, γάρ φησίν,
ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει.
6 Νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τέτυχεν λειτουργίας, ὅσῳ καὶ
κρείττονός ἐστιν διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν
ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται. 7 Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν
ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος. 8 Μεμφόμενος γὰρ
αὐτοῖς λέγει, Ἰδού, ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ
συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα
διαθήκην καινήν· 9 οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς
πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν
ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου· ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν
τῇ διαθήκῃ μου, κἀγὼ ἠμέλησα αὐτῶν, λέγει κύριος. 10 Ὅτι
αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς
ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν
διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· καὶ
ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν, καὶ αὐτοὶ ἔσονταί μοι εἰς λαόν. 11 Καὶ
οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων, Γνῶθι τὸν κύριον· ὅτι πάντες
εἰδήσουσίν με, ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν ἕως μεγάλου αὐτῶν. 12 Ὅτι
ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν
καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. 13 Ἐν τῷ λέγειν,
Καινὴν, πεπαλαίωκεν τὴν πρώτην. Τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ
γηράσκον, ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

8.2 καὶ οὐκ ♦ οὐκ
8.4 γὰρ ♦ οὖν
8.4 ἱερέων τῶν ♦ —
8.4 τὸν ♦ —
8.6 Νυνὶ ♦ νυν[ὶ]
8.8 αὐτοῖς ♦ αὐτοὺς
8.11 μικροῦ αὐτῶν ♦ μικροῦ
8.12 καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν ♦ —

9 Εἶχεν μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη δικαιώματα λατρείας, τό τε
ἅγιον κοσμικόν. 2 Σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ᾗ
ἥ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἥτις
λέγεται ἅγια. 3 Μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ
λεγομένη ἅγια ἁγίων, 4 χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον, καὶ τὴν
κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν
ᾗ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα, καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ
βλαστήσασα, καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης· 5 ὑπεράνω δὲ αὐτῆς
Χερουβὶμ δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ
ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος. 6 Τούτων δὲ οὕτως
κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διὰ παντὸς
εἰσίασιν οἱ ἱερεῖς, τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες· 7 εἰς δὲ τὴν
δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεύς, οὐ χωρὶς
αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ
ἀγνοημάτων· 8 τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου,
μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδόν, ἔτι τῆς πρώτης
σκηνῆς ἐχούσης στάσιν· 9 ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν
ἐνεστηκότα, καθ' ὃν δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται, μὴ
δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα,
10 μόνον ἐπὶ βρώμασιν καὶ πόμασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς
καὶ δικαιώμασιν σαρκός, μέχρι καιροῦ διορθώσεως
ἐπικείμενα.

11 Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων
ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς, οὐ
χειροποιήτου, τοῦτ' ἔστιν, οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, 12 οὐδὲ δι'
αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν
ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὑράμενος. 13 Εἰ γὰρ τὸ
αἷμα ταύρων καὶ τράγων, καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα
τοὺς κεκοινωμένους, ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα,
14 πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰωνίου
ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ θεῷ, καθαριεῖ τὴν συνείδησιν
ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, εἰς τὸ λατρεύειν θεῷ ζῶντι; 15 Καὶ διὰ
τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστίν, ὅπως, θανάτου
γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ

9.1 καὶ ♦ [καὶ]
9.5 Χερουβὶμ ♦ Χερουβὶν
9.9 ὃν ♦ ἣν
9.10 καὶ δικαιώμασιν ♦ δικαιώματα
9.11 μελλόντων ♦ γενομένων
9.13 ταύρων καὶ τράγων ♦ τράγων καὶ ταύρων
9.14 ὑμῶν ♦ ἡμῶν

παραβάσεων, τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς
αἰωνίου κληρονομίας. 16 Ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη
φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου. 17 Διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία,
ἐπεὶ μήποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος. 18 Ὅθεν οὐδ᾽ ἡ πρώτη
χωρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισται. 19 Λαληθείσης γὰρ πάσης
ἐντολῆς κατὰ νόμον ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ
αἷμα τῶν μόσχων καὶ τράγων, μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου
καὶ ὑσσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν
ἐρράντισεν, 20 λέγων, Τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης ἧς
ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ θεός. 21 Καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα
τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως ἐρράντισεν. 22 Καὶ
σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ
χωρὶς αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις.

23 Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς,
τούτοις καθαρίζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσιν
θυσίαις παρὰ ταύτας. 24 Οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα ἅγια εἰσῆλθεν
ὁ χριστός, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ᾽ εἰς αὐτὸν τὸν
οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν·
25 οὐδ᾽ ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτόν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς
εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ᾽ ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἀλλοτρίῳ·
26 ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου·
νῦν δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν ἁμαρτίας
διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. 27 Καὶ καθ᾽ ὅσον
ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο
κρίσις· 28 οὕτως καὶ ὁ χριστός, ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ
πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας
ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις, εἰς σωτηρίαν.

10 Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ
αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ᾽ ἐνιαυτὸν ταῖς
αὐταῖς θυσίαις ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκές, οὐδέποτε
δύνανται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι. 2 Ἐπεὶ οὐκ ἂν
ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι
συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας, ἅπαξ

9.18 οὐδ᾽ ♦ οὐδὲ
9.19 νόμον ♦ τὸν νόμον
9.19 καὶ τράγων ♦ [καὶ τῶν τράγων]
9.24 ἅγια εἰσῆλθεν ὁ ♦ εἰσῆλθεν ἅγια
9.26 νῦν ♦ νυνὶ
9.26 ἁμαρτίας ♦ [τῆς] ἁμαρτίας
10.1 δύνανται ♦ δύναται

κεκαθαρμένους; [3] Ἀλλ’ ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ’
ἐνιαυτόν· [4] ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν
ἁμαρτίας. [5] Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει, Θυσίαν καὶ
προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι·
[6] ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας· [7] τότε
εἶπον, Ἰδού, ἥκω — ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ
— τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεός, τὸ θέλημά σου. [8] Ἀνώτερον λέγων ὅτι
Θυσίαν καὶ προσφορὰν καὶ ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας
οὐκ ἠθέλησας, οὐδὲ εὐδόκησας — αἵτινες κατὰ τόν νόμον
προσφέρονται — [9] τότε εἴρηκεν, Ἰδού, ἥκω τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεός,
τὸ θέλημά σου. Ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ.
[10] Ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμέν, οἱ διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ
σώματος Ἰησοῦ χριστοῦ ἐφάπαξ. [11] Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς
ἕστηκεν καθ’ ἡμέραν λειτουργῶν, καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις
προσφέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν
ἁμαρτίας· [12] αὐτὸς δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας
θυσίαν εἰς τὸ διηνεκές, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, [13] τὸ
λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον
τῶν ποδῶν αὐτοῦ. [14] Μιᾷ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ
διηνεκὲς τοὺς ἁγιαζομένους. [15] Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ
πνεῦμα τὸ ἅγιον· μετὰ γὰρ τὸ προειρηκέναι, [16] Αὕτη ἡ διαθήκη
ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει
κύριος, διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν
διανοιῶν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· [17] καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν
καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. [18] Ὅπου δὲ ἄφεσις
τούτων, οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.

[19] Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν
ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, [20] ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν
πρόσφατον καὶ ζῶσαν, διὰ τοῦ καταπετάσματος, τοῦτ’ ἔστιν,
τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, [21] καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ,
[22] προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ
πίστεως, ἐρραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως
πονηρᾶς, καὶ λελουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ·

10.2 κεκαθαρμένους ♦ κεκαθαρισμένους
10.8 Θυσίαν καὶ προσφορὰν ♦ Θυσίας καὶ προσφορὰς
10.8 τόν ♦ —
10.9 ὁ θεός ♦ —
10.10 οἱ ♦ —
10.12 αὐτὸς ♦ οὗτος
10.15 προειρηκέναι ♦ εἰρηκέναι
10.16 τῶν διανοιῶν ♦ τὴν διάνοιαν
10.17 μνησθῶ ♦ μνησθήσομαι
10.22 ἐρραντισμένοι ♦ ῥεραντισμένοι
10.22 λελουμένοι ♦ λελουσμένοι

23 κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ, πιστὸς γὰρ ὁ
ἐπαγγειλάμενος· 24 καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν
ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, 25 μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν
ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ
παρακαλοῦντες, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσαν
τὴν ἡμέραν.

26 Ἑκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν
ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται
θυσία, 27 φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως, καὶ πυρὸς ζῆλος
ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους. 28 Ἀθετήσας τις νόμον
⌜Μωϋσέως⌝ χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶν μάρτυσιν Μωσέως
ἀποθνῄσκει· 29 πόσῳ, δοκεῖτε, χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας
ὁ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης
κοινὸν ἡγησάμενος ἐν ᾧ ἡγιάσθη, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος
ἐνυβρίσας; 30 Οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα, Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ
ἀνταποδώσω, λέγει κύριος· καὶ πάλιν, κύριος κρινεῖ τὸν λαὸν
αὐτοῦ. 31 Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος.

32 Ἀναμιμνῄσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς
φωτισθέντες πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων· 33 τοῦτο
μέν, ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσιν θεατριζόμενοι· τοῦτο δέ,
κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες. 34 Καὶ γὰρ
τοῖς δεσμοῖς μου συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἁρπαγὴν τῶν
ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες
ἔχειν ἑαυτοῖς κρείττονα ὕπαρξιν ἐν οὐρανοῖς καὶ μένουσαν.
35 Μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει
μισθαποδοσίαν μεγάλην. 36 Ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρείαν, ἵνα τὸ
θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν.
37 Ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, Ὁ ἐρχόμενος ἥξει, καὶ οὐ
χρονιεῖ. 38 Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται· καὶ ἐὰν
ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ. 39 Ἡμεῖς δὲ
οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς
περιποίησιν ψυχῆς.

10.30 λέγει κύριος ♦ —
10.30 κύριος κρινεῖ ♦ κρινεῖ κύριος
10.34 δεσμοῖς μου ♦ δεσμίοις
10.34 ἑαυτοῖς ♦ ἑαυτοὺς
10.34 ἐν οὐρανοῖς ♦ —
10.35 μισθαποδοσίαν μεγάλην ♦ μεγάλην μισθαποδοσίαν
10.37 χρονιεῖ ♦ χρονίσει
10.38 δίκαιος ♦ δίκαιός μου

11 Ἔστιν δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. [2] Ἐν ταύτῃ γὰρ
ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. [3] Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι
τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τά
βλεπόμενα γεγονέναι. [4] Πίστει πλείονα θυσίαν Ἄβελ παρὰ
Κάϊν προσήνεγκεν τῷ θεῷ, δι’ ἧς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος,
μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ θεοῦ· καὶ δι’ αὐτῆς
ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖται. [5] Πίστει Ἑνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν
θάνατον, καὶ οὐχ εὑρίσκετο, διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός· πρὸ
γὰρ τῆς μεταθέσεως αὐτοῦ μεμαρτύρηται εὐηρεστηκέναι τῷ
θεῷ· [6] χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστῆσαι· πιστεῦσαι
γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ θεῷ, ὅτι ἔστιν, καὶ τοῖς
ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται. [7] Πίστει
χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς
κατεσκεύασεν κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ· δι’ ἧς
κατέκρινεν τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης
ἐγένετο κληρονόμος. [8] Πίστει καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν
ἐξελθεῖν εἰς τὸν τόπον ὃν ἤμελλεν λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν,
καὶ ἐξῆλθεν μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. [9] Πίστει παρῴκησεν
τὴν γῆν εἰς ⸀γῆν⸁ τῆς ἐπαγγελίας, ὡς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας
μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας
τῆς αὐτῆς· [10] ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν,
ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός. [11] Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα
δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν, καὶ παρὰ καιρὸν
ἡλικίας ἔτεκεν, ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον.
[12] Διὸ καὶ ἀφ’ ἑνὸς ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένου,
καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ
τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος.

[13] Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ λαβόντες τὰς
ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες, καὶ ἀσπασάμενοι,
καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς.
[14] Οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα
ἐπιζητοῦσιν. [15] Καὶ εἰ μὲν ἐκείνης ἐμνημόνευον ἀφ’ ἧς
ἐξῆλθον, εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι. [16] Νῦν δὲ κρείττονος

11.3 τά βλεπόμενα ♦ τὸ βλεπόμενον
11.4 λαλεῖται ♦ λαλεῖ
11.5 εὑρίσκετο ♦ ηὑρίσκετο
11.5 αὐτοῦ ♦ —
11.5 εὐηρεστηκέναι ♦ εὐαρεστηκέναι
11.8 τὸν ♦ —
11.11 Σάρρα ♦ Σάρρα στεῖρα
11.11 ἔτεκεν ♦ —
11.15 ἐξῆλθον ♦ ἐξέβησαν

ὀρέγονται, τοῦτ᾽ ἔστιν, ἐπουρανίου· διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται
αὐτοὺς ὁ θεός, θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν· ἡτοίμασεν γὰρ
αὐτοῖς πόλιν.

17 Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος,
καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος,
18 πρὸς ὃν ἐλαλήθη, ὅτι Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα·
19 λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ θεός· ὅθεν
αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. 20 Πίστει περὶ μελλόντων
εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ καὶ τὸν Ἠσαῦ. 21 Πίστει Ἰακὼβ
ἀποθνῄσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσὴφ εὐλόγησεν, καὶ
προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. 22 Πίστει
Ἰωσὴφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ
ἐμνημόνευσεν, καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο.
23 Πίστει Μωϋσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων
αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον· καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ
διάταγμα τοῦ βασιλέως. 24 Πίστει Μωϋσῆς μέγας γενόμενος
ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραώ, 25 μᾶλλον ἑλόμενος
συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν
ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν· 26 μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν
Αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ χριστοῦ· ἀπέβλεπεν
γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. 27 Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ
φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὁρῶν
ἐκαρτέρησεν. 28 Πίστει πεποίηκεν τὸ Πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν
τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα θίγῃ αὐτῶν.
29 Πίστει διέβησαν τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς· ἧς
πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν. 30 Πίστει τὰ τείχη
Ἰεριχὼ ἔπεσεν, κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. 31 Πίστει Ῥαὰβ ἡ
πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοὺς
κατασκόπους μετ᾽ εἰρήνης. 32 Καὶ τί ἔτι λέγω; Ἐπιλείψει γὰρ
με διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεών, Βαράκ τε καὶ Σαμψών
καὶ Ἰεφθάε, Δαυίδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν· 33 οἳ διὰ
πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην,
ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, 34 ἔσβεσαν
δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα μαχαίρας, ἐνεδυναμώθησαν

11.20 περὶ ♦ καὶ περὶ
11.29 ἧς ♦ γῆς ἧς
11.30 ἔπεσεν ♦ ἔπεσαν
11.32 γὰρ με ♦ με γὰρ
11.32 τε καὶ Σαμψών καὶ ♦ Σαμψών
11.34 μαχαίρας ἐνεδυναμώθησαν ♦ μαχαίρης ἐδυναμώθησαν

ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς
ἔκλιναν ἀλλοτρίων. [35] Ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς
νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι
τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν·
[36] ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ
δεσμῶν καὶ φυλακῆς· [37] ἐλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν,
ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον· περιῆλθον ἐν
μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι,
κακουχούμενοι — [38] ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος — ἐν ἐρημίαις
πλανώμενοι καὶ ὄρεσιν καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς.
[39] Καὶ οὗτοι πάντες, μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως, οὐκ
ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, [40] τοῦ θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι
προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν.

12 Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον
ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν
εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι’ ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν
προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, [2] ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως
ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς, ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ
χαρᾶς, ὑπέμεινεν σταυρόν, αἰσχύνης καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ
τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ κεκάθικεν. [3] Ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν
τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς ἀυτὸν
ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι.
[4] Οὔπω μέχρι αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν
ἀνταγωνιζόμενοι· [5] καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις
ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται, Υἱέ μου, μὴ ὀλιγώρει παιδείας
κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ’ αὐτοῦ ἐλεγχόμενος· [6] ὃν γὰρ ἀγαπᾷ
κύριος παιδεύει· μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται.
Εἰ [7] ⸀Εἰς⸃ παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεός·
τίς γὰρ ἐστιν υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; [8] Εἰ δὲ χωρίς ἐστε
παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασιν πάντες, ἄρα νόθοι ἐστε καὶ οὐχ
υἱοί. [9] Εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἴχομεν
παιδευτὰς, καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολλῷ μᾶλλον
ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων, καὶ ζήσομεν; [10] Οἱ

11.37 ἐπειράσθησαν ♦ —
11.37 μαχαίρας ♦ μαχαίρης
11.38 ἐν ♦ ἐπὶ
12.3 ἀυτὸν ♦ ἑαυτὸν
12.4 μέχρι ♦ μέχρις
12.7 ἐστιν ♦ —
12.8 ἐστε καὶ οὐχ υἱοί ♦ καὶ οὐχ υἱοί ἐστε
12.9 πολλῷ ♦ πολὺ [δὲ]

μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευον·
ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον, εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ.
[11] Πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι,
ἀλλὰ λύπης· ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι᾽ αὐτῆς
γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης. [12] Διὸ τὰς
παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε·
[13] καὶ τροχιὰς ὀρθὰς ποιήσατε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ
χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον.

[14] Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἁγιασμόν, οὗ
χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν κύριον· [15] ἐπισκοποῦντες μή τις
ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ· μή τις ῥίζα πικρίας ἄνω
φύουσα ἐνοχλῇ, καὶ διὰ ταύτης μιανθῶσιν πολλοί· [16] μή τις
πόρνος, ἢ βέβηλος, ὡς Ἠσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο τὰ
πρωτοτόκια αὐτοῦ. [17] Ἴστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα, θέλων
κληρονομῆσαι τὴν εὐλογίαν, ἀπεδοκιμάσθη· μετανοίας γὰρ
τόπον οὐχ εὗρεν, καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν.

[18] Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ ὄρει, καὶ
κεκαυμένῳ πυρί, καὶ γνόφῳ, καὶ σκότῳ, καὶ θυέλλῃ, [19] καὶ
σάλπιγγος ἤχῳ, καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες
παρῃτήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον· [20] οὐκ ἔφερον γὰρ
τὸ διαστελλόμενον, Κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ ὄρους,
λιθοβοληθήσεται· [21] καί, οὕτως φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον,
Μωϋσῆς εἶπεν, Ἔκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος. [22] Ἀλλὰ
προσεληλύθατε Σιὼν ὄρει, καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλὴμ
ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, [23] πανηγύρει καὶ ἐκκλησίᾳ
πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων, καὶ κριτῇ θεῷ
πάντων, καὶ πνεύμασιν δικαίων τετελειωμένων, [24] καὶ
διαθήκης νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρεῖττον
λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἅβελ. [25] Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν
λαλοῦντα. Εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἔφυγον, τὸν ἐπὶ γῆς
παραιτησάμενοι χρηματίζοντα, πολλῷ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ᾽
οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι· [26] οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσεν

12.13 ποιήσατε ♦ ποιεῖτε
12.15 διὰ ταύτης ♦ δι᾽ αὐτῆς
12.16 ἀπέδοτο ♦ ἀπέδετο
12.16 αὐτοῦ ♦ ἑαυτοῦ
12.18 ὄρει ♦ —
12.18 σκότῳ ♦ ζόφῳ
12.23 ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων ♦ ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς
12.25 ἔφυγον ♦ ἐξέφυγον
12.25 τὸν ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι ♦ ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι τὸν
12.25 πολλῷ ♦ πολὺ

τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελται, λέγων, Ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείω οὐ μόνον
τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. 27 Τὸ δέ, Ἔτι ἅπαξ, δηλοῖ τῶν
σαλευομένων τὴν μετάθεσιν, ὡς πεποιημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ
σαλευόμενα. 28 Διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες,
ἔχωμεν χάριν, δι’ ἧς λατρεύομεν εὐαρέστως τῷ θεῷ μετὰ
αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας· 29 καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ
καταναλίσκον.

13 Ἡ φιλαδελφία μενέτω. 2 Τῆς φιλοξενίας μὴ
ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες
ξενίσαντες ἀγγέλους. 3 Μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς
συνδεδεμένοι· τῶν κακουχουμένων, ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν
σώματι. 4 Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσιν, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος·
πόρνους δὲ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ θεός. 5 Ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος,
ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν, Οὐ μή σε ἀνῶ,
οὐδ’ οὐ μή σε ἐγκαταλείπω. 6 Ὥστε θαρροῦντας ἡμᾶς λέγειν,
Κύριος ἐμοὶ βοηθός, καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι
ἄνθρωπος.

7 Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν
ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς
ἀναστροφῆς, μιμεῖσθε τὴν πίστιν. 8 Ἰησοῦς χριστὸς χθὲς καὶ
σήμερον ὁ αὐτός, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. 9 Διδαχαῖς ποικίλαις καὶ
ξέναις μὴ παραφέρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν
καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ
περιπατήσαντες. 10 Ἔχομεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ
ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. 11 Ὧν γὰρ
εἰσφέρεται ζῴων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ
ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς
παρεμβολῆς. 12 Διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου
αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθεν. 13 Τοίνυν
ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὀνειδισμὸν
αὐτοῦ φέροντες. 14 Οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ
τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. 15 Δι’ αὐτοῦ οὖν ἀναφέρωμεν

12.26 σείω ♦ σείσω
12.27 τῶν σαλευομένων τὴν ♦ [τὴν] τῶν σαλευομένων
12.28 λατρεύομεν ♦ λατρεύωμεν
12.28 αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας ♦ εὐλαβείας καὶ δέους
13.4 δὲ ♦ γὰρ
13.5 ἐγκαταλείπω ♦ ἐγκαταλίπω
13.6 καὶ ♦ [καὶ]
13.8 χθὲς ♦ ἐχθὲς
13.9 περιπατήσαντες ♦ περιπατοῦντες
13.15 οὖν ♦ [οὖν]

θυσίαν αἰνέσεως διὰ παντὸς τῷ θεῷ, τοῦτ᾽ ἔστιν, καρπὸν
χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. [16] Τῆς δὲ εὐποιΐας
καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις
εὐαρεστεῖται ὁ θεός. [17] Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ
ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς
λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν, καὶ μὴ
στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.

[18] Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πεποίθαμεν γὰρ ὅτι καλὴν
συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσιν καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι.
[19] Περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον
ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

[20] Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν
ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου,
τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, [21] καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ
ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ὑμῖν τὸ
εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

[22] Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς
παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν.
[23] Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ᾽ οὗ,
ἐὰν τάχιον ἔρχηται, ὄψομαι ὑμᾶς.

[24] Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν, καὶ πάντας
τοὺς ἁγίους. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας.

[25] Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

13.18 πεποίθαμεν ♦ πειθόμεθα
13.21 ἔργῳ ♦ —
13.21 ὑμῖν ♦ ἡμῖν
13.21 τῶν αἰώνων ♦ [τῶν αἰώνων]
13.23 ἀδελφὸν ♦ ἀδελφὸν ἡμῶν
13.25 Ἀμήν ♦ —

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α

Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ κατ’ ἐπιταγὴν θεοῦ
σωτῆρος ἡμῶν, καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ τῆς ἐλπίδος
ἡμῶν, 2 Τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη
ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

3 Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ,
πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶν μὴ
ἑτεροδιδασκαλεῖν, 4 μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις
ἀπεράντοις, αἵτινες ζητήσεις παρέχουσιν μᾶλλον ἢ
οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει. 5 Τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας
ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ
πίστεως ἀνυποκρίτου· 6 ὧν τινες ἀστοχήσαντες ἐξετράπησαν
εἰς ματαιολογίαν, 7 θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ
νοοῦντες μήτε ἃ λέγουσιν, μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται.
8 Οἴδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται,
9 εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ
ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσιν καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ
πατραλῴαις | μητραλῴαις βεβήλοις, ⸀πατρολῴαις⸃ καὶ ⸀μητρολῴαις,⸃ ἀνδροφόνοις,
10 πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις,
ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ
ἀντίκειται, 11 κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου
θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ.

12 Καὶ χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με χριστῷ Ἰησοῦ τῷ
κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο, θέμενος εἰς διακονίαν,
13 τὸν πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ ὑβριστήν·
ἀλλὰ ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ·
14 ὑπερεπλεόνασεν δὲ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως
καὶ ἀγάπης τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. 15 Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης
ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον
ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ· 16 ἀλλὰ διὰ τοῦτο

1.1 Ἰησοῦ χριστοῦ κατ’ ♦ χριστοῦ Ἰησοῦ κατ’
1.1 κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ χριστοῦ Ἰησοῦ
1.2 ἡμῶν καὶ ♦ καὶ
1.4 ζητήσεις ♦ ἐκζητήσεις
1.12 Καὶ ♦ —
1.13 τὸν ♦ τὸ

ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξηται Ἰησοῦς χριστὸς τὴν
πᾶσαν μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων
πιστεύειν ἐπ᾽ αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. 17 Τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν
αἰώνων, ἀφθάρτῳ, ἀοράτῳ, μόνῳ σοφῷ θεῷ, τιμὴ καὶ δόξα εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

18 Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον
Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα
στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, 19 ἔχων πίστιν καὶ
ἀγαθὴν συνείδησιν, ἥν τινες ἀπωσάμενοι περὶ τὴν πίστιν
ἐναυάγησαν· 20 ὧν ἐστιν Ὑμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς
παρέδωκα τῷ Σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσιν μὴ βλασφημεῖν.

2 Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις,
προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ πάντων
ἀνθρώπων· 2 ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ
ὄντων, ἵνα ἤρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ
εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. 3 τοῦτο γὰρ καλὸν καὶ ἀπόδεκτον
ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, 4 ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει
σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. 5 Εἷς γὰρ θεός, εἷς
καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος χριστὸς Ἰησοῦς,
6 ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς
ἰδίοις, 7 εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος· ἀλήθειαν λέγω
ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι· διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ
ἀληθείᾳ.

8 Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ,
ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας, χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ.
9 Ὡσαύτως καὶ τὰς γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ, μετὰ
αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης, κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν, ἢ
χρυσῷ, ἢ μαργαρίταις, ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, 10 ἀλλ᾽ ὃ πρέπει
γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν, δι᾽ ἔργων ἀγαθῶν.
11 Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ. 12 Γυναικὶ δὲ
διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρός, ἀλλ᾽ εἶναι ἐν
ἡσυχίᾳ. 13 Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Εὕα· 14 καὶ Ἀδὰμ

1.16 Ἰησοῦς χριστὸς τὴν πᾶσαν ♦ χριστὸς Ἰησοῦς τὴν ἅπασαν
1.17 σοφῷ ♦ —
2.3 γὰρ ♦ —
2.7 ἐν χριστῷ ♦ —
2.9 καὶ τὰς γυναῖκας ἐν ♦ [καὶ] γυναῖκας ἐν
2.9 ἢ χρυσῷ ♦ καὶ χρυσίῳ
2.12 Γυναικὶ δὲ διδάσκειν ♦ Διδάσκειν δὲ γυναικὶ

οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἀπατηθεῖσα ἐν παραβάσει γέγονεν· [15] σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἁγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

3 Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. [2] Δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νηφάλεον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν· [3] μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ἀλλ’ ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον· [4] τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος. [5] Εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδεν, πῶς ἐκκλησίας θεοῦ ἐπιμελήσεται; [6] Μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. [7] Δεῖ δὲ αὐτὸν καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου. [8] Διακόνους ὡσαύτως σεμνούς, μὴ διλόγους, μὴ οἴνῳ πολλῷ προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, [9] ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. [10] Καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονείτωσαν, ἀνέγκλητοι ὄντες. [11] Γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβόλους, νηφαλέους, πιστὰς ἐν πᾶσιν. [12] Διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων. [13] Οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται, καὶ πολλὴν παρρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ.

[14] Ταῦτά σοι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν πρὸς σὲ τάχιον· [15] ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία θεοῦ ζῶντος, στῦλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας. [16] Καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶν τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον· θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ.

2.14 ἀπατηθεῖσα ♦ ἐξαπατηθεῖσα
3.2 ἀνεπίληπτον ♦ ἀνεπίλημπτον
3.2 νηφάλεον ♦ νηφάλιον
3.3 μὴ αἰσχροκερδῆ ἀλλ’ ♦ ἀλλὰ
3.7 αὐτὸν ♦ —
3.11 νηφαλέους ♦ νηφαλίους
3.14 τάχιον ♦ ἐν τάχει
3.16 θεὸς ♦ ὃς
3.16 ἀνελήφθη ♦ ἀνελήμφθη

4 Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει, ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς
ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασιν
πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, 2 ἐν ὑποκρίσει
ψευδολόγων, κεκαυτηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν,
3 κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς
μετάληψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσιν τὴν
ἀλήθειαν. 4 Ὅτι πᾶν κτίσμα θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν
ἀπόβλητον, μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον· 5 ἁγιάζεται γὰρ
διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως.

6 Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς καλὸς ἔσῃ διάκονος
Ἰησοῦ χριστοῦ, ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως, καὶ τῆς
καλῆς διδασκαλίας ᾗ παρηκολούθηκας. 7 Τοὺς δὲ βεβήλους
καὶ γραώδεις μύθους παραιτοῦ. Γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς
εὐσέβειαν· 8 ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν
ὠφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν,
ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. 9 Πιστὸς ὁ
λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος. 10 Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ
κοπιῶμεν καὶ ὀνειδιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὅς
ἐστιν σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν.
11 Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. 12 Μηδείς σου τῆς νεότητος
καταφρονείτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν
ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἁγνείᾳ.
13 Ἕως ἔρχομαι, πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ
διδασκαλίᾳ. 14 Μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι
διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου.
15 Ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ
ἐν πᾶσιν. 16 Ἔπεχε σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ. Ἐπίμενε
αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς
ἀκούοντάς σου.

4.2 κεκαυτηριασμένων ♦ κεκαυστηριασμένων
4.3 μετάληψιν ♦ μετάλημψιν
4.6 Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ χριστοῦ Ἰησοῦ
4.10 καὶ κοπιῶμεν καὶ ὀνειδιζόμεθα ♦ κοπιῶμεν καὶ ἀγωνιζόμεθα
4.12 πνεύματι ἐν ♦ —
4.15 ἐν πᾶσιν ♦ πᾶσιν

5 Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα·
νεωτέρους, ὡς ἀδελφούς· 2 πρεσβυτέρας, ὡς μητέρας·
νεωτέρας, ὡς ἀδελφάς, ἐν πάσῃ ἁγνείᾳ. 3 Χήρας τίμα τὰς ὄντως
χήρας. 4 Εἰ δέ τις χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν
πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν, καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς
προγόνοις· τοῦτο γάρ ἐστιν ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 5 Ἡ
δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη ἤλπικεν ἐπὶ τόν θεόν, καὶ
προσμένει ταῖς δεήσεσιν καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ
ἡμέρας. 6 Ἡ δὲ σπαταλῶσα, ζῶσα τέθνηκεν. 7 Καὶ ταῦτα
παράγγελλε, ἵνα ἀνεπίληπτοι ὦσιν. 8 Εἰ δέ τις τῶν ἰδίων καὶ
μάλιστα τῶν οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν πίστιν ἤρνηται, καὶ ἔστιν
ἀπίστου χείρων. 9 Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν
ἑξήκοντα, γεγονυῖα ἑνὸς ἀνδρὸς γυνή, 10 ἐν ἔργοις καλοῖς
μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενοδόχησεν, εἰ ἁγίων
πόδας ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ
ἐπηκολούθησεν. 11 Νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ
καταστρηνιάσωσιν τοῦ χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν, 12 ἔχουσαι
κρίμα, ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν. 13 Ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ
μανθάνουσιν, περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαί,
ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα.
14 Βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν,
μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν.
15 Ἤδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ Σατανᾶ. 16 Εἴ τις
πιστὸς ἢ πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρκείτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω
ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.

17 Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς
ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ.
18 Λέγει γὰρ ἡ γραφή, Βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις· καί, Ἄξιος ὁ
ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. 19 Κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν
μὴ παραδέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων. 20 Τοὺς
ἁμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον
ἔχωσιν. 21 Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ
χριστοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς
προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλησιν. 22 Χεῖρας ταχέως

5.5 τόν ♦ —
5.7 ἀνεπίληπτοι ♦ ἀνεπίλημπτοι
5.8 τῶν οἰκείων ♦ οἰκείων
5.16 πιστὸς ἢ ♦ —
5.21 κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ χριστοῦ Ἰησοῦ
5.21 πρόσκλησιν ♦ πρόσκλισιν

μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἁμαρτίαις ἀλλοτρίαις· σεαυτὸν
ἁγνὸν τήρει. 23 Μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλ’ οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ, διὰ
τὸν στόμαχον σου καὶ τὰς πυκνάς σοῦ ἀσθενείας. 24 Τινῶν
ἀνθρώπων αἱ ἁμαρτίαι πρόδηλοί εἰσιν, προάγουσαι εἰς κρίσιν·
τισὶν δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν. 25 Ὡσαύτως καὶ τὰ καλὰ ἔργα
πρόδηλα ἐστίν· καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύνανται.

6 Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης
τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ
διδασκαλία βλασφημῆται. 2 Οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότας
μὴ καταφρονείτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν· ἀλλὰ μᾶλλον
δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοί εἰσιν καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας
ἀντιλαμβανόμενοι. Ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει.

3 Εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ, καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσιν
λόγοις, τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ τῇ κατ’
εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, 4 τετύφωται, μηδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ
νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος,
ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραί, 5 διαπαρατριβαὶ
διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν, καὶ ἀπεστερημένων τῆς
ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν.
Ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων. 6 Ἔστιν δὲ πορισμὸς μέγας ἡ
εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας· 7 οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν
κόσμον, δῆλον ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα· 8 ἔχοντες δὲ
διατροφὰς καὶ σκεπάσματα τούτοις ἀρκεσθησόμεθα. 9 Οἱ δὲ
βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα
καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες
βυθίζουσιν τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν.
10 Ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστιν ἡ φιλαργυρία· ἧς τινες
ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως, καὶ ἑαυτοὺς
περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς.

11 Σὺ δέ, ὦ ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ
δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πρᾳότητα.
12 Ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς
αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν ἐκλήθης, καὶ ὡμολόγησας τὴν καλὴν

5.23 ἀλλ’ ♦ ἀλλὰ
5.23 σου καὶ ♦ καὶ
5.25 καλὰ ἔργα πρόδηλα ἐστίν ♦ ἔργα τὰ καλὰ πρόδηλα
6.5 Ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων ♦ —
6.7 δῆλον ♦ —
6.11 τοῦ ♦ —
6.11 πρᾳότητα ♦ πραϋπαθίαν

ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων. [13] Παραγγέλλω σοι
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τοῦ ζωοποιοῦντος τὰ πάντα, καὶ χριστοῦ
Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν
ὁμολογίαν, [14] τηρῆσαί σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον, ἀνεπίληπτον,
μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, [15] ἣν
καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, ὁ
βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, καὶ κύριος τῶν κυριευόντων, [16] ὁ
μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς
ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ᾧ τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον.
Ἀμήν.

[17] Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε, μὴ
ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἠλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι, ἀλλ'
ἐν τῷ θεῷ τῷ ζῶντι, τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάντα πλουσίως εἰς
ἀπόλαυσιν· [18] ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς,
εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς, [19] ἀποθησαυρίζοντας
ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς
αἰωνιόυ ζωῆς.

[20] Ὦ Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς
βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου
γνώσεως· [21] ἥν τινες ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πίστιν
ἠστόχησαν.

Ἡ χάρις μετὰ σοῦ. Ἀμήν.

6.13 σοι ♦ [σοι]
6.13 ζωοποιοῦντος ♦ ζῳογονοῦντος
6.14 ἀνεπίληπτον ♦ ἀνεπίλημπτον
6.17 ἐν τῷ θεῷ τῷ ζῶντι ♦ ἐπὶ θεῷ
6.19 αἰωνιόυ ♦ ὄντως
6.21 μετὰ σοῦ. Ἀμήν. ♦ μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β

Παῦλος, ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ,
κατ᾽ ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, 2 Τιμοθέῳ
ἀγαπητῷ τέκνῳ· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ
χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

3 Χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ
συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνείαν ἐν ταῖς
δεήσεσίν μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας, 4 ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν,
μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ,
5 ὑπόμνησιν λαμβάνων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις
ἐνῴκησεν πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου Λωΐδι καὶ τῇ μητρί σου
Εὐνίκῃ, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. 6 Δι᾽ ἣν αἰτίαν
ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ, ὅ ἐστιν ἐν
σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου. 7 Οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ
θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ
σωφρονισμοῦ. 8 Μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου
ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ· ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ
εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν θεοῦ, 9 τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ
καλέσαντος κλήσει ἁγίᾳ, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ κατ᾽
ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ
πρὸ χρόνων αἰωνίων, 10 φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς
ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, καταργήσαντος
μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ
εὐαγγελίου, 11 εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ
διδάσκαλος ἐθνῶν. 12 Δι᾽ ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ᾽ οὐκ
ἐπαισχύνομαι· οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι
δυνατός ἐστιν τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν
ἡμέραν. 13 Ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαινόντων λόγων ὧν παρ᾽ ἐμοῦ
ἤκουσας, ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. 14 Τὴν
καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ
ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν.

1.1 Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ χριστοῦ Ἰησοῦ
1.5 λαμβάνων ♦ λαβὼν
1.9 κατ᾽ ♦ κατὰ
1.10 Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ χριστοῦ Ἰησοῦ
1.11 ἐθνῶν ♦ —

[15] Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ,
ὧν ἐστιν Φύγελος καὶ Ἑρμογένης. [16] Δῴη ἔλεος ὁ κύριος τῷ
Ὀνησιφόρου οἴκῳ· ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξεν, καὶ τὴν ἅλυσίν
μου οὐκ ἐπαισχύνθη, [17] ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ,
σπουδαιότερον ἐζήτησέν με καὶ εὗρεν — [18] δῴη αὐτῷ ὁ κύριος
εὑρεῖν ἔλεος παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ — καὶ ὅσα ἐν
Ἐφέσῳ διηκόνησεν, βέλτιον σὺ γινώσκεις.

2 Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν χριστῷ
Ἰησοῦ. [2] Καὶ ἃ ἤκουσας παρ’ ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων,
ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ
ἑτέρους διδάξαι. [3] Σὺ οὖν κακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης
Ἰησοῦ χριστοῦ. [4] Οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ
βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. [5] Ἐὰν δὲ
καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. [6] Τὸν
κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν.
[7] Νόει ἃ λέγω· δῴη γάρ σοι ὁ κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσιν.
[8] Μνημόνευε Ἰησοῦν χριστὸν ἐγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ
σπέρματος Δαυίδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου· [9] ἐν ᾧ κακοπαθῶ
μέχρι δεσμῶν, ὡς κακοῦργος· ἀλλ’ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ οὐ
δέδεται. [10] Διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα
καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσιν τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, μετὰ δόξης
αἰωνίου. [11] Πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ
συζήσομεν· [12] εἰ ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν· εἰ
ἀρνούμεθα, κἀκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς· [13] εἰ ἀπιστοῦμεν,
ἐκεῖνος πιστὸς μένει· ἀρνήσασθαι ἑαυτὸν οὐ δύναται.

[14] Ταῦτα ὑπομίμνησκε, διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ
κυρίου μὴ λογομαχεῖν εἰς οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν
ἀκουόντων. [15] Σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστῆσαι τῷ
θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς
ἀληθείας. [16] Τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περιΐστασο· ἐπὶ
πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας, [17] καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς
γάγγραινα νομὴν ἕξει· ὧν ἐστὶν Ὑμέναιος καὶ Φιλητός·

1.17 σπουδαιότερον ♦ σπουδαίως
2.3 Σὺ οὖν κακοπάθησον ♦ Συγκακοπάθησον
2.3 Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ χριστοῦ Ἰησοῦ
2.7 ἃ λέγω δῴη ♦ ὃ λέγω δώσει
2.9 ἀλλ’ ♦ ἀλλὰ
2.12 ἀρνούμεθα ♦ ἀρνησόμεθα
2.13 ἑαυτὸν ♦ γὰρ ἑαυτὸν
2.14 κυρίου ♦ θεοῦ
2.14 εἰς ♦ ἐπ’

[18] οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἠστόχησαν, λέγοντες τὴν
ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσιν τήν τινων πίστιν.
[19] Ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἕστηκεν, ἔχων τὴν
σφραγῖδα ταύτην, Ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ, καί,
Ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα κυρίου.
[20] Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστιν μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ
ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμήν, ἃ
δὲ εἰς ἀτιμίαν. [21] Ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων,
ἔσται σκεῦος εἰς τιμήν, ἡγιασμένον, καὶ εὔχρηστον τῷ
δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον. [22] Τὰς δὲ
νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν,
ἀγάπην, εἰρήνην, μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν κύριον ἐκ
καθαρᾶς καρδίας. [23] Τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις
παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννῶσιν μάχας. [24] Δοῦλον δὲ κυρίου οὐ
δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ' ἤπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικόν,
ἀνεξίκακον, [25] ἐν πρᾳότητι παιδεύοντα τοὺς
ἀντιδιατιθεμένους· μήποτε δῷ αὐτοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν εἰς
ἐπίγνωσιν ἀληθείας, [26] καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου
παγίδος, ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

3 Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται
καιροὶ χαλεποί. [2] Ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι,
φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν
ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, [3] ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι,
ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, [4] προδόται, προπετεῖς,
τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, [5] ἔχοντες
μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι· καὶ
τούτους ἀποτρέπου. [6] Ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς
τὰς οἰκίας, καὶ αἰχμαλωτεύοντες γυναικάρια σεσωρευμένα
ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, [7] πάντοτε
μανθάνοντα, καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν
δυνάμενα. [8] Ὃν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν
Μωϋσῇ , οὕτως καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι
κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. [9] Ἀλλ' οὐ

2.18 τὴν ἀνάστασιν ♦ [τὴν] ἀνάστασιν
2.21 καὶ ♦ —
2.24 ἀλλ' ♦ ἀλλὰ
2.25 πρᾳότητι ♦ πραΰτητι
2.25 δῷ ♦ δώῃ
3.6 αἰχμαλωτεύοντες ♦ αἰχμαλωτίζοντες
3.8 Μωϋσῇ ♦ Μωϋσεῖ

προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον· ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται
πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο. 10 Σὺ δὲ παρηκολούθηκάς μου
τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ
μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, 11 τοῖς διωγμοῖς, τοῖς
παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν
Λύστροις, οἵους διωγμοὺς ὑπήνεγκα· καὶ ἐκ πάντων με
ἐρρύσατο ὁ κύριος. 12 Καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες εὐσεβῶς ζῇν
ἐν χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται. 13 Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ
γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι.
14 Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης, εἰδὼς παρὰ τίνος
ἔμαθες, 15 καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ
δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς ἐν χριστῷ
Ἰησοῦ. 16 Πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς
διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν
τὴν ἐν δικαιοσύνῃ· 17 ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς
πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτισμένος.

4 Διαμαρτύρομαι οὖν ἐγὼ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ τοῦ κυρίου
Ἰησοῦ χριστοῦ, τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ
νεκρούς, κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ,
2 κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως, ἀκαίρως, ἔλεγξον,
ἐπιτίμησον, παρακάλεσον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ.
3 Ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ
ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ἑαυτοῖς
ἐπισωρεύσουσιν διδασκάλους, κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν· 4 καὶ
ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς
μύθους ἐκτραπήσονται. 5 Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσιν, κακοπάθησον,
ἔργον ποίησον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου
πληροφόρησον. 6 Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς
ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέστηκεν. 7 Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν
ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα·
8 λοιπόν, ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν
ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής· οὐ

3.10 παρηκολούθηκάς ♦ παρηκολούθησάς
3.14 τίνος ♦ τίνων
3.15 τὰ ἱερὰ ♦ [τὰ] ἱερὰ
3.16 ἔλεγχον ♦ ἐλεγμόν
4.1 οὖν ἐγὼ ♦ —
4.1 τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ χριστοῦ Ἰησοῦ
4.1 κατὰ ♦ καὶ
4.3 ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ♦ ἰδίας ἐπιθυμίας
4.6 ἐμῆς ἀναλύσεως ♦ ἀναλύσεώς μου
4.7 ἀγῶνα τὸν καλὸν ♦ καλὸν ἀγῶνα

μόνον δὲ ἐμοί, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν τοῖς ἠγαπηκόσιν τὴν ἐπιφάνειαν
αὐτοῦ.

[9] Σπούδασον ἐλθεῖν πρός με ταχέως· [10] Δημᾶς γάρ με
ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς
Θεσσαλονίκην· Κρήσκης εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν.
[11] Λουκᾶς ἐστὶν μόνος μετ᾽ ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ
σεαυτοῦ· ἔστιν γάρ μοι εὔχρηστος εἰς διακονίαν. [12] Τυχικὸν δὲ
ἀπέστειλα εἰς Ἔφεσον. [13] Τὸν ⌜φελόνην⌝ ὃν ἀπέλιπον ἐν φαιλόνην
Τρῳάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα
τὰς μεμβράνας. [14] Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ
ἐνεδείξατο· ἀποδῴη αὐτῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· [15] ὃν
καὶ σὺ φυλάσσου, λίαν γὰρ ἀνθέστηκεν τοῖς ἡμετέροις λόγοις.
[16] Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδείς μοι συμπαρεγένετο, ἀλλὰ
πάντες με ἐγκατέλιπον· μὴ αὐτοῖς λογισθείη. [17] Ὁ δὲ κύριός
μοι παρέστη, καὶ ἐνεδυνάμωσέν με, ἵνα δι᾽ ἐμοῦ τὸ κήρυγμα
πληροφορηθῇ, καὶ ἀκούσῃ πάντα τὰ ἔθνη· καὶ ἐρρύσθην ἐκ
στόματος λέοντος. [18] Καὶ ῥύσεταί με ὁ κύριος ἀπὸ παντὸς
ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν
ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

[19] Ἄσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν, καὶ τὸν Ὀνησιφόρου
οἶκον. [20] Ἔραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ· Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον
ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα. [21] Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν.
Ἀσπάζεταί σε Εὔβουλος, καὶ Πούδης, καὶ Λῖνος, καὶ Κλαυδία,
καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.

[22] Ὁ κύριος Ἰησοῦς χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύματός σου. Ἡ
χάρις μεθ᾽ ὑμῶν. Ἀμήν.

4.13 φελόνην ♦ φαιλόνην
4.14 ἀποδῴη ♦ ἀποδώσει
4.15 ἀνθέστηκεν ♦ ἀντέστη
4.16 συμπαρεγένετο ♦ παρεγένετο
4.17 ἀκούσῃ ♦ ἀκούσωσιν
4.18 Καὶ ῥύσεταί ♦ Ῥύσεταί
4.22 Ἰησοῦς χριστὸς ♦ —
4.22 Ἀμήν ♦ —

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

Παῦλος, δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ
πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ’
εὐσέβειαν, [2] ἐπ’ ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ
ἀψευδὴς θεὸς πρὸ χρόνων αἰωνίων, [3] ἐφανέρωσεν δὲ καιροῖς
ἰδίοις τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ’
ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, [4] Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ
κοινὴν πίστιν· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρός, καὶ
κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

[5] Τούτου χάριν κατέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα
ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς
ἐγώ σοι διεταξάμην· [6] εἴ τίς ἐστιν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς
ἀνήρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας ἢ
ἀνυπότακτα. [7] Δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς
θεοῦ οἰκονόμον· μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ
πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, [8] ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον,
σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, [9] ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν
διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ
διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν.

[10] Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ καὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ
φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ περιτομῆς, [11] οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν·
οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσιν, διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ,
αἰσχροῦ κέρδους χάριν. [12] Εἶπέν τις ἐξ αὐτῶν, ἴδιος αὐτῶν
προφήτης, Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί.
[13] Ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. Δι’ ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐτοὺς
ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει, [14] μὴ προσέχοντες
Ἰουδαϊκοῖς μύθοις, καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων
τὴν ἀλήθειαν. [15] Πάντα μὲν καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ
μεμιασμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρόν· ἀλλὰ μεμίανται
αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. [16] θεὸν ὁμολογοῦσιν

1.4 ἔλεος εἰρήνη ♦ καὶ εἰρήνη
1.4 κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ χριστοῦ Ἰησοῦ
1.5 κατέλιπόν ♦ ἀπέλιπόν
1.10 καὶ ἀνυπότακτοι ♦ [καὶ] ἀνυπότακτοι
1.10 περιτομῆς ♦ τῆς περιτομῆς
1.15 μὲν ♦ —
1.15 μεμιασμένοις ♦ μεμιαμμένοις

εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ
ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

2 Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ·
2 πρεσβύτας ˹νηφαλέους˺ εἶναι, σεμνούς, σώφρονας, νηφαλίους
ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ· 3 πρεσβύτιδας
ὡσαύτως ἐν καταστήματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, μὴ οἴνῳ
πολλῷ δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους, 4 ἵνα σωφρονίζωσιν
τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους, 5 σώφρονας, ἁγνάς,
οἰκουρούς ἀγαθάς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα
μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημῆται· 6 τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως
παρακάλει σωφρονεῖν· 7 περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος
τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀδιαφθορίαν,
σεμνότητα, ἀφθαρσίαν, 8 λόγον ὑγιῆ, ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ
ἐναντίας ἐντραπῇ, μηδὲν ἔχων περὶ ἡμῶν λέγειν φαῦλον.
9 Δούλους ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν
εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, 10 μὴ νοσφιζομένους,
ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν ἐνδεικνυμένους ἀγαθήν, ἵνα τὴν
διδασκαλίαν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν.
11 Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις,
12 παιδεύουσα ἡμᾶς ἵνα, ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς
κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς
ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, 13 προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν
ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ
σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, 14 ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν,
ἵνα λυτρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας, καὶ καθαρίσῃ ἑαυτῷ
λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων.

15 Ταῦτα λάλει, καὶ παρακάλει, καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης
ἐπιταγῆς. Μηδείς σου περιφρονείτω.

3 Ὑπομίμνησκε αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ ἐξουσίαις
ὑποτάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
ἑτοίμους εἶναι, 2 μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι,
ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πρᾳότητα πρὸς πάντας

2.2 νηφαλέους ♦ νηφαλίους
2.5 οἰκουρούς ♦ οἰκουργούς
2.7 ἀδιαφθορίαν ♦ ἀφθορίαν
2.7 ἀφθαρσίαν ♦ —
2.8 περὶ ἡμῶν λέγειν ♦ λέγειν περὶ ἡμῶν
2.10 πίστιν πᾶσαν ♦ πᾶσαν πίστιν
2.10 τοῦ ♦ τὴν τοῦ
2.11 ἡ σωτήριος ♦ σωτήριος
3.1 καὶ ♦ —
3.2 πρᾳότητα ♦ πραΰτητα

ἀνθρώπους. [3] Ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς,
πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις,
ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί, μισοῦντες ἀλλήλους.
[4] Ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος
ἡμῶν θεοῦ, [5] οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ὧν ἐποιήσαμεν
ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον ἔσωσεν ἡμᾶς, διὰ λουτροῦ
παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου, [6] οὗ
ἐξέχεεν ἐφ᾽ ἡμᾶς πλουσίως, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ σωτῆρος
ἡμῶν, [7] ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι, κληρονόμοι
γενώμεθα κατ᾽ ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. [8] Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ
τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσιν καλῶν
ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες θεῷ. Ταῦτά ἐστιν τὰ καλὰ
καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις· [9] μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ
γενεαλογίας καὶ ἔρεις καὶ μάχας νομικὰς περιΐστασο· εἰσὶν
γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. [10] Αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν
καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, [11] εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ
τοιοῦτος, καὶ ἁμαρτάνει, ὢν αὐτοκατάκριτος.

[12] Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρός σε ἢ Τυχικόν, σπούδασον
ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι.
[13] Ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλὼ σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα
μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ. [14] Μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι
καλῶν ἔργων προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ
ὦσιν ἄκαρποι.

[15] Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ᾽ ἐμοῦ πάντες. Ἄσπασαι τοὺς
φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει.

Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

3.5 ὧν ♦ ἃ
3.5 τὸν αὐτοῦ ἔλεον ♦ τὸ αὐτοῦ ἔλεος
3.7 γενώμεθα ♦ γενηθῶμεν
3.8 τὰ ♦ —
3.13 Ἀπολλὼ ♦ Ἀπολλῶν
3.15 Ἀμήν ♦ —

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ

Παῦλος δέσμιος χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός,
Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν, 2 καὶ Ἀπφίᾳ τῇ
ἀγαπητῇ, καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συστρατιώτῃ ἡμῶν, καὶ τῇ κατ'
οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ· 3 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς
ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

4 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου, πάντοτε μνείαν σου ποιούμενος
ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, 5 ἀκούων σου τὴν ἀγάπην, καὶ τὴν
πίστιν ἣν ἔχεις πρὸς τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς
ἁγίους, 6 ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργὴς γένηται ἐν
ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ἡμῖν εἰς χριστὸν Ἰησοῦν.
7 Χάριν γὰρ ἔχομεν πολλὴν καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου,
ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ.

8 Διὸ πολλὴν ἐν χριστῷ παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ
ἀνῆκον, 9 διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν ὡς
Παῦλος πρεσβύτης, νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Ἰησοῦ χριστοῦ.
10 Παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς
δεσμοῖς μου, Ὀνήσιμον, 11 τόν ποτέ σοι ἄχρηστον, νυνὶ δὲ σοὶ
καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον, ὅν ἀνέπεμψα· 12 σὺ δὲ αὐτόν, τοῦτ' ἔστιν
τὰ ἐμὰ σπλάγχνα, προσλαβοῦ· 13 ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς
ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ διακονῇ μοι ἐν τοῖς δεσμοῖς
τοῦ εὐαγγελίου· 14 χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα
ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾖ, ἀλλὰ κατὰ
ἑκούσιον. 15 Τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα
αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς· 16 οὐκέτι ὡς δοῦλον, ἀλλ' ὑπὲρ δοῦλον,
ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσῳ δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ ἐν
σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ. 17 Εἰ οὖν με ἔχεις κοινωνόν, προσλαβοῦ
αὐτὸν ὡς ἐμέ. 18 Εἰ δέ τι ἠδίκησέν σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ
ἐλλόγει· 19 ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα
μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτόν μοι προσοφείλεις. 20 Ναί, ἀδελφέ,

---

1.2 ἀγαπητῇ ♦ ἀδελφῇ
1.6 Ἰησοῦν ♦ —
1.7 Χάριν γὰρ ἔχομεν πολλὴν ♦ χαρὰν γὰρ πολλὴν ἔσχον
1.9 Ἰησοῦ χριστοῦ ♦ χριστοῦ Ἰησοῦ
1.10 μου ♦ —
1.11 δὲ σοὶ ♦ δὲ [καὶ] σοὶ
1.12 σὺ δὲ ♦ σοι
1.12 προσλαβοῦ ♦ —
1.13 διακονῇ μοι ♦ μοι διακονῇ
1.18 ἐλλόγει ♦ ἐλλόγα

ἐγώ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν
κυρίῳ. 21 Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ
ὑπὲρ ὃ λέγω ποιήσεις. 22 Ἅμα δὲ καὶ ἑτοίμαζέ μοι ξενίαν·
ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.

23 Ἀσπάζονταί σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν
χριστῷ Ἰησοῦ, 24 Μᾶρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ
συνεργοί μου.

25 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ
πνεύματος ὑμῶν. Ἀμήν.

1.20 σπλάγχνα ἐν κυρίῳ ♦ σπλάγχνα ἐν χριστῷ
1.21 ὃ ♦ ἃ
1.23 Ἀσπάζονταί ♦ Ἀσπάζεταί
1.25 ἡμῶν ♦ —
1.25 Ἀμήν ♦ —

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς
δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ, ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ
ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ
Ἰωάννῃ, 2 ὃς ἐμαρτύρησεν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν
μαρτυρίαν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὅσα ⌜εἶδεν.⌝ 3 Μακάριος ὁ — εἶδεν καὶ ἅτινα εἰσιν καὶ ἅτινα χρή γενέσθαι μετὰ ταῦτα
ἀναγινώσκων, καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφητείας
καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

4 Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· χάρις
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ ⌜θεοῦ⌝ ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος· καὶ —
ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων ⌜ἅ⌝ ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ· 5 καὶ ἅ ἐστιν
ἀπὸ Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος τῶν
νεκρῶν, καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς. Τῷ ⌜ἀγαπῶντι⌝ ἀγαπήσαντι
ἡμᾶς, καὶ λούσαντι ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι
αὐτοῦ· 6 καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν, ἱερεῖς τῷ θεῷ καὶ πατρὶ
αὐτοῦ· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
Ἀμήν. 7 Ἰδού, ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν
πᾶς ὀφθαλμός, καὶ οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν· καὶ κόψονται
ἐπ’ αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. Ναί, ἀμήν.

8 Ἐγώ εἰμι τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὦ, λέγει κύριος ὁ θεός, ὁ ὢν καὶ
ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.

9 Ἐγὼ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ ⌜κοινωνὸς⌝ ἐν τῇ συγκοινωνὸς
θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ἐγενόμην
ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ, διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ
διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ χριστοῦ. 10 Ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν
τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ· καὶ ἤκουσα φωνὴν ὀπίσω μου μεγάλην ὡς
σάλπιγγος, 11 λεγούσης, Ὃ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον, καὶ
πέμψον ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς Ἔφεσον, καὶ εἰς Σμύρναν,
καὶ εἰς Πέργαμον, καὶ εἰς Θυάτειρα, καὶ εἰς Σάρδεις, καὶ εἰς
Φιλαδέλφειαν, καὶ εἰς Λαοδίκειαν. 12 Καὶ ⌜ἐκεῖ⌝ ἐπέστρεψα —

1.4 θεοῦ ♦ —
1.5 λούσαντι ἡμᾶς ἀπὸ ♦ λύσαντι ἡμᾶς ἐκ
1.6 τῶν αἰώνων ♦ [τῶν αἰώνων]
1.9 κοινωνὸς ♦ συγκοινωνὸς
1.9 χριστῷ ♦ —
1.9 διὰ τὴν ♦ τὴν
1.9 χριστοῦ ♦ —
1.10 φωνὴν ὀπίσω μου ♦ ὀπίσω μου φωνὴν
1.12 ἐκεῖ ♦ —

βλέπειν τὴν φωνὴν ἥτις ἐλάλει μετ᾽ ἐμοῦ. Καὶ ἐπιστρέψας
εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσᾶς, 13 καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν
υἱὸν ὅμοιον ⸂υἱῷ⸃ ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη, καὶ
περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσῆν. 14 Ἡ δὲ
ὡσεὶ ἔριον κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ⸂ὡς ἔριον⸃ λευκόν, ὡς χιών·
καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρός· 15 καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ
ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ, ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένοι· καὶ ἡ φωνὴ
χειρὶ αὐτοῦ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν. 16 Καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ ⸂αὐτοῦ
χειρὶ⸃ ἀστέρας ἑπτά· καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία
δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη· καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ, ὡς ὁ ἥλιος
φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. 17 Καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα πρὸς
ἐπέθηκεν | δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ ⸂ἔθηκεν⸃ τὴν ⸂δεξιὰν αὐτοῦ⸃
ἐπ᾽ ἐμέ, λέγων, Μὴ φοβοῦ· ἐγώ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος,
18 καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρός, καὶ ἰδού, ζῶν εἰμὶ εἰς τοὺς
κλεῖδας αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν· καὶ ἔχω τὰς ⸂κλεῖς⸃ τοῦ θανάτου καὶ
τοῦ ᾍδου. 19 Γράψον οὖν ἃ εἶδες, καὶ ἅ εἰσιν, καὶ ἃ μέλλει
γίνεσθαι μετὰ ταῦτα· 20 τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων ὧν
εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς. Οἱ
ἑπτὰ ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσίν· καὶ αἱ
ἑπτὰ λυχνίαι ἃς εἶδες ⸂λυχνίαι αἱ ἑπτὰ⸃ ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσίν.

2 Τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον,
Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ
αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν·
2 Οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ τὸν κόπον σου, καὶ τὴν ὑπομονήν σου,
καὶ ὅτι οὐ δύνῃ βαστάσαι κακούς, καὶ ἐπείρασας τοὺς
λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους εἶναι καὶ οὐκ εἰσίν, καὶ εὗρες
ἐβάστασας καὶ ὑπομονὴν ἔχεις αὐτοὺς ψευδεῖς, 3 καὶ ⸂ὑπομονὴν ἔχεις καὶ ἐβάστασας⸃ διὰ τὸ
Ἀλλ᾽ ὄνομά μου καὶ οὐκ ἐκοπίασας. 4 ⸂Ἀλλὰ⸃ ἔχω κατὰ σοῦ, ὅτι τὴν
ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφῆκας. 5 Μνημόνευε οὖν πόθεν
ἐκπέπτωκας ⸂πέπτωκας,⸃ καὶ μετανόησον, καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον· εἰ δὲ
μή, ἔρχομαί σοι ταχύ, καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ
τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσῃς. 6 Ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι

1.13 ἑπτὰ ♦ —
1.13 υἱῷ ♦ υἱὸν
1.13 χρυσῆν ♦ χρυσᾶν
1.15 πεπυρωμένοι ♦ πεπυρωμένης
1.16 αὐτοῦ χειρὶ ♦ χειρὶ αὐτοῦ
1.18 ἀμήν ♦ —
1.19 γίνεσθαι ♦ γενέσθαι
1.20 ὧν ♦ οὓς
2.2 κόπον σου ♦ κόπον
2.2 εἶναι ♦ —
2.3 οὐκ ἐκοπίασας ♦ οὐ κεκοπίακες
2.4 ἀφῆκας ♦ ἀφῆκες
2.5 ταχύ ♦ —

μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, ἃ κἀγὼ μισῶ. 7 Ὁ ἔχων οὖς
ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι
δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὅ ἐστιν ἐν ⸀τῷ μέσῳ τοῦ
παραδείσῳ⸁ τοῦ θεοῦ μου. παραδείσου

8 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας γράψον,

Τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς καὶ
ἔζησεν· 9 Οἶδά σου τὰ ἔργα καὶ τὴν θλίψιν καὶ τὴν πτωχείαν,
ἀλλὰ πλούσιος εἶ· καὶ τὴν βλασφημίαν ⸀ἐκ⸁ τῶν λεγόντων —
Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτούς, καὶ οὐκ εἰσίν, ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ
Σατανᾶ. 10 Μηδὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις ⸀παθεῖν·⸁ ἰδού, ⸀δή⸁ μέλλει πάσχειν | —
βαλεῖν ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακήν, ἵνα πειρασθῆτε· καὶ
ἕξετε θλίψιν ⸀ἡμερῶν⸁ δέκα. Γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ ἡμέρας
δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. 11 Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί
τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ
τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.

12 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον,

Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξεῖαν·
13 Οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ
Σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν
μου ἐν ταῖς ἡμέραις ⸀ἐν αἷς⸁ Ἀντίπας ὁ μάρτυς μου, ὁ πιστός, ὃς αἷς
ἀπεκτάνθη παρ᾽ ὑμῖν, ὅπου ὁ Σατανᾶς κατοικεῖ. 14 ⸀Ἀλλ᾽⸁ ἔχω Ἀλλὰ
κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν
Βαλαάμ, ὃς ἐδίδαξεν τὸν Βαλὰκ βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον
τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, ⸀καὶ φαγεῖν⸁ εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. φαγεῖν
15 Οὕτως ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν ⸀τῶν⸁ —
Νικολαϊτῶν ὁμοίως. 16 Μετανόησον ⸀οὖν·⸁ εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι —
ταχύ, καὶ πολεμήσω μετ᾽ αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός
μου. 17 Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς
ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ ⸀φαγεῖν⸁ τοῦ μάννα τοῦ φαγεῖν ἀπὸ
κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκήν, καὶ ἐπὶ τὴν
ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ ὁ
λαμβάνων.

2.7 μου ♦ —
2.9 τὰ ἔργα καὶ ♦ —
2.10 παθεῖν ♦ πάσχειν
2.10 δή ♦ —
2.10 βαλεῖν ♦ βάλλειν
2.13 τὰ ἔργα σου καὶ ♦ —
2.13 ἐν ταῖς ♦ καὶ ἐν ταῖς
2.13 ἐν αἷς ♦ —
2.13 ὃς ♦ μου ὃς
2.14 ἐδίδαξεν τὸν ♦ ἐδίδασκεν τῷ
2.14 καὶ φαγεῖν ♦ φαγεῖν
2.15 τῶν ♦ [τῶν]
2.17 φαγεῖν ♦ —

18 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γράψον,

Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ
ὡς φλόγα πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ·
19 Οἶδά σου τὰ ἔργα, καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν
διακονίαν καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου, τὰ ἔσχατα
Ἀλλὰ πλείονα τῶν πρώτων. 20 ⌜Ἀλλʼ⌝ ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι ἀφεῖς τὴν
γυναῖκά σοῦ Ἰεζάβελ, ἡ λέγει ἑαυτὴν προφῆτιν, καὶ διδάσκει
καὶ πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς δούλους πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν
εἰδωλόθυτα. 21 Καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ, καὶ οὐ
θέλει μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς. 22 Ἰδού, βάλλω
αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετʼ αὐτῆς εἰς θλίψιν
μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσωσιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς. 23 Καὶ τὰ
τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ· καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ
ἐκκλησίαι ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ ἐρευνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας· καὶ
δώσω ὑμῖν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. 24 Ὑμῖν δὲ λέγω, τοῖς
λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διδαχὴν
ταύτην, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βαθέα τοῦ Σατανᾶ, ὡς
λέγουσιν, οὐ βάλλω ἐφʼ ὑμᾶς ἄλλο βάρος. 25 Πλὴν ὃ ἔχετε
κρατήσατε, ἄχρι οὗ ἂν ἥξω. 26 Καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι
τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν·
27 καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· ὡς τὰ σκεύη τὰ
κεραμικά, συντριβήσεται· ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός
μου· 28 καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωϊνόν. 29 ὁ ἔχων οὖς
ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

3 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον,
Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς
καὶ ζῇς ἑπτὰ ἀστέρας· Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι ὄνομα ἔχεις ⌜ὅτι ζῇς,⌝ καὶ
στήριξον = τήρησον νεκρὸς εἶ. 2 Γίνου γρηγορῶν, καὶ ⌜στήρισον⌝ τὰ λοιπὰ ἃ
ἔμελλον = ἤμελλες ⌜ἔμελλες⌝ ἀποβάλλειν· οὐ γὰρ εὕρηκά σου τὰ ἔργα
πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου. 3 Μνημόνευε οὖν πῶς
— εἴληφας ⌜καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει,⌝ καὶ μετανόησον. Ἐὰν οὖν μὴ
γνώσῃ γρηγορήσῃς, ἥξω ἐπί σε ὡς κλέπτης, καὶ οὐ μὴ ⌜γνῷς⌝ ποίαν

2.20 Ἀλλʼ ♦ Ἀλλὰ
2.20 σοῦ Ἰεζάβελ ἡ λέγει ♦ Ἰεζάβελ ἡ λέγουσα
2.23 ἐρευνῶν ♦ ἐραυνῶν
2.25 ἄχρι ♦ ἄχρι[ς]
2.27 συντριβήσεται ♦ συντρίβεται
3.2 ἔμελλες ἀποβάλλειν ♦ ἔμελλον ἀποθανεῖν
3.3 ἐπί σε ὡς ♦ ὡς

ὥραν ἥξω ἐπί σε. 4 Ἀλλ’ ὀλίγα ἔχεις ὀνόματα ἐν Σάρδεσιν, ἃ
οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ περιπατήσουσιν μετ’ ἐμοῦ
ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. 5 Ὁ νικῶν, οὗτος περιβαλεῖται ἐν
ἱματίοις λευκοῖς· καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς
βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ὁμολογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ
πατρός μου, καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. 6 Ὁ ἔχων οὖς
ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

7 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφείᾳ ἐκκλησίας γράψον,

Τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν τοῦ ⸢Δαυίδ,⸣ ΔΑΔ
ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει ⸢αὐτήν, εἴ μὴ ὁ ἀνοίγων·⸣ καὶ καὶ κλείων
οὐδεὶς ἀνοίξει. 8 Οἶδά σου τὰ ἔργα· ἰδού, δέδωκα ἐνώπιόν σου
θύραν ἀνεῳγμένην, ἣν οὐδεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτήν, ὅτι
μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ οὐκ
ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου. 9 Ἰδού, δίδωμι ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ
Σατανᾶ, τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσίν,
ἀλλὰ ψεύδονται· ἰδού, ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ἥξωσιν καὶ
προσκυνήσωσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ⸢ὅτι⸣ ὅτι ἐγὼ
ἠγάπησά σε. 10 Ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου,
κἀγώ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ, τῆς μελλούσης
ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς
κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. 11 Ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὃ ἔχεις, ἵνα
μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου. 12 Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν
στύλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ
γράψω ἐπ’ αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομα τῆς
πόλεως τοῦ θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἱερουσαλήμ, ἣ καταβαίνει
⸢ἐκ⸣ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά ⸢μου τὸ⸣ ἀπὸ | τὸ
καινόν. 13 Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς
ἐκκλησίαις.

14 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ἐκκλησίας γράψον,

Τάδε λέγει ὁ Ἀμήν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινός, ἡ ἀρχὴ
τῆς κτίσεως τοῦ θεοῦ· 15 Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ
οὔτε ζεστός· ὄφελον ψυχρὸς ἦς ἢ ζεστός. 16 Οὕτως ὅτι χλιαρὸς

3.4 Ἀλλ’ ὀλίγα ἔχεις ♦ Ἀλλὰ ἔχεις ὀλίγα
3.5 οὗτος ♦ οὕτως
3.7 τοῦ ♦ —
3.7 αὐτήν εἴ μὴ ὁ ἀνοίγων ♦ καὶ κλείων
3.7 ἀνοίξει ♦ ἀνοίγει
3.8 ἀνεῳγμένην ♦ ἠνεῳγμένην
3.9 δίδωμι ♦ διδῶ
3.9 ἥξωσιν καὶ προσκυνήσωσιν ♦ ἥξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν
3.9 ἠγάπησά ♦ ἐγὼ ἠγάπησά
3.12 καταβαίνει ♦ καταβαίνουσα

εἶ, καὶ οὐ ζεστὸς οὔτε ψυχρός, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ
στόματός μου. 17 Ὅτι λέγεις, Πλούσιός εἰμι, καὶ πεπλούτηκα,
καὶ οὐδενὸς χρείαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος
καὶ ὁ ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός·
18 συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι χρυσίον παρ᾽ ἐμοῦ πεπυρωμένον
ἐκ πυρός, ἵνα πλουτήσῃς, καὶ ἱμάτια λευκά, ἵνα περιβάλῃ, καὶ
κολλούριον μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σου· καὶ ⸀κολλύριον⸀
ἔγχρισον ⸀ἵνα ἐγχρίσῃ⸀ τοὺς ὀφθαλμούς σου, ἵνα βλέπῃς. 19 Ἐγὼ ὅσους
ζήλευε ἐὰν φιλῶ, ἐλέγχω καὶ παιδεύω· ⸀ζήλωσον⸀ οὖν καὶ μετανόησον.
20 Ἰδού, ἕστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς
φωνῆς μου, καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς
αὐτόν, καὶ δειπνήσω μετ᾽ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς μετ᾽ ἐμοῦ. 21 Ὁ
νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ᾽ ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ
ἐνίκησα, καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ.
22 Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

4 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδού, θύρα ἀνεῳγμένη ἐν τῷ
οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος
λέγουσα λαλούσης μετ᾽ ἐμοῦ, ⸀λέγων⸀ Ἀνάβα ὧδε, καὶ δείξω σοι ἃ δεῖ
— γενέσθαι μετὰ ταῦτα. 2 ⸀Καὶ⸀ εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι·
τοῦ θρόνου καὶ ἰδού, θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ ⸀τὸν θρόνον⸀
ὅμοιος =ὁμοία καθήμενος, 3 ὅμοιος ὁράσει λίθῳ ἰάσπιδι καὶ σαρδίῳ· καὶ ἶρις
| ὁράσει σμαραγδίνῳ κυκλόθεν τοῦ θρόνου ⸀ὁμοίως⸀ ⸀ὅρασις σμαραγδίνων.⸀ 4 Καὶ
ΚΔ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνοι ⸀εἴκοσι τέσσαρες·⸀ καὶ ἐπὶ τοὺς
ΚΔ θρόνους τοὺς ⸀εἴκοσι τέσσαρας⸀ πρεσβυτέρους καθημένους,
περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς
αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. 5 Καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται
ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί. Καὶ ἑπτὰ λαμπάδες πυρὸς
καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, αἵ εἰσιν ἑπτὰ πνεύματα
τοῦ θεοῦ· 6 καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα ὑαλίνη, ὁμοία
κρυστάλλῳ. Καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου

3.16 οὐ ♦ οὔτε
3.17 Πλούσιός ♦ ὅτι Πλούσιός
3.17 οὐδενὸς ♦ οὐδὲν
3.17 ὁ ἐλεεινὸς ♦ ἐλεεινὸς
3.18 χρυσίον παρ᾽ ἐμοῦ ♦ παρ᾽ ἐμοῦ χρυσίον
3.18 κολλύριον ♦ κολλ[ο]ύριον
3.18 ἵνα ἐγχρίσῃ ♦ ἐγχρῖσαι
3.19 ζήλωσον ♦ ζήλευε
3.20 καὶ εἰσελεύσομαι ♦ [καὶ] εἰσελεύσομαι
4.1 ἀνεῳγμένη ♦ ἠνεῳγμένη
4.2 Καὶ εὐθέως ♦ Εὐθέως
4.3 ὅμοιος ♦ καὶ ὁ καθήμενος ὅμοιος
4.3 ὁμοίως ♦ ὅμοιος
4.3 ὅρασις σμαραγδίνων ♦ ὁράσει σμαραγδίνῳ
4.4 θρόνοι ♦ θρόνους
4.4 θρόνους τοὺς ♦ θρόνους
4.5 αὐτοῦ αἵ εἰσιν ♦ ἅ εἰσιν τὰ

τέσσαρα ζῷα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν.
7 Καὶ τὸ ζῷον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῷον
ὅμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῷον ἔχον ⌜πρόσωπον ἀνθρώπου,⌝ τὸ πρόσωπον ὡς ἄνθρωπος
καὶ τὸ ⌜τέταρτον ζῷον⌝ ὅμοιον ἀετῷ πετομένῳ. 8 Καὶ ⌜τὰ⌝ τέταρτον | —
τέσσαρα ζῷα, ἓν καθ᾽ ἓν ⌜ἔχον⌝ ἀνὰ πτέρυγας ἓξ κυκλόθεν, καὶ αὐτῶν ἔχον
ἔσωθεν γέμουσιν ὀφθαλμῶν, καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν
ἡμέρας καὶ νυκτός, λέγοντες, ⌜Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος,⌝ κύριος ὁ ἅγιος 9x
θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος. 9 Καὶ ὅταν
δῶσιν τὰ ζῷα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ
ἐπὶ τοῦ θρόνου, τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων,
10 πεσοῦνται οἱ ⌜εἴκοσι τέσσαρες⌝ πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ ΚΔ
καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσουσιν τῷ ζῶντι εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσιν τοὺς στεφάνους αὐτῶν
ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες, 11 Ἄξιος εἶ, ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς
ἡμῶν, ὁ ἅγιος, λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν
δύναμιν· ὅτι σὺ ἔκτισας ⌜πάντα,⌝ καὶ διὰ τὸ θέλημά σου ⌜ἦσαν⌝ τὰ πάντα | εἰσὶν
καὶ ἐκτίσθησαν.

5 Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου
βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν,
κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτά. 2 Καὶ εἶδον ἄγγελον
ἰσχυρὸν κηρύσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ, Τίς ἄξιός ἐστιν ἀνοῖξαι
τὸ βιβλίον, καὶ λῦσαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ; 3 Καὶ οὐδεὶς
ἐδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ ⌜ἄνω,⌝ ⌜οὔτε ἐπὶ⌝ τῆς γῆς, ⌜οὔτε ὑποκάτω⌝ — | οὐδὲ ἐπὶ | οὐδὲ ὑποκάτω
τῆς γῆς, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον, οὔτε βλέπειν αὐτό. 4 Καὶ ἐγὼ
ἔκλαιον πολύ, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὑρέθη ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον,
οὔτε βλέπειν αὐτό. 5 Καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι, Μὴ
κλαῖε· ἰδού, ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ῥίζα
⌜Δαυίδ,⌝ ⌜ὁ ἀνοίγων⌝ τὸ βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφραγῖδας αὐτοῦ. ΔΑΔ | ἀνοῖξαι
6 Καὶ εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζῴων, καὶ ἐν
μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων, ἀρνίον ἑστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχον
κέρατα ἑπτὰ καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτά, ἅ εἰσιν τὰ ἑπτὰ πνεύματα

4.7 ἔχον ♦ ἔχων τὸ
4.7 ἀνθρώπου ♦ ὡς ἀνθρώπου
4.8 ἔχον ♦ αὐτῶν ἔχων
4.9 δῶσιν ♦ δώσουσιν
4.9 τοῦ θρόνου ♦ τῷ θρόνῳ
4.11 ὁ ἅγιος ♦ —
4.11 πάντα ♦ τὰ πάντα
5.1 ἔξωθεν ♦ ὄπισθεν
5.2 ἐστιν ♦ —
5.3 ἄνω ♦ —
5.3 οὔτε ἐπὶ ♦ οὐδὲ ἐπὶ
5.3 οὔτε ὑποκάτω ♦ οὐδὲ ὑποκάτω
5.4 ἐγὼ ♦ —
5.5 ὁ ἀνοίγων ♦ ἀνοῖξαι
5.6 ἔχον ♦ ἔχων
5.6 ἅ ♦ οἵ
5.6 τὰ ἑπτὰ ♦ τὰ [ἑπτὰ]

τοῦ θεοῦ ἀποστελλόμενα εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. 7 Καὶ ἦλθεν, καὶ
εἴληφεν ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. 8 Καὶ ὅτε
ΚΔ ἔλαβεν τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζῷα καὶ οἱ ⸂εἴκοσι τέσσαρες⸃
πρεσβύτεροι ἔπεσον ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, ἔχοντες ἕκαστος
κιθάρας ⸂κιθάραν,⸃ καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἵ εἰσιν
αἱ προσευχαὶ ⸂προσευχαὶ⸃ τῶν ἁγίων. 9 Καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινήν, λέγοντες,
Ἄξιος εἶ λαβεῖν τὸ βιβλίον, καὶ ἀνοῖξαι τὰς σφραγῖδας αὐτοῦ·
ὅτι ἐσφάγης, καὶ ἠγόρασας τῷ θεῷ ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ
πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, 10 καὶ
ἐποίησας αὐτοὺς τῷ θεῷ ἡμῶν βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς, καὶ
βασιλεύσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς. 11 Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν
ἀγγέλων πολλῶν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζῴων καὶ τῶν
πρεσβυτέρων· καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων, καὶ
χιλιάδες χιλιάδων, 12 λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ, Ἄξιόν ἐστιν τὸ
— ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ ⸂τὸν⸃ πλοῦτον
καὶ σοφίαν καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν. 13 Καὶ
ὅ ἐστιν πᾶν κτίσμα ⸂ὃ⸃ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὑποκάτω τῆς
ἅ ἐστιν γῆς, καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ⸂ἐστίν,⸃ καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς, πάντας
ἤκουσα λέγοντας, Τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ τῷ ἀρνίῳ ἡ
εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας
ἔλεγον τῶν αἰώνων. Ἀμήν. 14 Καὶ τὰ τέσσαρα ζῷα ⸂λέγοντα⸃ τὸ Ἀμήν.
Καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσον, καὶ προσεκύνησαν.

6 Καὶ εἶδον ὅτι ἤνοιξεν τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν ἑπτὰ
σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζῴων
— | εἶδον καὶ ἰδοὺ λέγοντος, ὡς φωνὴ βροντῆς, Ἔρχου ⸂καὶ ἴδε.⸃ 2 Καὶ ⸂ἰδού,⸃
ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ᾽ αὐτὸν ἔχων τόξον· καὶ ἐδόθη
αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθεν νικῶν, καὶ ἵνα νικήσῃ.

3 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν δευτέραν σφραγῖδα, ἤκουσα τοῦ
δευτέρου ζῴου λέγοντος, Ἔρχου. 4 Καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος
πυρρός ⸂πυρός·⸃ καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ᾽ αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν

5.6 ἀποστελλόμενα ♦ ἀπεσταλμένοι
5.8 ἔπεσον ♦ ἔπεσαν
5.8 προσευχαὶ ♦ αἱ προσευχαὶ
5.9 ἡμᾶς ♦ —
5.10 βασιλεῖς ♦ βασιλείαν
5.11 ὡς ♦ —
5.12 τὸν ♦ —
5.13 ἐστίν ♦ —
5.13 αὐτοῖς, πάντας ♦ αὐτοῖς πάντα,
5.13 τοῦ θρόνου ♦ τῷ θρόνῳ
5.13 Ἀμήν ♦ —
5.14 λέγοντα ♦ ἔλεγον
5.14 τὸ ♦ —
5.14 ἔπεσον ♦ ἔπεσαν
6.1 ὅτι ♦ ὅτε
6.1 καὶ ἴδε ♦ —
6.2 ἰδού ♦ εἶδον καὶ ἰδοὺ
6.3 δευτέραν σφραγῖδα ♦ σφραγῖδα τὴν δευτέραν
6.4 πυρός ♦ πυρρός

εἰρήνην ἐκ τῆς γῆς, ἵνα ἀλλήλους σφάξωσιν· καὶ ἐδόθη αὐτῷ
μάχαιρα μεγάλη.

5 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν τρίτην, ἤκουσα τοῦ
τρίτου ζῴου λέγοντος, Ἔρχου ˹καὶ ἴδε.˺ Καὶ ˹ἰδού,˺ ἵππος — | εἶδον καὶ ἰδού
μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ᾽ αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ
αὐτοῦ. 6 Καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζῴων
λέγουσαν, Χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῆς
δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς.

7 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα τοῦ
τετάρτου ζῴου λέγοντος, Ἔρχου ˹καὶ ἴδε.˺ 8 Καὶ ˹ἰδού,˺ ἵππος — | εἶδον καὶ ἰδού
χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα αὐτῷ ὁ Θάνατος,
καὶ ὁ ᾅδης ˹ἠκολούθει αὐτῷ.˺ Καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ τὸ ἠκολούθει μετ᾽ αὐτοῦ
τέταρτον τῆς γῆς ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν
θανάτῳ, καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.

9 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν πέμπτην σφραγῖδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ
θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ
θεοῦ, καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἀρνίου ἣν εἶχον, 10 καὶ
ἔκραξαν ˹φωνῇ μεγάλῃ,˺ λέγοντες, Ἕως πότε, ὁ δεσπότης, ὁ φωνὴν μεγάλην
ἅγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ
τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; 11 Καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ˹ἑκάστῳ˺ —
στολὴ λευκή, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον,
˹ἕως˺ πληρώσωσιν καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἕως οὗ
αὐτῶν, ˹καὶ οἱ μέλλοντες˺ ἀποκτένεσθαι ὡς καὶ αὐτοί. οἱ μέλλοντες

12 Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν ἕκτην, καὶ
σεισμὸς μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος μέλας ἐγένετο ὡς σάκκος
τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη ˹ὅλη˺ ἐγένετο ὡς αἷμα, 13 καὶ οἱ ἀστέρες —
τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσον εἰς τὴν γῆν, ὡς συκῆ ˹βαλοῦσα˺ τοὺς βάλλει
ὀλύνθους αὐτῆς, ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου σειομένη. 14 Καὶ ὁ
οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον ˹ἑλισσόμενον,˺ καὶ πᾶν ὄρος ἑλισσόμενος

6.4 ἵνα ♦ καὶ ἵνα
6.4 σφάξωσιν ♦ σφάξουσιν
6.5 Ἔρχου καὶ ἴδε. ♦ Ἔρχου. Καὶ εἶδον,
6.6 φωνὴν ♦ ὡς φωνὴν
6.6 κριθῆς ♦ κριθῶν
6.7 τοῦ ♦ φωνὴν τοῦ
6.7 καὶ ἴδε ♦ —
6.8 ἰδού ♦ εἶδον καὶ ἰδοὺ
6.8 ὁ Θάνατος ♦ [ὁ] Θάνατος
6.8 ἠκολούθει αὐτῷ ♦ ἠκολούθει μετ᾽ αὐτοῦ
6.8 ἐδόθη αὐτῷ ♦ ἐδόθη αὐτοῖς
6.9 τοῦ ἀρνίου ♦ —
6.11 ἀναπαύσωνται ♦ ἀναπαύσονται
6.11 χρόνον ♦ χρόνον μικρόν
6.11 πληρώσωσιν ♦ πληρωθῶσιν
6.11 καὶ οἱ μέλλοντες ♦ οἱ μέλλοντες
6.11 ἀποκτένεσθαι ♦ ἀποκτέννεσθαι
6.12 μέλας ἐγένετο ♦ ἐγένετο μέλας
6.13 ἔπεσον ♦ ἔπεσαν
6.13 βαλοῦσα ♦ βάλλει

καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν. 15 Καὶ οἱ βασιλεῖς
τῆς γῆς, καὶ οἱ μεγιστᾶνες, καὶ οἱ χιλίαρχοι, καὶ οἱ πλούσιοι,
πᾶς ἐλεύθερος καὶ οἱ ἰσχυροί, καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ⌜ἐλεύθερος,⌝ ἔκρυψαν
ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων, 16 καὶ
λέγουσιν τοῖς ὄρεσιν καὶ ταῖς πέτραις, Πέσετε ἐφ᾽ ἡμᾶς, καὶ
τῷ θρόνῳ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ ⌜τοῦ θρόνου,⌝
καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου· 17 ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη
τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

7 Καὶ μετὰ τοῦτο εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἑστῶτας ἐπὶ τὰς
τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας
ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς, μήτε ἐπὶ τῆς
πᾶν θαλάσσης, μήτε ἐπί ⌜τι⌝ δένδρον. 2 Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον
ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγῖδα θεοῦ
ζῶντος· καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις, οἷς
ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, 3 λέγων, Μὴ
ἀδικήσητε τὴν γῆν, μήτε τὴν θάλασσαν, μήτε τὰ δένδρα, ἄχρι
οὗ σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων
αὐτῶν. 4 Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν
ἐσφραγισμένοι ἐκ καὶ τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, ⌜ἐσφραγισμένων ἐκ⌝
πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραήλ.

ΙΒ | — = ἐσφραγισμένοι 5 Ἐκ φυλῆς Ἰούδα, ⌜δώδεκα⌝ χιλιάδες ⌜ἐσφραγισμέναι·⌝

ΙΒ ἐκ φυλῆς Ῥουβίμ, ⌜δώδεκα⌝ χιλιάδες·

ΙΒ ἐκ φυλῆς Γάδ, ⌜δώδεκα⌝ χιλιάδες·

ΙΒ 6 ἐκ φυλῆς Ἀσήρ, ⌜δώδεκα⌝ χιλιάδες·

ΙΒ ἐκ φυλῆς Νεφθαλείμ, ⌜δώδεκα⌝ χιλιάδες·

ΙΒ ἐκ φυλῆς Μανασσῆ, ⌜δώδεκα⌝ χιλιάδες·

ΙΒ 7 ἐκ φυλῆς Συμεών, ⌜δώδεκα⌝ χιλιάδες·

ΙΒ ἐκ φυλῆς Λευΐ, ⌜δώδεκα⌝ χιλιάδες·

ΙΒ ἐκ φυλῆς Ἰσαχάρ, ⌜δώδεκα⌝ χιλιάδες·

ΙΒ 8 ἐκ φυλῆς Ζαβουλών, ⌜δώδεκα⌝ χιλιάδες·

6.17 αὐτοῦ ♦ αὐτῶν
7.1 Καὶ ♦ —
7.1 τι ♦ πᾶν
7.3 οὗ ♦ —
7.4 καὶ τεσσαράκοντα ♦ τεσσεράκοντα
7.4 ἐσφραγισμένων ἐκ ♦ ἐσφραγισμένοι ἐκ
7.5 ἐσφραγισμέναι ♦ ἐσφραγισμένοι
7.5 Ῥουβίμ ♦ Ῥουβὴν
7.6 Νεφθαλείμ ♦ Νεφθαλὶμ
7.7 Ἰσαχάρ ♦ Ἰσσαχὰρ

ἐκ φυλῆς Ἰωσήφ, ⸢δώδεκα⸣ χιλιάδες· ιβ̅
ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, ⸢δώδεκα⸣ χιλιάδες ⸢ἐσφραγισμέναι.⸣ ιβ̅ | ἐσφραγισμένοι

9 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδού, ὄχλος πολύς, ὃν ἀριθμῆσαι
οὐδεὶς ⸢ἐδύνατο,⸣ ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ ἠδύνατο
γλωσσῶν, ⸢ἑστώτας⸣ ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἑστῶτες
ἀρνίου, ⸢περιβεβλημένους⸣ στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικας ἐν περιβεβλημένοι
ταῖς χερσὶν αὐτῶν· 10 καὶ κράζουσιν φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες,
Ἡ σωτηρία τῷ θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ, καὶ τῷ
ἀρνίῳ. 11 Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἱστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου
καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζῴων, καὶ ἔπεσον
ἐνώπιον τοῦ ⸢θρόνου ἐπὶ⸣ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ θρόνου αὐτοῦ ἐπὶ
προσεκύνησαν τῷ θεῷ, 12 λέγοντες, Ἀμήν· Ἡ εὐλογία καὶ ἡ
δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις
καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

13 Καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων, λέγων μοι, Οὗτοι
οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκάς, τίνες εἰσίν, καὶ
πόθεν ἦλθον; 14 Καὶ εἶπον αὐτῷ, Κύριέ μου, σὺ οἶδας. Καὶ εἶπέν
μοι, Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης, καὶ
ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν, καὶ ⸢ἐλεύκαναν⸣ ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἐλεύκαναν αὐτὰς
ἀρνίου. 15 Διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ, καὶ
λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ὁ
καθήμενος ἐπὶ ⸢τῷ θρόνῳ⸣ σκηνώσει ἐπ᾽ αὐτούς. 16 Οὐ τοῦ θρόνου
πεινάσουσιν ἔτι, οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδ᾽ οὐ μὴ πέσῃ ἐπ᾽
αὐτοὺς ὁ ἥλιος, οὐδὲ πᾶν καῦμα· 17 ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον
τοῦ θρόνου ⸢ποιμαίνει⸣ αὐτούς, καὶ ⸢ὁδηγεῖ⸣ αὐτοὺς ἐπὶ ζωῆς ποιμανεῖ | ὁδηγήσει
πηγὰς ὑδάτων, καὶ ἐξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν
ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

8 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν ἑβδόμην, ἐγένετο σιγὴ
ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμιώριον. 2 Καὶ εἶδον τοὺς ἑπτὰ ἀγγέλους
οἳ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἑστήκασιν, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἑπτὰ
σάλπιγγες.

7.8 ἐσφραγισμέναι ♦ ἐσφραγισμένοι
7.9 οὐδεὶς ♦ αὐτὸν οὐδεὶς
7.9 ἑστώτας ♦ ἑστῶτες
7.9 φοίνικας ♦ φοίνικες
7.11 ἔπεσον ♦ ἔπεσαν
7.14 εἶπον ♦ εἴρηκα
7.14 ἐλεύκαναν ♦ ἐλεύκαναν αὐτὰς
7.15 τῷ θρόνῳ ♦ τοῦ θρόνου
7.16 οὐδ᾽ οὐ ♦ οὐδὲ
7.17 ποιμαίνει ♦ ποιμανεῖ
7.17 ὁδηγεῖ ♦ ὁδηγήσει
8.1 ὅτε ♦ ὅταν

3 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθεν, καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ
θυσιαστηρίου, ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν· καὶ ἐδόθη αὐτῷ
δώσει θυμιάματα πολλά, ἵνα ⌜δώσῃ⌝ ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων
πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ
θρόνου. 4 Καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς
προσευχαῖς τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.
5 Καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανωτόν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ
τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ
φωναὶ καὶ βρονταὶ ἐγένοντο ⌜βρονταὶ καὶ φωναὶ⌝ καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμός.

6 Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας
ἡτοίμασαν ἑαυτοὺς ἵνα σαλπίσωσιν.

7 Καὶ ὁ πρῶτος ἐσάλπισεν, καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ
μεμιγμένα ἐν αἵματι, καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆς
γῆς κατεκάη, καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς
χόρτος χλωρὸς κατεκάη.

8 Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ὡς ὄρος μέγα
καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς
θαλάσσης αἷμα· 9 καὶ ἀπέθανεν τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων ἐν τῇ
θαλάσσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων
διεφθάρη.

10 Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπάς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ
τρίτον τῶν ποταμῶν, καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων. 11 Καὶ τὸ
ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται ὁ Ἄψινθος· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον
τῶν ὑδάτων εἰς ἄψινθον, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον
ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν.

12 Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον
τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν
ἡ ἡμέρα μὴ φαίνῃ τὸ τρίτον αὐτῆς ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ ⌜τὸ τρίτον αὐτῆς
μὴ φάνῃ ἡ ἡμέρα,⌝ καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως.

13 Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἀετοῦ πετομένου ἐν
τοὺς κατοικοῦντας μεσουρανήματι, λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ, Οὐαί, οὐαί, οὐαὶ ⌜τοῖς

8.3 δώσῃ ♦ δώσει
8.6 ἑαυτοὺς ♦ αὐτοὺς
8.8 καιόμενον ♦ πυρὶ καιόμενον
8.9 ἐν ♦ τῶν ἐν
8.9 διεφθάρη ♦ διεφθάρησαν
8.12 τὸ τρίτον αὐτῆς μὴ φάνῃ ἡ ἡμέρα ♦ ἡ ἡμέρα μὴ φάνῃ τὸ τρίτον αὐτῆς
8.13 τοῖς κατοικοῦσιν ♦ τοὺς κατοικοῦντας

κατοικοῦσιν˥ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος
τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

9 Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεὶς
τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου. 2 ˹Καὶ ἤνοιξεν τὸ φρέαρ τῆς —
ἀβύσσου,˥ καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς
καμίνου καιομένης, καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀὴρ ἐκ τοῦ
καπνοῦ τοῦ φρέατος. 3 Καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς
τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία, ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ
σκορπίοι τῆς γῆς. 4 Καὶ ἐρρέθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀδικήσωσιν τὸν
χόρτον τῆς γῆς, οὐδὲ πᾶν χλωρόν, οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς
ἀνθρώπους οἵτινες οὐκ ἔχουσιν τὴν σφραγῖδα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῶν
μετώπων αὐτῶν. 5 Καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν
αὐτούς, ἀλλ’ ἵνα βασανισθῶσιν μῆνας πέντε· καὶ ὁ
βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν παίσῃ
ἄνθρωπον. 6 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ
ἄνθρωποι τὸν θάνατον, καὶ οὐ μὴ εὑρήσουσιν αὐτόν· καὶ
ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν, καὶ φεύξεται ἀπ’ αὐτῶν ὁ θάνατος.
7 Καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοια ἵπποις ἡτοιμασμένοις
εἰς πόλεμον, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι χρυσοῖ,
καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων. 8 Καὶ εἶχον
τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων
ἦσαν. 9 Καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ
τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἁρμάτων ἵππων πολλῶν
τρεχόντων εἰς πόλεμον. 10 Καὶ ἔχουσιν οὐρὰς ὁμοίας
σκορπίοις, καὶ κέντρα. ˹Καὶ ἐν˥ ταῖς οὐραῖς αὐτῶν ˹ἐξουσίαν Ἐν | ἡ ἐξουσία αὐτῶν
ἔχουσιν τοῦ˥ ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε.
11 Ἔχουσαι βασιλέα ἐπ’ αὐτῶν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου· ὄνομα
αὐτῷ Ἑβραϊστὶ Ἀββαδών, ἐν δὲ τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει
Ἀπολλύων. 12 Ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν· ἰδού, ἔρχεται ἔτι δύο
οὐαὶ μετὰ ταῦτα.

9.2 καιομένης καὶ ἐσκοτίσθη ♦ μεγάλης καὶ ἐσκοτώθη
9.4 ἀδικήσωσιν ♦ ἀδικήσουσιν
9.4 αὐτῶν ♦ —
9.5 αὐταῖς ♦ αὐτοῖς
9.5 βασανισθῶσιν ♦ βασανισθήσονται
9.6 φεύξεται ἀπ’ αὐτῶν ὁ θάνατος ♦ φεύγει ὁ θάνατος ἀπ’ αὐτῶν
9.7 χρυσοῖ ♦ ὅμοιοι χρυσῷ
9.10 ἐξουσίαν ἔχουσιν τοῦ ♦ ἡ ἐξουσία αὐτῶν
9.11 Ἔχουσαι βασιλέα ἐπ’ αὐτῶν ♦ Ἔχουσιν ἐπ’ αὐτῶν βασιλέα τὸν
9.11 Ἀββαδών ἐν δὲ ♦ Ἀβαδδὼν καὶ ἐν

13 Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν
ἐκ τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ
λέγοντος ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, 14 ⌜λέγουσαν⌝ τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ ὁ ἔχων τὴν
σάλπιγγα, Λῦσον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ
τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. 15 Καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες
τὴν ἡμέραν ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ ⌜εἰς τὴν ἡμέραν⌝ καὶ
μῆνα καὶ ἐνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνωσιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων.
ἱππικοῦ 16 Καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατευμάτων τοῦ ⌜ἵππου⌝ μυριάδες
μυριάδων· ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. 17 Καὶ οὕτως εἶδον τοὺς
ἵππους ἐν τῇ ὁράσει, καὶ τοὺς καθημένους ἐπ᾽ αὐτῶν, ἔχοντας
θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ
κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων
αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. 18 Ἀπὸ τῶν τριῶν
ἐκ πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ⌜ἀπὸ⌝
τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ
τῶν στομάτων αὐτῶν. 19 Ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν τῷ
στόματι αὐτῶν ἐστίν, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· αἱ γὰρ οὐραὶ
ὄφεσιν αὐτῶν ὅμοιαι ⌜ὄφεων,⌝ ἔχουσαι κεφαλάς, καὶ ἐν αὐταῖς
ἀδικοῦσιν. 20 Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οἳ οὐκ
ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν
ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσωσιν τὰ δαιμόνια,
— καὶ τὰ εἴδωλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ ⌜καὶ τὰ χαλκᾶ⌝ καὶ τὰ
δύνανται λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν ⌜δύναται,⌝ οὔτε ἀκούειν,
οὔτε περιπατεῖν· 21 καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν,
φαρμάκων οὔτε ἐκ τῶν ⌜φαρμακειῶν⌝ αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν,
οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

10 Καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ ἡ ἶρις ἐπὶ τῆς
κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ
εἶχεν πόδες αὐτοῦ ὡς στύλοι πυρός· 2 καὶ ⌜ἔχων⌝ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ
βιβλιδάριον ⌜βιβλίον⌝ ἀνεῳγμένον· καὶ ἔθηκεν τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν
ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς, 3 καὶ ἔκραξεν

9.13 τεσσάρων ♦ [τεσσάρων]
9.14 λέγουσαν ♦ λέγοντα
9.15 εἰς τὴν ἡμέραν ♦ ἡμέραν
9.16 ἵππου μυριάδες ♦ ἱππικοῦ δισμυριάδες
9.18 ἀπὸ τοῦ ♦ ἐκ τοῦ
9.19 ὄφεων ♦ ὄφεσιν
9.20 οὐ ♦ οὐδὲ
9.20 προσκυνήσωσιν ♦ προσκυνήσουσιν
9.20 δύναται ♦ δύνανται
9.21 φαρμακειῶν ♦ φαρμάκων
10.1 ἄγγελον ♦ ἄλλον ἄγγελον
10.2 βιβλίον ἀνεῳγμένον ♦ βιβλαρίδιον ἠνεῳγμένον

φωνῇ μεγάλῃ ὥσπερ λέων μυκᾶται· καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν
αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς. 4 Καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ
ἑπτὰ βρονταί, ἔμελλον γράφειν· καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ, λέγουσαν, Σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί,
καὶ μὴ αὐτὰ γράψῃς. 5 Καὶ ὁ ἄγγελος ὃν εἶδον ἑστῶτα ἐπὶ τῆς
θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἦρεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιὰν εἰς
τὸν οὐρανόν, 6 καὶ ⸀ὤμοσεν⸀ τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν ὤμοσεν ἐν
αἰώνων, ὃς ἔκτισεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ τὴν γῆν
καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος
οὐκέτι ἔσται· 7 ἀλλ’ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἑβδόμου
ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ ⸀ἐτελέσθη⸀ τὸ μυστήριον τελεσθῇ
τοῦ θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισεν τοὺς δούλους αὐτοῦ τοὺς προφήτας.
8 Καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν λαλοῦσα μετ’
ἐμοῦ, καὶ λέγουσα, Ὕπαγε, λάβε τὸ βιβλιδάριον τὸ
ἀνεῳγμένον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἑστῶτος ἐπὶ τῆς
θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. 9 Καὶ ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἄγγελον,
λέγων αὐτῷ ⸀δοῦναί⸀ μοι τὸ βιβλιδάριον. Καὶ λέγει μοι, Λάβε δός
καὶ κατάφαγε αὐτό· καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ’ ἐν τῷ
στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι. 10 Καὶ ἔλαβον τὸ ⸀βιβλίον⸀ βιβλιδάριον
ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ
στόματί μου ὡς μέλι, γλυκύ· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη ἡ
κοιλία μου. 11 Καὶ ⸀λέγουσίν⸀ μοι, Δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι λέγει
ἐπὶ λαοῖς καὶ ἐπὶ ἔθνεσιν καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσιν
πολλοῖς.

11 Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων,
⸀Ἔγειραι,⸀ καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ, καὶ τὸ Ἔγειρε
θυσιαστήριον, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ. 2 Καὶ τὴν
αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ⸀ἔξω,⸀ καὶ μὴ αὐτὴν ἔξωθεν
μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσιν· καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν
πατήσουσιν μῆνας ⸀τεσσαράκοντα καὶ δύο.⸀ 3 Καὶ δώσω τοῖς τεσσαράκοντα δύο =ΜΒ
δυσὶν μάρτυσίν μου, καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρας χιλίας
διακοσίας ἑξήκοντα περιβεβλημένοι σάκκους. 4 Οὗτοί εἰσιν αἱ

10.4 ἔμελλον ♦ ἤμελλον
10.6 τῷ ♦ ἐν τῷ
10.7 δούλους αὐτοῦ ♦ ἑαυτοῦ δούλους
10.8 λαλοῦσα ♦ λαλοῦσαν
10.8 λέγουσα ♦ λέγουσαν
10.8 βιβλιδάριον ♦ βιβλίον
10.8 ἀνεῳγμένον ♦ ἠνεῳγμένον
10.9 ἀπῆλθον ♦ ἀπῆλθα
10.9 βιβλιδάριον ♦ βιβλαρίδιον
10.10 βιβλίον ♦ βιβλαρίδιον
10.11 ἐπὶ ἔθνεσιν ♦ ἔθνεσιν
11.1 Ἔγειραι ♦ Ἔγειρε
11.2 ἔξω ♦ ἔξωθεν
11.2 τεσσαράκοντα καὶ ♦ τεσσεράκοντα [καὶ]

δύο ἐλαῖαι, καὶ αἱ δύο λυχνίαι αἱ ἐνώπιον τοῦ κυρίου τῆς γῆς
ἑστῶτες ⸢ἑστῶσαι.⸣ 5 Καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται
ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ
εἴ τις θέλει αὐτοὺς ἀδικῆσαι, οὕτως δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι.
ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν 6 Οὗτοι ἔχουσιν ⸢τὸν οὐρανὸν ἐξουσίαν κλεῖσαι,⸣ ἵνα μὴ ὑετὸς
βρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν· καὶ ἐξουσίαν
ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα, καὶ πατάξαι
ἐν πάσῃ πληγῇ ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν τὴν γῆν ⸢ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν ἐν πάσῃ πληγῇ.⸣ 7 Καὶ ὅταν
τελέσωσιν τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ
τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ᾽ αὐτῶν πόλεμον, καὶ νικήσει αὐτούς,
τὰ πτώματα καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. 8 Καὶ ⸢τὸ πτῶμα⸣ αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας
τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, ἥτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα
καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ κύριος αὐτῶν ἐσταυρώθη. 9 καὶ
τὰ πτώματα βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἐθνῶν ⸢τὸ
πτῶμα⸣ αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς ἥμισυ, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ
ἀφήσουσιν τεθῆναι εἰς μνῆμα. 10 Καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς
γῆς χαίρουσιν ἐπ᾽ αὐτοῖς καὶ εὐφρανθήσονται, καὶ δῶρα
πέμψουσιν ⸢δώσουσιν⸣ ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν
— τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. 11 Καὶ μετὰ ⸢τὰς⸣ τρεῖς ἡμέρας
καὶ ἥμισυ, πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ θεοῦ εἰσῆλθεν εἰς αὐτούς, καὶ
ἐπέπεσεν ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας ⸢ἔπεσεν⸣ ἐπὶ
φωνῆς μεγάλης τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. 12 Καὶ ἤκουσα ⸢φωνὴν μεγάλην⸣ ἐκ
λεγούσης τοῦ οὐρανοῦ, ⸢λέγουσαν⸣ αὐτοῖς, Ἀνάβητε ὧδε. Καὶ ἀνέβησαν
εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ
Ἐν αὐτῶν. 13 ⸢Καὶ ἐν⸣ ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ
τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσεν, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ
ὀνόματα ἀνθρώπων, χιλιάδες ἑπτά· καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι
ἐγένοντο, καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ.

14 Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη, ἰδού, ἔρχεται
ταχύ.

11.4 ἑστῶσαι ♦ ἑστῶτες
11.5 θέλει αὐτοὺς ♦ θελήσῃ αὐτοὺς
11.6 τὸν οὐρανὸν ἐξουσίαν κλεῖσαι ♦ τὴν ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν
11.6 ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν ἐν πάσῃ πληγῇ ♦ ἐν πάσῃ πληγῇ ὁσάκις ἐὰν θελήσωσιν
11.9 ἥμισυ ♦ καὶ ἥμισυ
11.9 ἀφήσουσιν ♦ ἀφίουσιν
11.10 εὐφρανθήσονται ♦ εὐφραίνονται
11.10 δώσουσιν ♦ πέμψουσιν
11.11 εἰς αὐτούς ♦ ἐν αὐτοῖς
11.11 ἔπεσεν ♦ ἐπέπεσεν
11.12 ἤκουσα ♦ ἤκουσαν
11.12 φωνὴν μεγάλην ♦ φωνῆς μεγάλης
11.12 λέγουσαν ♦ λεγούσης
11.12 Ἀνάβητε ♦ Ἀνάβατε
11.13 ἡμέρᾳ ♦ ὥρᾳ
11.14 ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἰδού ♦ ἰδοὺ ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη

15 Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἐγένοντο φωναὶ
μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγουσαι, Ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ
κόσμου, τοῦ κυρίου ἡμῶν, καὶ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ
βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. 16 Καὶ οἱ ⌜εἴκοσι KΔ
τέσσαρες⌝ πρεσβύτεροι οἱ ἐνώπιον ⌜τοῦ θρόνου⌝ τοῦ θεοῦ —
⌜καθήμενοι⌝ ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἔπεσον ἐπὶ τὰ πρόσωπα οἳ κάθηνται
αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, 17 λέγοντες, Εὐχαριστοῦμέν
σοι, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὅτι εἴληφας τὴν
δύναμίν σου τὴν μεγάλην, καὶ ἐβασίλευσας. 18 Καὶ τὰ ἔθνη
ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου, καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν
κριθῆναι, καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς
προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου,
τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις, καὶ διαφθεῖραι τοὺς
διαφθείροντας τὴν γῆν.

19 Καὶ ⌜ἠνοίγη⌝ ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη ἡ ἠνοίχθη
κιβωτὸς τῆς διαθήκης ⌜τοῦ κυρίου⌝ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ αὐτοῦ
ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ ⌜βρονταὶ⌝ καὶ χάλαζα βρονταὶ καὶ σεισμὸς
μεγάλη.

12 Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ
περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν
ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων
δώδεκα· 2 καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, ἔκραζεν ὠδίνουσα, καὶ
βασανιζομένη τεκεῖν. 3 Καὶ ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ,
καὶ ἰδού, δράκων ⌜πυρὸς μέγας,⌝ ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ μέγας πυρός = μέγας πυρρός = πυρρὸς μέγας
κέρατα δέκα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ διαδήματα.
4 Καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ,
καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν· καὶ ὁ δράκων ἕστηκεν ἐνώπιον
τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα, ὅταν τέκῃ, τὸ τέκνον
αὐτῆς καταφάγῃ. 5 Καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄρρενα, ὃς μέλλει
ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἡρπάσθη τὸ
τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ. 6 Καὶ ἡ
γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον

11.15 λέγουσαι ♦ λέγοντες
11.16 οἱ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ♦ [οἱ] ἐνώπιον
11.16 ἔπεσον ♦ ἔπεσαν
11.18 τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις ♦ τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους
11.19 θεοῦ ♦ θεοῦ ὁ
11.19 τοῦ κυρίου ♦ αὐτοῦ
11.19 βρονταὶ ♦ βρονταὶ καὶ σεισμὸς
12.2 ἔκραζεν ♦ καὶ κράζει
12.3 πυρὸς μέγας ♦ μέγας πυρρός
12.5 ἄρρενα ♦ ἄρσεν

ἀπὸ | τρέφωσιν ⌜ὑπὸ⌝ τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ ⌜ἐκτρέφωσιν⌝ αὐτὴν ἡμέρας χιλίας
διακοσίας ἑξήκοντα.

7 Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ· ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ
ἄγγελοι αὐτοῦ πολεμῆσαι μετὰ τοῦ δράκοντος· καὶ ὁ δράκων
ἴσχυσαν ἐπολέμησεν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, 8 καὶ οὐκ ⌜ἴσχυσεν,⌝ οὐδὲ
τόπος εὑρέθη αὐτῷ ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ. 9 Καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ
μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος διάβολος καὶ Σατανᾶς,
ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην· ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ
ἄγγελοι αὐτοῦ μετ’ αὐτοῦ ἐβλήθησαν. 10 Καὶ ἤκουσα φωνὴν
μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγουσαν, Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ
ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ
χριστοῦ αὐτοῦ· ὅτι ἐβλήθη ὁ κατήγορος τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ
κατηγορῶν αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός.
11 Καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου, καὶ διὰ
τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν
οἱ οὐρανοὶ αὐτῶν ἄχρι θανάτου. 12 Διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε, ⌜οὐρανοὶ⌝ καὶ
οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες· Οὐαὶ τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσσῃ, ὅτι
κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι
ὀλίγον καιρὸν ἔχει.

13 Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξεν
τὴν γυναῖκα ἥτις ἔτεκεν τὸν ἄρρενα. 14 Καὶ ἐδόθησαν τῇ
γυναικὶ δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς
τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπως τρέφηται ἐκεῖ καιρόν, καὶ
καιρούς, καὶ ἥμισυ καιροῦ, ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως. 15 Καὶ
ἔβαλεν ὁ ὄφις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς ὕδωρ
ὡς ποταμόν, ἵνα αὐτὴν ποταμοφόρητον ποιήσῃ. 16 Καὶ
ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικί, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς,
καὶ κατέπιεν τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος
αὐτοῦ. 17 Καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικί, καὶ ἀπῆλθεν
ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν
τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν
Ἰησοῦ.

12.6 ὑπὸ ♦ ἀπὸ
12.6 ἐκτρέφωσιν ♦ τρέφωσιν
12.7 πολεμῆσαι ♦ τοῦ πολεμῆσαι
12.8 αὐτῷ ♦ αὐτῶν
12.9 Σατανᾶς ♦ ὁ Σατανᾶς
12.10 κατήγορος ♦ κατήγωρ
12.10 αὐτῶν ♦ αὐτοὺς
12.12 οὐρανοὶ ♦ [οἱ] οὐρανοὶ
12.12 τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσσῃ ♦ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν
12.13 ἄρρενα ♦ ἄρσενα
12.14 δύο ♦ αἱ δύο
12.14 ὅπως τρέφηται ♦ ὅπου τρέφεται

13 Καὶ ἐστάθην ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης· καὶ εἶδον ἐκ
τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον κέρατα δέκα
καὶ κεφαλὰς ἑπτά, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα
διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὀνόματα βλασφημίας.
2 Καὶ τὸ θηρίον, ὃ εἶδον, ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες
αὐτοῦ ὡς ἄρκου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος· καὶ
ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον
αὐτοῦ, καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. 3 Καὶ μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν
αὐτοῦ ὡσεὶ ἐσφαγμένην εἰς θάνατον· καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου
αὐτοῦ ἐθεραπεύθη· καὶ ἐθαύμασεν ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ θηρίου·
4 καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι τῷ δεδωκότι τὴν ἐξουσίαν τῷ
θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ, λέγοντες, Τίς ὅμοιος τῷ
θηρίῳ; ⸀Καὶ⸃ τίς ⸀δύνατος⸃ πολεμῆσαι μετ᾽ αὐτοῦ; 5 Καὶ ἐδόθη — | δύναται
αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίαν· καὶ ἐδόθη αὐτῷ
ἐξουσία πόλεμον ποιῆσαι μῆνας τεσσαράκοντα δύο. 6 Καὶ
ἤνοιξεν τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίαν πρὸς τὸν θεόν,
βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν
τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας. 7 Καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι πόλεμον
μετὰ τῶν ἁγίων, καὶ νικῆσαι αὐτούς· καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία
ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος. 8 καὶ
προσκυνήσουσιν ⸀αὐτῷ⸃ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν αὐτὸν
οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου τοῦ
ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. 9 Εἴ τις ἔχει οὖς,
ἀκουσάτω. 10 Εἴ τις ⸀ἔχει⸃ αἰχμαλωσίαν, ὑπάγει· εἴ τις ἐν εἰς
μαχαίρᾳ ⸀ἀποκτενεῖ, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ⸃ ἀποκτανθῆναι. δεῖ αὐτὸν
Ὧδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων.

11 Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχεν
κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. 12 Καὶ τὴν
ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ. Καὶ
ἐποίει τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα

13.1 ἐστάθην ♦ ἐστάθη
13.1 ὀνόματα ♦ ὀνόμα[τα]
13.3 ὡσεὶ ♦ ὡς
13.3 ἐθαύμασεν ♦ ἐθαυμάσθη
13.4 τῷ δεδωκότι ♦ ὅτι ἔδωκεν
13.4 δύνατος ♦ δύναται
13.5 βλασφημίαν ♦ βλασφημίας
13.5 πόλεμον ♦ —
13.5 τεσσαράκοντα ♦ τεσσεράκοντα [καὶ]
13.6 βλασφημίαν ♦ βλασφημίας
13.8 αὐτῷ ♦ αὐτὸν
13.8 ὧν ♦ οὗ
13.8 ὄνομα ♦ ὄνομα αὐτοῦ
13.10 ἔχει αἰχμαλωσίαν ♦ εἰς αἰχμαλωσίαν εἰς αἰχμαλωσίαν
13.10 μαχαίρᾳ ἀποκτενεῖ ♦ μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι
13.10 δεῖ ♦ —
13.10 μαχαίρᾳ ἀποκτανθῆναι ♦ μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι
13.12 ἐποίει ♦ ποιεῖ

ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ καταβαίνειν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ προσκυνήσωσιν τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ
τοῦ θανάτου αὐτοῦ. 13 Καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ⌜καὶ πῦρ ἵνα
εἰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνῃ⌝ ⌜ἐπὶ⌝ τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν
— ἀνθρώπων. 14 Καὶ πλανᾷ ⌜τοὺς ἐμοὺς⌝ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ
τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ
θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ
— | τῆς μαχαίρας καὶ ἔζησεν θηρίῳ ὃ εἶχεν ⌜τὴν⌝ πληγὴν ⌜καὶ ἔζησεν ἀπὸ τῆς μαχαίρας.⌝
15 Καὶ ἐδόθη αὐτῷ πνεῦμα δοῦναι τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ
λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ, ὅσοι ἐὰν μὴ
προσκυνήσωσιν τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἀποκτανθῶσιν. 16 Καὶ
ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς
πλουσίους καὶ τοὺς πτωχούς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς
δῶσιν | χάραγμα δούλους, ἵνα ⌜δώσωσιν⌝ αὐτοῖς ⌜χαράγματα⌝ ἐπὶ τῆς χειρὸς
τῶν μετώπων αὐτῶν τῆς δεξιᾶς, ἢ ἐπὶ ⌜τὸ μέτωπον⌝ αὐτῶν, 17 καὶ ἵνα μή τις
δύνηται ⌜δύναται⌝ ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι, εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα, τὸ
ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. 18 ⸆Ὧδε ἡ
σοφία ἐστίν. Ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου·
— | αὐτοῦ ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν, ⌜καὶ⌝ ὁ ἀριθμὸς ⌜αὐτοῦ ἐστὶν⌝
χξς ⌜ἑξακόσια ἑξήκοντα ἕξ.⌝

ἀρνίον 14 Καὶ εἶδον, καὶ ἰδού, ⌜τὸ ἀρνίον⌝ ἑστηκὸς ἐπὶ τὸ ὄρος
— | ρμδ Σιών, καὶ μετ᾽ αὐτοῦ ⌜ἀριθμός⌝ ⌜ἑκατὸν τεσσαράκοντα
τέσσαρες⌝ χιλιάδες, ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ
πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. 2 καὶ
ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ
ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης· καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ὡς
κιθαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν. 3 Καὶ
ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ ἐνώπιον τῶν
ἠδύνατο τεσσάρων ζῴων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ⌜ἐδύνατο⌝
ρμδ μαθεῖν τὴν ᾠδήν, εἰ μὴ αἱ ⌜ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες⌝
χιλιάδες, οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. 4 Οὗτοί εἰσιν οἳ μετὰ

13.12 προσκυνήσωσιν ♦ προσκυνήσουσιν
13.13 καὶ πῦρ ἵνα ♦ ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ
13.13 καταβαίνῃ ἐπὶ ♦ καταβαίνειν εἰς
13.14 τοὺς ἐμοὺς ♦ —
13.14 ὃ εἶχεν ♦ ὃς ἔχει
13.14 καὶ ἔζησεν ἀπὸ τῆς μαχαίρας ♦ τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν
13.15 πνεῦμα δοῦναι ♦ δοῦναι πνεῦμα
13.15 ὅσοι ♦ [ἵνα] ὅσοι
13.16 δώσωσιν ♦ δῶσιν
13.16 χαράγματα ♦ χάραγμα
13.17 δύναται ♦ δύνηται
13.18 αὐτοῦ ἐστὶν ♦ αὐτοῦ
13.18 ἑξακόσια ♦ ἑξακόσιοι
14.1 ἑστηκὸς ♦ ἑστὸς
14.1 ἀριθμός ♦ —
14.1 τεσσαράκοντα ♦ τεσσεράκοντα
14.3 ᾄδουσιν ♦ ᾄδουσιν [ὡς]
14.3 τεσσαράκοντα ♦ τεσσεράκοντα

γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν. Οὗτοί εἰσιν
οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ⸢ἂν⸣ ὑπάγῃ. Οὗτοι ὑπὸ Ἰησοῦ ἐὰν
ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρχὴ τῷ θεῷ καὶ τῷ
ἀρνίῳ. 5 καὶ ⸢οὐχ εὑρέθη ἐν τῷ στόματι αὐτῶν⸣ ψεῦδος· ἄμωμοι ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη
γάρ εἰσιν.

6 Καὶ εἶδον ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσουρανήματι, ἔχοντα
εὐαγγέλιον αἰώνιον, εὐαγγελίσαι τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς,
καὶ ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν, 7 λέγων ἐν
φωνῇ μεγάλῃ, Φοβήθητε τὸν ⸢κύριον,⸣ καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι θεόν
ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε ⸢αὐτὸν τὸν τῷ ποιήσαντι
ποιήσαντα⸣ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ
πηγὰς ὑδάτων.

8 Καὶ ἄλλος ⸢δεύτερος ἄγγελος⸣ ἠκολούθησεν, λέγων, ἄγγελος δεύτερος
⸢Ἔπεσεν⸣ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς Ἔπεσεν ἔπεσεν
πορνείας αὐτῆς πεπότικεν πάντα τὰ ἔθνη.

9 Καὶ ἄλλος ἄγγελος τρίτος ἠκολούθησεν αὐτοῖς, λέγων ἐν
φωνῇ μεγάλῃ, Εἴ τις προσκυνεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ,
καὶ λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ, ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα
αὐτοῦ, 10 καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ,
τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ,
καὶ βασανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον τῶν ἁγίων
ἀγγέλων, καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου· 11 καὶ ὁ καπνὸς τοῦ
βασανισμοῦ αὐτῶν εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει· καὶ οὐκ
ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσκυνοῦντες τὸ
θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα
τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. 12 ⸆Ὧδε ἡ ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν· ⸢οἱ⸣ ὧδε οἱ
τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ.

13 Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ⸢λεγούσης,⸣ Γράψον, λεγούσης μοι
Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνῄσκοντες ἀπ᾽ ἄρτι·

14.4 εἰσιν οἱ ἀκολουθοῦντες ⬥ οἱ ἀκολουθοῦντες
14.4 ὑπὸ Ἰησοῦ ⬥ —
14.5 οὐχ εὑρέθη ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ⬥ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη
14.5 γάρ ⬥ —
14.6 ἄγγελον ⬥ ἄλλον ἄγγελον
14.6 τοὺς ⬥ ἐπὶ τοὺς
14.7 κύριον ⬥ θεόν
14.7 αὐτὸν τὸν ποιήσαντα ⬥ τῷ ποιήσαντι
14.7 τὴν θάλασσαν ⬥ θάλασσαν
14.8 δεύτερος ἄγγελος ⬥ ἄγγελος δεύτερος
14.8 Ἔπεσεν ⬥ Ἔπεσεν ἔπεσεν
14.8 ἐκ ⬥ ἣ ἐκ
14.10 τῶν ἁγίων ἀγγέλων ⬥ ἀγγέλων ἁγίων
14.13 λέγει Ναί ⬥ Ναί λέγει

Ναί λέγει ⸀λέγει Ναί⸀ τὸ πνεῦμα, ἵνα ἀναπαύσωνται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν·
τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ᾽ αὐτῶν.

[14] Καὶ εἶδον, καὶ ἰδού, νεφέλη λευκή, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην
καθήμενον ὅμοιον υἱῷ ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ
στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ. [15] Καὶ
ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ, κράζων ἐν φωνῇ μεγάλῃ
τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης, Πέμψον τὸ δρέπανόν σου καὶ
τοῦ θερίσαι θέρισον· ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα ⸀θερίσαι,⸀ ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς
τῆς γῆς. [16] Καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τὴν νεφέλην τὸ
δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ.

[17] Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ
οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ. [18] Καὶ ἄλλος ἄγγελος
ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός,
ἐφώνησεν ἐν καὶ ⸀ἐφώνησεν⸀ κραυγῇ μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξύ,
λέγων, Πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὀξὺ καὶ τρύγησον τοὺς
ἤκμασεν ἡ σταφυλὴ τῆς γῆς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ⸀ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ
Καὶ ἐξέβαλεν αὐτῆς.⸀ [19] ⸀Καὶ ἔβαλεν⸀ ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν
γῆν, καὶ ἐτρύγησεν τὴν ἄμπελον τῆς γῆς, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν
ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν. [20] Καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς
ἔξωθεν τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν
ΑΧ χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ σταδίων ⸀χιλίων ἑξακοσίων.⸀

15 Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ
θαυμαστόν, ἀγγέλους ἑπτὰ ἔχοντας πληγὰς ἑπτὰ τὰς
ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ θεοῦ.

[2] Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρί, καὶ
τῆς εἰκόνος καὶ ἐκ τοῦ θηρίου τοὺς νικῶντας ἐκ ⸀τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος⸀ αὐτοῦ καὶ ἐκ
τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἑστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν
ἔχοντας τὰς τὴν ὑαλίνην, ⸀ἔχοντας⸀ κιθάρας τοῦ θεοῦ. [3] Καὶ ᾄδουσιν τὴν
ᾠδὴν Μωϋσέως τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου,
λέγοντες, Μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, κύριε ὁ θεὸς ὁ
παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ βασιλεὺς
δοξάσει τῶν ἐθνῶν. [4] Τίς οὐ μὴ φοβηθῇ σε, κύριε, καὶ ⸀δοξάσῃ⸀ τὸ ὄνομά

14.13 ἀναπαύσωνται ♦ ἀναπαήσονται
14.13 δὲ ♦ γὰρ
14.14 υἱῷ ♦ υἱὸν
14.16 τὴν νεφέλην ♦ τῆς νεφέλης
14.18 ἐξῆλθεν ♦ [ἐξῆλθεν]
14.18 ἔχων ♦ [ὁ] ἔχων
14.18 κραυγῇ ♦ φωνῇ
15.4 σε ♦ —
15.4 δοξάσῃ ♦ δοξάσει

σου; Ὅτι μόνος ἅγιος· ὅτι ⸀πάντα τὰ ἔθνη⸃ ἥξουσιν καὶ πάντες
προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δικαιώματά σου
ἐφανερώθησαν.

5 Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ
μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ· 6 καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ
ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς ⸀ἐκ τοῦ ναοῦ,⸃ οἳ ἦσαν ἐνδεδυμένοι —
λίνον καθαρὸν λαμπρόν, καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη
ζώνας χρυσᾶς· 7 καὶ ἓν ἐκ τῶν τεσσάρων ζῴων ἔδωκεν τοῖς
ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ
θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. 8 Καὶ ἐγεμίσθη ὁ
ναὸς ⸀καπνοῦ⸃ ἐκ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως ἐκ τοῦ καπνοῦ
αὐτοῦ· καὶ οὐδεὶς ⸀ἐδύνατο⸃ εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναόν, ἄχρι ἠδύνατο
τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων.

16 Καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ⸀ἐκ τοῦ ναοῦ,⸃ λεγούσης —
τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις, Ὑπάγετε, ⸀καὶ⸃ ἐκχέατε τὰς ἑπτὰ —
φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ εἰς τὴν γῆν.

2 Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος, καὶ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ⸀εἰς⸃ ἐπὶ
τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο ἕλκος κακὸν καὶ πονηρὸν ἐπὶ τοὺς
ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς
προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ.

3 Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν
θάλασσαν· καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ ⸀ζῶσα⸃ —
ἀπέθανεν ἐν τῇ θαλάσσῃ.

4 Καὶ ὁ ⸀τρίτος⸃ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς τρίτος ἄγγελος
καὶ εἰς τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ ἐγένετο αἷμα. 5 Καὶ ἤκουσα
τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντος, Δίκαιος εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ⸀ὁ ὅσιος
ὅσιος,⸃ ὅτι ταῦτα ἔκρινας· 6 ὅτι αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν
ἐξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς ἔδωκας πιεῖν· ἄξιοί εἰσιν. 7 Καὶ
ἤκουσα τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος, Ναί, κύριε ὁ θεὸς ὁ
παντοκράτωρ, ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου.

15.4 ἅγιος ♦ ὅσιος
15.6 οἱ ἔχοντες ♦ [οἱ] ἔχοντες
15.6 οἳ ἦσαν ♦ —
16.1 φωνῆς μεγάλης ♦ μεγάλης φωνῆς
16.1 ἐκχέατε ♦ ἐκχέετε
16.3 ἄγγελος ♦ —
16.3 ζῶσα ἀπέθανεν ♦ ζωῆς ἀπέθανεν τὰ
16.4 εἰς τὰς ♦ τὰς
16.6 ἔδωκας ♦ [δ]έδωκας

— 8 Καὶ ὁ τέταρτος ⌜ἄγγελος⌝ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ
τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι ⌜ἐν πυρὶ τοὺς
ἀνθρώπους.⌝ 9 Καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα,
καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦ ἔχοντος
ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι
αὐτῷ δόξαν.

πέμπτος ἄγγελος 10 Καὶ ὁ ⌜πέμπτος⌝ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον
τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη· καὶ
ἐμασσῶντο ⌜ἐμασῶντο⌝ τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, 11 καὶ
ἐβλασφήμησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ
ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν.

ἕκτος ἄγγελος 12 Καὶ ὁ ⌜ἕκτος⌝ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν
τὸν μέγαν Εὐφράτην· καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα
ἀνατολῶν ἑτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ⌜ἀνατολῆς⌝ ἡλίου.
13 Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος, καὶ ἐκ τοῦ
στόματος τοῦ θηρίου, καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου,
τρία ἀκάθαρτα πνεύματα ⌜ἀκάθαρτα τρία⌝ ὡς βάτραχοι· 14 εἰσὶν γὰρ πνεύματα
δαιμόνων ⌜δαιμονίων⌝ ποιοῦντα σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς
τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς
ἡμέρας ἐκείνης τῆς μεγάλης τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος —
15 Ἰδού, ἔρχομαι ὡς κλέπτης. Μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν
τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ, καὶ βλέπωσιν τὴν
ἀσχημοσύνην αὐτοῦ — 16 Καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον
Μαγεδών τὸν καλούμενον Ἑβραϊστὶ ⌜Ἁρμαγεδών.⌝

ἕβδομος ἄγγελος | εἰς 17 Καὶ ὁ ⌜ἕβδομος⌝ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ⌜ἐπὶ⌝ τὸν ἀέρα·
καὶ ἐξῆλθεν φωνὴ μεγάλη ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ οὐρανοῦ, ἀπὸ τοῦ
θρόνου, λέγουσα, Γέγονεν. 18 Καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ
σεισμὸς ἐγένετο βρονταὶ καὶ φωναί, καὶ ⌜σεισμὸς⌝ μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο ἀφ’
οὗ οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο ἐπὶ τῆς γῆς, τηλικοῦτος σεισμός,
οὕτως μέγας. 19 Καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ
αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσον· καὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη

16.8 ἄγγελος ♦ —
16.8 ἐν πυρὶ τοὺς ἀνθρώπους ♦ τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί
16.9 οἱ ἄνθρωποι τὸ ♦ τὸ
16.9 ἐξουσίαν ♦ τὴν ἐξουσίαν
16.12 Εὐφράτην ♦ τὸν Εὐφράτην
16.13 ἀκάθαρτα τρία ♦ τρία ἀκάθαρτα
16.14 ἐκείνης ♦ —
16.17 ἀπὸ τοῦ ναοῦ ♦ ἐκ τοῦ ναοῦ
16.17 τοῦ οὐρανοῦ ♦ —
16.18 βρονταὶ καὶ φωναί ♦ φωναὶ καὶ βρονταί
16.18 καὶ σεισμὸς ♦ καὶ σεισμὸς ἐγένετο
16.18 οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο ♦ ἄνθρωπος ἐγένετο
16.19 ἔπεσον ♦ ἔπεσαν

ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ
θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. [20] Καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγεν, καὶ ὄρη οὐχ
εὑρέθησαν. [21] Καὶ χάλαζα μεγάλη, ὡς ταλαντιαία, καταβαίνει
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ
ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης· ὅτι μεγάλη
ἐστὶν ἡ πληγὴ ⌜αὐτῆς⌝ σφόδρα. αὕτη

17 Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς
ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησεν μετ᾽ ἐμοῦ, λέγων, Δεῦρο,
δείξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνης τῆς μεγάλης, τῆς καθημένης ἐπὶ
τῶν ὑδάτων τῶν πολλῶν· [2] μεθ᾽ ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς
γῆς, καὶ ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς
πορνείας αὐτῆς. [3] Καὶ ἀπήνεγκέν με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι·
καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θηρίον κόκκινον, γέμον
⌜ὀνόματα⌝ βλασφημίας, ἔχον κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα. ὀνομάτων
[4] Καὶ ἡ γυνὴ ἦν περιβεβλημένη ⌜πορφυροῦν⌝ καὶ κόκκινον, πορφύραν
κεχρυσωμένη ⌜χρυσίῳ⌝ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, χρυσῷ
ἔχουσα ⌜ποτήριον χρυσοῦν⌝ ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, γέμον χρυσοῦν ποτήριον
βδελυγμάτων καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς ⌜πορνείας αὐτῆς,⌝ [5] καὶ ἐπὶ πορνείας τῆς γῆς
τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον, Μυστήριον, Βαβυλὼν ἡ
μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς.
[6] Καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα ⌜μεθύουσαν ἐκ⌝ τοῦ αἵματος τῶν μεθύουσαν
⌜ἁγίων, ἐκ⌝ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ. Καὶ ἐθαύμασα, ἁγίων καὶ ἐκ
ἰδὼν αὐτήν, θαῦμα μέγα. [7] Καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος, Διὰ τί
ἐθαύμασας; Ἐγὼ ⌜ἐρῶ σοι⌝ τὸ μυστήριον τῆς γυναικός, καὶ τοῦ σοι ἐρῶ
θηρίου τοῦ βαστάζοντος αὐτήν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς
καὶ τὰ δέκα κέρατα. [8] Τὸ θηρίον, ὃ εἶδες, ἦν, καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ
μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγειν.
Καὶ θαυμάσονται οἱ κατοικοῦντες ⌜ἐπὶ τῆς γῆς,⌝ ὧν οὐ τὴν γῆν
γέγραπται ⌜τὰ ὀνόματα⌝ ἐπὶ ⌜τὸ βιβλίον⌝ τῆς ζωῆς ἀπὸ τὸ ὄνομα | τοῦ βιβλίου
καταβολῆς κόσμου, βλεπόντων ⌜ὅτι ἦν τὸ θηρίον,⌝ καὶ οὐκ τὸ θηρίον ὅτι ἦν
ἔστιν, καὶ παρέσται. [9] Ὧδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. Αἱ ἑπτὰ
κεφαλαὶ ἑπτὰ ὄρη εἰσίν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ᾽ αὐτῶν.
[10] Καὶ βασιλεῖς ⌜εἰσιν ἑπτά·⌝ οἱ πέντε ⌜ἔπεσον,⌝ ὁ εἷς ἔστιν, ὁ ἑπτά εἰσιν | ἔπεσαν

17.1 τῶν ὑδάτων τῶν ♦ ὑδάτων
17.3 γέμον ♦ γέμον[τα]
17.3 ἔχον ♦ ἔχων
17.4 κεχρυσωμένη ♦ καὶ κεχρυσωμένη
17.6 ἁγίων ἐκ ♦ ἁγίων καὶ ἐκ
17.8 ὑπάγειν ♦ ὑπάγει
17.8 θαυμάσονται ♦ θαυμασθήσονται
17.8 τὰ ὀνόματα ♦ τὸ ὄνομα
17.8 ὅτι ἦν τὸ θηρίον ♦ τὸ θηρίον ὅτι ἦν
17.10 εἰσιν ἑπτὰ ♦ ἑπτά εἰσιν
17.10 ἔπεσον ♦ ἔπεσαν

αὐτὸν δεῖ ἄλλος οὔπω ἦλθεν· καί, ὅταν ἔλθῃ, ὀλίγον ⸀δεῖ αὐτὸν⸃ μεῖναι.
οὗτος 11 καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν, καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ ⸀αὐτὸς⸃ ὄγδοός ἐστιν,
καὶ ἐκ τῶν ἑπτά ἐστιν, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. 12 Καὶ τὰ δέκα
κέρατα, ἃ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσίν, οἵτινες βασιλείαν οὔπω
ἔλαβον, ἀλλ’ ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσιν
γνώμην ἔχουσιν μετὰ τοῦ θηρίου. 13 Οὗτοι μίαν ⸀ἔχουσιν γνώμην,⸃ καὶ τὴν
ἐξουσίαν δύναμιν καὶ ⸀τὴν ἐξουσίαν⸃ αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδόασιν.
14 Οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσιν, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει
αὐτούς, ὅτι κύριος κυρίων ἐστὶν καὶ βασιλεὺς βασιλέων, καὶ
οἱ μετ’ αὐτοῦ, κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί. 15 Καὶ λέγει μοι,
Τὰ ὕδατα, ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσίν,
καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι. 16 Καὶ τὰ δέκα κέρατα, ἃ εἶδες, καὶ τὸ
θηρίον, οὗτοι μισήσουσιν τὴν πόρνην, καὶ ἠρημωμένην
— ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνὴν ⸀ποιήσουσιν αὐτήν,⸃ καὶ τὰς
σάρκας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν ἐν πυρί.
17 Ὁ γὰρ θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν
γνώμην αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι γνώμην μίαν, καὶ δοῦναι τὴν
τελεσθήσονται βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι ⸀τελεσθῶσιν⸃ οἱ λόγοι τοῦ
θεοῦ. 18 Καὶ ἡ γυνή, ἣν εἶδες, ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ ἔχουσα
βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς.

Καὶ μετὰ **18** ⸀Μετὰ⸃ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην· καὶ ἡ γῆ
ἔκραξεν ἐν ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. 2 Καὶ ⸀ἔκραξεν⸃ ἰσχυρᾷ φωνῇ,
Ἔπεσεν ἔπεσεν λέγων, ⸀Ἔπεσεν⸃ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο
κατοικητήριον δαιμόνων, καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος
ἀκαθάρτου, καὶ φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου καὶ
θυμοῦ τοῦ οἴνου μεμισημένου. 3 Ὅτι ἐκ τοῦ ⸀οἴνου τοῦ θυμοῦ⸃ τῆς πορνείας
αὐτῆς πεπτώκασιν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ’
αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ
στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν.

17.10 δεῖ αὐτὸν ♦ αὐτὸν δεῖ
17.12 ἀλλ’ ♦ ἀλλὰ
17.13 ἔχουσιν γνώμην ♦ γνώμην ἔχουσιν
17.13 τὴν ἐξουσίαν ♦ ἐξουσίαν
17.16 γυμνὴν ποιήσουσιν αὐτήν ♦ γυμνήν
17.17 γνώμην μίαν ♦ μίαν γνώμην
17.17 τελεσθῶσιν ♦ τελεσθήσονται
18.2 ἔκραξεν ♦ ἔκραξεν ἐν
18.2 Ἔπεσεν ♦ Ἔπεσεν ἔπεσεν
18.2 δαιμόνων ♦ δαιμονίων
18.2 καὶ μεμισημένου ♦ [καὶ φυλακὴ παντὸς θηρίου ἀκαθάρτου] καὶ μεμισημένου
18.3 πεπτώκασιν ♦ πέπωκαν

4 Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσαν,
⌜Ἔξελθε⌝ ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου, ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε ταῖς Ἐξέλθετε
ἁμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε·
5 ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ
⌜ἐμνημόνευσεν⌝ ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς. 6 Ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς ἐμνημόνευσεν αὐτῆς
καὶ αὐτὴ ⌜ἀπέδωκεν,⌝ καὶ διπλώσατε αὐτῇ διπλᾶ κατὰ τὰ ἔργα ἀπέδωκεν ὑμῖν
αὐτῆς· ἐν τῷ ⌜ποτηρίῳ⌝ ᾧ ἐκέρασεν κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν. ποτηρίῳ αὐτῆς
7 Ὅσα ἐδόξασεν ⌜αὐτὴν⌝ καὶ ἐστρηνίασεν, τοσοῦτον δότε αὐτῇ ἑαυτὴν
βασανισμὸν καὶ πένθος· ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει ὅτι
Κάθημαι βασίλισσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμί, καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω.
8 Διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἥξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, ⌜θάνατος θάνατος
καὶ⌝ πένθος καὶ λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται, ὅτι
ἰσχυρὸς κύριος ὁ θεὸς ὁ κρίνας αὐτήν. 9 Καὶ κλαύσουσιν καὶ
κόψονται ἐπ᾽ αὐτὴν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οἱ μετ᾽ αὐτῆς
πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες, ὅταν βλέπωσιν τὸν καπνὸν
τῆς πυρώσεως αὐτῆς, 10 ἀπὸ μακρόθεν ἑστηκότες διὰ τὸν φόβον
τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες, Οὐαί, οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη
Βαβυλών, ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σου.
11 Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ⌜κλαύσουσιν⌝ καὶ ⌜πενθήσουσιν⌝ ἐπ᾽ κλαίουσιν | πενθοῦσιν
αὐτῇ, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι· 12 γόμον
χρυσοῦ, καὶ ἀργύρου, καὶ λίθου τιμίου, καὶ μαργαρίτου, καὶ
⌜βυσσίνου,⌝ καὶ πορφυροῦ, καὶ σηρικοῦ, καὶ κοκκίνου· καὶ πᾶν βύσσου
ξύλον θύϊνον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ
ξύλου τιμιωτάτου, καὶ χαλκοῦ, καὶ σιδήρου, καὶ μαρμάρου·
13 καὶ κινάμωμον, καὶ θυμιάματα, καὶ μύρον, καὶ λίβανον, καὶ
οἶνον, καὶ ἔλαιον, καὶ σεμίδαλιν, καὶ σῖτον, καὶ ⌜πρόβατα, καὶ κτήνη καὶ πρόβατα
κτήνη·⌝ καὶ ἵππων, καὶ ⌜ῥαιδῶν,⌝ καὶ σωμάτων, καὶ ψυχὰς ῥεδῶν
ἀνθρώπων. 14 Καὶ ἡ ὀπώρα τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σου
ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ
⌜ἀπώλετο⌝ ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι ⌜αὐτὰ οὐ μὴ εὕρῃς.⌝ 15 Οἱ ἀπῆλθεν | οὐ μὴ εὑρή[σει]ς αὐτά
ἔμποροι τούτων, οἱ πλουτήσαντες ἀπ᾽ αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν

18.4 Ἔξελθε ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου ♦ Ἐξέλθατε ὁ λαός μου ἐξ αὐτῆς
18.6 αὐτῇ διπλᾶ ♦ τὰ διπλᾶ
18.11 κλαύσουσιν ♦ κλαίουσιν
18.11 πενθήσουσιν ♦ πενθοῦσιν
18.11 αὐτῇ ♦ αὐτήν
18.12 μαργαρίτου ♦ μαργαριτῶν
18.12 πορφυροῦ καὶ σηρικοῦ ♦ πορφύρας καὶ σιρικοῦ
18.13 κινάμωμον ♦ κιννάμωμον
18.13 θυμιάματα ♦ ἄμωμον καὶ θυμιάματα
18.13 πρόβατα καὶ κτήνη ♦ κτήνη καὶ πρόβατα
18.13 ῥαιδῶν ♦ ῥεδῶν
18.14 ὀπώρα ♦ ὀπώρα σου
18.14 ψυχῆς σου ♦ ψυχῆς
18.14 αὐτὰ οὐ μὴ εὕρῃς ♦ οὐ μὴ αὐτὰ εὑρήσουσιν

στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, κλαίοντες
λέγοντες |— καὶ πενθοῦντες, [16] ⸀καὶ λέγοντες,⸃ Οὐαί, ⸀οὐαί,⸃ ἡ πόλις ἡ
μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ
ἐν χρυσῷ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη ⸀χρυσίῳ⸃ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ
μαργαρίταις· [17] ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος. Καὶ
[ὁ] ἐπὶ τῶν πλοίων πᾶς κυβερνήτης, καὶ πᾶς ⸀ὁ ἐπὶ τόπον⸃ πλέων, καὶ ναῦται, καὶ
ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν, [18] καὶ
ἔκραζον, βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, λέγοντες,
Τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; [19] Καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς
κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἔκραζον κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, καὶ
λέγοντες, Οὐαί, οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ᾗ ἐπλούτησαν
πάντες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος
αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἠρημώθη. [20] Εὐφραίνου ἐπ' αὐτῇ, οὐρανέ,
καὶ οἱ ἅγιοι, καὶ οἱ ἀπόστολοι, καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ
θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.

[21] Καὶ ἦρεν εἷς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλον μέγαν, καὶ
ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν, λέγων, Οὕτως ὁρμήματι βληθήσεται
Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἔτι. [22] Καὶ φωνὴ
κιθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ
ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ
εὑρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι,
[23] καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φανῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ
νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἦσαν οἱ
μεγιστᾶνες τῆς γῆς· ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου ἐπλανήθησαν
πάντα τὰ ἔθνη. [24] Καὶ ἐν αὐτῇ αἵματα προφητῶν καὶ ἁγίων
εὑρέθη, καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.

Καὶ μετὰ 19 ⸀Μετὰ⸃ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου
πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, λεγόντων, Ἀλληλούϊα· ἡ
σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα τοῦ θεοῦ ἡμῶν· [2] ὅτι
ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινεν τὴν πόρνην
τὴν μεγάλην, ἥτις διέφθειρεν τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ
τῆς χειρὸς ἐξεδίκησεν τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ ⸀χειρὸς⸃ αὐτῆς. [3] Καὶ
δεύτερον εἴρηκεν, Ἀλληλούϊα· καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει

18.16 καὶ λέγοντες ♦ λέγοντες
18.16 χρυσίῳ ♦ [ἐν] χρυσίῳ
18.16 μαργαρίταις ♦ μαργαρίτῃ
18.19 καὶ λέγοντες ♦ λέγοντες
18.21 μύλον ♦ μύλινον
18.24 αἵματα ♦ αἷμα
19.1 δύναμις καὶ ἡ δόξα ♦ δόξα καὶ ἡ δύναμις
19.2 διέφθειρεν ♦ ἔφθειρεν
19.3 εἴρηκεν ♦ εἴρηκαν

εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. 4 Καὶ ⸂ἔπεσον⸃ οἱ πρεσβύτεροι οἱ ἔπεσαν
⸂εἴκοσι τέσσαρες,⸃ καὶ τὰ τέσσαρα ζῷα, καὶ προσεκύνησαν τῷ ΚΔ
θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ ⸂τοῦ θρόνου,⸃ λέγοντες, Ἀμήν· τῷ θρόνῳ
Ἁλληλούϊα. 5 Καὶ φωνὴ ⸂ἀπὸ⸃ τοῦ θρόνου ἐξῆλθεν, λέγουσα, ἐκ
Αἰνεῖτε τὸν θεὸν ἡμῶν πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ, καὶ οἱ
φοβούμενοι αὐτόν, οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι. 6 Καὶ ἤκουσα ὡς
φωνὴν ὄχλου πολλοῦ, καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς
φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν, ⸂λέγοντες,⸃ Ἁλληλούϊα· ὅτι λεγόντων = λέγοντας
ἐβασίλευσεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ. 7 Χαίρωμεν
καὶ ἀγαλλιώμεθα, καὶ δῶμεν τὴν δόξαν αὐτῷ· ὅτι ἦλθεν ὁ
γάμος τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν ἑαυτήν. 8 Καὶ
ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον λαμπρὸν καὶ καθαρόν·
τὸ γὰρ βύσσινον τὰ δικαιώματα τῶν ἁγίων ἐστίν. 9 Καὶ λέγει
μοι, Γράψον, Μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου
κεκλημένοι. Καὶ λέγει μοι, Οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ ⸂τοῦ θεοῦ εἰσιν τοῦ θεοῦ
εἰσιν.⸃ 10 Καὶ ⸂ἔπεσα⸃ ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ ἔπεσον
προσκυνῆσαι αὐτῷ· καὶ λέγει μοι, Ὅρα μή· σύνδουλός σου
εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ·
τῷ θεῷ προσκύνησον· ἡ γὰρ μαρτυρία τοῦ Ἰησοῦ ἐστὶν τὸ
πνεῦμα τῆς προφητείας.

11 Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον, καὶ ἰδού, ἵππος
λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ᾽ αὐτόν, καλούμενος πιστὸς καὶ
ἀληθινός, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ. 12 Οἱ δὲ
ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ φλὸξ πυρός, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ
διαδήματα πολλά· ἔχων ὀνόματα γεγραμμένα καὶ ὄνομα
γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός, 13 καὶ περιβεβλημένος
ἱμάτιον βεβαμμένον αἵματι· καὶ ⸂καλεῖται⸃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ὁ κέκληται
λόγος τοῦ θεοῦ. 14 Καὶ τὰ στρατεύματα ⸂τὰ ἐν⸃ τῷ οὐρανῷ ἐν
ἠκολούθει αὐτῷ ἐπὶ ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον
λευκὸν καθαρόν. 15 Καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται
ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξῃ τὰ ἔθνη· καὶ

19.4 ἔπεσον ♦ ἔπεσαν
19.4 τοῦ θρόνου ♦ τῷ θρόνῳ
19.5 τὸν θεὸν ♦ τῷ θεῷ
19.5 καὶ οἱ φοβούμενοι ♦ [καὶ] οἱ φοβούμενοι
19.6 λέγοντες ♦ λεγόντων
19.6 ἡμῶν ♦ [ἡμῶν]
19.7 ἀγαλλιώμεθα καὶ δῶμεν ♦ ἀγαλλιῶμεν καὶ δώσωμεν
19.8 καὶ καθαρόν ♦ καθαρόν
19.10 τοῦ ♦ —
19.11 ἀνεῳγμένον ♦ ἠνεῳγμένον
19.11 καλούμενος ♦ [καλούμενος]
19.12 φλὸξ ♦ [ὡς] φλὸξ
19.12 ὀνόματα γεγραμμένα καὶ ♦ —
19.13 καλεῖται ♦ κέκληται
19.14 τὰ ἐν ♦ [τὰ] ἐν
19.14 ἐπὶ ♦ ἐφ᾽
19.15 δίστομος ♦ —

αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν
ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ τοῦ
παντοκράτορος. 16 Καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν μηρὸν
αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον, Βασιλεὺς βασιλέων καὶ κύριος
κυρίων.

ἕνα ἄγγελον 17 Καὶ εἶδον ⸢ἄγγελον⸣ ἑστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ· καὶ ἔκραξεν
φωνῇ μεγάλῃ, λέγων πᾶσιν τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετομένοις ἐν
τοῦ μεγάλου = τὸν μέγαν μεσουρανήματι, Δεῦτε, συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον ⸢τὸ μέγα⸣ τοῦ
θεοῦ, 18 ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων, καὶ σάρκας χιλιάρχων,
καὶ σάρκας ἰσχυρῶν, καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ᾽
αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων, ἐλευθέρων τε καὶ δούλων, καὶ
μικρῶν ⸢μικρῶν τε⸣ καὶ μεγάλων.

19 Καὶ εἶδον τὸ θηρίον, καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ τὰ
στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τοῦ
καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ.
μετ᾽ αὐτοῦ ὁ 20 Καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον, καὶ ⸢ὁ μετ᾽ αὐτοῦ⸣ ψευδοπροφήτης ὁ
ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησεν τοὺς
λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ
εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ
τῷ θείῳ πυρὸς τὴν καιομένην ἐν ⸢θείῳ·⸣ 21 καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν
ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, τῇ ἐξελθούσῃ ἐκ
τοῦ στόματος αὐτοῦ· καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν
σαρκῶν αὐτῶν.

20 Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,
ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου, καὶ ἅλυσιν μεγάλην
ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. 2 Καὶ ἐκράτησεν τὸν δράκοντα, τὸν ὄφιν
καὶ τὸν ἀρχαῖον, ὅς ἐστιν διάβολος ⸢καὶ ὁ⸣ Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν
οἰκουμένην ὅλην, καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη, 3 καὶ ἔβαλεν
αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισεν καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω
αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανᾷ ἔτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη·
μετὰ | λυθῆναι αὐτὸν ⸢καὶ μετὰ⸣ ταῦτα δεῖ ⸢αὐτὸν λυθῆναι⸣ μικρὸν χρόνον.

19.17 ἄγγελον ♦ ἕνα ἄγγελον
19.17 φωνῇ ♦ [ἐν] φωνῇ
19.18 μικρῶν τε ♦ μικρῶν
19.19 πόλεμον ♦ τὸν πόλεμον
19.20 ὁ μετ᾽ αὐτοῦ ♦ μετ᾽ αὐτοῦ ὁ
19.20 τὴν καιομένην ♦ τῆς καιομένης
20.2 τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον ♦ ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος
20.2 ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην ♦ —
20.3 πλανᾷ ♦ πλανήσῃ
20.3 καὶ μετὰ ♦ μετὰ
20.3 αὐτὸν λυθῆναι ♦ λυθῆναι αὐτὸν

4 Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ’ αὐτούς, καὶ κρίμα
ἐδόθη αὐτοῖς· καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν
μαρτυρίαν Ἰησοῦ, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ
προσεκύνησαν ⸢τὸ θηρίον,⸣ ⸢οὐδὲ⸣ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ οὐκ   τῷ θηρίῳ | οὔτε
ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ ⸢μέτωπον,⸣ καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν·   μέτωπον αὐτῶν
καὶ ἔζησαν, καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ χριστοῦ ⸢τὰ⸣ χίλια ἔτη.   —
5 Καί οἱ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια
ἔτη. Αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. 6 Μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων
μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος
θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ’ ἔσονται ἱερεῖς τοῦ θεοῦ καὶ
τοῦ χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσιν μετ’ αὐτοῦ χίλια ἔτη.

7 Καὶ ⸢ὅταν τελεσθῇ⸣ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ Σατανᾶς ἐκ   μετὰ
τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, 8 καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν
ταῖς τέσσαρσιν γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γὼγ καὶ τὸν Μαγώγ,
συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον· ὧν ὁ ⸢ἀριθμὸς⸣ ὡς ἡ ἄμμος   ἀριθμὸς αὐτῶν
τῆς θαλάσσης. 9 Καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ
⸢ἐκύκλωσαν⸣ τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν   ἐκύκλευσαν
ἠγαπημένην· καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, καὶ
κατέφαγεν αὐτούς. 10 Καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἐβλήθη
εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ θείου, ὅπου καὶ τὸ θηρίον καὶ ὁ
ψευδοπροφήτης· καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

11 Καὶ εἶδον θρόνον ⸢μέγαν λευκόν,⸣ καὶ τὸν καθήμενον ἐπ’   λευκὸν μέγαν
αὐτόν οὗ ἀπὸ προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, καὶ τόπος
οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς. 12 Καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, τοὺς μεγάλους
καὶ τοὺς μικρούς, ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία
⸢ἠνεῴχθησαν·⸣ καὶ ἄλλο βιβλίον ἠνεῴχθη, ὅ ἐστιν τῆς ζωῆς·   ἤνοιξαν
καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις,
κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. 13 Καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς ⸢νεκροὺς   ἐν αὐτῇ νεκρούς
τοὺς ἐν αὐτῇ,⸣ καὶ ὁ Θάνατος καὶ ὁ Ἅδης ἔδωκαν τοὺς
⸢νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς·⸣ καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα   ἐν αὐτοῖς νεκρούς
αὐτῶν. 14 Καὶ ὁ Θάνατος καὶ ὁ Ἅδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν
λίμνην τοῦ πυρός· οὗτος ὁ θάνατος ὁ δεύτερός ἐστιν, ἡ λίμνη

20.4 τὰ ♦ —
20.5 Καί ♦ —
20.6 χίλια ♦ [τὰ] χίλια
20.8 τὸν Μαγώγ ♦ Μαγώγ
20.8 ἀριθμὸς ♦ ἀριθμὸς αὐτῶν
20.9 ἐκύκλωσαν ♦ ἐκύκλευσαν
20.9 ἀπὸ τοῦ θεοῦ ♦ —
20.11 προσώπου ♦ τοῦ προσώπου
20.12 ἠνεῴχθησαν ♦ ἠνοίχθησαν
20.12 ἠνεῴχθη ♦ ἠνοίχθη

τῇ βίβλῳ τοῦ πυρός. [15] καὶ εἴ τις οὐχ εὑρέθη ἐν ˹τῷ βιβλίῳ˺ τῆς ζωῆς
γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.

21

Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν· ὁ γὰρ
παρῆλθεν πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ˹ἀπῆλθον,˺ καὶ ἡ
θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. [2] Καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν,
ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ Ἱερουσαλὴμ καινήν, εἶδον καταβαίνουσαν ˹ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
ἀπὸ τοῦ θεοῦ,˺ ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ
ἀνδρὶ αὐτῆς. [3] Καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,
λεγούσης, Ἰδού, ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ
σκηνώσει μετ᾽ αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαὸς αὐτοῦ ἔσονται, καὶ
μετ᾽ αὐτῶν ἔσται | ἐξαλείψει ἀπ᾽ αὐτῶν αὐτὸς ὁ θεὸς ˹ἔσται μετ᾽ αὐτῶν·˺ [4] καὶ ˹ἐξαλείψει˺ πᾶν δάκρυον
ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι· οὔτε
πένθος, οὔτε κραυγή, οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι· ὅτι τὰ πρῶτα
ἀπῆλθεν | καινὰ ποιῶ πάντα ˹ἀπῆλθον.˺ [5] Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ, Ἰδού, ˹πάντα
καινὰ ποιῶ.˺ Καὶ λέγει μοι, Γράψον· ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι
πιστοὶ καὶ ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ | Γέγονα· ἐγώ τὸ ˹ἀληθινοὶ καὶ πιστοί˺ εἰσιν. [6] Καὶ εἶπέν μοι, ˹Γέγονα· τὸ˺ Ἄλφα
δώσω αὐτῷ καὶ τὸ Ὦ, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. Ἐγὼ τῷ διψῶντι ˹δώσω˺ ἐκ τῆς
δώσω αὐτῷ πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. [7] Ὁ νικῶν ˹κληρονομήσει˺
ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ θεός, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός. [8] Τοῖς
δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ ἁμαρτωλοῖς καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ
φονεῦσιν καὶ πόρνοις καὶ φαρμάκοις καὶ εἰδωλολάτραις, καὶ
πᾶσιν τοῖς ψευδέσιν, τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ
πυρὶ καὶ θείῳ, ὅ ἐστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος.

[9] Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ
φιάλας γεμούσας τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησεν
μετ᾽ ἐμοῦ, λέγων, Δεῦρο, δείξω σοι τὴν γυναῖκα τὴν νύμφην τοῦ
ἀρνίου. [10] Καὶ ἀπήνεγκέν με ἐν πνεύματι ἐπ᾽ ὄρος μέγα καὶ
— ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέν μοι τὴν πόλιν ˹τὴν μεγάλην,˺ τὴν ἁγίαν
Ἱερουσαλήμ, καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ,

20.15 τῷ βιβλίῳ ♦ τῇ βίβλῳ
21.1 ἀπῆλθον ♦ ἀπῆλθαν
21.3 οὐρανοῦ ♦ θρόνου
21.3 λαὸς ♦ λαοὶ
21.3 ἔσται μετ᾽ αὐτῶν ♦ μετ᾽ αὐτῶν ἔσται [αὐτῶν θεός]
21.4 ἀπὸ ♦ ἐκ
21.4 ὅτι ♦ [ὅτι]
21.4 ἀπῆλθον ♦ ἀπῆλθαν
21.5 πάντα καινὰ ποιῶ ♦ καινὰ ποιῶ πάντα
21.5 μοι ♦ —
21.5 ἀληθινοὶ καὶ πιστοί ♦ πιστοί καὶ ἀληθινοὶ
21.6 Γέγονα ♦ Γέγοναν. Ἐγώ [εἰμι]
21.8 ἁμαρτωλοῖς καὶ ♦ —
21.9 γεμούσας ♦ τῶν γεμόντων
21.9 γυναῖκα τὴν νύμφην ♦ νύμφην τὴν γυναῖκα
21.10 ἐπ᾽ ♦ ἐπὶ
21.10 τὴν μεγάλην ♦ —

[11] ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ· ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ
τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι ⸀κρυσταλλίζοντι·⸀ [12] ἔχουσα τεῖχος κρυσταλίζοντι
μέγα καὶ ὑψηλόν, ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς
πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα, ἅ
⸀ἐστιν ὀνόματα⸀ τῶν δώδεκα φυλῶν ⸀τῶν υἱῶν⸀ Ἰσραήλ. [13] Ἀπὸ ἐστιν | υἱῶν
ἀνατολῶν, πυλῶνες τρεῖς· καὶ ἀπὸ βορρᾶ, πυλῶνες τρεῖς· καὶ
ἀπὸ νότου, πυλῶνες τρεῖς· καὶ ἀπὸ δυσμῶν, πυλῶνες τρεῖς.
[14] Καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχον θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐπ'
αὐτῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου.
[15] Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχεν μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα
μετρήσῃ τὴν πόλιν, καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς, ⸀καὶ τὸ τεῖχος —
αὐτῆς.⸀ [16] Καὶ ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς
ὅσον τὸ πλάτος. Καὶ ἐμέτρησεν τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ
⸀σταδίους δώδεκα⸀ χιλιάδων· ⸀δώδεκα τὸ⸀ μῆκος καὶ τὸ πλάτος σταδίους δεκαδύο | τὸ
καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστίν. [17] Καὶ ⸀ἐμέτρησεν⸀ τὸ τεῖχος αὐτῆς —
⸀ἑκατὸν τεσσαράκοντα τεσσάρων⸀ πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὅ ΡΜΔ
ἐστιν ἀγγέλου. [18] Καὶ ἦν ἡ ἐνδόμησις τοῦ τείχους αὐτῆς,
ἴασπις· καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρόν, ὅμοιον ⸀ὑέλῳ⸀ καθαρῷ. ὑάλῳ
[19] ⸀Οἱ⸀ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ Καὶ οἱ
κεκοσμημένοι. Ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος, ἴασπις· ὁ δεύτερος,
σάπφειρος· ὁ τρίτος, χαλκηδών· ὁ τέταρτος, σμάραγδος· [20] ὁ
πέμπτος, σαρδόνυξ· ὁ ἕκτος, ⸀σάρδιον·⸀ ὁ ἕβδομος, χρυσόλιθος· σάρδιος
ὁ ὄγδοος, βήρυλλος· ὁ ἔνατος, τοπάζιον· ὁ δέκατος,
χρυσόπρασος· ὁ ἑνδέκατος, ὑάκινθος· ὁ δωδέκατος, ἀμέθυσος.
[21] Καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες, δώδεκα μαργαρῖται· ἀνὰ εἷς
ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἑνὸς μαργαρίτου· καὶ ἡ πλατεῖα
τῆς πόλεως χρυσίον καθαρόν, ὡς ὕελος διαυγής. [22] Καὶ ναὸν
οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ· ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ναὸς
αὐτῆς ἐστίν, καὶ τὸ ἀρνίον. [23] Καὶ ἡ πόλις οὐ χρείαν ἔχει τοῦ
ἡλίου, οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ
θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον. [24] Καὶ
περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς· καὶ οἱ βασιλεῖς

21.12 ἐστιν ὀνόματα ♦ ἐστιν [τὰ ὀνόματα]
21.12 τῶν υἱῶν ♦ υἱῶν
21.13 ἀνατολῶν ♦ ἀνατολῆς
21.14 ἔχον ♦ ἔχων
21.16 ὅσον ♦ ὅσον [καὶ]
21.16 σταδίους ♦ σταδίων
21.16 δώδεκα τὸ ♦ τὸ
21.17 τεσσαράκοντα ♦ τεσσεράκοντα
21.18 ἦν ♦ —
21.18 ἐνδόμησις ♦ ἐνδώμησις
21.18 ὑέλῳ ♦ ὑάλῳ
21.19 σάπφειρος ♦ σάπφιρος
21.20 ἀμέθυσος ♦ ἀμέθυστος
21.21 ὕελος ♦ ὕαλος

την δόξαν [καὶ την τιμὴν] αὐτῶν — τῆς γῆς φέρουσιν αὐτῷ ⌜δόξαν καὶ τιμὴν τῶν ἐθνῶν⌝ εἰς αὐτήν.
25 Καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας — νὺξ γὰρ
οὐκ ἔσται ἐκεῖ — 26 καὶ οἴσουσιν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν
αὐτὴν ἵνα εἰσελθῶσιν — ἐθνῶν εἰς ⌜αὐτήν·⌝ 27 καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτὴν πᾶν κοινόν,
ὁ ποιῶν καὶ ⌜ποιοῦν⌝ βδέλυγμα καὶ ψεῦδος· εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ
βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου.

— 22 Καὶ ἔδειξέν μοι ποταμὸν ⌜καθαρὸν⌝ ὕδατος ζωῆς,
λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ
θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου. 2 Ἐν μέσῳ τῆς πλατείας
ἐντεῦθεν αὐτῆς, καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ⌜ἐκεῖθεν,⌝ ξύλον ζωῆς,
ἀποδιδοὺς ἕκαστον — ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ⌜ἕκαστον ἀποδιδοὺς⌝ τὸν
καρπὸν αὐτοῦ· καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν
ἐκεῖ ἐθνῶν. 3 Καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ⌜ἔτι·⌝ καὶ ὁ θρόνος τοῦ
θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται· καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ
λατρεύσουσιν αὐτῷ, 4 καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ· καὶ τὸ
ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. 5 Καὶ νὺξ οὐκ ἔσται ἐκει,
οὐ χρεία καὶ ⌜χρείαν οὐκ ἔχουσιν⌝ λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου, ὅτι κύριος ὁ
θεὸς φωτιεῖ αὐτούς· καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων.

εἶπέν 6 Καὶ ⌜λέγει⌝ μοι, Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί· καὶ
κύριος ὁ θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν ἀπέστειλεν τὸν
ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν
— τάχει. 7 ⌜Καὶ⌝ ἰδού, ἔρχομαι ταχύ. Μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς
λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.

Καὶ ἐγὼ | βλέπων καὶ ἀκούων — 8 ⌜Κἀγὼ⌝ Ἰωάννης ὁ ⌜ἀκούων καὶ βλέπων⌝ ταῦτα. Καὶ ὅτε
εἶδον ἤκουσα καὶ ⌜ἔβλεψα,⌝ ἔπεσον προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν
δεικνύντός ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ ⌜δεικνύοντός⌝ μοι ταῦτα. 9 Καὶ λέγει
μοι, Ὅρα μή· σύνδουλός σού εἰμι, καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν
προφητῶν, καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου·
τῷ θεῷ προσκύνησον.

10 Καὶ λέγει μοι, Μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας
ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ βιβλίου τούτου· ⌜ὁ καιρὸς γὰρ⌝ ἐγγύς ἐστιν. 11 Ὁ ἀδικῶν

21.24 αὐτῷ ♦ —
21.24 δόξαν καὶ τιμὴν τῶν ἐθνῶν ♦ τὴν δόξαν αὐτῶν
21.27 ποιοῦν ♦ [ὁ] ποιῶν
22.1 καθαρὸν ♦ —
22.2 ἀποδιδοὺς ♦ ἀποδιδοῦν
22.5 ἐκει καὶ χρείαν οὐκ ἔχουσιν ♦ ἔτι καὶ οὐκ ἔχουσιν χρείαν φωτὸς
22.5 φωτιεῖ ♦ φωτίσει ἐπ'
22.6 λέγει ♦ εἶπέν
22.6 κύριος ♦ ὁ κύριος
22.8 ἔπεσον ♦ ἔπεσα

ἀδικησάτω ἔτι· καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω ἔτι· καὶ ὁ δίκαιος
δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι· καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι.
12 Ἰδού, ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ᾽ ἐμοῦ, ἀποδοῦναι
ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ⸂ἔσται αὐτοῦ.⸃ 13 ἐγὼ τὸ ⸀Ἄλφα⸃ καὶ τὸ ˀΩ, αὐτοῦ ἔσται | Ἄ
⸂ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος.⸃ 14 Μακάριοι οἱ ἀρχὴ καὶ τέλος, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος
ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ
ξύλον τῆς ζωῆς, καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν.
15 Ἔξω οἱ κύνες καὶ οἱ φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς
καὶ οἱ εἰδωλολάτραι, καὶ πᾶς ⸂φιλῶν⸃ καὶ ποιῶν ψεῦδος. ὁ φιλῶν

16 Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν
ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. Ἐγώ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος
⸂Δαυίδ,⸃ ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς ὁ πρωϊνός. ΔΑΔ

17 Καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν, Ἔρχου. Καὶ ὁ
ἀκούων εἰπάτω, Ἔρχου. Καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω· ὁ θέλων
λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.

18 Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς
προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου, ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ᾽ αὐτά,
⸂ἐπιθήσαι⸃ ⸂ὁ θεὸς ἐπ᾽ αὐτὸν⸃ τὰς ⸂πληγὰς⸃ τὰς γεγραμμένας ἐν ἐπιθήσει | ἐπ᾽ αὐτὸν ὁ θεὸς | ἑπτὰ πληγὰς
τῷ βιβλίῳ τούτῳ· 19 καὶ ἐάν τις ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ
βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης, ⸂ἀφέλοι⸃ ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀφελεῖ
ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, τῶν
γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

20 Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα, Ναί, ἔρχομαι ταχύ. Ἀμήν. Ναί,
ἔρχου, κύριε ⸀Ἰησοῦ.⸃ Ἰησοῦ χριστέ

21 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων τῶν
ἁγίων. Ἀμήν.

22.11 ῥυπαρευθήτω ♦ ῥυπανθήτω
22.12 ἔσται ♦ ἐστὶν
22.14 ποιοῦντες ♦ πλύνοντες
22.14 ἐντολὰς αὐτοῦ ♦ στολὰς αὐτῶν
22.18 ἐπιθήσαι ♦ ἐπιθήσει
22.19 ἀφέλοι ♦ ἀφελεῖ
22.20 Ναί ἔρχου ♦ Ἔρχου
22.21 χριστοῦ ♦ —
22.21 τῶν ἁγίων Ἀμήν ♦ —

ΚΑΙ ΤΟΙϹ ΑΝΑΓΙΝΩϹΚΟΥϹΙΝ
Ο ΚΥΡΙΟϹ ϹΩϹΗ ΠΑΝΤΑϹ ΥΜΑϹ ΑΔΕΛΦΟΙ
ΑΜΗΝ ΑΜΗΝ ΚΑΙ ΑΜΗΝ

And to the readers:
May the Lord save all of you, brethren.
Amen, amen, and amen

— Ancient colophon

Appendix:
The Case for Byzantine Priority

Maurice A. Robinson

> There has been no change in people's opinions of the Byzantine text. Critics may be kinder to Byzantine readings — but for reasons not related to their Byzantine nature. It's not really much of a change.
>
> – Bob Waltz (Internet email)

Introduction

From the beginning of the modern critical era in the nineteenth century the Byzantine Textform has had a questionable reputation. Associated as it was with the faulty *Textus Receptus* editions which stemmed from Erasmus' or Ximenes' uncritical selection of a small number of late manuscripts (hereafter MSS), scholars in general have tended to label the Byzantine form of text "late and secondary," due both to the relative age of the extant witnesses which provide the majority of its known support and to the internal quality of its readings as subjectively perceived. Yet even though the numerical base of the Byzantine Textform rests primarily among the late minuscules and uncials of the ninth century and later, the antiquity of that text reaches at least as far back as its predecessor exemplars of the late fourth and early fifth century, as reflected in MSS A/02 and W/032.[1]

Certainly the *Textus Receptus* had its problems, not the least of which was its failure to reflect the Byzantine Textform in an accurate manner. But the Byzantine Textform is *not* the TR, nor need it be associated with the TR or those defending such in any manner.[2] Rather, the Byzantine Textform is the form of text which is known to have predominated among the Greek-speaking world from at least the fourth century until the invention of printing in the sixteenth century.[3] The

* This essay was presented as part of the "Symposium on New Testament Studies: A Time for Reappraisal," held at Southeastern Baptist Theological Seminary, Wake Forest, North Carolina, 6-7 April 2000. It was previously published in the internet resource *TC: A Journal of Biblical Textual Criticism* 6 (2001).

[1] The MSS comprising the Byzantine Textform can be divided into various categories (e.g., von Soden's K^x K^r K^c K^a K^1 K^i etc.), most of which reflect regional or temporal sub-types within that Textform, all basically reflecting the overarching and reasonably unified Byzantine Textform which dominated transmissional history from at least the fourth century onward.

[2] This includes all the various factions which hope to find authority and certainty in a single "providentially preserved" Greek text or English translation (usually the KJV). It need hardly be mentioned that such an approach has nothing to do with actual text-critical theory or praxis.

[3] B. F. Westcott and F. J. A. Hort, *Introduction to the New Testament in the Original Greek: With Notes on Selected Readings* (Peabody, MA: Hendrickson rep. ed., 1988 [1882]) xiii, 91-92, noted that "the [fourth-century] text of Chrysostom and other Syrian [= Byzantine] fathers . . . [is] substantially identical with the common late text"; and that "this is no isolated phenomenon," but "*the fundamental text of late extant Greek MSS generally is beyond all question identical* with the dominant Antiochian [= Byzantine] . . . text of the second half of the fourth century. . . . The Antiochian Fathers and the bulk of extant MSS . . . must have had in the greater number of extant variations *a common original* either *contemporary with or older* than our oldest extant MSS" (emphasis added).

issue which needs to be explained by any theory of NT textual criticism is the origin, rise and virtual dominance of the Byzantine Textform within the history of transmission. Various attempts have been made in this direction, postulating either the "AD 350 Byzantine recension" hypothesis of Westcott and Hort,[4] or the current "process" view promulgated by modern schools of eclectic methodology.[5] Yet neither of these explanations sufficiently accounts for the phenomenon, as even some of their own prophets have declared.[6]

The alternative hypothesis has been too readily rejected out of hand, perhaps because, as Lake declared, it is by far the "least interesting"[7] in terms of theory and too simple in praxis application: the concept that the Byzantine Textform as found amid the vast majority of MSS may in fact more closely reflect the original form of the NT text than any single MS, small group of MSS, or texttype. Further, that such a theory can more easily account for the rise and dominance of the Byzantine Textform with far fewer problems than are found in the alternative solutions proposed by modern eclectic scholarship. To establish this point, two issues need to be addressed: first, a demonstration of the weaknesses of current theories and methodologies; and secondly, the establishment of the case for the Byzantine Textform as an integrated whole, in both theory and praxis.

A Problem of Modern Eclecticism: Sequential Variant Units and the Resultant "Original" Text

Modern eclectic praxis operates on a variant unit basis without any apparent consideration of the consequences. The resultant situation is simple: the best modern eclectic texts simply have *no* proven existence within transmissional history, and their claim to represent the autograph or the closest approximation thereunto cannot be substantiated from the extant MS, versional or patristic data. Calvin L.

[4] Westcott and Hort, *Introduction,* 132-139. Although Westcott and Hort termed the Byzantine MSS "Syrian," the current term is utilized in the present paper.

[5] See Ernest C. Colwell, "Method in Establishing the Nature of Text-Types of New Testament Manuscripts," in his *Studies in Methodology in Textual Criticism of the New Testament,* New Testament Tools and Studies 9, ed. Bruce M. Metzger (Grand Rapids: Eerdmans, 1968) 53; idem, "Method in Grouping New Testament Manuscripts," ibid., 15-20; idem, "Hort Redivivus: A Plea and a Program," ibid., 164.

[6] Cf. Epp's pointed critiques of modern eclectic theory and praxis: Eldon J. Epp, "The Twentieth Century Interlude in New Testament Textual Criticism," *JBL* 93 (1974) 386-414; idem, "The Eclectic Method in New Testament Textual Criticism: Solution or Symptom?" *HTR* 69 (1976) 211-57; idem, "New Testament Textual Criticism in America: Requiem for a Discipline," *JBL* 98 (1979) 94-98; idem, "A Continuing Interlude in New Testament Textual Criticism," *HTR* 73 (1980) 131-51. All except "Requiem" are now included in Eldon Jay Epp and Gordon D. Fee, *Studies in the Theory and Method of New Testament Textual Criticism,* Studies and Documents 45 (Grand Rapids: Eerdmans, 1993).

[7] Kirsopp Lake, "The Text of Mark in Some Dated Lectionaries," in H. G. Wood, ed., *Amicitiae Corolla: A Volume of Essays presented to James Rendel Harris, D. Litt., on the Occasion of his Eightieth Birthday* (London: University of London, 1933) 153: "The least interesting hypothesis – [is] that there was one original MS, and that it had the Byzantine text."

Porter has noted pointedly that modern eclecticism, although

> not based upon a theory of the history of the text . . . does reflect a certain presupposition about that history. It seems to assume that very early the original text was rent piecemeal and so carried to the ends of the earth where the textual critic, like lamenting Isis, must seek it by his skill.[8]

Such a scenario imposes an impossible burden upon textual restoration, since not only is the original text *no longer extant* in any known MS or texttype, but no MS or group of MSS reflects such in its overall pattern of readings.[9] There thus remains *no* transmissional guide to suggest how such an "original" text would appear when found.[10] One should not be surprised to find that the only certain conclusions of modern eclecticism seem to be that the original form of the NT text (a) will *not* resemble the Byzantine Textform; but (b) *will* resemble the Alexandrian texttype.

It is one thing for modern eclecticism to defend numerous readings when considered solely as isolated units of variation. It is quite another matter for modern eclecticism to claim that the *sequential result* of such isolated decisions will produce a text closer to the autograph (or canonical archetype) than that produced by any other method.[11] While all eclectic methods utilize what appear to be sufficient internal and external criteria to provide a convincing and persuasive case for an "original" reading at any given point of variation, strangely lacking is any attempt to defend the resultant sequential text as a transmissional entity. The lay reader can be overwhelmingly convinced regarding any individual eclectic decision due to its apparent plausibility, consistency, and presumed credibility; arguments offered at this level are persuasive.[12] A major problem arises, however, as soon as those same readings are viewed as a *connected sequence*; at such a point the resultant text *must* be scrutinized in transmissional and historical terms.

[8] Calvin L. Porter, "A Textual Analysis of the Earliest Manuscripts of the Gospel of John" (PhD Diss., Duke University, 1961) 12.

[9] Text-critical discussions concern only about 10% of the NT text where units of meaningful variation exist. The remaining bulk of the text presents the autograph form of the NT text with *no* significant variation. The "pattern of readings" phenomenon concerns a discernible pattern involving *only* the units of existing variation considered sequentially as they combine to produce a standardized form of the NT text.

[10] Cf. the pessimism in this regard stated in Eldon Jay Epp, "The Multivalence of the Term 'Original Text' in New Testament Textual Criticism," *HTR* 92 (1999) 280.

[11] D. C. Greetham, *Textual Scholarship: An Introduction* (New York: Garland, 1992) 323, notes that such a procedure "assumes that one can easily tell which is the 'error' and which the genuine reading. The problem is that this evidence . . . is then used to disallow readings from the 'bad' manuscripts and to welcome those from the 'good,' in a perfect exemplification of circular reasoning."

[12] Such a method of presentation is a good part of the appeal in Bruce M. Metzger, *A Textual Commentary on the Greek New Testament* (London: United Bible Societies, 1971 [1st ed.]; Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1994 [2nd ed.]).

Colwell noted that "Westcott and Hort's genealogical method slew the Textus Receptus."[13] Westcott and Hort appealed to a purely hypothetical stemma of descent which they "did not apply . . . to the manuscripts of the New Testament"; yet they claimed thereby to "show clearly that a majority of manuscripts is not *necessarily* to be preferred as correct."[14] *Possibility* (which is all that was claimed) does *not* amount to *probability;* the latter requires evidence which the former does not. As Colwell noted, by an "*a priori* possibility" Westcott and Hort could "demolish the argument based on the numerical superiority urged by the adherents of the Textus Receptus."[15] The TR (and for all practical purposes, the Byzantine Textform) thus was overthrown on the basis of a hypothesis which was not demonstrable as *probable.* Hort's reader of the stemmatic chart was left uninformed that the diagrammed possibility which discredited the Byzantine Textform was not only *unprovable,* but highly *improbable* in light of transmissional considerations. Thus on the basis of unproven *possibilities* the Westcott-Hort theory postulated its "Syrian [Byzantine] recension" of *ca.* AD 350.

A parallel exists: modern eclecticism faces a greater problem than did the Byzantine text under the theoretical stemma of Westcott and Hort. Not only does its resultant text lack *genealogical* support within transmissional theory, but it fails the *probability* test as well. That the original text or anything close to such would fail to perpetuate itself sequentially within reasonably short sections of text is a key weakness affecting the entire modern eclectic theory and method. The problem is *not* that the entire text of a NT book nor even of a chapter might be unattested by any single MS: most MSS (including those of the Byzantine Textform) have unique or divergent readings within any extended portion of text; no two MSS agree completely in all particulars. However, the problem with the resultant sequential aspect of modern eclectic theory is that its preferred text *repeatedly* can be shown to have no known MS support over even *short* stretches of text – and at times even within a single verse.[16] The problem increases geometrically as a sequence of variants extends over two, three, five, or

[13] Ernest C. Colwell, "Genealogical Method: Its Achievements and its Limitations," *Methodology,* 75.

[14] Ibid., 65. Emphasis original. See the hypothetical stemmatic chart and discussion of "possibilities" in Westcott and Hort, *Introduction,* p. 54.

[15] Ibid.

[16] As examples (which could be multiplied): (1) Mt 20:23 contains seven variant units, only three of which (the first, second and sixth) are sufficient to leave the resultant text of NA[27] with *no* support; (2) Lk 6:26 contains five variant units, which together leave the NA[27] text without support; (3) Mk 11:3 contains but *two* variant units, in which the witnesses to the NA[27] text are mutually exclusive (variant 1, *text* = B Δ 2427 *pc*; variant 2, *text* = א D L 579 892 1241 *pc*); (4) Jn 6:23, with four variant units, needs but the second and third to produce a NA[27] verse with no support. For additional examples, see Maurice A. Robinson, "Investigating Text-Critical Dichotomy: A Critique of Modern Eclectic Praxis from a Byzantine-Priority Perspective," *Faith and Mission* 16 (1999) 17-19.

more verses.[17] This raises serious questions about the supposed transmissional history required by eclectic choice. As with Hort's genealogical appeal to a *possible* but not *probable* transmission, it is transmissionally unlikely that a short sequence of variants would leave *no* supporting witness within the manuscript tradition; the *probability* that such would occur repeatedly is virtually nil.

Modern eclecticism creates a text which, within repeated short sequences, rapidly degenerates into one possessing *no* support among manuscript, versional, or patristic witnesses. The problem deteriorates further as the scope of sequential variation increases.[18] One of the complaints against the Byzantine Textform has been that such could not have existed at an early date due to the lack of a single pre-fourth century MS reflecting the specific *pattern of agreement* characteristic of that Textform,[19] even though the Byzantine Textform *can* demonstrate its specific pattern within the vast majority of witnesses from at least the fourth century onward.[20] Yet those who use the modern eclectic texts are expected to accept a proffered "original" which similarly lacks any pattern of agreement over even short stretches of text that would link it clearly with that which is found in *any* MS, group of MSS, version, or patristic witness within the *entire* manuscript tradition. Such remains a perpetual crux for the "original" text of modern eclecticism. If a legitimate critique can be made against the Byzantine Textform because early witnesses fail to reflect its specific pattern of readings, the current eclectic models (regardless of edition) can be criticized more severely, since their resultant texts demonstrate a pattern of readings which is *not* attested among the extant witnesses.[21]

[17] As scattered examples, (1) Ac 17:26 is supported by MSS 𝔓[74] ℵ A B 33 81 1175; if v. 27 is added, the support drops to B and 33; after v. 28, only MS 33 remains, and if v. 29 is added, the resultant text no longer can be found in *any* extant Greek MS; (2) Mk 7:24, with five units of variation, is supported *in toto* only by MS L; Mk 7:25 with four variant units is supported *in toto* only by MS B; if the two verses are taken together, *no* extant MS supports the resultant text.

[18] Westcott and Hort, *Introduction,* 243, acknowledged this as regards the variant units in Mk 14:30, 68, 72[a], 72[b]: "the confusion of attestation . . . is so great that of the seven principal MSS ℵ A B C D L Δ no two have the same text in all four places." The NA[27] variants for Mk 14:72 alone leave the text with no MS in support.

[19] E. g., D. A. Carson, *The King James Version Debate: A Plea for Realism* (Grand Rapids: Baker, 1979) 44; also Gordon D. Fee, "The Majority Text and the Original Text of the New Testament," ch. 10 in Epp and Fee, *Theory and Method,* 186; idem, "Modern Textual Criticism and the Majority Text: A Rejoinder," *JETS* 21 (1978) 159-160.

[20] This does not mean that Byzantine MSS do not differ from one another, but only that their differences do not affect their overall *pattern* of readings as contrasted with that found in the text of modern eclecticism. Cf. Robinson, "Dichotomy," 29, n. 3, where it is noted that, among the Byzantine witnesses, "most MSS . . . have large blocks of consecutive verses without significant variation"; also, when a random group of 20 Byzantine MSS was examined, only rarely did "more than one or two MSS [depart] from the Byzantine norm" at any point.

[21] Reasoned eclecticism derives from a methodological circularity which causes irreconcilable conflict between theory and resultant text. As Fredson Bowers, *Bibliography and Textual Criticism,* Lyell Lectures, Oxford, Trinity Term, 1959 (Oxford: Clarendon, 1964) 126, observes, "essentially idle guesses [in individual variant units] are thereupon utilized as evidence for the . . . choice of readings," producing a resultant pattern which bears no relation to what is evidenced in extant witnesses.

The principle of Ockham's Razor applies,[22] and the cautious scholar seriously must ask which theory possesses the fewest speculative or questionable points when considered from all angles.

Modern eclectic proponents fail to see their resultant text as falling under a greater condemnation, even though such a text is not only barely *possible* to imagine having occurred under any reasonable historical process of transmission, but whatever transmissional history would be required to explain their resultant text is not even remotely *probable* to have occurred under any normal circumstances. Yet modern eclectics continue to reject a lesser argument *ex silentio* regarding the likelihood of Byzantine propagation in areas outside of Egypt during the early centuries (where archaeological MS finds happen not to be forthcoming), while their own reconstructed text requires a hypothetical transmissional history which transcends the status of the text in *all* centuries. The parallels do not compare well.

It seems extremely difficult to maintain archetype or autograph authenticity for any artificially-constructed eclectic text when such a text taken in sequence fails to leave its pattern or reconstructable traces within even *one* extant witness to the text of the NT; this is especially so when other supposedly "secondary" texttypes and Textforms *are* preserved in a reasonable body of extant witnesses with an acceptable level of reconstructability.

The essence of a Byzantine-priority method

Any method which would restore the original text of the NT must follow certain guidelines and procedures within normative NT text-critical scholarship. It will not suffice merely to declare one form of the text superior in the absence of evidence, nor to support any theory with only selected and partial evidence which favors the case in question.[23] The lack of balance in such matters plagues much of modern reasoned eclecticism,[24] since preferred readings are all too often defended as primary simply because they are non-Byzantine. Principles of internal evidence are similarly manipulated, as witnessed by the

[22] Ockham's Razor is known in two complementary forms: "A plurality should not be assumed without necessity," and "It is useless to do with more what can be done with fewer."

[23] Cf. J. K. Elliott, "Keeping up with Recent Studies XV: New Testament Textual Criticism," *ExpT* 99 (1987/8) 41, "Textual criticism should . . . involve trying to find explanations for *all* readings in the manuscripts or in the patristic citations whether those readings may justifiably be claimed as original or secondary" (emphasis original).

[24] As Epp stated regarding modern eclectic praxis, "we have made little progress in textual *theory* since Westcott-Hort; . . . we simply do not know how to make a definitive determination as to what the best text is; . . . we do not have a clear picture of the transmission and alteration of the text in the first few centuries; and, accordingly, . . . the Westcott-Hort kind of text has maintained its dominant position largely by default," Epp, "Twentieth-Century Interlude," *Theory and Method,* 87.

repeated statements as to what "most scribes" (i. e. those responsible for the Byzantine Textform) would do in a given situation, when in fact "most scribes" did nothing of the kind on any regular basis.[25]

The real issue facing NT textual criticism is the need to offer a transmissional explanation of the history of the text which includes an accurate view of scribal habits and normal transmissional considerations. Such must accord with the facts and must not prejudge the case against the Byzantine Textform. That this is not a new procedure or a departure from a previous consensus can be seen by the expression of an essential Byzantine-priority hypothesis in the theory of Westcott and Hort (quite differently applied, of course). The resultant methodology of the Byzantine-priority school is in fact more closely aligned with that of Westcott and Hort than any other.[26] Despite his myriad of qualifying remarks, Hort stated quite clearly in his *Introduction* the principles which, if applied directly, would legitimately support the Byzantine-priority position:

> As soon as the numbers of a minority exceed what can be explained by accidental coincidence, . . . their agreement . . . can only be explained on genealogical grounds[. W]e have thereby passed beyond purely numerical relations, and the necessity of examining the genealogy of both minority and majority has become apparent. *A theoretical presumption indeed remains that a majority of extant documents is more likely to represent a majority of ancestral documents at each stage of transmission* than *vice versa.*[27]

There is nothing inherently wrong with Hort's "theoretical presumption." Apart from the various anti-Byzantine qualifications made throughout the entire *Introduction,*[28] the Westcott-Hort theory would

[25] Cf. Bruce M. Metzger, *The Text of the New Testament: Its Transmission, Corruption, and Restoration,* 3rd enl. ed. (New York: Oxford University Press, 1992) 200: "What would a conscientious scribe do when he found that the same passage was given differently in two or more manuscripts which he had before him? . . . *Most scribes* incorporated *both* readings in the new copy which they were transcribing. This produced what is called a conflation of readings, and is *characteristic of the later, Byzantine type of text*" [emphasis added]. Had such indeed occurred on the scale stated by Metzger, the Byzantine text would be far different than currently found. A careful examination of scribal practices will reveal how *rarely* conflation or other supposed "scribal tendencies" actually occurred, and how limited was the propagation of such among the MSS.

[26] Fee, "Majority Text and Original Text," *Theory and Method,* 191, correctly noted that the Byzantine-priority theory (termed "majority text") was "in terms of method . . . on the same end" of the spectrum "as Westcott-Hort."

[27] Westcott and Hort, *Introduction,* 45 (emphasis added).

[28] Hort immediately followed his statement with the disclaimer that "the presumption is too minute to weigh against the smallest tangible evidence of other kinds" (ibid.). The remainder of the *Introduction* reflects an attempt to refute this initial principle through (1) a hypothetical genealogical stemma which places the majority of witnesses as merely a sub-branch within the transmissional tradition (54-57); (2) claims regarding "conflation" as exclusive to the Byzantine Textform (93-107); and (3) a "Syrian [Byzantine] recension" *ca.* AD 350 (132-139 and *passim*). Colwell noted that "Hort organized his entire argument

revert to an implicit acceptance and following of this initial principle in accord with other good and solid principles which they elsewhere state. Thus, a "proper" Westcott-Hort theory which did not initially exclude the Byzantine Textform would reflect what might be expected to occur under "normal" textual transmission.[29] Indeed, Hort's initial "theoretical presumption" finds clear acceptance in the non-biblical realm. Fredson Bowers assumes a basic "normality" of transmission as the controlling factor in the promulgation of *all* handwritten documents;[30] he also holds that a text reflected in an overwhelming majority of MSS is more likely to have a chronological origin *preceding* that of any text which might be found in a small minority:

> [Stemmatic textual analysis] joins with science in requiring the *assumption of normality* as the basis for any working hypothesis. . . . If one collates 20 copies of a book and finds . . . that only 1 copy shows the uncorrected state . . . "normality" makes it highly probable that the correction . . . was made at an *earlier* point in time . . . than [a form] . . . that shows 19 with uncorrected type and only 1 with corrected. . . . The mathematical odds are excellent that this sampling of 20 copies can be extrapolated in accord with normality.[31]

Such a claim differs but little from that made by Scrivener 150 years ago,[32] and suggests that perhaps it is modern scholarship which

---

to depose the Textus Receptus" and never actually demonstrated or applied his hypothetical claims against the Byzantine Textform (Colwell, "Hort Redivivus," *Methodology,* 158). Since Hort's suppositions cannot be established as fact, the natural course should be a return to the initial "theoretical presumption."

[29] Had Westcott-Hort constructed a NT text *without* an anti-Byzantine bias, their text would have ended up far more Byzantine than most scholars today would imagine. Colwell ("Hort Redivivus," *Methodology,* 160-170) summarizes their good and valid working principles, which fit in well with the Byzantine-priority hypothesis and methodology: (1) "Begin with readings"; (2) "Characterize individual scribes and manuscripts"; (3) "Group the manuscripts"; (4) Construct a historical framework; (5) Make "final judgment on readings."

[30] Bowers, *Bibliography,* 83-84, notes that "the appeal to normality is [usually] so unnecessary as to be omitted without loss from the marshalling of evidence." Modern eclecticism insists, assuming a rejection of the Byzantine Textform, that a prevailing and continued "abnormality" was the driving factor within early NT transmissional history.

[31] Bowers, *Bibliography,* 74-75, emphasis added.

[32] "That mere numbers should decide a question of sacred criticism never ought to have been asserted by any one; never has been asserted by a respectable scholar. . . . But I must say that *the counter-proposition, that numbers have 'no determining voice,' is to my mind full as unreasonable, and rather more startling.* . . . The reading of the majority is *so far* preferable. Not that a bare majority shall always prevail, but that *numerical preponderance, especially where it is marked and constant, is an important element* in the investigation of the genuine readings of Holy Scripture," Frederick Henry [Ambrose] Scrivener, *An Exact Transcript of the Codex Augiensis* (Cambridge: Deighton, Bell, and Co., 1859) vii-viii, emphasis added. Scrivener's clear assertion should be compared with Wallace's revisionist claim that Scrivener "explicitly stated that the Byzantine cursives on which the MT [Majority Text] theory rests are without much value" (Daniel B. Wallace, "Historical Revisionism and the Majority Text Theory: The Cases of F. H. A. Scrivener and Herman C. Hoskier," *NTS* 41 [1995] 283).

has moved beyond "normality" – a scientific view of transmissional development in light of probability – in favor of a subjectively-based approach to the data.[33] To complete the comparison in the non-biblical realm, modern eclectics should also consider the recent comments of D. C. Greetham:

> Reliance upon individual critical perceptions (often masquerading as "scientific" methodology) . . . can result in extreme eclecticism, subjectivism, and normalization according to the esthetic dictates of the critic. . . . The opposite extreme . . . maintains that . . . the only honest recourse is to select that specific . . . extant document which . . . seems best to represent authorial intention, and once having made that selection, to follow the readings of the document as closely as possible.[34]

When considering the above possibilities, Hort's initial "theoretical presumption" is found to be that representing the scientifically-based *middle* ground, positioned as a corrective to both of Greetham's extremes. As Colwell stated,

> We need Hort Redivivus. We need him as a counter-influence to the two errors I have discussed: (1) the ignoring of the history of the manuscript tradition, and (2) overemphasis upon the internal evidence of readings. In Hort's work two principles (and only two) are regarded as so important that they are printed in capital letters in the text and in italics in the table of contents. One is "ALL TRUSTWORTHY RESTORATION OF CORRUPTED TEXTS IS FOUNDED ON THE STUDY OF THEIR HISTORY," and the other, "KNOWLEDGE OF DOCUMENTS SHOULD PRECEDE FINAL JUDGMENT UPON READINGS."[35]

Beyond an antipathy for the Byzantine Textform and a historical reconstruction which attempted to define that Textform as the secondary result of a formal revision of the fourth century, Westcott and Hort made no idle claim regarding the importance of transmissional history and its related elements as the key to

[33] Even Richard Bentley in 1713 (*Remarks upon a Late Discourse of Free Thinking*) outlined what in essence was a method that would produce a Byzantine-related result: "It is good . . . to have more anchors than one; . . . that by a joint and mutual help all the faults may be mended. . . . The very distances of places, as well as numbers of the books, demonstrate that there could be no collusion. . . . Though the *various readings* always increase in proportion, . . . the text, by an accurate collation . . . is ever the more correct, and comes nearer to the true words of the author." (Quoted in Samuel P. Tregelles, *An Account of the Printed Text of the Greek New Testament* [London: Bagster, 1854] 50-51, emphasis original).

[34] Greetham, "Textual Criticism," *Textual Scholarship*, 299-300.

[35] Colwell, "Hort Redivivus," *Methodology*, 155-156, quoting respectively Westcott and Hort, *Introduction*, 40 and 31.

determining the original text of the NT.[36] Had all things been equal, the more likely scenario which favored a predominantly Byzantine text would have been played out.[37] In that sense, the present Byzantine-priority theory reflects a return to Hort, with the intent to explore the matter of textual transmission when a presumed formal Byzantine recension is no longer a factor.

A transmissional approach to textual criticism is not unparalleled. The criticism of the Homeric epics proceeds on much the same line. Not only do Homer's works have more manuscript evidence available than any other piece of classical literature (though far less than that available for the NT), but Homer also is represented by MSS from a wide chronological and geographical range, from the early papyri through the uncials and Byzantine-era minuscules.[38] The parallels to the NT transmissional situation are remarkably similar, since the Homeric texts exist in three forms: one shorter, one longer, and one in-between.

(1) The shorter form in Homer is considered to reflect Alexandrian critical know-how and scholarly revision applied to the text;[39] the Alexandrian text of the NT is clearly shorter, has apparent Alexandrian connections, and may well reflect recensional activity.[40]

---

[36] Yet as Epp pointed out, "Hort resolved the issue [of competing texts], not on the basis of the *history of the text,* but in terms of the presumed *inner quality* of the texts and on grounds of largely subjective judgments of that quality" (Epp, "Interlude," *Theory and Method,* 94, emphasis original). Of course, once the Byzantine text is eliminated from consideration, historical transmissional reconstruction becomes superfluous.

[37] Fee also notes the anti-Byzantine bias and its effect upon Westcott and Hort's methodology: "Hort did *not* use genealogy in order to discover the original NT text. . . . Hort used genealogy solely to dispense with the Syrian (Byzantine) text. Once he has eliminated the Byzantines . . . his preference for the Neutral (Egyptian) MSS was based *strictly* on intrinsic and transcriptional probability" (Gordon D. Fee, "Rigorous or Reasoned Eclecticism – Which?" in J. K. Elliott, ed., *Studies in New Testament Language and Text: Essays in Honour of George D. Kilpatrick on the Occasion of his Sixty-fifth Birthday* [Leiden: Brill, 1976] 177). Obviously, removal of that bias at the initial stage necessarily would lead to quite different conclusions.

[38] According to Alan J. B. Wace and Frank H. Stubbings, "The Transmission of the Text," ch. 6 of their *A Companion to Homer* (London: Macmillan & Co., 1962) 229, n. 4, R. A. Pack in 1949 listed "381 items for the *Iliad* and 111 for the *Odyssey,* besides a large number of quotations in other writers and some 60 items which should be classified as indirect sources"; 229, n. 3 states that the more complete "manuscripts of the *Iliad* . . . [total around] 190, ranging in date from the fifth to the eighteenth centuries. . . . For manuscripts of the *Odyssey,* . . . Allen . . . lists 75, from the tenth to the eighteenth centuries"; 232, n. 40, "The earliest fragment of a papyrus codex of Homer is . . . part of a single leaf . . . dated to the second (?) century A. D. Codices become common inthe third century, and are the rule in the fourth."

[39] See the description of Alexandrian critical scholarship and methods in William R. Farmer, *The Last Twelve Verses of Mark* (Cambridge: University Press, 1974) 13-17.

[40] See Maurice A. Robinson, "The Recensional Nature of the Alexandrian Text-Type: A Response to Selected Criticisms of the Byzantine-Priority Theory," *Faith and Mission* 11 (1993) 46-74 [issue published 1997].

(2) The longer form of the Homeric text is characterized by popular expansion and scribal "improvement"; the NT Western text generally is considered the "uncontrolled popular text" of the second century with similar characteristics.

(3) Between these extremes, a "medium" or "vulgate" text exists, which resisted both the popular expansions and the critical revisions; this text continued in much the same form from the early period into the minuscule era.[41] The NT Byzantine Textform reflects a similar continuance from at least the fourth century onward.

Yet the conclusions of Homeric scholarship based on a transmissional-historical approach stand in sharp contrast to those of NT eclecticism:

> We have to assume that the original . . . was a *medium* [= vulgate] text. . . . The longer texts . . . were gradually shaken out: *if there had been . . . free trade in long, medium, and short copies at all periods, it is hard to see how this process could have commenced.* Accordingly the need of accounting for *the eventual predominance of the medium text,* when the critics are shown to have been incapable of producing it, leads us to *assume a medium text or vulgate in existence during the whole time* of the hand-transmission of Homer. This consideration . . . revives the view . . . that *the Homeric vulgate was in existence before the Alexandrian period.* . . . [Such] compels us to assume a central, average, or vulgate text.[42]

Not only is the parallel between NT transmissional history and that of Homer striking, but the same situation exists regarding the works of Hippocrates. Allen notes that "the actual text of Hippocrates in Galen's day was *essentially the same as that of the mediaeval MSS* . . . [just as] the text of [Homer in] the first century B. C. . . . is the *same as that of the tenth-century minuscules.*"[43]

In both classical and NT traditions there thus seems to be a "scribal continuity" of a basic "standard text" which remained relatively stable, preserved by the unforced action of copyists through the centuries who merely copied faithfully the text which lay before them.

---

[41] Thomas W. Allen, *Homer: The Origins and the Transmission* (Oxford: Clarendon, 1924) 326, contrasts the Homeric vulgate and longer form against the work of the Alexandrian revisers, "In neither case had their labours any effect. . . . The vulgate did not change, and the long texts withered of themselves."

[42] Allen, *Homer,* 327, emphasis added. Allen additionally states that "the unrevised vulgate . . . showed a more genuine text" (281-2), and that "the Alexandrine's labours . . . had *no effect* on the book trade and the character of the copies produced" (309, emphasis added).

[43] Allen, *Homer,* 312-313, emphasis added.

Further, such a text appears to prevail in the larger quantity of copies in Homer, Hippocrates, and the NT tradition. Apart from a clear indication that such consensus texts were produced by formal recension, it would appear that normal scribal activity and transmissional continuity would preserve in most manuscripts "not only a very ancient text, but a very pure line of very ancient text."[44]

Principles to be Applied toward Restoration of the Text

The Byzantine-priority position (or especially the so-called "majority text" position) is often caricatured as only interested in the weight of numbers and simple "nose-counting" of MSS when attempting to restore the original form of the NT text.[45] Aside from the fact that such a mechanical and simplistic method would offer no solution in the many places where the Byzantine Textform is divided among its mass of witnesses, such a caricature leads one to infer that no serious application of principles of NT textual criticism exist within such a theory. This of course is not correct. There are external and internal criteria which characterize a Byzantine-priority praxis, and many of these closely resemble or are identical to the principles espoused within other schools of textual restoration. Of course, the principles of Byzantine-priority necessarily differ in application from those found elsewhere.

The Byzantine-priority principles reflect a "reasoned transmissionalism" which evaluates internal and external evidence in the light of transmissional probabilities. This approach emphasizes the effect of scribal habits in preserving, altering, or otherwise corrupting the text, the recognition of transmissional development leading to family and texttype groupings, and the ongoing maintenance of the text in its general integrity as demonstrated within our critical apparatuses. The overriding principle is that *textual criticism without a history of transmission is impossible.*[46] To achieve this end, *all* readings *in sequence* need to be accounted for within a transmissional history, and no reading can be considered in isolation as a "variant unit" unrelated to the rest of the text.

[44] The words are Hort's (Westcott and Hort, *Introduction*, 250-251), as applied to the text of Codex Vaticanus, but here applied with sufficient justification to the more general text represented by the vast majority of MSS.

[45] Fee, "Majority Text and Original Text," *Theory and Method*, 207, caricatures "Burgon's seven 'notes of truth' " as "simply seven different ways of saying that the majority is always right." Daniel B. Wallace, "The Majority Text Theory: History, Methods, and Critique," in Bart D. Ehrman and Michael W. Holmes, eds., *The Text of the New Testament in Contemporary Research: Essays on the* Status Quaestionis, Studies and Documents 46, ed. Eldon Jay Epp et al. (Grand Rapids: Eerdmans, 1995) 310, n. 67 states bluntly: "The rationale for the Majority text may be complex, but the method (for most Majority text defenders) is quite simple: count noses."

[46] So also Porter, "Textual Analysis," 31.

In this system, final judgment on readings requires the strong application of internal evidence *after* an initial evaluation of the external data has been made.[47] Being based primarily on transmissional factors, the Byzantine-priority theory continually links its internal criteria to external considerations. This methodology always asks the prior question: does the reading which may appear "best" on internal grounds (no matter how plausible such might appear) *really* accord with known transmissional factors regarding the perpetuation and preservation of texts?[48] Such an approach parallels Westcott and Hort, but with the added *caveat* against dismissing the Byzantine Textform as a significant transmissional factor. Indeed, while the present theory in many respects remains quite close to that of Westcott and Hort, the primary variance is reflected in certain key assumptions and a few less obvious principles. Because of these initial considerations, the conclusions regarding the original form of the NT text will necessarily differ significantly from those of Westcott and Hort.

Principles of Internal Evidence

The basic principles of internal and external evidence utilized by Byzantine-priority advocates are quite familiar to those who practice either rigorous or reasoned eclecticism. At least one popular principle (that of favoring the shorter reading) is omitted; other principles are cautiously applied within a transmissionally-based framework in which external evidence retains significant weight. The primary principles of internal evidence include the following:

1. *Prefer the reading that is most likely to have given rise to all others within a variant unit.* This principle fits in perfectly within a primarily transmissional process; it is utilized by both rigorous and reasoned eclectics, and is the guiding principle of the Nestle-Aland "local-genealogical" method.[49] For Byzantine-priority this principle has great weight: it is extremely important to attempt to explain the rise of all readings within a variant unit with sequential transmission in mind. The eclectic model continually evaluates variant units in isolation, attempting to determine in each individual case that reading which seems most likely to have produced all others within that variant unit. The Byzantine-priority principle, on the other hand, insists on *not* taking a variant unit in isolation from the remainder of the text,

[47] Cf. Colwell's ordered principles cited above, n. 29, for an overview of the entire process.

[48] Current eclectic praxis might favor a reading found in a single MS. Following a transmissional procedure, such would be ruled out immediately, despite any claimed internal plausibilities.

[49] See Kurt Aland and Barbara Aland, *The Text of the New Testament: An Introduction to the Critical Editions and to the Theory and Practice of Modern Textual Criticism*, 2nd rev. & enl. ed. (Grand Rapids: Eerdmans, 1989), 34. The "local-genealogical method" is mysteriously defined as "applying to each passage individually the approach used by classical philology for a whole tradition."

but always to ask how the reading which appears to be superior in any variant unit fits in with a full transmissional overview. Such a procedure involves the readings of *all* the units in near proximity: how they developed, were perpetuated, and grew into their relative proportions among the extant data. This procedure elevates the overall value of this principle and serves as a check against excess in application.

The principle is not negated, but modified. The textual researcher *always* must ask whether the reading that initially appears to support the rise of all others in a given variant unit is equally that which by its transmissional history remains most likely to have given rise to all other readings in the surrounding text as a whole. If one initially assumes a reading with extremely weak transmissional support to be original, a sufficient explanation must be provided as to how other competing readings could have derived from the first, and also how such readings could have ended up in transmissional relation to neighboring variant units. When such explanations become problematic, this in itself becomes presumptive that *another* reading in a given unit may in fact have been the source of all competitors, and that the researcher should reexamine the case instead of accepting what at first appeared most plausible when viewed in isolation. Only thus can a final candidate be established within each variant unit – "reasoned transmissionalism" at work.

2. *The reading which would be more difficult as a scribal creation is to be preferred.* This internal canon is predicated upon the assumption that a scribe would not deliberately produce nonsense, nor make a passage more difficult to understand. If a more common word stood in an exemplar, a scribe would not normally substitute a rare word. Yet scribes *do* produce nonsense accidentally, and at times may even obfuscate a plain and simple reading for unknown reasons. There needs to be a transmissional corollary of qualification: *difficult readings created by individual scribes do not tend to perpetuate in any significant degree within transmissional history.* This principle can be demonstrated in any relatively complete apparatus by examining the many singular or quasi-singular readings which were never or rarely perpetuated. The same can be said for readings in small groups of MSS, whether due to family or sub-texttype ties, or by coincidence. Transferring the corollary to the primary principle, *the more difficult reading is to be preferred when such is found in the transmissional majority of witnesses rather than when such is limited to a single witness or an interrelated minority group.* The reasoning behind this assumption is obvious: while a minority of scribes might adopt *any* difficult reading for at least a time, the chances are slim that the vast majority of scribes would adopt such a reading were a simpler one originally dominant from the autograph. The

researcher still must demonstrate on internal grounds that the "more difficult" reading is in fact such, as well as the transmissional likelihood of that reading having been original within that variant unit.[50]

3. *Readings which conform to the known style, vocabulary, and syntax of the original author are to be preferred.* While this principle is valid, its application in modern eclectic praxis is fraught with difficulties. Other factors, including transmissional history, need to be considered before a final stylistic determination can be made in regard to a given passage.[51] Merely because και or ευθυς are "characteristic" in Mark or ουν in John does not mean that one automatically should prefer such a reading over the alternatives. Stylistic criteria taken in isolation can easily lead to wrong decisions if the degree and quality of transmissional support are not equally considered. A basic assumption is that scribes in general would be unlikely to alter the style and vocabulary of a given author when copying that which lay before them. Further, in any given instance, a minority of scribes might create an intentional or accidental variation which either *conforms* the text to a writer's style, or which moves the text *away* from an author's normal style. Transmissional criteria serves as a check and balance against mere

[50] Cf. Bertil Albrektson, "Difficilior Lectio Probabilior: A Rule of Textual Criticism and its use in Old Testament Studies," in B. Albrektson et al. eds., *Remembering All the Way: A Collection of Old Testament Studies published on the Occasion of the Fortieth Anniversary of the Oudtestamentisch Werkgezelschap in Nederland,* Oudtestamentische Studien 21 (Leiden: Brill, 1981) 9, 11: "It is not enough for a reading simply to be *difficilior:* it must also fit the context and make better sense than the rival variant"; "a *lectio difficilior* may be more difficult simply because it is wrong. . . . It would be foolish to raise the mistake of the copyist to the status of original text."

[51] One cannot, for example, invoke any considerations of "Markan" style, vocabulary or syntax in Mk 2:16 when determining between the γραμματεις των Φαρισαιων (𝔓^{88} ℵ B L W Δ 0130^{vid} 33 2427 *pc* b bo^{mss}) and the γραμματεις και οι Φαρισαιοι (𝔐 A C D Θ f^{1} f^{13} 700 892 1006 1342 1506 a c e ff^{2} r^{1} lat sy sa^{mss} bo^{pt}). The first phrase appears nowhere else in the NT, while the second is found 17x in the gospels and nowhere else in Mk. Metzger states (*Textual Commentary* in loc.), "The more unusual expression οι γραμματεις των Φαρισαιων is to be preferred, since the tendency of scribes would have been to insert και after οι γραμματεις under the influence of the common expression." This, however, requires the case alteration of των Φαρισαιων το οι Φαρισαιοι , which complicates the process and requires recensional activity on the part of a large number of scribes. It remains easier to comprehend a *limited* recensional action, localized primarily in Egypt, which produced the minority phrase. Cf. the parallel Lk 5:30 (Mt 22:11 mentions only Pharisees), where the Alexandrian text reads οι Φαρισαιοι και οι γραμματεις αυτων(B C L W Ξ 1 33 579 700 892 1241 2542 ℓ-844 ℓ-2211 *pc* lat). Recensional alteration in Mark would create a greater harmony between the Alexandrian parallels; in Lk, ℵ (D 205 209 788) *pc* it sa^{mss} bo resolved the difficulty by *omitting* the troublesome αυτων. Yet the Byzantine Textform in Lk, οι γραμματεις αυτων και οι Φαρισαιοι (𝔐 A Θ Ψ f^{13} 1006 1342 1506 r^{1} sy^{h} [sa^{ms} bo^{ms}]), clearly reflects a "more difficult" reading, since there the scribes apparently belong to the τελωνων και αλλων of 5:29 and *not* to the Pharisees. Thus the Byzantine reading in Lk alone explains the Alexandrian and Western alterations there, as well as the parallel recensional activity in Mark. Any other view leaves the Byzantine text of Lk 5:30 unexplainable. The Mk 2:16 variant is not discussed in either J. K. Elliott, "An Eclectic Textual Commentary on the Greek Text of Mark's Gospel," in Eldon Jay Epp and Gordon D. Fee, eds., *New Testament Textual Criticism: Its Significance for Exegesis. Essays in Honour of Bruce M. Metzger* (Oxford: Clarendon, 1981) 47-60; or J. K. Elliott, *The Language and Style of the Gospel of Mark,* Supplements to Novum Testamentum, 71 (Leiden, Brill, 1993).

stylistic, syntactical, content, and vocabulary considerations, allowing one to arrive at a more certain result. Attention to transmissional considerations prevents a naive acceptance of a variant solely due to stylistic conformity, especially when such is dependent upon favored MSS which fluctuate stylistically within a given book.[52]

For example, what does one do with ουν in John? Certainly this word is distinctive of Johannine style, and on thoroughgoing eclectic principles perhaps should always be preferred (although structural considerations might alter such a decision).[53] Modern reasoned eclecticism seems to prefer ουν *only* when supported by favored MSS, even if such support is limited. On a transmissional-historical basis, ουν when found in limited perpetuation among a small minority of witnesses would be ruled out due to lack of a reasonable amount of transmissional support. Modern eclectic methodology cannot satisfactorily distinguish a Johannine from a non-Johannine ουν on the basis of either internal criteria or its small group of favored MSS. There needs to be a transmissional criterion for authenticity, since cases such as this cannot be resolved by an appeal to style, to limited external evidence, or to the reading that may have given rise to the others. Transmissional considerations offer a better solution in such cases than do eclectic methodologies. Similarly, how would one handle variation between δε and ουν in John? That gospel actually uses δε more frequently than ουν (δε Byz 231x, NA^{27} 212x; ουν Byz 201x, NA^{27} 200x), even though ουν is "stylistically Johannine." Δε thus can not be ruled out when opposed by ουν. The optimal (and only) solution is a reliance upon *all* external evidence, coupled with a solid view of historical-transmissional considerations.

4. *Readings which clearly harmonize or assimilate the wording of one passage to another are to be rejected.* That scribes engaged in some harmonization or assimilation to parallel passages or contexts can be demonstrated repeatedly within the pages of a critical apparatus. Colwell noted that harmonization to parallels in the immediate context occurs more frequently than to remote parallels.[54] Yet, one must carefully guard against the assumption that verbal identity where parallels exist is presumptive evidence against authenticity. Merely because harmonization or assimilation *could* occur at a given location,

[52] See further the discussion of ουν in John as found in Robinson, "Recensional Nature," 51-54.

[53] Cf. the discourse analysis considerations in Vern Poythress, "The Use of the Intersentence Conjunctions *DE, OUN, KAI,* and Asyndeton in the Gospel of John," *NovT* 26 (1984) 312-346; also, Steve Booth, *Selected Peak Marking Features in the Gospel of John,* American University Studies, Series 7: Theology and Religion, vol. 178 (New York: Peter Lang, 1996), 100-106.

[54] See Ernest C. Colwell, "Method in Evaluating Scribal Habits: A Study of $\mathfrak{P}^{45}$, $\mathfrak{P}^{66}$, $\mathfrak{P}^{75}$," *Methodology,* 113, 124.

one must not assume that scribes *would* harmonize whenever possible. Nor is scribal harmonization when it does occur more characteristic of the Byzantine-era scribes than any other. Once more, transmissional aspects remain the primary basis for decision. The apparatuses demonstrate that most of the numerous cases of harmonization or assimilation did *not* perpetuate in any great quantity. While scribes *did* harmonize at various places, and that frequently enough, the vast majority of scribes did not accept or perpetuate such alterations to any significant degree. Even if parallel locations were known from personal familiarity with scripture, most scribes did *not* adopt or add to the text that which was not in the exemplar before them. Harmonization simply did not occur on the grand scale.[55] It would be a transmissional absurdity to assume numerous "harmonization-prone" scribes adopting a few dozen harmonizations into their Byzantine MSS while failing to continue the process in hundreds of other places where scribes had produced more plausible and attractive harmonizations – none of which were incorporated into the main stream of transmission.[56]

The question can be framed precisely: were scribes more likely in any given instance deliberately to revise the text in the direction of harmonization, or would they generally tend simply to copy and preserve what lay before them? The answer is provided *only* by examining the data in the apparatuses which demonstrates transmissional reality. One will find that *most* of the time scribes would maintain and preserve the text of their exemplar. When harmonization or assimilation did occur, it was sporadic. The MSS which systematically harmonized to parallel passages were few (e.g., the scribes of Codex Bezae and various Caesarean witnesses are more typically harmonistic than what is alleged against Byzantine scribes). While certain Byzantine readings *may* appear to harmonize at various points, it would be a fallacy to charge the Byzantine scribes with a harmonistic tendency for the following reasons: (a) the Byzantine MSS fail to harmonize in most situations; (b) the alleged harmonizations within the Byzantine Textform are relatively infrequent; (c) alleged Byzantine harmonization often fails to conform precisely to the parallel passage; and (d) the Byzantine scribes *fail* to harmonize in hundreds of places

[55] See Maurice A. Robinson, "Two Passages in Mark: A Critical Test for the Byzantine-Priority Hypothesis," *Faith and Mission* 13 (1996) 74, 82-93, 96-97, in particular the five questions regarding supposed Byzantine harmonization, p. 91.

[56] One need only examine the location-name in the parallels Mt 8:28/Mk 5:1/Lk 8:26: is the demoniac Gadarene, Gergesene, or Gerasene? Had the Byzantine scribes truly been inclined toward harmonization, one would expect an identical term in all three gospels. Instead, 𝔐 reads Γαδαρηνων in Mark and Luke, but Γεργεσηνων in Matthew. Since harmonization did *not* occur where it was more likely, it becomes far less likely elsewhere (note that NA[27] reads differently in all three places [Mk/Lk Γερασηνων, Mt Γαδαρηνων]; yet the overall NA[27] text is supported *only* by Codex Vaticanus).

where a minority of supposedly earlier scribes had created highly persuasive and attractive harmonizations.[57]

5. *Readings reflecting common scribal piety or religiously-motivated expansion and alteration are secondary.* From a transmissional-historical aspect, this principle is viewed somewhat differently from that which is commonly held. Pious expansions or substitutions initiated by a single scribe or a small number of scribes are unlikely to gain acceptance within the manuscript tradition. Were this not the case, one would see a continual expansion of divine names and titles: "Jesus" becomes "Jesus Christ," then "the Lord Jesus Christ," then "the Lord and Savior Jesus Christ." "Lord" would become "Lord Jesus" or "Lord God"; "Spirit" would become "Holy Spirit," and so forth. While such alterations and expansions *can* be demonstrated to have occurred frequently within the manuscript tradition, such cases remain sporadic, localized, and shared among only a small minority of scribes. Most NT scribes did *not* engage in wholesale pious expansion. Conversely, when a minority of witnesses might lack one or more appellatives, this does not indicate pious expansion by all other witnesses. The shorter reading may be due to accidental omission triggered by common endings (*homoioteleuta*) among the various *nomina sacra* within a phrase. One cannot presume that the majority of scribes would adopt piously-expanded readings on a merely coincidental but not systematic basis under normal transmissional conditions. A minority of scribes, however, might easily expand deliberately or omit unintentionally. Were pious expansion indeed typical and dominant, one would wonder why most such cases were *not* adopted by the transmissional majority. One cannot have it both ways – scribes either conform to certain patterns *en masse,* or they practice certain habits on a primarily individual and sporadic basis. Since most vagaries produced by individual scribes remained unadopted within the transmissional tradition, there should be no doubt regarding the actual situation. An example of "limited perpetuation" is provided in 1Cor 5:5 (*nomina sacra* in small caps):

τη ημερα του $\overline{\text{KY}}$	NA^{27} 𝔓^{46} B 630 1739 *pc* Tert Epiph
τη ημερα του $\overline{\text{KY}}$ $\overline{\text{IY}}$	𝔐 𝔓$^{61\text{vid}}$ ℵ Ψ vgst
τη ημερα του $\overline{\text{KY}}$ $\overline{\text{IY}}$ $\overline{\text{XY}}$	D *pc* b Ambst
τη ημερα του $\overline{\text{KY}}$ ημων $\overline{\text{IY}}$ $\overline{\text{XY}}$	A F G P 33 104 365 1241^{s} 1881 *al* a vg^{cl} sy$^{\text{p, h**}}$ cop Lcf

57 W. F. Wisselink, *Assimilation as a Criterion for the Establishment of the Text: A Comparative Study on the basis of Passages from Matthew, Mark and Luke* (Kampen: J. H. Kok, 1989) should not be ignored, particularly his summary 239-243, at the end of which he states, "Assimilation [= harmonization] is not restricted to a single group of manuscripts, neither to a single gospel. . . . Nothing can be concluded [thereby] . . . regarding the age of any variant or the value of any text-type. The current thesis, that the Byzantine text-type is . . . inferior because of its harmonizing or assimilating character, is *methodologically not based on sound foundations*" [emphasis added].

While modern eclectic advocates might argue that all readings beyond the shortest (that preferred by NA^{27}) are "pious expansions," such an approach is too simplistic and ignores the transmissional and transcriptional probabilities that point clearly to the Byzantine Textform as the reading from which all the others derived.[58]

The MSS comprising the bulk of the Byzantine Textform (basically 𝔐 in NA^{27}) did *not* adopt the remaining "natural" expansions found in other witnesses ($\overline{\text{KY}}$ $\overline{\text{IY}}$ $\overline{\text{XY}}$ or $\overline{\text{KY}}$ ημων $\overline{\text{IY}}$ $\overline{\text{XY}}$). Yet, had NA^{27} been original, it would be peculiar if nearly all the Byzantine-era scribes were to stop at $\overline{\text{KY}}$ $\overline{\text{IY}}$ without further embellishment, especially when such was found in supposedly "earlier" MSS from the Western and Alexandrian traditions. This argues strongly that the vast majority of Byzantine-era scribes did *not* create or perpetuate pious expansions, but simply preserved the text which lay before them in their exemplars.[59]

It is transcriptionally *more* likely that the small minority of Alexandrian and Caesarean MSS (𝔓^{46} B 630 1739 *pc*) reflect simple homoioteleuton from the Byzantine reading, skipping from Y to Y. A minority reading created by transcriptional error is far easier to accept than to rationalize such a shorter reading as the source from which only a partial expansion was made by the Byzantine majority.

6. *The primary evaluation of readings should be based upon transcriptional probability.* This principle goes back to Westcott and Hort, and has no inherent weaknesses. Scribes *did* make errors and deliberate alterations, and readings need to be categorized and assessed according to their conformity to such scribal tendencies.[60] Other methods apply this principle inconsistently, more or less commensurate with the preferences of the critic; the application of this principle thus becomes unfairly biased.

---

[58] The NA^{27} text is considered to reflect a consensus judgment of modern reasoned eclecticism. Its editors have stated that "this text is a working text . . . [and] is not to be considered as definitive, but as a stimulus to further efforts toward defining and verifying the text of the New Testament" (Barbara and Kurt Aland et al., eds., *Nestle-Aland Novum Testamentum Graece,* 27th edition [Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1993] 45*). Since the NA^{27} text remains approximately 99.5% identical to that of Westcott-Hort 1881, one may assume a nearly stable consensus regarding its final form.

[59] As an illustration: the "expected" αμην which in the Byzantine Textform closes most NT books is *absent* from the text of Acts, James, and 3Jn. Only a small minority of witnesses (Ψ 36 453 614 1175 1505 *al*) add the closing term at the end of Acts; a smaller minority at the end of James (614 1505 1852 *pc*); and a similar minority at the end of 3Jn (L 614 1852 *al*). There is *no* logical reason why the Byzantine MSS would leave out an αμην at the end of three books while supposedly adding it everywhere else – *unless* the inclusion or exclusion truly reflects the *original* text of each book. The Byzantine majority was never attracted or influenced to make such an addition in these cases. Apart from a presumption of Byzantine priority, this would reflect a mystery without solution.

[60] See, for example, Colwell, "Scribal Habits," 114-123, where the individual habits of the scribes of 𝔓^{45}, 𝔓^{66}, and 𝔓^{75} are categorized according to type.

A transmissional aspect needs to be recognized: an error or deliberate alteration made in a single MS or a few MSS is unlikely to be perpetuated in quantity. The many singular and quasi-singular readings which exist demonstrate the unlikelihood of a transcriptionally-based scribal creation extending much beyond any MS or MSS which first produced it. The chances that any sensible alteration subsequent to the autograph would extend beyond a small group of localized witnesses would be slim. Indeed, such readings as characterize minority texttype witnesses generally remain limited and localized. That any deliberate alteration or transcriptional error would gain the cooperation of scribes so as to dominate the entire stream of transmission is a null proposition: scribes demonstrably did not engage in such a practice on the grand scale. Earlier exemplars would serve to nullify the growth and widespread dissemination of more recent scribal alterations, thus holding in check the unbridled mass of minority variants. An important corollary follows:

7. *Transcriptional error is more likely to be the ultimate source of many sensible variants rather than deliberate alteration.* Many variant readings have their root in transcriptional causes. While this principle includes all cases which produce pure "nonsense," it also includes many in which the end result in some way "makes sense." Sensible readings may arise from the simple omission of a letter, syllable, or word; so too readings produced by haplography, dittography, homoioteleuton or other forms of transcriptional error.[61] Even an error that produced a nonsense reading may result later in other sensible variants, created in an attempt to correct the earlier error.

When examining any variant unit, one first should consider whether transcriptional factors could have caused one or more of its readings. A more plausible solution will arise from this approach than from an assumption of the less frequent deliberate alteration. While many readings can only be explained as due to intentional alteration, the primary principle remains of seeking first a transcriptional cause for variant readings. Many readings could be due to either accidental transcriptional error or intentional alteration; one always must weigh the evidence before settling on one cause over another.[62]

8. *Neither the shorter nor longer reading is to be preferred.* The reasoned eclectic principle here omitted is the familiar *lectio brevior potior,* or giving preference to the shorter reading, assuming all other

[61] E. g. line-skipping, confusion of letters, errors of the ear, and misreading.
[62] For example, the shorter variant in Lk 6:1 lacks the word δευτεροπρωτω. While such *could* be explained as due to simple homoioteleuton (- τω ∩ – τω), the difficult nature of the longer reading suggests intentional alteration by a limited number of scribes. See Robinson, "Recensional Nature," 59-61.

matters to be equal[63] - a principle which has come under fire even by modern eclectics.[64] Not only can its legitimacy be called into question, but its rejection as a working principle can readily be justified. The net effect of such a principle is to produce an *a priori* bias on insufficient internal grounds which favors the shorter Alexandrian text. The underlying premise is faulty: it assumes that scribes have a constant tendency to expand the text, whether in regard to sacred names, or by a conflationary combination of disparate narratives, lest anything original be lost.[65] Yet scribal habits as exemplified in the extant data simply do not support such a hypothesis. Had the later scribes done according to all that has been claimed for them, the resultant Byzantine Textform would be far longer than that currently found: divine titles would be extensively expanded, parallel passages would be in greater harmony, and a universally-conflated text would dominate. Such simply is not the case.

The problem as usual is a text-critical leap to a conclusion refuted by a careful examination of the extant data. While scribes did engage in various practices which would produce a "longer" text, such occurred only on an independent, haphazard, and sporadic basis. Such minority scribal expansions can readily be discerned in any critical apparatus (even among Byzantine-era witnesses) and rejected on the basis of their minority support. Scribes simply did *not* expand or harmonize the text *en masse,* and any principle of internal evidence which suggests and is dependent upon the contrary becomes self-refuted by transmissional evidence.[66]

The converse principle – that the *longer* reading should be preferred – is equally rejected. A few may argue thus, such as A. C. Clark and C.-B. Amphoux, who favor the Western type of text,[67] but such no more can be applied mechanically to the text than can the "shorter reading," despite any apparent logic or plausibility which may be adduced. Such a principle simply will not work within a transmissional

[63] Matters rarely are equal: shorter readings may be due to transcriptional error or intentional removal of a perceived difficulty. Such skew the case and minimize whatever benefit derives from the principle (which is based on a questionable premise of continued scribal expansion).

[64] See for example, Elliott, "Recent Studies" 43: "My own observation is that in general it is the *longer* text that is original."

[65] This is the rationale in Metzger, *Text of the NT,* 200: "*Rather than make a choice . . .* (with the attendant possibility of omitting the genuine reading), *most scribes* incorporated *both* readings in the new copy which they were transcribing." Such a claim simply is not true (cf. n. 25 above).

[66] Metzger often appeals to assumed scribal proclivities in order to discredit and eliminate the Byzantine reading, yet only a minority of scribes should be implicated at any given point. Cf. Metzger, *Textual Commentary,* xxvi-xxvii and examples such as Mt 1 :7-8; 4:10; 5:22; 9:8; 11:15 and *passim.*

[67] See Albert C. Clark, *The Primitive Text of the Gospels and Acts* (Oxford: Clarendon, 1914); idem, *The Descent of Manuscripts* (Oxford: Clarendon, 1918); Léon Vaganay and Christian-Bernard Amphoux, *Introduction to New Testament Textual Criticism* (Cambridge: University Press, 1992).

framework. Further, it has a similar bias favoring the Western text, just as the "shorter reading" favors the Alexandrian text. Elements which reflect "normal" transmissional considerations should *not* be overthrown or negated on the basis of a built-in bias within a text-critical principle.

Principles of External Evidence

The Byzantine-priority method looks at external evidence as a primary consideration within a transmissional-historical framework. The key issue in any unit of variation is not mere number, but how each reading may have arisen and developed in the course of transmission to reflect whatever quantitative alignments and textual groupings might exist. To this end a careful consideration and application of various external principles must be applied to each reading within a variant unit.[68] Certain of these criteria are shared among various eclectic methodologies, but none demonstrate a clear linkage to transmissional-historical factors under such systems.

1. *The quantity of preserved evidence for the text of the NT precludes conjectural emendation.* The NT text has been preserved to an extent far exceeding that of any other hand-transmitted literature of antiquity. Thus, the likelihood that conjectural emendation might restore the original form of the text is virtually nil. While other critics do not exclude conjectural emendation as a possibility, conjecture does not gain a serious foothold in contemporary praxis, nor is there any pressing need for such.[69] Conjecture argues a historical model requiring an unparalleled transmissional catastrophe in which *all* known witnesses – manuscript, versional, and patristic – failed to preserve the original text at a given point. Given the quantity of NT evidence, such becomes doubtful in the extreme, and if otherwise valid would call into question *every* word found in any extant witness.[70]

[68] Cf. the seven canons of John W. Burgon, *The Traditional Text of the Holy Gospels: Vindicated and Established,* ed. Edward Miller (London: George Bell and Sons, 1896) 40-67. Five of Burgon's canons deal with external evidence (Antiquity, Number, Variety, Respectability of Witnesses, Continuity) and two with internal evidence (Context and "Internal Considerations," which includes grammatical matters and logical continuity). Burgon's seven canons remain valid, and can be applied within a transmissional framework. Modification, however, of Burgon's more extreme positions must be made before his more valuable principles can be clearly discerned. These include his often abusive rhetoric and bombast, his appeal to speculative theological arguments, and various factual inaccuracies now known to exist in his account of manuscript, versional, and patristic evidence.

[69] Ac 16:12 in UBS^4/NA^{27} is a modern eclectic exception; see Metzger, *Textual Commentary* in loc. The perception of a possible historical inaccuracy has led the editors to offer a conjectural solution, regardless of dissent from both Metzger and Aland. Despite limited versional support (vg^{mss}, slav, Provençal, Old German), for all practical purposes the conjecture remains, lacking Greek support. Note that Westcott and Hort admitted *no* conjecture into their actual text, though they did identify many places where a "primitive error" was claimed to have corrupted the MS tradition.

[70] Elliott, "Recent Studies," 43, states that "the manuscripts are of importance primarily as bearers of readings," and rules out conjecture on the ground that "it is unlikely that the original text has not survived somewhere in our known manuscripts."

2. *Readings which appear sporadically within transmissional history are suspect.* Assuming the general normality of manuscript transmission, the original text should leave a significant imprint over the range of transmissional history. Optimally, an original reading should demonstrate a continuity of perpetuation from the autograph to the invention of printing. Readings which fit this criterion have an initial presumptive authenticity that cannot easily be overturned. Certain corollaries follow:

a. *A reading preserved in only a single MS, version or father is suspect.* As with conjecture, it remains transmissionally unlikely that all MSS, versions, and fathers save one should have strayed from the original reading. Even if some witnesses are considered "best" within a given portion of text, it remains unlikely that any such witness standing alone would have preserved the original text against all other witnesses. So too the next corollary:

b. *Readings preserved in a small group of witnesses are suspect.* Just as with single testimony, readings preserved in but two witnesses are unlikely to have preserved the original reading against all remaining testimony. This principle can be extended to other small groups, whether three or four MSS, or even more, so long as such groups remain smaller than a larger texttype (which is treated under other principles). Such cases reflect only sporadic or limited transmission.

3. *Variety of testimony is highly regarded.* This principle addresses two areas, neither sufficient to establish the text, but either of which lends support to a given reading.

a. *A reading supported by various versions and fathers demonstrates a wider variety of support than a reading lacking such.* The greater the variety of support, the more weight is lent to a reading. However, if a reading possesses *only* versional or patristic support without being evidenced in the Greek manuscript tradition, such a reading is secondary. Isolated patristic or versional testimony is not sufficient to overturn the reading most strongly supported among the Greek MS base.

b. Among Greek MSS, *a reading shared among differing texttypes is more strongly supported than that which is localized to a single texttype or family group.* Diversity of support for a reading is far stronger than the testimony of any single manuscript or small group of MSS.[71] Overlooked by many is the fact that the Byzantine Textform is the most

[71] See J. Harold Greenlee, *Introduction to New Testament Textual Criticism* (Grand Rapids: Eerdmans, 1964) 115-116: "If a reading has the support of good witnesses of several text-types it is more probable that the reading antedates the rise of the local texts instead of having originated in one of the local texts." Within the present theory, the Byzantine Textform is considered as that from which all the minority groups ultimately derived, yet Greenlee's principle still applies with equal vigor when evaluating external support.

frequent beneficiary of such diverse support: there are far more instances wherein an Alexandrian-Byzantine or Western- Byzantine alignment exists than an Alexandrian-Western alignment wherein the Byzantine stands wholly apart.[72] Indeed, were all Alexandrian-Byzantine or Western-Byzantine readings in the MSS, fathers, and versions considered as primarily representing the Byzantine Textform (in accord with the present hypothesis), *all* witnesses would appear far more "Byzantine" than by methods which exclude such co-alignments from consideration as Byzantine. Specific texttype alignments in either case naturally remain distinct on the basis of quantitative analysis.[73]

4. *Wherever possible, the raw number of MSS should be intelligently reduced.* "Genealogical method" is accepted whenever such can be firmly established. "Family" groups such as f1 and f13 have long been cited under one siglum, and a few MSS are known copies of earlier extant witnesses. In many other cases a close genealogical connection can be established and thus mere numbers can be reduced in a proper manner. At times a group of MSS can be shown to stem from a single scribe with one exemplar (e.g. the eight MSS copied by George Hermonymus or the seven copied by Theodore Hagiopetrites); other MSS stem from a single recension (e.g. the *ca.* 124 MSS of Theophylact's

[72] This category does not include what Westcott and Hort termed "distinctive" Byzantine readings, i. e. those wholly unattested by any ante-Nicene Father, version, or MS. While Hort's definition was flawed by presupposing a formal AD 350 Byzantine revision, it remains a reasonable criterion for identifying otherwise unattested Byzantine readings in the pre-fourth century era. The early papyri have removed some previously "distinctive" readings from this small category; see Harry A. Sturz, *The Byzantine Text-Type and New Testament Textual Criticism* (Nashville: Thomas Nelson, 1984) 55-69, 145-208. Sturz has been misinterpreted by some adverse critics; however, the contextual definition deals only with the status of the evidence *in Hort's day,* and the modern papyrus discoveries indeed have disproven Hort's claims that *no* "distinctive" Byzantine reading could have existed before AD 350. One should reconsider any remaining claims in the light of possible future discoveries.

[73] Cf. Darrell D. Hannah, *The Text of I Corinthians in the Writings of Origen,* The New Testament in the Greek Fathers: Texts and Analyses 4, ed. Bart D. Ehrman (Atlanta: Scholars Press, 1997) 269, 271-272. Hannah clearly shows (Tables I and II) that (as expected) "Origen's text is thoroughly Alexandrian" in that epistle (average *ca.* 77%). Yet when Byzantine-Alexandrian alignments are taken into consideration, Origen is *ca.* 60% Byzantine – and this in a situation where the Alexandrian MSS א B C are themselves only *ca.* 51% Byzantine (Tables III-V, 273-4). Cf. Burgon's parallel claim regarding the early Fathers (Burgon, *Traditional Text,* 101): "The testimony therefore of the Early Fathers is emphatically . . . in favour of the Traditional Text, being about 3:2." The matter is *not* that Burgon's patristic editions were uncritical; Hannah's data are plain: Origen, the most "Alexandrian" patristic writer, *does* read 3:2 (*ca.* 60%) *with* the Byzantine Textform in 1Cor. No one should be surprised were that proportion to increase among other Fathers in modern critical editions. This type of Byzantine alignment will only be seen, however, if patristic textual studies display their statistics in a manner parallel to that of Hannah. Hannah's presentation is flawed, however, by a certain circularity based upon an *a priori* assumption: "Origen's relatively high (62%) agreement with [the] Byzantine . . . result[s] from Alexandrian and Byzantine witnesses sharing the same reading. . . . The Byzantine text was *constructed from a mixture* of Alexandrian readings and other elements . . . [These results are] *just what we should expect* if it is in fact a *later* text which *arose during the fourth century*" (Hannah, 292, emphasis added).

commentary on John, which differ so little from one another that Theophylact's Johannine archetype readily can be reconstructed). Such numerical reductions restore the source text of the descendants and prevent a multiplication of totals for the sake of mere number. Such also includes grouping the various Byzantine subtypes (K^1 K^a K^i K^r etc.) according to their hypothetical archetypes; these then become single secondary-level sources within the Byzantine Textform. The K^r subtype in particular is known to be late and secondary, having been produced out of the K^x type with lectionary and liturgical interests in mind. The MSS of that subtype resemble each other far more than they do the dominant K^x type. When recognizable genealogical ties can be established, MSS can be grouped under their reconstructed archetype and reduced to a common siglum, wherein number carries no more weight than its archetype.

What is *not* legitimate is to force the genealogical method to do more than it can, and to impose a genealogy which treats an entire texttype as a single witness. Less legitimate is to claim a given texttype or texttypes as the assumed parent(s) of other texttypes without demonstrable transmissional evidence. Such was the essence of Westcott and Hort's hypothetical stemma and subsequent claims made with the sole intent of discrediting the Byzantine Textform. On the basis of transmissional considerations, the Byzantine-priority hypothesis would claim that the original form of the NT text would be more likely to manifest itself within whatever texttype might be overwhelmingly attested within the manuscript tradition, to the exclusion of all others. Such appeals to "normality," and is far more plausible than a piecemeal eclectic reassemblage of a hypothetical "original" which finds no representative among the extant witnesses. The texttype which on the basis of transmissional factors would appear to possess the strongest claim to reflect the original text can be termed the "Textform" from which all other texttypes and subtypes necessarily derive. The present theory asserts that the Byzantine best fulfills this demand, thus the designation "Byzantine Textform." All competing forms of the text reflect "texttypes," "subtypes," or "families," each of which developed transmissionally out of that original Textform.

5. *Manuscripts still need to be weighed and not merely counted.* The preceding principle encompassed the intelligent reduction of witnesses based upon proven genealogical ties. Yet *all* MSS still need to be categorized regarding their text-critical value and "weight." A basic component of "weight" is the transcriptional reliability of a MS. A later MS may preserve an earlier form of text; a well-copied MS may preserve an inferior form of text; a poorly-copied MS may preserve an otherwise superior form of text. The effects upon transmission caused by individual scribal practice need to be taken into consideration when

assigning a particular "weight" to a given MS at any point of variation. Thus, a determination of individual scribal habits becomes of prime importance. A MS whose scribe had a penchant for haplography or changes in word order will be of less significance when evaluating variant readings which parallel those types of error. A scribe whose problems involved dittography or frequent substitutions of synonyms will be of less weight regarding readings reflecting those types of variation. The study of scribal habits of individual MSS has not taken place on a wide scale, despite the oft-repeated claim that "weight" prevails over mere "number" (one suspects the slogan is used more as a catch-phrase to discredit the Byzantine numerical majority rather than as a call for establishing on solid grounds the true text-critical "weight" of individual MSS). Much more needs to be done in this regard, since the studies which so far have appeared have only scratched the surface.[74] An evaluation of individual scribal habits would allow a better perception of the significance of individual MSS as they support or oppose given variants.

6. *It is important to seek out readings with demonstrable antiquity.* While the age of a MS is not as significant as the text it contains (which text derives from an earlier source), it is important to determine the earliest known attestation for a variant reading amid the extant evidence. A reading which lacks even a modicum of early support may be suspect. This is particularly so when the earliest testimony for a given reading occurs quite late in the transmissional process.

One problem is determining "late" versus "early." While readings found in sources of a given date are at least as old as the witnesses involved, silence in the earliest period (due to a paucity of evidence) does not require rejection of readings solely because they lack early attestation. When extant testimony decreases, some loss of attestation is to be expected, and readings lacking attestation in the early period cannot be summarily dismissed. Methodological failure on this point neutralizes Westcott and Hort, since subsequent discoveries have established the early existence of many readings which they had considered late and secondary. Had such information been available to them, those readings could not have been as easily dismissed. Indeed,

[74] Limited studies of scribal proclivities include the following: Colwell, "Scribal Habits," *Methodology,* 106-124; James R. Royse, "The Treatment of Scribal Leaps in Metzger's *Textual Commentary,*" *NTS* 29 (1983) 539-551; idem, "Scribal Tendencies in the Transmission of the Text of the New Testament," in Ehrman and Holmes, *Text of the NT,* 239-252; idem, "Scribal Habits in the Transmission of New Testament Texts," in Wendy D. O'Flaherty, ed., *The Critical Study of Sacred Texts* (Berkeley: Graduate Theological Union, 1979) 139-161; Peter M. Head, "Observations on Early Papyri of the Synoptic Gospels, especially on the 'Scribal Habits,'" *Biblica* 71 (1990) 240-243; idem, "Re-Inking the Pen: Evidence from P. Oxy. 657 ($\mathfrak{P}^{13}$) concerning Unintentional Scribal Errors," *NTS* 43 (1997) 466-73; and Maurice A. Robinson, "Scribal Habits among Manuscripts of the Apocalypse" (PhD Diss., Southwestern Baptist Theological Seminary, 1982).

if most sensible readings were in existence by AD 200,[75] caution should be applied when establishing the antiquity of a reading based solely on extant representatives. Chronologically "late" MSS are known to preserve earlier non-Byzantine texts well into the minuscule era; there is no reason to assume that minuscules preserving a Byzantine type of text fail to reflect a similar "early" character.[76] Where, indeed, might one make a demarcation? While some may prefer a fourth-century boundary, there is no compelling reason to disqualify the fifth or sixth century, or even the ninth or tenth century. The real issue appears to be an opposition to any authoritative inroad for the Byzantine Textform. Yet, there are valid reasons for considering the texts of all MSS extending into the late tenth or early eleventh century as "early." An explanation is in order:

Apart from colophon information which would date the time of writing and the age of the exemplar, one cannot establish the actual antiquity of the text in any given MS. Since colophons of such detail do not exist, other means of assessing textual antiquity must be considered. Pertinent to this point are two major disruptions within transmissional history: "copying revolutions," wherein numerous ancient MSS were subjected to massive recopying efforts, replacing their previous exemplars *en masse.*

(a) The first "copying revolution" occurred when Christianity was legitimized under Constantine. The church of the early fourth century moved from a persecuted minority to an approved entity with governmental sponsorship. It is no coincidence that a change in writing material (from cheap and fragile papyrus to costly and durable vellum) occurred at this time. The earliest extant vellum MSS (e. g., the fourth- and fifth-century uncials א, A, B, C, D, and W) and many later uncials would have been copied directly from papyrus exemplars. This is demonstrated by the lack of stemmatic or genealogical ties among most early vellum and papyrus witnesses.[77] The common archetypes of closely-related uncials such as EFGH or SUVΩ as well as those of the relatively "independent" uncials up through the ninth century are likely to have been early papyrus exemplars. This principle would not have been missed had the later uncials not been Byzantine in character. If correct, then *all* vellum uncials should be utilized when attempting

[75] Colwell, "Nature of Text-Types," *Methodology,* 55: "*The overwhelming majority of readings were created before the year 200*" [emphasis original].

[76] Cf. Nigel G. Wilson, "The Libraries of the Byzantine World," *Greek, Roman, and Byzantine Studies* 8 (1967) 71-72: "The historian George Syncellus, writing about A. D. 800, says that he found something in a very accurately written volume . . .[whose exemplar] had been corrected by St Basil himself. This means that books dating back to the fourth century could still be brought to light in the early ninth."

[77] The close ties between 𝔓[75] (discovered 1955) and B confirmed the early existence of an Alexandrian text which otherwise had been questioned in view of previous papyrus discoveries. One should allow for the possible discovery of future links between other extant vellum uncials and their papyrus-based ancestors.

to restore the original text of the NT: their immediate archetypes would have generally preceded the change of writing material engendered by the altered political status of the previously persecuted church.[78]

(b) The second "copying revolution" occurred in the ninth century when handwriting switched rapidly from uncial to minuscule script.[79] This change likely was initiated or at least endorsed by Theodore of Studium and was swiftly accepted throughout the Greek-speaking world as a replacement for the more ponderous uncial script. Within a century and a half, the uncial script had ceased to exist among continuous-text NT MSS and soon after that disappeared even from the more traditional and conservative lectionaries. The upshot of this copying revolution was similar to what transpired following the papyrus-to-vellum conversion of the fourth century: uncial MSS of far earlier date were recopied in great quantity into the new and popular minuscule script and then destroyed.[80]

A very strong presumption thus exists that the exemplars of the earliest genealogically-unrelated minuscule MSS were uncials dating from a much earlier time. These include the minuscules of the ninth and tenth centuries, and likely many within the eleventh century as well. Their exemplars were certainly not any contemporary uncials that only recently had been copied (the destruction of recent exemplars would be economically problematic), but far earlier uncial exemplars dating from the 4th-6th centuries. These would have been sought out for both their general accuracy and antiquity.[81] As Streeter noted,

> In the ninth century there was a notable revival of learning in the Byzantine Empire. A natural result of this would be to cause Christian scholars to seek a better text of the Gospels by going back from current texts to more ancient

[78] While papyrus NT MSS continued to be copied until at least the eighth century, none of the extant papyri beyond $\mathfrak{P}^{75}$/B are closely related to any known uncial witness. Neither do any extant papyri of late date appear to be copied from any extant vellum MS. The papyri and uncial MSS all appear to reflect isolated and independent lines of transmission.

[79] Elpido Mioni, *Introduzione alla Paleografia Greca,* Studi Bizantini e Neogreci 5 (Padova: Liviana Editrice, 1973) 64, states that "Such a reform was 'the most profound that the Greek handwriting had undergone in its 2500 years of existence'" (translation by the present writer).

[80] Mioni, *Introduzione,* 64, states, "At the beginning of the ninth century the transliteration . . . of many works from majuscule to minuscule script commences. . . . On the one hand, *this transformation provoked the irreparable destruction of practically all codices in uncial, which were no longer recopied*; on the other hand, this transliteration became the salvation for humanity of numerous works which otherwise would have been irreparably lost" (present writer's translation; emphasis added).

[81] For example, Paul Gachter, "Codex D [05] and Codex Λ [039]," *JTS* 35 (1934) 248-266, assembles evidence which suggests that the ninth-century Byzantine uncial Λ/039 "certainly has something of the authority of a manuscript of the fourth or fifth century" (265) and "might be proved to be in close relationship with a manuscript of the third [!] century" (266).

> MSS. . . . An analogy may be found in the effect of the revival of learning under Charlemagne on the text of the Latin classics. MSS of the seventh and eighth centuries . . . are full of corruptions which do not occur in MSS of the subsequent period.[82]

The disappearance of those uncial exemplars was due to "instant obsolescence" following the transfer into the new minuscule script. Once copied, the uncial exemplars were apparently disassembled and utilized for scrap and secular purposes, or washed and scraped and reused for palimpsest works both sacred and secular.[83] Such is the proper understanding of the "orphan" status of the early minuscules as stated by Lake, Blake, and New:[84] they did not claim that every exemplar at all times was systematically destroyed after copying, but that, during the conversion period, once a minuscule copy of an uncial exemplar had been prepared, the *immediate uncial predecessor* was disassembled and reused for other purposes.[85] That this procedure

[82] B. H. Streeter, "The Early Ancestry of the Textus Receptus of the Gospels," *JTS* 38 (1937) 229.

[83] The known reuse of disassembled uncial MSS to receive palimpsest copies of continuous-text minuscules and lectionaries illustrates sacred use. Theological use is exemplified by Codex Ephraemi Rescriptus (C/04), rewritten with the sermons of Ephraem the Syrian. An example of profane use is reflected by the lectionary fragment ℓ-974 (cent. XIII) which had been cut to serve as the lining for a slipper (see Aland and Aland, *Text of the NT,* plate 53).

[84] Kirsopp Lake, "The Ecclesiastical Text," Excursus 1 in Kirsopp Lake, Robert P. Blake, and Silva New, "The Caesarean Text of the Gospel of Mark," *HTR* 21 (1928) 348-349: "Many of the MSS now at Sinai, Patmos, and Jerusalem must be copies written in the scriptoria of these monasteries. We expected to find . . . many cases of direct copying. But there are practically no such cases. . . . The amount of direct genealogy which has been detected . . . is almost negligible. . . . There are . . . families of distant cousins – but the manuscripts . . . are almost all orphan children without brothers or sisters. . . . It is hard to resist the conclusion that the scribes usually destroyed their exemplars when they had copied the sacred books." Carson, *KJV Debate,* 47-48, especially 47, n. 5, claims that this statement involves a "logical fallacy." But this wrongly implicates Lake, Blake, and New, who urged only that the lack of genealogical ties among the minuscules suggested an extensive destruction of their immediate *uncial* exemplars *at the time of conversion* from uncial to minuscule script. Lake, Blake, and New perhaps provided unclear communication on this point, but certainly not a "logical fallacy."

[85] See L. D. Reynolds and N. G. Wilson, *Scribes and Scholars: A Guide to the Transmission of Greek and Latin Literature,* 3rd ed. (Oxford: Clarendon, 1991) 58-61, regarding the "Renaissance of the Ninth Century" (58): "The text of almost all authors depends ultimately on one or more books written in minuscule script at this [ninth century] date or shortly after. . . . The quantity of literature that is available to us from the papyri and the uncial manuscripts is only a small proportion of the whole"; also, "A further assumption generally made is that one minuscule copy was made from one uncial copy. The uncial book was then discarded, and the minuscule book became the source of all further copies. This theory has a certain a priori justification on two grounds, since [1] the task of transliteration from a script that was becoming less and less familiar would not be willingly undertaken more often than was absolutely necessary, and [2] there is at least some likelihood that after the destruction of the previous centuries many texts survived in one copy only" (60). While Reynolds and Wilson admit that "these arguments do not amount to proof, and there are cases which can only be explained by more complicated hypotheses" (60), the more complex cases cited actually parallel the Greek NT situation, in which *many* uncial MSS reflecting diverse textual streams appear to have been copied independently into the minuscule script and then the uncial exemplars were destroyed.

occurred on the grand scale is demonstrated by the dearth of uncial MSS when contrasted to the large quantity of unrelated minuscule MSS as shown in the following chart:[86]

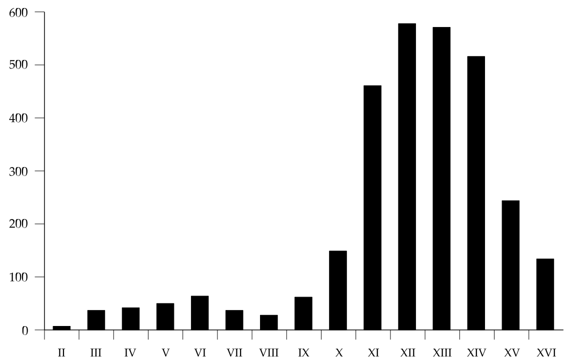

Chart 1: The Extant Continuous-Text MSS in Centuries II-XVI

This dichotomy is evidenced even during the earliest portion of the minuscule era when both scripts coexisted.[87] The minuscule MSS from the ninth through perhaps the first half of the eleventh century are very likely to represent uncial exemplars far earlier than those uncials which date from the ninth century. Thus, many early minuscules are likely only two or three generations removed from papyrus ancestors of the fourth century or before, perhaps even closer. There are no indicators opposing such a possibility, and the stemmatically independent nature of most early minuscule witnesses (their "orphan" status as per Lake, Blake, and New) increases the likelihood and probability of such a case.[88] It becomes presumptuous to suppose otherwise,

[86] The data are taken from Aland and Aland, *Text of the NT,* 81, Table 4: "Distribution of Greek manuscripts by century."

[87] Lake, "Ecclesiastical Text," 348, correctly asked, "Why are there only a few fragments (even in the two oldest of the monastic collections, Sinai and St. Saba) which come from a date earlier than the 10th century? There must have been in existence many thousands of manuscripts of the gospels in the great days of Byzantine prosperity, between the fourth and the tenth centuries. There are now extant but a pitiably small number."

[88] Certain majority text supporters have claimed that only the Byzantine MSS were considered "good" and would wear out from heavy use. MSS regarded as substandard supposedly were set aside, thus explaining their preservation. Such a claim, however, indicts even the extant early Byzantine MSS. The argument is specious at best, and fails to take account of the entirety of the data. There is *no* evidence to support selective preservation based on the type of text a MS contained. The fact that MSS disappeared with greater frequency during the two "copying revolutions" readily accounts for a far greater quantity of loss and destruction than normal wear and tear. Such conversion assumes the later product to be *proportional* to the previous state of manuscript existence; it does *not* require that the few MSS and fragments which would survive from the earlier period would maintain a similar proportion in a chance minority survival. Selectivity based upon the *type* of text contained in a MS does not seem to have been a factor in either copying or preservation. At best, the MSS selected for conversion during either copying revolution would be considered "good" as regards *scribal* character, but this says nothing about the quality of the *text.* Scribal excellence in terms of accuracy and orthography was urged by many writers (including Cassiodorus and Theodore of Studium). Few scribes would want to spend time, energy, effort or expense in copying, correcting, or deciphering MSS of demonstrably poor scribal quality.

especially when many minuscules are already recognized by modern eclectics to contain "early" texts (defined, of course, by their non-Byzantine nature). As Scrivener noted in 1859,

> It has never I think been affirmed by any one . . . that the mass of cursive documents are corrupt copies of the uncials *still extant:* the fact has scarcely been suspected in a single instance, and certainly never proved. . . . It is enough that such an [early] origin is *possible,* to make it at once unreasonable and unjust to shut them out from a "determining voice" (of course jointly with others) on questions of doubtful reading.[89]

It is basically an *a priori* bias against Byzantine uncials and early minuscules which prevents their recognition as preserving a very early type of text. If such MSS in fact are bearers of ancient tradition, one cannot set an exclusionary date before at least the mid-eleventh century. Note that the Byzantine-priority theory does *not* rise or fall upon a late cutoff period; the theory could proceed in much the same form were the end of the sixth century made the cutoff date.[90] However, if a strong presumption exists that (at least) the earliest minuscules preserve a much more ancient text, an earlier cutoff could not be done except at risk of eliminating the evidence of many "late" MSS containing texts which are representative of "early" exemplars spanning a broad chronological and geographical range.

7. The concept of a single "best" MS or small group of MSS is unlikely to have transmissional evidence in its favor. While certain "early" MSS may be considered of superior quality as regards the copying skill of their scribes or the type of text they contain, such does not

[89] Scrivener, *Codex Augiensis,* viii, emphasis original. Scrivener's clear statement once more should be contrasted with Wallace's "revisionist" assertions (Wallace, "Revisionism," 283). Scrivener himself (*Codex Augiensis,* vi) sharply contradicts Wallace: "If in my judgment *the Elzevir text* [TR] *approaches nearer on the whole to the sacred autographs* . . . it is only because *I believe that it is better attested to*" (emphasis added). In a letter written near the end of Scrivener's life (Nov 18, 1889), Scrivener states, "I reject Dr. Hort's baseless theories as earnestly as he [Burgon] does, and am glad to see they are not gaining ground . . . [even though] I stand midway between the two schools, *inclining much more to Burgon than to Hort*" (Edward Meyrick Goulburn, *John William Burgon, Late Dean of Chichester: A Biography,* 2 vols. [London: John Murray, 1892] 2:229, emphasis added). Wallace attempts to prove too much when charging pro-Byzantine supporters with revisionist tendencies. There is *no* reason to substitute a "new revisionism" which distorts Scrivener's position merely to discredit the claims of the pro-Byzantine supporters.

[90] Scrivener earlier had suggested the tenth century as the appropriate cutoff period (*Codex Augiensis,* xx), but later carefully nuanced the cutoff date as "where there is *a real agreement between all the documents* containing the Gospels up to the sixth century, and in other parts of the New Testament up to the ninth" (*Plain Introduction,* 2nd ed., 484, emphasis added). Even so, there would be "far more numerous cases where the most ancient documents are at variance with each other" as opposed to such common agreement (ibid.). In such cases, "the later uncial and cursive copies" become "of much importance, as the surviving representatives of other codices, very probably . . . earlier, than any now extant" (ibid.). Thus, in the bulk of the variant units, Scrivener asserts that the later witnesses *must* be heard, and that with "a determining voice" (*Augiensis,* viii).

automatically confer an authoritative status to such MSS. To reiterate: late MSS also contain "early" texts; poorly-copied MSS can contain "good" texts; carefully-copied MSS may contain texts of inferior quality; within various texttypes some MSS will be better representatives than others. But transmissional considerations preclude the concept that any single MS or small group of MSS might hold a status superior either to a texttype or the full conspectus of the stream of transmission.

Since the Byzantine Textform is considered to be that form of the text from which all other forms derived, it encompasses the remaining component texttype groups. Yet among the MSS which directly comprise the Byzantine Textform, there is *no* single "best" MS nor any "best group" of MSS; nor can minority Byzantine subgroups override the aggregate integrity of the general Byzantine transmission.

8. *An exclusive following of the oldest MSS or witnesses is transmissionally flawed.* The oldest manuscript of all would be the autograph, but such is not extant. Given the exigencies affecting early transmissional history and the limited data preserved from early times, it is a methodological error to assume that "oldest is best." Since the age of a MS does not necessarily reflect the age of its text, and since later MSS may preserve a text more ancient than that found in older witnesses, the "oldest is best" concept is based on a fallacy. While older MSS, versions, and fathers demonstrate a *terminus a quo* for a given reading, their respective dates do not confer authenticity; they only establish the existence of a given reading at a given date. All readings within a variant unit should be considered under *all* aspects of transmission: minority readings which leave no continual trace throughout transmissional history are suspect; they are *not* made more authentic merely by an appearance in one or a few ancient witnesses.

9. *Transmissional considerations coupled with internal principles point to the Byzantine Textform as a leading force in the history of transmission.* The Byzantine Textform is not postulated *a priori* to be the original form of the text, nor even the superior texttype. The conclusion follows only as a logical deduction from internal and external considerations viewed from within a transmissional-historical framework. Note particularly that there is *no* automatic probability that the majority of witnesses will overwhelm the MS tradition at any particular point – this despite transmissional expectations. Many variant units show the mass of Byzantine-era MSS divided nearly evenly among two or more competing readings.[91] This serves as clear evidence that there

[91] See the "M^{pt}" designation in Zane C. Hodges and Arthur L. Farstad, *The Greek New Testament according to the Majority Text,* 2nd ed. (Nashville: Thomas Nelson, 1985); also, bracketed and marginal passages in Maurice A. Robinson and William G. Pierpont, eds., *The Greek New Testament According to the Byzantine Textform* (Southborough, MA: Chilton Book Publishing, 2001).

can be no automatic anticipation of either textual uniformity or overwhelming numerical support at any point among the MSS comprising the Byzantine Textform.[92] When a relative uniformity *does* occur beyond the equally-divided cases, this indicates a transmissional *transcendence* of probabilities, and serves as presumptive evidence in favor of those readings which find strong transmissional support as a result of unplanned consequence. Rather than a cause for suspicion or rejection, those places where the MSS of the Byzantine Textform stand nearly uniform argue strongly for transmissional originality, based upon the evidence of the divided cases.

Once the Byzantine Textform gains validity on the basis of the preceding considerations, it can be granted a significant voice regarding the establishment of the original text. The result flows naturally from transmissional considerations, but is not dictated by presuppositions external to transmissional factors. Indeed, were any other texttype to demonstrate the same transmissional criteria, that texttype would be favored over the Byzantine.

Note that the Byzantine-priority hypothesis can do nothing to resolve the many cases where external evidence is divided and where no reading clearly dominates. In such cases, internal principles coupled with transmissional probabilities must be invoked to determine the strongest reading.[93] Similarly, in many cases *internal* principles offer no clear decision, and external canons must take a leading role.[94] Cases

[92] The Apocalypse is a case in point: there are *two* competing types of text within the Byzantine majority (Av and Q), neither type dominant, and both often at variance with one another. Yet these disparate types agree frequently against the Old Uncial and Egyptian papyrus readings. In the Apocalypse the Byzantine MSS happen to *diverge* more often than they *converge,* whereas elsewhere in the NT Byzantine convergence is more frequent.

[93] For example, Mt 21:30, where Robinson-Pierpont read δευτερῳ (ℵ^{2} B C^{2} L M S Z Ω f^{1} 28 33 205 700 892 1342 1424 1506 2542 *pm* mae bo) and Hodges-Farstad (with NA^{27}) read ετερῳ (ℵ* C* D K U W Δ Θ Π f^{13} 2 157 346 565 579 788 1071 *pm*): the evidence is divided and no parallel passage is involved. One must determine from internal evidence the more likely original reading. Mt elsewhere uses ετερος 7x, Mk 1x, Jn 1x, and Lk an overwhelming 32x; Mt uses δευτερος 3x, Mk 3x, Lk 3x, Jn 4x. While ετερος is characteristically Lukan, in Mt there is too little data to confirm a tendency. The Robinson-Pierpont decision for δευτερῳ reflects a stylistic consideration: Mt enumerates "first" and "second" in Mt 22:25-26 and 22:38-39, and elsewhere does *not* juxtapose πρωτος and ετερος. Thus δευτερῳ appears to be the most reasonable decision in view of Matthean usage.

[94] No clear-cut internal principle can determine in Lk 23:42 between εις την βασιλειαν and εν τη βασιλεια. Lukan gospel usage shows εν τη βασιλεια 6x and εις την βασιλειαν 3x; εν τη 71x (NA^{27} 69x) and εις την 44x (NA^{27} 39x). The alternate form occurs too frequently to be dismissed. Acts has εις την βασιλειαν only 1x, with no cases of εν τη βασιλεια, but εις την occurs 54x (NA^{27} 53x), and εν τη 41x (NA^{27} 45x). Reuben J. Swanson, ed., *New Testament Greek Manuscripts: Luke* (Sheffield: Sheffield Academic Press, 1995) gives the external evidence in Lk 23:42: εις την βασιλειαν = 𝔓^{75} B L; εν τη βασιλεια = 𝔐 ℵ A C K M U W Γ Δ Θ Λ Π Ψ f^{1} f^{13} 2 33 28 157 565 579 700 1071 1424. All theories will make a decision based on a particular estimation of the external evidence. The Byzantine-priority position follows reasonable transmissional considerations in rejecting the reading of three MSS (two localized to Egypt) in favor of that supported overwhelmingly within the manuscript tradition.

also exist where the MSS are divided and where internal evidence is not determinative, in which a reasonable scholarly estimate is the best one can expect.[95]

The primary rules for balancing internal and external evidence are simple, and are ordered in accordance with known facts regarding scribal habits: (1) one should evaluate readings with the intention of discovering antecedent transcriptional causes;[96] (2) readings should be considered in the light of possible intentional alteration; (3) finally, readings within a variant unit must be evaluated from a transmissional-historical perspective to confirm or modify preliminary assessments. The rigorous application of this methodology will lead to valid conclusions established on a sound transmissional basis. Such accords with what the extant manuscript evidence considered in light of transmissional process and known scribal habits tells us.[97]

[95] In Mt 24:33, the MSS are divided between παντα ταυτα (B L Δ Θ 565 579 *pm* e q sy^{h}) and ταυτα παντα (א D K W Γ 0281 f^{1} f^{13} 33 700 892 1241 1424 ℓ-2211 *pm* lat sy^{p}). The same phrase (with its own variations) recurs in the next verse. Matthean usage is divided (παντα ταυτα 4x Byz, 2x NA^{27}; ταυτα παντα 5x Byz, 6x NA^{27}). The present writer's Byzantine edition reads ταυτα παντα, but not with a level of certainty parallel to the preceding examples. Note that the dominant reading of the parallels in Mt and Mk is only ταυτα *solus,* and thus does not bear on the present case. See also Mt 21:33, which reads either ανθρωπος alone (א B C* D K L Δ Θ Π f^{1} 33 565 579 700 1424 *pm*) or ανθρωπος τις (C^{c} E F G M U Θ^{c} Ω 2 28 69 124 157 346 788 1071 *pm*); the external evidence is seriously divided. In terms of internal considerations, this would be the *only* place where Mt uses the Lukan phrase ανθρωπος τις. This in itself is not sufficient to rule out the longer reading. Homoioteleuton from -ς to -ς could have caused the omission. There simply is insufficient evidence to decide either way from a Byzantine-priority approach.

[96] Note the apt observation of J. Neville Birdsall, "The Source of Catena Comments in John 21:25," *NovT* 36 (1994) 277: "The view that scribes exercized [*sic*] independent critical judgement in the process of transcription . . . appears to me to go completely contrary to the known habits of scribes. [Scribal] changes . . . tended to be of orthography or grammar, or perhaps of vocabulary on stylistic grounds."

[97] This does not mean that every unit of variation has a simple explanation, nor that there are but few places where external evidence is seriously divided, where internal evidence may be ambiguous, or where both factors may combine. Absolute certainty even within a Byzantine-priority perspective cannot be obtained in such cases. Further, the Byzantine-priority theory remains subject to revision in light of new evidence. The present writer has revised his former hypothesis (see Maurice A. Robinson and William G. Pierpont, eds., *The New Testament according to the Byzantine/Majority Textform* [Atlanta: Original Word, 1991] xxx-xxxi) regarding cross-comparison and correction of MSS as a primary factor in the establishment and stabilization of Byzantine dominance. Collation research in the *pericope adulterae* (Jn 7:53-8:11) makes it abundantly clear that cross-correction did *not* occur on such a scale as to alter significantly the textual relations of various streams of descent. The data now reinforce Lake, Blake, and New regarding the general independence of *many* lines of transmission within the Byzantine Textform, which lines of necessity derive from early times.

Selected Objections to the Byzantine-Priority Hypothesis[98]

While modern eclectics demand that the Byzantine-priority hypothesis present a reasonable defense and explanation of its theory and conclusions,[99] their own method is *ahistorical,* creating a text without a theory, thereby extricating themselves from complications more severe than those faced under Byzantine-priority. Were modern eclectics required to delineate and defend the presumed transmissional history underlying their preferred text, the explanation would be far more difficult. For any textual theory, logical and reasonable solutions must be provided regarding a multiplicity of historical and transmissional issues; otherwise there exists no secure underpinning for its conclusions. The following typical objections to the Byzantine-priority theory can be paralleled by similar objections against modern eclectic theory in regard to its presumed transmissional model. The matter of most importance is whether the answer supplied by either faction accords transmissionally with historical probability or with mere historical optimism.[100]

---

[98] The scope of the present paper precludes a detailed interaction with the specific critiques against various pro-Byzantine theories (most concern "majority text" hypotheses and a predominantly theological approach). These critiques include Richard A. Taylor, "Queen Anne Resurrected? A Review Article," *JETS* 20 (1977) 377-81; idem, "'Queen Anne' Revisited: A Rejoinder," *JETS* 21 (1978) 169-171; Gordon D. Fee, "Modern Textual Criticism and the Revival of the Textus Receptus," *JETS* 21 (1978) 19-33; idem, "Rejoinder," 157-160; idem, "A Critique of W. N. Pickering's *The Identity of the New Testament Text:* A Review Article," *WTJ* 41 (1979) 397-423 [Fee's articles are combined and rewritten as "The Majority Text and the Original Text of the New Testament," in Epp and Fee, *Theory and Method,* 183-208]; D. A. Carson, "Fourteen Theses," chapter 7 of his *KJV Debate,* 43-78; Michael W. Holmes, "The 'Majority text debate': new form of an old issue," *Themelios* 8:2 (January 1983) 13-19; Roger L. Omanson, "A Perspective on the Study of the New Testament Text," *Bible Translator* 34 (1983) 107-108; Daniel B. Wallace, "Some Second Thoughts on the Majority Text," *BibSac* 146 (1989) 270-290; idem, "The Majority Text and the Original Text: Are they Identical?" *BibSac* 148 (1991) 151-169; idem, "Inspiration, Preservation, and New Testament Textual Criticism," *Grace Theological Journal* 12 (1992) 21-50; idem, "Majority Text Theory," in Ehrman and Holmes, *Text of the NT,* 307-315; T. R. Ralston, "The '*Majority Text*' and Byzantine Origins," *NTS* 38 (1992) 122-137.

[99] The present writer has replied to various criticisms and challenges; see Robinson, "Two Passages in Mark," 66-111; idem, "Recensional Nature," 46-74. Many critiques of the "majority text" position are valid, particularly the refutation of extreme claims which have nothing to do with Byzantine-priority, and questionable appeals to "providential preservation." The fallacy of the "theological argument" is demonstrated by William D. Barrick, "Ancient Manuscripts and Biblical Exposition," *The Master's Seminary Journal* 9:1 (1998) 25-38, who appeals to "providential preservation" in order to establish the *Alexandrian* reading as the "original" text of 1Cor 11:24 (the omission of κλωμενον): "*If John 19:36 is authentic and accurate, how can 'broken' be correct* in I Corinthians 11:24? . . . [The Byzantine reading is] an *addition* to the original text. . . . *Those who made such an addition are subject to God's judgment* because *they did not rightly preserve* His written Word. . . . The pastor or expositor who continues to *propagate the corrupted Word* in the public observance of the Lord's Table will be *held accountable for actively perverting the Scriptures rather than preserving them*" (Barrick, 37; emphasis added). Such a line of reasoning on any side is of course self-defeating.

[100] Cf. Kent D. Clarke, *Textual Optimism: A Critique of the United Bible Societies' Greek New Testament,* JSNT Supplement Series 138 (Sheffield: Sheffield Academic Press, 1997). Bowers, *Bibliography,* 165, suggests that "a point should be reached at which our common-sense view of probability rebels at being asked to accept any more coincidence as the result of mere chance."

1. No early Byzantine manuscripts prior to the fourth century. Some response to this objection has already been provided, but a cumulative combination of factors provides the best reply:

(a) The limited and localized nature of the extant early MSS suggests that presumptions regarding text-critical antiquity may be flawed. For classical works, Bowers notes that "the possibility exists that the extant copies (when few) do not accurately represent the original proportion."[101] Were a thousand extant papyri and uncial MSS extant from before the fourth century which were relatively complete and sufficiently representative of the entire Eastern empire (by the location of their discovery), perhaps one could speak with greater authority than from the 63 fragmentary papyri we currently possess from that era. The resources of the pre-fourth century era unfortunately remain meager, restricted to a limited body of witnesses. Even if the text-critical evidence is extended through the eighth century, there would be only 424 documents, mostly fragmentary. In contrast to this meager total, the oft-repeated apologetic appeal to the value and restorative significance of the 5000+ remaining Greek NT MSS becomes an idle boast in the writings of modern eclectics when those numerous MSS are not utilized to restore the original text.[102]

(b) The "copying revolutions" previously noted seriously affected the continuity of the transmissional stream. This problem is not adverse, but requires a proper consideration of its effect. The first revolution transferred the NT text from papyrus to vellum; pre-existing papyri were destroyed or otherwise abandoned. This eliminated many predecessors of extant vellum MSS as well as those of non-extant vellum descendants. The second revolution – the conversion from uncial to minuscule script – was just as radical. It effectively eliminated the need to preserve uncial MSS once a minuscule copy had been made. There is no reason to reject the earliest minuscules, even many dating into the eleventh century, as copies of uncial exemplars no longer extant. The small number of extant pre-ninth-century uncial MSS and fragments may themselves derive from papyrus predecessors left to deteriorate after vellum copies were made. If the genealogically independent early minuscules stem from now-lost independent uncials which themselves stemmed from independent early papyri, then no MS is inherently preferable merely because of its age, material

[101] Bowers, *Bibliography,* 75.

[102] Cf. Gordon D. Fee, "Textual Criticism of the New Testament," in Epp and Fee, *Theory and Method,* 3. After noting the "5,338 Greek MSS," Fee declares "the task of the textual critic" as "to sift through all this material, carefully collating (comparing) each MS with all the others" before final decisions can be made. Such in fact has *never* been done; rather, modern eclecticism appears to be predicated on a desire swiftly to reduce the massive quantity of MSS to a small and manageable number. Thus, the elimination of the Byzantine majority becomes a convenient remedy.

or script.[103] The genealogical independence of most of the existing MSS points back to the earliest times.[104]

(c) The local text of Egypt[105] is not likely to reflect that which permeated the primary Greek-speaking portion of the Empire (Southern Italy through modern Greece and Turkey to Antioch on the Orontes), from which we have *no* MS, versional, or patristic data from before the mid-fourth century.[106] After that point one finds from that region a highly pervasive and dominant Byzantine stream. It is far more reasonable to assume that the predecessors of that stream simply *retained* the same textual complexion which earlier had permeated that region.[107] Otherwise, the greater task is to explain a previous

[103] Only the so-called K^r Byzantine subtype reflects late and clear stemmatic dependence in MSS of the twelfth and later centuries. See Frederik Wisse, *The Profile Method for the Classification and Evaluation of Manuscript Evidence as applied to the Continuous Greek Text of The Gospel of Luke,* Studies and Documents 44; ed., Irving Alan Sparks et al. (Grand Rapids: Eerdmans, 1982) 92. Such a late recension does *not* reflect the dominant Byzantine Textform found in the K^x text.

[104] Cf. G. W. S. Friedrichsen, "The Gothic Version and the Fourth-Century Byzantine Text," *JTS* 39 (1938) 42-43: "The Gothic version [mid-fourth century] is based on a Byzantine text which approximated to that of Chrysostom, and is represented in the Gospels by the [8th-10th century] uncials EFGHSUV, and in the Pauline Epistles by KLP." See also Bruce M. Metzger, "The Gothic Version," in his *The Early Versions of the New Testament: Their Origin, Transmission, and Limitations* (Oxford: Clarendon, 1977) 375-393, especially 384-385. The significance of the Byzantine *Vorlage* of the Gothic version should not be underestimated when considering the late uncials and early minuscules made from now non-extant uncial documents.

[105] See Colin H. Roberts and T. C. Skeat, *The Birth of the Codex* (London: British Academy, 1987) 3: "An overwhelming proportion of the evidence comes from Egypt, and even then . . . from various provincial towns and villages. . . . We cannot assume that . . . the proportions . . . which have survived from different periods, reflect the position in the ancient world generally." Further (35), "We cannot be certain either that they are typical of Egypt as a whole, or . . . of the Graeco-Roman world as a whole."

[106] Epp, "Continuing Interlude," *Theory and Method,* 119, critiqued Kurt Aland regarding the Egyptian papyri: "It may be strictly correct to say that the early history of the text is *directly* and *immediately* visible *only* in these earliest papyri and uncials. Yet, can we really . . . be content with Egypt as the exclusive locale for this glimpse into the earliest textual history? Was any NT book written there, and does not Egypt therefore clearly represent only a secondary and derivative stage in textual history? . . . Can we proceed with any assurance that these . . . randomly surviving earliest MSS are in any real sense *representative* of the entire earliest history of the text?" Epp's amazing 1991 reversal on this point (cited below) appeals to *possibility* and not *probability* and fails to establish any such convincing basis.

[107] Eldon Jay Epp, "New Testament Papyrus Manuscripts and Letter Carrying in Greco-Roman Times," in Birger A. Pearson, et al., eds., *The Future of Early Christianity: Essays in Honor of Helmut Koester* (Minneapolis: Fortress, 1991) 55, makes a peculiar reversal without sufficient evidence (emphasis added): "(1) the various textual complexions . . . found in Egypt – did not *have* to originate there, but *could* . . . have moved anywhere in the Mediterranean area. . . . (2) it is . . . quite probable, that the present array of text-types represented in the Egyptian New Testament papyri do . . . represent text-types from the *entire* Mediterranean region." Not only does Epp contradict Roberts and Skeat 1987, but also his own 1980 statement cited above. Epp 1991 does demonstrate a widespread communication between Egypt and other areas of the Roman Empire during the early centuries, but his evidence concerns only the carrying of personal letters and commercial or official documents – *not* any NT MSS. In most cited situations, letters often went astray, were lost, or remained unanswered. Epp 1991 provides *no* evidence proving that NT documents during the era of persecution traveled as other trans-Empire documents. Nor does he demonstrate that any early NT papyrus or uncial fragment reflects a

non-Byzantine dominance in that region which was thoroughly overwhelmed by the Byzantine model within less than a century without a word of historical confirmation or authorization, whether from fathers, councils, or ecclesiastical or governmental decree.[108] Also, one must explain a *reversal* of dominance in the widest region *without* seeing a parallel change in smaller regions of the Empire, where local varieties of text maintained their regional influence with but sporadic Byzantine intrusion influencing their readings over an extended period.

(d) The silence of early testimony from the primary Greek-speaking region of the Empire leads to two opposite views. Modern eclectics assume an early dominance of a *non*-Byzantine text in those areas which later became the stronghold of Byzantine support, despite the transmissional unlikelihood of such having occurred in history. The Byzantine-priority advocates suggest that the later existence and dominance of the Byzantine Textform in that region provides presumptive evidence favoring a similar dominance in earlier times.[109] It is reasonable to suppose that, as texts spread geographically from their initial locale, regional alteration would increase proportionally to distance. This is especially the case given the "uncontrolled popular text" phenomenon of the early centuries. Copies produced within a close proximity to the site of origin or initial reception of a given text would be expected to retain a more uniform textual complexion closely resembling that of the autograph; this would occur *without* the imposition of formal "controls" upon the copying or dissemination of the text. Copies produced at a more

---

palaeography suggesting an origin outside of Egypt. Timothy J. Finney, "The Ancient Witnesses of the Epistle to the Hebrews: A Computer-Assisted Analysis of the Papyrus and Uncial Manuscripts of ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ" (PhD Diss, Murdoch University, 1999) 194-211 demonstrates that various early papyri and uncials (𝔓^{13} 𝔓^{46} א A B D I) have similar orthography, and on the hypothesis that shared orthography implies shared provenance, Finney suggests that these witnesses were copied in the same region, possibly Egypt.

108 Eldon Jay Epp, "The Significance of the Papyri for determining the Nature of the New Testament Text in the Second Century: A Dynamic View of Textual Transmission," in Epp and Fee, *Theory and Method,* 274-297 [original article published 1989] anticipated his later 1991 position, but with the cautionary note that his speculation "is largely an exercise in historical-critical imagination" (274). No such caution appears in Epp 1991. Nevertheless, Epp 1989 still stated that the 45 earliest papyri "all come from Egypt and . . . twenty of these . . . were unearthed at Oxyrhynchus" (277); and, while it is "possible . . . that one or even all of these early Christian papyri could have been written elsewhere. . . . it must be remembered that virtually all of the papyri are from Egyptian rubbish heaps and presumably, therefore, were in extended use – most likely in Egypt" (279). Since a non-Egyptian origin for fragments found in that region *cannot* be proven, all speculation to the contrary remains "historical and creative imagination" (283) rather than anything resembling fact.

109 Tertullian, *De Praescr. Haer.*, 36, appeals in the early third century to the apostolic *cathedrae* in the primary Greek-speaking region of the Empire as places where the "authentic writings" of the NT authors either had originated or were first sent and where authoritative copies could still be found. The significant point is that Tertullian's appeal was not made to North Africa, Europe, Egypt or Palestine, but to those same primary Greek-speaking regions from which we have *no* extant evidence during the first three centuries.

remote distance from the site of origin would tend to diverge in greater quantity. If such a hypothesis is correct, the primary Greek-speaking region during the period of "geographical silence" would be expected to retain a Byzantine text, just as other localized regions preserved their disparate texts in the European and African West as well as in Egypt and Palestine; this is basic transmissional theory at work.

(e) To draw a comparison with another widely-held hypothesis, the early existence of the Byzantine Textform rests on a stronger basis than the Synoptic Q. The two- and four-source theories argue for the necessary existence of a Q document without possessing even a fragment of such. Internal evidence is claimed to point inexorably in that direction (whether the present writer concurs is not an issue). On the assumption that such speculation represents fact, scholars create concordances, synopses, and even theologies for Q; some even claim "proof" of its existence by appealing to textual variants in a non-extant document![110] Many eclectic scholars freely accept Q as a "real" first-century document despite the utter *lack* of manuscript evidence for such. Yet these same scholars paradoxically argue against possible authenticity of the Byzantine Textform on the basis of a lack of pre-*fourth* century documentary evidence. But *no* Q document or fragment has ever been found (and likely will not), from *any* century. Yet from at least AD 350 onward the Byzantine Textform *does* exist. Thus the evidence favoring the early existence of the Byzantine Textform is far stronger than the case for Q. A pre-fourth century dominant Byzantine Textform more emphatically can be postulated within the primary Greek-speaking region of the Empire, despite a lack of early evidence. Transmissionally, there is no compelling reason to conclude a *non*-Byzantine dominance in that region prior to the fourth century since no reasonable minority representation was left among later witnesses in that same region even though such clearly occurred elsewhere.[111]

(f) Until the discovery of $\mathfrak{P}^{75}$ in 1955, a relatively "pure" Alexandrian MS was unknown among the Egyptian papyri; there was no proof that a text similar to that of Codex Vaticanus existed prior to the fourth century. Before $\mathfrak{P}^{75}$, some had suggested that Origen had

[110] See James M. Robinson and C. Heil, "Zeugnisse eines schriftlichen, griechischen vorkanonischen Textes: Mt 6,28b א*, P. Oxy. 655 I, 1-17 (EvTh 36) und Q 12,27," *ZNW* 89 (1998) 30-44; also James M. Robinson, "A Written Greek Sayings Cluster Older than Q: A Vestige," *HTR* 92 (1999) 61-77.

[111] Westcott and Hort knew the implications of the extant Byzantine evidence and were compelled to postulate a "Syrian [= Byzantine] recension" to account for the rapid appearance and dominance of the Byzantine Textform in that primary Greek-speaking region of the Empire from the mid-fourth century onward.

created the Alexandrian text following his relocation to Caesarea.[112] The "mixed" papyri found prior to $\mathfrak{P}^{75}$ had provoked speculation that the Alexandrian texttype was the end product of a recent recension.[113] $\mathfrak{P}^{75}$ of course changed matters dramatically. But until a mere 45 years ago, no one could speak dogmatically regarding the early existence of a text resembling Vaticanus. Similarly, one cannot rule out the possibility (slim to be sure) that a second or third century Byzantine MS might someday be discovered in the sands of Egypt. Were such to occur, certain researchers still would be inclined to describe such a MS as merely "containing" more "Byzantine-like" readings than other early documents; this due to an *a priori* view that the Byzantine text could *only* be "much later."[114]

2. *Major disruptions in transmissional history eliminated non-Byzantine predecessors.* These objections fall under two main heads: the Diocletian persecution and the rise of Islam.

(a) The claim is that various persecutions, and especially that of Diocletian, so decimated the number of NT MSS that previously dominant texttypes were all but eliminated, leaving the rising Byzantine to fill the gap.[115] This really assumes too much: an initial presumption is that a non-Byzantine text dominated the Eastern Empire; then, when persecutors demanded scriptures for destruction, the Alexandrian text was that which was overwhelmingly surrendered. Persecutions, however, were not selective in their textual targets. The MSS surrendered

[112] See Kirsopp Lake, "The Text of the Gospels in Alexandria," *American Journal of Theology* 6 (1902) 82-83: "It would be difficult to find a dozen readings in which a purely 'Neutral' variant is supported by an authority earlier than Origen. . . . The 'Neutral' type of text . . . so far as we know, was not used previously." Most interesting is Lake's statement (83, n. 6): "It may be argued that it [the 'neutral' text] existed before [Origen]" – but Lake chose *not* to adopt that line of argument (even though $\mathfrak{P}^{75}$ now proves such correct!) on the ground that this was "really the same argument as that used by the disciples and successors of Dean Burgon when they appeal . . . to the lost archetypes of the cursives, which, they think, would have supported the 'Traditional' text." In light of $\mathfrak{P}^{75}$ proving Alexandrian antiquity, the line of objection urged by Lake and repeated by current opponents of the Byzantine Textform seems seriously weakened.

[113] See Frederic G. Kenyon, *Recent Developments in the Textual Criticism of the Greek Bible,* The Schweich Lectures of the British Academy, 1932 (London: For the British Academy by Humphrey Milford, Oxford University Press, 1933) 68: "The papyri of earlier date than B . . . suffice to show that the B text did not prevail universally in Egypt. . . . B may still represent a tradition which has come down with little contamination from the earliest times; but, if so, the stream ran in a narrow channel." In fact, $\mathfrak{P}^{45}$ had convinced Kenyon (69-70) that Origen had brought the "Caesarean" text with him from Egypt into Palestine, replacing the dominant "Alexandrian" text there! Lacking $\mathfrak{P}^{75}$, Kenyon remained skeptical regarding a pre-Origenic Alexandrian text resembling B in Egypt.

[114] Gordon D. Fee, *Papyrus Bodmer II (P66): Its Textual Relationships and Scribal Characteristics,* Studies and Documents 34 (Salt Lake City: University of Utah, 1968), avoids labeling any readings of $\mathfrak{P}^{66}$ as "Byzantine," even though many of its readings align with the Byzantine Textform: $\mathfrak{P}^{66}$ has a "*tendency* toward a 'Byzantine type' of reading" (29), but does *not* "give early witness to readings heretofore judged as 'Byzantine' . . . [rather,] the Byzantine MSS reflect . . . the scribal *tendencies* that are already to be found in the second century" (emphasis added). Yet there is no good reason why such readings in early papyri could not be "Byzantine," demonstrating an outside influence upon the localized Egyptian text of the second and third centuries.

[115] Cf. Holmes, "Majority Text Debate," 16.

and destroyed in a given region would reflect the general proportion of existing MSS, regardless of texttype; so too those which survived. Were 1000 MSS destroyed in a local area of which only 100 were Byzantine, even a 90% decimation would leave a survival proportion similar to that which was destroyed. One cannot stretch credulity to presume a reversal of texttype dominance as the result of basically random persecutions.[116]

Some suggest that the Diocletian persecution was more severe in Palestine and Egypt, thereby wiping out the dominant Alexandrian text in those regions. Less-severely persecuted regions then would have their texts free to dominate. But another fallacy exists: had the Alexandrian text been original, it should have dominated the Greek-speaking portion of the Eastern Empire. It then would retain its dominance even if the text in any other region were utterly destroyed. But if Alexandrian dominance did not continue, one should assume only a local and regional aspect for that text, and understand that before Constantine the Byzantine Textform had already become dominant in the primary Greek-speaking region of the Empire. This would exclude or minimize Alexandrian influence outside of Egypt and Palestine. Either way, the claimed early dominance of the Alexandrian text is called into question.[117]

Other factors suggest a proportional destruction and survival of MSS as regards texttype. Nigel Wilson has noted the loss or destruction of even Byzantine-era MSS by means unrelated to persecution:

> One may lament the loss of texts, both classical and theological, that took place in the Byzantine age. But . . . circumstances were much against them. Destruction by fire and foreign invasion was frequent. Writing material was relatively scarce and expensive. . . . Lending resulted in loss, . . . despite the fact that many books were marked with the owner's name together with the curse of the three hundred and eighteen fathers of the Council of Nicaea on anyone who should steal or sell the books to others. . . . Perhaps we should rather be surprised that so much survived.[118]

[116] This does *not* mean that the existing papyri and vellum fragments which survived the eras of persecution, the conversion to vellum, and the conversion to minuscule script would retain a proportion representative of predecessor MSS. The two "copying revolutions" minimize the likelihood of proportional representation from preceding eras. One may rightly presume that, at the point of each "revolution," those MSS which were *converted* into a different form *would* maintain the existing proportion, while the few fragments which remained from the previous era would become *dis-* proportionate. This could explain the diversity found among the many surviving pre-ninth-century uncial fragments.

[117] Imperial persecution or later Islamic destruction similarly should have affected LXX MSS possessed by Christians in the early centuries, but few claims to that effect exist.

[118] Wilson, "The Libraries," 79.

It thus becomes a wonder that even the Byzantine Textform survived the manifold difficulties of its era, including the Fourth Crusade's sack of Constantinople (AD 1204), and the Ottoman conquest (AD 1453). Yet MSS of Byzantine and non-Byzantine type did survive the destructions of that era, in a manner which reflected their proportional distribution. There is little reason to suppose that the NT text ever suffered anything more than proportional destruction during any time of persecution, whether by Decius, Diocletian, Julian the Apostate, Mohammedan rulers, or even misguided and fanatical Christians.

(b) The Islamic Conquest was not as totally destructive to NT MSS as has been claimed.[119] Monasteries and churches in both Palestine and Egypt continued literary activity following the conquest[120] and maintained communication with the Eastern and Western Empire,[121] even while facing pressure to abandon Christianity and convert to Islam.[122] Hatch puts this in proper perspective:

> When the Arabs conquered Egypt, Palestine, and Syria, . . . the monastic and ecclesiastical libraries . . . naturally came under their control. Many books must have perished in this troubled epoch, but some escaped destruction. . . . Christianity was regarded by the Moslems as a divinely revealed religion, and they would not ordinarily have felt impelled to destroy copies of the Christian Scriptures. The Arabs were in fact much less fanatical and harsh in the treatment of their Christian subjects than is sometimes supposed, and they did not aim at a wholesale conversion of the Christians.[123]

---

[119] Fee, "Modern Textual Criticism," 30; Omanson, "Perspective," 107; Holmes, "'Majority Text Debate,'" 16-17.

[120] Yizhar Hirschfeld, *The Judean Desert Monasteries in the Byzantine Period* (New Haven: Yale University Press, 1992) 16-17, notes that while "the negative effects of the Arab conquest . . . were profound and far-reaching," the Muslim rulers were "reasonably tolerant." Further, "monasticism in the Judean desert did not cease to exist. . . . The few monasteries that withstood the crisis . . . continued to play an important role in the history of the Eastern Church." See also S. H. Griffith, "Greek into Arabic: Life and Letters in the Monasteries of Palestine in the Ninth Century," *Byzantion* 56 (1986) 117-38.

[121] Otto F. A. Meinardus, "Historical Notes on the Lavra of Mar Saba," *Eastern Churches Review* 2 (1968/9) 394, states, "The Arab conquest of Palestine could not have seriously affected the monastic life in the Grand Lavra, for, approximately a decade later, in 649, John, the *higoumenos* of the Grand Lavra, went to Rome to attend the first Lateran Synod."

[122] Streeter, "Early Ancestry," 229, suggests that "a number of Christian refugees would certainly have fled to Constantinople bringing with them their most valued portable possessions," including NT MSS. This in part might explain the non-Byzantine minuscules found in existing Greek monasteries.

[123] William H. P. Hatch, "An Uncial Fragment of the Gospels [0196]," *HTR* 23 (1930) 152.

Kurt Aland has suggested that the *real* cause of Egyptian textual difference from the Byzantine mainstream relates to a much earlier theological conflict between Eastern and Egyptian Christianity:

> [One] should keep Egyptian Church history more firmly in sight. . . . The alienation from the eastern church . . . set in among the Christian population of Egypt during the fourth century and reached its culmination in the . . . fifth century [with] . . . the formation of the monophysite church[. This] allows us to presuppose a tradition of the New Testament text isolated at least from the later Koine – an isolation strengthened by the Arab domination.[124]

So also Farag, who discusses the state of Egyptian Christianity two centuries *before* the Arab conquest:

> Abba Shenouda (333-451 A. D.) . . . devoted his life to fight pagan and Byzantine corruption in all its forms. The dream of his life was to emancipate Egypt religiously by separating the Coptic Church from Constantinople. . . . [and] achieving political independence from the Byzantine state.[125]

Despite the isolation, communication continued with the Eastern Greek Church even after the Arab Conquest. The effect was both textual and political:

> The witnesses of the Egyptian text of the Greek New Testament. . . . were all the more clearly subject to the influence of the Koine [= Byzantine text] with the passing of time. Political isolation did not keep the Greek monasteries in Egypt free from the influence of the Byzantine church.[126]

[124] Kurt Aland, "The Coptic New Testament," in Robert H. Fischer, ed., *A Tribute to Arthur Vööbus: Studies in Early Christian Literature and Its Environment, Primarily in the Syrian East* (Chicago: The Lutheran School of Theology, 1977) 11-12. Note that Aland considers such relative isolation from Eastern Orthodoxy as "preserving" what he considered the "older" and "more authentic" form of the NT text. Yet this theological isolation also may have had a regionalizing and limiting effect upon the NT text in Egypt. If so, the communication and cooperation between Egypt and the primary Greek-speaking region of the Empire was already at a minimum long before the Islamic conquest.

[125] Farag Rofail Farag, *Sociological and Moral Studies in the Field of Coptic Monasticism,* Supplement 1 to the Annual of Leeds University Oriental Society (Leiden: Brill, 1964) 7.

[126] Aland, "Coptic New Testament," 12. Aland suggests that "till proof is shown to the contrary, we can expect the Coptic manuscripts to be relatively free from this [Byzantine] influence." However, the political and linguistic isolation of the Coptic Church from Greek Byzantine Christianity is sufficient to explain the Coptic Alexandrian text without presuming a near-autograph originality.

The continued existence and survival of the Coptic Church[127] and monasteries in Egypt[128] and Palestine[129] exemplifies the true situation, negating claims to the contrary.[130]

3. *Chrysostom's influence made the Byzantine the preferred text of Constantinople; this text later was imposed upon the Eastern Greek church by Imperial or Ecclesiastical decree.*[131] A "new" or localized text, even if used by a popular Greek Father would not become transmissionally popular merely due to his reputation.[132] A previous traditional textual dominance over a wider region would not be abandoned on such grounds. Less plausible than regional replacement is that any "new" or localized text would expand into Empire-wide dominance without ecclesiastical or Imperial decree. No such imposition of control is documented historically. It places an impossible demand on transmission to see a late, minority, and regionally localized text on its own outstripping and virtually eradicating whatever predecessor

[127] See Farag, *Coptic Monasticism,* 11: "According to historical records . . . there had been hundreds of monasteries and thousands of monks and nuns in Egypt up to the VII century." Most of these "disappeared and only a few survived," primarily due to the internal "decadence of Coptic Monasticism." The fifth-century *Historia Monachorum in Aegypto* 5.1-4 claimed twelve churches and 10,000 monks in Oxyrhynchus alone. Such statistics call into question the "representative" nature of the extant manuscript evidence dating within the first seven centuries in Egypt (116 fragmentary Greek papyri, *ca.* 300 Greek uncial fragments, and around 600 Coptic fragments). Whether such is truly "representative" remains an open question.

[128] Farag, ibid., 43-44, describes the situation of the Coptic monasteries which existed into the tenth century: "The monasteries were freely visited. . . . Monasteries enjoyed religious freedom. . . . Some Muslim princes . . . patronize[d] monasteries and contribute[d] towards their economical welfare."

[129] See Hirschfeld, *Monasteries,* xiv-xv: "From the fifth century onward, the Judean desert was one of the most important centers of monasticism in the empire" (locations mapped, xviii). Monks came to these sites from "Asia Minor. . . . Cyprus, Greece, or Italy. . . . Mesopotamia, Syria, Arabia, and Egypt," with "monks from Palestine . . . in the minority" (13). Although "most of the monasteries in the Judean desert were abandoned at [the time of the Arab Conquest], the monastic institutions not only survived, but constantly had to be replenished by new converts from outlying regions" (17), many of whom may have brought their personal copies of Scripture with them.

[130] Consider also the continued existence and literary production of St Catherine's monastery at Mount Sinai, with Greek NT MSS spanning a period from the Arab Conquest into the Byzantine minuscule era. Many of these MSS demonstrate a continued communication with the outside Byzantine world while under Muslim governance. Farag, *Coptic Monasticism,* 44, cites a tenth-century Arabic MS which describes 54 active Christian monasteries in Muslim regions, only nine of which (including Sinai) belong to Egypt; the others range from Baghdad to Palestine.

[131] Cf. Carson, *KJV Debate,* 51, 113-114; Fee, "Modern Textual Criticism," 30.

[132] Cf. Philip Jenkins, *Hidden Gospels: How the Search for Jesus lost its Way* (Oxford, 2001), 121, when refuting those who would claim an Ignatian creation of the monarchial bishopric: "Even had Ignatius planned to revolutionize the office of bishop, as was suggested . . . , *it is extremely unlikely that the very diverse world of Christianity could have been transformed, and so rapidly, by the eccentric vision of one man, albeit an important martyr.* It is vastly more likely that episcopal structures were already fundamental to the churches across the Mediterranean world, though the power and prestige of bishops certainly did grow as the second century progressed" (emphasis added). *Mutatis mutandis,* were one to replace "Ignatius" with "Chrysostom," and "the office of bishop" with "the NT text," substituting "the Byzantine Textform" for "episcopal structures" and "bishops," also reading "the fourth century" for "the second century," and the parallel becomes extremely close.

texts had previously dominated in either a local region or a wider geographical range. Yet this unlikely scenario is urged without historical evidence by some who oppose the Byzantine Textform. But as Colwell noted, "the Byzantine . . . text-type . . . had in its origin no such single focus as the Latin had in Jerome."[133]

The complex character of the MSS comprising the Byzantine Textform demonstrates that any "official" sanctions – even if they had existed – simply did not work. A consistent form of text was *not* preserved even in the region surrounding Constantinople.[134] Rather, as Lake, Blake, and New had suggested on the basis of numerous collations of Byzantine MSS, the lack of an observable commonalty of text with clear stemmatic ties tends to indicate that scribes remained independent of any official sanctions as they copied their exemplar MSS. As Scrivener noted,

> No one who has at all studied the cursive MSS. can fail to be struck with the *individual character* impressed on almost every one of them. . . . The fancy which was once taken up, that there existed a standard Constantinopolitan text, to which all copies written within the limits of that Patriarchate were conformed, has been [quoting Tregelles] "swept away at once and forever" . . . by a closer examination of the copies themselves. Surely then it ill becomes us absolutely to reject as unworthy of serious discussion, the evidence of witnesses (whose mutual variations vouch for their independence and integrity) because their tendency on the whole is to uphold the authority of [the Byzantine Textform].[135]

Scrivener's observation was reiterated a century later by Jacob Geerlings, who noted regarding the Byzantine Textform that,

> its origin did not wholly center in Constantinople, nor was its evolution the concern of either ecumenical councils or patriarchs. . . . Its origins as well as those of other so-called text-types probably go back to the autographs. . . . The Eastern Church never officially adopted or recognized a received or authorized text. . . . At no point in its history was it ever adopted officially by the Eastern Church, quite unlike to the status of Jerome's Vulgate in the Western Church. . . . The term "rescension" [*sic*] which is sometimes applied to the Byzantine text implies . . . deliberate attempts

[133] Colwell, "Nature of Text-Types," *Methodology,* 53.

[134] Cf. Ernest C. Colwell, "The Complex Character of the Late Byzantine Text of the Gospels," *JBL* 54 (1935) 212, 220, "There is no homogeneity in the late medieval text of the gospels. The universal and ruthless dominance of the middle ages by one text-type is now recognized as a myth"; "The nature of the text copied was a matter of no concern to some of the scribes in the late middle ages."

[135] Scrivener, *Augiensis,* xiii. Emphasis original.

> by a group of scribes or ecclesiastical authorities . . . to revise or correct the Greek text. . . . The case, as we have observed above, was otherwise.[136]

Apart from viewing the Byzantine as a Chrysostom-influenced or officially-imposed text, other critics have opted for a different means of explaining the rise and dominance of the Byzantine Textform:

4. *The Byzantine Textform is the result of a process which over the centuries steadily moved away from the original form of the text in the interest of smoothness, harmonization, conflation, and grammatical "improvements."*

Colwell claimed that "*a text-type is a process, not the work of one hand,*"[137] and that "scholars have been forced" to this conclusion due to their study of the Alexandrian texttype.[138] Also, "*the story of the manuscript tradition of the New Testament is the story of progression from a relatively uncontrolled tradition to a rigorously controlled tradition.*"[139] In view of what Scrivener and Geerlings stated above, one seriously must consider Colwell's further comment: "The important questions . . . are, Where were controls applied? Why? By whom?"[140] If no such controls ever were actually imposed, the situation becomes radically altered.

Geerlings also explains the Byzantine Textform by a "process" model, following von Soden's suggestion that the K^a and K^1 texts reflect the initial stages of a developmental process that resulted in the majority K^x and large K^r groups.[141] While the later K^r sub-group did develop out of the MSS which comprise the K^x group, the K^x is not so easily classified. The transmissionally more logical view would be that K^x more likely reflects the overarching text from which *all* minority Byzantine sub-types developed at different periods. This would coincide with Colwell, albeit to a different conclusion:

> the Beta [= Alexandrian] Text-type *par excellence* is the type found in the *later rather than the earlier* witnesses; . . . the Alpha [= Byzantine] Text-type is found in von Soden's K^x or K^r rather than in K^a (Family Π) or K^1 or Alexandrinus or Chrysostom.[142]

---

[136] Jacob Geerlings, *Family E and its Allies in Mark,* Studies and Documents 31 (Salt Lake City: University of Utah, 1968) 1.

[137] Colwell, "Nature of Text-Types," *Methodology,* 53. Emphasis original. Cf. Colwell, "Method in Grouping," *Methodology,* 15-20.

[138] Ibid.

[139] Colwell, "Hort Redivivus," *Methodology,* 164. Emphasis original.

[140] Ibid.

[141] Geerlings, *Family E in Mark,* 1.

[142] Colwell, "Method in Grouping," *Methodology,* 18, emphasis added. Colwell views these "later" forms as the *final* stage of the process. However, given the various copying revolutions already discussed, it is more likely that these "later" witnesses actually preserve the *earlier* and more authentic archetypal form than *vice versa.*

Yet Colwell's "process presuppositions" are *non sequitur*, and beg the question: he states, (1) "Scribes do not automatically, as scribes, copy accurately"; and (2) "Close agreement between manuscripts is possible only where there was some control. Wide divergence between manuscripts indicates lack of control."[143] The better procedure would be to *redefine* the presuppositions in light of transmissional evidence: (1) Scribes for the most part were generally *careful* and reasonably *accurate* in their copying endeavors. Were this not so, the MSS of the NT and all ancient works swiftly would have become a mass of confusion, and one would despair at ever recovering an original form of the text. While all scribes blundered or made intentional alterations to the text at various times, the overall character of the copied text was *not* so affected as to preclude a reasonably accurate transmission on "normal" terms, thus facilitating the recovery of an original from comparison of various witnesses; (2) Colwell defines "control" as "editions with sanctions," imposed from a source beyond the individual scribe.[144] Yet there is *no* demonstrable unity of text within the Byzantine Textform MSS, and likewise no evidence that controls were ever imposed on the NT texts before the late K^r recension.[145] The primary locus of "control" resided in the scribes' perceived duty to be careful and accurate, duplicating the exemplar MS as precisely as possible. This level of "control" is wholly sufficient to explain most observable phenomena: there was a general accuracy in representing the text, while blunders and intentional alterations would differentiate the various texttypes and subtypes over the long period of transmissional history.

The primary problem with the "process" model is how to account for such a process functioning under the constraints of transmission and locale. Hodges has spoken to this point in a classic statement which nullifies the "process" view as a solution to transmissional history:

> No one has yet explained how a long, slow process spread out over many centuries as well as over a wide geographical area, and involving a multitude of copyists, who often knew nothing of the state of the text outside of their own monasteries or scriptoria, could achieve this widespread uniformity out of the diversity presented by the earlier [Western and Alexandrian] forms of text. . . . An unguided process achieving relative stability and uniformity in the diversified textual, historical, and cultural circumstances in

[143] Colwell, "Hort Redivivus," *Methodology,* 165.

[144] Ibid., 168.

[145] In 1935, Colwell ("Complex Character," 221) had claimed (without evidence) that "the period of rigorous attempts at control . . . lies between 300 and 1200." Such a claim was not repeated in his later works.

> which the New Testament was copied, imposes impossible strains on our imagination.[146]

A properly-nuanced "process" would recognize the various transmissional factors, as well as the tendency toward regional deviation into localized forms. This sort of process would produce texttypes and sub-types within a localized region, but not on its own any *convergence* into a single dominant Textform. The absence of control runs counter to Colwell's presuppositions and conclusions; yet apart from formal control, a transmissional "process" would result in various texts *diverging* continually from the parent Textform. Such indeed is evidenced in the various regional texttypes and subtypes which exist in contrast to the uncontrolled Byzantine parent.

Inaccuracies and misleading claims

The Byzantine Textform has been caricatured by adverse critics as "late" (by MS date), "secondary" (by readings), and "corrupt" (by a false assumption of scribal proclivities). These points readily can be discussed as a matter of opposing opinion. Yet some cases exist where inaccurate and misleading claims are made against the Byzantine Textform. These are stated as fact and remain in print without subsequent correction, thereby misleading and further biasing readers against the Byzantine Textform. Three selected examples from two Byzantine-priority opponents illustrate this situation:

1. Gordon Fee makes an outstandingly inaccurate claim when opposing the Byzantine inclusion of Jn 5:3b-4.[147] He speaks dogmatically regarding the enclosed (or "embedded") genitive construction, την <u>του</u> <u>υδατος</u> κινησιν, which appears at the end of Jn 5:3 in the Byzantine Textform:

> This use of an enclosed genitive presents extraordinarily difficult problems for Johannine authenticity. . . . There are some word-order invariables [in Johannine style] (*e. g.* αμην αμην λεγω υμιν; never υμιν λεγω). Another of these invariables is with genitive constructions where both nouns are definite (*e. g. the* eyes of *the* blind). There are 97 such occurrences in the Gospel (*not* including those places where both nouns are genitives as in 12:3 της οσμης του μυρου), plus 27 others in 1 and 2 John. In every case the word order invariably is *the* moving of *the* water.

[146] Zane C. Hodges, "The Implications of Statistical Probability for the History of the Text," Appendix C in Wilbur N. Pickering, *The Identity of the New Testament Text,* rev. ed. (Nashville: Thomas Nelson, 1980) 168.

[147] Gordon D. Fee, "On the Inauthenticity of John 5:3b-4," *Evangelical Quarterly* 54 (1982) 207-218, written in response to the defense of the passage in Zane Hodges, "The Angel at Bethesda – John 5:4," *BibSac* 136 (1979) 25-39 ("It is Hodges' article in particular that has prompted this present paper," 208).

> It is as improbable for John to have written την του υδατος κινησιν as it would be for a proper Bostonian to say, "I'm fixin' to go up town; y'all come with me, ya hear?" One may count on it: had John written 5:3b he would have said την ταραχην [*sic*] του υδατος.[148]

Yet a simple electronic scan of the Johannine writings[149] reveals that the embedded genitive construction not only appears *three times* elsewhere in John (Jn 6:51; 14:30; 18:10), but with one exception (Mt 13:55, ο του τεκτονος υιος) this construction is otherwise *exclusive* to John among the gospels.[150] The embedded genitive in Jn 5:3b actually is *more* characteristic of Johannine style than of any other gospel,[151] and its presence in Jn 5:3b argues more for Johannine *authenticity* rather than inauthenticity.

2. On the same page, Fee claims inauthenticity in Jn 5:4 because of the phrase αγγελος κυριου, claimed to be in "almost all of the early uncials." Since this phrase does not tally with Johannine usage, it must have been a Byzantine "creation." Fee admits that κυριου is "lacking in the later majority" of MSS (the bulk of the Byzantine Textform), but he directs his attention to the "early uncials" (which are not listed). But *contra* Fee, the "Byzantine" reading is simply αγγελος standing alone, in accord with the minuscule data. Further, the uncial evidence is not as Fee states. According to the apparatuses,[152] αγγελος κυριου is read by the uncials A K L Y Δ Π 0233. Of these, *only* MS A (fifth century) is "early." The remaining κυριου uncials come from the eighth (L 0233) and ninth (K Y Δ Π) centuries. In contrast, *all* remaining uncials which contain Jn 5:4 read αγγελος alone, and these date within the *same* time frame as those uncials containing the κυριου expansion. In addition, the Jn 5:4 uncials which do not include κυριου outnumber those which include; these are the following: sixth century, 078; eighth century, E; ninth century, C^3 (C^* omits the entire verse) F G H M U V Θ Λ Ψ;

[148] Ibid., 212, emphasis original. Fee's closing phrase is erroneously quoted from the Byzantine text of Jn 5:4; Fee intended the reconstruction την κινησιν του υδατος. Cases "where both nouns are genitive" (such as Jn 12:3) are actually irrelevant. Also, λεγω υμιν preceded by αμην (in Jn by the unique αμην αμην) remains identical throughout all four gospels. The *only* issue is whether an embedded genitive construction occurs elsewhere in Jn; Fee declares that absolutely *not* to be the case.

[149] Fee's statistical claims require some modification: non-embedded forms "where both nouns are definite" (excluding "where both nouns are genitives") occur in Jn only 87x in NA^{27} (86x in Byz), and 24x in 1Jn-2Jn NA^{27}/Byz, according to an Online Bible electronic scan (search restricted to articular nouns).

[150] The Johannine embedded genitives read as follows: Jn 5:3, την <u>του</u> <u>υδατος</u> κινησιν; Jn 6:51, της <u>του</u> <u>κοσμου</u> ζωης; Jn 14:30, ο <u>του</u> <u>κοσμου</u> αρχων; Jn 18:10, τον <u>του</u> <u>αρχιερεως</u> δουλον. Minor variations occur in each location, but the Byzantine and NA^{27} texts retain the embedded genitive construction throughout.

[151] The only other NT occurrences of embedded genitives appear in Acts (4x Byz; 3x NA^{27}), Paul (9x), Hebrews (3x), and the Petrine literature (9x).

[152] Constantine von Tischendorf, *Novum Testamentum Graece: Editio Octava Critica Maior,* 2 vols. (Leipzig: Giesecke & Devrient, 1869; rep. ed., Graz: Akademische Druck und Verlagsanstalt, 1965); cf. Reuben J. Swanson, ed., *New Testament Greek Manuscripts: John* (Sheffield: Sheffield Academic Press, 1995).

tenth century, S Γ. The uncial majority reads αγγελος alone in a 2:1 proportion against those adding the extraneous κυριου. The sixth-century 078 stands in near-equal contrast to the "early" fifth-century MS A on the opposing side.[153] Αγγελος κυριου simply is *not* the "Byzantine" reading, nor does such predominate even among the uncials ("early" or "late"). The minority pious expansion αγγελος κυριου thus cannot be urged as a "proof" of the non-Johannine character of Jn 5:3b-4. Had such an expansion been original to the Byzantine Textform, there would be no explanation for its later omission in the majority of uncials or minuscules; nor was κυριου ever omitted from the same phrase elsewhere (Mt 1:20, 24; 2:13, 19; Lk 1:11; 2:9; Ac 7:30; 12:7, 23). Since κυριου is *not* original to the Byzantine text of Jn 5:4, conclusions regarding inauthenticity cannot be established on this basis.[154]

3. Daniel Wallace creates "revisionist history" in asserting that the Byzantine Textform was neither dominant nor in the "majority" until the ninth century.[155] Not only does such a claim run counter to what has been acknowledged since Westcott and Hort,[156] but it simply does not accord with the known facts.[157] Sufficient manuscript[158] and

[153] MS 078 is one of the "constant witnesses" in *SQE.* See also Henry Alford, *The Greek New Testament: With a Critically Revised Text,* 7th ed., 4 vols. (London: Rivingtons, 1874), in loc. Jn 5:4, where 078 is cited as I_d).

[154] Fee's other claims of inauthenticity are subject to challenge, but such lies beyond the scope of the present paper. The point at issue is accuracy and a fair representation of the evidence.

[155] Wallace, "Majority Text Theory," in Ehrman and Holmes, *Text of the NT,* 311: "Among the Greek MSS, what is today the majority did not become a majority until the ninth century." A particular bias is evidenced in Ehrman-Holmes: thoroughgoing and reasoned eclecticism are defended by *advocates* of those particular theories (Elliott, 321-335; Holmes, 336-360); yet the Byzantine and "majority text" positions are critiqued by an *opponent* (Wallace, 297-320) rather than discussed by an advocate.

[156] Compare once more Westcott and Hort, *Introduction,* xiii, 92: "*The fundamental text of late extant Greek MSS generally is beyond all question identical* with the *dominant* Antiochian [= Byzantine] . . . text of the second half of the fourth century" (emphasis added).

[157] Wallace previously had carefully qualified his statement (emphasis added throughout): (1) Wallace, "Inspiration, Preservation," 30: "*As far as our extant witnesses reveal,* the Byzantine text did not become the majority text until the ninth century"; (2) Wallace, "Majority Text and Original Text," 159: "*Among extant Greek manuscripts,* what is today the majority text did not become a majority until the ninth century. In fact, *as the extant witnesses reveal,* the majority text did not exist in the first four centuries." The point, of course, is whether the extant witnesses provide a *complete* portrayal of transmissional history. The paucity of preserved evidence from localized regions, coupled with transmissional considerations, strongly suggests the contrary. If so, Wallace's claims are flawed and misrepresent the actual situation.

[158] The predecessor exemplars of MSS A/02 (gospels) and W/032 (in Matthew and Lk 8:13-24:53) reflect stemmatically-unrelated Byzantine source exemplars. Thus, both A/02 and W/032 reflect the *end* product of an *earlier* line of Byzantine transmission deriving from *separate* streams. Many other papyri and uncial fragments from centuries IV – IX testify to a widespread Byzantine presence, even in post-fourth century Egypt. The fifth and sixth century Byzantine uncials (N/022, O/023, P/024, Q/026, R/027, Σ/042, Φ/043, 064, 0253) demonstrate this point, providing no reason to reject Westcott and Hort here. The transmissional evidence itself points dramatically in a direction contrary to Wallace's claims.

patristic[159] evidence exists from the mid-fourth century onward to establish this point. Wallace not only ignores a previous scholarly consensus, but fails to consider the transmissional factors which have restricted *all* evidence from the pre-ninth century period. His current claim is little more than "eclectic nose-counting" of extant witnesses, on the faulty presumption that such might accurately depict the total NT transmissional situation in the pre-ninth century era. There is *no* reason to engage in a questionable form of nose-counting against a previous scholarly consensus, let alone to ignore contrary versional and patristic evidence which is strongly supportive of Byzantine dominance from the mid-fourth century onward.

The limited number of extant witnesses prior to the ninth century is insufficient to establish the true proportional nature of the text in that era. The early data are too limited (as respects the Byzantine region) and too localized (as respects the Alexandrian or Egyptian region) for mere numerical nose-counting to hold any authority, since such is likely to be *non*-representative of the actual situation regarding the text in the early centuries. Put simply, Westcott and Hort were correct regarding post-fourth century Byzantine dominance. It reflects a very peculiar type of wish-fulfillment to argue "revisionist history" on this point merely due to the number of *extant* MS witnesses which predate the ninth century.

Concluding Observations

Every variant unit can be evaluated favorably from a Byzantine-priority perspective, and all units should be carefully examined when attempting to restore the original text. While some examples of Byzantine-priority analysis have appeared in the present essay, it is impossible within a short study to present a complete or comprehensive discussion of variants. Although an analysis of significant individual variant units can be provided in short studies, a thorough text-critical examination should cover many sequential units within a given portion of text. Most variant units require extended discussion in order to establish the text in a persuasive manner; short summaries often are weakened by a failure to present all the relevant material regarding a variant unit.[160] The present writer elsewhere has offered

[159] Chrysostom in the fourth century used a Byzantine or "proto-Byzantine" type of text; so too Gregory of Nyssa (see James A. Brooks, *The New Testament Text of Gregory of Nyssa,* The New Testament in the Greek Fathers 2; ed. Gordon Fee [Atlanta: Scholars' Press, 1991] 263-267). Apart from Photius in the ninth century (see J. Neville Birdsall, "The Text of the Gospels in Photius," *JTS,* n. s. 7 [1956] 42-55, 190-98; "Photius and the Text of the Fourth Gospel," *NTS* 4 [1957/8] 61-63; "The Text of the Acts and the Epistles in Photius," *JTS,* n. s. 9 [1958] 278-291), patristic writers beyond the fourth century rarely reflect any text resembling a predominantly *non*-Byzantine document.

[160] The brevity of discussion given most variants is symptomatic of Metzger's *Textual Commentary.* The valuable contrary opinions expressed by a minority of the UBS Committee either are not mentioned or are stated with even less information than that allotted to the majority decision. A textual commentary should be far more detailed and comprehensive than that which we currently possess.

detailed examples which illustrate the working principles and conclusions of the Byzantine-priority hypothesis as compared with those of modern eclecticism.[161]

While the present essay cannot present a detailed exposition of the Byzantine-priority theory, it does provide an overview of its presuppositions, principles and praxis, demonstrating itself to be a legitimate theory under the broad banner of NT textual criticism, and a viable alternative to modern eclecticism. The Byzantine-priority hypothesis is far more complex than it may appear; it does not encourage a simplistic eclectic approach nor a narrow theological outlook toward a predetermined result. The final determination of that text remains problematic in too many cases, despite its primarily externally-based methodology. Absolute certainty in regard to the entire NT text can not be expected, given the evidence as preserved. Under all theories, *ca.* 90% of the original text of the NT *is* considered established. Byzantine-priority merely attempts to extend that quantity, following reasonable principles of internal and external evidence, balanced by historical and transmissional factors.

Byzantine-priority provides no domain or shelter for those unwilling to labor diligently, or for unscholarly individuals whose goal is merely a biased theological perspective or the advocacy of a particular translation. Rather, the theory manifests a compelling and logical perspective which can stand on its own merits. It attempts to explain the evidential data preserved to critical scholarship in the quest toward the goal of establishing the original text of the canonical Greek New Testament.

Byzantine-priority has a methodological consistency which cannot be demonstrated among the modern eclectic alternatives. This consistency derives from an insistence on a primarily documentary theory (following Westcott and Hort). This is coupled with an understanding of internal principles within a transmissional-historical framework. Apart from this essential base, any claim to approach or establish an authoritative form of the original text of the New Testament consistently will fall short.

The problem within modern eclecticism has long been recognized. Colwell declared in 1955, "The great task of textual criticism for the generation of scholars who are now beginning their work is the

[161] See Robinson, "Dichotomy"; idem, "Recensional Nature"; and idem, "Two passages in Mark."

rewriting of the history of the text and the recreation of theory."[162] Yet Kenneth W. Clark in 1968 stated,

> We require a critical history of transmission.. . . Some new angle, some novel experiment must be tried if we would in our time achieve a breakthrough. . . . This is the fundamental need before we may move on to a thorough and systematic revision of the critical text. The remedy we need can only come through a better diagnosis. The true diagnosis will of necessity be a new and different one.[163]

Epp in 1974 declared that "the establishment of the NT text can be achieved only by a reconstruction of the history of that early text. . . . Obviously, doing this is harder than saying it."[164]

Clark and Epp are correct: for the past century, eclecticism has functioned without an integrated history of textual transmission. That its resultant text has no root in any single document, group of documents, or texttype is an unfortunate by-product of its self-imposed methodology. Thoroughgoing eclecticism remains a scholarly endeavor divorced from external considerations; reasoned eclecticism attempts to strike a balance between internal and external criteria. Yet both systems fail precisely at the point of transmissional history: their resultant text remains without consistent documentary support, and represents a piecemeal assemblage comprised of a disparate and unrelated *mélange* of preferred readings taken from isolated variant units.[165] At this point Byzantine-priority theory does *not* fail, but offers a transmissionally legitimate resultant text which is well-supported among the manuscript base that undergirds the Byzantine Textform. If modern eclectic theory with its problematic resultant text can secure a niche within NT textual criticism, so much more the Byzantine-priority hypothesis with its insistence upon the establishment of a solid transmissional base *before* applying principles of internal and external criticism. Byzantine-priority thus can be

---

[162] E. C. Colwell, "Foreword" to Bruce M. Metzger, *Annotated Bibliography of the Textual Criticism of the New Testament 1914-1939,* Studies and Documents 16 (Copenhagen: Ejnar Munksgaard, 1955) viii. Cf. Robert Devreesse, *Introduction à l'Étude des Manuscrits Grecs* (Paris: Imprimerie Nationale, Librairie C. Klincksieck, 1954) 175: "La critique textuelle du Nouveau Testament a échoué dans une impasse. . . . Il fallait donc essayer une nouvelle méthode."

[163] Kenneth W. Clark, "Today's Problems with the Critical Text of the New Testament," in J. Coert Rylaarsdam ed., *Transitions in Biblical Scholarship,* Essays in Divinity 6, gen. ed. Jerald C. Brauer (Chicago: University of Chicago, 1968) 167, 168-9. The current Byzantine-priority hypothesis derives from suggestions made by Kenneth W. Clark when the present writer studied with him from 1971-1977.

[164] Epp, "Twentieth Century Interlude," *Theory and Method,* 96.

[165] Yet cf. the confident assertion of Gordon D. Fee and Douglas Stuart, *How to Read the Bible for All Its Worth,* 2nd ed. (Grand Rapids: Zondervan, 1993) 33: "For the New Testament . . . *the 'best text' has already been determined* by scholars who are experts in this field" (emphasis added). One then must wonder, "What need have we of further witnesses?"

accepted as a preferable alternative to modern eclectic theories which ultimately fail to present a transmissionally viable "original" text.

Despite modern eclectic expressions regarding what NT textual criticism "really" needs, current text-critical thought steadily moves away from the highest ideals and goals. Current eclectic speculation involves heterodox scribes who are claimed to have preserved a more genuine text than the orthodox,[166] as well as a general uncertainty whether the original text can be recovered, or whether any concept of an "original" text can be maintained.[167] The Byzantine-priority position offers a clear theoretical and practical alternative to the pessimistic suppositions of postmodern eclectic subjectivity. The various eclectic schools continue to flounder without an underlying history of transmission to explain and anchor the hypothetically "best attainable" NT text which they have constructed out of bits and pieces of scattered readings. In the meantime, the Byzantine-priority theory remains well-founded and very much alive, despite the orations and declamations which continue to be uttered against it.[168]

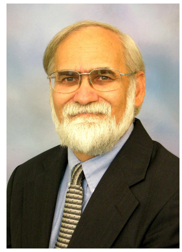
[166] See Bart D. Ehrman, *The Orthodox Corruption of Scripture: The Effect of Early Christological Controversies on the Text of the New Testament* (Oxford: Oxford University Press, 1993), particularly 3-31 and 274-280. Yet cf. P. Henry, "Why is Contemporary Scholarship so Enamored of Ancient Heretics?" in Elizabeth A. Livingstone, ed., *Studia Patristica,* vol. 17, part 1 (Oxford: Pergamon, 1982) 123-126, who speaks of the postmodernist rise of "another paradigm which seems . . . well on the way to becoming a scholarly orthodoxy" (123): "the heretics are the true religious geniuses. . . . The current fascination is more with heretics than with their heresies. . . . We tend to see everything in terms of power struggles . . . [and] assume that whatever happens is most adequately explained by the dynamics of politics. . . . Anyone in authority . . . [is] under suspicion. And in the early church, the [orthodox] Fathers are . . . those who came out on top. Given our assumptions, their very identity as [orthodox] Fathers puts them on trial" (124-6).

[167] The postmodern paradigm is admitted in Epp, "Multivalence," 280: "The term 'original' has exploded into a complex and highly unmanageable multivalent entity. . . . Fresh dimensions of originality emerge from behind the variant readings." Future textual critics should "favor accommodation of the richness of the manuscript tradition, with its multiplicity of texts and its multivalent originals, rather than the myopic quest for a single original text" (280-1). Some will be thankful that "not all will agree" with Epp (281), and certainly not those working within a Byzantine-priority framework. The goal of reconstructing a close approximation to "the" original text remains legitimate and should not be gainsaid by the shifting temper of the times.

[168] Most recently, cf. J. L. North, "The Oxford Debate on the Textual Criticism of the New Testament, held at New College on May 6, 1897: An End, not a Beginning, for the Textus Receptus," in D. G. K. Taylor, ed., *Studies in the Early Text of the Gospels and Acts: The Papers of the First Birmingham Colloquium on the Textual Criticism of the New Testament,* Texts and Studies, 3rd ser., eds. D. C. Parker and D. G. K. Taylor (Birmingham: University of Birmingham, 1999) 1-25; especially 25, n. 51.

LIST OF ABBREVIATIONS

BibSac	*Bibliotheca Sacra*
ExpT	*Expository Times*
HTR	*Harvard Theological Review*
JBL	*Journal of Biblical Literature*
JETS	*Journal of the Evangelical Theological Society*
JTS	*Journal of Theological Studies*
NA27	Kurt Aland, Barbara Aland, et al., eds. *Nestle-Aland Novum Testamentum Graece, 27th ed.* (Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1993).
NovT	*Novum Testamentum*
NTS	*New Testament Studies*
SD	Studies and Documents
SQE	Kurt Aland, ed., *Synopsis Quattuor Evangeliorum,* 13th rev. ed. (Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1985).
WTJ	*Westminster Theological Journal*
ZNW	*Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft und die Kunde der älteren Kirche*

MAURICE A. ROBINSON began studying Greek in 1965, and NT textual criticism in 1966. His original training followed the perspective of reasoned eclecticism, which he continued to study and practice for nearly a decade.

Specialized study in the field of textual criticism took place from 1971-77 under Kenneth W. Clark, then emeritus of Duke University. During this time he received the degrees of Master of Divinity (1973) and Master of Theology (1975) from Southeastern Baptist Theological Seminary, Wake Forest, North Carolina. In 1982, he was awarded the Ph.D. in NT textual criticism by Southwestern Baptist Theological Seminary, Ft. Worth, Texas, with his dissertation entitled *Scribal Habits among Manuscripts of the Apocalypse.*

As a result of his studies under Clark, he was slowly led to shift his position from reasoned eclecticism to Byzantine-priority, and in 1976 joined with William Pierpont in the quest to establish an accurate Byzantine text and viable underlying theory. Since that time, he has presented many papers and articles dealing with NT textual criticism at various venues.

Robinson is currently Senior Professor of New Testament and Greek at Southeastern Baptist Theological Seminary, Wake Forest, North Carolina.

WILLIAM G. PIERPONT began studying the Greek New Testament in 1932, and was trained in the Westcott-Hort theory and method at Friends University, Wichita, Kansas. The closer examination of the manuscripts and theoretical perspectives underlying that approach led him into a life-long study of NT textual criticism that in the mid-1960s resulted in his support and defense of the Byzantine Textform.

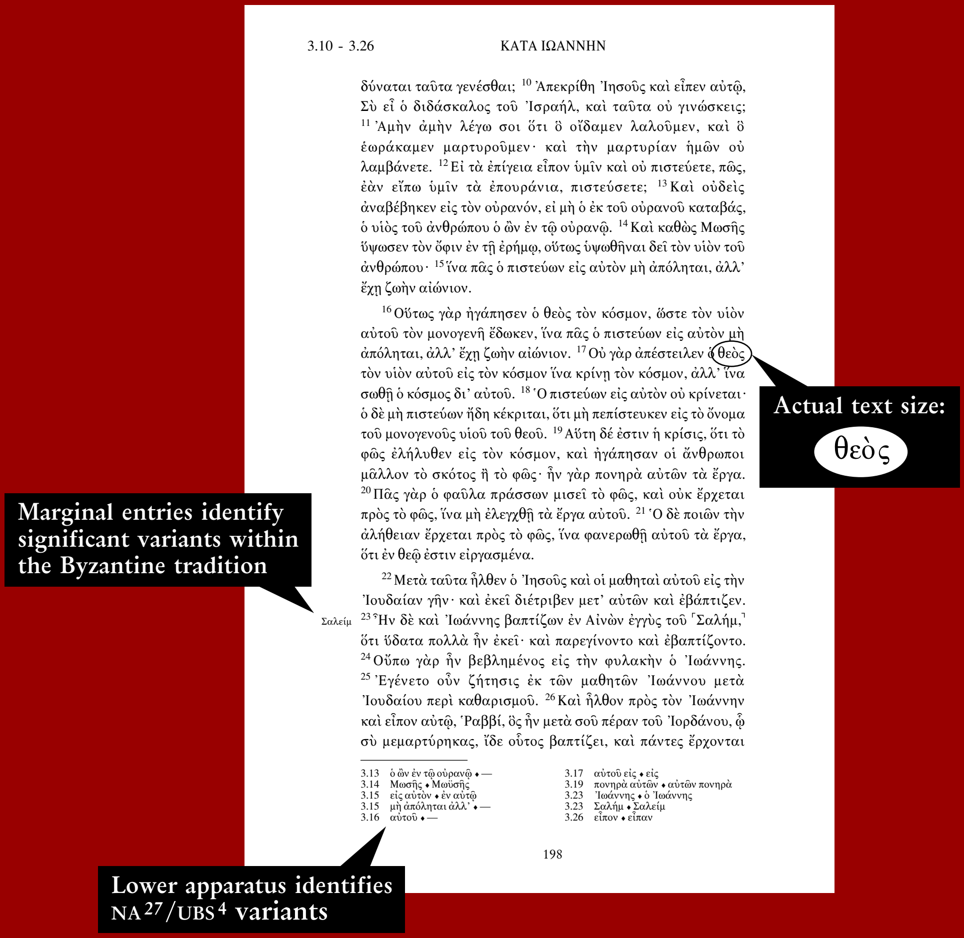
Pierpont worked for over 40 years as a research engineer at Beech Aircraft in Wichita. Even while employed at Beech, Pierpont was able not only to conduct an intensive study of Greek NT textual criticism, but also to acquire a reading and speaking knowledge of more than two dozen world languages, including Polish and Mandarin Chinese. Following his retirement, Pierpont devoted the remainder of his life to text-critical and related investigative work.

William Pierpont went to be with the Lord on 20 February 2003, after he had jointly approved the final text and most of the prefatory material for this edition.

Printed in the U.S.A.

Photo of Dr. Robinson courtesy of The Southeastern Baptist Theological Seminary

- Accurate Byzantine Textform
- Easy-to-read presentation
- Fully accented and punctuated text
- Marginal entries identify significant Byzantine variants
- Footnotes identify NA[27]/UBS[4] variants
- Includes the essay "The Case for Byzantine Priority"
- Ideal for scholars, pastors, and students

3.10 - 3.26 ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ

δύναται ταῦτα γενέσθαι; 10 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ,
Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραήλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις;
11 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ὃ οἴδαμεν λαλοῦμεν, καὶ ὃ
ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν· καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ
λαμβάνετε. 12 Εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς,
ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύσετε; 13 Καὶ οὐδεὶς
ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανόν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς,
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ. 14 Καὶ καθὼς Μωσῆς
ὕψωσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ
ἀνθρώπου· 15 ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ'
ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

16 Οὕτως γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν
αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ
ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. 17 Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς
τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα
σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. 18 Ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται·
ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα
τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. 19 Αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ
φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι
μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ πονηρὰ αὐτῶν τὰ ἔργα.
20 Πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων μισεῖ τὸ φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται
πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ. 21 Ὁ δὲ ποιῶν τὴν
ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα,
ὅτι ἐν θεῷ ἐστιν εἰργασμένα.

22 Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν
Ἰουδαίαν γῆν· καὶ ἐκεῖ διέτριβεν μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν.
Σαλείμ 23 Ἦν δὲ καὶ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνὼν ἐγγὺς τοῦ ⸀Σαλήμ,⸁
ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ· καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο.
24 Οὔπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης.
25 Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ
Ἰουδαίου περὶ καθαρισμοῦ. 26 Καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην
καὶ εἶπον αὐτῷ, Ῥαββί, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ
σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται

3.13 ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ ♦ —
3.14 Μωσῆς ♦ Μωϋσῆς
3.15 εἰς αὐτὸν ♦ ἐν αὐτῷ
3.15 μὴ ἀπόληται ἀλλ' ♦ —
3.16 αὐτοῦ ♦ —
3.17 αὐτοῦ εἰς ♦ εἰς
3.19 πονηρὰ αὐτῶν ♦ αὐτῶν πονηρὰ
3.23 Ἰωάννης ♦ ὁ Ἰωάννης
3.23 Σαλήμ ♦ Σαλείμ
3.26 εἶπον ♦ εἶπαν

198

Biblical Reference

ISBN-10: 0-7598-0077-4
ISBN-13: 978-0-7598-0077-9
51795
9 780759 800779

Chilton Book Publishing
Southborough, Massachusetts